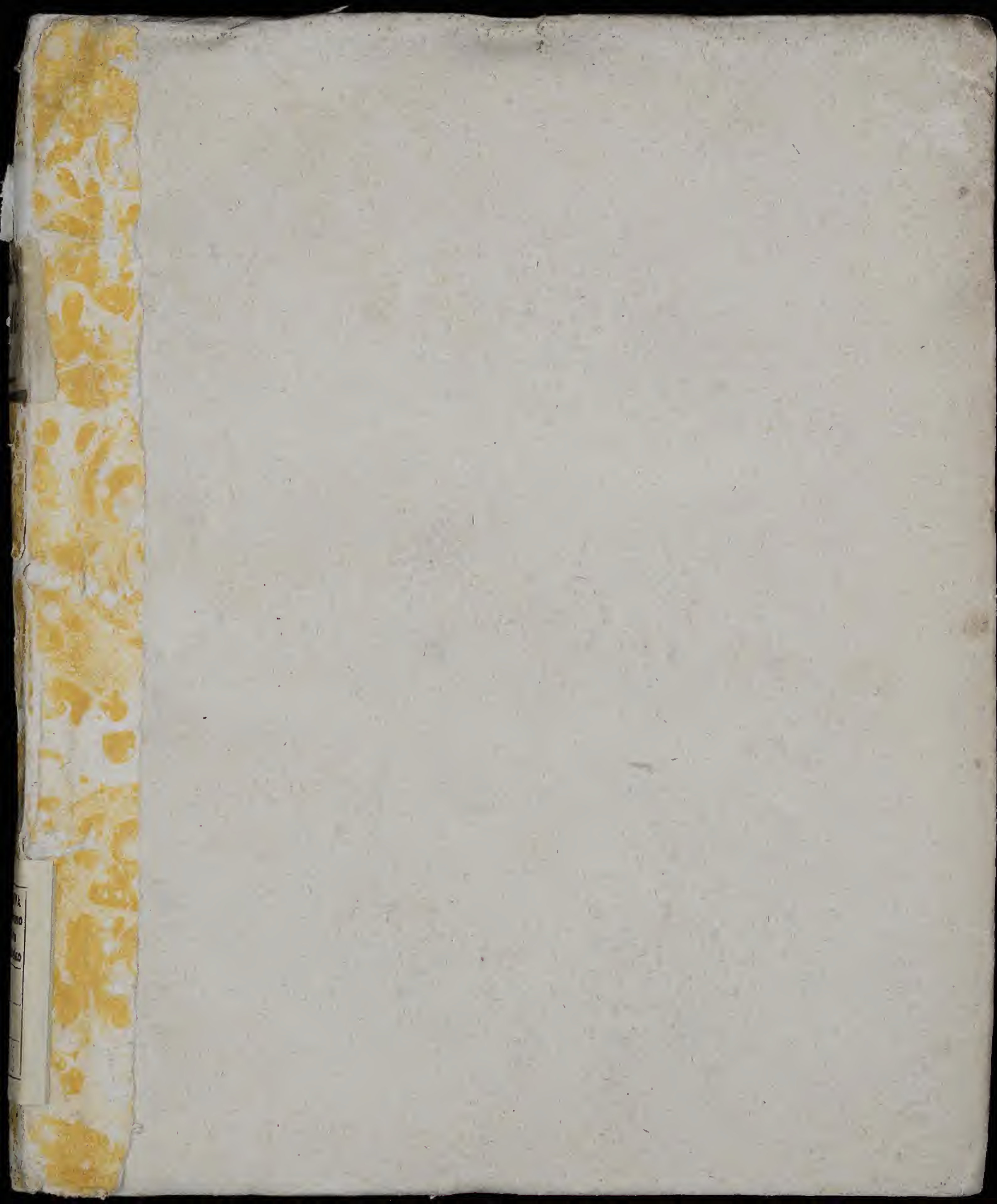
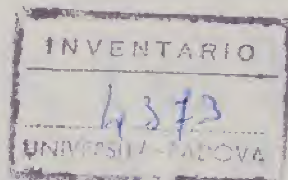
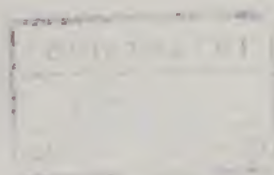

INVENTARIO
4373
UNIVERSITÀ PADOVA

SANCTISSIMI
DOMINI NOSTRI
BENEDICTI
PAPÆ XIV.
BULLARIUM.
TOMUS QUINTUS,

IN QUO CONTINENTUR

Constitutiones, Epistolæ, aliaque Edita ab Initio Pontificatus usque ad Annum MDCCXLVIII.

Editio recentior auctior & emendatior.

VENETIIS, MDCCLXVIII.

Sumptibus BARTHOLOMÆI OCCHI,

SUPERIORUM PERMISSU.

INDEX INITIORUM SINGULARUM CONSTITUTIONUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR.

INDEX
ARGUMENTORUM
EARUMDEM
CONSTITUTIONUM.

ANNO MDCCXLVIII.

PONTIFICATUS ANNO VIII.

PONTIFICATUS ANNO IX.

A N-

ANNO MDCCXLIX.

ANNO MDCCXLIX.

IN APPENDICE.

SAN-

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

BENEDICTI PAPÆ XIV.

CONSTITUTIONES, EPISTOLÆ &c.

DE ORDINE

Servando in Causis super nullitate Professionis Regularis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Prœmium.

Idatam hominibus fidem frangere, conventionesque eas, quæ ab humanis legibus robur accipiunt, abrumpere, ac violare non licet: multo magis necesse est obligatum Deo mentis propositum immutabiliter servari, Nosque prætertim, utpote sacrarum Legum custodes a Deo constitutos, oportet earum pactionum, quę Divino & Ecclesiastico jure indissolubiles sunt, perpetuam firmitatem, & observantiam asserere. Eam ob rem jam usque ab Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLI. Pontificatus Nostri II., Apostolicas Literas dedimus, incipientes: *Dei miseratione*, in Bullario Nostro deinde editas *Tom. I. num.* 33., quibus certum pręscripsimus ordinem, in Tribunalibus Ecclesiasticis servandum, quum in ipsis discuti & definiri deberent Causæ, in quibus de nullitate alicujus matrimonii contracti agetur; non eo quidem consilio, ut si quod forte matrimonium cum impedimento aliquo dirimente initum fuisset, de illius nullitate judicium postulari, aut fieri prohiberemus; sed, ut in hoc gravissimo judicii genere, in quo de sacro Connubiorum fœdere agitur, pleniori veritatis elucidationi consuleremus; utque Judices, non sine certissima cognitione omnium, quę ad rem maxime conducunt, hujusmodi vinculum

Methodus a S. Sanctitate Sua præscripta in causis matrimonialibus.

culum ex tot rationibus insolubile, sententiis suis, tamquam irritum ab initio, dissolverent. Cujus quidem Constitutionis utilitas, Deo favente, ad hunc diem aperto comprobatur; quum ex eo tempore, neque tot Causæ super prætensa Matrimoniorum nullitate in Tribunalibus pendeant; nec tam frequenter, ut antea, Nobis exhibeantur preces pro obtinendis dispensationibus super Matrimonio rato, & non consummato: dum scilicet ante omnium oculos propositæ sunt difficultates paulo quidem majores, sed omnino justæ, quæ ex novo ordine a Nobis statuto, cuilibet superandæ se offerent, antequam optatum finem assequatur.

Ex eisdem rationibus statuit novum ordinem præscribere pro judiciis super nullitate Professionum Regular.

Quemadmodum itaque pro Matrimoniis carnalibus a Nobis provisum fuit, ita nunc de spiritualibus animarum nexibus, de Religiosis videlicet utriusque sexus Regularium Professionibus, pari ratione statuere decrevimus: nimirum certam normam ac methodum tradere, quam observare debeant Judices Ecclesiastici, quoties judicia super nullitate Professionum in aliquo Ordine Regulari a Sede Apostolica approbato factarum, coram ipsis agitari contingat: neque id quidem ad hunc finem, ut aditus intercludatur iis, qui justis de causis hujusmodi actiones intentare velint, ac postulent, Professionem a se factam ex capite nullitatis, irritam declarari; sed, ut ipsi Judices rerum veritatem in specie dignoscere, suasque sententias indubiis fundamentis innixas proferre valeant; ac ne unquam, ex ignorantia factorum, aliquem decernant solutum vinculo, dum is forte, valida solemnium votorum professione emissa, Religioso Ordini, cui nomen dedit, re ipsa maneat adstrictus. Qua ex methodo a Nobis tradenda hunc fructum, similiter obventurum speramus, ut & rariores in posterum in Tribunalibus futuræ sint Causæ super prætensa Professionum nullitate; & qui deinceps hujusmodi nullitatis declarationem in foro externo obtinuerint, & consequenter a Religione discesserint, non amplius anxia, aut male tuta conscientia vivant, ac propterea ad Nos, aut ad Officium Pœnitentiariæ Nostræ Apostolicæ, ut non semel evenisse novimus, confugere cogantur, occultato (ut moris est) in precibus nomine, fatentes sententiam super Professionis nullitate pravis artibus extortam a se fuisse, decepto judice, vel per corruptos Testes ideoque flagitantes, ut ex gratia, & dispensatione Apostolica, facutas manendi in sæculo ipsis indulgeatur.

Reclamatio adversus Professionem intra quinquennium quatenus admittatur ex Decreto Concilii Tridentini.

Ut autem ordinate procedamus, distinguendum initio est inter Regulares illos, qui intra quinquennium a die factæ Professionis, de illius nullitate actionem promovent; & eos, qui post elapsum quinquennium reclamant. Quod ad priores attinet, celebre est de illis decretum Sacræ Tridentinæ Synodi *sess. 24. de Regular. cap. 19.* in hæc verba: *Quicumque Regularis prætendat, se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacumque de causa, aut etiam cum habitu discedere, sine licentia Superiorum; non audiatur, nisi intra quinquennium tantum a die Professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario.* In quo sane decreto licet in litera Virorum Regularium dumtaxat mentio fiat, nihilominus etiam fœminæ Religionem professæ comprehenduntur; quum ex regulis juris, masculinum genus etiam fœmininum includat, ubi una eademque causa pro fœminis æque, ac pro masculis militat. Quamvis autem Decreti verba satis clara sint, variæ tamen quæstiones circa eorum sensum, ac vim excitatæ fuerunt.

Quod Decretum etiam Moniales comprehendit.

Et procedit æque in casu actionis intentatæ ex parte Religionis.

Quum etenim ibi sermo dumtaxat sit de Regulari Professo, qui suam Professionem nullam fuisse contendat: *Quicumque Regularis prætendat se per vim & metum ingressum esse Religionem &c.*, nihil vero expresse statuatur de ipsa Religione, cujus aliquando interest alicujus Alumni sui Professionem irritam declarari; ut si quis, exempli causa, comperiatur occultum aliquod impedimentum non revelasse, de quo interrogatus fuerat, adjecta declaratione, quod, eo forsan existente, & non patefacto, ipsius admissio a Religione minime rata habenda foret; hinc dubitatum fuit, an in hujusmodi casu solus Superior Regularis sine Ordinario procedere posset, an vero etiam in hac facti specie discutienda esset Causa coram Regulari Superiore simul, & Ordinario Loci. Super quo Congregatio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad ipsius Concilii Tridentini Interpretationem ab

Apo-

Apostolica Sede deputatorum constanter decrevit, Causas hujusmodi super nullitate Professionis, tam a Regulari Professo, quam a Religione, intra quinquennium in judicium deductas, & a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci simul cognoscendas esse.

Quinquennium computatur a die professionis, etiam in casu metus permanentis, & impedimenti ad reclamandum.

Quum item quinquennium, intra quod admittitur reclamatio adversus Professionem, Sancta Synodus computandum voluerit *a die professionis*; cumque potior, atque communior causa, quæ pro nullitate Professionis adduci solet, in metu consistat; metus autem per totum quinquennium, atque etiam ulterius, aliquando perseveret; quæsitum fuit, an, ubi de metu agitur, initium quinquennii desumendum sit ab ipso die Professionis emissę, an vero a die, quo Professus liberam reclamandi facultatem habere cœpit. Eadem vero Congregatio declaravit, in utroque pariter casu, concessum quinquennii tempus a die emissæ Professionis esse computandum.

Actio intentata intra quinquennium, licet deserta, tamen judicatur ab Ordinario, & a Superiore Regulari.

Ad idem pariter quinquennium pertinet alia agitata quæstio, an scilicet prædicti Ordinarius, & Superior Regularis cognoscere possint Causas nullitatis Professionis etiam post ipsum quinquennium, ubi nempe Professus intra illius decursum reclamaverit, sed judicium prosequi deinde neglexerit, aut nequiverit. Decretum est autem ab eadem Congregatione, coram præfatis Judicibus a Concilio memoratis agendam esse Causam, etiam post elapsum quinquennium, dummodo satis constet, eam intra præscriptum tempus a reclamante serio intentatam fuisse.

Regularis Superior ad effectum &c. intelligitur Superior localis de tempore motæ litis.

De ipsis autem Judicibus pro hujusmodi Causarum cognitione a Sancta Synodo designatis, per ea verba, *coram Superiore suo, & Ordinario*; complures similiter motæ sunt quæstiones, quæ majori eorumdem verborum elucidationi causam dederunt. Et primo quæsitum fuit, quisnam censendus esset Superior Regularis in casu, & ad effectum, de quo agitur; utrum scilicet Provinciæ Rector, an Generalis Ordinis Moderator; Congregatio autem ejusdem Concilii Interpres definivit esse Superiorem localem, nimirum Abbatem, vel Guardianum, sive Priorem, aut alio quocumque nomine nuncupatum Præpositum, seu Rectorem illius Monasterii, aut Cœnobii, in quo reclamans Professionem emisit; eum nempe, qui hujusmodi Monasterii, aut Cęnobii regimen exercet, quo tempore Causa super nullitate Professionis in judicium deducitur. Quæsitum item fuit, quisnam Monialium proprius Superior dicendus sit ad effectum judicandi una cum Ordinario de earum Professionis nullitate. Responsum fuit, quod si agatur de Monialibus Ordinario Loci immediate subjectis, tunc, quum nullus sit earum Superior Regularis, solus Ordinarius judicat de Professione reclamantium intra quinquennium. Si vero Moniales Regularium regimini subsint, tunc hujusmodi Causę judicandæ sunt ab Ordinario loci simul, & a Superiore Regulari; ab eo nimirum, cui concreditum est universum Monasterii regimen, non autem a Confessario Regulari Monialium. Dubitatum est etiam, utrum Superior Regularis jus suum cedere possit Ordinario Loci, eique permittere, ut in hujusmodi Causis solus procedat, & judicet; Id autem prædicta Congregatio fieri posse negavit; permisit tamen Superiori Regulari, ut si judicium assumere nolit, aut non possit, alium subrogare valeat vel Regularem, vel etiam Ecclesiasticum Sæcularem juris Canonici peritum, qui una cum Ordinario Judicis partes exerceat. Denique quæsitum fuit, si forte Ordinarii, & Superioris Regularis judicia inter se discrepantia extiterint, quodnam ex ipsis prævalere debeat. At in hoc casu responsum fuit, Causam ipsam ad Apostolicæ Sedis judicium devolutam censeri.

Item pro Monialibus nisi immediate subsint Ordinario. Superior Regularis abstinere nequit a Judicio. Potest tamen alteri suas vices delegare.

Dissentientibus inter se Judicibus, Causa devolvitur ad Sedem Apostolicam.

Ad eandem Sedem privative pertinent Causæ Professionum emissarum extra Cœnobia pro novitiatu assignata.

Quum vero inter capita nullitatis Professionem Regularem irritantia, unum etiam adnumeretur, si nempe aliquis Professionem emiserit in Cœnobio ad Novitiorum institutionem minime destinato, in iis tamen locis, in quibus rec. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa VIII. Decreta de Regularibus a se edita vim habere mandavit, si quis ex hoc capite Professionem a se factam intra quinquennium impugnare voluerit, aut etiam si Religio intra idem quinquennium postulaverit alicujus Professionem ex hujusmodi capite irritam declarari; decretum extat a fel. record. Urbano Papa VIII. altero Prædecessore Nostro, justis gravibusque de causis, ac de consilio præfatę Congregationis Concilii Tridentini Interpretis, editum die v. Januarii

Anni MDCXXXVI., incipien. *Ad occurrendum*, quo ſtatutum fuit, hujuſmodi Cauſas ad eamdem Congregationem privative pertinere. Hæc ſunt potiora in hoc genere Decreta ex Regeſtis prælaudatæ Congregationis excerpta, quæ licet alias a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolica Auctoritate non ſemel approbata fuerint, & confirmata; Nos tamen eadem, præſentium Literarum tenore, atque Auctoritate ſimili, novo approbationis, & confirmationis Noſtræ robore communimus, atque ab omnibus, ad quos ſpectat, ſeu reſpective ſpectabit, in poſterum pro regula haberi, ac plenariæ executioni demandari præcipimus.

Quibus ita conſtitutis, firmataque pertinentia Cauſarum, quæ intra quinquennium a die Profeſſionis emiſſæ adverſus illius validitatem introducuntur; conſequens eſt, ut & ea indicemus, quæ de ordine, ac methodo in hujuſmodi judiciis ſervanda, a Majoribus ſapienter conſtituta ſunt; tum ea proferamus, quæ Nos ipſi opportune addenda cenſuimus, quæque pari auctoritate, ac præſentium literarum vigore, perpetuis futuris temporibus ſervari volumus, & mandamus. Jam de ipſa hujuſmodi Cauſarum introductione notum eſt decretum ejuſdem Concilii Tridentini, *cit. Seſſ. 25. cap. 19. de Regular ut ſi quis antea habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tamquam Apoſtata puniatur; interim vero nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur*. Ex quo ſequitur, Regularem poſtulantem judicium fieri de ſuæ Profeſſionis nullitate, ab ipſo judicii limine repelli, niſi conſtet eum in Religionis ſuæ Clauſtris morari, & Habitum Regularem reſumpſiſſe, ſi ipſum antea depoſuerit.

Apoſtatæ repelluntur a limine Judicii, niſi ad Religionem redierint &c.

De probationibus vero, licet non ignoremus, apud Superiores Regulas, Ordinarioſque Locorum uſu receptum fuiſſe, in re tanti momenti, judicia ſua fundare in extrajudicialibus atteſtationibus, quantumvis juramento firmatis, quæ *ad perpetuam* dicuntur; hoc tamen de cætero uſurpari prohibemus; volentes, atque diſtricte mandantes, ut ad adſtruendas probationes in hujuſmodi Cauſis neceſſarias, verus & judicialis Proceſſus omnino conficiatur, in quo & Articuli exhibeantur ex parte illius, qui adverſus Profeſſionem agit; & Interrogatoria dentur ab ea parte, quæ ſtat pro ipſius Profeſſionis validitate, & Teſtes tam ſuper Articulis, quam juxta hujuſmodi Interrogatoria examinentur; utque, hac forma non ſervata, Proceſſus ipſe, & Sententia dependenter ab eo prolata, inſanabili nullitatis vitio corruere cenſeatur; ſalva etiam diſpoſitione juris communis, quoad alia nullitatis capita, ſi quæ forte in ipſa Proceſſus compilatione intervenerint.

Judicium inniti debet rigoroſis probationibus, & proceſſibus judicialibus.

Sub eadem pœna nullitatis, decernimus, atque ſtatuimus, ut in hoc judicio citari, & audiri debeant tum Defenſores Monaſterii, ſeu Cœnobii, in quo profeſſus Vota Religioſa ſuſcepit, tum ipſius Profeſſi Conſanguinei, ſive propinqui, ſive alii, quibus bona ſua donavit, aut ceſſit; uno verbo omnes, quorum intereſt illius Profeſſionem ſuſtineri; in primis autem ii citentur (ſi ſuperſtites fuerint) qui indicati erunt tamquam Auctores, aut complices metus eidem incuſſi, ut Votis invitus ſe obſtringeret. Quemadmodum vero in citata Conſtitutione Noſtra, quæ incipit *Dei miſeratione*, decrevimus, ut in ſingulis Diœceſibus ab Ordinario deputari deberet aliquis probitate, ac doctrina commendatus, cujus officium eſſet in Cauſis Matrimonialibus in judicio ſtare pro validitate Matrimonii; ita nunc omnibus, & ſingulis Locorum Ordinariis committimus, & mandamus, ut perſonam aliquam ſimilibus qualitatibus præditam in ſuis reſpective Diœceſibus eligant; cui *Defenſoris Profeſſionum* munus imponant; utque huic omnia demandata, injuncta, & reſpective applicata eſſe cenſeantur, quæcumque Nos in præcitatis Litteris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus; Nos enim eadem omnia, præſentium tenore, ad hujuſmodi Profeſſionum Defenſores expreſſe extendimus, & reſpective applicamus, & quoad iſtos pari modo locum habere decernimus. Id ſolum peculiariter pro Defenſore Profeſſionis in præſentibus ſtatuentes, ut ſcilicet quidquid pro ipſius honorario, aut mercede, ſive pro expenſis in defenſione Cauſæ occurrentibus, eidem præſtandum eſſe Judex prudenter arbitratus fuerit, id omne ab illis exſolvi debeat, quibus a Profeſſo renunciata fuerunt bona in Religionis ingreſſu dimiſſa; Si vero hi non exiſtant, aut ſi Profeſſus nihil renunciandum habuerit, ipſa Religio, quatenus ex illis ſit, quæ temporalia bona poſſident, ad hujuſmodi ſolutiones teneatur: Si au-

Citari debent Defenſores Monaſterii, & omnes intereſſe habentes.

Defenſor profeſſionis ex officio deputandus.

Cujus expenſis operam præſtare debeat.

item nec adſint bona renunciata, nec Ordo Regularis de quo agitur, quidquam poſſideat, tunc Defenſori Profeſſionis ſatisfiat ex pecuniis Mulctarum illius Tribunalis, in quo Cauſa agitata fuerit, ſive alterius, prout in aliis prædictis Litteris Noſtris de Matrimonii Defenſore ſtatuimus.

Lata demum Sententia a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci, ſi ea pro validitate Profeſſionis pronunciata fuerit, neque Profeſſus appellationem interponat, Cauſam finitam eſſe non dubitatur. Si vero Profeſſus ad Judicem ſecundæ inſtantiæ appellaverit, vel etiam ulterius eadem Cauſa retractanda fuerit; in omnibus hiſce judiciis volumus ſimiliter Defenſorem Profeſſionis ex Officio deputatum intervenire, eodem prorſus modo, quo in citata Conſtitutione decrevimus, Defenſorem Matrimonii, in ſecunda & ulteriori inſtantia, judicio ſemper adeſſe. Ac ſicuti præterea ſtatuimus, hujuſmodi Defenſoris partes eſſe, a Sententia Judicis primæ inſtantiæ pro Matrimonii nullitate lata ad ulterioris inſtantiæ Judicem provocare; & formam proſequendi judicium in ulterioribus hujuſmodi inſtantiis præſcripſimus; ita porro volumus, ut Defenſor Profeſſionis a Sententia in prima inſtantia pro nullitate Profeſſionis edita appellare omnino debeat, atque in ſecunda, ſeu ulteriori hujuſmodi Cauſarum reviſione, eadem omnia volumus obſervari, quæ pro Cauſis Matrimonialibus in eadem Conſtitutione mandavimus.

Defenſoris partes eædem in ulterioribus inſtantiis.

A prima ſententia pro nullitate data ſemper appellari debet.

Unicæ Sententiæ pro nullitate Profeſſionis prolatæ executio ſuſpenditur.

Quemadmodum denique legitimas pœnas ibidem conſtituimus adverſus eos, qui poſt unicam obtentam Sententiam pro prioris Matrimonii nullitate, ſive pendente appellatione, ſive ea per incuriam, aut fraudem Defenſoris non interpoſita, auſi fuiſſent novas Nuptias contrahere; atque decrevimus nemini licere ad altera Vota tranſire, niſi duæ ſaltem Sententiæ conformes pro nullitate prioris Matrimonii emanaverint; ita, ſi quis in Ordine Regulari Profeſſus, poſt unicam Sententiam, favore nullitatis Profeſſionis, pronunciatam, ſive pendente, ſive omiſſa culpabiliter appellatione, e Clauſtris exire, a Religione diſcedere, quodque magis eſt, Habitum Regularem abjicere præſumpſerit; volumus, atque ſtatuimus, omnibus eum pœnis, atque cenſuris a Sacris Canonibus, & a Conſtitutionibus Apoſtolicis contra Apoſtatas latis, atque ſancitis, ſubjacere, & obnoxium eſſe; decernentes pariter, in hujuſmodi Cauſis de Profeſſionis nullitate, liberum Profeſſo non eſſe a Religione migrare, niſi duas ſaltem obtinuerit Sententias conformes, quibus ab eo emiſſa Profeſſio nulla, & irrita declarata fuerit.

Et primæ quidem Inſtantiæ Judices ſuper validitate Profeſſionum, quæ intra quinquennium judicialiter impugnantur, ut ſupra dictum eſt, Superior Regularis, ſimulque Ordinarius Loci eſſe debent. Si vero eædem Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ſint diſcutiendæ, ſtatuimus, inhærentes antiquis quibuſdam ſæpedictæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum Decretis, (quæ pariter tenore præſentium approbamus, & confirmamus) ut Cauſæ hujuſmodi ad eos Judices devolvantur, ad quos de jure aliæ omnes Cauſæ Eccleſiaſticæ, poſt Sententiam Ordinarii, in gradu appellationis reſpective devolvuntur; ita tamen, ut hi quoque Judices, ſicuti Ordinarius in prima inſtantia una cum Superiore Regulari, non quidem illius Monaſterii, in quo reclamans profeſſus eſt, ſed alterius Monaſterii ejuſdem Ordinis in eorum Civitate, aut Diœceſi exiſtentis, vel, eo non extante, cum Superiore vicinioris Monaſterii ejuſdem pariter Ordinis, ſeu cum alia perſona Eccleſiaſtica, cui, juxta præmiſſa, Superior ille ad quem pertinet, ſuas vices ad hunc effectum delegaverit. Si autem hujuſmodi Cauſæ in ſecunda, aut ulteriori inſtantia ad Sedem Apoſtolicam devolvantur, & a prædicta Congregatione Concilii, ſive ab altera ſuper Conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, aut denique ab Auditorio Rotæ, ut reſpective aſſolet, diſcutiendæ fuerint; nullus erit locus ad judicandum Superiori Regulari; qui neque tunc ad ferendam Sententiam admittitur, quum ab eadem Congregatione Concilii, juxta relatum ſuperius Urbani Prædeceſſoris Decretum, examinanda fuerit, etiam intra quinquennium, validitas Profeſſionis ex eo capite impugnatæ, quod facta fuiſſe aſſeratur in Monaſterio, aut Cœnobio Religioſis Tyronibus inſtituendis minime addicto.

In ſecunda, & ulteriori inſtantia Cauſæ devolvantur ad quos de jure.

Alter Regularis ſuperior ad judicandum aſſumendus.

Non tamen quando Cauſa cognoſcitur apud Sedem Apoſtolicam.

Hactenus de judiciis ſuper nullitate Profeſſionis, quæ intra quinquennium a die ip-

ipsius Professionis emissæ introducuntur; de quibus hoc etiam declarando decernimus, ut quæcumque in superioribus statuta sunt, ea omnia locum habere, & observari debeant etiam in Curia S. R. E. Cardinalis, Nostri & Romani Pontificis pro tempore in Urbe, ejusque Districtu Vicarii in Spiritualibus Generalis; quoties hujusmodi Causas intra idem quinquennium in ipsius Tribunali Ordinario judicandas esse contingat. Jam vero videndum est de ejusdem generis Causis; quæ post elapsum quinquennium hujusmodi, in judicium adducuntur.

Præmissa locum habeant etiam in Tribunali Reverendiss. Cardinalis Vicarii Urbis.

Porro quum Sancta Tridentina Synodus, post quinque annos ab emissa Professione transactos, omnem aditum ad reclamandum Professis interclusum esse sanxisset, per ea aperta verba superius relata: *Non audiatur, nisi intra quinquennium a die Professionis*; adeo inhærendum hujusmodi sanctionis literæ duxerunt Majores Nostri, ut sub piæ mem. Prædecessore Nostro Gregorio Papa XIII. decretum fuerit, ac veluti pro regula statutum, nullius Causæ introductionem super nullitate Professionis, elapso quinquennio, admittendam esse; etiamsi Professio per vim, & metum facta diceretur, atque probari vellet, hujusmodi vim, & metum toto quinquennii tempore permansisse. Verba Decreti die v. Martii Anni MDXCVIII. editi, quæ habentur *Decretorum Congregationis Concilii Tom. 9. fol.* 55. hæc sunt: *Gregorius XIII. ex Sententia Congregationis Concilii declaravit, eos, qui per vim, & metum se Religionem professos prætenderent, nisi intra quinquennium reclamaverint, eo elapso, non esse audiendos, tametsi allegarent, vim & metum semper durasse*.

Post quinquennium omnis instantia adversus Professionem olim rejecta.

At vero procedentibus temporibus, non sine justis gravibusque Causis, ut plane persuasum habemus, inductum fuit, ut admitterentur instantiæ pro *restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii*.

Inductum postea remedium restitutionis in integrum.

De quibus tamen judicium facere ad Apostolicam Sedem semper privative pertinuit, sive ex parte Professi, sive ex parte Religionis instantiæ hujusmodi proponerentur, ac licet ipsa reclamatio ob impedimentum per totum quinquennium perseverans dilata fuisse diceretur. Hoc enim remedium restitutionis in integrum, extraordinarium in jure vocatur, cujus concedendi facultas Judicibus inferioribus competere nequit, non obstante quacumque contraria consuetudine, etiam immemorabili, aut quolibet asserto privilegio; ut patet ex compluribus in eamdem sententiam decretis ejusdem Congregationis Tridentini Concilii Interpretis, quæ recensita fuerunt in Decreto edito die xxiv. Septembris Anni MDCCXL. in Causa *Sicula Restitutionis in Integrum*, quod a Nobismetipsis die xxviii. ejusdem mensis, & anni approbatum, & confirmatum fuit, quodque iterum præsentium tenore approbamus, & confirmamus; reservato Nobis, & Successoribus Nostris Romanis Pontificibus jure concedendi Ordinariis, & Superioribus Localibus, in quibusdam peculiaribus casibus, facultatem examinandi etiam Causas restitutionis in integrum, ac super ipsis pronunciandi, antequam ad sententiam ferendam super professionis validitate, aut nullitate deveniant, ut non semel ex Apostolicæ Sedis dispensatione factum fuisse non ignoramus.

A sola Apostolica Sede concedendum.

Ejus concessio tamen Judicibus inferioribus aliquando delegata.

Hujus autem judicii methodus diversa quondam fuit ab ea, quæ in præsenti observatur. Antiquis enim temporibus, visa probabili ratione, seu fundamento, ut ajunt, causarum restitutionis in integrum, ea ab Apostolica Sede concedebatur; nimirum facultas indulgebatur reclamantibus adversus Professionem, ut, licet elapsum esset quinquennium, nihilominus de illius nullitate coram Judicibus competentibus actionem promovere possent; pro cujus judicii instructione deinceps a Superiore Regulari, & ab Ordinario Loci legitimus conficiebatur Processus, atque sententia super validitate, aut nullitate ferebatur. Quæ sane methodus si hoc etiam tempore in usu esset, oporteret Nos eorum præcipue, quæ ad hujusmodi judicium consequentia sunt, rationem habere; ac providere, ne unius tantum sententiæ vigore Professiones Regulares dissolverentur. Sed alius hodierno tempore est ordo, qui in præfatis Congregationibus, seu Tribunalibus Urbis, pro concedenda restitutione in integrum adversus lapsum quinquennii, observatur; Nam priusquam super eo quidquam decernatur, committitur Ordinario Loci, & Superiori Regulari, ut Processum conficiant; eoque demum transmisso, proponitur dubium super concessione re-

Antiqua praxis concedendi restitutiones in integrum.

Ea nunc non conceditur, nisi prævio Processu, & examine causarum.

restitutionis in integrum, idque non minus accurate, ac severe examinatur, ac si dubium propositum esset super ipsa validitate, aut nullitate Professionis. Si autem petita in integrum restitutio concedatur, tunc Ordinario, & Superiori Locali committitur, ut sententiam proferant super controversa Professionis validitate. Sed quamvis in hujusmodi Commissionibus plena ipsis relinquatur facultas judicandi sive pro validitate, sive pro nullitate Professionis, prout ipsis justum visum fuerit; usu tamen compertum est, quod, quum iidem satis noverint, quam diligenti, & gravi judicio apud Sedem Apostolicam discussæ fuerint Causæ, propter quas restitutio in integrum concessa fuit; viso dumtaxat hujusmodi concessionis rescripto, nec ulteriori instituto examine, ad ferendam pro nullitate Professionis sententiam ut plurimum sine dubitatione procedunt.

Sententiæ Judicum Ordinariorum plerumque conformes sunt judicio super restitutione in integrum

Accuratum hujusmodi examen causarum restitutionis in integrum ad Romanæ Curiæ Judices in more positum, non modo non immutare intendimus, verum etiam approbatione Nostra singulis, ad quos pertinet, magnopere commendatum, ab ipsis in posterum observari volumus, ac jubemus; hoc tamen addito, ut in Commissionibus, quæ dirigantur Superioribus Regularibus, & Ordinariis Locorum pro conficiendis Processibus, iisdem, sub pœna nullitatis actuum, injungatur, ut in omnibus procedere debeant cum interventu Defensoris Professionis; ad quem nimirum pertinebit Interrogatoria dare, juxta quæ examinari debebunt Testes, aliaque ad Officium sibi impositum pertinentia diligentissime præstare. Item volumus, ut in ipsa propositione dubii super concessione restitutionis in integrum, tam in præfatis Cardinalium Congregationibus, Concilii Tridentini interpretationi, & Episcoporum ac Regularium consultationibus præpositis, quam in Auditorio Rotæ, aut in quacumque Congregatione peculiariter forsan deputata, sub simili nullitatis pœna, Defensor Professionis, ab eo, qui Tribunalis caput est deputatus, expensis eorum, de quibus supra, semper & in omnibus actibus in judicio stare debeat; neque solum in prima hujusmodi dubii propositione, sed etiam in ulterioribus, quatenus reclamans in prima rejectus, ad novam audientiam admittatur. Denique, ut pro fruendo beneficio restitutionis in integrum, unica favorabilis resolutio nequaquam sufficiat, nisi ea per secundam conformem, iterato Causæ examine, auditoque semper Defensore Professionis, confirmata fuerit; quemadmodum in altera Constitutione Nostra, præsentis initio allegata, de Causis super nullitate Matrimonii constituimus; Nos enim præsentium tenore decernimus, ac sub pœnis adversus Apostatas sancitis districte prohibemus, ne quis sub clypeo unicæ resolutionis pro concessione restitutionis in integrum obtentæ, e Religiosis Claustris migrare, multoque minus Habitum Regularem deponere audeat, seu præsumat: quum ad prædictas pœnas declinandas, & altera resolutio super restitutione in integrum priori consentanea, & sententia super nullitate Professionis a Superiore Regulari, & ab Ordinario ferenda, expectari omnino debeant; nec nisi per hujusmodi sententiam, a prædictis Judicibus, præviis duabus resolutionibus pro concessione restitutionis in integrum, legitime latam, Judicium absolutum censeri queat.

Defensor Professionis assistere debet tam confectioni Processuum de causis restitutionis in integrum, Quam examini Causarum apud Sanctam Sedem.

Examen hujusmodi duplex requiritur, antequam Ordinarius & Superior procedere valeant.

Quamdiu reclamans in Religione manere debeat.

Quæ omnia si ita observabuntur, ut a Nobis constituta sunt, utque omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, sedulo observanda & implenda a Nobis præscribuntur, & enixe inculcantur; profecto non dubitamus, quin multo rariores in posterum futuræ sint instantiæ, & contentiones eorum, qui vel intra quinquennium a die Professionis emissæ, vel etiam eo elapso, susceptum Religiosæ vitæ Institutum relinquere adnitantur. Ad hoc autem certius obtinendum magnopere contulerit, si a Superioribus quoque Regularium Ordinum in Noviciorum admissionibus ea observabuntur, quæ & in eorum Constitutionibus, & in Decretis fel. recordationis Clementis Papæ VIII. Prædecessoris Nostris statuta sunt, quæque omnia ab ipsis plenissime observari, & impleri, Nos pariter ipsis præcipimus, ac jubemus; eorum etiam si ipsi minus facile consensum suum præbebunt, ut admittantur ad Professionem Tyrones, sive qui ætatem quidem a Concilio præscriptam compleverint, at non ad eam pertigerint, quæ a Constitutionibus Ordinis statuta, sive illi, qui licet annum Novitiatus expleverint ad normam Concilii, adhuc tamen ulterius in eo manere deberent, juxta præscriptum suarum peculiarium Constitutionum; multoque

Præmissorum observantia injungitur omnibus ad quos pertinet. Ac Superioribus Regularibus observantia Canonum, Constitutionum, & Regularum.

toque magis ii, qui nec per integrum annum, sed per octo, aut sex menses dumtaxat Tyrocinium posuerunt; ac demum si ipsi Superiores haud se interponent, neque curabunt, ut Professi ante legitimam ætatem ad Ordines Sacros promoveantur. Quæcumque enim sive in Sacris Canonibus, aut Pontificiis Constitutionibus, sive in peculiaribus Ordinum statutis, circa præmissa provide constituta sunt, non parum habent momenti ad religiosam vocationem in hominum cordibus stabiliendam, & ad cohibendam versatilem animorum mobilitatem, quæ ut plurimum aut sola, aut potissima causa est, qua Professi adducuntur, ut vota, quibus obstricti sunt, irrita declarari cupiant. Neque vero Apostolica Sedes ullas unquam dispensationes in præmissis concedere consuevit, nisi prævio assensu, aut etiam accedentibus precibus Superiorum Regularium; quibus nempe æquum, & necessarium est fidem adhiberi in expositione causarum, quas urgere asserunt pro concedendis dispensationibus, quæ petuntur. Illud autem nullo modo ferri, aut probari potest, quod tamen apud plerosque invaluisse constat, ut scilicet reclamantibus adversus Professionem sive intra quinquennium, sive post ejus decursum, Superiores ipsi contradictores se non exhibeant, aut etiam aperte suffragentur, ex falsa nimirum opinione, quod Religiosorum Virorum societate indignus censendus sit, quicumque ab ea discedere exoptat; quodque ex inutili Monacho, utilis fortasse Clericus Secularis existere possit. Nunquam enim licitum est justitiam deserere, aut prodere, quæ jubet omni ratione sustineri actum adeo solemnem, & natura sua irrevocabilem, in quo perficiendo, una cum Professo, ipsa quoque Religio intervenit.

Usque Religionis, & Professionis defensionem non deserant.

Episcopi procedant contra inferentes vim & metum.

Ad prædictum finem præterea quam maxime proderit, si & Ecclesiastici Præsules, & Judices, debitas officii sui partes explere non prætermittant. Ecclesiarum quidem Præsules, si anathemati subjectos declarabunt omnes & singulos, cujuscumque qualitatis, conditionis, & dignitatis fuerint, qui Virgines, aut Viduas, seu alias quascumque Mulieres invitas, præterquam in casibus in jure expressis, coegerint ad ingrediendum Monasterium, vel ad suscipiendum habitum cujuscumque Religionis, vel ad emittendam Professionem; juxta sanctionem Sacræ Tridentinæ Synodi *Sess. xxv. Cap. 18. de Regular.*, ubi etiam pares censuræ statuuntur adversus eos, qui in hujusmodi factis consilium, auxilium, vel favorem dederit; ac si omnes similiter, quotquot ausi fuerint compellere viros ad ingrediendam Religionem, & ad Vota profitenda, justis gravibusque pœnis afficient. Judices vero, si, falso ante omnia deposito præjudicio, quo nonnulli arbitrantur latissimam viam, quoad fieri potest, aperiendam esse iis, qui inde migrare cupiunt, ubi invito animo commorantur, ad exactam justitiæ lancem expendent & numerum, & qualitatem Testium, qui ad comprobandam nullitatem Professionis inducuntur, & vim majorem a minori, metum gravem a levi, debilem a constantiori sexu, interclusam a permissa reclamandi facultate discernent; aliasque omnes circumstantias sedulo animadvertent, quæ in hoc toto rerum genere ab Auctoribus considerari solent.

Judices omnia expendant ad normam Juris.

Itaque prædictis omnibus, & singulis gravissime denunciamus, districteque præcipimus, ut in cunctis quæ ad eorum officia pertinent, a justitiæ tramite, & a præscriptis sibi legibus ne minimum quidem discedant, ac meminerint omnium, quæcunque gesserint, severissimam sibi rationem tum apud Divinum Judicem, tum apud homines reddendam fore. Nos vero, si Deo placuerit valetudinem Nobis cum vita servare, non parum operæ conferre intendimus, quo planius, atque facilius de Causis hujus generis ab ipsis in posterum judicari valeat. Siquidem Nobis propositum est cum consilio selectorum Virorum in Theologica, & Canonica Facultate præstantium, nonnullas quæstiones accurate examinare ac dirimere, quæ variis Scriptorum opinionibus jactatæ, & varias species induentes, juxta diversas occurrentium casuum circumstantias, ancipites atque solicitos detinere solent Judicantium animos; ut Nobismetipsis in minoribus olim constitutis non semel evenisse meminimus, quum pro munere Secretarii præfatæ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, hujusmodi Causas ad regulam Juris exigendas præ manibus haberemus. Ejusmodi sunt, exempli causa, quæstiones: Utrum Professio quamvis initio nulla fuerit, per subsequentes tamen actus convalidetur; quinam sint actus, ex quibus hujusmodi convalidatio, seu ratificatio inducatur; & quid momen-

De variis quæstionibus in hac materia occurrentibus examen instituetur.

menti habeat ad hunc effectum susceptio Sacrorum Ordinum *ad titulum Religiosæ paupertatis*. Præterea, si quis forte ante legitimam ætatem ignorans Professionem emiserit, & in ea ignorantia per plures annos in Religione permanserit, seque valide Professum existimans, ea omnia, quæ Professorum sunt, una cum Sociis præstiterit, an hic deinde intelligens, qua ætate Vota emiserit, non obstantibus actibus veri Professi a se gestis, adhuc, præfatæ ignorantiæ præsidio, actionem habeat ad reclamandum adversus Professionem a se factam; an vero talis ignorantia nihil eidem suffragetur, quo minus Professionem initio nullam per subsequentes actus ratam habuisse censeatur. Item, an Professus, qui in Professionis actu impedimentum aliquod, sive defectum, occultavit, de quo interrogatus fuit, addita declaratione ad formam Constitutionum, quod scilicet Religio ipsum cum hujusmodi defectu, aut impedimento forsan occultato admittere non intendebat; an, inquam, talis Professus, qui Religioni dolum struxit, ejusmodi commodum ex propria fraude desumere possit, ut validitatem suæ Professionis ex eo capite impugnare valeat. Denique, an ullam vim habere debeat in foro externo ad suadendam Judici nullitatem Professionis, quod reclamantes Professi asserere sæpe non dubitant, se in proferendis Religiosis Votis, mentem servasse alienam a proposito se obligandi. Hæc omnia, aliaque similia in hujusmodi judiciis frequenter occurrentia, & in utramque partem hactenus disputata, tum Nostro, tum aliorum, quos, ut supra diximus, in consilium advocaturi sumus, diligenti studio, Deo adjuvante, explanare deliberavimus.

Clausulæ pro perpetua præsentium firmitate.

Interim præsentes Literas, cum omnibus & singulis in ipsis decretis, atque statutis, firmas, validas, & efficaces existere, ac perpetuo fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac ab illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus, & per omnia plenissime, & inviolabiliter observari volumus, & decernimus. Sicque & non aliter per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, prædictasque S. R. E. Cardinalium Congregationes Generales & Particulares, aliosque ejusdem S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos, & S. Sedis Nuncios, aliosve quoslibet quacumque præeminentia, auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, sublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, ubique judicari, & definiri debere; ac nullum, irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quibuscumque in contrarium non obstantibus.

Non obstantibus, tam Causarum forsan ad hunc diem introductarum pendentia, quas quidem causas, in quibuscumque statibus, & terminis de præsenti reperiantur, juxta superius præscripta omnino tractari, judicari, & definiri debere expresse decernimus; quam Nostra & Cancellariæ Apostolicæ Regula de Jure quæsito non tollendo, aliisque Apostolicis, ac in Universalibus, Provincialibus, & Synodalibus Conciliis editis, generalibus vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, Decretis quoque, & Resolutionibus a præfatis Cardinalium Congregationibus, sive ab Auditorio Rotæ prædicto, aut aliis quibuscumque Judicibus, & Tribunalibus, alias forsan, & aliter factis, conditis, & emanatis, nec non quibusvis etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Exemptionibus, & Indultis, etiam in corpore juris clausis, & Literis Apostolicis quibusvis Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, etiam Militaribus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, & Sancti Joannis Hierosolymitani, aliisve quibuslibet specifica, & individua mentione dignis, etiam sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, & cum quibusvis etiam clausulis & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam motu simili, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, seu consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio ad id servanda foret, illorum tenores, formas, causas, & occasiones præsentibus pro plene & sufficienter ex-

expressis, & exactissime servatis, & specificatis respective habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, & ad præmissorum effectum, plenissime motu pari derogamus, & derogatum esse volumus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Publicazioni præsentis Constitutionis in Urbe tribuitur vis personali intimationis omnibus facta.

Volumus insuper, & eadem Auctoritate prædicta mandamus, ut eædem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omninum notitiam facilius deducantur, nec quisquam de eis ignorantiam prætendere valeat, ipsas præsentes, seu earum transumpta, ad valvas Ecclesiæ S. Joannis in Laterano, & Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ, per aliquem ex Cursoribus Nostris, ut moris est, publicari, & affigit, sicque publicatas & affixas, omnes, & singulos, quos concernunt, seu concernent in futurum, perinde afficere & arctare, ac si unicuique illorum personaliter intimatæ, & notificatæ fuissent.

Transumptis fidem præstari sancitur.

Utque earumdem præsentium transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, ac Sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc nostrarum Confirmationis, Approbationis, Voluntatis, Mandatorum, Statutorum, Decretorum, Derogationum infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. anno VIII. die 4. Martii 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo, septimo, quarto Nonas Martii, Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 16. Martii, 1748.

II.

PRÆSCRIBITUR

Ritus impertiendi Pontificiam Benedictionem super Populum, servandus a Regularibus eorum Ordinum, quibus facultas hujusmodi statis diebus a Sancta Sede indulta fuit.

Deest inscriptio, quæ cuilibet Superiori Generale dictorum Ordinum aptata fuit.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Summa Pontificiæ concessionis.

EXEMPLIS Prædecessorum nostrorum adducti, nonnullis Familiis Regularium permisimus, ut Fideles, qui statis annis diebus ipsarum Ecclesias inviserent, & indictis pietatis operibus satisfaceret s Indulgentiam Plenariam consequerentur, ut-

utque Monasterii Præses, vel alias Sacerdos a Patre Provinciali designandus, populo tunc temporis congregato, Summi Pontificis nomine, Benedictionem impertiret.

Nullus unquam ritus ad hanc rem peragendam præscriptus fuit; quæ quidem extra Urbem solum contingit, cum Pontifex ipse Romæ Benedictionem populo elargiatur: etenim is ritus, qui Urbani VIII. Prædecessoris nostri auctoritate probatus asseritur, atqui post editos nonnullos Romanos Rituales typis impressus fuit, ad eam Benedictionem, de qua verba facimus, minime pertinet; sed illam complectitur, quæ, non pluries, non semel quolibet anno, sed aliqua urgente legitima causa, populis & agris tribui consuevit, & pro qua certus Delegatus Apostolicus semper constituitur, qui Brevi Apostolico munitus, potestatem obtinet non solum benedicendi populo, sed illum quoque dissolvendi ab omni vinculo Excommunicationis, Suspensionis, Interdicti, & a cæteris Ecclesiasticis Censuris ac pœnis, si quas forte populus imprudens atque ignarus contraxerit, etiamsi illæ in Bulla *in Cœna Domini* contineantur. Nullus ritus pro hac Benedictione est præscriptus. Quamquam pro alia Benedictione fit designatus.

Cum hæc ita sint, tamen deprehendimus, quemdam ritum temere, & inconsulto excogitatum esse pro supradicta prima Benedictione Pontificia invocativa, quæ aut pluries, aut semel datur quolibet anno. Quippe simplex Sacerdos in medio Altaris collocatus, Ministris circum adstantibus, & sacris indumentis ornatis, trinam Benedictionem populo impertit, & alia plura gerit, quæ enumerare hoc loco supervacaneum existimamus. Forma, qua aliqui usi sunt, refertur.

Et quidem *Benedictio super populum* solemnis est: eamque in quacumque Orbis terræ parte Romanus Pontifex elargiri potest: Episcopus autem in sua Diœcesi, & locis ipsius etiam exemptis, Archiepiscopus in sua Provincia, & locis ejus exemptis, eamdem exercere valet potestatem. Id constat Decreto Clementis V. in Viennensi Concilio, quod *in Clementina Archiepiscopo, de privilegiis*, recensetur. Porro Abbatibus ejusdem Benedictionis super populum tribuendæ facultas conceditur in Ecclesiis, quæ ipsis plene subjiciuntur, modo tamen Apostolicum privilegium ad id necessarium obtinuerint; quo sane uti nequeunt, nisi postquam Sacrum solemne, uti & Vesperas in Ecclesia peregerint, nam populo in via passim occurrenti benedicere ipsis non licet, nisi id clare in eodem privilegio declaretur, uti respondit Alexander IV. *in Cap. Abbates, de privilegiis, in sexto*. Trinam Benedictionem impertiendo. De Jure benedicendi, & quibus competat.

Simplex ergo Sacerdos nequit Benedictionem super populum elargiri, juxta *Can. Ministrare 26. q. 6. Benedictionem quoque super populum in Ecclesia effundere, Presbytero penitus non licebit*: quod tamen eidem Sacerdoti modo permittitur, postquam Divinum Missæ Sacrificium absolvit. Dictum est, modo permitti: si etenim sacram antiquitatem inquiramus, neque id Presbytero licitum olim fuisse cognoscemus, uti Nos ipsi certis documentis ostendimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ sect.* 1. *num.* 381. qui primo Bononiæ *anno* 1740. typis editus fuit, ac *sect.* 1. *num.* 391. in eodem Tractatu, qui deinde Latine redditus publicam lucem iterum adspexit Patavii *anno* 1745. Etsi siquidem in usu semper fuerit, ut, re Divina peracta, populus ab Ecclesia Benedictione dimitteretur, quemadmodum *in Can. Missas, de Consecratione dist.* 4. continetur; id tamen, non a Sacerdote celebrante, sed vel ab Episcopo, si præsens aderat, vel, si aberat, ab Archipresbytero ejus jussu præstabatur: quo sensu explicatur Decretalis *in Cap. Officium, de Officio Archipresbyteri*, ubi inter Archipresbyteralia munera recensetur *Benedictiones Presbyterales in Ecclesia dare*; prout animadvertit Gonzalez *in idem Cap. Officium*, *n.* 2. idemque antea plane comprobaverat Saussy *in Panoplia Sacerdotali pag.* 558. Simplex Sacerdos nequit Populo benedicere. Et solum potest in fine Missæ. Licet olim contraria disciplina obtineret.

Quibus omnibus subsequens plurium sæculorum contraria prævaluit disciplina, quæ Sacerdoti celebranti potestatem fecit Benedictionem super populum in fine Missæ effundendi, ob eam potissimum causam, quam Bellotus recenset *in Ritib. Laudunensis Ecclesiæ part.* 3. *pag.* 136. *num.* 9. *At, cum Benedictio ad Missæ perfectionem pertineat hodie, sine qua fas non est ab incepto Sacro recedere, nec jure queat populus ante Benedictionem ipsam egredi, ex præcitata Agathensi Synodo, quatenus integræ Missæ non interesset quisquis præmature recederet; sequitur, facultatem cuilibet celebranti concessam esse, privatam illam Benedictionem ad finem Mis-* Conc. Laudunen. hanc tribuit Sacerdoti facultatem.

sæ populo ubique locorum impertire. Idem inter Morales Scriptores commemorat Quartus *ad Rubricas Missalis pag.* 386. *in Dubiis conscientiæ*.

Idem statuit Textus qui allegatur. In *Can. Ecce ego, dist.* 95. hæc leguntur: *Nemo hinc Episcoporum, invidia diabolicæ tentationis inflatus, irascatur in Templo, si Presbyteri interdum exhortentur plebem, si in Ecclesiis prædicent, si plebibus ut scriptum est, benedicant*. Si Glossæ fidem præstemus, illud *benedicere* declarat Benedictionem, quæ populo traditur a Sacerdote, qui rem Divinam perficit, nempe post ea verba: *Ite Missa est*: quam sane interpretationem Nos minime respuimus, cum certum habeamus, eumdem textum Sancto Hieronymo non esse tribuendum; quod nonnulli falso putaverunt, quos merito redarguit Theophilus Raynaudus *Operum tom.* 16. *pag.* 211. sed incerto Auctori, qui inter vivos fortasse tunc agebat, cum Benedictio in fine Missæ inter Benedictiones Presbyterales jam haberetur, usque invaluisset, ut Sacerdos, peracto Missæ Sacrificio, populum Benedictione *jure suo* dimittat, sive absit, sive intersit Episcopus: ea tamen statuta lege, ut, si intersit, & in sua sit Diœcesi, ad eum prius se convertat, eique caput inclinet, veluti facultatem populo benedicendi postulans; quod ab eodem Sacerdote prætermittitur, si Episcopus Missæ intersit, sed extra suam Diœcesim versetur, prout desumitur ex Rubricis Missalis *tit. de Benedictione in fine Missæ, & Evangelio Sancti Joannis*.

Concluditur, quo tempore, & loco possit Sacerdos benedicere jure suo. Cum jam perspectum sit, quo tempore, & loco simplex Sacerdos populo possit *jure suo* benedicere, necessario consequitur, nullam aliam Benedictionem super populum ab ipso impertiri licere, nisi *jure delegato*. Hujus naturæ est Benedictio, de qua nunc agimus, quæ per delegationem Apostolicam cum unice concedatur, Nostrorum est omnino ritum præscribere, quem inferius pro norma in posterum servanda subjiciemus, quo sane uti volumus, ac decernimus eos Ordines Regulares, sive Mendicantes, sive non Mendicantes, Monasticos, vel Clericorum Regularium, quibus Nos ipsi, vel Prædecessores nostri, vel futuri Romani Pontifices, facultatem tribuendæ populis Benedictionis permiserint.

Hinc statuendus est Ritus benedicendi jure delegato. Forma, quæ præscribitur. I. Præparatoria. Admoneatur itaque populus de Indulgentia a Sede Apostolica concessa, de præceptis operibus pro ea lucrifacienda, de die, quo visitanda est Ecclesia, de hora denique qua datur Pontificia Benedictio; & admonitio hæc fieri possit, quatenus opus sit, etiam schedis impressis, & consuetis locis palam affixis: licet etenim id a Prædecessore Nostro Clemente Papa VIII. fuerit vetitum Fratribus Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, & Fratribus Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis pariter Captivorum, in communicatione Indulgentiarum, & Orationum; ut habetur in ejus Constitutione, quæ incipit *Cum ad uberes* §. 5. & in alia Constitutione *Decet Romanum Pontificem* §. 6. visum tamen Nobis est, id esse hypothesi inapplicabile; cum, cæteris prætermissis, prædicta communicatio certum genus personarum, quosdam videlicet, ut plurimum, Confratres, non autem populum universum, ut Indulgentia, & Benedictio, de quibus agitur, complectatur.

II. Ritus, & actus benedicendi. Postquam statutis die & hora populus ad Ecclesiam convenerit, alta voce legantur Apostolicæ Literæ, seu Decreta, quibus Indulgentia conceditur, una cum potestate Benedictionem Apostolicam super populum effundendi, ut de delegatione audientibus constet; & concessio ex Latino sermone in vulgarem accommodatum ad populi intelligentiam conversa pronuncietur: populus ad suorum scelerum detestationem pio brevique sermone excitetur: post quæ Sacerdos, nullis circumadstantibus Ministris, stola & Superpelliceo indutus (ut in Rituali Romano præscribitur, cum agitur de Benedictionibus, quæ extra Missam Presbyteris permittuntur) ante Altare genuflexus, sequentibus verbis Dei opem imploret.

℣. *Adjutorium nostrum in nomine Domini.*
℟. *Qui fecit cœlum, & terram.*
℣. *Salvum fac populum tuum Domine.*
℟. *Et benedic hæreditati tuæ.*
℣. *Dominus vobiscum.*
℟. *Et cum spiritu tuo.*

Dein-

Deinde stans, sequentem recitat Orationem.

O R E M U S.

OMnipotens, & misericors Deus, da nobis auxilium de sancto, & vota populi hujus in humilitate cordis veniam peccatorum poscentis, tuamque benedictionem præstolantis, & gratiam, clementer exaudi; dexteram tuam super eum benignus extende, ac plenitudinem divinæ benedictionis effunde: qua bonis omnibus cumulatus, felicitatem & vitam consequamur æternam. Per Christum Dominum nostrum. ℟. *Amen.*

Post quam ad cornu Epistolæ accedat, ut in Actis Ecclesiæ Mediolanensis *part.* 4. *Benedicet in Ecclesia ad Altare, stans in cornu Epistolæ*: & stans in cornu Epistolæ, non trina, hoc est triplici Signo Crucis, sed una Benedictione, unico videlicet Signo Crucis, bendicat, proferens alta voce hæc verba.

Benedicat. Vos Omnipotens Deus ✠ *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus.* ℟. *Amen.*

Trina siquidem Benedictio Episcopo competit, non Sacerdoti: cumque nonnulli in fine Missæ trinam usurpare cœpissent: consuetudo Clementis VIII. auctoritate sublata est, quemadmodum ostendit Meratus hac mortali vita nuper defunctus *t. I. pag.* 243. Id Nos etiam advertimus *in nostro Tractatu de Sacrificio Missæ, sect.* 1. *locis supra indicatis*. In Rubrica quoque Missalis hæc habentur: *In Missa solemni Celebrans eadem voce & modo, qua in Missis privatis, semel tantum benedicit populo*. Insuper Cæremoniale Episcoporum trinam Benedictionem ipsis solum tribuendam decernit: quod eadem Missalis Rubrica confirmatur: *Episcopus autem ter benedicit populo etiam in Missis privatis, ut in Cæremoniali habetur*. Postremo Alexander VII. Decreto, quod *die* 27. *Septemb.* 1659. edidit, tempora indicit ac recenset, quibus Abbates usu Pontificalium præditi, ritu solemni celebrantes, trinam Benedictionem impertire possunt: quod iisdem penitus interdicitur, cum rem Divinam privatim conficiunt; quod Nos ipsi indicavimus *nostra Institutione* 14. §. 4. *num.* 19. *tom.* 2. Bononiensis editionis ratio habeatur, quæ peracta fuit *anno* 1735. Sin autem easdem Institutiones in Latinam lingum conversas, & Romæ impressas *anno* 1747. quis inspiciat, idem prorsus deprehendet *Institutione* 34. §. 4. *in fine pag.* 147. Quocirca non sine animi nostri voluptate Epistolam legimus encyclicam Patris Generalis Cœnobitarum Ordinis Eremitarum Sancti Augustini, quibus in nostris Apostolicis Literis potestas facta est dandi in certis anni Festivitatibus Pontificiam Benedictionem, in qua eosdem admonet, ut populo benedicant unico Signo Crucis, more Sacerdotali: quod ipsum si ab aliis etiam factum esset, querelæ ad Nos delatæ non fuissent de usurpatis honoribus Episcopalibus.

Trina benedictio non est danda.

Hac itaque Epistola Encyclica ritum statuimus ac declaramus, quo Benedictio Papalis in posterum tribuetur, eumque notum facimus Ordinum Regularium Præsidibus, ut ipsum Regularibus sibi subjectis observandum indicent. Equidem Alexander VII. Prædecessor Noster usum Pontificalium Abbatibus, quibus id privilegio convenit, præscribens, Ordinariis locorum facultatem concedit, ut, si quid contrarium Abbates commisissent, ipsi tamquam Sedis Apostolicæ Delegati rem cognoscerent, & censuris etiam, si opus esset, omnem insolentiam compescerent. At Nos aliam viam suscipiendam ducimus, præcipientes, ut de illis Regularibus, qui præscriptum a Nobis antea Benedictionis ritum violaverint, Nos statim certiores efficiant: tunc enim neque infensos invicem Episcopos & Regulares reddemus, nec populis beneficium Papalis Benedictionis denegabimus; sed facultatem ejusdem Benedictionis tribuendæ parere recusantibus auferemus, eamdem largiemur aliis, qui jussa nostra facere non detrectabunt: qua in re futuros etiam Romanos Pontifices magnopere hortamur, ut idem exemplum sequantur. Postremo Tibi, & universo tuo Ordini Benedictionem Apostolicam impertimur.

Præcipitur ne præmissa forma violetur.

Dat. Pontif. Anno VIII. die 19. Martii 1748. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xix. Martii MDCCXLVIII, Pontificatus Nostri Anno VIII.

III. SOCIETATI JESU.

Tribuitur unus locus inter Consultores Congregationis Sacr. Rituum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Prœmium. Laudat Soc. Jesu. CONSTANTEM omnium sensum, Pontificio etiam confirmatum oraculo, Omnipotentem nimirum Deum, sicut alios aliis temporibus sanctos Viros, ita Luthero, ejusdemque temporis *Hæreticis* Sanctum Ignatium, & institutam ab eo Societatem objecisse, adeo Religiosi ipsius Societatis Alumni luculentissimis tanti Parentis vestigiis insistentes, per assidua religiosarum virtutum exempla, & præclara omnium doctrinarum, ac præsertim sacrarum documenta comprobare pergunt, ut quemadmodum non mediocre ad gravissimas Catholicæ Ecclesiæ rationes saluberrime accurandas, componendosque mores, atque in bonis artibus instituendos Adolescentes, subsidium conferre satagunt, ita nova Apostolicæ benignitatis argumenta promereri videantur. Satis enim superque compertum est universis, atque exploratum, quibus per omne tempus religiosis viris, & Christiana pietate, & omnium disciplinarum splendore, & multiplici literarum cognitione, æternæque Cristifidelium salutis zelo commendatissimis, addictissima huic Sanctæ Sedi ipsa Jesu Societas locuples adhuc veluti generosa mater non immerito gloriatur.

Sensus Pontif. erga dictam Societatem. Nos sane, qui ea propter semper plurimi fecimus, atque in suprema hac Sacrosancti Apostolatus Cathedra plane immerentes per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam sedentes, majori in honore laudatam Societatem habemus, decet, ut perenni etiam nostræ charitatis auctoritatisque Apostolicæ testimonio eandem donemus; ne quod aliis Religiosis Ordinibus, & Institutis in hac Alma Urbe nostra conspicuis, sive per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, sive per Nos ipsos, decus, & ornamentum, sive honorificentiæ munus impertitum esse dignoscitur, eidem Societati Jesu de Orthodoxa Religione benemerentissimæ deesse patiamur.

In negotiis Congregationis Sacr. Rituum consulendis præstantium hominum opera impendenda. Qui magna nostrorum Operum volumina de Beatificatione, & Canonizatione Servorum *Dei pervolverit*, is intelliget omni procul dubio, quod si in cæteris expediendis negotiis insignium hominum opera, & industria requiritur, in rebus certe per Congregationem Venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpositam expendendis, decidendisque, major Virorum in omni disciplina versatorum, quibus ipsa inter alios Ordines, & Instituta Societas memorata abundat, delectus haberi debeat.

Ideo Pontif. unum locum inter Consultores dictæ Congregationis assignat Societ. Jesu. Hinc est, quod Nos Motu proprio, ac ex certa scientia, ac matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine volumus, ac decernimus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus unus ex ejusdem Societatis Jesu Presbyteris laudatæ Congregationis Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ Consultor sit, & habeatur, ut hujus vacatione succedente, alter dictæ Societatis Presbyter in ipsius locum semper substituatur.

Et quamvis ex ipsa Soc. jam alius adsit Consultor. Etsi autem in præsentia Dilectus Filius Hieronymus Ridolfi sæpedictæ Societatis Presbyter locum unius Consultoris in memorata Congregatione Cardinalium teneat, tamen, ut Pontificiæ hujusmodi indulgentiæ possessionem ipsa Societas Jesu capiat, atque etiam ut paterna grati animi significatione prosequamur Dilectum Filium Emmanuelem de Azevedo ejusdem Societatis Presbyterum, qui non solum in quamplurimis sive colligendis, sive adornandis, atque in lucem edendis aliorum insignium Virorum operibus de rebus Liturgicis plenissime tractantibus, sed in antedictis etiam nostris Voluminibus, aliisque a Nobis compositis, in unum veluti corpus e duode-

cim,

cim, & amplius Tomis constans cogendis, & quam castigatissime, splendidissimeque hic Romæ recudendis maxime intentus, atque in ejusdem Sacrorum Rituum Congregationis negotiis accurate expediendis versatus, & instructus, primum hujusmodi locum quodam veluti merito sibi debitum vindicat.

Ea propter ipsum Emmanuelem de Azevedo a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine, quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, præter memoratum Hieronymum Ridolfi Consultorem, auctoritate, & tenore paribus, eumdem Emmanuelem unum sæpedictæ Sacrorum Rituum Congregationis Consultorem itidem quoad vixerit facimus, constituimus, & deputamus; ita ut uterque insimul, quoad ambo etiam in humanis fuerint, ejusdem Congregationis Consultoris munere perfungatur, nec alterius vacationi in posterum substituatur, sed per utriusque dumtaxat cessum, sive decessum, novus ejusmodi Societatis Presbyter Consultoris hujusmodi locum a Nobis, ut præmittitur, dictæ Societati assignatum tenere debeat. P. Emman. Azevedo, præsentis concessionis fructu gaudere statuit.

Decernentes, easdem præsentes Literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari; sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Clausulæ.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, dictæque Societatis Jesu etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Literis Apostolicis, in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Derogationes.

Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XXIV. Aprilis MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII. Dat. Pontif. An. VIII die 24. Aprilis 1748.

Cajetanus Amatus.

IV.

DE RENOVATIONIBUS

Investiturarum, & aliarum concessionum Bonorum directi Dominii Cameræ Apostolicæ.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

CONCREDITUM Nobis Apostolicæ Sedis patrimonium non solum pro viribus utiliter administrare, sed etiam nulla sive amplitudinis, sive juris sui parte imminutum servare volentes; vix fieri posse intelligimus, ut Nobismetipsis constent administrationis Nostræ rationes, nisi certo provisum extiterit, ut facultas disponendi de Bonis, Dominiis, Proprietatibus, & Juribus ipsius Sedis, & Cameræ Apostolicæ, quæ ad Nos dumtaxat, & ad Romanum pro tempore Pontificem, Supre- Proœmium. Dispositio de Bonis Cameræ Apostolicæ privative ad Romanum Pontificem spectat.

premi Principis jure, pertinet, ab aliis quibuſcumque, præter Noſtram, & Succeſſorum Noſtrorum ſcientiam, mentem, & voluntatem, exerceri minime valeat.

Ejus tamen de Latere Legati aliquibus facultatibus in hac parte ſunt inſtructi.

Idcirco perpendentes, quam amplis facultatibus, vel expreſſe, vel implicite ab Apoſtolica Sede inſtrui, vel etiam ex uſu & conſuetudine uti conſueverint Venerabiles Fratres Noſtri Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui per temporalem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Ditionem, ad Bononiæ, Ferrariæ, Æmiliæ, & Urbini Legationes regendas, & gubernandas, Legati de Pontificis Latere mitti, eorumque exemplo etiam Prælati Præſidentes, qui ad aliquas ex præfatis Provinciis cum facultatibus Legatorum a Latere regendas pariter, & gubernandas aliquando deputari ſolent; ne forte ex laxiori facultatum hujuſmodi interpretatione, aut ex aſſertis conſuetudinibus abſque Noſtra, & Pontificum Prædeceſſorum Noſtrorum ſcientia inductis, in concedendis, aut renovandis Inveſtituris Bonorum Feudalium, Emphyteuticorum, Livellariorum, ſeu alio quocumque nomine, & titulo ad directum Dominium, & Proprietatem Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ pertinentium, aliquid per eos fieri contingat, quod poteſtatis eiſdem attributæ fines excedat, atque in ejuſdem Cameræ, illiuſque Proprietatum, & Jurium detrimentum vergere poſſit; poſt diſcuſſam prius rem in Congregatione Particulari ſuper Œconomica Status Eccleſiaſtici adminiſtratione deputata, certos in hoc rerum genere eiſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus Legatis, & Prælatis Præſidentibus, Provinciis Legationum præfatarum reſpective præpoſitis, limites, quos ipſi nullis futuris temporibus prætergredi valeant, etiam declarando & indulgendo ponere, & deſignere volentes; Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione Noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, præſentium Literarum tenore decernimus & ſtatuimus, ut

Ne autem in uſu facultatis fines excedantur.

Pontifex decernit ac declarat ut infra.

I. Quod Legati concedere poſſunt Renovationes, expleto tempore in Inveſtituris convento.

in conceſſionibus, dationibus, & inveſtituris Terrarum, Arcium, Villarum, Agrorum, Poſſeſſionum cultarum, & incultarum, Caſalium, Lacuum, Sylvarum, Proprietatum, Bonorum, & Jurium quorumcumque; & cujuſcumque generis, ad præfatæ Sedis, & Cameræ Noſtræ Apoſtolicæ directum, & proprietarium Dominium quomodocumque pertinentium, in Feudum proprium, ſive improprium, nobile, ſive ignobile, aut in emphyteuſim, aliave ratione ſub Cenſus, Canonis, Livelli, penſionis, regalium, & aliarum quarumcumque reſponſionum, & recognitionum præſtatione, & ſolutione, hactenus factis, & deinceps quandocumque faciendis, ſi, & quatenus initio conceſſionum, & inveſtiturarum hujuſmodi ea lex expreſſe adjecta ſit, vel fuerit, ut Feudatarii, Cenſuarii, aut alii quocumque nomine, aut titulo ea obtinentes, ſingulo quoque viginti novem annorum, ſeu alio definito temporis curriculo, ſuarum Inveſtiturarum aliarumque conceſſionum hujuſmodi renovationes ab eadem Camera petere, & accipere debeant; præfati Cardinales Legati, ſeu Prælati cum facultatibus Legatorum Præſidentes reſpective deputati, in ſuæ quiſque Legationis Provincia, præfiniti temporis adveniente termino, earundem Inveſtiturarum, & Conceſſionum renovationes Feudatariis, Cenſuariis, Emphyteutis, aliiſque præfatis, illas tempore habili expetentibus, ſervatis tamen ſervandis, & cum eiſdem pactis, legibus, & conditionibus in prioribus Inveſtituris appoſitis & conventis, concedere, & per ideoneum Miniſtrum ipſius Cameræ Apoſtolicæ Procuratores, ſeu Commiſſarium, aut alium, ad quem pertinet, tempore habili ſimiliter fieri mandare, libere & licite poſſint, & valeant, Noſtra & Romani pro tempore Pontificis licentia, ſeu commiſſione ſpeciali deſuper minime requiſita.

II. Poſſunt etiam conſenſum præſtare in alienationibus Bonorum in Partibus, ubi facultas conceſſa eſt.

Quoniam vero in Ducatu, & Provincia Legationis Ferrarienſis, in vim antiquorum Ducalium Decretorum ab Apoſtolica Sede expreſſe confirmatorum pleriſque Cenſuariis, Emphyteutis, aliiſque Inveſtituras habentibus, tributa dignoſcitur facultas alienandi Bona, ſeu Jura emphyteutica, & alias ad directum, & proprietarium præfatæ Cameræ Dominium ſpectantia, per contractus inter vivos nuncupatos, præhabito conſenſu Domini directi; & alibi etiam ejuſmodi facultas forſan conceſſa reperitur: Volumus itidem, & ſtatuimus, ut ipſi Cardinales Legati, & reſpective Prælatis Præſidentes prædicti; quatenus tamen Feudatariis, Cenſuariis, Emphyteutis, aliiſque Bonorum, & Jurium Cameralium, in Provinciis Legationum præfatarum conſiſtentium, utilibus Poſſeſſoribus, ſive ex conceſſionis lege, ſive alias ex Supremi Principis auctoritate, generaliter vel ſpecialiter hujuſmodi facultas alie-

alienandi, distrahendi, & in alios transferendi Bona, & Jura Cameralia præfata, præhabito Domini directi; idest ipsius Cameræ Apostolicæ consensu, legitime competat; & dummodo alienationis hujusmodi non fiant in fraudem ipsius Cameræ, & ad prævertendam, atque frustrandam eorundem Bonorum, seu Jurium devolutionem, quæ ob deficientiam Successorum in Investituris comprehensorum, & ad eos vocatorum, imminere dignoscatur; quoties de consensu ipsius Cameræ nomine præstando requisiti fuerint, possint similiter & valeant, absque speciali Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia & commissione, consensus hujusmodi, Nostro, & Successorum Nostrorum, ipsiusque Cameræ nomine præstare, seu beneplacitum interponere, & novas consequenter investituras favore acquirentium, sub iisdem tamen pactis, & conditionibus dare, & concedere, ac necessaria quæcumque Instrumenta desuper celebrari facere.

Sub certis conditionibus.

Porro renovationes Concessionum, & Investiturarum, necnon alienationes, distractiones, & translationes Bonorum, & Jurium Cameralium præfatorum, per Cardinales Legatos, ac respective per Prælatos Præsidentes prædictos, ac prævio consensu præfato in prædictis casibus, juxta seriem præsentium, alias tamen canonice factæ, perinde valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, & illis, in quorum favorem factæ fuerint, in omnibus, & per omnia plenissime suffragentur, ac si de speciali, expressa, & individua Nostra, & Romani pro tempore Pontificis licentia, & commissione factæ fuissent; nec ad id alterius beneplaciti, seu confirmationis Apostolicæ adminiculum requiratur.

Idque pro illis Partibus valeat, ac si a Sancta Sede immediate gestum fuisset.

Cæterum quoties Bona, Res, & Jura prædicta, sive ob lineam finitam, sive ob III.
non petitam præscripto tempore renovationem, aut ob non solutionem Canonum, aliarumve responsionum, seu Caposoldi, aut Laudemii, vel ob non adimpleta promissa, & in Investituris, & Concessionibus respective contenta, aliave qualibet ex causa, juxta præscriptum in Literis piæ memoriæ Prædecessoris Nostri Gregorii Papæ XIII. sub datum Romæ apud S. Petrum Kalendis Junii Anno Incarnationis Dominicæ MDLXXX. Incipien. *Ad Romani Pontificis* (quarum Literarum tenorem, ac dispositionem præsentibus pro insertis habentes, in omnibus, & per omnia approbamus, confirmamus, & renovamus), ad ipsam Cameram Apostolicam devoluta fuerint; Motu, scientia, & potestate prædictis, statuimus, & decernimus, non licere præfatis Cardinalibus Legatis, aut Prælatis Præsidentibus, eorumdem Bonorum, Rerum, aut Jurium, cujuscumque generis, & qualitatis existant, & quantumvis parvus, atque etiam minimus tam Proprietatis, quam responsionis valor sit, & esse dignoscatur, novas Investituras, aliasque Concessiones quascumque dare, & elargiri; neque eorumdem Detentoribus, & Possessoribus, incursas, ut præfertur, quacumque ex causa caducitates, devolutiones, & privationes, etiamsi nondum ipsius Cameræ nomine declaratæ, & acceptatæ fuerint, aliasque pœnas remittere, & condonare, aut restitutiones in integrum concedere, sive super Canonibus, Livellis, & Laudemiis, aliisque præstationibus non solutis concordare; Volentes, ut quicumque novas hujusmodi Investituras, & Concessiones impetrare voluerint, sive se in prioribus Investituris comprehensos, aut vocatos, in casibus dubiis declarari postulent, aut etiam earumdem Investiturarum, & Concessionum renovationes sibi, tamquam proximioribus, aut hæredibus ultimi Possessoris, competere, etiam ex pacto, aut ex titulo etiam oneroso, asserant, & contendant; quive caducitates, & pœnas incursas sibi remitti, & condonari, aut se ad compositiones, sive ad purgationis moræ, aliudve gratiosum beneficium admitti cupiant; ad Nos, & ad Romanum pro tempore Pontificem immediate recurrere teneantur, nec ab aliis quibuscumque novarum Concessionum hujusmodi, aut condonationum, remissionum, sive restitutionum in integrum, aliaque beneficia prædicta, seu gratiosas declarationes utiliter obtinere possint, & valeant; Nos enim præmissarum omnium, & singularum, gratiarum declarationum, & beneficiorum concessiones Nobismetipsis, & Successoribus nostri Romanis Pontificibus privative, & expresse, motu, scientia, & potestate similibus harum tenore reservamus.

Verum in casu devolutionum, & caducitatum ipsis non licet novas investituras &c. concedere.

Et recursus etiam in casibus dubiis ad Romanum Pontificem habeatur.

Decernentes pariter ipsas præsentes Literas, & in eis contenta quæcumque de fu-

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut interesse habentium consensus, aut alio quocumque, quantumlibet substantiali, & individuam expressionem requirente defectu notari, impugnari, restringi, invalidari, ad viam & terminos juris, aut veteris consuetudinis, reduci, seu alias in jus, vel controversiam revocari posse, sed easdem præsentes semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere. Sicque, & non aliter Cardinalium Legatorum, aut Prælatorum Præsidentium prædictorum facultates, & privilegia, sive expressa, sive per generalitatem verborum concepta, intelligi, & interpretari debere; atque ita in præmissis omnibus, & singulis censeri, & per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, necnon ipsius Cameræ Apostolicæ Thesaurarium generalem, Præsidentes Clericos, aliosve Officiales, & Ministros, ac cæteros, quavis auctoritate, & potestate fungentes, & quandocumque functuros, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigesit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dictus Gregorius Prædecessor in superius relata Constitutione voluit non obstare; necnon Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & Locorum in Provinciis Legationum præfatarum consistentium quorumlibet, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, usibus, stilis, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis etiam favore Cardinalium Legatorum, aut Prælatorum Præsidentium prædictorum, communiter, seu peculiariter, sub quibuscumque verborum tenoribus & formis, ac cum quibusvis, clausulis irritantibusque, & aliis Decretis in genere, vel in specie, ac alias in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat, Motu, & potestatis plenitudine paribus specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Pontifex mandat præsentium publicationem.

Utque eædem præsentes ad omnium Censuariorum, Feudatariorum, Emphyteutarum, aliorumque Bonorum & Jurium Cameralium in Provinciis Legationum præfatarum consistentium, utilium Possessorum, & aliorum, quos ipsæ præsentes concernunt, notitiam facilius deducantur; Volumus, & decernimus ipsas præsentes in plena Camera legi, & registrari, ac ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, & Cancellariæ Apostolicæ, ac in Acie Campi Floræ, aliisque consuetis locis, per aliquem ex Cursoribus Nostris in Urbe; In singulis vero Legationibus prædictis in Loco residentiæ Cardinali Legati, aut Prælati Præsidentis, publicari, & affigi, ac earum exempla ibidem affixa relinqui; quæ sic publicatæ, & affixæ, omnes & singulos præfatos perinde afficiant, & arctent, ac si illorum unicuique personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent. Quodque earundem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostri Decreti, statuti, reservationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Da-

Datum in Arce Gandulphi Albenon. Diœcesis Anno Incarnationis Dominicæ MDCCXLVIII. pridie Idus Junii, Pontificatus Nostri Anno VIII. Dat. Pontif. Anno VIII. die 12. Junii 1748.

J. Datarius.
D. Card. Passioneus.
Jo. Florius Substitutus.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.
Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 16. Julii, 1748.

AD POLONIÆ REGNI

Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos: De Concessione, & executione Dispensationum Apostolicarum super impedimentis Matrimonii.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

MAGNÆ Nobis admirationis, nec minoris doloris causa fuit, quod ex fideli dignorum relatione, certisque gravium Virorum Literis accepimus, falsam quamdam in isto Poloniæ Regno opinionem, & famam invaluisse; quod scilicet ab hac Apostolica Sede, cui Nos, licet immeriti, Divina ordinatione præsidemus, aliquæ dispensationes Matrimoniales concessæ, & missæ fuerint, & hactenus concedi, & mitti soleant, quibus sublata sint impedimenta Canonica Matrimonio legitime, aut valide ineundo obsistentia, licet contrahentium alter, vel etiam uterque, Hæreticam sectam aperte profiteatur. Quod quum nonnisi per injuriam, & intolerabilem calumniam excogitatum sit, atque disseminatum, Apostolici ministerii Nostri officio deesse Nos arbitraremur, nisi Vobis, Venerabiles Fratres, atque omnibus, ad quos hæ Literæ perventuræ sunt, testatum ac manifestum redderemus, quæ sit in hoc rerum genere perpetua Apostolicæ hujus Sedis agendi regula, & constans consuetudo; simulque Vos omnes, & singulos per istud Poloniæ Regnum, sua semper fide, & religione commendatum, & Ordinarios Præsules constitutos, enixe admoneremus, & per misericordiam Dei obsecraremus, ut Literas Dispensationum Matrimonialium, quæ pro ipsius Regni Incolis ab hac Sede, & Curia mittuntur, & ipsi attente legatis, atque expendatis, & a vestris quique Vicariis, & Officialibus accuratissime considerari subeatis. Nos enim pro certo habemus, idque mox planum facturi sumus, si quid usquam in hac parte peccatum est, non id factum esse Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium culpa; verum aut Ordinariis Locorum, aut eorum Ministris, qui transmissas Dispensationum Literas nec legere, nec satis pensare curarunt, omnino tribuendam esse.

Causa conscribendi hanc Epistolam.

Quia videlicet falso assertum fuerat S. Sedem cum Hæreticis dispensare ad contrahendum Matrimonium.

Idque falsum comprobatur.

Neque vero necesse habemus ea omnia in medium proferre, quibus luculenter demonstrari posset antiquitas ejus disciplinæ, qua semper Apostolica Sedes Catholicorum in Hæreticis conjugia reprobavit. Sed aliqua dumtaxat afferre sat erit, quibus ostendamus, eandem disciplinam ac regulam ad Nostra usque tempora constanter servatam, apud Nos & Apostolicam Sedem non minus integram vigere, & religiose custodiri. Hoc est, quod de se ipso, suisque temporibus testatus est felicis recordationis Prædecessor Noster Urbanus Papa VIII. in suis Literis Apostolicis datis die xxx. mensis Decembris Anni MDCXXIV., quæ leguntur apud Cardinalem Albitium in Libro, cui Titulus: *De inconstantia in Fide c. 37. n. 127.* ubi ita scribit: *Licet probe teneamus Catholicorum cum Hæreticis Matrimonia omnino fugienda esse, & quantum in Nobis est, a Catholica Ecclesia procul arcere intendamus.* Nec minus aperte sententiam suam declaravit piæ memoriæ Prædecessor pariter

Disciplina Ecclesiæ Romanæ circa Matrimonia Catholicorum in Hæreticis.

ter Noster Clemens Papa XI. in Literis die xxv. Junii Anni MDCCVI. datis, & editis in Collectione ipsius Brevium, & Epistolarum Romæ vulgata Anno MDCCXXIV. ubi p. 321. sic legitur; *Majoris momenti esse existimamus, Ecclesiæ Dei, Apostolicæ Sedis, Prædecessorum Nostrorum, & Sacrorum, a Catholicorum cum Hæreticis conjugio abhorrentium, regulas, nisi id totius Christianæ reipublicæ bonum exposcat, non transgredi*, & in aliis Literis datis die xxiii. Junii Anni MDCCVII. in eadem Collectione relatis p. 391. *Ecclesia siquidem ab hujusmodi conjugiis, quæ plurimum deformitatis, nec parum spiritualis periculi præseferunt, abhorret.*

Pont. quoque hæc Matrimonia evitanda injunxit.

Sed & Nostrum hac de re judicium satis patere arbitramur ex Decretali Rescripto auctoritate Nostra edito, die iv. Novembris Anni MDCCXLI., & impresso *Tomo I. Bullarii Nostri n. XXXIV.* §. 3. cujus verba sunt, quæ sequuntur: *Dolens in primis quam maxime Sanctitas Sua, eos esse inter Catholicos, qui insano amore turpiter dementari, ab hisce detestabilibus Connubiis, quæ Sancta Mater Ecclesia perpetuo damnavit, atque interdixit, ex animo non abhorrent, & prorsus sibi abstinendum non ducunt; laudansque magnopere zelum illorum Antistitum, qui severioribus propositis spiritualibus pœnis, Catholicos coercere student, ne sacrilego hoc vinculo se se Hæreticis conjungant, Episcopos omnes, & Vicarios Apostolicos, Parochos, Missionarios, & alios quoscumque Dei & Ecclesiæ fideles Ministros in iis partibus, Hollandiæ videlicet, & Belgii, degentes, serio graviterque hortatur, & monet, ut Catholicos utriusque sexus ab hujusmodi nuptiis in propriarum animarum perniciem ineundis, quantum possint, absterreant, easdemque nuptias omni meliori modo intervertere, atque efficaciter impedire satagant*; & quæ paulo post subjecta sunt, ubi de jam contracto Catholicæ partis cum altera Hæretica connubio hæc habentur: *Id vero debere sibi potissime in animum inducere Conjugem Catholicum, sive virum, sive fœminam, ut pro gravissimo scelere, quod admisit, pœnitentiam agat, ac veniam a Deo precetur, coneturque pro viribus alterum Conjugem a vera Fide aberrantem, ad gremium Catholicæ Ecclesiæ pertrahere, ejusque animam lucrari; quod porro ad veniam de patrato crimine impetrandam opportunissimum foret, sciens de cetero, ut mox dictum est, se istius Matrimonii vinculo perpetuo ligatum iri.*

Nec conceduntur dispensationes nisi cum clausula, abjurata prius hæresi.

His autem veluti fundamentalibus Apostolicæ Sedis regulis, ejusdem agendi ratio constanti usu recepta apprime respondet. Nam quoties ipsam adiri contingit, sive pro obtinenda simplici facultate contrahendi Matrimonium inter personas, quarum altera hæresim profitetur; sive præterea pro obtinenda simul dispensatione super aliquo gradu, aliove canonico impedimento, quod inter Contrahentes intercedat; neque licentia, neque dispensatio conceditur, nisi hac expressa lege, seu conditione adjecta, nimirum *abjurata prius Hæresi*. Quin etiam recolendæ memoriæ Prædecessor Noster Innocentius Papa X. ulterius progrediens, jussit, & cavit, ne Dispensationes hujusmodi omnino concederentur, nisi per authentica documenta prius doctum esset, Hæreticam labem a contrahente Heterodoxo ejuratam fuisse; quod testatum reliquit laudatus Cardinalis Albitius Congregationis Universalis Inquisitionis tunc temporis Assessor, in supracitato Tractatu *de Inconstantia in Fide cap.* 18. *num.* 44. Præfatus vero Prædecessor Clemens XI. in Congregatione Sancti Officii, coram se habita die xvi. Junii Anni MDCCX. mandavit, in hiberi per Literas Archiepiscopo Mechliniensi, ne ullas omnino licentias, aut dispensationes impertiretur pro Matrimoniis inter contrahentem Catholicum, & alterum Hæreticum celebrandis, nisi abjuratio Hæresis reipsa præcessisset; Theologos autem, qui contra hujusmodi praxim opinati fuerant, acriter admonendos decrevit, quemadmodum memoriæ prodidit bonæ memoriæ Vincentius hujus Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Petra nuncupatus in suo Commentario ad Constitutionem xii. Joannis XXII. ipsius Operis *Tom.* 4. *pag.* 76. *num.* 14.

Contraria exempla rarissima & cum gravi causa.

Quod si nonnulla inveniantur exempla Romanorum Pontificum, qui aut licentiam contrahendi Matrimonium, aut etiam dispensationem super impedimento aliquo concesserunt, non adjecta conditione de abjuranda prius Hæresi; rarissimas primum omnium dicimus hujusmodi concessiones fuisse, & quidem plerasque earum pro Ma-

Matrimoniis inter Supremos Principes contrahendis, nec nisi gravissima urgente causa, eaque ad publicum bonum pertinente, factas fuisse; insuper adjectas semper fuisse opportunas cautelas, tum ne Conjux Catholicus ab Hæretico perverti posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc pro viribus ab errore retrahendum; tum etiam, ut proles utriusque sexus ex eo Matrimonio procreanda, in Catholicæ Religionis sanctitate omnino educaretur. Deinde vero facile est agnoscere, in istiusmodi concessionum genere nullum errandi locum Executoribus suppetere, nisi ipsi aliqua in re scienter, & data opera officio deesse velint. Denique ex hactenus dictis aperte constat, in omnibus casibus, quibus facultates, aut dispensationes ab Apostolica Sede petantur pro Matrimoniis a Catholico Viro, aut Muliere, cum Hæretica Femina, aut Viro contrahendis; eandem Apostolicam Sedem, ut supra diximus, hujusmodi Matrimonia, nisi Hæresis abjuratio præcedat, & semper improbasse, ac damnasse, & nunc quoque abominari, ac detestari. Cautelæ in hisce casibus adhibita.

Quoties vero Dispensationes ex aliqua probabili causa petunt pro Matrimoniis, quæ quidem inter Hæreticos sunt contrahenda, sed id nequaquam in precibus palam exponitur; quum nequeant Apostolicæ Sedis Ministri, atque Officiales hoc divinando rescire; ad obstruenda obloquentium, & calumniantium ora, hoc innuisse sufficeret, quod nulla conceditur dispensatio, quæ alicui certo Executori directa non sit, cui nimirum in mandatis datur, ut de omnium expositorum veritate cognoscat, & dispensationem ipsam servatis servandis effectum sortiri faciat; Cumque huic ignorare non liceat, Matrimonia Catholicorum cum Hæreticis ab Apostolica Sede improbari, & damnari, facile vero cognoscere valeat, Hæresi vitium, quo contrahentium alter inficitur, & de quo nulla habetur mentio in Literis Dispensationis, eidem Apostolicæ Sedi occultatum fuisse; ad ejus officium pertinet hujusmodi Literarum exequutionem suspendere, ejusque suspensionis causam Romano Pontifici, ejusve Officialibus, ea, qua decet, reverentia per Literas aperire; quemadmodum Prædecessor, quondam Noster Alexander Papa III., Ravennæ Archiepiscopo faciendum præscripsit in suis Literis, quæ ad perpetuum vigorem in Decretalium Codicem relatæ sunt *Cap. Si quando, de Rescriptis*; ubi sic legitur: *Qualitatem negotii, pro quo Tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum Nostrum reverenter adimpleas, aut per Literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas; quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod prava Nobis fuerit insinuatione suggestum.* In casibus dubiis, non solum certus executor designatur. Qui concedentis mentem ignorare nequit.

Verum non hic sistit Apostolicæ Sedis, ejusque Officialium circumspectio. Si enim dispensatio, quæ pro removendo alicujus Matrimonii canonico impedimento ex aliqua rationabili causa petitur, ad ejusmodi Regiones pertinere dignoscatur, in quibus Catholici cum Hæreticis mixti habitant; nec aliunde certo constet utrumque postulantem, seu eorum alterum Catholicæ Religionis professorem existere, præfati Officiales Pontificis mentem probe callentes, postulantem utrumque Catholicum esse semper præsumunt, ideoque eorum preces in Libello (*Supplicationem* appellant) Pontificis manum obsignando his verbis exponunt: *Cupiunt Oratores præfati, qui Orthodoxæ Fidei cultores vere existunt, & sub obedientia S. R. E. vivunt, vivereque & mori intendunt &c.* quibus consonant alia verba, quæ in parte conditionali ad majorem cautelam apponuntur, nimirum: *Et dummodo Oratores præfati Orthodoxæ Fidei cultores vere existant, & sub obedientia S. R. E. vivant, vivereque & mori intendant.* Sed ulterius apponitur conditio, dummodo Orthodoxæ Fidei cultores sint &c.

Quibus prænotatis, jam id jure optimo quærimus: quum Litteræ Dispensationum Matrimonialium ejusmodi verbis conceptæ, eoque tenore expeditæ fuerint; si postmodum innotescat contrahentes Hæreticos esse, vel unum eorum Catholicum, alium vero Hæreticum; & nihilominus dispensatio executioni mandetur, cujus erit culpa, & quisnam dispensationis in Indigno profusæ jure accusari poterit? An is, qui bona fide, & opportunis cautelis adhibitis, adjectisque legitimis conditionibus, illam concessit; an vero is, qui nulla conditionum hujusmodi ratione habita aut nulla de contrahentibus disquisitione præmissa, dispensationem ipsa, contra, concedentis voluntatem, indebitum effectum habere permisit? Ejus conditionis lex non sine executoris culpa violatur.

At dicet aliquis, non omnes dispensationum Literas istiusmodi clausulis munitas su-

Objectum de declaratoria pro impubere refellitur.

semper expediri; quum & in ipsum Poloniæ Regnum, paucis ab hinc annis, quædam Dispensatio ab Urbe missa fuerit, quæ nullam hujus generis appositam conditionem præseferebat. Hujus facti speciem, quam Nos animo præsentem retinemus, non abs re erit hic explanare. Dispensatio erat super ætate, favore cujusdam Puellæ, quæ sex mensibus minor erat duodennio, quod est in Feminis legitimum ætatis tempus ad Matrimonium ineundum. In ejus autem concessione expositum fuit, quod *malitia ita supplebat ætatem, ut de jure Matrimonium contrahere posset.* Quapropter Declaratoria hæc potius dicenda erat, quam Dispensatio; quum facultas contrahendi Matrimonium ante præscriptum ætatis tempus, quoties malitia supplet ætatem, ab ipsa Legum & Canonum dispositione proveniat. Quia immo Episcopi ipsi, & Ordinarii Locorum jure suo pronunciare possunt super ea quæstione, quæ facti est; an scilicet malitia, ut asseritur, ætatem suppleat; & consequenter Matrimonii contrahendi licentiam impertiri valeant; neque necesse est Apostolicam Sedem adire, nisi pro majori actus solemnitate; & *ne de contractus Matrimonii hujusmodi validitate propter minorem ætatem hæsitari contingat*; ut habet formula, quæ in concipiendis Literis Declaratoriis super minori ætate adhiberi consuevit. Siquidem Canonistæ docent, cumulativum jus esse inter Apostolicam Sedem, & Judices Ordinarios, cognoscendi & pronunciandi de hac re, an scilicet malitia suppleat ætatem: privativum vero Apostolicæ Sedis jus esse concedendi Dispensationem ad contrahendum Matrimonium impuberi, qui per ætatem nondum conjugali copulæ maturus est, sed tamen rationis usu ita pollet, ut Matrimonii contrahendi vim, & naturam intelligat. Etenim ad validitatem Matrimonii, quemadmodum rationis usus requiritur de jure naturali, & Divino, ita actualis ad conjugalem copulam potentia requiritur de jure positivo Canonico. Romanus autem Pontifex est supra jus Canonicum; at quilibet Episcopus eo jure inferior est, proindeque illius legibus derogare nequit.

Clausulæ appositæ in dicta declaratoria.

Verum, omissa etiam quæstione hac, an licentia contrahendi Matrimonium ante legitimum ætatis tempus, quando malitia supplet ætatem, Dispensationis proprie dictæ, an potius Declaratoriæ vim habeat; adeoque utrum Gratiæ, an Justitiæ actibus accenseri debeat; videndum præterea est, an in Apostolicis Literis super hac re concessis, quamvis ea verba, eæque conditiones minime legantur, quæ in aliis Dispensationibus apponi solent, alia tamen adsint æquipollentia verba, quorum vigore hujusmodi Literarum Executor deputatus (ubi Contrahentium alterum, seu ambos, Hæresis labe infectos esse, neque id concedenti narratum in precibus, nec alia via eidem compertum fuisse, cognoverit) ab earum exequutione abstinere se debeat: De hoc autem dubitari non poterit, si advertatur, quod postquam in hujusmodi Literis Executori demandatum fuit, ut *se de permissis diligenter informet, ac videat, an vere, & legitime constet, in hujusmodi impubere malitiam supplere defectum ætatis*; eidem committitur, ut postulanti permittat, *dummodo nullum aliud ei obstet canonicum impedimentum, Matrimonium cum aliquo Viro nullo sibi jure prohibito, vel ex dispensatione Apostolica permisso, servata forma Concilii Tridentini, contrahere*; quibus sane verbis Executori ea lex indicitur, ut minime sinat hujusmodi impuberem, Dispensationis, seu Declaratoriæ effectu gaudere; si exploratum habuerit, ipsi in animo esse detestabiles cum Hæretico nuptias contrahere.

Valde interest S. Sedi, ut falsi rumores dissipentur.

Jam vero longius processit oratio Nostra, quam Nobis hujus Epistolæ initio propositum fuerat; Cujus rei tamen Nos minime pœnitet; Nobis enim summopere cordi est, maximeque interest Catholicæ Religionis, & Sedis Apostolicæ, ut factorum rerumque veritas non ignoretur; neque falsi rumores adversus Sacram Petri Cathedram disseminati fidem inveniant; si quæ autem contra Sacros Canones ullibi inordinate geruntur, eorum culpa in immeritos nequaquam transferatur.

Hortatoria ad Ordinarios pro cautela inspiciendis, & exequendis Literis dispensationum.

Ut autem eo redeat Epistolæ Nostræ finis, unde eadem initium desumpsit; Tibi, Venerabilis Frater, cæterisque istius Regni Ordinariis Præsulibus, iterum enixe commendamus, ut Apostolicas Dispensationum Literas, quæ Vobis pro exequutione diriguntur, & a vestris respective Officialibus, attente considerari jubeatis; neque etiam superfluum existimetis, si quid in ipsis abnorme, ac novi exempli adesse videatur, de earum veritate, aut falsitate disquirere: Multa enim malitia hominum

num

num est super terram, nec Nobis rescire datum est, usque quo pertingere valeat falsariorum audacia. Porro ad aures Nostras pervenit, quemdam fuisse, qui sublato gradus impedimento, Hæreticum Virum cum Muliere Catholica Matrimonio conjunxerit; cumque deinceps factum suum reprehendi comperisset, non dubitarit asserere, se hac in re Apostolicæ Dispensationis, quam ab Urbe accepisset, auctoritate munitum fuisse; quum vero ad producendas hujusmodi Dispensationis Literas provocaretur, eas nunquam edere potuerit, quia eas reipsa nunquam acceperat. Verum Nos, de inclyta Polonorum Natione, quam Paternæ charitatis affectu complectimur, deque sacris istius Regni Præsulibus, quos omnes & singulos magno in honore habemus, favorabilius judicantes, improbum hujusmodi scelus nequaquam isthic admissum fuisse credimus. Tibi autem, Venerabilis Frater, Gregique Tibi commisso, Apostolicam Benedictionem ex animo impertimur.

Datum Romæ apud S. Petrum die XXIX. mensis Junii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

S. STEPHANI VI.

Papæ & Martyris Militibus conceditur, ut Ense ad latus instructi coram Romano Pontifice comparere possint.

Dilectis Filiis Militibus Sancti Stephani

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecti Filii, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

PRÆCLARA Militiæ vestræ sub invocatione S. Stephani Papæ & Martyris Apostolica facultate per bon. mem. Cosmum Medices Florentiæ, & Senarum Ducem sub Regula S. Benedicti institutæ, Apostolica auctoritate confirmatæ & Apostolicæ liberalitatis Privilegiis, facultatibus, & Indultis per fel. rec. Romanos Pontifices Prædecessores Nostros auctæ, decora ac merita, & eximias virtutes, atque illustria exempla Majorum Vestrorum Militum, quæ sub felicibus Carissimi in Christo Filii Nostri Francisci Lotharingiæ, & Barri Ducis, nec non Etruriæ sibi subjectæ Magni Ducis in Imperatorem electi, atque ejusdem Militiæ Magni Magistri auspiciis assidua studiosaque æmulatione provehere contenditis, jure exigere videntur, ut Nos etiam, qui Vos de Nobis ipsis, & de Apostolica hac S. Sede amplius benemerentes paterna complectimur benevolentia, luculentis Pontificiæ Nostræ caritatis, & honorificentiæ testimoniis adaugeamus. Persuasum etiam Nobis est, atque in Domino confidimus, collata Vobis, posterisque Vestris Militibus Apostolicæ benignitatis documenta ad firmissimum Sacrosanctæ Ecclesiæ præsidium, & ad perenne virtutis incitamentum fore cessura. Itaque Vos, Dilecti Filii, specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, Vosque singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & Interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existitis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, singulis Militiæ Vestræ Militibus præsentibus, ac futuris ad Nos, & Romanum Pontificem pro tempore successorem Nostrum accedentibus, ut præter cætera Privilegia, Indulta, & honorum insignia ab eadem Apostolica Sede ipsis militibus impertita; hac quoque prærogativa, Ense nimirum ad latus instructi coram apparendi, venerandi, atque alloquendi in futurum tempus, non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus, uti, frui, & gaudere possint, & valeant, Apostolica auctoritate, earumdem præsentium literarum tenore benigne indulgemus, & elargimur. Interim Apostolicæ huic Nostræ indulgentiæ, ac benignitati adjicimus Apostolicam benedictionem, quam tamquam stu-

Militia S. Stephani variis Privilegiis a Rom. Pont. cumulata fuit. Et ob ejusdem Militiæ merita,

Pontif. eidem Militiæ nova privilegia edere non dedignatur.

Ideo eie concedit, ut Ense ad latus instructi coram Romano Pontifice adesse possint.

studiosæ, Nostræ ad Vobis opportune gratificandum voluntatis pignus, Vobis, Dilecti Filii, peramanter impertimur.

Dat. Pontif. anno VIII. die 8. Jun. 1748.

Datum in Arce Gandulphi Albanensis Diœcesis sub Annulo Piscatoris die 8. Junii 1748. Pontificatus Nostri Anno VIII.

VII.

DE LIBERO,

Et mutuo Commercio inter Provincias, Civitates, & Loca Ditionis temporalis Sanctæ Sedis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium.

Expectatio Subditorum S. Sedis in Pontificis exaltatione.

Amor Pontificis in Subditos.

Signanter modo in statuendo libero Commercio inter Provincias Ditionis Ecclesiasticæ.

Juxta prudentem methodum in ejus Chirographo contentam.

QUO die supremum Reipublicæ clavum, una cum Apostolicæ servitutis officio, Nobis immerentibus & plane inopinantibus commissum suscepimus, inter non obscuras gratulationes, quibus provectionem Nostram a dilectissimo Populo exceptam fuisse cognovimus, hanc intelleximus non improbabilem lætitiæ causam circumferri, quod nempe ad eum delata esset gubernandi regendique potestas, qui temporalis R. E. Dominii, totiusque Ditionis Ecclesiasticæ res, atque rationes, tum ipso natalium veluti jure, tum maxime usu, ac diuturna consuetudine, perspectas penitus, atque exploratas habere censeretur. Cum qua sane opinione non immerito forsan de Nobis præconcepta, alteram quoque in Subditorum animis junctam statuere, jam usque a primis Pontificatus Nostri exordiis curavimus, semperque augere & confirmare curabimus; ut scilicet rerum cognitioni dudum per Nos acquisitæ, & potestati Nobis Divino consilio collatæ parem omnino voluntatem, & curam ad eorum commoda investiganda, & ad ea pro viribus promovenda, paterno pectori Nostro infixam esse, & agnoscant, & sentiant. Hujus vero voluntatis, studiique Nostri cum multa ad hunc diem argumenta per Nos edita, multique salutares effectus in Populorum levamen, utilitatemque derivati fuerunt; tum vero nullum magis jucundum, utilemque fructum iisdem accidere posse putamus, quam quod pensatum diu matureque consilium, superioribus tandem diebus ad optatum finem, Deo adjuvante, perduximus; ut scilicet generalem, atque perpetuam Commercii libertatem inter plerasque Ecclesiasticæ Ditionis Provincias, plenamque rerum vendendarum, atque emendarum, & convehendarum facultatem, suprema auctoritate Nostra, atque mansura in ævum concessione statueremus; sub certis legibus, & conditionibus, quas ad propositum Nobis, & unice spectatum, utilitatis publicæ scopum magis pertinere judicavimus. Sicut enim nolumus, per speciem largioris rerum abundantiæ in singulis Locis, atque Provinciis conservandæ; fertilium Terrarum, Fundorumque Dominis, atque Cultoribus, in media perceptorum fructuum affluentia, aliarum rerum omnium egestate laborantibus; aliisque vicissim conterminis ejusdem Apostolicæ Sedis Subditis, in ipso vicinæ ubertatis conspectu, fame, ac penuria afflictis; paucorum privatorum aviditati de Provinciarum vexatione quæstum, & lucrum comparari: Ita summopere Nobis cordi est, ut quæ de rore Cœli, & de pinguedine Terræ felicibus Ecclesiæ Romanæ Ditionibus concessa est rerum copia, nec in alienorum commodum, cum Subditorum detrimento, derivetur; nec iis potissimum Locis, quibus præcipua Dei largitate tributa est, aut detestabilibus negotiatorum artibus, aut intempestiva & improvida exportatione, depereat. His omnibus plenissime consultum esse voluimus per ea, quæ fuse statuimus, & decrevimus in Schedula Nostri Motus proprii, quam nuper Chirographo Nostro obsignavimus, cujus tenor talis est.

BE-

BENEDICTUS PAPA XIV.

Tenor Chirographi.

Motu proprio &c.

PENSANDO Noi continuamente al comodo, e vantaggio de' Nostri amatissimi Sudditi, e sopra tutto a liberarli, per quanto ci è possibile nelle angustie dei tempi correnti da quegli impedimenti, ed aggravj, che recano loro danno considerabile: Degna sopra ogni altra cosa della Nostra paterna providenza ci pare la proibizione del libero Commercio, sotto la quale da gran tempo gemono le Provincie del Nostro Stato, e specialmente le più floride, e abondanti, di Ferrara, e di Romagna: Essendoci stato più volte rappresentato, ed avendo Noi stessi in tempo della Nostra residenza nella Chiesa Metropolitana di Bologna per isperienza riconosciuto, che la suddetta proibizione, benchè si rivesta e colori coll' apparente, e specioso timore, che le dette due Provincie per supplire al bisogno altrui, non rimangano spogliate del Grano, ed altri Generi, che in esse si producono, è stata però sempre riconosciuta per dannosa, e nociva non solo alle altre Provincie meno abbondanti, quali in tal guisa restano costrette a provedersi del necessario supplemento, o fuori di Stato con danno pubblico e privato, o se anche dentro lo Stato, sempre però fuori di tempo; ed anche tal volta valendosi dell' opera, ed ajuto di alcuni Uomini proscritti, volgarmente chiamati Contrabbandieri, con evidente offesa della Maestà del Principe: ma di più ugualmente dannosa alle medesime Provincie di Ferrara, e di Romagna, mentre a queste si toglie il modo di esitare onestamente li Generi, che ricavano dalle proprie industrie, e da i proprj Terreni, e in conseguenza di provedersi del danaro, del quale abbisognano per pagare i Pesi pubblici, e supplire all'altre cose, che sono necessarie per il proprio mantenimento.

Illius Proœmium.

Perpenduntur damna, quæ a prohibitione liberi Commercii inferuntur.

E sebbene i Nostri Predecessori, e tal volta anche in tempo di Sede vacante il Sagro Collegio de' Cardinali, attesi i clamori, e ricorsi delle Comunità dello Stato, hanno procurato rimediare al disordine, facendo rinnovare quasi ogni anno dalli Cardinali Camerlenghi pro tempore di S. Chiesa gli Editti di libero, e reciproco commercio: Questi però rade volte hanno avuto l'effetto desiderato, atteso che li Cardinali Legati, Presidi, e Governatori di Provincie, sedotti ed ingannati, come si vuol credere, dalli Ufficiali, e Ministri subalterni, in profitto de' quali per la spedizione delle Tratte, e Licenze, certamente ridonda la suddetta proibizione, o non mai, o troppo tardi, e fuor di tempo, gli hanno fatti pubblicare nelle loro respettive Legazioni, e Provincie, cosicchè è rimasta per lo più in piedi la suddetta proibizione, e quello ch'è molto più odioso, non solo tra Provincia e Provincia, Legazione e Legazione, ma eziandio tra Luogo e Luogo della medesima Provincia, e Legazione: anzi la suddetta proibizione è stata eseguita con tale asprezza che buona parte dei Possidenti, Coloni, e Contadini sono stati anche per via d'Inquisizione sottoposti alle processure, e pene gravissime, con totale rovina delle povere loro Famiglie.

Volendo pertanto Noi in affare di tanta importanza prendere uno stabile, perpetuo, ed efficace provedimento, ordinammo, che il medesimo affare fosse con tutta serietà, e maturità esaminato nella Congregazione poco prima da Noi specialmente deputata sopra le materie economiche della Camera Apostolica, Stato Ecclesiastico, nella Nostra Costituzione, che incomincia, *Apostolicæ Sedis Ærarium*, data sotto il giorno 18. Aprile 1746. anzi per maggior cautela e sicurezza, non isdegnammo di scrivere Noi stessi, e consultare, e fare, che dal Segretario di essa Congregazione s' interrogassero, e consultassero a nome Nostro li Reverendissimi Cardinali Legati di Bologna, Ferrara, e Romagna, Monsignor Presidente d' Urbino, e Monsignor Governatore Generale della Marca, ed in oltre alcuni dei più savj, ed accreditati Gentiluomini di ciascuna di dette Provincie. Raccolti poi li sentimenti, e voti di ciascheduno, avendo Noi veduto, che, eccettuato un solo, o al

Pontifex remisit hujus rei cognitionem Congregationi Status Oeconomici Cameræ.

o al più due, gli altri tutti ſono convenuti nel ſentimento, che il libero, ſcambievole, reciproco Commercio tra tutti li Sudditi, e Luoghi del Noſtro Stato, ſia coſa non ſolo connaturale, e coerente all' obbligo di quella civile Società, che tutti uniſce in una ſola Repubblica, ed in un ſol Principato; ma anche neceſſaria, e utiliſſima non meno a i Luoghi, e Provincie più abbondanti, che all' altre meno abbondanti.

Et eius reſolutionibus inhærens, Motu proprio decernit, & concedit liberum intra Statum Commercium.

Perciò inerendo a detto comune ſentimento, e ſeguendo, ed approvando le riſoluzioni preſe in detta Congregazione ſotto li 3. Gennaro, 7. Febbraro, e 4. Luglio dello ſcaduto anno 1747. in virtù della preſente Noſtra Cedola, nella quale vogliamo, che ſi abbia per eſpreſſo, e di parola in parola inſerto l'intiero tenore di tutti i Chirografi, Brevi, Coſtituzioni, Bandi, ed Editti, e di ogni altra coſa, che faceſſe in contrario, e che foſſe in qualunque modo neceſſaria ad eſprimerſi; di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra Appoſtolica autorità, diamo, e concediamo in perpetuo a tutti, e ſingolari Abitanti, e Commoranti nel Noſtro Stato Eccleſiaſtico, o ſieno, o non ſieno Sudditi per origine, di qualunque ſtato, grado, e condizione, ampla, ed ampliſſima libertà di poter ciaſcuno a ſuo arbitrio, e piacimento contrattare, ed eſtrarre non ſolo da Luogo a Luogo, ma ancora da Provincia a Provincia, e da Legazione a Legazione di detto Noſtro Stato Eccleſiaſtico (purchè però non ſi eſtragga, o traſporti fuori di eſſo Stato) Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, Animali, Legna da lavoro, e da fuoco, ed ogni altro genere di coſa mobile, ſemovente, e vendibile, in qualunque modo chiamata, e denominata, ancorchè ſerva all' Annona, o Graſcia, o ad altro qualſivoglia uſo umano, con le ſeguenti dichiarazioni, e proviſioni.

Cum ſequentibus proviſionibus.

I. Quæ Civitates, & Loca comprehendantur, & quæ excipiantur.

Primo. Che in queſta Conceſſione di libero, e ſcambievole Commercio, ſiano, e s'intendano compreſe le Provincie, e Legazioni di Bologna, Ferrara, Romagna, ed Urbino, Governo della Marca, e dell'Umbria, ed ogni altro Governo, Città, Terra, e Luogo, ancorchè Baronale dello Stato Eccleſiaſtico, eccettuati ſolamente lo Stato, e Legazione d'Avignone, il Governo, e Ducato di Benevento, come pure il Diſtretto di Roma, la Provincia di Sabina, il Governo di Viterbo, e l'altro di Civitavecchia, con le Città, e Luoghi ad eſſi ſottopoſti; anche a titolo di ſopraintendenza, e generalmente tutte quelle Città, Terre, e Luoghi, che ſervono all'Annona, o alla Graſcia di Roma, e che ſono ſoggetti alla Giuriſdizione del Prefetto dell'Annona, e del Preſidente della Graſcia; riſervando a Noi di dare in appreſſo per il comodo, e vantaggio di queſti Luoghi, e Provincie così eccettuati altro conveniente provedimento.

II. Quid ſervandum, quum merces transferri debent.

2. Che il ſuddetto libero, e reciproco commercio tra Provincia e Provincia, e tra Luogo e Luogo di una medeſima Provincia, s'intenda, e debba intenderſi, come Noi lo diamo, e concediamo, tanto per Terra, quanto per Acqua, ed eziandio per Mare: Con queſta differenza però, che volendoſi eſtrarre, e traſportare da Luogo a Luogo, oppur anco da Provincia a Provincia, e da una Legazione all' altra qualunque genere (come ſopra) di coſa vendibile per via di Terra; ſia lecito a ciaſcheduno di farlo ſenza domandare licenza alcuna, nè darne aſſegna, denunzia, o notizia nè in voce, nè in iſcritto ai Cardinali pro tempore Legati, o Vicelegati, Governatori, Preſidenti, Magiſtrati, loro Cancellieri, o altri Ufficiali, e Miniſtri: Ma volendoſi eſtrarre, e traſportare da Luogo a Luogo oppure da Provincia a Provincia, gli infraſcritti Generi, o Grano, o Biade, o Formentone, o Marzatelli, o Farina, o Oglio, per via d'acqua, cioè Fiumi, Canali, o Mare; non poſſa ciò farſi ſenza averne preſa l'eſpreſſa licenza in ſcriptis, quale vogliamo che non poſſa negarſi, ma ſi dia gratis, e ſenza verun pagamento, con eſprimere però in eſſa la preciſa quantità di Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli, Farina, ed Oglio, che ſi vorranno traſportare, e purchè l'Eſtraente ſi obblighi, e dia ſigurtà idonea, ſotto pena del duplo, di eſibire, e rilaſciare dentro il termine di un meſe nella Cancellaria del Luogo, da cui ſi farà l'Eſtrazione, Documento autentico di averlo con effetto traſportato, e ſcaricato in quell' altro tal Luogo del Noſtro Stato, ove avrà aſſegnato di volerlo traſportare. Qual termine

mine di un mese non possa esserli prorogato, se non che ad un' altro sol mese, e non più, quando giustifichi, e provi esser stato forzosamente impedito, o dai geli, rispetto ai Fiumi, Valli, e Canali, o da fortuna, e borrasca, rispetto al Mare.

3. Che per tal effetto, e perchè il suddetto reciproco, e scambievole Commercio resti veramente libero da qualunque impedimento, siano, e s'intendano rivocate, cassate, & annullate tutte, e singole Privative di vendere, o comprare, concedute in qualunque tempo dai Cardinali Legati, Presidi, e Governatori di Provincie, come in fatti Noi le cassiamo, annulliamo, abolimo, e rivochiamo; preservando solamente, e lasciando nel suo vigore le Privative del Sale, Macinato, e qualunque altra Privativa conceduta in favore degli Appaltatori Camerali, o anche delle Comunità, o di altri Particolari, con Chirografi, o Brevi speciali o Nostri, o dei Nostri Predecessori: Non essendovi alcuno, che abbia facoltà di concederle, fuori del Principe Supremo. III. Revocatio privativarum vendendi, & emendi.

4. Così pure vogliamo, e comandiamo, che s' intenda espressamente derogato, come in virtù della presente amplamente, ed espressamente deroghiamo a tutti, e singoli Statuti, e Consuetudini, Bandi, e Tariffe, ed a qualunque altra disposizione, ed ordinazione, per la quale si vieti, e proibisca, che non possa vendersi, e comprarsi, darsi, e riceversi in solutum, o trasportarsi da Provincia a Provincia, ovvero da Luogo a Luogo di una stessa Provincia, senza licenza dei Cardinali Legati, Vicelegati, Presidi, Governatori, o Magistrati locali, Grano, Biade, Formentone, Marzatelli, Animali, ed ogni altra qualunque cosa mobile, o semovente; e specialmente vogliamo, che sia, e s' intenda derogato, ed abolito, come Noi abolimo, annulliamo, e rivochiamo per lo Stato, e Legazione di Ferrara il Bando, e Tariffa del Cardinale di S. Susanna impressa li 15. Decembre 1656. o altro più vero tempo, non ostante qualunque conferma o dei Cardinali Legati Successori, o anche della Sede Apostolica: Volendo, e decretando, che li suddetti Statuti, e Consuetudini, Bandi, e Tariffe nelle parti contrarie a questa Nostra Cedola, e che possino essere direttamente, o indirettamente, di qualsivoglia, ancorchè minimo impedimento al libero e scambievole Commercio tra una Provincia, o sia Legazione, e l'altra, e molto più tra un Luogo, e l'altro d' una medesima Provincia, e Legazione, si abbiano, e debbano avere per nulli, ed irriti, e come se mai fossero stati fatti, pubblicati, e confermati. IV. Derogatio cuicumque Legi super prohibitione reciproci Commercii.

5. Di più vogliamo, e comandiamo, che sieno, e s'abbiano per nulle, & irrite tutte le Inquisizioni, e Processure Criminali, e tutte le condanne o ancora pendenti, o in altro qualsisia modo fin' ora non eseguite contro qualunque dei Nostri Sudditi, e specialmente, contro i poveri Contadini, per avere estratto, o tentato di estrarre alcun Genere di cosa vendibile da Luogo a Luogo, oppur anche da una Provincia all'altra di quelle, come sopra, comprese nella presente Nostra Cedola. Dichiarandoli fin d'adesso tutti, e singoli con generale assoluzione pienamente, e totalmente assoluti, da ogni Processura, Inquisizione, e pena, che possano avere, o pretendersi incorsa per causa di dette estrazioni, ancorchè più volte replicate, purchè però non si tratti di Estrazione fuori di Stato, nè di cose soggette alle Privative degli Appaltatori Camerali, Città, Comunità, ed altri, poc' anzi eccettuate, e preservate. V. Annullatio Processuum, & inquisitionum pendentium contra Extractores de Loco ad Locum.

6. Ad effetto poi, che non si faccia abuso di questa Nostra così ampia concessione di libero, e scambievole Commercio di ogni cosa vendibile, e che la medesima per malizia degli Uomini non torni in danno, e pregiudizio nè di tutto, nè di alcuna parte di detto Nostro Stato Ecclesiastico, rinnoviamo in primo luogo tutte le Bolle, e Costituzioni dei Nostri Predecessori, e tutti i Bandi generali, e particolari contro quelli, che in avvenire faranno incette, o monopolj di Grano, Formentone, Orzo, Fave, Legumi, ed altre Biade di qualsivoglia sorta, Oglio, Olive, e simili: Volendo, che contro questi si proceda rigorosamente alle pene comminate in essi Bandi, e Costituzioni, e in tutto, e per tutto secondo la forma delle medesime. Non intendiamo però con la presente di proibire sotto nome d' Incetta la mercatura lecita, ed onesta delli Generi suddetti; dovendo anzi esser libero ad ognuno in sequela di questa Nostra Concessione, e comprarli in un Luo- VI. Monopolis aliique iniusti quæstus, & abusus non tolerantur.

go, e Provincia, e trasportarli, e venderli in altro Luogo, e in altra Provincia del Nostro Stato: ma solo vogliamo, che non sia lecito ai Mercanti, o ad altri chiunque sia, comprare li Generi suddetti, prima che siano separati dal suolo, e quando ne vogliano comprare in maggior quantità del proprio consumo, che non sia loro lecito comprare detti Generi, se non che nei Mercati, o Piazze pubbliche, e quelli così comprati, senz'altro indugio di tempo, che quanto sia comodamente necessario per il trasporto, esporre similmente venali nelli Mercati, o Piazze pubbliche di qualunque altro Luogo, ove gli piacerà trasportarli.

VII. *Firma remaneant legitima Vectigalia.* 7. Di più vogliamo, e dichiariamo, che per la presente Concessione di libero, e reciproco Commercio, non sia, e non s'intenda in alcuna, benchè minima parte, derogato, o pregiudicato al pagamento di qualsisia Gabella, e specialmente di Transito, introduzione, o estrazione legittimamente imposta in favore della nostra Camera, o anche delle Comunità, o Persone particolari del nostro Stato: Volendo che queste debbano esigersi, e pagarsi da chiunque è tenuto alle medesime senz'alcuna innovazione, e nell' istesso modo, forma, e quantità, come sono state pagate, ed esatte fin'ora, e prima della presente Concessione; purchè però siano state legittimamente imposte, e non altrimenti: Poichè Noi non intendiamo approvare con la presente alcuna di esse Gabelle, quando non sia lecita, e non sia stata imposta con legittima autorità.

VIII. *Nec derogatum censeatur obligationi introducendi partem fructuum in aliquem Locum seu asservandi &c.* 8. Inoltre vogliamo, e dichiariamo, che per questa nostra generale concessione di libero, e reciproco Commercio non s'intenda punto derogato, e pregiudicato all' obbligo d' introdurre o la porzione Domenicale, o altra qualunque parte del raccolto in quelle Città, Terre, e Luoghi, ove l'obbligo suddetto o per legge statutaria, ovvero per lunga, ed inveterata Consuetudine trovasi in attuale osservanza; anzi vogliamo, ed ordiniamo, che in quelle Città, Terre, e Luoghi del nostro Stato, ove non vi è questa provida legge, li Reverendissimi Cardinali Legati, e li Prelati Presidi, e Governatori di Provincie, oppur anche locali, facciano quanto prima adunare i pubblici Consigli, e quivi stabilire la detta Legge, ed obbligo d'introdurre ogni anno, o almeno di tenere a disposizione di chi presiede all'Annona, una porzione del raccolto, più, o meno, a proporzione della maggiore, o minore Popolazione. *Immo ubi hæc obligatio non adsit, præscribatur.* In quelle Città poi, Terre, e Luoghi, ove già si trova la legge, ed obbligo suddetto, vogliamo, che si adempia, ed osservi puntualmente; togliendo ai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori tanto di Provincie, come Locali, Magistrati, Cancellieri, Uffiziali, e Ministri, la facoltà di dispensare da detta Introduzione, o quella differire oltre il termine prescritto dalla Legge, e Consuetudine, qualora quello, o quelli, che chiederanno somigliante dispensa, o dilazione, non abbiano precedentemente nella Cancellaria della Comunità, data sigurtà idonea di ritenere, e conservare in campagna la loro tangente ad ogni richiesta, e disposizione di chi presiede all' Annona, o del Pubblico Consiglio. E se mai accadesse in più anni consecutivi tale abbondanza, che la porzione soggetta all'obbligo della introduzione non potesse consumarsi in un anno, ed altri sei mesi dell'anno susseguente: in tal caso solamente permettiamo ai Cardinali Legati pro tempore, ed alli Governatori suddetti, di dispensare dall'obbligo d'introdurre tuttociò, che sarà soprabbondante, senza alcuna sigurtà: Purchè però la supposta soprabbondanza resti prima verificata, ed approvata con risoluzione del Pubblico Consiglio delle respettive Comunità, e non altrimenti; e purchè la dispensa suddetta si conceda senza verun pagamento, e in tutto gratis.

Rerum introductarum, aut servatarum usui, & venditioni consulatur. E perchè non sarebbe cosa giusta, che il Grano, o altro genere soggetto in virtù di tal legge all'obbligo, e vincolo della introduzione, restasse poi senza esito, e smaltimento, o in altra maniera posposto al Grano, o altro Genere non soggetto a detto vincolo: Perciò vogliamo, ed ordiniamo, che li medesimi Legati, Vicelegati, Presidi, Governatori, ed ogni altro, a cui appartiene la cura dell' Annona, ed Abbondanza, vegli, ed insista, che il Grano, o altro Genere, come sopra vincolato, abbia onninamente dentro l' anno l' esito, e smaltimento conveniente per il prezzo del Calmiero, o sia per lo stesso prezzo preferito ad ogni al-

altro Grano, e respettivamente Genere, non soggetto all' obbligo della introduzione.

9. Oltre a ciò, ad effetto, che in ciascuna delle suddette Provincie, alle quali si concede la Grazia di detto libero, e scambievole Commercio, le pubbliche abbondanze, li Monti frumentarj, li Forni venali, e ciascun particolare, e privato Cittadino delle medesime, abbiano un congruo, e discreto tempo per provedersi del bisognevole rispetto al Grano, Formentone, ed ogni altro Genere di Biade, e Marzatelli, prima che in virtù di esso libero Commercio escano dalla propria Provincia, o Legazione; Vogliamo, ordiniamo, e dichiariamo, che il suddetto libero Commercio, quanto al Grano, ed altre Biade, che sogliono raccogliersi nel fine di Giugno, o nel Mese seguente di Luglio, s' intenda, e resti ogni anno sospeso per li tre mesi di Giugno, Luglio, e Agosto; E quanto al Formentone, o altri minuti, che sogliono raccogliersi più tardi del Grano, s' intenda, e resti similmente sospeso ogni anno per li tre mesi di Luglio, Agosto, e Settembre: intendendo però tra Provincia, e Provincia, o Legazione; e non mai tra una Città, e l' altra, tra un Luogo, e l'altro di una medesima Legazione, e Provincia. Qual sospensione durante, non solo vogliamo, ed ordiniamo, che non sia lecito a veruna Persona, o Comunità, di qualunque stato, grado, e condizione, che sia, ancorchè Cardinali, Arcivescovi, Vescovi, Baroni, Università, Collegj, anche della Compagnia di Gesù, undici Congregazioni, Cavalieri di Malta, e di qualunque altr' Ordine Militare, Santa Casa di Loreto, Sant' Uffizio, e loro Ministri, o Potentati, Chierici della nostra Camera, Camerali, Palatini, e Famigliari nostri, o dei Romani Pontefici pro tempore nostri Successori, ed altri qualsivoglia, ancorchè Privilegiati, e privilegiatissimi, per comprendere i quali vi fosse bisogno di specifica, ed individua menzione, estrarre per Terra, o per Acqua, Grano, Biade, Formentone, o Marzatelli da una Provincia all' altra, o da una Legazione all' altra; Ma di più vogliamo, ed ordiniamo, che neppur sia lecito alli Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori di esse Provincie, e molto meno a qualunque altro Magistrato locale, a cui appartenga la cura dell' Annona, e Grascia, concedere, o dare a chicchessia la facoltà, o licenza di estrarre dalla Provincia, a cui presiede, o nella quale esercita Magistrato, e Governo, Grano, o Formentone, o altro dei Generi suddetti. Volendo Noi, che questi, in tempo di detta respettiva sospensione, non possano, e non debbano in conto alcuno uscire da quella Provincia, o Legazione, ove nascono, e che il Grano, ed altro, come sopra, dal primo giorno di Settembre solamente fino all' ultimo giorno di Maggio inclusive; e respettivamente il Formentone, e Marzatelli dal primo giorno di Ottobre solamente fino all' ultimo giorno di Giugno, in ciascun anno, possano liberamente, e senza licenza, assegna, e denunzia alcuna, estraersi da una all' altra delle Legazioni, e Provincie comprese in questa nostra Concessione, nel modo e forma, che si è stabilito di sopra.

IX. Tempus præscribitur, quo extractio fieri potest.

10. Finalmente affinchè questa Nostra Grazia del libero, e scambievole Commercio, quale Noi facciamo ai Nostri Sudditi per benefizio loro, e del Nostro Stato non faciliti l' Estrazioni, già per lo passato tante volte proibite sotto pene rigorosissime, fuori di Stato: Vogliamo bensì, che non possano molestarsi quelli, che trasporteranno Grani, Formentone, e qualunque altro genere di cosa vendibile da un luogo all' altro di una medesima Legazione, o Provincia in tutto l' anno, e similmente non possano molestarsi quelli, che trasporteranno da Legazione a Legazione, o da Provincia a Provincia il Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli nelli nove Mesi, per li quali concediamo per questi Generi libero, e scambievole Commercio, ancorchè si trovino dentro cinque miglia vicino al Mare, o vicino alli confini del nostro Stato Ecclesiastico.

X. Liberum commercium intra fines ditionis Eccl. tantum conceditur.

Ma però nello stesso tempo confermiamo, e rinnoviamo tutte le proibizioni di estrarre fuori di Stato sotto qualunque pretesto o colore, più volte fatto, e rinnovate, e confermate da Nostri Predecessori, e specialmente Pio IV. nella sua Costituzione 98. Pio V. Costituzione 198. Gregorio XIII. Costituzione 50. Bolla nov. Tom. 2. Clemente VIII. Costituzione 49. Paolo V. Costituzione 12. Gregorio XIV. Co-

Confirmatio prohibitionum extrahendi a Statu.

Costituzione 30. Bollar. nov. Tom. 5. Urbano VIII. Costituzione 30. §. 16. ed Innocenzo X. Costituzione 14. §. 20. Bollar. nov. Tom. 5. come pure tutte, e singole pene dalli medesimi comminate, e stabilite contro i Trasgressori; Registrando, e limitando per ora le suddette proibizioni, e pene alla sola Estrazione fuori di Stato, di Grano, Biade, Formentone, Legumi, ed altri Marzatelli, Farina di ogni sorta, ed Oglio; e lasciando all'arbitrio dei Cardinali pro tempore Legati, Presidi, e Governatori di Provincie il dare licenza di estrarre fuori di Stato gli altri Generi di cose mobili, o semoventi, secondo la prudenza loro, fino a tanto, che anche rispetto a questi si prendano da Noi quelli provedimenti, che stimeremo più utili per il vantaggio dei Nostri Sudditi. Vogliamo pertanto, e strettamente ordiniamo, che a niuna delle Persone espresse, e nominate in dette Costituzioni dei Nostri Predecessori, e specialmente ai Cardinali pro tempore Legati di Bologna, Ferrara, Romagna, ed Urbino, e molto meno ai Vicelegati, Presidi, o Governatori, sieno di Provincie, oppur Locali, sia lecito di estrarre, o dare a chicchessia licenza, e facoltà di estrarre fuori di Stato senza nostro special Chirografo firmato di Nostra propria mano, o dei Nostri Successori pro tempore, anche a titolo di Passo comodo o sotto qualunque altro titolo, colore, pretesto, Grano, Biade, Formentone, e Marzatelli, Farina d'ogni sorta, ed Oglio, sotto le pene contenute in dette Costituzioni. Volendo Noi, che l' Estrazioni, che mai per l' avvenire si concedessero per Mare, o per Acqua a titolo di Passo comodo, s' intendano, e siano giudicate per vere Estrazioni fuori di Stato, qualora l' estrazione non si faccia con cautela di sopra espressa, cioè, che l' Estraente notifichi al Governatore, Commissario, Podestà, o altro simile Uffiziale residente nel luogo di essa Estrazione, la quantità del Grano, Formentone, Farina, ed altro Genere, come sopra, proibito, quale intende trasportare per Acqua, o per Mare, come Passo più comodo, da un luogo all' altro dello Stato Ecclesiastico; come pure il luogo, ove intende così trasportarlo; e si obblighi con sicurtà idonea, non solo di non portarlo altrove, ma ancora di esibire dentro un Mese, e rilasciare nella Cancellaria Documento autentico di averlo realmente trasportato, e scaricato nel Luogo indicato, come si è detto più diffusamente di sopra.

Absque speciali Pontificis Chirographo.

XI. *Exceptuatio Personarum, quæ semper & undecumque res extrahere possunt.*

11. Da questa proibizione di estrarre fuori di stato, come pure dall' altra di estrarre da Provincia a Provincia del Nostro Stato nei Mesi, nei quali deva, come sopra restar sospeso il libero Commercio del Grano, Formentone, ed altri Generi di sopra espressi, seguendo le vestigia di Gregorio XV. altro Nostro Predecessore nella sua Costituzione 30. Bollar. nov. Tom. 3. vogliamo, che sieno eccettuati primieramente li Poveri, che raccolgono la Spiga caduta ai Mietitori, per quella poca quantità, che possono adunare con detta loro opera, e fatica: In secondo luogo i Contadini, e poveri Operarj, quali per loro mercede diurna, o in conto, e parte della medesima, ricevono Pane, o qualche piccola quantità di Grano, Formentone, o di altri Generi suddetti; In terzo luogo li Religiosi Mendicanti, quali similmente cercano, e raccolgono per elemosina, e per il vitto comune de loro Conventi, o Grano, o altro dei suoi Generi, purchè sieno nella solita, e moderata quantità: E finalmente quelli, che portano ai Mercati dentro lo Stato Polli, Ova, Frutta, ed altre somiglianti cose in poca quantità, e queste cambiano con Grano, Formentone, Marzatelli, Pane, Farina, e simili per uso proprio, e necessità delle Famiglie loro: Dichiarando, che a questi casi non si estende alcuna delle suddette proibizioni.

Specialis dispositio quoad allegantes Privilegium super licentia extrahendi e Statu.

Così pure inerendo alla Costituzione di Pio IV. la 99. Bollar. nov. Tom. 2. e di Paolo V. la 12, Bollar. nov. Tom. 3. vogliamo, e dichiariamo, che sieno, e restino eccettuati dalla suddetta proibizione di estrarre fuori di Stato quelli, che godono o per titolo veramente oneroso di effettivo pagamento, o di Appalto, e Contratto Camerale, oppure per Privilegio confermato in actu devolutionis, la facoltà di estrarre fuori di esso Stato Grano, o Formentone, o altro Genere compreso in detta proibizione: Purchè però prima di Giugno del seguente Anno 1749. abbiano esibiti, e verificati nella nostra Congregazione Camerale, citato, e contraddicente il Commissario Generale della Nostra Camera, ed in-

oltre anche gli Agenti, e Procuratori delle respettive Città, e Provincie, le pretese loro Facoltà, Indulti, e Privilegj; Volendo, e decretando, che il possesso, nel quale si trovano di estrarre liberamente fuori di Stato, suffraghi loro, e a ciascheduno di loro per la corrente Stagione solamente, e fino al suddetto Mese di Giugno dell' Anno seguente di modo che, passato questo tempo, e non fatta la suddetta esibizione, e verificazione, tutti, e singoli Privilegj, Indulti, e Facoltà suddette, ancorchè munite di Clausule efficaci, ed efficacissime, e derogatorie di qualunque futura derogatoria (eccettuati li soli Appaltatori Camerali per la quantità convenuta ne' loro Appalti) s'intendano e sieno ipso facto, & ipso jure, senz'altra dichiarazione e sentenza, e senza speranza d'ulteriore dilazione, o purgazione di mora, nulli, cassi, revocati, ed irriti, come se non fossero stati mai conceduti, non ostante qualunque possesso, benchè centenario, ed immemorabile in contrario, quale vogliamo, che neppure suffraghi per iscusarli dalle pene, come sopra, ordinate contro quelli, che trasgrediranno la suddetta proibizione di estrarre fuori di Stato: Anzi ad effetto di evitare le Fraudi, che pur troppo si commettono in queste Estrazioni fuori di Stato, con grave pregiudizio de' Nostri Sudditi, e delli Dritti della Nostra Camera, vogliamo in oltre, che ancora gli Appaltatori Camerali, ed ogni altro, che sia veramente privilegiato, debbano denunciare volta per volta la giusta quantità del Grano, o altro de' suddetti Generi proibiti, che vorranno estrarre, e a tenore di essa denuncia debbano riportare dai Cardinali pro tempore Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori delle Provincie la Bolletta, e documento di essa denuncia, quale vogliamo, che si conceda del tutto *gratis*, e prima si registri nella pubblica Cancellaria: cosicchè facendosi l'Estrazione, e trasporto senza tal Bolletta, anche gli Appaltatori, e Privilegiati suddetti incorrano nelle pene di dette Costituzioni.

12. Confidati nel zelo, diligenza, ed attenzione a Noi ben cognita di quelli, che in oggi presiedono al Governo delle Città, e Provincie del Nostro Stato e specialmente de' Reverendissimi Cardinali Legati delle più volte nominate Legazioni di Bologna, Ferrara, Romagna, speriamo, che eseguiranno, e faranno respettivamente eseguire con tutta puntualità quanto abbiamo fin' ora disposto in questa Cedola di Nostro moto proprio; Ma se mai per avventura, o alcuno di essi, che non vogliamo credere, o de loro Successori in qualunque tempo, ardirà contravvenire a questa Nostra Concessione di perpetuo, libero, e scambievole Commercio, ampliata, dichiarata, e limitata, come sopra, sotto qualsivoglia titolo, colore, o pretesto, e specialmente sotto il pretesto delle facoltà dategli da Noi, o da altro Romano Pontefice pro tempore, eziandio per Bolla, o Breve sopra le cose, che appartengono all' Annona, e alla Grascia: Vogliamo, ed ordiniamo, che in tal caso tanto essi Cardinali Legati, Vicelegati, Presidi, e Governatori, quanto i loro Uditori, Luogotenenti, Cancellieri, Segretarj, Ministri, ed Uffiziali, che avranno alcuna benchè minima parte in detta contravvenzione, o trasgressione, e molto più se fossero Baroni, e Feudatarj, o Magistrati, di alcuna Città, o Comunità, cadano, e s'intendano incorsi nelle pene stabilite da Pio IV., Pio V., Gregorio XIII., Clemente VIII., Gregorio XVI., Urbano VIII., ed Innocenzo X. Nostri Predecessori nelle poco anzi riferite loro Costituzioni pubblicate contro quelli, che estraggono Grano, o altro Genere in esse proibito fuori di Stato: Volendo Noi, che tutte, e singole Persone, o anche Comunità nominate, e comprese in dette Costituzioni, si abbiano ancora per nominate, e comprese in questa Nostra Cedola di moto proprio, e che tutte, e singole pene ivi imposte contro quelli, che estraggono fuori di Stato o Grano, o altro Genere vietato, sieno, e s'intendano similmente imposte contro quelli, che in qualunque modo trasgrediranno, o contravverranno a quanto abbiamo fin'ora disposto in favore del libero, reciproco, e generale Commercio dentro il Nostro Stato: Ed in oltre (senza pregiudizio però delle riferite pene) vogliamo, e comandiamo, che quante volte trasgrediranno, o contravverranno, o in qualunque modo impediranno direttamente, o indirettamente il libero Commercio nel tempo, e nel modo di sopra da Noi conce-

XII. Ad hortatio ad Legatos, & Præsides, & pœnæ in Transgressores.

ceduto; tante volte cadano, e ciascuno di essi cada nella pena di scudi 500. d'oro, quale vogliamo, che in ogni, e qualunque tempo, ed anche dopo dieci, venti, o trenta anni, ed eziandio dopo la morte del Trasgressore, possa, e debba esigersi contro gli Eredi, e così esatta applicarsi per una quarta parte in favore dell'Accusatore, e per le altre tre parti alla Nostra Camera; dichiarando, che dal giorno della contravvenzione, o trasgressione, sieno, e s' intendano specialmente affetti, ed ipotecati per tal effetto tutti i Beni liberi del Trasgressore.

Deputatio Judicum Executorum. Esecutori della presente Cedola di Moto proprio deputiamo, e vogliamo, che sieno il Cardinale pro tempore Camerlengo di Santa Chiesa, e li quattro Arcivescovi pro tempore delle quattro Legazioni, cioè di Bologna, Ferrara, Ravenna, ed Urbino, tanto congiuntamente, che divisamente, con tutte le più ampie facoltà necessarie, ed opportune. Al qual'effetto ordiniamo e comandiamo, che in ciascheduna delle Cancellarie Priorali delle Città, e Terre comprese in questa Nostra Concessione, debba, dentro il termine di due mesi dal giorno della pubblicazione, registrarsi il presente Moto proprio, sotto pena di scudi 25. d'oro contro il Cancelliere, che mancherà di registrarlo, essendo così mente, e volontà Nostra espressa.

Clausulæ pro Chirographi firmitate. Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun' altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam juris, o concedersi contro di essa l'aperizione Oris, o altro qualunque rimedio, e che così, e non altrimenti, debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definirsi, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendissimi Cardinali, Legati a Latere, Vicelegati, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camere, e qualunque altro; togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario; Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente, fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno state chiamate, sentite, o citate qualsisieno Persone, ancorchè privilegiate, privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero aver interesse nella presente Nostra Concessione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione; Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qualsisieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche, Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, ed Editti, in virtù di essi, ed in qualunque altro modo emananti, affissi, e pubblicati, Legi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total'esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Derogatio contrariis.

Datum die 29. Junii. 1748. Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 29. Giugno 1748.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ne autem ea, quæ a Nobis Schedulam præinsertam, ad Nostrorum, & Sedis Apostolicæ Subditorum utilitatem, maturo consilio, ac optima ratione sunt statuta, labentis temporis cursu valeant ullatenus labefactari, sed eo validius subsistant, quo pleniori firmitatis vinculo fuerint stabilita; Motu scientia, & potestatis plenitudine similibus, hac Nostra in perpetuum valitura Constitutione, prædictum liberum Commercium in omnibus, & singulis Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Terris, & Locis Status Nostri Ecclesiastici, superius tamen non exceptis, juxta seriem, continentiam, tenorem, & præscriptum præinsertæ Schedulæ, & non alias, aliter, nec alio modo, Apostolica auctoritate constituimus, concedimus, & impertimur; ita quod liceat omnibus, & quibuscumque Personis in Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Terris, & Locis prædictis commorantibus, tam indigenis, quam alienigenis, ac etiam Nobis, & dictæ Sedi Apostolicæ ratione originis non subditis, Frumentum, Segetes, Animalia, Ligna, & quodcumque aliud genus rerum mobilium, semoventium, & vendibilium, quomodolibet nuncupatarum, etiam ad rem frumentariam, & Annonam, ac alios quoscumque humanæ vitæ usus pertinentium, in commercium hujusmodi conferre, eaque de Loco ad Locum, ac de Provincia in Provinciam, non tamen extra prædictæ Sedis Apostolicæ Ditionem, extrahere, transferre, & exportare; ideoque eamdem præinsertam Schedulam, & in ea tributas liberi commercii hujusmodi licentias, & facultates, cum omnibus, & singulis declarationibus, limitationibus, modificationibus, derogationibus, legibus, prohibitionibus, cautelis, clausulis, & decretis, in ipsa præinserta Schedula contentis, statutis, atque præscriptis, dicta Apostolica Auctoritate perpetuo confirmamus, & approbamus, ac ipsarum præsentium firmitate, & robore communicamus, omnesque, & singulos tam juris, quam facti, & quoscumque alios, quantumvis substantiales defectus, siqui desuper quomodolibet intervenerint in eisdem, supplemus. Pontifex Motu proprio omnia supradicta concedit denuo, & confirmat.

Decernentes omnia, & singula in ipsa præinserta Schedula concessa, disposita, ordinata, statuta, sancita, contenta, & expressa, præsentesque literas, sive ex eo, quod quicumque in eis, aut eorum aliquo interesse habentes, vel habere prætendentes, seu putantes, ad id vocati non fuerint, nec præmissis consenserint, sive alias ex quibuscumque causis, nunquam de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari, seu ad terminos Juris reduci posse; sed ea semper valida, & efficacia esse, & fore, perpetuaque roboris firmitate subsistere, & nullo unquam tempore sub quibusvis generalibus similium, vel dissimilium facultatum, vel licentiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, prohibitionibus, moderationibus, aliisque contrariis dispositionibus comprehendi debere, sed semper ab illis excepta esse, & censeri, & quoties contraria hujusmodi emanare contigerit, toties præinsertam Schedulam, ipsasque præsentes literas, & in eis contenta hujusmodi, in eorum pristinum, & validissimum statum restituta, reposita, & plenarie reintegrata esse & fore. Clausulæ pro præmissorum firmitate.

Sicque, & non aliter in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices Ordinarios, & delegatos, quavis auctoritate, & potestate fungentes, ac honore & dignitate fulgentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. Camerarium, aliosque Cardinales etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, Præsides, Gubernatores, nec non Cameræ Apostolicæ Thesaurarium, & Præsidentes Clericos, in quocumque Tribunali, etiam Collegiali, & in quacumque Congregatione, etiam eorumdem S. R. E. Cardinalium, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, potestate, aut auctoritate, judicari, & definiri debere; irritum quoque & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Aliter judicari prohibetur cum decreto irritanti.

Et

Deputatio Judicum assistentium.

Et nihilominus Dilecto Filio Nostro Sylvio Tituli Sancti Calixti S. R. E. Presbytero Cardinali Valenti nuncupato, moderno, & pro tempore existenti S. R. E. Camerario, & Venerabilibus Fratribus Bononien. Ferrarien. Ravennaten. & Urbinaten. Archiepiscopis, Motu simili per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus ipsi, vel unus, aut plures eorum, per se, vel alium, seu alios, præsentes literas, & in eis, præinsertaque Schedula contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, & quoties pro parte interesse habentium fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant auctoritate Nostra, easdem præsentes Literas, & in eis, ac in præinserta Schedula contenta quæcumque, ab omnibus, semper, & ubique, firmiter, & inviolabiliter observari, suosque plenarios, & integros effectus, & in omnibus, & per omnia sortiri, ac debitæ executioni demandari, nec non omnes, & singulos, quorum favorem eadem præsentes, & præinserta Schedulas concernunt, & concernent quomodolibet in futurum, illis pacifice frui, & gaudere, non permittentes quemquam ipsorum, per quoscumque super præmissis quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari; Contradictores, Molestatores, & Perturbatores quoslibet, ac præmissis non parentes, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, quacumque appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis, servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii Sæcularis

Derogatio contrariis.

Non obstantibus de tollendo jure quæsito, aliisque Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ Regulis, ac piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris Nostri de una, & in Concilio generali edita, de duabus dietis, nec non, quatenus opus sit felicis recor. Pii Papæ IV. etiam Prædecessoris Nostri de gratiis, interesse Cameræ Apostolicæ quomodolibet concernentibus, in dicta Camera, infra certum inibi præfixum tempus registrandis, & insinuandis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis; nec non Provinciarum, Civitatum, Oppidorum, Terrarum, & locorum prædictorum usibus, stilis, reformationibus, legibus, tam Pontificiis, quam Ducalibus, & Municipalibus, statutis, consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque alia firmitate munitis, & roboratis, & quandocumque, etiam immemorabili tempore observatis, privilegiis quoque, Indultis, facultatibus, exemptionibus, & literis Apostolicis quibusvis personis, etiam S. R. E. Cardinalibus Provinciarum prædictarum Legatis, ac Præsidentibus, & Gubernatoribus, nec non Locorum Dominis in temporalibus, ac aliis quibuscumque in genere, vel in specie, sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis decretis, etiam vim contractus inibi stipulati, & jurati, ac etiam statuti perpetui, & perpetuæ legis inducentibus, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus, ac etiam consistorialiter & alias quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, & innovatis, ac etiam in posterum concedendis, confirmandis, & innovandis; quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorum totis tenoribus, specialis, & specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat harum serie specialiter & expresse, motu simili derogamus, aliisque omnibus, quæ in præinserta Schedula volumus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque, aut si aliquibus communiter, aut divisim ab eadem sit Sede Indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas, non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem.

De publicatu nec præsentis, & fide Transumptis præstanda.

Cæterum, ut præsentes Nostræ literæ ad omnium notitiam deducantur, volumus, & dicta auctoritate decernimus, ut eædem præsentes in Basilicæ S. Joannis Lateranensis, Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ valvis, ac in Acie Campi Floræ, aliisque consuetis locis per aliquem ex Cursoribus Nostris in Urbe extra ve-

vero Urbem in singulis Majoribus Ecclesiis Civitatum, & Locorum, ubi de ipsis præsentibus fides erit facienda, publicentur, earum exemplo in singulis Valvis, Acie, Locis, & Ecclesiis prædictis affixo, & dimisso; quodque præterea earumdem præsentium Transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides in Judicio, & extra illud adhibeatur, quæ ipsismet præsentibus adhiberetur, si originaliter forent exhibitæ, vel ostensæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ concessionis, confirmationis, approbationis, mandati, decreti, statuti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio pœnalique.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, octava Idus Julii, Pontificatus Nostri Anno VIII. Dat. Pont. An. VIII. die 8. Jul. 1748.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.
L. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 17. Julii 1748.

DE NOVA

Martyrologii Romani Editione.

Charissimo in Christo Filio Nostro Joanni Portugalliæ, & Algarbiorum Regi Illustri.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

POSTQUAM intelleximus, Majestatem Vestram mandata dedisse dilecto Filio Emmanueli Pereyra de Sampajo Commendatori Militiæ Domini Nostri Jesu Christi, & negotiis Majestatis Vestræ apud Nos, & Sedem Apostolicam proposito, ut Romanum Martyrologium, quo & Regnorum Vestrorum, & totius Orbis Catholici commodo atque utilitati consuleretur, splendore ac diligentia quadam præcipua, in hac alma Urbe imprimendum curaret; ab eo autem, provido consilio, selectum fuisse navum atque industrium Typographum, qui pridem nitidissimos Evangeliorum, atque Epistolarum Codices seorsim editos, eadem Majestate Vestra id mandante, sumptumque ministrante, prælo subjecerat; Virum item Ecclesiasticum, probitate, atque ejusmodi rerum peritia instructum, fuisse designatum, ut nova Martyrologii Editio, ceteris, quæ præcesserunt, nobilior atque accuratior in lucem prodiret: Postquam hæc intelleximus, vehementer in Domino gavisi sumus; atque Majestatem Vestram, de cujus in Rem Divinam, & Sacros Ecclesiæ Ritus insigni pietate ac munificentia, præclara suppetunt argumenta, meritis efferre laudibus non cessavimus. Hac vero opportunitate nobis oblata, quamvis assiduis Apostolici Ministerii curis ita distineamur, ut nonnisi subsecivæ quædam, quibus privatis studiis Novæ Editionis Martyrologii Romani, causa & occasio.

diis vacare liceat, aliquando superſint horæ, e re Noſtra futurum putavimus, ſi & Nos ad egregium Opus perficiendum aliquid Apoſtolico muneri non incongruum conferremus!

Ejus finis, ratio, atque utilitas.

II. Minime Nos fugiunt multæ graveſque controverſiæ, quæ circa Romanum Martyrologium agitantur; ab aliis quidem, quos ſcientia inflat, inexplebili quadam dubitandi prurigine; ab aliis vero, qui ad ſobrietatem ſapiunt, eo conſilio, ut quæ ſubobſcura ſunt vel incerta, nova quadam varietatis luce donentur. Ab hiſce tamen quæſtionibus duximus omnino abſtinendum: quandoquidem hac in re illud Nobis propoſuimus, ut ab accuratis Martyrologii correctionibus, quarum prima Gregorio XIII. Prædeceſſore Noſtro Eccleſiam gubernante; altera vero Urbano VIII. Noſtro item Prædeceſſore, peracta eſt, de quibus verba fecimus in Noſtro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 17. Editionis Patavinæ* (qua una in locorum allegationibus hic utimur) nullo pacto recedamus. Quocirca, ſi quæ infra dicturi ſumus, rite expendantur, Majeſtati Veſtræ perſpectum erit, Noſtras haſce in Martyrologium curas eo tandem contendere, ut quæ poſt evulgatas correctiones, ſupervacanea occurrunt, reſecentur; quæ vero deficiunt, ſuperaddantur. Hoc autem ſemel poſito, & anteactis emendationibus nihil detrimenti, & novæ huic Editioni utilitatis multum accedet.

Prolixiora quædam Sanctorum Elogia contrahuntur.

III. Nedum Sanctorum nomina, ſed & illorum Elogia, hoc eſt brevior quædam, & compendiaria de eorum virtutibus, vel morte, quam pro Chriſti Fide fortiter obiverunt, oratio, Romano Martyrologio apponitur. Porro ejuſmodi Elogia non jam cujuſque arbitrio concinnanda ſunt; ſed, poſt editum Decretum de Sancti alicujus nomine Romano Martyrologio inſcribendo, ejus Elogium, ex uſu recepto, a Venerabilium Fratrum Noſtrorum S. R. E. Cardinalium Sacris Ritibus præpoſitorum Congregatione examinandum eſt, atque probandum; tandemque Romani Pontificis confirmatio accedat neceſſe eſt, ut memorato Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 18. num. 4.* multis diſſeruimus. Hac in re, nonnulla in Martyrologio offendimus, quæ nimia laborant prolixitate. Enimvero aliquot occurrunt Elogia Sanctorum, eorum præſertim, qui recenti ævo in Canonem relati ſunt, in quibus multa inutiliter abundant verba; ideoque facili ratione in breviorem ſermonem contrahi poſſunt. Hiſce in caſibus verboſam orationem duximus amputandam; ea lege tamen, ut integra ſervetur ſententia; atque in hac parte brevitati conſulatur, quam in veterum Sanctorum Elogiis in Martyrologium illatis deprehendimus.

Cur veteres Editiones in multi deficiant.

IV. Etſi vero abſoluta jam fuerit gemina illa Martyrologii correctio, cujus ſupra meminimus; non ideo tamen vetitum, nova Sanctorum nomina in Martyrologium inferre, modo id rite, atque ex ordine fiat, hoc eſt eæ omnes, quas Apoſtolica Sedes præſcripſit, ſerventur Regulæ, de quibus multa a Nobis fuſo calamo prolata ſunt in citato *cap. 18. præfati Operis de Canonizatione Sanctorum*. Hinc annis inſequentibus, plura Sanctorum nomina Elogiis decorata, in Martyrologium, prævio prædictæ Congregationis Decreto, ac Summi Pontificis approbatione, translata ſunt. Dolendum vero, quod e Sanctorum nominibus bene multa, in variis, quæ procuſæ ſunt Martyrologii Editionibus, fuerint prætermiſſa, ex oſcitantia, atque incuria eorum, quorum intererat Acta Congregationis adire, Decreta colligere, iiſque ad novam nominum acceſſionem prudenter uti. Quidnam circa nomina Sanctorum Martyrum *Stephani Abbatis, & ducentorum Monachorum Sancti Petri de Cardegna* olim contigerit, ſatis notum; neque injucundum erit paucis repetere. Decreverat Clemens VIII. Romanus Pontifex, inſtante Cardinali Baronio, ut horum Martyrum nomina una cum Elogiis, Romani Martyrologii tabulis inſcriberentur. In iis tamen, quæ ſubſequutæ ſunt Martyrologii Editionibus, res ſecus accidit; quandoquidem ob Typographorum indiligentiam, Martyrum illorum memoria Romanum Martyrologium diu caruit. Hinc Nos adhoc in minoribus poſiti, quo tempore Promotoris Fidei munere fungebamur, illud curavimus, tandemque obtinuimus, ut Sacræ Congregationis juſſu communis error caſtigaretur, & Martyrum illorum nomina ſequutu-

ris

ris Editionibus omnino assererentur. Qua de re in cit. *cap.* 18. *n.* 6. Operis Nostri pridem egimus.

V. Ne autem in id, quod in olim reprehendimus, improvidi dilaberemur, mandavimus, ut ex Actis Sacrorum Rituum Congregationis Decreta omnia de Sanctorum nominibus Martyrologio inscribendis huc usque edita colligerentur; atque ut Romani Martyrologii Editiones quamplurimæ, eæ potissimum, quæ omnium novissimæ, Typis excusæ sunt, consulerentur, ut si qui occurrunt defectus, facilius innotescerent. Has inter una Nobis oblata est Editio omnium postrema, quæ Venetiis anno 1745. prælo subjecta est. Verum ne istud quidem Exemplar integrum plane, & numeris omnibus absolutum occurrit; tum quia nonnulla Sanctorum nomina, quæ ex anterioribus Decretis describenda erant, deficiunt; tum quia insequentibus annis nova facta est Sanctorum accessio, quæ idcirco in nupero illo Martyrologio desideratur.

Pari laborant vitio nupera Martyrologia.

VI. Hinc ne Romanum Martyrologium sua fraudetur integritate, oportuit novam hanc Editionem quamplurimis Sanctorum nominibus locupletare; quorum series in statos anni Ecclesiastici dies distributa, ea est, quæ sequitur.

Sanctorum quorum nomina hic adduntur, series attexitur.

Sextadecima die Februarii additur a Nobis *Beatus Gregorius X.*, cujus in prælaudato *de Canonizatione Sanctorum Opere* non semel meminimus, nimirum *lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 17., *lib.* 2. *cap.* 24. §. 37., & *cap.* 42. *num.* 3., *atque in VIII. Appendice ad calcem lib.* 2. ubi integram attexim**us** Relationem quæ hac in causa ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici elucubrata est.

B. Gregorius X.

Die vigesimaseptima Aprilis *B. Zita*, de qua in nuper memorato Opere *lib.* 2. *c.* 24. §. 27.

Beata Zita.

Decima Maji *Beatus Nicolaus Albergatus*, de quo item eodem in Opere *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 16., & *libro* 3. *cap.* 33. *num.* 6., ac rursus in *Bullarii Nostri tom.* 1. *Constit. CVIII.* Consulendum item Nostrum Opusculum de *Sanctis Bononiensibus*, cujus altera Editio, dum hæc scribimus, Typis subjicitur Patavinis.

B. Nicolaus Albergatus.

Die vigesimaquarta Maji *B. Joannes de Prado*. Ejus Acta, & monumenta prostant *in l.* 1. *Operis de Canonizatione Sanctorum cap.* 27. *n.* 8.

B. Joannes de Prado.

Prima die Junii *Sanctus Eneco Abbas*, cujus meminimus *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 10. & *lib.* 4. *part.* 2. *c.* 18. *n.* 8. Operis de quo supra.

Sanctus Eneco Abbas.

Septima Julii *Beatus Benedictus XI.* de quo *in altero* Operis Nostri *lib. cap.* 28. §. 46. & *c.* 42. *num.* 8.

Beatus Benedictus XI.

Vigesima Decembris die *Sanctus Dominicus de Sylos* Abbas Ordinis Sancti Benedicti, de quo in memorati Operis *lib.* 4. *cap.* 5. §. 18. *n.* 16.

S. Dominicus de Sylos.

VII. Etsi vero in Romano Martyrologio, juxta Regulas a Sac. Rituum Congregatione statutas, atque a Summis Pontificibus pluries confirmatas, enumeranda non sint nomina Servorum Dei, qui in Beatorum dumtaxat numerum, non etiam in Sanctorum Canone relati sunt; qua de re multis egimus *lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 18. *num.* 1. *ac* 9. *prænllati Operis de Canonizatione Sanctorum*, ubi etiam nonnulla dictæ Congregationis Decreta protulimus; nihilominus aliquando contigit, ut Romani Pontifices, gravibus justisque causis ita suadentibus, vel ipsa Beatorum nomina in Romanum Martyrologium intulerint; resque patet exemplis bene multis, quæ a Nobis allata sunt *in præcitato Opere & loco sub num.* 9. Pari æconomia, & Nos aliquot nomina Beatorum Martyrum, de quorum martyrio, miraculis, ac cultu aliquibus Ecclesiis, & Diœcesibus permisso, diligenti habita discussione plane constat, novæ huic Martyrologii Editioni duximus adjicienda. Id autem benigniori quadam dispensatione a Nobis gestum est; tum quia Martyrum cultus in Ecclesia Dei antiquior est cultu Confessoribus exhibito, ut in *lib.* 1. *Operis de Canonizatione cap.* 2. *num.* 9. & *seqq.* & *cap.* 5. *num.* 3. & *seqq.* pluribus demonstravimus; tum etiam quia Martyrologia ideo fuerunt instituta, ut præsens ac perpetua illustrium Heroum, qui pro Christi nomine vitam, ac sanguinem profuderunt, memoria cæteris Fidelibus exemplo esset, atque animos adderet; insequentibus vero temporibus Sanctorum Confessorum, ac Virginum nominibus Martyrologia aucta sunt. *Nomen-*

Alia BB. Martyrum adduntur nomina.

quoque Martyrologii, quod olim sonabat dumtaxat Indiculum Sanctorum Martyrum, nunc extensum est ad Syllabum plurimorum aliorum Sanctorum Confessorum, ac Sanctarum Virginum: Verba sunt *Theophili Raynaudi tom.* 18. *suorum Operum pag.* 500.

Enumeran.

VIII. Eos igitur Beatos Martyres, quorum nomina novæ huic Martyrologii Editioni inseruimus, enumeremus.

Vigintisex Martyres Japoniæ.

Die quinta Februarii addita a Nobis est *Commemoratio vigintisex Martyrum Japonensium*; e quorum numero tres ad Societatem Jesu pertinent; sex, nimirum tres Sacerdotes, totidemque Laici, ad Ordinem Sancti Francisci; qui vero supersunt reliqui, Sæcularibus accensendi. Relationem de illorum martyrio ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici habitam exhibet *Appendix II. ad lib.* 3. *Operis de Canonizatione Sanctorum*, in qua Martyris cujusque nomen singillatim exprimitur. De horum Cultu consulantur Literæ Apostolicæ in forma Brevis *apud Bollandianos tom.* 1. *mensis Februarii pag.* 740. Consulenda item quæ a Nobis dicta sunt *lib.* 1. præfati Operis *cap.* 30. *num.* 1.

Novemdecim Martyres Gorcomienses.

Nona Julii accedit *Commemoratio novemdecim Martyrum Gorcomiensium*, de quibus egimus in mox allato *cap.* 30. *num.* 10. *& in Appendice VI. ejusdem lib.* 1. *pag.* 503. Ex Literis Apostolicis in forma Brevis a Clemente X. Prædecessore Nostro datis, & Cultus hisce Martyribus exhibendus probatur, & eorumdem Martyrum nomina expressa leguntur. Ex his, undecim enumerandi ex Ordine Fratrum Minorum S. Francisci de Observantia; duo ex Fratrum Prædicatorum Ordine; duo item ex Ordine Præmonstratensium; unus ex Ordine Præmonstratensium; unus ex Ordine Regulari Sancti Augustini. Cæteri omnes Sacerdotes, & Parochi sæculares habendi sunt.

B. Petrus de Arbues.

Decimaseptima Septembris Commemoratio *B. Petri de Arbues*, de cujus martyrio a Nobis actum *in citato lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 30. *n.* 4. Literæ Apostolicæ Alexandri VII. super illius Cultu extant in Bullario Romano *tom. VI. Constitut. CXXXIX.* ejusdem Pontificis.

B. Josaphat Polocensis.

Postremo in duodecimam Novembris diem rejecimus Commemorationem *Beati Josaphat Polocensis*. Seriem Actorum, quæ ad illius Causam pertinent, *in superius citato c.* 30. *l.* 4. *n.* 2. commemoravimus. Relationem, quæ pro more illius ætatis, ab Auditoribus Causarum Palatii Apostolici confecta est, exhibet *Appendix III. ad lib.* 3. *de Canonizatione Sanctorum pag.* 520. *& seqq.* Literas Apostolicas in forma Brevis super ejusdem Martyris Cultu, suppeditat Bull. Rom. *tom. V. Constit. CCCIV.* inter eas, quæ Urb. VIII. Prædecessori Nostro adscribuntur.

Alii præteritarum Editionum defectus aperiuntur.

IX. Eos inter, quorum nomina Romano Martyrologio sunt consignanda, præcipuo quodam jure locum sibi vindicant Sancti, de quorum Canonizatione extant Apostolicæ Litteræ plumbeo signo munitæ. Hac in re non semel deficiunt Martyrologii Editiones, quæ novam hanc præcesserunt. Si causam inquiramus, gemina occurrit: una quidem a monumentorum obscuritate; altera vero ab iis, quæ posteriori ævo peractæ sunt, Canonizationibus repetenda. Quo tempore utraque correctio sub Gregorio, atque Urbano absoluta est, nonnullæ Constitutiones, sive Apostolicæ Literæ de peculiari quapiam Canonizatione erant imperviæ, quæ tamen insequentibus annis, ex ignorantiæ tenebris erutæ sunt. Hinc nil mirum si Martyrologium, vel post sedulam correctionem, omnimoda careat integritate. Rursus, absolutis emendationibus, atque novis Martyrologii Editionibus prælo subjectis, nova in dies Beatorum nomina in Sanctorum Canonem relata sunt. Hinc quotquot ante Canonizationes prodierunt Martyrologia, hac in parte deficiant necesse est. Ex quo capite, vel ipso omnium recentissima Editio Venetiis procusa anno 1745. suos in hac re patitur nævos. *In lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum pag.* 2. *c.* 18. *num.* 6. *&* 7. aliquot afferuntur exempla Apostolicarum Literarum, quæ post memoratas correctiones inventæ sunt; aliquot etiam recitantur Decreta, quæ nomina Sanctorum, de quibus Apostolicæ Literæ loquuntur, Martyrologio inscribenda jubent.

Nova nominum accessio.

Utrique incommodo hac nova Editione occurrimus; siquidem Sanctorum nomina, sive ex Literis Apostolicis, quæ quidem latebant, eruta, sive recentiori ævo in Canonem Sanctorum relata, describi curavimus.

Quo-

Quocirca decima mensis Januarii jure merito additur nomen *S. Villhelmi Archiepiscopi Bituricensis*, quem Honorius III. anno 1218. Sanctorum Catalogo adnumeravit. Literas Apostolicas, quæ Canonizationem testatam faciunt, exhibet *Codex Constitutionum Summorum Pontificum de solemni Canonizatione Sanctorum*, a Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano collectus, ac Romæ editus anno 729. in quo Honorii Constitutio refertur ordine XXXIII. S. Vvillhelmus Archiepiscopus Bituricensis.

Die decimanona ejusdem mensis nomen *S. Vvulstani Episcopi Vigorniensis*, quem Innocentius III. anno 1203. Sanctorum fastis adscripsit; reique indubia est *ex Constitutione num. XXX.* in memorato Fontanini Codice typis impressa. S. Vvulstanus Episcopus Vigorniensis.

Quarta Februarii nomen *S. Josephi a Leonissa*, qui solemni ritu in Sanctorum numerum a Nobis relatus est. De illo egimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 24. num. 13. & in Appendice VI. ejusdem libri pag.* 405. Nostras item de Canonizatione Literas dedimus die 29. Junii 1746. quarum exemplar *in Bullarii Nostri tomo II.* qui sub Typis desudat adhuc, patet legentibus. S. Joseph a Leonissa.

Decimatertia die ejusdem mensis nomen *S. Catharinæ de Riciis*, cujus item solemnis Canonizatio a Nobis peracta est; atque in cit. *Bullarii Nostri tom. II.* Canonizationis Bulla producitur. Huc revocanda, quæ scriptis consignavimus in Opere *de Canonizatione Sanctorum l. 1. c. 24. num. 13. in Appendice V. lib. 1. p. 39. & in lib. 4. part. 1. cap. 19. n. 23. & 24.* S. Catharinæ de Riciis.

Die Decimaseptima Aprilis accedit *S. Roberti Abbatis Casæ Dei*, quem Clemens VI. Sanctorum censui adscripsit. Hujusce Canonizationis Bulla est Ordine LXIV. in cit. Codice. S. Robertus Abbas Casæ Dei.

Quarta die Maji nomen *S. Godehardi Episcopi Hildesheimensis*, quem Innocentius II. Sanctis adnumeravit. Bulla Canonizationis prostat in relato Codice sub *n. VII.* Nosque de eodem argumento egimus in Opere *de Canonizatione lib. c. 8. n. 15.* S. Godehardus Episcopus Hildesheimensis.

Die tertiadecima ejusdem mensis nomen *S. Petri Regalati*, cujus solemnem Canonizationem peregimus, Bullamque conscripsimus, quæ in secundo *Bullarii Nostri tomo* alligatur. Semel & iterum in Opere Nostro de hac ipsa re sermonem instituimus, nimirum *lib. 2. c. 24. §. 16. & in Appendice VII. ejusdem libri p.* 429. S. Petrus Regalatus.

Secunda Junii nomen *S. Nicolai Peregrini, Tranensis*, de quo in Nostro *lib. 1. de Canonizatione cap. 44. num. 13. & 14.* Diploma super illius Cultu ab Urbano II. editum, jacet ordine V. in eodem Canonizationum Codice, de quo supra. S. Nicolaus Peregrinus.

Octava Junii nomen *S. Vvillhelmi Archiepiscopi Eboracensis*. De eo loquimur in Opere Nostro *lib. 2. cap. 41. num. 13.* De ejus Canonizatione Bullam dedit Honorius III. quæ in relato Codice occurrit ordine XXXVIII. S. Vvillhelmus Eppiscopus Ebotar.

Sextadecima Junii Nomen *S. Joannis Francisci Regis*, qui a Clemente XII. Prædecessore Nostro solemni ritu inter Sanctos adscriptus est. Non infrequens de eo in Nostro Opere incidit mentio. Consulatur *lib. 1. cap. 24. num. 12.* & quæ in finem hujusce libri rejicitur *Appendix III.* in qua Canonizationis Bulla integra exscribitur. Consulatur item *l. 3. c. 6. n 16.* S. Franciscus Regis.

Die prima Julii nomen *S. Theobaldi Eremitæ*, Quem Alexander Papa III. Sanctorum catalogo accensuit, Bullamque edidit, quæ in cit. Canonizationum Codice refertur *sub num. XIX.* Licet & hic Nostrum Opus indigitare, hoc est *l. 1. c. 18. num. 10. cap. 9. num. 2.* S. Theobaldus Eremita.

Die quartadecima Julii nomen *Sancti Camilli de Lellis*, qui Sanctorum albo a Nobis adscriptus est, edita desuper Constitutione, de qua in Bullarii Nostri *tomo II.* Si quis plura hac de re nosse cupit, Nostrum adeat Opus *lib. 1. cap. 24. n. 13. & seqq. & Appendicem I. ejusdem libri pag.* 401. S. Camillus de Lellis.

In vigesimamquartam diem Julii conjecimus nomen *S. Francisci Solani*, de quo loquuti sumus in præcitati Operis *lib. 1. Appendice X. pag.* 438. *& seqq. & c. 24. num. 9. & 14.* Literas Apostolicas de illius Canonizatione edidit Prædecessor Noster Benedictus XIII. atque in prælaudato Fontanini Codice *sub num. CXII* alligantur. S. Franc. Solanus.

Decimaquinta Augusti nomen *S. Stanislai Kosthæ*, quem Prædecessor Noster Benedictus XIII. Sanctis adnumeravit, suamque dedit Constitutionem ordine CXV. inter eas, quæ in memorato Canonizationum Codice referuntur. Neque hocce argu- S. Stanislaus Kosikæ.

gu-

gumentum in Opere Nostro silentio premitur, si percurrantur, quæ diximus *lib.* 1. *Appendice* X. *pag.* 437.

S. Bernardus Episcopus Hildes. Vigesimasexta Octobris nomen *S. Bernvvardi Hildesheimensis Episcopi*, a Cœlestino III. inter Sanctos relati, ut patet ex Bulla Canonizationis in præcitato Codice *sub n. XXIV.* Huc revocari possumus, quæ scripsimus *l.* 1. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 9. *num.* 7.

S. Virgilius Episcopus Salisburgensis. Vigesimaseptima Novembris nomen *S. Virgilii Episcopi Salisburgensis*, qui a Gregorio IX. in Sanctorum numerum relatus est, ejusque Constitutio in sæpedicto Codice Canonizationum extat ordine XLIII.

S. Jacobus Picenus. Vigesimaoctava ejusdem Mensis nomen *S. Jacobi Piceni*, quem, ut ex Bulla CIX. quam Fontanini Codex exhibet, compertum est, Prædecessor Noster Benedictus XIII. Sanctorum numero sociavit. Frequentior de eodem occurrit memoria in Opere Nostro, si evolvantur, quæ dedimus *in Appendice l.* 1. *pag.* 437. *lib.* 2. *pag.* 34. *n.* 7. & *cap.* 51. *num.* 2. tum etiam *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 9. *cap.* 24. *num.* 36. & *cap.* 30. *num.* 14.

S. Sturmius Abbas Fuldensis. Postremo in decimamseptimam Decembris diem retulimus nomen *S. Sturmii Abbatis Fuldensis*, de cujus Canonizatione ab Innocentio II. peracta, indubium extat Apostolicæ Constitutionis monumentum in mox relato Codice *sub n. IX.*

Nomen B. supposito sancti titulo, aliquando immutatur. X. Fatemur, alia proferri posse Sanctorum nomina, cum a Nobis, tum a Nostris Prædecessoribus SS. Canoni adscripta, quorum in ea, quam supra coordinavimus, Sanctorum serie nulla fit mentio. Id sane fatemur: Non ideo tamen novæ Martyrologii Editionis integritati quidquam detrahitur. Aliquot nomina, veluti Vincentii de Paulis, Fidelis Sigmaringa, & aliorum in anterioribus Editionibus apposito *Beatorum* titulo, continentur. Supervacaneum idcirco duximus ea hic repetere: Hinc, supposito dumtaxat *Sancti* vocabulo, & veteri *Beatorum* titulo abraso, ea intacta reliquimus. Quod si alia adhuc supersint Sanctorum nomina, quæ in superiori catalogo missa fecimus, nihil inde contra novam hanc Editionem licet opponere. Jam enim præmonuimus, sola eorum nomina, de quorum solemni Canonizatione nulla suboriri potest dubitatio, a Nobis fuisse superaddita. Quotquot igitur proferri possunt e BB. Sanctorumve censu, qui ejusmodi prærogativa carent, aut Romano Martyrologio nullo unquam tempore fuerunt adscripti, a Nobis omittuntur, quia ab eo, quod Nobis præscripsimus, deviant Instituto.

Multorum studia, ut nova BB. nomina Martyrologio inserantur. XI. Huc usque facili tramite, nullaque obsistente controversia, progressa res est. At vero diffusa per hanc Urbem fama, novam Martyrologii Romani Editionem adornari, Sanctorumque nomina in anterioribus Editionibus prætermissa, a Nobis in novas Martyrologii Tabulas referri; multorum excitata sunt studia, scripturis, atque lucubrationibus admota manus, preces additæ, ut quamplurima Sanctorum nomina in novum hunc Codicem conveherentur, quamvis de illorum Canonizatione nullum probatæ fidei suppeteret monumentum. Alii Servorum Dei, Beatorum alii ostendebant nomina, quorum nonnulla Sanctorum titulo decorata sunt, & cultu immemorabili, hoc est spatio annorum centum ante Urb. VIII. Prædecessoris nostri Decreta illis exhibito, nobilitata. Ad hæc, eorundem cultum a Sacra Rituum Congregatione maturo judicio expensum, atque probatum; Cultus item extensionem, Missa & Officio, nec non Lectionibus vel de communi, vel etiam propriis pro peculiari quadam Familia, vel Diœcesi concessis, confirmatam, totis urgebant viribus. Quo argumentorum genere ea attingitur controversiæ pars, quæ dicitur de casu excepto a Decretis Summi Pontificis Urbani VIII., de qua fusiore stylo a Nobis actum est *tomo* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 19. & *cap.* 24.

Et tamen refelluntur. XII. Ab hisce tamen petitionibus facili negotio Nos expedivimus. Cum enim, juxta præstitutos a Nobis Canones, non liceat in Martyrologium referre nomina illorum, qui post sedulum super virtutibus, atque miraculis examen, solemni ritu in Beatorum dumtaxat numero recensentur; potiori jure nefas erit Martyrologio illos accensere, qui ex nuda cultus immemorabilis approbatione, Beatificati dicuntur per æquipollens; eorum tamen virtutes nec discussæ, nec probatæ fuerunt, antequam pro cultu immemorabili judicium prodiret; ideoque ad trutinam revocandæ

candæ sunt, ut eorum Causa ad Canonizationem progrediatur. Haud immerito igitur oblatas Nobis petitiones rejecimus; atque ut æquiori animo Postulatores acquiescerent, ea item addidimus, quæ opportune ad rem hanc a Nobis fuerunt exposita *lib. 3. de Canonizatione Sanctorum part. 2. cap. 18. n. 2. & seqq.* ubi de Cultus augmento, cum missa & Officio, uberius tractavimus.

XIII. Sat novimus, Prædecessores Nostros in Romano Martyrologio aliquando conscripsisse nomina eorum, qui solemniter, atque, ut ajunt, formaliter in Beatorum numerum relati non fuerant, sed tantummodo per æquipollens, discusso videlicet, ac probato eorum dumtaxat cultu immemorabili, juxta præscriptum Decretorum Urbani Octavi. Prædecessorum Nostrorum facta veneramur: quominus vero hac in parte eorum vestigiis inhæremus, ea, quam supra dedimus, monet ratio, ne scilicet a statutis Regulis, quas accurate servandas Nobis proposuimus, pedem moveamus. Præterea, si Martyrologio omnia adjiciantur nomina eorum, quorum cultum immemorabilem Sacra Rituum Congregatio probavit, ingens Nominum accedet multitudo, quemadmodum ex Nostro *lib. 2. de Canonizatione Sanctorum* licet colligere. Cumque horum numerus in dies magis adaugeatur, brevi fiet, ut Romanum Martyrologium tot auctum nominibus in maximum volumen excrescat.

Satisfit aliatis in contrarium exemplis.

XIV. Ut Sacræ Eruditionis, ac Theologicæ facultatis studia magis excolantur, instituimus Academiam quavis feria secunda cujusque hebdomadis coram Nobis habendam, ut quotquot ad eam conveniunt docti, ac præstantes Viri, stata vice atque ordine, suas sive de Ecclesiastica Historia, sive de re Liturgica, sive etiam de Sacris Canonibus, ac Theologicis controversiis, proferant lucubrationes. Ex his nonnulli, qui soluto Conventu, ad privata colloquia a Nobis admittuntur, Nobis significarunt, inter cætera Manuscripta, quæ in insigni Bibliotheca Vallicellana servantur, plura esse splendida quidem monumenta ad Venerabilem Virum Cardinalem Baronium transmissa, quibus probatur, aliqua Sanctorum nomina in Romano Martyrologio immerito fuisse prætermissa; ideoque, eodem Baronio judice, in novam Martyrologii Editionem, quando eam fieri contingeret, esse transferenda. Indicium hoc de invento thesauro libenti animo excepimus: Hinc nulla interposita mora, chartas & monumenta omnia ad Nos deferri curavimus, evolvimus, inspeximus; sed, contra præconceptam expectationem, nihil, aut fere nihil ad rem hanc opportunum adinvenimus. Imo vero, quod peculiari admiratione dignum est, tantum abest, ut egregius ille Cardinalis propensior fuerit ad inferenda in novam Martyrologii Editionem Sanctorum illorum nomina; ut potius, sicut e brevioribus quibusdam notis ab illo additis licuit arguere, in oppositam sententiam descendere videatur. Enimvero scite animadvertit, nominum illorum seriem, aut solos Dei Servos comprehendere, quorum cultus angustis peculiarium locorum finibus continetur; aut sub latiori Sanctorum titulo Beatos dumtaxat attingere, quorum nomina, juxta eas, quas supra memoravimus Regulas, Romano Martyrologio accenseri non soleant.

Argumentum ex ineditis, Baronii manuscriptis petitum refellitur.

XV. Hac cura seposita, successit alia quam Eruditorum studia, ac labores Nobis excitarunt. Hi namque nocturna diurnaque manu versantes Acta Sanctorum a doctis Bollandianis collecta, plura item vetera Martyrologia, Acta Sanctorum Ordinis Sancti Benedicti a Patre Mabillonio edita, aliaque Ecclesiasticæ Eruditionis monumenta, quibus nostra ætas abundat, uberem Sanctorum Indicem Nobis exhibuerunt, ut nova Sanctorum copia Romanum Martyrologium ditesceret. Neque a ratione, vel æquitate alienum putabant, quod petebatur. Cum enim ex præfato *lib. 4. part. 2. c. 18. num. 11.* Operis Nostri, cognoverint inscribendos esse Romano Martyrologio non solum eos, de quorum Canonizatione ex Literis Apostolicis sub plumbo constat, sed & illos, qui ex veteri more, ac ritu priscis Ecclesiæ temporibus observato, priusquam Apostolica Sedes Beatificationum & Canonizationum Causas sibi dumtaxat cognoscendas, & definiendas reservasset, in Sanctorum Catalogum fuerant relati; hoc eodem argumento usi sunt, ut Sanctorum illorum nomina, quorum par erat causa, & conditio, meritum in Martyrologio tenerent locum.

Sanctorum Index Martyrologio inferendos ab Eruditis conficitur.

XVI.

Citta injuriam exploditur.

XVI. Et horum tamen vota, ac postulata inania dimisimus. Haud inficiamur, Martyrologio esse inscribendos non solum eos, qui juxta recentem Ecclesiæ disciplinam, sed & eos, qui juxta veterem Ecclesiæ ritum in Sanctorum numerum relati sunt. Verum si ejusmodi ritum, atque usum antiquiori ævo in more positum introspiciamus, patebit eos Sanctorum fastis fuisse adscriptos, quorum Cultus suam novit originem ab approbatione Episcoporum, in quorum Diœcesi Servi Dei, ex hac vita ad cœlestem Patriam translati sunt: hinc paulatim ex una ad aliam Ecclesiam, tandemque in universum Orbem Catholicum Cultus ille diffusus est, non sine expressa, aut saltem tacita Romani Pontificis consensione, ut fusiori sermone demonstravimus *in lib.* 1. *de Canonizatione Sanctorum c.* 6. *num.* 9. At vero Sanctorum nomina in oblato elencho descripta, Cultus quem modo descripsimus, carent prærogativa; sive Cultus initia, sive progressum, sive etiam propagationem ad veterem Ecclesiæ disciplinam exigamus. Nulli ergo irrogatur injuria, si prolixa nominum series Nobis tradita, in Romanum Martyrologium translata non fuerit; esto plerique illorum, quos series illa complectitur, ad ea revocentur tempora, quæ novam Ecclesiæ disciplinam super Causarum Beatificationum, & Canonizationum cognitione antevertunt.

Exemplare Martyrologio petita, non afficiunt.

XVII. Quod si nonnulla, vel ex ipso Romano Martyrologio produci possint exempla Sanctorum, qui supremum diem in Domino clauserunt, cum adhuc vetustior illa de Sanctorum Canonizatione vigeret disciplina, quamvis eorum Cultus extra unius, vel alterius Diœcesis fines protensus olim non fuerit, nec etiam hodie protendatur; hæc tamen exempla tanta non sunt, ut ab ea quam semel statuimus, sententia, animum nostrum divellant. Jam enim supra monuimus, atque hic constanter repetimus, Nobis fuisse propositum, novam Martyrologii Editionem adornare, salvis tamen, atque integris quoad fieri poterit, anteactis Martyrologii correctionibus, iisque servatis Regulis, quæ post emendationes illas statutæ sunt. Cum ergo a præstitutis hisce Regulis ille recedat, qui aut Beatorum nomina, aut memoriam Sanctorum, qui juxta veterem Ecclesiæ ritum, vel juxta recentem Ecclesiæ disciplinam in Canonem relati non sunt, Romano Martyrologio inscribit, extra tritam hanc semitam pedem efferre noluimus; quidquid senserint alii, qui rationem, ac methodum hac in parte dissimilem sequi maluerunt.

Alii leviorem quamdam Martyrologii emendationem suadent.

XVIII. Quæ huc usque diximus ea sunt, ut & animi Nostri sensus satis aperiant, & ab ulterioribus molestiis Nos eximant. Verum necdum alienis postulationibus, Nostrisque curis finis impositus. Fas aliquando, ut in Nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib.* 4. *part.* 2. *cap.* 17. *num.* 9. *&* 10. animadvertimus, Sedem Apostolicam adire, atque illi, ea qua decet animi demissione, proponere errati alicujus, quod in Martyrologium irrepsit, emendationem. Hinc non defuere, qui hujusce libertatis prætextu, leviorem quamdam Romani Martyrologii recensionem obtineri posse putarint. Non enim, ut ipsi ajebant, aut Nostro consilio, aut Nostro id repugnat Instituto de servandis correctionibus pridem habitis; Siquidem unius vel alterius loci immutatio usque adeo levis est, ut nullo, aut fere nullo habeatur in pretio.

Proponitur controversia de Clementis Alexandrini nomine,

XIX. Ex iis vero, qui peculiari emendatione indigent locis, quartam Decembris diem innuebant, cui Clementis Alexandrini nomen inscriberemus; recentiorum Eruditorum aliquibus ægre ferentibus, nomen Viri doctrina & pietate conspicui, in Romano Martyrologio fuisse præteritum. Hanc controversiam intactam relinqui nova hæc, quam curamus, Editio non patitur; Hinc operæ pretium duximus, Apostolicas inter solicitudines, quibus assidue gravamur, sedulo inquirere, quidnam cum veteres, tum recentes Ecclesiastici Scriptores de Clemente Alexandrino, cujus causam tractandam suscipimus, literis consignaverint.

Veterum Scriptorum de Clementis sanctitate, & doctrina, suffragia.

XX. Vixit Clemens tertio Ecclesiæ sæculo ineunte; Præceptorem coluit Pantænum, qui Stoicam Philosophiam professus est, antequam Christianæ Religioni nomen daret; discipulum habuit Origenem. Alexandrinæ Ecclesiæ fuit Presbyter; ibique celeberrimæ ejusdem Ecclesiæ Scholæ præfuit. Eusebius Pamphili, qui sub quarti sæculi initio floruit, *lib.* 6. *Historiæ Ecclesiasticæ cap.* 14. affert fragmentum Epistolæ Sancti Alexandri Episcopi Hierosolymitani ad Origenem scriptæ, in qua

San-

Sancti titulo Clemens donatur : *Patres agnoscimus*, inquit, *Beatos illos, qui viam Nobis præiverunt .... & Sanctum Clementem Dominum item meum, qui me plurimum adjuvit.* Sanctus Hieronymus *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis*, quem circa finem sæculi quarti elucubravit, fere geminas congerit laudes ab eodem Sancto Alexandro Clementi tributas hisce verbis : *Hæc vobis, domini ac fratres, scripta transmisi per Clementem Beatum Presbyterum Virum illustrem, & probatum*. *Theodoretus* quinto sæculo clarus, *lib.* 1. *Hæreticarum Fabularum cap.* 6. Clementem vocat *Virum Sanctum*; cui consonat *Chronicon Paschale*, ubi Chronici Auctor *pag.* 7. hæc habet : *Clemens, Sanctissimus Alexandrinæ Ecclesiæ Presbyter.* Eodem in sensu Sanctus Maximus Monachus Constantinopolitanus, cujus ætas ad septimum Ecclesiæ sæculum revocatur, affert fragmentum quoddam *ex lib. de Providentia*, quem dicit esse *Sanctissimi Clementis Presbyteri Alexandrini*, ut legimus *in tom.* 2. *Operum Sancti Maximi* Versionis, atque Editionis Patris Combefis. *pag* 144. Succinit Joannes Damascenus octavi sæculi Scriptor notissimus, qui, *in Tractatu de duabus Christi voluntatibus*, cujus fragmentum producitur inter *veterum Scriptorum testimonia*, quæ *tom.* 1. Operum Clementis Alexandrini Editionis Oxoniensis præmittuntur, pari laude Clementem *Beatum* appellat. Missa facimus elogia, quibus Clementis doctrina commendatur; cum omnium loco esse possit, quod Sanctus Hieronymus *in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis cap.* 38. ipsius Clementis Operibus tribuit, ita scribens : *Feruntur ejus insignia volumina plenaque Eruditionis, & Eloquentiæ, tam de Scripturis Divinis, quam de sæcularis litteraturæ instrumento*; Et in Epistola ad Magnum : *Quid in illis indoctum? imo quid non e media Philosophia est?*

XXI. Eadem fere, quæ veteres Scriptores de Clementis sanctitate affirmant, repetunt Authores quamplurimi, qui recentiori ævo claruerunt. Id vero cuique compertum erit, qui consulat *tom.* 2. Operum Clementis præfatæ Editionis Oxoniensis *pag.* 2041. *in notis ad n.* 8. *tom.* 1. *Bibliothecæ Concionatoriæ Patris Combefis. pag.* 9. Patrem Ruinart *ad acta Martyrum pag.* 135. Patrem Honoratum a Sancta Maria in locis quamplurimis Operis, cui titulus, *Animadversiones in Regulas, & usum Critices*, Patrem Aubrussell *de abusibus Criticæ tom.* 2. *pag.* 53. Natalem Alexandrum *tom.* 3. *Editionis Parisiensis pag.* 307. Patrem Calmet *lib.* 56. *Historiæ universalis tom.* 5. *pag.* 71. *& seqq. num.* 106. *& num.* 109. Adstipulantur Recentiores.

XXII. Præterea in Martyrologio Usuardi quarta Decembris die occurrit memoria Sancti Clementis, ejusdem scilicet Clementis, de quo loquitur. Huic Martyrologio addi possunt & alia posteriora, nimirum Vespuccii editum anno 1486. Maurolycii anno 1568. Galesinii anno 1678. Ferrarii, & aliorum, quæ missa facimus. Tantam enim sibi vindicat authoritatem unum Usuardi Martyrologium, ut robur, & firmitas aliunde frustra petatur. Ex quo factum, ut Scriptores plurimi, qui *Sancti* titulum Clementi Alexandrino conciliarunt, Usuardi sententiam prætendentes, quamcumque sive invidiam, sive censuram effugerint, uti ratiocinantur Patres Bollandiani *tom.* 6. *mensis Maji pag.* 777. *n.* 13. Baillet *ad diem* 4. *Decembris tom.* 2. *pag.* 65. *& seqq.* Tillemont *tom.* 3. *pag.* 195. Haud satis igitur Clementis Alexandrini decori consuluisse videtur Cardinalis Baronius, qui Clementis nomen, quod in Usuardi Martyrologio perlegerat, in Romanum Martyrologium non transtulit. Martyrologia quamplurima, Usuardi cum primis, Clementi faventia.

XXIII. Neque hic sistunt Clementis Patroni, ex quorum sententia hactenus loquuti sumus. Multam illis ingerit difficultatem Gelasii Papæ Decretum, quo Clementis Alexandrini Opera apocryphis accensentur; Non enim levis suspicio est Gelasii Decretum tum in causa fuisse, ne hujusce Clementis nomen Romanis fastis inscriberetur, ut scite animadvertunt celebres Patres Bollandiani *t.* 7. *Junii* in notis ad Martyrologium Usuardi. Hinc, ut ab hoc obice sese expediant, qui Clementis causam tuentur, nullum non movent lapidem, ut Clementis Opera ab erroribus aut prorsus vindicent, aut saltem excusant. Pater Nourry *in apparatu ad Bibliothecam Maximam Sanctorum Patrum tom.* 1. *lib.* 3. summa diligentia, ac eruditione, singula Clementis Opera recenset, illustrat, atque ab erroribus, quorum insimulantur, purgare contendit. Ceillier *t.* 2. *de Scriptoribus Ecclesiasticis* Alii Clementis errores denegant.

cap. 26. n. 14. pag. 314. errores quidem non diffitetur, sed alienos, atque ab Hæreticis *insertos* affirmat. Pari conatu in alio Opere, cui titulus, *Apologia Moralis Sanctorum Ecclesiæ Patrum c.* 2. maculas omnes, quas Joannes Barbeirac in Clemente Alexandrino detegit, conatur diluere. Calmet in Opere, & loco supra relatis fatetur, errores, qui in Clementis Operibus occurrunt, non esse Clementis fœtum, sed ab eo in aliena sententia, quam deinde refellit, produci.

Excusant alii.

XXIV. Alii vero ex Clementis Fautoribus, cum fateri cogantur, Clementem Alexandrinum non in aliena, sed reipsa in proprio sensu alicubi errasse, aliam ineunt viam, ut reatum, quem omnino excludere nequeunt, saltem imminuant, atque in benigniorem partem excipiant. Dupinius *tom.* 1. *Bibliothecæ pag.* 208. *Editionis Parisiensis anno* 1698. Clementem ait lapsum, quo tempore Christianæ Religionis Mysteriis nondum erat satis instructus. Annatus *in Apparatu Theologiæ positivæ lib.* 4. *art.* 7. Operum Clementis Alexandrini Indicem texit, & quæ contra objiciuntur, studet evertere. Bollandiani Patres de Gelasii censura contra Clementis Opera multum soliciti, *tom.* 4. *mensis Julii in egregia Dissertatione de divisione Apostolorum pag.* 12. *num.* 27. probare conantur, duo extitisse Clementes Alexandrino cognomines, ideoque Gelasii Decretum, quod *alterius Clementis Opuscula* rejicit, de alio quodam Clemente, non etiam de eo, de quo hic agimus, esse intelligendum. Joannes Baptista Poza Gelasiani Decreti verba penitus introspiciens, *in Apologia, quam scripsit ad Summum Pontificem Urbanum VIII.* ut Opus suum, quod inscribitur *Elucidarium*, vindicaret, *pag* 3. *a tergo* censet, Gelasiani Decreti vim eam non esse, ut Opera omnia proscribat, quæ inter Apocrypha enumerat; sed illud dumtaxat discriminis statuisse inter Opera, quæ publice, cum Divina Officia peragebantur, legi poterant; & ea, quæ nonnisi privatæ Lectioni permittebantur; quo in sensu Clementis Opera dici putat Apocrypha, quod inter Divina Officia publica illorum Lectio, non etiam privata inter domesticos parietes vetaretur. Hanc sententiam sequitur Galesinus *in Adnotationibus*, quas Martyrologio suo addidit *sub die* 4. *Decembris*, ubi de Clementis Alexandrini Operibus ita loquitur: *Sunt tamen ejus Opera, ex Gelasii Sanctione, in Apocryphis, ita scilicet, quemadmodum Covarruvias interpretatur, ut caute privatim legantur, publice autem in Ecclesia nullo sane modo.*

Graviores, quæ Clementi obiunt difficultates, proponuntur.

XXV. Hæc sunt, quæ a Scriptoribus cum vetustis, tum recentioribus, nedum Catholicis, sed etiam Heterodoxis colligere licuit, atque huc transferre, non inani quadam affectatæ eruditionis ostentatione, sed eo dumtaxat consilio, ut quæ Clementi Alexandrino favere videntur, citra simulationem, omnium oculis subjiceremus. Hæc vero tanta non sunt, ut Nos inducant in eorum sententiam, qui Clementis hujusce nomen Martyrologio Romano inscribendum putant. Rationes, quibus innitimur, infra dabimus; non ut de Clementis Alexandrini laudibus quidquam detrahamus, sed ut pateant graviores difficultates, quæ Nobis impedimento sunt quominus Clementis nomen, quidquid sit de ejus doctrina, ac probitate, in Romanum Martyrologium inferamus.

Veterum Scriptorum de Clementis Sanctitate silentium.

XXVI. Prima, quæ difficultatem ingerit, ratio petitur a veterum Scriptorum silentio de moribus, ac vita Clementis Alexandrini. Unus Eusebius Pamphili *lib.* 6. *cap.* 11. *Historiæ Ecclesiasticæ* affert fragmentum Epistolæ Alexandri, qui Jerosolymorum rexit Ecclesiam, multa sane cum laude de Clemente loquentis; quo eodem monumento Hiæronymus, ut supra adnotavimus, *in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis* usus est. Ita vero se habet Eusebii locus: *Porro has Literas, Domini Fratres, per Beatum Presbyterum Clementem ad Vos misi, Virum virtute præditum, & probatum, quem Vos & nostris jam, & amplius cognoscetis. Qui quidem Dei nutu, & providentia, dum hic apud Nos præsens esset, Ecclesiam Christi & confirmavit, & magnopere auxit.* Etsi vero hæc verba, interprete Henrico Valesio, qui hac in re Divum Hieronymum sequitur, de Clemente Alexandrino sint accipienda, nihil inde colligitur, quod præcipuam quamdam insignemque Clementis prodat Sanctitatem, cujus idcirco illustre monumentum Martyrologii Tabulis sit consignandum. Non enim in una, vel altera bonorum Operum specie, Sanctitas, de qua hic loquimur, sita est, sed virtutibus in gradu heroico assidue exercitis, at-

atque ad obitum usque productis, probatur. Quocirca licet hic repetere, quod Calmet loco superius indicato scriptum reliquit de Clemente Alexandrino: *Nos memoriis vitæ quam peregit, & mortis quam obivit, destitui*. Præterquamquod Eusebii hominis Ariani testimonium favore Clementis Alexandrini, tamquam infidum ab iis traducitur, qui aliqua Arianismi semina in Clementis Operibus introspiciunt; In quorum numero habendus Petavius, qui *tomo* 2. *Theologicorum Dogmatum lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 1. ita Clementem sugillat: *Naturam, ait, Filii Omnipotenti Deo citimam esse; quod Platonici, & Ariani Dogmatis indolem sapit.*

XXVII. Altera ratio sic habet: Nullum monumentum, imo nec ullum quidem vestigium superest Cultus, quem aliqua Ecclesia, aut Diœcesis, expresso vel tacito Catholici Episcopi assensu, exhibuerit Clementi Alexandrino. Parum vero refert, eum vita cessisse, antequam in Ecclesia Dei mos invalesceret publico cultu honorandi inclytos Christi Confessores; qui mos in Ecclesia cum Orientali tum Occidentali nonnisi quarto Ecclesiæ sæculo primum incepit, ut Eruditi conveniunt, Nosque probavimus *lib.* 1. *Operis de Canonizatione cap.* 5. *num.* 3. *& seq.* Etenim neminem latet, priscos Ecclesiæ Fideles, ex præconcepta animisque indita veræ Sanctitatis opinione, vel ipsos Confessores, qui in Domino obdormiverant, cultu publico venerari consuevisse, etiamsi hac de re solemnis disciplina ac ritus nondum ab Ecclesia fuisset introductus.

Nulla de Cultu Clementi exhibito vola, aut vestigium.

XXVIII. Tertia sequitur ratio, quæ Clementis Alexandrini Opera, sin minus erronea, saltem suspecta, Nobis inspicienda proponit. Enimvero, Petavius, cujus verba supra recitavimus, Clementem Arianismi insimulat; esto Nourry *in Apparatu tom.* 1. *pag.* 783. *& seq. & pag.* 852. *& seq.* hanc labem amoliri contendat. Cassiodorus hoc de Commentariis Clementis Alexandrini in Canonicas Epistolas judicium profert *tom.* 2. suorum Operum, *de Institutione Divinarum Literarum cap.* 8. *In Epistolis autem Canonicis Clemens Alexandrinus Presbyter, qui & Stromateus vocatur, idest in Epistola Sancti Petri prima, Sancti Joannis prima & secunda, & Jacobi, quædam attico sermone declaravit, ubi multa quidem subtiliter, sed aliqua incaute locutus est, quæ Nos ita transferri fecimus in Latinum, ut, exclusis quibusdam offendiculis, purificata doctrina ejus securius posset hauriri.* Aliquod & hic sibi quærunt effugium Clementis Patroni, ajentes hoc Opus, in quo multa improbantur, non ipsi quidem Clementi, sed alteri incerto Auctori tribuendum. Libros octo Hypotyposeon, sive Institutionum, multis scatere erroribus affirmat Photius, qui in Codice 109. suæ Bibliothecæ longum illorum attexit Indicem, atque ita prosequitur: *Quin etiam & alia id genus sexcenta blasphema voce nugatur, sive ipse, sive quis alius ejus personam indutus; plane ut octo ipsos Libros hisce Blasphemiarum portentis, de iisdem identidem disserendo, ac sparsim, atque confuse veluti stupore perculsus, Scripturas producendo, repleverit.* Graviora quidem sunt hæc; ea tamen intelligenda esse non de erroribus, in quos Clemens lapsus fuerit, sed de iis, quos ille ex aliena sententia refert, atque refellit, sentiunt nonnulli, qui Clementis partibus impensius student. Addunt insuper, arduum sane esse, rectam ferre sententiam de memorato Clementis Opere, quod nusquam existit, aut certe integrum non habetur, ut Calmet in loco superius citato ratiocinatur.

Clementis Opera multis suspecta.

XXIX. Eadem tamen contra eos Clementis libros, qui & Clementem norunt auctorem, & Eruditorum teruntur manibus (hi vero sunt libri Pædagogi, Stromatum libri, aliique numero pauci) objiciuntur incommoda. De hisce Operibus scribit Aubertus Miræus *in Bibliotheca Ecclesiastica Fabritii cap.* 37. *pag.* 112. *In libris ejus nonnullæ sententiæ occurrunt, quæ errorem sapiunt.* Miræo præiverat Venerabilis Cardinalis Bellarminus, qui Clementis Opera in celeberrimis adversus Hæreticos controversiis tractandis diligenter inspexit, subactoque judicio examinavit. *Non desunt* (ita illi, *in libro de scriptoribus Ecclesiasticis*) *in hoc insigni Auctore sententiæ aliquæ quæ errorem sapiunt, quas in libris nostris Controversiarum notavimus &c. Utrum autem sententiæ illæ ab Hæreticis insertæ sint, ut aliqui pie credunt, aut auctori more humano exciderint, ignoramus.* Alia Scriptorum testimonia missa facimus, cum non levem de Clementis Operibus ingerat su-

Gravior in eadem Opera ex Gelasiano Decreto Censura.

suspicionem censura Decreti Gelasiani, quod ex antiquissimo Codice Palatino Bibliothecæ Vaticanæ a Justo Fontanino Archiepiscopo Ancyrano editum est *in Appendice Antiquitatum Hortæ pag.* 317. *& seqq. primæ Editionis*. Hocce Decretum, ut prænotavimus, Clementis Opera recenset inter Apocrypha; non eo quidem in sensu, ut earum publicam dumtaxat lectionem, non etiam privatam interdicat; sed verius, quod Opera illa erroribus sint aspersa, quam interpretationem sequuntur, & probant Dujat *de Prænotionibus Canonicis lib.* 2. *cap.* 48. *n.* 2. *in fine*, Cardinalis Bellarminus *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, *in Clemente Alexandrino*, Carolus Dufresne *in Glossario* Ver. *Apocrypha*, Pagi *in vita Gelasii n.* 4. *pag.* 227. Magri *in Vocabulario Ecclesiastico* Ver. *Aprocryphus*.

Clemens de erroribus suspectus, a martyrologio excludendus.

XXX. Quisquis circa partium studia, maturo judicio secum expendat, quæ a Nobis hucusque prolata sunt, profecto fateri cogitur Clementis Alexandrini doctrinam dubiam saltem suspectamque esse de erroribus, quibus avertendis Clementis Fautores animum torquent, atque a variis interpretationibus, effugiis, exceptionibus, præsidium quærunt, ne gravior in Opera illa intorqueatur sententia. In hoc autem rerum statu, nemo qui sapiat, affirmabit Clementis Alexandrini nomen Martyrologii Romani venerando Codici esse inscribendum. Enimvero quamvis Magni Constantini nomen in Græcorum Menologio inter Sanctos fuerit relatum; quamvis de cultu in Ecclesia Orientali illi exhibito nulla suboriatur dubitatio; Nihilominus in Martyrologium Romanum Magni Constantini memoria nunquam translata est, quod illum aut Hæresi Ariana aspersum, aut in Arianos propensiorem fuisse, nonnulli fuerint suspicati; quam tamen maculam Bollandiani Patres *tomo* 5. *mensis Maji die* 21. & Natalis Alexander *t.* 4. *Historiæ Ecclesiasticæ dissert.* 24. a tanto viro student amoliri. Percurrenda item, quæ a Nobis in hanc rem scripta sunt *in lib.* 2. *de Canonizatione Sanctorum cap.* 36. *num.* 16., & novissime a Costadono *in suis Observationibus super veterem Tabulam Græcam n.* 14.

Quæ opponuntur exempla, Clementis causam non juvant.

XXXI. Neque ad rem faciunt, quæ opponuntur exempla, alterum Hilarii Arelatensis Episcopi, alterum Vincentii Lirinensis, quorum uterque, nimirum Hilarius die quinta, Vincentius vero die vigesimaquarta Maji, in Maryrologio Romano commemoratur, quamvis eorum doctrina Semipelagianismi labe fuerit asperta. Siquidem, etsi Viros illos Semipelagianismi errore tactos concederemus, quod tamen plures denegant, qu. Catholicam eorum sententiam egregie tuentur; excusandi tamen, si quid humani hac in parte illis exciderit; nondum enim Catholica doctrina supremo Apostolicæ Sedis judicio fuerat definita, ut *in lib.* 2. *Operis de Canonizatione c.* 29. pluribus disputavimus. Aut contra Clemens Alexandrinus in ea Catholicæ Religionis Dogmata quæ pridem statuta fuerant, & inconcussis Ecclesiæ Decretis firmata, peccasse creditur: Cum igitur plane dissimilia sint, quæ producuntur exempla, immerito doctus Pater Hallaix *t.* 1. *Scriptorum Illustrium Ecclesiæ Orientalis*, in notis *ad vitam Pantæni cap.* 2. conqueritur, se vehementer mirari, quod in Martyrologio Romano nomina aliorum veterum Patrum, qui in varios errores lapsi fuerant, describantur, nomen vero Clementis Alexandrini nullibi reperiatur.

Quo in sensu Sancti titulo Clemens donetur.

XXXII. Nec majoris momenti sunt cætera, quæ pro Clemente Alexandrino superius relata sunt; atque illud cum primis, quod *Beati*, *ac Sancti* nomine a multis donetur. Horum agmen, uti vidimus, ducit Eusebius, cujus verba e Sancti Alexandri Jerosolymitani Epistola deprompta supra produximus, quæ juxta Versionem Henrici Vallesii ita sonant, *Sanctum Clementem Dominum item meum*. Verum si Verborum proprietatem ad Græcum textum exigamus, *Sacer* potius, quo *Sanctus* Clemens vocandus est; ita namque Græcus sermo habet, τὸν ἱερὸν κλήμεντα. Sed etsi ultro daremus, *Sancti*, *ac Beati* nomen Clementi Alexandrino fuisse tributum, non ideo tamen de singulari illius Sanctitate judicium ferendum est. *Sancti* denominatio primis Ecclesiæ temporibus Religionis potius, quam Christiani profitebantur, quam probati cujusque moris indicium erat. *Qui olim Christiani*, inquit Spondanus *in Epitome Annalium Cardinalis Baronii ad ann. Christi* 43. *num.* 4., *iidem nominabantur Sancti, ut a Paulo sæpe ac Luca, posterisque Ignatio, Philone, Polycarpo, Tertulliano, & aliis*. Hinc ut *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap.* 27. *num.* 14. satis probavimus, unus *Sancti* titulus par non est, ut

ut Corpora, quæ ex Catacumbis afferuntur, sacro Cultu donentur; sicut enim prænotavimus, in primæva Ecclesia *Sancti* vocabulum nec vitæ Sanctitatem, nec Martyrium pro Christi nomine toleratum, sed Christianæ Religionis, quæ cuique Fidelium communis erat, integritatem declarabat. Successu temporis, ut Spondanus animadvertit, *Sancti* titulus ad peculiarem vitæ sanctimoniam significandam translatus est: *Demum*, sic ille prosequitur, *obtinuit usus, ut illi tantummodo Sancti in Ecclesia dicerentur, qui eminentiori probatiorique fulgerent morum sanctitudine.* In hac posteriori acceptione haud facile prudens Scriptor *Sancti* nomen Clementi Alexandrino hodie tribueret, aut si quid tale illi excideret, veniam peteret, ut revera petiit Combefisius, *De Sancti titulo, quo cum aliquando ornavit Combefisius, veniam petiit, Bibliothecæ Concionatoriæ tom. 1 pag. 9.*, verba sunt eruditi Dominici Georgii *in suis notis, quas Martyrologio Adonis ad Diem 19. Decembris* subjicit. Eodem pertinent, quæ diligens Scriptor Pater Michael a S. Joseph. *tom. 2. pag. 9. suæ Bibliographiæ Criticæ Ver. Clemens*, de Sancti nomine, quo Clemens honoratur, adnotavit: *In expurgatorio Hispano tom. 1. pag. 134. ubi præscribitur correctio Bibliothecæ veterum Patrum ad tom. 6. col. 235. deleri præcipitur titulus Divi appositus Clementi.*

XXXIII. Equidem nonnulla Martyrologia, ut supra indicavimus, Clementis meminere; sed & alia proferri possunt, in quibus nulla Clementis Alexandrini fit mentio. Nil tale occurrit *in tom. 3. Thesauri Anecdotorum Martene, & Durand*; *in tom. 6. amplissimæ Collectionis Veterum Scriptorum*, quæ ab iisdem accuratis Auctoribus coordinatur; *in tomo 2. Spicilegii Lucæ d' Acherii*; *in tom. 2. Antiquarum Lectionum Canisii*: *in Martyrologio Florentini*; *in tom. 6. par. 2. mensis Junii Patrum Bollandianorum*, esto multa, ac vetusta in hisce locis exhibeantur Martyrologia. Usuardum sæculi noni Scriptorem primum fuisse, qui in suo Martyrologio Clemen. Alexandrini nomen conscripserit, haud improbabilis opinio est: Verum nihil prohibet quominus, si res ita exigat, ab Usuardi Martyrologio, alioquin multis de causis venerando, liceat aliquando recedere. *Quam plura Martyrologia Clementis non meminere.*

XXXIV. Usuardum cum primis Clementis nomen suo Martyrologio addidisse, affirmat Eruditus Sollerius *in suis ad Usuardum notis sub die quarta Decembris*; quam sane Sollerii sententiam verosimillimam arbitramur. Usuardus enim in Opere suo adornando usus est præcedentibus Martyrologiis Hieronymi, Bedæ, Flori, Rabani, Wandelberti, & Adonis, ut præclare ostendit Anonymus Monachus Benedictinus Congregationis Sancti Mauri *pag. 6. suæ Præfationis ad sincerum Usuardi Martyrologium*, quod Parisiis impressum est anno 1718. Cum autem in nullo ex præcedentibus Martyrologiis nomen Clementis legatur, haud temere affirmare licet, Usuardum omnium primum fuisse, qui Clementis nomen in suum Martyrologium intulerit; potissimum cum ipsemet Usuardus, in Prologo, quem ad Carolum Calvum scripsit, atque in prælaudato Opere impressus legitur, diserte fateatur se nonnulla Sanctorum nomina, quæ in præcedentibus Martyrologiis deerant, Operi suo addidisse. *At si quid, præter quod ab illis accepi, in hoc Opere auctum, vel mutatum est, sagaci a me indagine id perquisitum agnosci poterit.* Hæc Usuardus. *Prima Clementis mentio in Usuardi Martyrologio.*

XXXV. Alia quidem sententia arridet Dominico Georgii, qui in loco mox allato putat nomen Clementis ante Usuardum ab Adone in suo Martyrologio fuisse descriptum. Verum id longe facilius asseritur, quam probatur. Plurimi, & merito quidem, Georgius facit Editionem Martyrologii Adonis, quam curandam suscepit Rosweydus, cujus exemplar extat *tom. 16. Bibliothecæ Patrum Editionis Lugdunensis anno 1677*, de qua sic loquitur *in Præfatione pag. 12. Quanti vero fecerimus Rosweydi Editionem, facile intelliges, cum videris, ad illius fidem Nos omnia expressisse: nihil e textu detraxisse, sed ad scrupulum usque retinuisse omnia, & quæ ex Apographis nostris delibavimus, in varias Lectiones transtulisse.* Si tanta hujusce Editionis Georgio fides, cur ille Clementis nomen inserit, quod hæc probatissima Editio prætermittit? Equidem ille provocat ad vetera Martyrologii Adonis exemplaria, quæ *in Cod. 511. 512. & 514.* Bibliothecæ Vaticanæ exscribuntur; in quibus post S. Aviti Abbatis memoriam ita legimus: *Alexandriæ beati Clementis Presbyteri, qui in Divinarum Eruditionum Scholis quam maxime effloruit.* *Accuratissima Martyrologii Adonis Editio Clementem prætermittit.*

Ve-

Verum ipsa Codicum, qua scripti sunt, ætas, illorum authoritatem hac in re dubiam evincit. Audiendus ipsemet Georgius *in Præfatione pag. 9. Alter*, inquit, *signatus n. 511. ex specimine characteris, sæculo Christi undecimo scriptus esse mihi visus est; Reliqui vero duo signati n. 512. & 514. sæculo duodecimo exarati fuisse visi sunt*. Quocirca nec omnino antiqua, nec ab Adonis tempore parum dissita dicenda sunt tria illa Bibliothecæ Vaticanæ exemplaria, quæ plurium sæculorum spatio ab Authoris ætate dissociantur. Ex quo & illud sequitur, fieri facile potuisse, ut aliqui sequioris ævi Scriptores, pietatis, ac Religionis prætextu, privato consilio veteribus Martyrologiis nova Sanctorum nomina addiderint; quod multis exemplis, apud Eruditos, ipsumque Georgium satis frequentibus, illustrare possemus.

Fas aliquando ab Usuardi sententia discedere.

XXXVI. Hoc autem semel statuto, Usuardum nempe primum fuisse, qui Clementis nomen in Martyrologium invexit, tanta profecto non est illius authoritas, ut grande sit piaculum ab eo aliquando recedere; cum Nobis compertum sit, ejusmodi Martyrologii Lectionem primo in Monasteriis Benedictinis in usu fuisse; moxque ab aliis Ecclesiis fuisse adoptatam, ut in Opere *de Sanctorum Canonizatione lib. 4. par. 2. cap. 17. num.* 3. observavimus. Neque unum est, in quo Usuardus fallitur, Clementis nomen. Si ea ad trutinam revocentur, quæ in Martyrologio Usuardi circa Festum Assumptionis B. Mariæ Virginis enarrantur, & quorum a Nobis *in Opere de Festis Domini Nostri Jesu Christi, ejusque Beatissimæ Matris ad diem 15. Augusti* accurata fit mentio: fateri oportebit, Usuardi testimonium esse rejiciendum, ubi majora, ac meliora id suadeant argumenta. Quæ cum ita sint, iis profecto assentiri non possumus, qui per summam injuriam reprehendunt eximios illos Viros a Gregorio XIII. Romani Martyrologii emendationi præpositos, quorum nomina in præcitato Operis Nostri loco *sub num.* 5 singillatim enumeravimus: Non enim ideo culpandi, quod a Clementis Alexandrini nomine, cujus Usuardi Martyrologium meminerat, abstinuerint. Enimvero argumentorum, quæ supra retulimus tanta vis est, ut & Usuardi testimonium infirmet, & Romani Martyrologii emendationem a quavis obtrectatione, & censura prorsus eximat.

Alia de Severi Sulpitii nomine proponitur Controversia.

XXXVII. Absoluta de Clementis Alexandrini nomine controversia, alia succedit de *Severo Sulpitio S. Martini discipulo*. Martyrologii Correctores sub Gregorio XIII. hoc Elogium die 29. Januarii apponendum censuerunt. *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi discipuli S. Martini, virtutibus, & eruditione conspicui*. Qui vero Urbano VII. mandante novam Martyrologii Emendationem instaurarunt, idem Elogium, verbis aliquot intermediis dumtaxat exclusis, ita contraxerunt: *Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi virtutibus, & eruditione conspicui*. Tota igitur circa voces illas, *Discipuli S. Martini*, versatur emendationum varietas, de qua multa scripserunt Patres Bollandiani *ad diem 29. Jan. in vita S. Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis* §. 2. *num.* 12. Florentinius in Admonitione 11. quæ præponitur ejus Martyrologio *pag.* 51. Baillet *ad diem* 29. *Januarii num.* 1. & *num.* 4. Tillemontius *tom.* 10. *Memoriarum, nota 5. super vita Sulpitii Severi*, Graveson *tom.* 12. *Historiæ Ecclesiasticæ pag.* 157. Romanæ Editionis anno 1717. aliique complures, quibus & Nostrum *de Canonizatione* Opus addendum *l. 3. part. 2. cap. 17. num.* 7.

Quænam Gregorianæ correctioni faveant argumenta.

XXXVIII. Ut gravior hæc controversia pro meritis expendatur, illud in quo præcipuus difficultatis cardo sistit, inspiciendum, an Sulpitius Severus Sancti Martini discipulus fuerit, an non, Episcopus Bituricensis; ideoque jure ne, an injuria, verba illa *Discipuli S. Martini* fuerint expuncta. Correctores sub Gregorio affirmativam sententiam sequuti sunt; hinc duo illa in Elogio sociarunt: *Apud Bituricas Sancti Sulpitii Severi Episcopi, discipuli S. Martini*. Hanc ipsam Correctoribus insedisse opinionem testatur Cardinalis Baronius in suis ad Martyrologium notis *sub die* 29. *Januarii*. Neque vero hæc sententia omnimoda caret probabilitate; quandoquidem ea innititur additionibus a Molano factis ad Usuardum, ubi *ad diem* 29. *Januarii* hæc habentur: *Biturica civitate S. Sulpitii Severi Episcopi, & Confessoris, discipuli Beati Martini*: fulcitur testimonio Maurolici, qui in suo Martyrologio ad præcitatam diem ita scripsit; *Biturici Severi Præsulis, discipuli S. Mar-*

Martini; & postremo juvatur Apologia, quam pro Sulpitio Severo discipulo S. Martini scripsit Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis, qui ineunte sæculo tertiodecimo floruit. De hac Guiberti Apologia consulendus Hieronymus de Prato Veronensis, qui illam inseruit *tomo 1. Operum Sulpitii Severi*.

XXXIX. Hisce vero momentis nimium præfidentes insurgunt aliqui, atque in Martyrologii correctionem ætate Urbani factam subinfensi, apertis verbis loquuntur simul, & obloquuntur. Aut enim, ita ratiocinantur, locus est conjecturis supra propositis; jamque Gregoriana emendatio sarta, tectaque servanda erat: Aut nova contra conjecturas illas supervenerunt monumenta, atque hoc in casu satis erat Episcopi titulum Severo Sulpitio adimere, & interim, quæ sequuntur verba illa, *Discipuli S. Martini*, immutata relinquere. Hoc autem temperamento posthabito, Martyrologium Romanum, ex nupera correctione, non uno, sed duplici gravatur incommodo; tum quia alter Sulpitius Severus Episcopus Bituricensis, a Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo diversus, perperam effingitur; tum quia Sulpitius Severus discipulus Sancti Martini, de cujus laudibus Sanctus Paulinus Nolanus, Paulinus Petrocoriensis, Venantius Fortunatus, Gregorius Turonensis, aliique palam loquuntur, a Martyrologio exploditur, ac non sine injuria a vetustissima illa tituli Sanctitatis possessione deturbatur. *Valde autem Sulpitii Sanctimoniam commendat*, inquit Gerardus Joannes Vossius in vita Severi Sulpitii, quæ in fronte ejus Operum Editionis Amstelodami præponitur, *quod in Romano Martyrologio ejus memoria celebretur ad 4. Kalendas Februarii*. Gemina occurrunt apud Patrem Braffichelli, qui ante Urbani VIII. emendationem ita de Severo Sulpitio loquitur in Indice librorum expurgandorum: *Ut interim omittamus Episcopatum, quem in ancipitibus quibusdam conjecturis Baronius tomo 5. Annalium posuit; De Sanctitate tamen Severi Sulpitii, cujus tam illustre Elogium extat in Martyrologio Romano 29. Januarii, ambigere, nescio quam tutum*. Hæc illi, qui Gregorianæ Correctioni favent impensius.

Hinc querelæ in emendationem sub Urbano institutam.

XL. Hæc tamen iis non probantur, qui Severum Sulpitium S. Martini discipulum in plures errorum scopulos turpiter impegisse contendunt. Compertum namque est, eum jam ætate provectum erroribus Pelagianorum adhæsisse, & in suis Dialogis errores Millenariorum fuisse sequutum; ex quo Dialogi illi a Gelasio Pontifice in memorato de Ecclesiasticis libris Decreto, Apocryphis accensentur, hisce verbis: *Opuscula Posthumiani, & Galli Apocrypha*; qua in re conveniunt Scriptores non modò Heterodoxi, nempe Casimirus Ordinus *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi quinti pag.* 495. & Cave *de Scriptoribus Ecclesiasticis sæculi Nestoriani*; sed & Catholici Auctores satis accurati, veluti Joannes Trithemius *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, Cardinalis Bellarminus *in eodem Tractatu*, Philippus Labè *in sua Dissertatione Historica*, quæ prostat *in tomo 7. Operum Cardinalis Bellarmini* Venetæ Editionis anno 1728. Natalis Alexander *in Historia Ecclesiastica sæculi quinti c. 4. art. 2.* Longeval *in Historia Ecclesiæ Gallicanæ tom. 1. lib. 3. pag.* 397. Doujat *in Prænotionibus Canonicis lib. 2. c. 52. n. 5.* Quid vero ad hæc Sulpitii Patroni?

Sulpitius Severus Pelagianis, & Millenariis adhæret.

XLI. Reponunt, ejusmodi probra, quæ in Severum Sulpitium vibrantur, futilia plane esse ac inania; ideoque Martyrologii Reformatores sub Urbano, levi nimium innixos fundamento, Severi Sulpitii, qui S. Martinum Præceptorem habuit, nomen e Martyrologii Codice expunxisse. Etenim, qui primus memoriæ mandavit, Sulpitium a Pelagianis deceptum, a Catholica veritate declinasse, fuit Gennadius quinti sæculi Scriptor, de quo ita loquitur Guibertus Martinus Abbas Gemblacensis in prælaudata Apologia: *quod a Pelagianis seductus, in aliquo a regula Orthodoxa Fidei exorbitaverit, nusquam omnino, nisi in solo legi Gennadio, qui, nescio utrum hoc alicubi & ipse legerit, & an ex sola fama, quæ facta, & infecta loquitur, didicerit*. Addunt præterea, eumdem Gennadium, & Sulpitii errores, & pœnitentiam una sociasse; quæ sane tanta fuit, ut quoad vixit, perpetuum sibi silentium servandum indixerit, & reipsa servaverit: Si quid ergo peccavit, crimen illustri pœnitentia delevit. Quod vero attinet ad Millenariorum errores, & Gelasiani Decreti censuram, ad ea demum maledicta, quæ Joannes Clericus in Opere Severi Sulpitii S. Martini discipuli infenso congessit stylo, eadem repetunt, quæ præ-

Sunt qui vindicias & pœnitentiam obtendant.

laudatus Hieronymus de Prato in *Opere supra relato* in rem hanc scripsit, ut Severum Sulpitium ab impactis criminibus vindicaret. Illud tandem Sulpitii Fautores ingeminant, Correctores Urbani tempore modum nequaquam servasse; si quid enim castigatione dignum inciderat, immutandum paulisper erat, non omnino. Qua ferme ratione Saussajus in Martyrologio Gallicano, quod anno 1636. editum est, *ad diem 29. Januarii* ademit quidem Sulpitio Severo titulum Episcopi, sed cætera, quæ Sulpitium illum S. Martini discipulum fuisse demonstrant, intacta reliquit, hoc pacto: *Eodem die in Aquitania Pago Primuliaco, S. Severi Sulpitii Presbyteri & Confessoris, doctrinæ & Sanctimoniæ laude perillustris, qui S. Martini res gestas nitido stylo conscripsit, atque non minus actibus expressit, quam calamo, paupertatis Cultor egregius, ac humilitatis persincerus Amator, cujus præconia ob claras sapientiæ dotes, & sublime vitæ institutum, S. Paulinus Nolæ Episcopus efferens, magnifice prosecutus est.*

Ratio potissima cur Sulpitii nomen Martyrologio non inscribatur.

XLII. Atque hæc quidem sunt, quæ de Sulpitio Severo Sancti Martini discipulo cum ex Eruditorum colloquiis Nobiscum habitis, tum maxime ex privata librorum lectione Nobis licuit haurire. Nullum vero ex tanta rerum congerie satis efficax argumentum occurrit, quod Nostrum inducat animum, ut a Correctione, quæ sub Urbano VIII. peracta est, recedamus. Enimvero post accuratam causæ discussionem, illud tandem comperimus, universum oppositæ sententiæ Systema huic propositioni, quam axiomatis loco præsupponit, inniti, nimirum die 29. Januarii inscriptum fuisse in Romano Martyrologio nomen Sulpitii Severi discipuli S. Martini. Hinc querelæ illæ, atque repetitæ expostulationes ob non servatam hanc saltem Elogii partem, *Discipuli S. Martini*, si forte Episcopatus insignia Severo Sulpitio minus conveniant. Verum hæc præcipua erroris causa, quod ratiocinium, cui omnimoda fides adhibetur, falso laborat supposito; unde sequitur, ut quæ supra extruitur argumentorum moles, sponte sua corruat.

Status Controversiæ Reformatoribus sub Urbano bene perspectus.

XLIII. Id vero exploratum cuique erit, si ad ea, quæ Martyrologii Reformatoribus sub Urbano Pontifice bene perspecta erant, animum convertamus. Notant hi, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio sub die 29. Januarii fit mentio, revera Episcopum Bituricensem fuisse, cum hac in re omnia conveniant Martyrologia, quæ Gregorianam Correctionem ætate præcedunt. Notant item, Severum Sulpitium Sancti Martini discipulum numquam ad Bituricensem Episcopatum fuisse evectum, quidquid Guibertus commentus fuerit, quem tamen Hieronymus de Prato in vita Sulpitii Severi discipuli Sancti Martini §. 13. ita refellit: *Pergit Guibertus narrans, Severum a Bituricensi Clero ex Monasterio adductum, Archiepiscopum ejus Urbis constitutum. Nihil magis repugnans veritati, quam Severum nostrum Bituricensem Episcopum fuisse.* Sed & illud, vel ex ipso Gennadio nosse poterant, Sulpitium Severum nonnisi Presbyterum fuisse; quod deinde recentiori ævo indubium reddidit gemina ejusdem Sulpitii Severi Epistola a Balutio reperta, & *Miscellaneorum tomo 1.* inserta, cujus inscriptio sic habet: *Epistola S. Sulpitii Severi Presbyteri.* Utramque Epistolam a Balutio collectam probat Tillemontius *in Adnotatione quinta ad vitam Sulpitii Severi S. Martini discipuli*; nec dissentit Hieronymus de Prato §. 10. *vitæ Sulpitii Severi*, monumentorum potius, quæ Balutius edidit, quam Gennadii, cujus fidem habet suspectam, auctoritate commotus. Libet Hieronymi locum, etsi longiusculum, integrum hic exscribere. *Uno itaque*, inquit, *Gennadii testimonio innititur Severi Presbyteratus, quod, tacentibus cæteris, quid valeat non video. Moneo tamen, Balutium in Miscellaneorum libro primo exhibere Epistolas duas Sulpitii Severi Presbyteri Aquitani, quas & Nos dedimus in Appendice tomi secundi, quarum utraque hunc præfert titulum:* Epistola Sancti Severi Presbyteri; *prima vero etiam hanc appositam habet coronidem:* Explicit Epistola Severi Presbyteri ad Claudiam sororem suam. *Itaque ni malimus ex auctoritate Gennadii huic nostro Severo, cui duæ illæ Epistolæ adscribendæ videntur, Presbyteri titulum a Librariis additum, aliquantulum hinc ejus sententiæ accederet momenti.*

Sub uno Sulpitii Severi nomine duo discernendi.

XLIV. Falluntur ergo, qui putant Sulpitium Severum, cujus memoria incidit in diem 29. Januarii, esse discipulum S. Martini; cum Sulpitius ille Bituricensis Epi-

scop-

ſcopus dicatur, hic vero ſola Presbyteratus prærogativa præfulgeat. Ex qua præpoſtera ſententia illud neceſſario ſequitur, ut e duplici Sulpitio Severo miniſterio, ac dignitate plane diſſimili, unus confletur, cui duo hæc ſimul conveniant, quod Epiſcopus Bituricenſis fuerit, itemque diſcipulus Sancti Martini. Quo quid abſurdius? Hæc tamen Perſonarum commixtio ſuam duxit originem ab Apologia Abbatis Gemblacenſis, cujus opinio Sigonium, Galeſinium, Victorem, Giſelinum, alioſque plures in eumdem errorem pertraxit.

XLV. Neque egregios illos Viros, qui Martyrologii emendationem ſub Urbano excuderunt, latuit abſurda hæc opinio, quamvis compertum ſit, nihil de ea rejicienda fuiſſe ſolicitos. Cum enim certo noſſent, Sulpitium Severum, de quo in Romano Martyrologio ad diem 29. Januarii, Epiſcopum Bituricenſem fuiſſe, ideoque plane diverſum a Sulpitio Severo S. Martini diſcipulo, nihil illis curæ fuit ea ad examen vocare, quæ contra poſteriorem Sulpitium Severum opponi ſolent, ne alioqui extra præſtitutos fines vagari viderentur. Huic quæſtioni locus quidem fuiſſet, ſi de Sulpitio Severo S. Martini diſcipulo aut in Martyrologium inferendo, aut inde expungendo, judicium inſtitueretur. Verum cum nil tale in diſputationem veniret, rem hanc intactam relinquere ſatius duxerunt. Quod enim ad hujuſce Sulpitii ſanctitatem attinet, nemo eſt ex antiquis Scriptoribus, qui eum Sancti titulo exornet: *Sane ab antiquis Sanctitatis titulo haud decoratur*; ita legimus *in Bibliographia* Patris Michaelis *tom.* 4. *pag.* 55. Quod ſi apud Sauſſajum, & Petrum de Natalibus, Sancti nomine aliquando donetur, nihil inde conficitur; jam enim præmonui Longeval *in Hiſtoria Eccleſiaſtica Eccleſiæ Gallicanæ tom.* 1. *lib.* 3. *pag.* 397. *in not. ſub lit. A.* optandum eſſe ambos ea auctoritate fuiſſe donatos, quam non habebant, & quam habere ſibi falſo perſuaſerant.

Controverſiam de Sulpitio Presbytero Correctores non attingunt.

XLVI. Quæ de Martyrologii correctione Urbani tempore inſtituta, ac de methodo, quam Reformatores ſibi ſervandam propoſuere, huc uſque narravimus. Hiſtoricæ veritati, quæ ex Actis Congregationis indubia eſt, plane conſonant. Rei geſtæ ſeriem paucis hic repetere, nec inutile erit, nec injucundum. Die 27. Jan. 1628. habita eſt celeberrima Congregatio coram Cardinali de Torres, cui præter alios, interfuere Fortunatus Schiccus, Bartholomæus Gavantus, Derentius Alciatus, & Hilarion Abbas Sanctæ Crucis in Jeruſalem, ut ex Actis, quæ recenſentur *in Codice* 1240. *Manuſcriptorum inſignis Bibliothecæ Barberinæ pag.* 527. manifeſtum eſt. Primo loco igitur vetus Elogium ex Martyrologio juſſu Gregorii XIII. caſtigato productum eſt, atque inter Acta relatum: cujus tenor, qui ſequitur: *Januarii* 29. *apud Bituricas S. Sulpitii Severi Epiſcopi, diſcipuli S. Martini*. Quid de ejuſmodi Elogio ſenſerint egregii Viri, queis emendatio erat concredita, ex Hiſtorica, quam ſubjicimus, narratione audiamus: *Videbatur hoc loco agi de eo, qui ſcripſit vitam S. Martini, qui tamen mortuus eſt Presbyter, non Epiſcopus, & incidit in Errores Origenis, & Pelagii, licet reſipuerit, teſtibus Gennadio, Bellarmino de Scriptoribus Eccleſiaſticis, & Baronio in Annalibus. Fuit alius hujus nominis Epiſcopus Bituricenſis ex Antonio Democar in Catalogo Epiſcoporum Bituricenſium, qui tamen non vixit, niſi longe poſt Sanctum Martinum Turonenſem Epiſcopum, cujus fuit alioquin imitator, ex Petro de Natalibus. Quibus omnibus conſideratis, decretum eſt deleri ea verba*, Diſcipuli Sancti Martini, *ut de Epiſcopo Bituricenſi ſtatim intelligatur Martyrologii textus, non de alio diſcipulo S. Martini, & Scriptore vitæ.*

Acta Congregationis quæ ſub Urbano habita eſt, producuntur.

XLVII. Quæ verba cum ſatis aperta ſint, nulliſque ambagibus involuta, nihil iis, quæ ſupra retulimus, addendum ſupereſt. Hoc unum, antequam controverſiæ finem imponamus, juvat hic adnotare, duos nimirum Sulpitios Epiſcopos Bituricenſes extitiſſe, quibus nihil commune eſt cum Sulpitio Severo S. Martini diſcipulo. Primus obiit an. 591. alter vita ceſſit anno 694. De priori loquitur Martyrologium die 29. Jan. poſteriorem die 17. ejuſdem menſis commemorat. Ne nominis, atque Epiſcopatus affinitas confuſionem pareret, alteri cognomen *Severi*, alteri *Pii* cognomen eſt additum; Hinc de altero Sulpitio die 17. Januarii legimus: *Apud Bituricas depoſitio S. Sulpitii Epiſcopi cognomento Pii, cujus vita, & mors pretioſa glorioſis miraculis commendatur*. De Sulpitio, qui *Severus* cognominatur, non

Sulpitii duo, uterque Bituricenſis Epiſcopus, numerantur.

non etiam de alio, qui *Pius* vulgo audit, excitatur controversia, sit ne a Sulpitio Severo S. Martini discipulo secernendus; quæ tamen controversia post correctionem Urb. VIII. e medio sublata est. De gemino Sulpitio Bituricensi Episcopo consulendus Cardinalis Baronius *tom. 5. Romanæ Editionis ad ann. Christi* 431. *§. Sed illud hic considerandum*; & in *Notis ad Martyrologium Romanum die* 29. *Jan.* Patres Bollandiani *die* 29. *Januarii in vita S. Sulpitii Severi Episcopi Bituricensis §.* 2. *n.* 12. Mabillonius *in Annalibus Benedictinis lib.* 2. *n.* 91. *ad an.* 624. & *in Actis Sanctorum Ordinis S. Benedicti Sec.* 2. *ad an.* 622. *in Observationibus præviis ad vitam S. Sulpitii Pii num.* 1. Dionysius Sammarthanus *in Gallia Christiana tom.* 2. *editionis Parisiensis an.* 1702. *pag.* 14. *n.* 15. *& pag.* 15. *& p.* 16. *num.* 19. Le Coint *in Annalibus Ecclesiasticis Francorum ad ann. Christi* 591. *pag.* 392. ubi ad rem nostram ita scribit luculentissime: *In Cathedra Bituricensi duo sederunt Sulpitii: Hic Severi nomen obtinuit, ut ab altero distingueretur, cui cognomen Pii cessit; atque inde factum est, ut a posterioris ævi Scriptoribus discipulus S. Martini prædicaretur, ac talis in Martyrologium Romanorum irreperet quarto Kalendis Februarii; donec Urb. VIII. Romani Pontificis authoritate abrasæ sunt illæ voces* Discipuli S. Martini, *his dumtaxat servatis. Apud Bituricas S. Sulpitii Severi Episcopi, virtutibus, & eruditione conspicui.* Consulendi quoque Annatus *lib.* 4. *Theologiæ positivæ art.* 26. & Dominicus Georgius *in notis ad Martyrologium Adonis die* 17. *Januarii.*

Bollandiani instant pro Theodori Pontificis nomine; sed te iciuntur. XLVIII. Eruditissimis Patribus Bullandianis *tom.* 3. *mensis Maji die* 14. *p.* 163. mirum plane subit, quod in Romano Martyrologio Theodori Summi Pontificis nomen nullibi occurrat, cum illius expressa fiat mentio in gemino Martyrologio Florentino, altero Magni Ducis Etruriæ, altero Senatores Strozzi; quibus & illud accensendum, quod Florentiæ typis excusum est anno 1486. Hinc ea Bollandianorum expostulatio: *Contigit hæc depositio, seu potius ejus (Theodori) obitus hac die* 14. *Maji an.* 1649. *sed, quod miramur, nullis aliis fastis, maxime Romanis, ejus nomen insertum reperimus.* Quæ verba de Theodoro I. Summo Pontifice intelligenda esse temporis definita ratio demonstrat; cum Theodorus II. post dies viginti in Pontificatu actos ex hac vita migraverit anno 901. Bollandistis adhæret Franciscus Pagi *in Vita Theodori I. tom.* 1. *Breviarii Romanorum Pontificum*. Mirari tamen desinet quisquis animadvertat, Correctores Romanos ea tantum in Martyrologium transtulisse Sanctorum nomina, quæ ex veteribus probatisque Martyrologiis petebantur. Porro tantam auctoritatem recensitis Martyrologiis conciliandam non esse arbitrati sunt: Hinc, cum alia deficerent monumenta, uni Codicum illorum fidei acquiescere noluerunt.

Alia de Siricio Pontifice controversia Florentinius ac Norisius pro Siricio decertant. XLIX. Quo vero satis mirari non possumus, illud est, Siricii Pontificis nomine, quod vetusta æque ac probata exhibent quamplura Martyrologia, quæ a Bollandianis commemorantur *tom.* 3. *Februarii pag.* 282. Nosque infra indicabimus, Romani Martyrologii Codicem tamdiu caruisse. Ubi primum post Gregorianam Correctionem innotuit, ejusmodi Pontificis nomen in diem 26. Novembris relatum non fuisse, Clarus Vir Franciscus Maria Florentinius doctam scripsit Exercitationem, quæ *in Martyrologii suis notis ad dictam Novembris diem jacet ordine XVI.* in qua multa sane cum laude, ac eruditione demonstrat, quam consentaneum sit, ut tanti Pontificis nomine Martyrologium ditetur. At Florentinii lucubratio suo caruit effectu, cum nonnisi post absolutam Martyrologii correctionem, Romam pervenerit. Iterum instituta Urb. VIII. tempore nova Martyrologii correctione, nulla de Siricii nomine incidit mentio, quia nulli curæ fuit ejusmodi causam, qua decebat vi, & alacritate, tractandam suscipere. Cum vero Clemente X. Ecclesiæ clavum gubernante, Sacr. Rituum Congregatio Basilicæ Lateranensi Officia propria Sanctorum Romanæ Ecclesiæ Pontificum concessisset, Siricio prætermisso, rursus de hujusce Pontificis Sanctitate, ejusque Officiis concessione agi cœptum: irrito tamen eventu, siquidem Archiepiscopus Myræ, qui tunc temporis Promotoris Fidei munere fungebatur, acriter obstitit, quod Siricii nomen in Romano Martyrologio nusquam occurreret. Ea namque Sacræ Congregationis mens erat, ut Sanctorum Pontificum Romanorum, quorum nomina in Martyrologium relata fuerint,

Officia concederentur. Et quoniam ipsemet Fidei Promotor in suis Animadversionibus obiter attigit rationes præcipuas, ob quas Siricii nomen in Martyrologii emendatione fuerat prætermissum; hinc monitu, atque hortatu bonæ memoriæ Cardinalis Casanattæ, celebris Henricus Noris tum Augustiniani Ordinis Professor, mox communi plausu ab Innocentio XII. inter Romanæ Ecclesiæ Cardinales adscriptus, pro tuenda Siricii Pontificis Sanctitate, satis accuratam ac validam edidit Apologiam, quæ nulli tamen fuit usui; cum ea, quæ in Sacror. Rituum Congregatione agitabatur Causa de concessione Officiorum, ad exitum pervenisset, nec jam liceret post absolutum judicium, veterem excitare controversiam. En igitur Siricii Causam iterato propositam, atque ad primævas silentii tenebras iterum redire jussam.

L. Tandem Nostra ætate, Nobisque id agentibus, novus de Siricio Pontifice recurrit sermo. Cum enim felicis recordationis Clemens XI. Prædecessor Noster munus Promotoris Fidei, & deinde paucos post annos Præbendam Theologalem in Basilica Vaticana Nobis contulisset, e re Nostra fuit Sacror. Rituum Congregationi supplices offerre preces, ut quæ Basilicæ Lateranensi pridem concessa fuerant Sanctorum Pontificum Romanorum Officia, ad Capitulum, Canonicos, & Clerum Basilicæ Vaticanæ extenderentur; quod obtinuimus. Similique exemplo commoti Basilicæ Liberianæ Canonici par Privilegium haud multo post impetrarunt. Tum vero opportunam occasionem nacti, Siricii Causam urgere, & eximiam Florentinii exercitationem proferre cœpimus. Cumque Nobis nuntiatum esset, celeberrimam a Cardinali Norisio super eodem argumento procusam fuisse lucubrationem, ad eam perquirendam curas animumque convertimus, ut validiori præsidio muniti, rursus Siricii causam deliberandam proponeremus. Sed quamdiu Promotoris Fidei munus obivimus, Norisiana Dissertatio fuit Nobis impervia. Postquam vero singulari beneficentia Benedicti XIII. Prædecessoris Nostri ad Cardinalatus dignitatem ascendimus, quo tempore Scripturarum Cardinalis Casanattæ ad sacra Missarum Officia spectantium, indiculum conficiebamus, ut Operis de Canonizatione Sanctorum, quod tum meditabamur, bono ac utilitati prospiceremus, inopinato optatissima illa Norisii Dissertatio ad Nostras pervenit manus; quam idcirco summa diligentia, ac fide exscribendam curavimus, ejusque exemplar una cum aliis monumentis, quæ ex prælaudati Cardinalis Casanattæ scriptis accepimus, Nobiscum Anconam primo, mox Bononiam detulimus. Scripturarum memorati Cardinalis integra series in celeberrima Casanattensi Bibliotheca summa cura asservatur; quæ vero a Norisio procusa est lucubratio *tom. 4. ejus Operum Editionis Veronensis anno* 1732. *pag.* 1712. *& seqq.* impressa est. Nec defuere ex recentioribus alii, qui de gestis Sancti Siricii multa cum laude, ac eruditione disseruerint. Consulendi inter cæteros Franciscus Pagi *in Breviario Romanorum Pontificum in vita Siricii*, & Antonius Pagi ejus Patruus *in Adnotationibus Criticis ad Annales Baronii*.

Quæ Nostra ætate pro Siricii Causa gesta fuit enarrantur.

LI. Quæ cum ita sint; Nostro muneri deesse profecto videremur, si Nos, quibus de Siricii Pontificis Sanctitate multa præsto sunt argumenta, quam olim in minoribus curam suscepimus, ad Summi Pontificatus Apicem Divina miseratione evecti, ad optatum exitum non produceremus. Hoc autem negotium, mutatis vicibus, dissimili ratione, ac methodo est hodie pertractandum. Olim Nos in filiorum numero positi, a Majoribus & Patribus, quæ gerenda essent, audiebamus; Jam vero cum e Filiorum statu, in Ecclesiæ Pastorem ac Patrem evaserimus, quid hac in re decernendum sit, aliis indicamus. Siricii Pontificis nomen Romano Martyrologio inscribendum censemus; neque idcirco anterioribus Martyrologii Emendationibus, quæ Siricii nunquam meminere, aperte contradicimus. Unius quippe nominis additamentum, quod nova ac validissima suadent argumenta, aut præteritis correctionibus nihil officit, aut usque adeo levem infert varietatem, ut nullum, aut fere nullum ex eo obveniat detrimentum.

Summus Pontifex Siricio favet.

LII. Atque ut totius controversiæ status, qua decet methodo ac ordine pertractetur, rem universam in quatuor summa capita secernendam decernimus, ita nempe, ut primo loco inquiramus, quæ fuerit Siricii Pontificis, cum adhuc vive-

Controversiæ status in certa capita distribuitur.

ret, ac post ejus obitum, Sanctitatis fama: Secundo quænam Martyrologia, probatæne, an potius suspectæ fidei, Siricii meminerint: Tertio quænam contra Siricium militent rationes, ob quas ejus nomen Romano Martyrologio nunquam fuerit inscriptum: Postremo quodnam de hisce rationibus judicium ferendum sit; num scilicet eæ sibi constent, ac verius futiles sint, ideoque explodendæ.

Splendidum Valentiniani testimonium de Siricii sanctitate.

LIII. De Sanctitatis fama, quæ Siricium adhuc superstitem commendavit, splendidum suppetit testimonium Valentiniani Imperatoris in Epistola ad Pinianum Urbis Vicarium, sive præfectum data. De Valentiniano hic loquimur non jam recentioris ætatis, cum nempe adhuc puer, blanditiis ac suasionibus Matris, Arianorum erroribus imbutæ, erat adhuc implicitus; sed Valentinianum producimus grandævum, sapientia & virtutibus instructum, quas Divus Ambrosius in Oratione in ejus obitu habita commemoravit. Porro Magnus hic Imperator suas ad Pinianum dedit Literas postquam Sanctus Siricius, rejecto Ursicino, qui schismate Romanam Ecclesiam turbaverat, concordi Romani Populi acclamatione summus Ecclesiæ Pontifex renunciatus est. Hanc Epistolam ex veteri Codice Bibliothecæ Vaticanæ erutum, suis Annalibus inseruit Cardinalis Baronius *ad ann. Christi* 385. & Petrus Coustant *tom.* 1. *Epistolarum Romanorum Pontificum* edidit in ordine *secundam* inter eas, quæ Siricio Pontifici adscribantur. Quid vero de Siricio senserit Valentianus, quæ sequuntur verba demonstrant: *Proinde quoniam religiosum Siricium Antistitem Sanctitatis sic præesse Sacerdotio voluerunt, ut Ursicinum improbum acclamationibus violarent, nostro cum gaudio memoratus Episcopus ipse permaneat, Piniane carissime, ac jucundissime. Si quidem magnum innocentia, ac probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum eligi, & cæteros improbari.*

Siricii epistola ad Himerium data, Authorem commendat.

LIV. Himerius Episcopus Tarraconensis Sanctum Damasum Siricii Decessorem gravissimis de rebus ad Ecclesiasticam disciplinam spectantibus, more Majorum consuluerat. Himerii tamen Epistola Romam pervenit, cum jam Sanctus Pontifex Damasus ad Superos evolasset. Hinc qui Damaso successor datus est Siricius, rem confecit, atque hisce verbis Himerium est alloqutus: *Quia necesse non erat in ejus labores curasque succedere, cui per Dei gratiam successimus in honorem.* Magna quidem Ecclesiæ Catholicæ utilitate, magnoque Ecclesiasticæ disciplinæ profectu, quidquid Himerius Damaso proposuerat, exposuit, declaravit, ac definivit Siricius, ut patet ex illius Epistola, quæ inter collectas a Petro Coustan occurrit ordine *prima*. Quam quidem Epistolam tot nominibus commendatam, usque adeo utilem ac necessariam, notis illustravit Cardinalis *De Aguirre tom* 2. *Conciliorum Hispaniæ disertat.* 5. *in Epistolam Siricii Pontificis pag.* 126. *& seqq.* Etsi namque Siricius solum Himerium alloquatur, decernit tamen, ut quæ ad unius consulta rescripsit, ad omnium Coepiscoporum notitiam perveniant, nec eorum omnium dumtaxat, qui in Himerii Provincia erant constituti, sed præterea ad *Carthaginenses*, *ac Bœticos*, *Lusitanos atque Gallicos*, vel ut in aliis manuscriptis legimus, *Gallæcianos*, vel *Gallicanos*, hoc est Gallæciæ Antistites universos. Ex quo factum, ut integerrimum Siricii responsum Clericorum mores in variis Orbis Catholici partibus corruptos emendaverit, ac pristinæ integritati restituerit.

Siricius Cœlibatus Legem asserit pœnisque in dictis confirmat.

LV. Non levem Sancto Siricio conciliat laudem, quod Cœlibatus Legem in Clero firmaverit, ac pœnis in violatores indictis stabiliverit, ut liquet ex ejus Epistolis, & præsertim ex ea, quam memoratus Petrus Coustant exhibet ordine *quintam*. Hoc nixus fundamento Sanctus Innocentius I. *in Epistola ad Exsuperium Episcopum*, quæ in præallata Collectione jacet ordine *sexta*, contra Diaconos & Presbyteros incontinentes, easdem pœnas, quas Siricius pridem statuerat, exequendas decernit hisce verbis: *De his & Divinarum Legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis Viri Siricii Episcopi monita evidentia commiserunt, ut incontinentes in Officiis talibus positi, omni honore Ecclesiastico priventur, nec admittantur accedere ad Ministerium, quod sola continentia oportet impleri.* Eodem fultus præsidio Æneas Episcopus Parisiensis nono Ecclesiæ sæculo clarus, quem Lupus Ferrariensis Episcopus *in Epistola* 98 multis effert laudibus, quæstionem de Cœlibatu contra Græcos pertractans, in libro contra eos scripto *cap.* 102 apud d'Ache-

d'Acherium *tom.* 1. *Spicilegii Editionis Parisiensis anno* 1723. *pag.* 133. urget authoritatem Epistolæ *quintæ* Siricii ad Episcopos Africæ, quam his verbis extollit: *Sanctus Siricius Papa in Ecclesia Beati Petri Apostolorum Principis in Concilio residens, & Fratribus & Coepiscopis per Africam Ecclesiastica jura describens, inter cætera, hæc de pudicitia intulit &c.*

LVI. Præterea ardens pietatis studium, & eximium Catholicæ veritatis amorem ostendit Sanctus Siricius in damnandis erroribus Joviniani, aliorumque ejusdem sectæ Hæreticorum, ut ex verbis Epistolæ *septimæ* in prænarrata Constantii Collectione compertum est. *Apostoli secuti præceptum*, ita Siricius loquitur, *quia aliter, quam quod accepimus, annuntiabant, omnium Nostrum tam Presbyterorum, & Diaconorum, quam etiam totius Cleri, unam scitote fuisse sententiam, ut Jovinianus, Auxentius, Genialis, Germinator, Felix, Plotinus, Martinianus, Januarius, & Ingeniosus, qui incentores novæ hæresis & blasphemiæ inventi sunt, Divina sententia, & Nostro judicio in perpetuum damnati extra Ecclesiam remanerent.* Apostolicam hanc Siricii Pontificis solicitudinem, ac vigilantiam Sanctus Ambrosius una cum aliis Episcopis in Mediolanensi Concilio congregatis, summis effert laudibus, ac Pontificiæ Sanctioni sese ultro conformat. *Recognovimus* (sic ad Siricium Ambrosius, aliique Episcopi in Epistola *octava* memoratæ Collectionis) *Literis Sanctitatis tuæ boni Pastoris excubias, qui diligenter commissam tibi januam serves, & pia solicitudine Christi Ovile custodias, dignus, quem oves Domini audiant, & sequantur*; & in fine: *Itaque Jovinianum, Auxentium, Germinatorem, Felicem, Plotinum, Genialem, Martianum, Januarium, & Ingeniosum, quos Sanctitas tua damnavit, scias apud Nos quoque secundum judicium tuum esse damnatos.*

Apostolicus Siricii zelus in Hæreticos, præcipue in Jovinianum.

LVII. Albo, sive Abbo Floriacensis de Siricio Papa memoriæ tradidit, quod exosos habuerit omnes Hæreticos, maxime Manichæos. Enimvero cum Priscillianistas, qui cum Manichæis in multis nefarie conveniebant, & scelesle conspirabant, Urbe ejicere armis Spiritualibus non potuisset, opem Theodosii imploravit, ejusque præsidio, quod summopere optabat, tandem obtinuit, ut prudenter conjicit Cardinalis Baronius *anno Christi* 389. *num.* 63. Haud impari solicitudine ad coercendam audaciam Bonosii Episcopi Macedoniæ impie asserentis Beatam Virginem post incontaminatam Christi Domini Nativitatem alios filios peperisse, Episcoporum Concilium Capuæ indixit, ut colligitur ex epistola *nona* inter eas, quas Constantius coordinavit. Plura adhuc ex aliis Siricii Epistolis, præsertim ex *decima*, proferre possemus de singulari tanti Pontificis solicitudine pro restituenda in Galliæ partibus Ecclesiastica disciplina: Verum hanc provinciam iis tractandam relinquimus, qui Siricii Vitam, ac gesta commentariis illustranda suscipiunt; quibus satis amplam, de Siricii laudibus materiem suppeditant Anastasius, sive Auctor Pontificalis *tom* 3. *Romanæ Editionis*, & quæ ab eruditis Viris Schelestrato, Altaserra, Bencinio, Bianchinio, Ciacconio, Somiero, ac Pagio subjiciuntur adnotationes.

Par Siricii solicitudo contra Manichæos, eorumque affeclas.

LVIII. Ex dictis satis constat de fama Sanctitatis, quam Siricius vigilantissimus Ecclesiæ Pastor, & Catholicæ Religionis assertor, sibi adhuc vivens conciliavit. Nec minor, postquam e vivis excessit, invaluit opinio. S. Innocentius I. *in Epistola prima Collectionis Constantii* pari elogio commendat Damasum, Siricium, ejusque successorem Anastasium, ita scribens: *Cui etiam anteriores tanti ac tales viri Prædecessores mei Episcopi, idest sanctæ memoriæ Damasus, Siricius, atque supramemoratus vir* (Anastasius) *ita detulerunt &c.* Porro de Damasi, atque Anastasii sanctitate nemo dubitat. S. Leo in Epistola ad Anastasium asserit se illi conferre Primatum super Illyrici Ecclesias, *beatæ recordationis Siricii exemplum sequutum*. Eodem in sensu Concilium I. Toletanum, quod paulo post obitum Sancti Siricii habitum est, Litteras *Sanctæ memoriæ Ambrosii, & Sanctæ memoriæ Siricii* multa cum laude commemorat. Ex quibus monumentis rite expensis, Cardinalis Norisius in præcitata Dissertatione, & ante Norisium Florentinus *in exercitatione* 16. *post diem* 26. *Novembris pag* 1006. *& seqq.* solido inferunt ratiocinio, ejusmodi laudum titulos non Pontificiæ dignitati dumtaxat, sed insuper vitæ sanctitati esse tribuendos, cum Siricius Summi Pontificatus honori multa ac splendida virtutum, & Religionis, ac Pastoralis vigilantiæ exempla bene sociaverit. Hinc il-

Testimonia de Siricii Sanctitate post ejus obitum.

illud Petri de Natalibus pro Siricio elogium: *Et postquam Sedem Apostolicam feliciter gubernasset, dormivit cum Patribus suis, & sepultus est ad Sanctum Petrum, plenus sanctitate*. Nec desunt in Scriptoribus, qui Petri de Natalibus ætatem præcessere, insignia de Siricii sanctitate documenta; Siquidem Hordericus Vitalis affirmat, *Siricium circa Gregem Dominicum valde fuisse sollicitum*; & Luitprandus Horderico vetustior, Siricium *sanctæ memoriæ* Papam appellat.

Quam plura probatæ fidei Martyrologia Siricium nominant.

LIX. Ad aliud Controversiæ caput, quod Martyrologia considerat, in quibus de Sancto Siricio fit mentio, nostra hæc oratio progreditur. Qua quidem in re non tam Codicum numero, quam eorum authoritati studemus. Hinc Martyrologia, quæ minori habentur in pretio, missa facimus; quibus ea item accenſemus, quæ Cyriacum Papam, hoc est Siricium, ut nonnulli perperam interpretantur, commemorant; nullus enim Cyriacus nomine, ut cuique notum, inter Summos Pontifices numeratur. Ea igitur, quæ majoris momenti sunt Martyrologia innuimus, quæ Sancti Siricii nomen præseferunt. Hæc inter sese Nobis offert Martyrologium Bedæ, Rabani, & Monasterii Sancti Cyriaci hujus almæ Urbis, quo toties usus est Cardinalis Baronius in Romani Martyrologii emendatione. Succurrit præterea Martyrologium Ecclesiæ Occidentalis editum a Florentinio *die* 26. *Septembris*, nec non Antuerpiense, & Corbejense, utrumque antiquissimum, de quo ipsemet Florentinius in Notis. Alia insuper Martyrologia numerantur ab eodem Scriptore *in citata Exercitatione* 16. & a Patribus Bollandianis *die* 22. *Februarii pag.* 282. quorum aliqua nec Cardinalis Baronius, nec qui sequuti sunt Martyrologii Romani Reformatores nosse poterant, cum eorum ætate in Archivis, & Bibliothecis adhuc delitescerent. Hinc fortasse, ut prudens Florentinius haud temere suspicatur, Siricii nomen a Romano Martyrologio tamdiu abfuit, quod Veteribus multa fuerint incognita, quæ posterior ætas manifestavit: *Accidere facile potuit, quod nostra ætate inventa plura vetustioris Martyrologii exempla non viderint*.

Multa in Siricium objiciuntur crimina.

LX. Hanc tamen Florentinii conjecturam non probant, qui multa, eaque non levia, contra Siricium objiciunt crimina, quæ a Nobis sigillatim enumeranda sunt, ut tertium Controversiæ caput, juxta propositam divisionem, expediamus. Primo loco, vitio datur Siricio, quod in Apostolicis Litteris conscribendis Sancti Hieronymi opera usus non fuerit; qua in re nec Prædecessoris Damasi exemplum sequutus est, nec Hieronymi famæ satis consuluit. Notum quippe est, Sanctum Hieronymum a Siricio neglectum, inimicorum calumniis ac maledictis usque adeo fuisse obnoxium, ut coactus idcirco fuerit ex illorum conspectu sese proripere, atque ex Urbe discedere. Secundo, haud obscuris indiciis manifestum est, Siricium Pontificem sin minus infenso, saltem minus æquo fuisse animo in Sanctum Paulinum Virum moribus, ac vita integerrimum. Tertio, improvidum nimis, ac tardum Siricii consilium reprehenditur in rejiciendis Origenistis, eorumque hæresi coercenda, cum in Rufinum, & Melaniam, longam nimium patientiam adhibuerit; quam ob caussam festinavit ex hac mortali vita educere illum Dominus, atque Anastasium sufficere acerrimum Origenistarum oppugnatorem.

Horum criminum veritatem haud diffitetur Baronius.

LXI. Neque tria hæc, quæ in Siricium congeruntur crimina, quorum item meminere Florentinius, atque Norisius, Nosque meminimus *lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap.* 5. *sub num.* 4. gratis conficta sunt, sed ex validis Ecclesiasticæ Historiæ monumentis confirmantur. Quod enim ad Hieronymum Romæ male habitum attinet, hæc habet Baronius ad annum Christi 385. *Cum autem non, ut Damasus fecerat, Siricius Papa in scribendis ejusmodi Literis Hieronymi opera uteretur, neque eum, ut ille, quod par erat, amplecteretur, atque foveret, mox Pontificis Romani destitutus præsidio, idem* Hieronymus *acerbissimos pati cœpit persecutores, illos scilicet Clericos, quorum mores improbos scriptis editis sugillasset*. De subinfenso Siricii in Paulinum animo, validum ex Epistola 1. ejusdem Paulini ad Sulpitium Severum eruitur argumentum: Cum enim de Romanis Clericis ille conqueratur, hæc addit: *Quantum Nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio &c.* quæ verba magnus Annalium Parens de Siricio interpretatur, ita scribens *ad an. Christi* 394. *Jam puto, sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat, non alium quidem, quam qui tunc Romanæ*

præs-

præerat Ecclesiæ Pontificem, ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuerit. Accidit plane Sanctum Paulinum juste conqueri de Siricio Papa, atque aliis nonnullis Romanæ Ecclesiæ Clericis, de quibus etiam conquestum vidimus Sanctum Hieronymum, quod sæpe superius diximus. Ut plane acciderit hac ex parte male audire Siricium, quod adversus adeo insignes Sanctitate & doctrina Viros, ubique spectatos, fuerit commotus. Postremo de nimia contra Origenistas Siricii tarditate, ejusque præcoci obitu testem habemus eundem Baronium *ad ann. Christi* ubi sic loquitur: *Cæterum quod haud velociter Siricius periclitanti occasione Origenis errorum occurrit Ecclesiæ, quamcitius, nempe anni sequentis exordio, ex hac vita sublatus est: erectusque super Cathedram Petri acerrimus oppugnator Origenistarum hæreticorum Anastasius Papa. Sæpe quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, ut Pontifices illi, qui Causam fidei paulo segnius tractaverunt, ac remissius curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quam celeriter ex hac vita subducti; adeo ut manifeste fuerit declaratum, summo jugique studio, speciali diligentia semper invigilasse super Romanam Ecclesiam Divinam Providentiam, ne qua vel levi saltem suspicione hæreticæ contagionis aspergeretur.*

Hieronymi ad Urbem accessus; egregiæ illius dotes, multaque cum Damaso familiaritas.

LXII. An hæc, quæ in Siricium vibrantur tela, aliquod contra ejus Sanctitatem incorruptumque gubernium inferant vulnus, ex quo Correctores ejus nomen Martyrologio non inseruerint, in hoc postremo Controversiæ Capite superest inquirendum. Cumque ex historicis monumentis Siricii crimina repetantur, historica veritas paulo accuratius examinanda. Ab iis, quæ Hieronymus passus est, curis atque molestiis, exordiamur. S. Hieronymus duodeviginti annos natus Romam accessit, ibique Grammaticæ, Rhetoricæ, ac Philosophiæ Scholas frequentavit. Quinquennio Romæ commoratus, inde recessit annum agens tertium supra vigesimum; neque ante Damasi Pontificis ætatem in Urbem regressus est. Cum enim Damasus Generale Concilium Romæ habendum indixisset, ea occasione Hieronymus una cum Paulino Antiocheno, & Epiphanio Episcopo Salaminæ in Insula Cypro, rursus Romam advenit. Tanti viri fama commotus Pontifex Damasus, erat quippe Hieronymus summo ingenio, excellenti doctrina, sanctisque moribus præditus, eum designavit, ut & ab Epistolis esset, & totius Orbis Consultationibus, quæ ad Sedem Apostolicam mittebantur, responderet. Ex quo Sanctus Doctor intima Damasi familiaritate usus est; & vicissim multo in honore a Damaso est habitus. De munere, quo apud Damasum fungebatur, ita loquitur ipse Hieronymus in Epistola ad Ageruchiam: *Ante annos plurimos cum in chartis Ecclesiasticis juvarem Damasum Romanæ Urbis Episcopum, & Orientis, atque Occidentis Synodicis Consultationibus responderem.* Solo tamen triennii spatio concreditum sibi munus obivit, quod nonnisi triennii spatio Damasum habuerit superstitem.

Hieronymus Siricii tempore multis invisus, & quare.

LXIII. Siricio in Damasi locum suffecto, mirum dictu est quot motus, quantæque in Hieronymum excitatæ sint turbæ; in quem idcirco tota pene Civitas commota videbatur; quod ille sub Pontifice Damaso multorum, quorum vitia, voce, ac scripto exagitaverat, odium, atque offensionem incurrisset: *Nos vitiis detrahentes*, sunt verba Hieronymi, *offendimus plurimos*; & in præfatione ad librum Dydimi fatetur se *cum esset in Babylone* (hoc nomine Romam sibi infensam appellat) expositum fuisse odio maledicæ Civitatis, *& purpuratæ Meretricis*. Mox in adversarios insurgens, subdit post pauca: *Ecce Pharisæorum conclamavit Senatus, & nullus Scriba, vel fictus* (vel ut alii legunt, *velificatus*), *sed omnis quasi indicto sibi prælio doctrinarum, adversus me imperitiæ factio conjuravit.*

Graviores Hieronymi contra Æmulos querelæ, excusantur.

LXIV. Liberiorem hunc loquendi morem Rufinus exprobrat Hieronymo, ac miratur: *Quomodo de Urbe Roma, Deo favente, Capite Christianorum ea dicat, quæ dicebantur tunc, cum Gentiles in ea populi, & persecutores Principes morabantur.* Æquior tamen Baronius rigidiora illa Sancti Doctoris verba ex justo dolore potius, quam ex furore odiove prolata, explicat, simulque excusat *ad ann. Christi 385.*, ita scribens: *At hic lector attende, hæc a Sancto Hieronymo scripta de inscitia Romanæ Ecclesiæ Ministrorum, non sic quidem accipienda esse, prout hyperbolicus sonat sermo, omnes Romanæ Ecclesiæ Clericos fuisse doctrina expertes, cum*

dicit,

dicit, quod nullus ibi Scriba vel fictus, nempe Doctor, sed Pharisæi omnes, nempe scelesti, cautela vero, & hypocrisi scelera contegentes. Concedendum aliquid Hieronymo justissima causa indignanti, qui oculos in eos tantum conversos habens, a quibus contumeliis, & calumniis impeteretur, omnes illos pravos dixerit, & imperitos. Certe quidem, qui tempora hæc exacte considerat, intelliget plane hoc tempore coaluisse in Ecclesia Romana Clericos doctrina, atque scientia claros. Si quid ergo vehementiori stylo Hieronymus aliquando protulerit, venia dignum, non enim in probos, atque innoxios, sed in eos, quorum vitia damnaverat, sermonem convertit. Enimvero suis Epistolis Monachos insectatus fuerat, qui suæ Professionis obliti, vitio gulæ se dederant, divitum domos frequentabant, efferebantur superbia superstitione tenebantur. Virgines quoque, quæ nimia familiaritate cum Viris versabantur acrius reprehenderat. Hinc odia, obtrectationes, ac maledicta pravorum hominum, qui insaniebant in medicum, a quo sanabantur.

Roma abit, atque in Orientem secedit.

LXV. Quamdiu vero vixit Damasus, igneus ille inimicorum furor veluti doloso cinere tectus delituit. Tunc vero exarsit, incendiumque excitavit, cum, Damaso sublato, Siricius in Petri Cathedram erectus est. Innumeræ criminationes, calumniæ, ac irrisiones in Hieronymum congestæ, de quibus sic ille conqueritur: *Alius incessum meum calumniabatur & risum; ille vultui detrahebat; hic simplicitate aliud suspicabatur.* Quocirca cum eo res pervenisset, ut jam vix sibi posset Hieronymus temperare, tandem Roma abiit; atque in agrum se recepit, ubi suas ad Marcellam dedit literas. Sed remotiorem secessum anhelans, oblata sibi opportunitate in Orientem abeundi, eo pergere statuit; jamque navigium conscensurus, ad Asellam scripsit, suamque cum Paula, & Melania familiaritatem, quam maledici criminabantur, egregie vindicavit. Meminit quoque injuriarum, quas acceperat; fatetur tamen se æquo animo eas ferre, proposito sibi exemplo Christi Domini, qui a Judæis Seductor, & Dœmoniacus est habitus; tandemque concludit: *Scio per bonam, & malam famam perveniri ad Regna Cœlorum.*

Nullæ Siricii partes quoad Hieronymum male habitum, & Roma abeuntem.

LXVI. Cum igitur privato consilio,, quod tamen pravorum hominum molestiæ excitarunt, suum ab Urbe discessum Hieronymus decreverit, non est cur ullam discessus causam in Siricium refundamus, ut scite ratiocinatur Vir eruditus Dominicus Vallarsius in vita S. Hieronymi *tom. 2. Operum Sancti Doctoris Editionis Veronensis anno 1742. cap. 16. Neque ab eo*, loquitur de Siricio, *est illa conflictationum Sancti Patris cum æmulis malisque hominibus causa repetenda; sed ipse utique, quid causæ fuerit, Hieronymus novit, & fassus est Epistola 40. Nos, inquiens, vitiis detrahentes, offendimus plurimos.* Sed nec illud Siricio opponi potest, quod Hieronymum in eum dignitatis gradum, quem Damasus illi contulerat, non restituerit, ideoque tot bella, & contentiones in Hieronymum exarserint, quas alioquin sub Siricii tutela Sanctus Doctor effugisset. Non enim cœco modo de rebus a Nostra ætate adeo dissitis judicium ferendum est; neque conjecturis agendum ubi in summa rerum caligine versamur. Quid, quod si illorum temporum, ac rerum conditionem spectemus; fortasse intelligi poterit, non sine causa Hieronymum a Siricii familiaritate fuisse sejunctum; ne alioquin, quæ in Hiæronymum fervebant odia, in Siricium converterentur.

Haud culpandus Siricius, quod Hieronymi discessum non retardaverit.

LXVII. Abiit Roma Hieronymus non jam Siricio aut mandante, aut impellente, sed proprio actus consilio, atque illud Evangelii monitum sequutus: *Si vos persecuti fuerint in Civitate ista, fugite in aliam.* Poterat sane Siricius prohibere ne Hieronymus ab Urbe recederet: nulla tamen, quæ Siricium obstringeret, urgebat lex. Neque Hieronymi opera, etsi Damasi tempore commendatissima, usque adeo necessaria erat sub Siricio, ut dempto Hieronymo, & Apostolico muneri ferendo, & totius Orbis Catholici Consultationibus expediendis impar esset Siricius, Sancti Doctoris præsidio destitutus. Constat enim e Pontificis Siricii Literis, ac responsionibus, nihil in iis occurrere, quod multum Pontificis pro Catholica Religione, atque Ecclesiastica disciplina studium summopere non commendet: Adeo eximiæ illæ sunt, adeo solidæ, ac Pastoralis solicitudinis, vigilantiæ, ac majestatis zelo ubique refertæ: Hinc summo ab omnibus habentur in pretio, esto, inscio Hieronymo, fuerint conscriptæ. Petrus Coustant in Præfatione, quam Siricii Literis

ris anteponit, fatetur, *eum amore potius, quam authoritate populum rexisse*. Ne autem quis, Hieronymi sententiam sequutus, Siricium aut inexpertum, aut minus providum arbitretur, haec subdit: *Quae autem ad nos pervenerunt ipsius Scripta, summum fidei Catholicae, & Canonicae Disciplinae servandae studium spirant.*

LXVIII. Si arcana Divinae Providentiae consilia scrutari liceret, duce Gennadio Massiliensi, vel alio, quisquis ille fuerit, Scriptore Vitae S. Hieronymi, quam in citato tom. 11. Vallarsius edidit, haud dubitaremus asserere, Deum, qui satius duxit de malis bona facere, quam mala nulla esse permittere, maximum ex conspiratione in Hieronymum Romae facta, ejusque ab Urbe recessu elicuisse bonum; ut nimirum Sanctus Doctor a publicis negotiis, & Urbis strepitu remotissimus, sacrarum Scripturarum studio totus vacaret, suasque vigilias, ac curas omnes, nullo prohibente, in praeclarum illud Opus utilissimum aeque, ac commendatissimum conferret. *Verum enimvero*, ita loquitur scriptor vitae *apud Vallarsium pag.* 243. *hunc ego felicem dixerim, hujus fugae eventum corrigentis Christi judicio dispensatum, quem pravorum hominum persecutionibus partum fore existimo: scilicet, ut Romana Ecclesia Petri instituta regimine, omniumque veteris Testamenti librorum edocta veritate, Christo Deo volente, & Hieronymo speciali studio desudante, hebraicam quoque habeat veritatem; & Graecorum quorumdam levitas, quae sibi Romanos a se omnes Scripturas divinitus inspiratas accepisse plaudebat, eos habere, quod non habet, recognoscat.*

Hieronymus Urbe relicta, Sacrarum Scripturarum studiis vacat impensius.

LXIX. Quae hactenus pro Siricio loquuti sumus, ea profecto sunt, ut Sanctum Pontificem ab iis omnibus, quae contra Divum Hieronymum illatae fuerunt, injuriis, ac contumeliis prorsus eximant. Ne tamen in re tanti momenti quicquam intactum praetereamus, ad ea, quae inter Siricium ac Hieronymum contigisse dicuntur, oculos convertamus. Sunt enim, qui privatas quasdam simultates obtrudant, quae sicut Christianae Charitatis legibus adversantur, ita Siricii virtutibus, & Sanctitati obesse videntur. Nihil vero quaecumque in hanc rem proferri possunt argumenta, Nos commovent; aut enim falsa omnino sunt, aut si veritati consonent, Siricium non laedunt, ut modo demonstrabimus.

Nullae simultates Siricium inter ac Hieronymum intercesserunt.

LXX. Sanctus Hieronymus in ea fuit sententia, ut nullam irregularitatis notam contrahat, qui duas ante Baptismum, aut etiam unam ante, alteram post Baptismum, uxores ducat, modo priori defunctae succedat conjux altera, ut multis in Epistola ad Oceanum probat argumentis. Hinc colligit Sanctus Doctor validam, simul ac licitam fuisse Ordinationem Charterii Episcopi in Hispania, qui nondum sacro tinctus lavacro, matrimonium semel contraxerat; moxque, uxore viduatus, aliam sibi sociaverat post Baptismum. Rentur aliqui hanc Hieronymi sententiam a Siricio sub ipsis Pontificatus initiis fuisse improbatam; ideoque Hieronymum illius assertorem, ex insigni aestimationis, ac famae gradu, in quem conscenderat, excidisse. Huic opinioni adhaeret memoratus Vallarsius *in vita Sancti Hieronymi cap.* 16., sed negat, Siricium, qui sententiam illam rejecit, Hieronymi nomini ac famae ullo pacto nocuisse. *Nemo hinc tamen sibi in animum inducat, eum quicquam in Sanctum Doctorem commisisse, unde is, aliorum criminationes atque odia incideret*. Sua Valarsio sit sententia: Nobis enim alia, quae Siricii Causam magis juvat, arridet responsio. Enimvero Sanctus Siricius, cum in Epistola prima ad Himerium Episcopum Tarraconensem, tum in alia ad Episcopos Africae, hoc unum statuit, bigamum scilicet habendum esse, qui aut duas uxores duxerit, aut unam, quae virginitatem amisit, sibi sociaverit. Caeterum eam facti speciem, ac circumstantias de gemino ante Baptismum inito matrimonio, aut de conjugio semel ante Baptismum, iterum post Baptismum contracto, de quibus Hieronymus loquitur, Siricius non attigit, ut ex *capite* 10. & 11. *Epistolae ad Himerium, & ex num.* 4. & 5. *Epistolae ad Episcopos Africae* patet legenti. Ex quo sequitur, ut nec sententiam Hieronymi Siricius directe improbaverit, nec indirecte Sancti Doctoris nomini ac dignitati quidquam detraxerit.

Hieronymi sententiam de Bigamis Siricius non attigit.

LXXI. Hieronymianam de Bigamis opinionem impugnavit S. Innocentius I. *in epistola secunda ad Victricium Episcopum Rothomagensem cap.* 6., ubi non de biga-

Eam tamen rejicit Innocentius.

gamis generatim, quo in sensu Siricium loquutum novimus, sed de ipsa Bigamia ante Baptismum contracta, quam plane circumstantiam Hieronymus exprimit, aperte loquitur hisce verbis: *Arne ab aliquibus existimemur, ante Baptismum si forte quis accepit uxorem, & ea de sæculo recedente, alteram duxerit, in Baptismo esse dimissum, satis errat a regula, qui in Baptismo hoc putat dimitti. Remittuntur peccata, non acceptarum uxorum numerus aboletur*: & post nonnulla: *Quod si non putatur uxor esse computanda, quæ ante Baptismum ducta est; ergo nec filii, qui ante Baptismum geniti sunt, pro filiis habebuntur*. Immerito igitur Siricio tribuitur, quod Innocentio I. adscribendum. Nec dissentit Baronius, qui ad ann. *Christi* 405. putat memoratam de Bigamis sententiam, quam S. Hieronymus Romæ tenuit, ab eodem Sancto Doctore majori contentione, ac nisu fuisse propugnatam in litteris, quas ad Oceanum misit, ut Charterii Episcopi Ordinationem vindicaret; ideoque ab Innocentio potius, quam a Siricio eam fuisse improbatam. Petrus autem Coustant *in Notis ad eamdem Innocentii Epistolam pag.* 751. prudenter observat, Sanctum Innocentium Siricii verba usurpasse, ut decerneret quidnam statui oporteret de Marito, qui duas uxores ante Baptismum acceperat; qua de re Siricius non loquitur, ut supra animadvertimus. *In hoc, atque superiori decreto*, ita Coustantius, *ita Siricii verba exscribit, ut in utroque de uxoribus ante Baptismum ductis, de quibus Siricius nihil dixerat, quid sentiendum sit, sibi necessario definiendum duxerit*. Utra eligatur sententia, Baronii, Coustantii, Sancti Siricii causa egregie vindicatur.

Siricius Hieronymi sententiam sequutus, Jovinianum damnat.

LXXII. Cum multa eloquentiæ vi, ac fervido in Dei gloriam, & animarum salutem studio polleret Hieronymus, Jovianum, seu Jovinianum novum Christianorum Epicurum vehementer insectatus est; Qua in re tot tantisque laudibus virginitatem extulit, ut in quorumdam suspicionem venerit, Sanctum Doctorem in extrema prolapsum, legitimas nuptias damnasse. Etsi vero a mente, & consilio Hieronymi alienissimum id esset, nihilominus inanis rumor in Urbe invaluit, multosque in pravam hanc de Hieronymi doctrina suspicionem adduxit. Hinc Pammachius, qui D. Hieronymo intima familiaritate conjunctus erat, Opuscula omnia undequaque colligere, atque ex aliorum conspectu subducere studuit. Postquam vero Sanctus Doctor eximiam contra Jovinianum edidit Apologiam, in qua tenebras omnes, quas iniquus ille virginitatis impugnator obtenderat, ne Catholicæ veritatis lumen innotesceret, eloquentiæ, ac doctrinæ fulgore disjecit, Jovinianus a Siricio damnatus est. Porro vel ex hac una Siricii sententia satis patet quanto Catholicæ veritatis servandæ studio Sanctus Pontifex hæreticos oppugnaverit, & quo animo fuerit erga Hieronymum Catholicæ veritatis propugnatorem. *Affulsit tamen veritas, nec tantum se luculenter purgavit Hieronymus, sed ipsius Pammachii opera a Siricio damnatus est Jovinianus, quod idem est ac dicere, Siricium in sententiam Hieronymi ivisse*. Ita loquitur Florentinius *in citata exercitatione pag.* 1004.

Hieronymi censura Siricii sanctitati non officit.

LXXIII. Nondum tamen hac in re nodos omnes dissolvimus; hinc ad seriem Historicam regrediamur oportet. Quo tempore gravior illa de Hieronymi doctrina contra Jovinianum, fervebat in Urbe disceptatio, Sanctus Doctor suam ad Pammachium scripsit Epistolam, quæ *in tomo* I. *Editionis Veronensis est* 49. in qua postquam meritas reddidit Amico grates, quod exemplaria Romæ suspecta prudens subtraxerit: *De Opusculis meis contra Jovinianum, quod & prudenter, & amanter feceris exemplaria subtrahendo, optime novi*, subdit post pauca: *Audio totius in te Urbis studia concitata: Audio Pontificis, & Populi voluntatem pari mente congruere. Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri*. Hisce verbis expendendis intentus Florentinius *in relata Exercitatione pag.* 1003. sic fatur: *Verum ea occasione Siricium commotum in Pammachium, ne dum in Hieronymum, ex omnibus fere clamoribus ita idem Hieronymus affirmat: Audio totius in Te Urbis studia concitata; adeo Pontificis, & populi voluntatem pari mente congruere. An vero amarulentum illud, quod sequitur, in Siricium jactatum sit, hæreo. Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Hæret ergo Florentinius, nec audet hæc verba ad Siricium transferre. Quod si quis præfidentior, ea de Siricio intelligenda esse obfirmato animo contendat, tandem id dabimus: ita tamen, ut nullo pacto Siricium ex Hieronymi testi-

stimonio Pontificatus honore indignum fuisse concedamus. Quidquid enim hac in re Sanctus Doctor ex aliena potius, quam ex propria sententia protulerit, ut infra explicabimus, profecto privata unius, vel alterius authoritas publico totius Romani Cleri, populique judicio non est anteponenda. Cumque splendidum, atque inconcussum ex Valentiniani Imperatoris Epistola petatur argumentum de provida Siricii electione, ejusque innocentia, ac probitate, sileat oportet quicumque obtrectator hujusce Elogii, quod pro Siricio Valentinianus attexuit, authoritate convictus: *Magnum innocentiæ, & probitatis exemplum est, in una acclamatione & ipsum (Siricium) eligi, & cæteros improbari.*

LXXIV. Sed neque lividam obtrectationis maculam Hieronymo inurendam censemus, quidquid enim hac in parte illi excidit, quod Siricii sanctitati injurium videatur, inani potius illius credulitati, quam infenso in optimum Pontificem animo tribuendum. Potius sane Sancto Doctori contigisse, quod iis passim usuvenit, qui remotissimas regiones inhabitant, ut nimirum ex falso quopiam rumore Jerosolymam perlato, in errorem inductus, minus æquam de Siricii virtutibus, regimine, ac probitate congerit opinionem. Quod animo imbiberat, privatis ad amicum Pammachium litteris aperuit; atque ob eam, quæ inter amicos obtinet familiaritatem, fortasse minus cautus, de iis facile locutus est, quæ ex incerto, atque inani rumore in vulgus disseminabantur. Accedit quod litteras ad *Pammachium* Hieronymus dederit, quo tempore disceptatio contra Jovinianum adhuc fervebat, & Siricius populari urbis opinione deceptus, adversariis Hieronymi liberius fortasse, quam oportebat, favere videbatur. Hinc nova Hieronymum incessit suspicio, novus timor, qui tandem in voces, quæ Siricii integritati adversari videntur, erupit. Quo ferme pacto inter Collitigantes occurrunt aliqui, qui cum bonam foveant Causam, si Judicem in adversam partem propendere suspicantur, in Judicem ipsum insurgunt, obloquuntur, ejus laudibus obtrectant, munere, quo fungitur, indignum affirmant; donec judicium, de quo sibi metuunt, definiatur. Ubi vero juri consonam Judex sententiam tulit, versis vicibus, sermonem corrigunt, suspicionem execrantur, palinodiam recinunt, summamque Prætoris scientiam, atque integritatem commendant. Hæc eadem facile Hieronymo possunt accommodari. Cum enim, pendulo adhuc judicio, anceps hæret ac dubius de Siricio conqueritur; at contra re integra, & quavis suspicione remota, Siricium veneratur, ac multa cum laude commemorat, ut infra patebit.

Hieronymi in Siricium duriora verba excusantur.

LXXV. Hasce conjecturas amplectimur, quæ & Siricii sanctitati, & Hieronymi famæ ac dignitati bene consulunt. Eos namque aversamur, qui de celeberrimi Ecclesiæ Doctoris honore tuendo nihil plane soliciti, ut Siricium vindicent, damnant Hieronymum, in quem idcirco ne dum maledicentiæ, sed & invidiæ ac ambitus crimina congerunt. Ferunt enim illum secunda populi acclamatione in Damasi successorem propositum, sed mox in Electione Siricio posthabitum, verba illa in æmulum immerito sibi præpositum protulisse: *Minus est tenere Sacerdotium, quam mereri.* Præposteram hanc verborum Divi Hieronymi interpretationem refert Florentinius, quamvis eam omnino non approbet. At Nobis nullo modo ferenda videtur; non enim citra summam injuriam illud de Hieronymo aut sentire, aut suspicari possumus, tantum Virum usque adeo ambitus crimine abreptum fuisse, ut & futurum Pontificatum concupiverit, & deperditum ingemuerit.

Rejiciuntur, qui Hieronymum ex invidia locutum putant.

LXXVI. Rufinus Roma discessurus, ut in Patriam reverteretur, Literas Communicatorias a Siricio petiit, & impetravit. Cardinalis Baronius rem hanc expendens ad ann. Christi 397. Siricium reprehendere non audet, cum nulla Sancto Pontifici causa suppeteret, cur petitas Literas Rufino denegaret: *Sed quod ad Rufinum spectat, etsi profecturus Aquilejam solum patrium, petierit & acceperit ab ipso Siricio Romano Pontifice Communicatorias literas, Catholicis tantum, ut sæpius diximus, impertiri solitas, minime cessit culpæ Siricio. Nam cum ipsa hæretica interpretatio Periarchon Origenis, nomine careret Auctoris; nec a quo Præfatio illa esset scripta, liqueret; nihil est, quod Rufinum nondum detectum, imo Catholicum se clamantem, & ab omni hæresi se alienum extrinsecus profitentem, a communione extorrem facere deberet; nec Romanæ Sedis moris est, non convi-*

Literas Communicatorias Rufino traditas Hieronymus improbat, excusat Baronius.

ßum quempiam condemnare . Hæc Baronius . Erant igitur Communicatoriæ Literæ, Catholicæ communionis indicium, atque argumentum; quo ſane argumento Optatus uſus eſt, ut oſtenderet Eccleſias Africæ, quæ Cæciliani Ordinationem tuebantur, omnimodam cum Eccleſia Catholica ſervare communionem. *Sedit prior Petrus*, loquitur de Cathedra Romana, & enumeratis Petri ſucceſſoribus uſque ad Siricium, ita proſequitur: *Siricius hodie, qui noſter eſt ſocius, cum quo nobis totus Orbis commercio Formatarum*, Communicatorias intelligit, *in una ſocietatis communione concordat*. Haſce Literas vaferrimus Rufinus magnopere oſtentavit venditavitque, præſertim poſt mortem Siricii, ratus ſibi profuturas tempore Anaſtaſii Pontificis, qui Siricio ſucceſſit, ut Judicium contra ſe inſtitutum aut effugeret, aut infirmaret. Quocirca Divus Hieronymus, cui prava Rufini indoles perſpecta erat, Catholicæ Religionis ſtudio actus *in Epiſtola* 127. *ad Principiam tom.* 1. *ejus Operum Editionis Veronenſis pag.* 951., poſtquam Marcellam, quæ errori ſtrenue reſtiterat, egregie commendavit, Siricium ſimplicitatis quodammodo inſimulat, quod ex proprie indolis ac probitatis menſura alienos mores metiretur, ac de iis judicium ferret. *Tunc Sancta Marcella, quæ diu ſe cohibuerat, ne per æmulationem quidpiam facere videretur, poſtquam ſenſit fidem Apoſtolico ore laudatam in pleriſque violari, ita ut Sacerdotes quoque, & nonnullos Monachorum, maximeque ſæculi homines in aſſenſum ſui traheret; ac ſimplicitati illuderet Epiſcopi, qui de ſui ingenio cæteros æſtimabat, publice reſtitit, malens Deo placere, quam hominibus*.

Quæ in Siricium objicitur ſimplicitas, culpa vacat.

LXXVII. Obſervat Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 397. Siricium a Hieronymo non doli, aut gravioris criminis, ſed ſimplicitatis dumtaxat inſimulari: *Sugillat Sanctus Hieronymus Siricii Papæ ſimplicitatem, non dolum*. At Petrus Couſtant in toties memorati Operis *pag.* 706. animadvertit, Rufinum tunc cum Literas Communicatorias obtinuit, virum fuiſſe acris ingenii, multæ ſcientiæ, ac integræ famæ prærogativa commendatum; nondum enim quod in imo pectore ſervabat virus, evomuerat: *Eo autem facilius Rufinus ſibi, ac ſociis Literas a Siricio impetravit humanitatis ac benevolentiæ plenas, quod ille virtutis ac ſcientiæ fama clarus, necdum male audiiſſet*. Qua de re opportunior infra, ubi Origeniſtarum cauſam tractabimus, redibit ſermo. Quod vero ad Siricii ſimplicitatem attinet, idem Couſtantius quamcumque criminis invidiam amoliri ſtudet, atque ita proſequitur: *In ſiniſtram ſuſpicionem non facile abit Chriſtiana ſimplicitas, nec male de quoquam judicare amat, præſertim de illo de quo nihil fermenti offert, unde non recte de illo ſentiat*. Culpanda igitur ſimplicitas, quæ a fatuitate nimiave credulitate proficiſcitur; excuſanda vero, quæ ortum ducit a Chriſtiana charitate, cui illud peculiare eſt, ut de alieno malo, quod ignorat, non cogitet. Atque huc quidem revocari poſſunt verba Hieronymi, qui de Siricio jam vita functo ſermonem habens, cum Rufino eaſdem, quas a Siricio acceperat Literas, exprobraret, quod iis contra judicium ab Anaſtaſio inſtructum abuteretur, uno eodemque ſermonis contextu Rufinum objurgat, & Siricium commendat: *Siricii jam in Domino morientis profers Epiſtolam*, ita Sanctus Doctor Rufinum alloquitur, *& viventis Anaſtaſii verba contemnis?* quibus verbis Siricium Pontificem, Beatorum, qui in Domino moriuntur, numero accenſet. Hanc ipſam verborum Hieronymi interpretationem probat, ac ſequitur Pagius *in vita Siricii num.* 77. *Quæ verba*, inquit, *oſtendunt, Hieronymum crediſſe Siricium ſomno Sanctorum in Domino obdormiſſe*.

S. Paulinus Anaſtaſio Pontifici acceptiſſimus.

LXXVIII. Quoniam de Hieronymo ſatis hucuſque egimus, propoſita Controverſiæ methodus exigit, ut jam de Sancto Paulino ſermonem inſtituamus. Quia vero & hic nova criminum materies contra Siricium exurgit, rem paulo altius repetere juvabit. Quanta animi benevolentia Pontifex Anaſtaſius Siricii ſucceſſor proſequutus fuerit S. Paulinum tunc adhuc Presbyterum, mox celeberrimum Nolæ Epiſcopum, ex ejuſdem Paulini *Epiſtola* 20. *ad Delphinum* data ſatis compertum eſt. *Sciat veneratio tua*, inquit Paulinus, *Sanctum fratrem tuum Papam Urbis Anaſtaſium amantiſſimum eſſe humilitatis noſtræ. Nam ubi primum poteſtatem charitatis ſuæ nobis offerendæ habere cœpit, non ſolum ſuſcipere a nobis, ſed inferre*

nobis

nobis piissima affectione properavit. Cujus quidem singularis benevolentiæ haud obscurum argumentum inde eruitur, quod Anastasius ad diem suum natalem celebrandum, ad quem soli Episcopi convenire consueverant, nonnisi Paulinum Presbyterum invitaverit; nec minori amoris significatione excusationem exceperit, quam, cur ille non veniret, Paulinus attulerat. *Postea quoque*, sic ille prosequitur in laudata Epistola, *interposito tempore, etiam ad natalem suum, quod Consacerdotibus suis tantum deferre solet, invitare dignatus est. Nec offensus est excusatione nostra, sed officium sermonis nostris, quod in vicem præsentiæ reddideramus, acceptans, animo nos paterno & absentes recepit.*

LXXIX. Longe tamen dissimilem fortunam Paulinus expertus est sub Pontifice Siricio, qui Paulinum Romæ versari ægre ferebat; qua de re graviter conquestus est ipsemet Paulinus *in Epistola* 5. *ad Sulpicium Severum*, in qua postquam motus ac turbas omnes ab invidis Clericis contra se concitatas commemoravit, hæc subjicit: *Sed plenius indicare potuerunt conservi nostri pueri tui quantum nobis gratiæ Dominicæ detrimentum faciat Urbici Papæ superba discretio.* Urbici Papæ nomine Siricium intelligi affirmat Baronius, cujus verba jam a Nobis supra relata juvabit repetere: *Jam puto*, inquit ad ann. Christi 394. *sentis Lector, quem Paulinus per Urbicum Papam intelligat: non alium quidem, quam qui tunc Romanæ præerat Ecclesiæ, Pontificem ipsum Siricium, quem infensum absque causa aliqua, ut ait, pati coactus fuit.* Mox causam inquirens, cur Siricius alieno fuerit animo erga Paulinum, hanc producit, quod nimirum Paulinus, adhuc laicus a Lampio Barchionensi Episcopo ad Ordines fuerit promotus, legitimis temporum interstitiis nequaquam servatis. Id vero cum displicuisset Siricio, qui Ecclesiasticæ disciplinæ vindex erat acerrimus, ideo iis benevoli animi significationibus, quæ tanti Viri meritis ac virtutibus congruebant, Paulinum excipere noluit; quod tamen in Siricio Baronius non probat, cum Paulinus invitus ac nolens ad Sacra Altaris Ministeria obeunda fuerit initiatus. Neque vero deerant illustrium Virorum exempla, veluti Ambrosii ac aliorum, qui vel ex ipso laicorum statu, vel etiam e Catechumenorum ordine, nedum ad Sacerdotii, sed etiam ad sublimiorem Episcopatus gradum ascenderant, verius evolaverant.

Longe dissimilis Paulini fortuna sub Siricio.

LXXX. Meminit idem Baronius, quo plausu Paulinus Romam adveniens exceptus fuerit. Magna enim ac potior Urbis pars, Civium scilicet, Præsulum, ac eorum, qui publicis fungebantur muneribus, præter advenas, una commixtos plebejosque homines, certatim, & velut agmine facto ad eum invisendum confluebat. Et quid plausu ac admiratione digna res erat, Paulinum Virum Consularem, humili Sacerdotum veste indutum aspicere. Cavendum vero ne ullam ex tanta Urbis gratulatione criminationis materiem in Siricium refundamus. Tillemontius *tom.* 14. *Commentarior. pro Historia Ecclesiastica sex primorum sæculorum, in vita Sancti Paulini art.* 14. de hominum frequentia, qui ad Paulini domum convolabant, sermonem habens, putat Siricium ideo subinfenso ac alieno in Paulinum fuisse animo, quod communis favor ac plausus egregias tanti Viri virtutes celebraret. Hinc livorem ac invidiam, quæ in Paulinum exarsit, exortam affirmat. Tillemontio assentiuntur alii non æqui sane Censores, nempe Baillet *in vita Sancti Paulini die* 22. *Junii num.* 7. & Dupinus *sæculo quinto novæ Bibliothecæ t.* 3. *part.* 1. *pag.* 480. Has tamen in Sanctum Pontificem impactas calumnias facile erit contundere, si quæ Pater Franciscus Sacchini *in vita Sancti Paulini apud Bollandianos die* 22. *Junii cap.* 4. *num.* 30. in hanc rem scripsit, huc revocentur. Ait enim, Siricium satis aperte loquutum, se nempe Paulini Ordinationem præproperam nimis, atque præcipitem probare non posse; ideoque consueta benevolentiæ ac humanitatis officia in eum exercere noluisse. Hanc unam ille producit causam, quæ Siricium a Paulino paulisper alienavit: *Scivit Siricius emanare sermonem, ejus* (hoc est Paulini) *se consuetudinem nolle, scilicet ne repentinam hominis consecratipnem probare, & latas ab se ipsemet enervare leges videretur. Nihil ultra gestum satis ostendunt illa Paulini ad Severum verba: Qui nos odisse, & a consortio sanctitatis suæ segregare dicuntur.* Id ipsum affirmat Ceillier *tomo* 10. *Histor. Generalis Sacrorum Authorum*

Nulla invidia, livor nullus Siricium impulit, ut Paulinum aversaretur.

cap. 17. *n.* 8. cui consonat Florentinius in citata *Exercitatione pag.* 1005. & Pagius *in vita Siricii n.* 15.

Aliæ, quæ Siricium vindicant rationes adducuntur.

LXXXI. Alias rationes iidem Florentinius, ac Pagius attexunt, ut quamcumque simultatis suspicionem, quæ in Siricium intorqueri posset, excludant. Ajunt igitur, Sanctum Paulinum contra dissolutos Romani Cleri mores liberius declamantem, multorum odia ac obtrectationes, quod & Hieronymo, ut supra adnotavimus, contigit, in se concitasse. Hinc alienis clamoribus commotum ac veluti fatigatum Siricium, a Paulini familiaritate recessisse. Addunt præterea Paulinum optimis quidem, atque integerrimis moribus præditum, in aliis tamen dijudicandis minus solerti fuisse ingenio; ideoque de Siricio Pontifice, quem nondum satis perspexerat, fuisse conquestum. Audiendus Florentinius: *Sed vere etiam fatendum est, Paulinum ex humana ratione optimum non fuisse hominum & eorumdem morum æstimatorem, dum Siricium superbæ discretionis insimulat, quem Hieronymus nimiæ simplicitatis, & innatæ bonitatis quodammodo coarguit: Et quamvis sanctitate morum Paulinus polleret, minus acris judicii reputari potest.* Id ut confirment memorati Florentinius, & Pagius, rationes addunt nonnullas, quas hic repetere supervacaneum putamus.

Quæ causa Siricium a Paulino abalienaverit.

LXXXII. Quænam vero hac in re Nostra sit sententia, hisce quas subjicimus animadversionibus aperimus. Prima est, Sanctum Paulinum, statutis temporum interstitiis non servatis, ad Sacerdotium fuisse promotum, contra legem a Siricio statutam in Epistola ad Himerium Episcopum Tarraconensem *cap.* 9. quam ante Paulini Ordinationem Siricius conscripserat, stata temporum intervalla definiens, quæ a Laicali statu ad Presbyteratum debent intercurrere, ut in Sacris præcedentium Ordinum Ministeriis rite exerceatur quisquis ad Sacerdotium cupit accedere. Quambrem ejusdem Siricii Decreto accurate secernuntur, qui ab infantia Ecclesiæ ministerio mancipantur, ab iis, qui ætate grandævi Clericali militiæ adscribuntur; quibus idcirco lex indicitur, ut per Ecclesiasticos gradus paulatim ascendentes, tandem statuto tempore ad Sacerdotium perveniant. Cum ergo certa, atque explorata sit causa, quæ Siricii animum a Paulino abalienavit, haud licet aliam, aut incertam, aut minus solidam causam obtrudere. Porro ea, quæ a Paulini Ordinatione petitur ratio, cæteris æquior est, magisque consentanea. Si enim Siricius ad eam benevolentiæ significationem, qua Paulini probata virtus digna erat, descendisset, multorum animis hæc insedisset opinio, Siricium Ecclesiasticarum Legum, quas pridem promulgaverat, quasque in Paulini Ordinatione violatas noverat, contemptum negligere, aut tacitum dissimulare.

Siricius in Paulinum aliquando benevolus.

LXXXIII. Sed & illud animadversione dignum est, Siricii severitatem erga Paulinum haudquaquam diuturniorem fuisse, neque ad obitum usque fuisse productam. Satis enim Siricio fuit semel, atque iterum durius excepisse Paulinum; mox enim composito ad benevolentiam vultu, quam prius occultaverat, paterni animi benignitatem tandem manifestavit, eaque Paulinum complexus est. Tillemontius, in loco citato *art.* 20. post evolutas Paulini Epistolas, affirmare non dubitat, egregium hunc Virum quotannis ad celebrandum natalem diem Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Romam accedere, ibique decem circiter dierum spatio commorari consuevisse. Quid vero interim Paulinus Romæ ageret, sic ille aperit: Antemeridiano tempore Ecclesias adire, & Sacra peragere solemne illi erat. Pomeridianis vero horis, in iis, qui salutatum venerant, excipiendis, erant autem quamplurimi, qui turmatim ad Paulini ædes accedebant, totus occupabatur; nec ullum vel exiguum illi supererat temporis spatium, quo vel epistolam scriberet, vel pagellam percurreret, ut tot tantisque implicitum curis animum recrearet. Nox unam quietem, breviorem tamen, Paulino conciliabat. Quo primum tempore mos ille incæperit Romam accedendi ipso Apostolorum Petri, & Pauli natali die, idem Tillemontius inquirit, probatque hujusce Sacri Ritus initia ab ipso Siricii Pontificatu esse repetenda. Hinc infert, Siricium postremis vitæ annis æquiori erga Paulinum fuisse animo, ideoque eum Romam accedentem, ac Romæ commorantem multa dilectionis, ac benevolentiæ significatione excepisse. Secus nec Romam accedere, nec ullam ibi moram trahere decrevisset Paulinus, si infensum Siricii

animum fuisset expertus. Ubi Paulinus suboffensum Siricium cognovit, ab Urbe recessit; si ergo in Urbem sub eodem Siricio regressus est, jam pacatum sibique benevolum probe noverat.

LXXXIV. Tertio loco dissimulare non possumus, duriora illa, quæ supra retulimus verba, a Paulino in Siricium, non etiam a Siricio in Paulinum fuisse prolata; ideoque si liceret de alterutro judicium ferre, Paulinus, non Siricius de acri illa ac inofficiosa expostulatione esset culpandus. Verum hac etiam animadversione posthabita, si rem ad rigidioris judicii lances exigamus, hoc unum colligimus, aliquam scilicet inter Siricium ac Paulinum intercessisse discrepantiam, & animorum offensionem, quæ neutrius sanctitatem evertit. Ut id Pagius confirmet, notissimum *in vita Siricii* affert exemplum contentionum, quæ Sanctum Willelmum Episcopum Eboracensem, & Sanctum Abbatem Bernardum ad invicem commiserunt; quæ de re fusiori sermone Nos item egimus *lib. 2. de Canonizatione Sanctorum cap. 41. n. 13.* qui insuper *sub n. 8.* aliud exemplum produximus de privatis contentionibus inter Sanctum Leonem Magnum, & Hilarium Episcopum Arelatensem, ut silentio prætereamus alia gravioris momenti dissidia, quæ *in sequenti cap. 42. ejusdem Operis* indicavimus. Nihil tamen illustrium Virorum virtuti ac probitati quidquam inde decedit: Aliud namque est simultates intercedere; aliud controversias excitare. Illud charitatem infringit, ac in odium erumpit, hoc in sola animorum dissensione versatur, quæ voluntates non dissociat, cum ingenia committit. Quæ inter Siricium & Paulinum intercessit discrepantia, eorum sanctitatem non lædit.

LXXXV. Unum adhuc, antequam nostris hisce Apostolicis Literis supremam manum imponamus, superest examinandum, sit ne Siricius socordiæ ac simplicitatis crimine insimulandus, quod in Origenistis damnandis minus solicitum se præbuerit. Hoc est præsentis Controversiæ postremum caput, cui expediendo Nostra hæc, quam subjicimus, oratio occupabitur. Ut ab impacto desidiæ vitio Siricium purget clarissimus Annalium Parens anno Christi 397. notissimam profert Parabolam Evangelici Patris familias, qui zizania ad messem usque sivit crescere, ne alioquin solicita nimium cura actus, dum zizania evellit, ipsum quoque illis commixtum eradicaret frumentum. Laudandus sane Baronius, qui ut insignem in veteres Ecclesiæ Patres animi sui pietatem, ac singulare obsequium testatum faciat, cum illorum facta commendare non possit, benigniori saltem interpretatione excusare contendit. Sic ergo Baronius. *Licet & aliqua saltem ex parte excusationem illam prætexere jure potuisset, quod exemplo Evangelici Patrisfamilias, usque ad messem siverit zizania crescere, ne cum eis evelleret triticum, expectans nimirum, ut qui vere essent Hæretici, perspicue matura segete certioribus signis fierent manifesti.* Hanc ipsam Baronii sententiam sequutus videtur Petrus Coustant in toties memorata Collectione *pag. 706.* ubi Hieronymi censuram contra Siricii simplicitatem expendens, innuit præcipuam Christianæ simplicitatis dotem hanc esse, tardo gressu incedere, & composito ad indulgentiam animo, eos, qui desipuerunt, patienter expectare, ut facilius resipiscant: *Interdum etiam nonnihil dissimulandum censet, ut errantem prævenientibus demulcens officiis, eum ad veritatem allicere queat.* Neque desunt saluberrima Sanctorum Ecclesiæ Patrum monita, quæ ejusmodi tolerantiam suadeant. Prostant apud Lucam d'Acherium *in tomo 2. & 5. Spicilegii* Epistolæ Romanorum Pontificum Symmachi, & Innocentii II. qui ad majora mala vitanda atque ad pravorum mores in meliorem frugem revocandos, licere ajunt aliquando, posthabita Legum severitate, ad Christianæ patientiæ & benignioris dispensationis regulas confugere, ut errantem ac devium fratrem facilius lucrari possimus. *Sæpenumero*, verba sunt Eulogii Episcopi Alexandrini apud Photium, *aliqua temporaria œconomia ad breve tempus prodiit, aliquod indebitum tolerans, & amplectens, ut continuum, & inconcussum robur pietas acciperet, & ad dissolvendos eorum, qui veritati insidiabantur, insultus.* Tardum Siricii consilium in damnandis Origenistis a Baronio excusatur.

LXXXVI. Etsi vero memorata Baronii responsio tot monitis ac testimoniis illustrata, improbanda non sit, ab ea tamen abstinemus, cum alia opportunior, ac pro Siricii causa tuenda longe validior Nobis præsto sit. Baronius Siricium hæresis Origenistarum conscium supponit; hinc prudentem tarditatem causatur. At Nobis Origenistarum errores, Siricio superstite, omnino delituisse videntur; quamdiu enim Origenistarum errores Siricius ignorat.

vixit

vixit Siricius, pessimi simulatores, ovium vestimentis contecti, lupinam improbitatem occuluerunt, quæ tandem sub Anastasio Pontifice Siricii successore detecta est, atque damnata. Nullus igitur excusationi locus, ubi error, qui nondum innotuit, quamcumque in Siricio improvidam simplicitatem excludit. In rem hanc testem producimus ipsum Hieronymum, qui causam inquirens, cur Origenistæ, atque omnium loco Rufinus, Communicatorias Literas a Siricio postulaverint, hanc unam producit *in Epistola* 127. *ad Principiam*, *in nova Veronensi Editione tom.* 2. *pag.* 952. *num.* 10. ut nimirum hæresi nondum evulgata, Catholicæ communionis pallio obtecti, securius ex Urbe discederent: *Cernentes Hæretici*, inquit Sanctus Doctor, *de parva scintilla maxima incendia concitari*, & *suppositam dudum flammam jam ad culmina pervenisse; nec posse latere, quod multos deceperat; petunt*, & *impetrant Ecclesiasticas Epistolas, ut communicantes Ecclesiæ discessisse viderentur. Non multum tempus in medio, succedit in Pontificatu Vir insignis Anastasius, quem diu Roma habere non meruit, ne Orbis caput sub tali Episcopo truncaretur; imo idcirco raptus, atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur*. His verbis enucleandis intentus Cardinalis Norisius *in citata dissertatione pag.* 725. duo securus affirmat: Alterum nempe, Rufinum Roma abiisse, ne detectis erroribus a Siricio puniretur; alterum vero, errores illos Siricii ætate omnino impervios delituisse. Præstat ipsum Norisium loquentem audire: *Itaque, teste Hieronymo, Rufinus Roma discessit, veritus non posse latere diutius Origeniani Voluminis errores, ac proinde a Siricio sibi timebat, quem si propitium sperasset, poterat tutus cæterorum clamores surdis auribus contemnere. Ex illis verbis:* Nec posse latere, *constat eos errores nondum publicatos, sed tantum clanculum assertos. Quid mirum si Siricium latuerit?*

Sub Anastasio Pontifice Origenistarum errores erumpunt.

LXXXVII. Egregius item est locus alter *ex Epistola* 139. *ad Demetriadem in cit. tom.* 1. *Editionis Veronensis pag.* 936. *num.* 16. ubi Sanctus Doctor Origenistarum errores sub Anastasio Pontifice detectos, & proscriptos affirmat. *Dum esses parvula*, ita Demetriadem alloquitur, & *sanctæ ac beatæ memoriæ Anastasius Episcopus Romanam regeret Ecclesiam, de Orientis partibus hæreticorum sæva tempestas simplicitatem fidei, quæ Apostoli voce laudata est, polluere* & *labefactare conata est. Sed Vir ditissimæ paupertatis*, & *Apostolicæ solicitudinis, statim noxium percussit caput*, & *sibilantia hydræ ora compescuit*. Hinc juremerito infert Florentinius *pag.* 1003. *præfatæ Exercitationis*, hæresim Origenistarum Siricii tempore nondum e latebris prodiisse; tum vero caput exeruisse, cum Anastasius Romanæ præerat Ecclesiæ: *Nondum hæresis patefacta erat, hoc enim tantum accidisse sub Anastasio, adductum ipsius Hieronymi fragmentum demonstrat*.

Multa Origenistarum solicitudo, ne hæresis innotesceret.

LXXXVIII. Nec facile poterat Origenistarum hæresis, ad aliorum notitiam pervenire, cum Rufinus, ejusque socii, genus hominum vaferrimum, qua poterant, arte, vel fraude errores obtegerent. Prava hæreseos dogmata solis familiaribus manifestabantur, neque extra Rufini & Melaniæ consocios, & asseclas, arcana illa doctrina evulgabatur. Ita vero Origenistarum calliditatem describit *Pagius ad Annales Baronii ad ann. Christi* 297. *n.* 17. *Nondum hæresis satis patefacta erat, idque tantum accidit sub Anastasio, licet penes Rufini* & *Melaniæ familiares jam malesanæ doctrinæ suspicio invalesceret*. Pari solicitudine Rufinus Versionem libri Periarchon, Siricio vivente, occultavit, ne alioquin ex obvia lectione virus detegeretur. *Verum cum Origenis errores*, inquit Pagius loco citato *num.* 16. *ex mala Rufini interpretatione, ante Anastasium latuerunt, quid culpabile Siricius omiserit, non apparet;* & *Communicatorias Literas Rufino de more concedens, dum hic optime apud omnes ante vulgatum Romæ Periarchon audiret, non videtur in crimen vocandus*. Imo vero etsi Rufinus Roma abesset, & Aquilejæ moraretur, ubi biennio permansit; adhuc errores simulare curavit. Hinc nondum fraude detecta, Chromatii Episcopi familiaritate usus est: Hinc etiam ipsemet Chromatius apud Hieronymum, & Venerius Mediolanensis Episcopus apud Pontificem Anastasium pro Rufino allaborarunt, ut de Venerio Episcopo constat ex ejusdem Pontificis Epistola ad Joannem Jerosolymitanum. Qui ergo Siricius nosse poterat Origenistas, quorum errores, vel ipso Anastasii Pontificis tempore aliquandiu deliuerunt?

Si

Si errores non noverat, nullo modo culpandus, quod errores non condemnaverit. Quocirca Parabola illa Evangelica, quam Siricio Baronius accommodat, de Patrefamilias, qui maluit zizania ad messem usque intacta relinqui, ne pari eventu zizania ac frumentum una divellerentur, minus consona videtur; cum Paterfamilias zizania tritico commixta noverit, Siricius vero Origenistarum errores Catholicæ doctrinæ infensos ignoraverit. Si quid ergo ex Evangelica illa Parabola ad rem nostram liceat decerpere, illud est, Patremfamilias nullo modo culpandum, quod zizania in agro succreverint, cum ipse bonum semen electumque frumentum terræ mandaverit. Non enim illius incuriæ, sed inscitiæ tribuendum, quod inimicus homo, occulta fraude, & nocte concubia, zizania in sementem effuderit. Pari jure Siricius vindicandus, cum eo superstite nulla in Christi Ecclesia Origenistarum prava semina innotuerit. Quod si Anastasii Pontificis ætate Hæreticorum zizania apparuerint, excusandus omnino Siricius, cum aut eo vita functo, aut si nondum vita cessérat, profundæ noctis silentio, ipso nimirum Siricio id penitus ignorante, noxia illa errorum zizania ab Origenistis fuerint disseminata.

LXXXIX. Ea est pravorum hominum indoles, ac Hæreticorum versutia, ut innumeras ad decipiendum obtendant fraudes, quibus vel ipsis Romanæ Ecclesiæ Pontificibus, etsi doctrina ac sanctitate præstantibus, aliquando imposuerunt. Ut novo Siricii simplicitatem vindicet argumento Petrus Coustant *p. 706.* affert exemplum Sancti Augustini, ac aliorum, qui Pelagio jam de hæresi suspecto Communionis Literas non denegarunt, quibus ille in Concilio Diospolitano usus est, ut hæreticæ pravitatis notam effugeret. Mox utrumque exemplum quam simillimum Siricii & Augustini una componens, ita ratiocinatur. *Qua in re si culpandus Siricius, quanto magis culpandi essent cum Augustinus, tum alii, qui Pelagio jam hæresis suspecto similes non denegarunt Epistolas, quibus ille ad depellendum a se hæreseos crimen Diospolitano in Concilio abusus est?* Alia a Cardinali Norisio congeruntur exempla Sanctorum Pontificum Aniceti, Julii, Zosimi, & Damasi, qui licet Sanctitatis fama claruerint, nihilominus perspectos nequaquam habuerunt pravos errores, primus Praxeæ, alter Marcelli Episcopi Ancyrani, tertius Cœlestii Pelagianorum Principis, quartus Vitalis Apollinaristæ. Sed longe majora sunt, quæ Baronius commemorat de Viris illustribus, ac Summis Ecclesiæ Pontificibus, quos insidiis ac fraudibus circumventos, improborum versutia eo usque perduxit, ut innoxios ac insignes pietate Viros exosos aliquando habuerint, duriusque tractaverint. *Non mireris, lector,* (inquit Baronius *ad ann. Christi* 464. *n.* 8. *in nupera editione Lucensi*) *Romanum Pontificem Hilarium adversus Mamertum adeo vehementer insurgere, Virum, ut declararunt eventa, sanctitate insignem; In his enim, quæ contentiosi fori sunt, perfacile est, quemque decipi. Persimile etiam Sancto Leoni accidit, qui in Sanctum Hilarium eadem ferme ex causa acerrime invectus est. Quis nesciat sæpe accidere, ut falsis accusationibus & subreptionibus aures Pontificum repleantur, & cum putant agere, quod justum apparet, exagitent innocentem?*

Illustrium Virorum, qui ab hæreticis decepti sunt, exempla nonnulla.

XC. Enimvero, ne a Rufino discedamus, si quæ pro eo gessit Cromatius, sanctitati Cromatii non officiunt, Norisio teste, *neque hæc officia Cromatii sanctitati nocuere.* Si D. Augustinus citra ullum probitatis dispendium, magno in pretio habuit Rufinum, ut patet ex Epistola *in veteri editione* 15. *in nova* 73. quem insuper in pristinam Hieronymi amicitiam, etsi gravioribus ex causis dissolutam, restituere conatus est; Si nemo Paulinum reprehendit, quod Rufinum coluerit, & Melaniam Origenistarum Patronam commendaverit: Cur Siricius damnabitur, quod acerrimum Rufino bellum non indixerit? Cromatius, Paulinus, Augustinus excusantur, quod dolum, pravosque Rufini mores ignoraverint: Sed & Siricius ipse ignoravit; nec poterat Rufinum aversari, quem nondum noverat scelestum; non poterat scelestum nosse, quem communis fama, & opinio probum adhuc habebat. Quo eodem argumento utitur Pagius ad Annales Baronii *in suis adnotationibus ad ann. Christi* 397. *num.* 17. ita scribens: *Nec quia Siricius, dum viveret, bene de Rufino sensit, nondum cognita ejus venenata doctrina, & sanctitate decidit; sicuti neque Divus Augustinus dum Epistola* 15. *quæ novo ordine est inter Augustinianas* 73. *Ru-*

Cromatius Paulinus, Augustinus, etsi Rufino faveant, excusantur.

73. *Rufinum conciliare Hieronymo laborans, illum magni fecit, quamquam jam Apologetica, & amarulenta Opuscula inter utrumque vulgata essent sub Anastasio.*

Quæ Paulino, eadem & Siricio congruit excusatio.

XCI. Pari excusatione Baronius Paulinum tuetur, qui cum pravos Melaniæ mores ignoraret, ejus sanctitatem impensius laudavit. Aberat nempe Paulinus a Melania, nec nosse poterat aut debuerat quidquid ab ea clam & secreto gerebatur in Palæstina. *Melaniam*, verba sunt Baronii *ad ann. Christi* 397. *cum sic a Paulino laudatam vides, ne mireris; His quidem ipsa, atque majoribus digna præconiis videbatur, nescientibus, quæ paucis arbitris in Palæstina, non tam ab ipsa, quam per ipsam, a suis consociis de inducendis in Ecclesiam erroribus Origenis, refragante Sancto Hieronymo, ac penitus obnitente Sancto Epiphanio, gesta essent. Quomodonam, quæso, Paulinus sciret, quæ nec qui Jerosolymis essent, nosse potuerint?* Quod de Paulino absente habet Baronius, Nos de Siricio Romæ commorante repetimus. Aderat Romæ Rufinus, non inficiamur; sed vicinia frustra obtenditur, ubi extra parietes domesticos, aut extra societatem eorum, qui pari laborant errore, prava doctrina non egreditur. Lupos ab agnis secernunt mores; sinceram a vitiata arbore distinguunt fructus. Si ergo mores lateant; si fructus non erumpant, nec Lupi rapacitatem, nec arboris vitium licebit cognoscere. Pravus Rufino erat animus, prava doctrina: sed cum soli Rufino, ejusque familiaribus errores essent prospecti, perperam Siricius tamquam minus solicitus accusatur. Ignoti nulla cupido; nulla item invidia.

Eorum sententias, qui Rufinum ab Anastasio damnatum negant.

XCII. Novum pro Siricii vindiciis argumentum Nobis præsto esset, si etiam amplecteremur sententiam, quam multi & doctrina, & Ecclesiasticæ Historiæ peritia satis instructis, sequuti sunt; Rufinum scilicet ne ab ipso quidem Sancto Anastasio fuisse damnatum, quamvis Anastasio illud laudi detur, quod in Origenistarum causa partes omnes Apostolici muneris optime impleverit. Consulendum in hanc rem Opus posthumum eruditi Viri Justi Fontanini Archiepiscopi Ancyrani, quod inscribitur: *Historia literaria Aquilejensis lib.* 5. *cap.* 18. Consulenda item, quæ Vallarsius adnotavit in Epistolam S. Hieronymi 127. *ad Principiam pag.* 952. ubi animadvertit nullam de Rufini excommunicatione fieri mentionem, nullumque proferri posse vetus probatæque fidei monumentum, ex quo de aperta in Rufinum sententia dubitare non liceat. Addit Vallarsius, Rufinum, quamdiu vixit, nedum amicitiam, sed & familiaritatem exercuisse cum Sancto Paulino Nolano, Cromatio Aquilejensi, Gaudentio Brixiano, quibus ex Fontanino *loco citato num.* 3. addendus Sanctus Petronius Bononiensis. Nemo autem dixerit, Rufinum ab Ecclesia ejectum, ac peculiari decreto damnatum, societatem ac consuetudinem cum tot tantisque Viris, virtutibus ac Religionis zelo præstantibus, servare potuisse. Ex quo infert, nonnisi indirecte Rufinum in Anastasii Decreto fuisse comprehensum; cum enim Summus Pontifex in Origenem nominatim sententiam tulerit, & ipsos indirecte Origenistas, quos inter eminet Rufinus, damnavit. Qua in re nihil Rufino accidit probri, quod cæteris Origenis Sectatoribus, qui venenatam ipsius doctrinam profitebantur, commune non fit.

Objectio de celeri Siricii morte dissolvitur.

XCIII. Reliquum tandem est, ut simplicitatis, sive improvidi nimium consilii macula, qua Siricius aspergitur, plane diluta, & ipsum, quem ab ejusmodi crimine tamquam a causa profluxisse aliqui putant, effectum, hoc est celerem Siricii mortem, explodamus. Aliquos in ea fuisse sententia, ut providus Deus Siricium ex hac vita rapuerit, ne Origeniana hæresis invalesceret, atque Anastasium sufficerit, qui Origenistas prosterneret, jam supra animadvertimus, ubi illa Baronii verba recitavimus: *Sæpe quidem, atque pavendis est demonstratum exemplis, quod Pontifices illi, qui causam Fidei paulo segnius tractaverunt, ac remissius curaverunt, a Christo primario omnium Pastore fuerint quam celeriter ex hac vita subtracti*. Hanc tamen sententiam piam sane, sed minus solidam, rejiciunt Florentinius, Norisius, Pagius *in vita Siricii*, aliique Scriptores bene multi, quorum responsa, & argumenta, ut brevitati consulamus, sat erit innuere. Primo igitur loco reponunt, Siricium, si Pontificatus tempora metiamur, in supremo Ecclesiæ gubernio quatuordecim, sive ex veriori calculo, quindecim annos egisse; si vero ætatem consideremus, plusquam septuagenarium ex hac mortali vita excessisse. Quocirca

circa nec breviores Pontificatus anni, nec mors immatura Sanctum Siricium exagitant. Secundo, alia exempla suppetere Sanctorum Ecclesiæ Pontificum, Damasi, ac Julii, qui licet Hæreticos, a quibus decepti fuerant, non damnaverint, celeri tamen morte sublati non sunt; *Hic tamen ab his quærerem*, inquit Norisius, *cur Deus ab hæretico deceptum Damasum non statim e vivis sustulit, uti cum Siricio factum putant. Julius Papa post absolutum Marcellum Ancyræ Episcopum quinquennio superstes vixit; cum illum Liberius postea damnaverit*. Tertio, si accuratiori temporis supputationi, quam Norisius producit & probat, hæreamus, supremo Siricii vitæ anno Rufinus Origenarios libros Periarchon latinitate donavit; ideoque Siricio, qui nonnisi menses aliquot superstes fuit, tarditas & socordia opponi non debent. *Juxta ejusdem* (Chronologiæ) *calculos*, ita Norisius, *Siricius post latinitate donatos libros Periarchon Origenis, aliquot tantum menses superstes fuit. Ejus vero Successor Anastasius post triennium ferme sui Pontificatus Rufinum cum cæteris Origenistis condemnavit*. Ex quo fit, ut cum triennalis mora, Anastasii sanctitati non noceat, longe brevius mensium aliquot intervallum Siricii probitati non officiat. Sane Anastasius judicium protraxit, non quia socors, sed quia cautus; ut nimirum, quæ necessario præmittenda erant, neutiquam negligerentur. *In qua procrastinatione*, sequitur Norisius, in toties a Nobis laudata dissertatione, *nullus socordiæ vitium vituperari potest, sed exactius totius causæ examen commendandum venit*. Postremo absurdum videtur, Siricii Pontificis obitum, etiamsi celerem, atque festinatum fuisse haud inviti daremus, Divinæ ultioni adscribere, cum teste Hieronymo *in Epist.* 117. *ad Principiam*, breviores Anastasii Pontificis anni singulari Divinæ Providentiæ beneficio tribuantur, ne scilicet Orbis Caput sub tali Episcopo truncaretur; *imo idcirco raptus, atque translatus est, ne semel latam sententiam precibus suis flectere conaretur*. Improvidi ergo consilii est, Divinæ voluntatis Decreta de variis vitæ ac mortis eventibus curiosis investigare, atque ad hebetioris ingenii humani captum illa demittere; sicut enim, proposito sibi exemplo Siricii, atque Anastasii, ratiocinatur Florentinius *pag.* 1002. *male eadem vitæ festinata abscissio in uno ad insimulandam negligentiam eodem contextu inducitur in alio ad Sanctitatis indicium*.

XCIV. Etsi judicium, quod de Sancti alicujus nomine Martyrologii tabulis inscribendo, aut in Martyrologium, unde expunctum fuit, restituendo instituitur, multum differat ab eo judicio, in quo solemnis Canonizationis agitur causa, ut observat Christianus Lupus *in Notis ad Concilium IV. Romanum sub Leone IX. tomo* 3. *pag.* 574. Nosque item animadvertimus *in lib.* 4. *de Canonizatione Sanctorum part.* 2. *cap.* 17. *num.* 9. In hac tamen, quam pro Sancto Siricio agitavimus, controversia, eadem fere ratio ac methodus, quæ in causis Canonizationum obtinet, a Nobis servata est. In Canonizationum judicio hæc præ cæteris locum habent: Primo, Servi Dei virtutes exponendæ, ac rite ab iis, quorum interest, probandæ sunt: Secundo, si quæ reliquæ adhuc sunt difficultates diluendæ: Tertio, quovis remoto obice, ad probandas Pontificio Decreto virtutes tuto transitur. Pari ferme œconomia Siricii Causam tractavimus. Ea cum primis, quæ Siricii Sanctitati favent, expendimus; quo spectant argumenta ab opinione, & fama Sanctitatis, ab ejus virtutibus, ac probatæ fidei Martyrologiis, petita. Deinde, quæ contra Siricium objici solent, quibus fortasse innixi Correctores sub Gregorio XIII. Siricii nomen rejiciendum censuere, enumeravimus ac confutavimus. Nil ergo prohibet quominus, Causa satis cognita, ac validissimis rationibus, ac monumentis, quæ Siricii Sanctitatem demonstrant, probe discussis, Siricii nomen Martyrologio Romano inscribendum sit, quod idcirco inscribendum decrevimus, atque mandavimus. Qua in re, cum & tanti Pontificis Sanctitati bene consultum sit, & Nostra vota, quæ jam tum, cum Promotoris Fidei munere fungebamur, Nostro insederant animo, tandem Nobis in Supremo Apostolatus Officio constitutis, fuerint impleta, vehementer gratulamur.

Siricii Causa accuratissimo judicio discussa.

XCV. Hæc sunt, quæ Majestati Vestræ circa novam Martyrologii Editionem duximus significanda; par enim Nobis visum est, eidem Majestati Vestræ, cujus regio sumptu nobilis hæc Editio prælo subjicitur, animi Nostri sensus, & quæ in nu-

Summus Pontifex Regi fausta precatur.

nuperam hanc Editionem contulimus, aperire. Multas sane Nostra hæc Epistola implevit paginas; eam tamen, etsi prolixiorem, nec gravem, neque injucundam fore confidimus, cum Nobis compertum sit, quanta in Deum pietate, quanta item in Sanctos veneratione ac obsequio Majestas Vestra feratur. Postremo omnipotentem Deum bonorum omnium largitorem enixe precamur, ut divitiarum suarum, Cœlestium cum primis, copiam effundens, Vos diu servet incolumes, Vestramque Regiam Familiam numquam desitura successione confirmet. Regna Vestra parata custodiat, eorumque fines in remotissimas usque Infidelium regiones protendens, quod incepit, perficiat. Et Majestati Vestræ, Vestræque Regiæ Familiæ Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. Pont. A. VIII die prima Julii 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die prima Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII.

IX.

PRO ELEVATIONE

Corporis Ven. Servi Dei JOSEPHI A MATRE DEI Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

Dilecto Filio Magistro Ludovico Valenti in utraque Signatura Nostra Referendario, ac Fidei Promotori.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pontif. quamprimum V. Josephum a Matre Dei inter B. adscribere intendit.

De Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositæ consilio, & assensu, ut Servus Dei Josephus a Matre Dei Fundator Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum nuncupat. in posterum Beati nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur, & alias, prout in aliis Nostris in simili forma Brevis literis desuper expediendis uberius continebitur, quamprimum auctoritate Apostolica indulgere intendentes, ac cupientes, ut ejusdem Servi Dei Corpus ex tumulo in Ecclesia sub invocatione Sancti Pantaleonis de Urbe ejusdem Congregationis Clericorum Regularium sito, in quo conditum reperitur, elevatum, in decentiorem, nobilioremque locum transferatur, & collocetur, ad quem accedentes, Christifideles venerentur; nec non ut ea omnia, quæ in hujusmodi elevationibus servari solent, exacte serventur: Tibi, qui Promotoris Fidei munus, quod Nos dum in minoribus essemus, præstitimus, tanta cum sapientia, integritate, pietate, zelo, ac sedulitate obire pergis, per præsentes committimus, & mandamus, ut Te ipsum ad locum, in quo positum est ejusdem Servi Dei Corpus conferas, & clausis januis, & quibuscumque aliis (præter publicum Notarium acta omnia per Te conficienda rogaturum; nec non dilectos Filios modernos Præpositum Generalem, nec non Procuratorem Generalem, & Assistentes secundodictæ Congregationis, & Postulatorem Causæ dicti Servi in eadem Congregatione Cardinalium, atque eos Ministros, seu Fossores, quos ad ejusmodi ministerium, & opus necessarios esse duxeris dumtaxat, nec omnino alios) sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, a qua nemo, nisi a Nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente absolutionis beneficium, præterquam in mortis articulo constitutus, obtinere queat, ipso facto ab omnibus cujuscumque status, dignitatis, auctoritatis, præminentiæ, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, absque alia declaratione incurrenda, nec non aliis ad Nostrum arbitrium imponendis pœnis, & censuris, penitus exclusis; tumulum, in quo Corpus dicti Servi Dei jacet, per antedictos Ministros, seu Fossores effodi, arcamque, seu loculum quo conditur, reserari facias; nec non omnia, & singula accu-

Ideo ejus Corpus elevari jubet.

Et elevationem hujusmodi committit Fidei Promotori.

Ei præscribendo formam.

accuratiſſime inſpicias, quæ ad authenticitatem ejuſdem corporis firmandam ap poſita fuiſſe memoriæ traditum eſt, ac præſertim ſigna, aliaque hujuſmodi recognoſcas, cæteraque ſcruteris, quæ pro tua hac in re ſingulari peritia duxeris notanda. Præterea Tibi per præſentes itidem mandamus, ut ſingulis ſupradictis, quos ſolos tecum dumtaxat, ut præmittitur, intereſſe ſtatuimus, ſuſpenſionis, interdicti, & excommunicationis latæ ſententiæ, aliiſque pœnis, & cenſuris Nobis, ut præmittitur, reſervatis denunties, & inhibeas, ne quilibet eorum Nobis inſciis, & inconſultis, quidpiam, vel minimam Corporis partem dicti Servi Dei auferre, detrahere, ac ſecum aſportare audeat. Poſtquam vero hæc omnia præſtiteris, idem Corpus in aliqua Arca, ſeu loculo recondas; tuo in cera Hiſpanica ſigno munias, & in aliquo decentiori loco diligentiſſime, ac tutiſſime cuſtodiendum cures, donec opportuno tempore debitis cum honore, & cautelis in eo loco, in quo in futurum ſervandum, colendumque erit, collocetur. Ea propter Tibi omnes, & ſingulas ſuper negotio hujuſmodi ea, qua decet, & opus eſt fide, & diligentia perficiendo neceſſarias, & opportunas facultates auctoritate Apoſtolica tenore præſentium tribuimus, & impertimur. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Reliquiarum extractionem prohibet.

Loculum obſignandum mandat.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die XVII. Julii 1748. Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. Pontif. Anno Octavo die 17. Julii 1748.

D. Card. Paſſioneus.

S U P E R

Deſignationem Confeſſariorum extraordinariorum pro Monialibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

PASTORALIS curæ Nobis impoſitæ munus, hanc, inter alias, ſollicitudinem a Nobis expoſcit, ut puſillorum animis in afflictione, & anguſtia conſtitutis opportuna ſolatia ac remedia afferre non negligamus, quorum ope interiorem conſcientiæ tranquillitatem recuperare, aut conſervare valeant, ſine qua impoſſibile eſt debitam Omnipotenti Deo ſervitutem alacri, & prompta affectione exhibere. Hujuſmodi angoribus, & afflictionibus confici paſſim conſtat Religioſas Mulieres in Clauſtris degentes, quibus certus, & unicus Sacramenti Pœnitentiæ Miniſter a Monaſterii Prælato ad tres ut minimum annos deſignari ſolet, cui ſi aliquando, præ pudore, vel alia quapiam de cauſa, non omnes conſcientiæ ſuæ receſſus aperire audeant, atque ideo Confeſſionis integritati detrahere incipiant, in barathrum perditionis æternæ ſe ipſas miſere conjiciunt. Quod ſane haud raro evenire, ſatis Nobis exploratum atque compertum eſt, tum ex iis, quæ in Apoſtolicæ pœnitentiariæ Officio tractari vidimus, dum olim in minoribus conſtituti plurium annorum ſpatio munus Doctoris in Decretis in eodem Officio ſuſtinuimus; tum etiam ex iis, quæ in Epiſcopalis Anconitanæ primum, deinde in Metropolitanæ Bononienſis Eccleſiæ regimine, frequenti uſu cognovimus; tum demum ex his, quæ ſæpius ad Nos in Petri Cathedra octavum jam annum Dei miſeratione reſidentes, deferri contingit, ſive ex parte diverſarum hujuſmodi Monialium, quæ animarum ſuarum anguſtias paternis oculis Noſtris identidem ſubjicere coguntur, ſive ex parte Venerabilium Fratrum Noſtrorum Eccleſiarum Antiſtitum, qui Nobis earumdem Monialium in ſuis Diœceſibus exiſtentium calamitates, ex præallegata cauſa ortas, aut viva voce

Prooemium.

Vigilantia Pontificis in procuranda conſcientiarum ſerenitate.

Præcipue in Monialibus, quæ certum habent Confeſſarium.

voce, aut per Literas non semel repræsentarunt, ac super ea re Apostolicæ providentiæ opem postularunt. Hinc est, quod Nos earum spiritualibus indigentiis per hanc Nostram perpetuo valituram Constitutionem opportune prospicere volentes; non quidem intendimus consultissimam illam, & veteris disciplinæ auctoritate roboratam Legem tollere, aut abrogare, qua generaliter statutum esse dignoscitur, ut pro singulis Monialium Monasteriis unus dumtaxat Confessarius deputetur, qui Sacramentales Confessiones universæ earum Communitatis excipiat, neque liceat unicuique Moniali peculiarem Confessarium pro libito sibi deligere; sed hoc dumtaxat Nobis propositum est constituere, ut si quando generalis hujusmodi Legis rigor, in peculiaribus casibus non sine animarum detrimento aut periculo, servari posse videatur, in promptu sit opportunæ dispensationis, & indulgentiæ remedia occurrentibus necessitatibus admovere.

Ideo, firma permanente lege de unico Confessario ordinario.

De extraordinariis opportunius decernet, ut infra.

Sane jamdudum Sanctus Thomas Aquinas Scholarum Princeps, Ecclesiæ Doctor, *in Supplemento tertiæ Partis quæst. 8. art. 4. ad sextum*, sive *in quartum Sententiarum*, ex quo Commentario desumptum est hujusmodi *Supplementum*, hoc Superioribus monitum dedit, ut Subditis suis, quibus certum, & unicum Confessarium designare solent, haud difficulter licentiam concedant confitendi peccata sua alteri Sacerdoti; propterea quod multi infirmi, & imbecilles animo reperiuntur, qui potius eligerent sine sacramentali expiatione ex hac vita migrare, quam ipsa peccata certo alicui Sacerdoti a Superiore designato aperire. Jam vero Sacrosancti Concilii Tridentini Patres, hanc legem districte sanxerunt, *sess. 25. c. 10. de Regular.* ut Episcopi, aliique Monasteriorum Prælati, subjectis sibi Monialibus Confessarium extraordinarium, duabus aut tribus vicibus in singulos annos, exhibere debeant; per hæc verba: *Præter ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, aut aliis Superioribus, bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium Confessiones audire debeat.* Quod quidem non alia de causa præscriptum fuit, quam quia satis constabat nonnullas aliquando Moniales esse, quæ nulla ratione adduci possunt, ut aliquod peccatum suum ordinario Confessario confiteantur; adeo ut necesse omnino sit, alterius Confessarii copiam ipsis suppetere, ut apud hunc de peccatis suis integre, rite, atque utiliter confiteri possint. Id ipsum probe animadvertit magnus Ecclesiæ Dei Sacerdos Sanctus Carolus Borromæus, qui prædicti Concilii Tridentini absolutionem ope sua plurimum juvit, ejusque executionem, & observantiam in sua Mediolanensi Civitate, & Provincia, non sine immensis laboribus & curis, invexit; Is enim hac de re decrevit: *Præterea Superiores, ex decreto Sacri Tridentini Concilii, quotannis idoneum Confessorem extraordinarium, Monialibus sibi subjectis exhibeant; qui curent, ut universæ confiteantur, ut quæ hujusmodi indigent medicina, propter aliquem occultum animæ morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato Confessore unquam auderent, liberius mederi suis malis possint, ac Diaboli laqueos evadere, una cum reliquis Confessario novo sua peccata confitendo*, uti legere est *in Actis Ecclesiæ Mediolanen. impress. anno 1599. pag. 53. in Editione autem Lugdunensi tom. 1. pag. 46.*

Sententia D. Thomæ Aquinatis pro concessione Confess. extraordinar.

Decretum Concilii Tridentini ut deputentur bis, aut ter in anno.

S. Carolus Borromeus Decreti executionem urget.

Porro quicumque Conciliaris Decreti sensus penitus introspexerit, non modo salutarem illius providentiam facile agnoscet; sed & circumspectam ejusdem æquitatem mirare debebit. Superioribus enim tantummodo injungitur, ut duabus, tribusve vicibus infra annum, Confessarium extraordinarium Monialibus exhibeant; *bis, aut ter in anno offeratur*: Hujusmodi autem Confessarius jubetur earum omnium Confessiones excipere, quotquot eidem confiteri velint: *Qui omnium Confessiones audire debeat*. Neque tamen omnibus, & singulis Monialibus præcipitur, ut peccata sua extraordinario Sacerdoti confiteantur. Nihil aliud enim requiritur ab omnibus in Monasterio degentibus, tam scilicet a Superiorissa, cæterisque Monialibus Professis, atque Novitiis, quam a Sæcularibus, quæ vel educationis causa, vel alio titulo, in eodem Monasterio cum debitis facultatibus commorantur, nisi ut extraordinario Confessario singulæ se sistant, sive ad Sacramentalem Confessionem apud ipsum, si placuerit, peragendam, sive ad salutaria monita, etiam extra Sacramentalem Confessionem, ab ipso accipienda. Atque ita prudentissime consultum est, ne, si Moniales aliquæ extraordinarium Confessarium adirent, aliæ autem coram ipso

Deputatio Confess. extraord. favorabilis Monialibus.

Quæ solum tenentur singulis coram eo se confiſtere.

ipso non comparerent, suspiciones, atque oblocutiones excitarentur; & illæ quidem censerentur necessarias habuisse causas, ob quas ad extraordinarii opem confugere coactæ essent, aliæ vero ab hujusmodi necessitatibus, & causis immunes judicarentur. Quam agendi rationem communi Doctorum calculo comprobatam, sān. mem. Prædecessor Noster Clemens Papa XI. Edicto suo, (quod est *XV. in secunda parte ipsius Bullarii*) inviolabiliter servari mandavit, eandemque omnium Diœcesium consuetudo recepit. Nec aliud Nobis hac in re addendum superest, nisi, ut Venerabiles Fratres Nostros Ecclesiarum Antistites enixe hortemur, ut quamvis Tridentina Synodus de solis Claustralibus Monialibus in præmisso decreto loquatur, nihilominus eandem disciplinæ formam observent, tam cum aliis Monialibus, quæ licet Clausuræ legibus minime adstrictæ sint, in communitate tamen vivunt, quam cum aliorum quarumcumque Mulierum, aut Puellarum Cœtibus, seu Conservatoriis, quoties tam illæ, quam istæ, unicum Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Superioribus designatum habeant. Quæcumque enim circa Moniales in rigorosa clausura viventes cavenda sunt, eadem in aliis quibuscumque Mulieribus, sive Regularibus, sive Sæcularibus, in Communitate, aut Collegio degentibus, locum habere possunt; ideoque pari providentia, iisdemque remediis arceri, aut emendari debent. Et Nos quidem, quum hanc consuetudinem offerendi Confessarios extraordinarios bis, aut ter in anno singulis tam Monialium non Claustralium Communitatibus, quam piis aliarum Puellarum, & Mulierum Cœtibus, & Communitatibus, in Nostra Civitate, & Diœcesi Bononiensi induxerimus; (qua de re extat Edictum Nostrum *n. LVI.* inter Pastorales Institutiones Italico primum sermone a Nobis vulgatas, deindeque in Latinum conversas): omnibus testari possumus, vel potius debemus, uberem spiritualium utilitatum messem Nos inde evidenter collegisse.

Pontifex extendi cupit eandem regulam ad omnes Mulierum Communitates.

Quum vero super relati Conciliaris Textus intelligentia nonnullæ quæstiones alias excitatæ, eademque jam pridem per opportuna Sedis Apostolicæ decreta definitæ fuerint; operæ pretium ducimus hujusmodi definitiones ab omnibus, ad quos spectat, omnino tuendas, atque servandas, his Nostris Apostolicis Literis complecti, & auctoritatis quoque Nostræ robore communitas, in prædictorum omnium notitiam deducere. Et primo quæsitum fuit, ad quem Superiorem pertineat extraordinarium Confessorem Monialibus deputare, atque offerre: Sed facilis fuit responsio, quam Nos quoque decreto Nostro ratam habemus; hujusmodi scilicet deputationem ad eum regulariter spectare, ad quem pertinet Confessarii Ordinarii electio, & deputatio; ideoque Episcopus, sive Ordinarius Loci, qui Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium dare consuevit, idem Confessarium extraordinarium bis, aut ter in anno, ad normam Tridentinæ sanctionis, eisdem offerre tenetur; Prælatus vero Regularis, ad quem pertinet Ordinarium Confessarium subditis sibi Monialibus, servata Apostolicarum Constitutionum forma, designare & constituere; ipse etiam eisdem extraordinarium Confessarium, in vim præfati decreti, & juxta easdem Constitutiones, duobus aut tribus per annum temporibus exhibere potest, ac debet. Quæ tamen ideo *regulariter* obtinere diximus; quia si Episcopus aliquis (quod Deus avertat) adeo in hac re negligens esset, ut Monialibus suis, bis terve in anno, extraordinarii Confessarii copiam facere prætermitteret; obtendens, ut moris est, nullam hac de re Monialibus ipsis solicitudinem, aut curam esse; tunc volumus Dilectum Filium Nostrum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem modernum & pro tempore existentem Majorem Pœnitentiarium, statim ac pro parte Monialium hujusmodi requisitus fuerit, Ordinarii Pastoris negligentiam supplere debere, eorumque Monasterio extraordinarium Confessarium, ex eorum tamen numero, qui ad excipiendas Monialium Confessiones ab ipso Ordinario Loci approbati fuerint, cum omnibus necessariis & opportunis facultatibus, concedere, & deputare. Quod si Prælatus Regularis eandem Concilii legem de Confessore extraordinario bis aut ter in anno Monialibus sibi subjectis exhibendo, similiter implere neglexerit; tunc locus fiet Decreto Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium ad ipsius Concilii interpretationem & exequutionem auctoritate Apostolica deputatorum, quo scilicet eadem Congregatio ad quæstionem ab Episcopo Vercellensi propositam *die 23. Augusti anni*

Dubia quædam circa Concilii Decretum orta declarat.

I. Ad quem pertineat Confessarium extraordinarium Monialibus offerre.

Ordinariorum negligentia suppleri debet a Card. Majori Pœnitentiario.

Superiorum vero Regularium, ab Ordinariis locorum.

ni MDCXXXI. rescripsit, ut infra: *Episcopus Vercellen. supplicat sibi responderi, an deputatio Confessarii extraordinarii Monialium Regularibus subjectarum spectet ad Ordinarium Loci: Sacra Congregatio censuit, ad Episcopum non pertinere, nisi in casu negligentiæ eorumdem Regularium*: ut videre licet *Decretorum lib. XIV. pag.* 493. Nec aliter respondit quæstionibus ab Episcopis Belgii exhibitis, *die 6. Aprilis anni MDCXLVII.* ut legitur *Decretor. XVIII. pag.*397. Quæ quidem rescripta, & Decreta, Nos etiam præsentium tenore, & Apostolica auctoritate, in omnibus, & per omnia approbamus, & confirmamus.

Quum autem Tridentina Synodus de universa quidem Monialium Communitate, ut supra, decreverit, sed nihil de singulis Monialibus statuerit, ut patet legenti Textum citati Capitis X. utque etiam jam usque ab anno MDLXXV. judicatum fuit ab ipsa Congregatione Cardinalium Concilii Interpretum, per subsequens Rescriptum, quod extat *Decret. Lib. IV. pag.* 50. *Sacra &c. censuit, extraordinarium Confessorem offerendum non alicui Moniali singulariter, sed omnibus Monialibus universe, omnium Confessiones audire debeat, in arbitrio tamen cujusque Monialis esse, ut Confessario extraordinario velit confiteri*; Hinc ortum habuit alterum controversiæ, seu dubitationis caput; an scilicet, ubi jam universæ Communitati bis terve infra annum Confessarii copia facta est, & nihilominus aliqua Monialis Confessarium peculiarem extra ordinem sibi concedi petit, an, inquam, hujusmodi petitioni, sit indulgendum. Id autem primo loco quæsitum fuit, proposito casu Monialis graviter ægrotantis, quæ in mortis periculo, pro spirituali consolatione postulet, alium Sacerdotem, qui tunc non sit Ordinarius Monasterii Confessor, suprema sibi Ecclesiasticæ pietatis officia, & Pœnitentiæ Sacramenta ministrare. Huic annuendum facile esse, prædicta Congregatio pluries judicavit, ut videre est ipsius *Decretor. Lib. XVIII. pag.* 321. *a tergo*, sub *die 6. Aprilis anni MDCXLVII.* & eodem Libro *pag.* 586. *die 22. Februarii anni MDCXLIX.* quæ pariter Decreta a Nobis præsentium tenore approbantur, & confirmantur; ut scilicet Episcopi subjectis sibi Monialibus in gravi infirmitate constitutis, & id expetentibus, peculiarem Confessarium concedere debeant; iidemque etiam idipsum præstent erga Moniales Regularibus Prælatis subjectas, quum aliqua ex illis a suo Regulari hujusmodi gratiam impetrare non potuerit. In hoc autem casu nihil statuitur de Cardinali Majore Pœnitentiario, non ideo, quia nequeat is pro singulis Monialibus idem facere, quod supra diximus eundem pro toto Monasterio facere posse; sed quia tunc, ob temporis angustias, interclusa præsumitur via recurrendi ad ipsius Officium. Quod si nihilominus ipsius adeundi tempus, & modus suppetat; ad eum pertinebit, eadem prorsus ratione peculiaribus supplicantium necessitatibus providere, qua dictum est superius, universæ Religiosæ Communitati ab ipso consulendum esse.

II. An Monialibus concedendi sint Confessarii peculiares extra ordinem?

Quid in casu gravis infirmitatis?

Quid in casu insuperabilis reluctantiæ adversus Confessorem ordinarium.

Actum deinde fuit de peculiaribus quibusdam Monialibus, quæ nec corpore infirmæ, nec morti proximæ, Ordinario tamen Ministro confiteri obfirmate recusant. Istarum quoque animi debilitas commiseranda est, & sublevanda; adeoque, ubi earum reluctantia superari nequeat, Confessarius extra ordinem deputandus est, qui earum Confessiones peculiariter excipiat. Id vero, circa Moniales Episcopo, seu Ordinario Loci subjectas, ab ipso Ordinario præstari debet. Quod autem ad illas pertinet, quæ Regularium Regimini subsunt, ad Regularem Prælatum pertinet, servatis servandis, peculiarem ipsis destinare Confessarium ex approbatis ab Ordinario ad Confessiones Monialium; vel, si Sacerdos ille, cui ejusmodi Monialis confiteri cupit, pro illis non sit approbatus, cum ipso Ordinario agendum erit, ut pro excipienda saltem illius Monialis Confessione, & pro tot vicibus, quot expedire judicabitur, eundem approbet. Sin autem contingat (neque id adeo rarum est) ut Regularis Superior ad concedendum hujusmodi Confessarium extraordinarium Moniali communem Confessarium recusanti nullo pacto adduci possit; jam huic casui provisum est per Decretum anno MDLXXIII. a prædicta Congregatione Concilii editum; & a fel. record. Gregorio Papa XIII. tunc Apostolicum Thronum obtinente approbatum, & confirmatum, quod nunc iterum confirmationis Nostræ auctoritate roboramus. Decreti verba relata, *Lib. 1. Decretorum ipsius Congregationis pag. 66. a tergo*, hæc sunt: *Monialis per aliquod tempus noluit confiteri*

Con-

Confessariis Regularibus. Dubitatum fuit, an Episcopus Regiensis posset dare dictæ Moniali Confessorem alterius Ordinis Regularem, vel Sæcularem, cui illa semel, vel pluries confiteatur peccata sua, & a quo absolvi possit. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Congregationis Concilii, declaravit, dictum Caput decimum ita esse intelligendum, ut etiam possit Episcopus concedere Confessarium alterius Ordinis, vel Sæcularem. Præterea nihil obstat, quo minus ipsa Monialis recursum habeat ad Cardinalem Majorem Pœnitentiarium, a quo ipsi providendum erit, ut supra dictum est, per deputationem Confessarii exapprobatis ad Moniales, apud quem illa confiteatur.

Quæsitum denique fuit de Monialibus illis, quæ neque ægrotant, neque recusant Ordinarium Pœnitentiæ Ministrum a Monasterii Prælato pro universa Communitate deputatum; verum pro majori animi sui quiete, atque ulteriori in vita Dei progressu, facultatem petunt confitendi aliquoties Sacerdoti ad excipiendas Monalium Confessiones jam approbato. Qua de re non semel Nobis in minori statu degentibus accidit, ut cum aliquibus Episcopis, aut Regularibus Monialium Superioribus agere debuerimus. Porro in aliquos ex iis incidimus plus nimio severos, qui aspera quadam verborum brevitate respondebant, quod quum Moniali postulanti libera fuisset facultas confitendi extraordinario Sacerdoti, qui universæ communitati non semel eo anno jam datus fuerat, tunc oportebat eam conscientiæ suæ consuluisse: Quod si oblata commoditate uti noluerat, id sibi imputaret, neque pergeret Superiori molestiam afferre, ut peculiarem Confessarium extra ordinem ipsi concederet. Nobis autem objicientibus, Monialem hujusmodi ad Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium facile recursum habituram, ibique haud ægre impetraturam id, quod ab ipsis Superioribus ei denegatum fuisset; iterum constanter respondebant, extraordinarium hujusmodi Confessarium, post impletam ab ipsis erga universum Monasterium Tridentini Concilii legem, ab alio quidem concedi posse, sed a se nunquam concessum iri. Quid pro spirituali consultatione & profectu.

At vero, neque tunc Nobis arridebat, neque profecto nunc Nobis placet rigida hæc agendi ratio. Persuasum enim habebamus, adeoque habemus, non solum integræ Communitati, sed singulis etiam Monialibus indulgendum esse in iis rebus, quæ juste & rationabiliter petuntur, maxime quum illæ ad earum conscientiæ quietem, & securitatem conferre dignoscuntur. Neque sane hujusmodi postulationes aut temere exaudiri, aut sine causa rejici debere censemus; sed inquirendum in primis esse de qualitatibus tum Monialis, quæ Confessarium extra ordinem petit, cum Confessarii, qui ab ea requiritur; ut utrisque diligenter inspectis, deliberari possit, an illius votis annuendum sit, an non. Si enim Monialis ex una parte nullum det adversæ suspicioni locum, ex altera vero Confessarius non modo legitimam Ordinarii approbationem, sed etiam commune probitatis testimonium pro se habeat, nullo modo probare possumus tam firmum hujusmodi Prælatorum in renuendo propositum; nec intelligimus, cur post Confessarium extraordinarium integræ Communitati, juxta legem Concilii Tridentini, oblatum, nulla omnino Monialibus singulis spes relinquatur obtinendi peculiarem Confessarium, cujus consilio, & opera, justis fortasse de causis, indigere se arbitrentur. Non ita sane hac de re sentiebat sapientissimus ille Animarum Rector S. Franciscus Salesius, cujus doctrinæ summam ex illius Operibus tum editis, tum manuscriptis, collectam, bon. mem. Joannes Petrus le Camus Episcopus Bellecensis justo volumine complexus est, cui Titulum fecit: *Spiritus Sancti Francisci Salesii*. In hujus compendio, quod ex Gallico in Italicum sermonem conversum Venetiis anno MDCCXLV. pro quarta vice Typis editum est, *parte XVII. cap.* 6. aperte legitur, quod, quum Beatus Episcopus non ita intelligeret præmissum Concilii Tridentini Decretum, ut vetitum existimaret, Confessarium extraordinarium, pluribus etiam quam tribus vicibus in anno, Religiosæ Communitati offerre; quæ quidem sententia plures habet suffragatores, quos refert *Diana in editione coordinata Tom. 1. Tract.* 1. *resol.* 348. non solum solebat suis Monialibus Visitationis Beatæ Mariæ Virginis quater in anno, videlicet in singulis Hebdomadis Quatuor Temporum, Confessarium extraordinarium deputare; verum etiam earum respectivis Superioribus commendatum reliquit, ut singulis Monialibus, quæ non ex animi levitate, neque ex indiscreta affectionis singularitate, Con-

Nimius Prælatorum rigor improbatur.

Cautelæ adhibendæ memorantur.

Francisc. Salesius quater in anno indulgebat extraordinarium.

Nec excludebat casus peculiaris indigentiæ Monialium.

Eosdem sensus fovebat Card. Barbadicus.

Confessarium extraordinarium peculiariter peterent, haud se difficiles in eo concedendo praeberent. Nec aliter se gerere consuevit Ven. mem. Gregorius Cardinalis Barbadicus Episcopus Patavinus; Is enim, ut testatur illius quondam Vicarius Generalis Joannes Clericatus in *Tractatu de Poenitentia*, *decis.* 41. *num.* 7. & Patrum Tridentinorum decretum quoad omnia Monialium Monasteria in sua Civitate & Dioecesi existentia quotannis reipsa exequebatur, & nihilominus exorari se patiebatur a Monialibus, quae aliquando rationabilibus de causis peculiarem pro se Confessarium expeterent. Hujusmodi regulis, & exemplis nostram quoque agendi rationem in spirituali Monialium regimine conformare curavimus; maximumque utilitatis, & quietis fructum Nos inde percepisse cognovimus. Quapropter Venerabiles Fratres Ecclesiarum Antistites, atque Dilectos Filios quarumcumque Religiosarum Mulierum Rectores hortamur in Domino, & enixe monemus, ut eandem viam, quoad fieri potest, insistere non recusent, & non adeo difficiles se praebeant peculiaribus extraordinarium Confessarium aliquando expetentibus; quin potius, nisi aut Monialis postulantis, aut Confessarii requisiti qualitas aliter faciendum suadeat, earum justis precibus obsecundare studeant: illud cogitantes, quod etsi liberum sit cuilibet Moniali Cardinalem Majorem Poenitentiarium adire, cui ea in re facultas cumulativa cum omnibus locorum Ordinariis a Romano Pontifice tribuitur; nihilominus ea est aliquando necessitatis urgentia, ut remedium, quod de longinquo petendum est, non satis tempestive adveniat: Et quamvis etiam quorumlibet negotiorum expeditiones, quae in Officio Poenitentiariae Apostolicae fiunt, ab omni vel minima pecuniae solutione inviolabiliter sint immunes; non omnibus tamen Monialibus facile est invenire, qui earum negotia in Urbe procurare velit, & possit.

Pontifex hortatur Praelatos ut justis Monialium petitionibus benigne intendant.

III. De qualitatibus Confessarii extraordinarii.

Jam vero postrema superest quaestio, nimirum de qualitatibus Confessarii extraordinarii, qui vel pro universa Monialium Communitate, vel pro aliqua Moniali peculiariter deputari debeat. Porro nullo unquam tempore dubitatum fuit, an in hujusmodi Sacerdote aetatis maturitas, morum integritas, prudentiae lumen requiratur, quas quidem dotes in eo, qui ad hujusmodi munus adhibeatur, necessarias esse, omnes fatentur. Sicut etiam minime dubitatur, quin idem ab Ordinario Loci specialiter pro Monialibus approbatus esse debeat, quum hujusmodi approbatio, ex Apostolicarum Constitutionum lege, omnino requiratur non solum in omnibus tam ordinariis, quam extraordinariis Confessariis, qui Monialibus, etiam Regularibus subjectis, ab earum respective Superioribus deputantur; sed etiam in iis, qui a Cardinali Majori Poenitentiario conceduntur, etiam Apostolica Sede vacante, quo nimirum tempore amplioribus is pollet facultatibus, ut videre est in Nostra Constitutione super illius facultatibus edita, quae est XCV. in Tomo I. Bullarii Nostri, ubi paragrapho 54. eidem conceditur, ut vacante Sede *Monialibus Confessarios extra ordinem valeat deputare, si eos ex aliqua rationabili causa petierint pro earum libitu, inter approbatos ab Ordinario ad audiendas Monialium Confessiones eligendo*. Quamobrem ad id dumtaxat redacta est controversia, an scilicet e Clero Saeculari, an vero e Regulari eligendus sit hujusmodi Confessarius; tum inter Regulares, an assumi possit ex quolibet Ordine alias permisso, an vero semper deputari debeat ex ipso Ordine Praelati Regularis, ad quem Monasterii regimen spectat.

An semper deputari debeat ex eo Ordine, cujus est Monasterii Praelatus.

Quid de consuetudine.

Sane pro Monialibus Episcopo immediate subjectis, regula est, ut Ordinarius earum Confessor sit Sacerdos Saecularis; Extraordinarium vero ex Ordinibus Regularibus saepissime assumi, apud plerosque Episcopos usu receptum esse constat; deficiente forsan per singulas Dioeceses Saecularium Presbyterorum ad id muneris idoneorum copia. Regulares autem Praelati Monialibus sibi subjectis Confessarium Ordinarium designant e suo ipsorum Ordine; extraordinarium autem etiam ex alio Ordine Regulari deputare possunt, juxta Decretum a saepedicta Congregatione Concilii editum *die* 26. *Septembris anni MDXCV.* ac relatum in *Libro* 3. *Decretorum pag.* 149. *a tergo*, ubi sic legitur: *Sacra &c. respondit, Superioreis Regulares teneri offerre Confessarium extraordinarium ejusdem Ordinis, alterius vero Ordinis posse quidem, sed non teneri*. Nunquam tamen, quod meminerimus, ullum

Regulares deputare possunt Confessarios extraordinarios, etiam ex alio Ordine, vel Secularem.

Sacer-

Sacerdotem Sæcularem, aut diversi Ordinis Regularem, vidimus a Regulari Prælato Monialibus sibi subjectis extraordinarium Confessorem deputari. Denique quum aliquando evenire possit, ut in casu negligentiæ Superioris Regularis, ad Episcopum, ut supra dictum est, pertineat deputatio Confessarii extraordinarii etiam pro Monialibus Regularium regimini subjectis, nulla ipse lege tenetur ad hujusmodi Confessarium eligendum ex eo Ordine, cujus est Monasterii Prælatus; sed tali casu liberum est illi quemlibet idoneum Presbyterum Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem, ad audiendas earum Monialium Confessiones deputare.

At quum superioribus annis Apostolicæ Sedi expositum fuisset, pluribus de causis, iisque gravissimis, quas hic referre opus non est, non tam opportunum, quam plane necessarium videri, ut Monialium Monasteria Regularium regimini subjecta, semel saltem in anno Confessarium extraordinarium diversi Ordinis Regularem, aut e Sæculari Clero Presbyterum haberent, hujus rei examen, jubente fel. record. Prædecessore Nostro Innocentio Papa XIII. assumptum fuit a peculiari Congregatione ex quinque tunc existentibus S. R. E. Cardinalibus composita, cui Nos tunc in Minoribus constituti in Secretarii munere operam præstabamus; quæque, per annum & ultra, singulis Hebdomadis cogebatur, ad discutienda, & definienda complura Ecclesiasticarum quæstionum capita, quæ deinde inserta sunt in Apostolicis Literis ab eodem Innocentio Prædecessore editis die XIII. Maji anni MDCCXXIII. quarum initium est: *Apostolici Ministerii*, quæ etiam a fan. mem. Prædecessore quoque Nostro Benedicto Papa XIII. in forma specifica confirmatæ fuerunt, per alias similes Literas datas die XXIII. Septembris anni MDCCXXIV.

Controversia sub Innoc. XIII. examinata in Congregatione particulari.

Cum autem negotia, quæ in ea Congregatione tractabantur, nullius privatas rationes attingeret, sed de restituenda potissimum Tridentini Concilii observantia in quibusdam Catholicis Orbis Regionibus, ut ferebatur, non parum labefactata, unice ageretur; necessarium minime judicatum fuit, aliquem velut in judicium vocare, ad deducenda jura, siquæ sibi adversus illa, quæ decernenda viderentur, competere forsan putaret. Sed Nostra peculiaris cura erat, ad singula proposita capita totidem Dissertationes, unicuique ex præfatis Cardinalibus exhibendas, elucubrare; ad demonstranda videlicet fundamenta illius disciplinæ, quæ in usum revocanda censebatur. Nec aliter se res habuit, quum in eadem Congregatione, ut præfertur, in deliberationem venit, an decernendum foret, ut Regulares Monasteriorum Prælati, una saltem ex tribus vicibus, quibus extraordinarium Confessarium Monialibus sibi subjectis in annos singulos exhibere debent, aliquem Sæcularem, aut alterius Ordinis Regularem Presbyterum ad id deputare teneretur, utque ipsis hac in re deficientibus, liberum esset Episcopis Locorum Ordinariis eorum defectum supplere, & emendare.

Ejus congregationis Episcopus, Tridentini Concilii observantiam instaurare.

Verum quum Regularibus innotuisset, a prædicta Congregatione conditum esse Decretum eorum intentioni contrarium; utpote qui minime adstringi volebant ad hujusmodi annuam deputationem Confessorum extraordinariorum e Clero Sæculari vel ex aliis Ordinibus; nonnullarum Religionum Procuratores Generales petierunt admitti ad deducendas rationes, quis hujusmodi Decreto obstare putabant: Cumque id facile impetrassent, ac suam, totiusque Cœtus Regularium causam per eximios illius temporis in Romana Curia Advocatos defendi curassent; sed nihilominus prædicta Cardinalium Congregatio in priori sententia permansisset, placuit præfato Prædecessori Innocentio, antequam Decretum hujusmodi approbatione sua confirmaret, aliorum Cardinalium sententias audire. Itaque, exclusis illis omnibus, qui ex ipsius Pontificis deputatione, in præcedentibus Sessionibus per annum integrum negotia discusserant; aliisque advocatis Cardinalibus, quibus exhiberi secreto fecerat conscriptarum allegationum exempla; Nobis etiam adesse jussis, qui rationum momenta a priori Congregatione præ oculis habita, si opus esset, exponere possemus; novam Cardinalium Congregationem ex improviso coram se convocavit, in qua iterum proposita quæstio diligenter ac mature discussa fuit: ac demum ipse Pontifex, de ipsius Congregationis consilio, & assensu super hac re decrevit, ut sequitur: *Cumque ex eodem Concilio Tridentino Confessor extraordinarius bis, aut ter in anno offerri Monialibus debeat, qui omnium Confessiones audiat; si in posterum*

Nihilominus in hoc casu admissi sunt Regulares ad contradicendum.

Novæ cautelæ a Pont. adhibitæ.

Tenor resolutionis a Pontifice tunc editæ.

rum Superiores Regulares, quoad Monasteria ipsis subjecta, toties prædictum extraordinarium Confessorem deputare neglexerint, vel si etiam ex proprio eodem Ordine semper deputaverint, nec saltem semel in anno ad id munus elegerint Sacerdotem aut Sæcularem, aut Regularem alterius diversi Ordinis professorem, in his casibus Episcopi, pro sui arbitrio & conscientia, deputationem hujusmodi facere possint, nec illa quovis titulo, aut prætextu, a Superioribus Regularibus valeat impediri.

Ea generalis est, & ubilucioni s que obfervanda.

Perscriptum sane fuit hujusmodi Decretum ea occasione, qua agebatur de restituenda in certis quibusdam Regionibus Ecclesiastica disciplina ad formam Concilii Tridentini: Verum ipsius Decreti vigor ad eas dumtaxat Regiones minime restrictus fuit; quum & animarum pericula, quæ ex perpetua Confessorum ejusdem Ordinis deputatione timebantur, in omnibus Monasteriis Regularium regimini subjectis locum habere possint; & quæcumque adversus Decretum ipsum adducta fuerunt, ex generalibus Ordinum Statutis, & ex Constitutionibus Monialium Regularibus subjectarum, fuerint desumpta. Cumque judicatum fuerit, ea omnia nequaquam obstare, quo minus ita decerneretur; sequitur, ut, quamvis eidem Decreto causam dederint peculiarium quarundam Regionum necessitates Apostolicæ Sedi eo tempore expositæ, illud tamen generale sit, & universos per Orbem Regulares Monasteriorum Monialium Prælatos afficere debeat. Cum vero deinde alter laudatus Prædecessor Benedictus XIII. Innocentii Literas in forma specifica confirmaret, Nobis constat, illius mentem fuisse, ut hujusmodi Decretum universalis & inviolabilis legis vim obtineret. Super quo nihilominus ne ulla apud aliquos supersit dubitatio; Nos ipsi, præsentium Literarum vigore, ac Motu proprio, & certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, ipsum relatum Innocentii Prædecessoris Decretum, statutum, mandatum, atque præceptum, ad omnia per Orbem ubique existentia, & Regularium regimini subjecta Monialium Monasteria, quatenus opus sit, expresse extendentes, & ampliantes, decernimus, atque statuimus, ut singulis annis, incipiendo a proximo millesimo septingentesimo quadragesimo nono a Nativitate Domini decurrendo, Regulares Monasteriorum Prælati teneantur bis, aut ter in anno Confessarium extraordinarium universis Monialibus in iis degentibus offerre; si vero ipsi forsan hujusmodi Confessarii extraordinarii deputationes intra præscripta tempora omiserint, vel semper proprii Ordinis Regularem Sacerdotem ad hunc effectum deputaverint; itaut præfatæ Moniales semel saltem in anno Confessarium extraordinarium e Clero Sæculari, aut ex alio Ordine Regulari non habeant; ad Episcopos Diœcesanos, omni appellatione remota, devolvatur jus supplendi eorundem Prælatorum defectum (si nempe pensatis rerum circumstantiis, ita expediens esse judicaverint) per deputationem Confessarii extraordinarii, quem tam in uno, quam in altero casu, aut e Clero Sæculari, aut ex alio Regulari Ordine, pro ipsorum arbitrio, deligere possint, & valeant.

Pontifex eam expresse extendit ad omnia Monasteria Regularibus subjecta, cum præcepto &c.

Commissio Card. Urbis Vicario pro præmissorum executione.

Quocirca dilecto Filio Nostro S. R. E. Cardinali, moderno Nostro, & pro tempore existenti Romani Pontificis in Urbe, ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus Generali, earundem præsentium tenore committimus, & mandamus, ut hæc nostra Decreta atque Statuta, tam in omnibus ejusdem Almæ Urbis Monasteriis, quæ Regularium regimini subsunt, quam in aliis quibusque Regularium, aut Sæcularium Mulierum, aut Puellarum Domibus, seu Collegiis, atque Conservatoriis, quibus unicus ordinarius Confessor a Superioribus deputari solet, in omnibus & per omnia, juxta earundem Literarum præscriptum, exactissime observari, & adimpleri faciat; ne forte audiri contingat, quod cum magna animi nostri molestia dictum aliquando esse cognovimus, Apostolicas Constitutiones Romæ quidem ferri & publicari, sed eas minime in ipsa Urbe ad effectum perduci.

Item omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis.

Eandem porro curam, & solicitudinem injungimus, & demandamus Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, & Episcopis per omnes universi Orbis Ecclesias constitutis; quibus, ut satis perspectum putamus voluntatis nostræ studium, tam in eorum rationabilibus querelis, justisque petitionibus suscipiendis, quam in corruptelis, quas irrepsisse judicaverint, eliminandis; idque non ex ingenio nostro quidquam statuendo, nec peregrinas novitates inducendo; sed veteres ut plurimum leges & regulas, vigili Prædecessorum nostrorum providentia jam-

jampridem conftitutas, ad priftinum debitumque vigorem, & ufum revocando : Ita eofdem meminiffe volumus, proprium zeli Paftoralis officium non in eo fitum effe, ut adverfus ea, quæ contra leges fiunt, inutiliter deplorando declament; fed ut illa de medio tollere curent, adhibitis opportunis remediis in eum finem jam præftitutis, implorato etiam Apoftolicæ Sedis auxilio ubi impedimentum aliquod eorum auctoritati, & legum executioni afferri contingat, omnefque diligentias & curas, quas corrigendis abufibus ipfi fideliter impenderint, in irritum cedere videant.

Durante Confeffarii extraordinarii munere, Ordinarii Confeffarii manus ceffet.

Quoniam vero tam in fuperius allegato Clementis XI. Edicto, quam in Synodalibus plurium Epifcoporum Conftitutionibus ftatutum effe confpicimus, ut quo tempore extraordinarius Confeffor alicui Communitatis deputatus minifterio fuo fungitur, ordinarius Confeffor nullum ipfi impedimentum afferre audeat, multoque minus præfumat per id temporis alicujus Monialis, five Superioriffæ, five Novitiæ, five Converfæ neque demum alterius cujufcumque Perfonæ intra fepta Monafterii, aut piæ Domus commorantis, Sacramentalem Confeffionem audire; Nos id quoque approbatione noftra roborantes & confirmantes, ftatuimus & mandamus, ut Epifcopi quidem, fi de Monafteriis, aut Domibus eorum regimini fubjectis agatur, Regulares autem Superiores, quod ad illas Communitates attinet, quibus ipfi præfunt, pro hujufmodi Legis implemento advigilent, & contravenientes meritis pænis coerceant, & afficiant.

Extraordinarius vero, expleto officio, fe abftineat etiam ab acceffione ad Clauftra.

Ac demum quibufcumque Confeffariis extraordinariis, qui vel alicui Communitati generaliter, vel peculiariter alicui perfonæ in Monafterio degenti, conceffi, ac deputati fuerint, diftricte inhibemus, fub pœnis adverfus accedentes ad Monafteria Monialium, & cum ipfis converfantes, præfertim Regulares, a Prædeceffforibus Noftris quandocumque ftatutis (quas etiam præfentium vigore confirmamus, & innovamus), ne, poftquam fuum officium impleverint, ad idem Monafterium ulterius accedere, aut ullius generis commercium intra ipfum quomodocumque continuare & fovere, etiam fub fpiritualis caufæ, aut neceffitatis obtentu & colore, audeant, aut præfumant.

Claufulæ pro præmifforum firmitate.

Decernentes, ipfas præfentes Literas, atque omnia & fingula in eis ftatuta atque præfcripta, etiamfi quicumque in iifdem intereffe habentes, feu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, nec præmiffis confenferint, aut alterius cujufcumque generis defectus forfan adverfus eas objiciatur, femper & perpetuo valida, & efficacia effe & fore, & ab omnibus, ad quos fpectat, atque in futurum fpectabit, inviolabiliter etiam perpetuo obfervari. Sicque & non aliter in præmiffis per quofcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Caufarum Palatii Apoftolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Ecclefiæ Cardinalium Congregationes ordinarias, aut peculiariter deputatas, aliofque Cardinales, etiam de Latere Legatos, ac Vice Legatos, & Apoftolicæ Sedis Nuncios, judicari, & definiri debere : fublata eis, & eorum cuilibet, aliter judicandi, definiendi, ac interpretandi facultate & auctoritate; atque irritum & inane decernentes, quidquid fecus a quoquam fcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Derogatio contrariis.

Non obftantibus quibufcunque etiam Apoftolicis, ac Univerfalibus, Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel fpecialibus Conftitutionibus, & Ordinationibus, nec non quarumcumque Ecclefiarum, & Ordinum Regularium, feu Congregationum, aut Societatum, & Inftitutorum, etiam Sancti Joannis Hierofolymitani, aliorumque Militarium Ordinum, feu Monafteriorum Virorum, aut Monialium, aliorumque piarum Domuum, etiam juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis firmitate alia roboratis ftatutis, ufibus, & confuetudinibus etiam immemorabilibus; Privilegiis quoque, exemptionibus, & Indultis etiam in corpore juris claufis, aut Literis Apoftolicis, cuilibet præmifforum, fub quibufcumque verborum tenoribus, & formis, etiam hic de neceffitate exprimendis, ac cum quibufvis claufulis, & decretis, etiam irritantibus in genere, vel in fpecie, & derogatoriarum derogatoriis, quomodolibet in contrarium conceffis, ac pluries confirmatis, approbatis, & innovatis; quibus omnibus, & fingulis, hac vice dumtaxat, & ad præmifforum effectum, illis alias in fuo robore permanfuris,

ris, de Apostolicæ potestatis plenitudine derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis. Volumus demum, ut earumdem præsentium Transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides, tam in judicio, quam extra illud, ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio. Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc nostrarum confirmationis, approbationis, innovationis, voluntatis, mandati, statuti, decreti, & declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. Anno 1222. die 5. Aug. 1748. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnat. Dominicæ MDCCXLVIII. Nonis Augusti Pontificatus Nostri Anno VIII.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA.
J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.
Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 26. Augusti 1748.

ERECTIO

Seminarii Missionum in Conventu Sanctæ Mariæ de Rosario, & Febri, in Monte Mario, Fratrum Ordinis Prædicatorum Congregationis Sancti Marci.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium. ECCLESIÆ Catholicæ regimini, meritis licet imparibus, divina dispositione præsidentes, illa, quæ a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris ad majorem Dei gloriam, ac Religionis, piorumque operum incrementum & propagationem provide emanasse noscuntur, ut firma semper, ac stabilia persistant, Apostolici muniminis, cum id a Nobis petitur, patrocinio libenter constabilimus.

Testamentum Jos. Victorii de Rubeis fa vore Fratrum S. Petri de Pisis. Alias siquidem pro parte tunc existentium Vicarii Generalis, & Fratrum Congregationis Sancti Marci Floren. Provinciæ Romanæ Ordinis Prædicatorum, felicis recordat. Clementi Papæ XI. Prædecessori Nostro exposito, quod dudum tunc in humanis agens Joannes Victorius de Rubeis in suo, sub quo ab humanis decessit, die XXI. Decembris Ann. MDCXLVI. condito testamento, Ordinem Fratrum Sancti Hieronymi Congregationis Beati Petri de Pisis hæredem instituerat, ac voluerat, ut extra Portam Angelicam Almæ Urbis Nostræ, in loco, qui ad Crucem Montis Marii vocatur, in quo quædam Ecclesia sub invocatione Beatæ Mariæ

riæ Virginis de Rosario, & Febri nuncupata, constructa reperiebatur, novus Conventus secundo dicti Ordinis, & Congregationis, ac mansiones ad usum illius Fratrum, qui perfectioris vitæ studio ducti sese illuc recipere voluissent, ædificarentur, dictique Fratres in Ecclesia hujusmodi divina Officia celebrare deberent; ac declaraverat, tot ex dictis Fratribus ibidem permanere debere, quot ex fructibus suæ hæreditatis, assignatis eorum cuilibet quotannis quinquaginta scutis monetæ ab omni expensa in Ecclesia præfata facienda liberis, ali potuissent; adjecta inter alias conditione, quia prævidebat, nonnisi sex Fratres ex fructibus hæreditatis hujusmodi in hoc novo Conventu ali potuisse, quod prædicti Fratres ea super re necessarias Literas Apostolicas derogatorias infra sex menses tunc decurrendos obtinere curarent: & in eventum, quo illas minime obtinuissent, sex Presbyteros sæculares a se nominatos dicto Ordini substituerat cum eodem onere celebrationis Divinorum Officiorum, ac pari assignatione quinquaginta scutorum similium cuilibet ex dictis sex Presbyteris sæcularibus, quot ex hujusmodi fructibus ali potuissent, annuatim persolvendorum, & cum libera facultate, ut quilibet ex Presbyteris præfatis Successorem sibi in perpetuum eligere valeret: ac demum tam dictis Fratribus, quam Presbyteris sæcularibus, in adimplemento alicujus conditionis, seu rerum ab ipso Joanne Victorio Testatore injunctarum deficientibus, Confratres pro tempore existentes Congregationis sub titulo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ in Domo Professa de eadem Urbe Clericorum Sæcularium Societatis Jesu canonice erectæ ad dictam suam hæreditatem vocaverat, & alias, prout in dicto Testamento uberius asserebatur contineri.

Conditiones ipsis injunctæ.

Substitutio favore Presbyterorum sæcularium.

Alia substitutio favore Congregationis Assumptionis B. Mariæ Virginis in Domo Professa Soc. Jesu.

Ipsi vero Fratres cum intra præfixum sibi tempus memoratas Literas Apostolicas non obtinuissent, dictique Presbyteri sæculares se ad hæreditatem, & Ecclesiam hujusmodi admitti contenderent, post dispendiosam duodecim annorum litem, eosdem Presbyteros ad illam per concordiam admiserunt, facta anno MDCLVI. cuicumque suo prætenso juri ad favorem eorumdem Presbyterorum, illorumque successorum, plena renunciatione.

Porro subinde, nempe anno MDCLXXXVII. tres tunc existentes Ecclesiæ supradictæ Presbyteri cæteros suos Collegas, uno dumtaxat dissentiente excepto, induxerant ad similem renunciationem faciendam in favorem Congregationis Piorum Operariorum nuncupatorum Civitatis Neapolitanæ, qui cum usque ad annum MDCXCIII. Ecclesiam, hæreditatemque possedissent, agnoscentes deinde se eas minime legitime possidere, post diuturnam litem cum tunc existentibus Confratribus præfatis agitatam, similiter per concordiam, Ecclesiam, & hæreditatem hujusmodi dimittere coacti fuerunt; ideoque dicti Confratres locum tandem successioni in dicta hæreditate ad eorum favorem factum esse existimantes, litem etiam contra memoratos Presbyteros sæculares, qui dicto anno MDCLXXXVII. Ecclesiæ, & hæreditatis præfatarum possessores fuerant, coram tunc existentibus Capellanis Causarum Palatii Apostolici Auditoribus moverunt; Verum per primam decisionem anno MDCXCVI. ab eisdem Capellanis exclusi, motæ liti hujusmodi ad favorem Presbyterorum præfatorum, quorum plerique adhuc superstites existebant, pariter per concordiam renunciaverunt.

Demum etiam alia tunc existens Congregatio sub invocatione Sancti Josephi in Ecclesia Sancti Pantaleonis ad Montes nuncupata de eadem Urbe instituta, cum anno MDCCIV. super tribus dubiis litem prætensi juris ad ejusmodi Ecclesiam, & hæreditatem contra tunc in humanis agentes Hieronymum Berti, & Joannem Masserotti Presbyteros sæculares illarum possessores, in Congregatione tunc existentium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, & Romanæ Curiæ Prælatorum, super negotiis Visitationis Apostolicæ Ecclesiarum, & Locorum piorum de Urbe, præfata auctoritate Apostolica instituta, similiter movisset, die VIII. Maji ejusdem anni omnium votis super singulis dictorum dubiorum penitus exclusa remansit, nec unquam novam audientiam, pluries licet petitam, obtinuit; quinimo sententia tunc existentis Generalis Causarum Curiæ Cameræ Apostolicæ Auditoris super executione Decretorum dictæ Congregationis Cardinalium & Prælatorum

Lites exortæ.

ad

ad favorem memoratorum Hieronymi, & Joannis Presbyterorum possessorum emanavit.

Cessio Presbyterorum saecularium favore PP. Praedicatorum Congregationis S. Marci.

Et in eadem expositione subjuncto, quod propter praedictas, aliasque dispendiosas lites, ac temporum calamitates, malamque dictae haereditatis administrationem, tempore praesertim defunctorum illius possessorum Presbyterorum secularium. Ecclesia praefata, ejusque facies, & quatuor Cappellae operis omnino rustici reperiebantur, illiusque Tholus, & Hypetrum imbribus pervia celeri reparatione indigebant, nec non murus corruerat, aliusque similis, & quidem scaphus grandior, & alia aedificia ruinae proxima erant, quodque magis dolendum arat, annui dictae haereditatis redditus eatenus ad medietatem diminuti existebant, itaut, cum antea sex Presbyteri ex dictis redditibus alerentur, tunc tres tantum de hac reliqua illorum medietate, licet alius Presbyter partem etiam in ea praetenderet, participarent, adeoque ibi cultus divinus juxta piam dicti Joannis Victorii Testatoris mentem adimpletus minime fuisset, nec, attento praesertim, quod tunc unus tantum Presbyter ibidem resideret, adimpleri posse videretur; ac propterea dicti Hieronymus, & Joannes, duo tunc ex dictis tribus ejusmodi Ecclesiae, & haereditatis possessoribus Presbyteris, habito alias, de ipsius Clementis Praedecessoris licentia, super hoc cum Vicario Generali, & Fratribus primodictae Congregationis tractatu, die XXII. Augusti MDCCIX. dictam haereditatem cum omnibus illius redditibus, & pertinentiis, reservato tamen sibi, quoad vixissent, usu cellarum, seu mansionum dictae Ecclesiae annexarum, quibus tunc gaudebant, & dummodo ad id ejusdem Clementis Praedecessoris, & Sedis Apostolicae beneplacitum accessisset, ad favorem Fratrum primodictae Congregationis Sancti Marci, quantum ad eos spectabat, cesserunt & renuntiaverunt; ipsi vero exponentes, qui, ut asserebant, nullum in dicta Urbe, seu prope illam, pro negotiis suis agendis Hospitium, & Diversorium habebant, si dicta Ecclesia cum illius redditibus, & mansionibus sibi, ac dictae eorum Congregationi ab eodem Clemente Praedecessore concederetur, praefato usu mansionum dictis Hieronymo, & Joanni, titulo hospitii, quoad vixisset, relicto, a die habitae possessionis loci, seu Ecclesiae hujusmodi, omniumque illius pertinentiarum, tunc pariter in humanis agenti Francisco de Sanctis, qui una cum dictis Hieronymo, & Joanne, tertius Ecclesiae & haereditatis praefatae possessor Presbyter existebat, & eatenus cessioni hujusmodi minime consenserat, quinquaginta scuta paria, quot scilicet dictus Joannes Victorius Testator singulis Presbyteris, sicut praemittitur, assignaverat, illius vita naturali durante, ex praedictis redditibus annuatim solvere; ac etiam tunc in humanis itidem agenti Joanni Baptistae Perotti, qui uti quartus Presbyter, jus etiam ad illos praetendebat (id, quod ipsi Clementi Praedecessori, considerata praefata Joannis Victorii Testatoris praedicti dispositione, justum visum fuisset) ex eisdem redditibus quotannis ad ejus pariter vitam praestare; rebusque ita compositis, duos in sacro Presbyteratus ordine constitutos, & duos laicos Fratres expresse professos primodicti Ordinis ad dictam Ecclesiam mittere, ibique collocare, ac deinde Conventum formalem, & Seminarium Religiosorum Missionariorum usque ad numerum sex Religiosorum hujusmodi, ad Majorem Dei gloriam, divinique cultus incrementum, & Catholicae Fidei propagationem, modo, & tempore ipsis praescribendo, quantum in ipsis esset, adjuvante Domino, instituere paratos esse offerebant; sibique propterea in praemissis opportune ab eodem Clemente Praedecessore provideri, & ut infra indulgeri summopere desiderabant.

Approbatio Clementis Papae VI. sub nonnullis conditionibus.

Idem Clemens Praedecessor sacrarum Missionum incrementum promovere volens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, per quasdam suas in simili forma Brevis die III. Februarii anni MDCCX. expeditas literas tunc existenti suo in eadem Urbe Vicario in spiritualibus Generali, seu illius Vicesgerenti commisit & mandavit, ut veris existentibus narratis, & accedente consensu dictorum Hieronymi, & Joannis, nec non exhibita sibi valida, & authentica illorum renunciatione cuicumque juri, quod in dicta Ecclesia, illiusque aedificiis, & redditibus, ac perceptione emolumentorum habere poterant; facultate illis dumtaxat habitandi in Cellis praefatis (quatenus tamen tot aliae Cellae superessent, in quibus infrascripti Religio-

si habitare possent) reservata, ut praefertur; non obstante praefatorum Francisci, & Joannis Baptistae, quibus ut infra provisum fuerat, dissensu, & quatenus ipsi ad praestandum consensum a se requisitum cum assignatione termini competentis, dissentirent, vel non consentirent; eamdem Ecclesiam cum omnibus illius aedificiis, juribus, pertinentiis, & introitibus universis, praefatae Congregationi Sancti Marci, quatenus tamen prius ad sex Professores ipsius Congregationis in Sancro Presbyteratus ordine constitutos, qui intra septa dictae Ecclesiae degerent, & Ecclesiasticis functionibus ibi exercendis juxta proprium institutum addicti essent, simulque dicti Joannis Victorii Testatoris voluntatem in ea parte, quae cultum Ecclesiae, & bonum spirituale Christi-fidelium respiciebat, adimplerent, nec non ad munus Missionariorum explendum, & Catholicam Fidem propagandam idonei existerent, intra sexennium a die executionis gratiae computandum, ex dictae Ecclesiae, & propriis ipsius Congregationis redditibus perpetuo sustentandos, in forma valida se obligaret; ita ut Conventus inibi ante dicti sexennii lapsum erigendus, esset Seminarium Missionariorum, qui mandatis Congregationis tunc, & pro tempore existentium Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium negotiis Propagandae Fidei praepositorum semper obtemperare deberent. Idem Pontifex Seminarium Missionariorum erigi mandat intra sexennium, sub dependentia a Sac. Congregat. propagandae Fidei.

Interim vero, & statim ac Literae praefatae executioni demandatae fuissent, unum Laicum, & tres Fratres expresse professos in sacro Presbyteratus ordine constitutos Congregationis, & Ordinis praefati, qui memorati Joannis Victorii Testatoris voluntati cultum Ecclesiae & bonum spirituale Christi fidelium concernenti obsequi deberent, intra septa Ecclesiae hujusmodi dicto sexennio durante ex eisdem redditibus etiam sustentare promitteret, auctoritate Apostolica concederet, & assignaret; Quatenus vero primodicta Fratrum praefatorum Congregatio conditionibus praedictis intra tempus sibi, sicut praemittitur, a se praefigendum non pareret, eam quocumque jure, quod de hujusmodi gratia sibi acquisitum fuisse praetendere potuisset, perinde ac si illa concessa non fuisset, omnino carere dicta auctoritate declararet. Poena caducitatis indicta.

Porro Congregationem Fratrum hujusmodi ad quinquaginta scuta monetae dicto Francisco, quoad vixisset, vel aliter de aequivalenti rata ei ab eodem Clemente Praedecessore provisum fuisset, quotannis ex redditibus dictae Ecclesiae, a die, quo possessionem bonorum ejusdem Ecclesiae acquisivisset, & non antea, subministranda teneri, ac pro subministratione praefata, bona ipsius Ecclesiae ad illorum favorem obligata, atque hypothecata remanere, eadem auctoritate decerneret.

Et subinde pro parte tunc pariter existentium Fratrum primodictae Congregationis denuo eidem Clementi Praedecessori exposito, quod Literae praefatae juxta earum seriem, & tenorem executioni demandatae fuerant: Inter vero conditiones, seu leges in ipsis Literis praescriptas eidem Congregationi S. Marci, post absolutum sex annorum cursum, onus sustentandi sex Fratres Praesbyteros ad munus Missionariorum explendum idoneos cum esset injunctum; & ipsi exponentes a die, quo Ecclesiae praefatae, illiusque bonorum possessionem apprehenderant, ea, qua par fuisset, diligentia, & studio, illa, quae multorum annorum spatio neglecta fuerant, nonnullas fabricae partes ruinam minantes nedum reparando, sed etiam alias habitationes pro necessaria ejusdem Conventus commoditate augendo, & in bonum statum redigendo, ac insuper cum fabrica praefata ob terreni deficientiam, & muri fracturam in totum collaberetur, quamdam Ecclesiam exteriorem cum muris primariis nondum absolutam, quae commoditati, amploque ingressui non solum in Ecclesiam, & Conventum praefatos, sed etiam fulcimento totius fabricae superioris, quibus illi innitebantur, inservire valeret, confici, & interea, ne sustentatio pro dictis sex Religiosis deficeret, terrenis culturam adhiberi, eaque meliorari, nec non alia denuo acquiri curassent; nec id pro sustentandis sex Religiosis praefatis eatenus sufficiens esset: Propterea terminum sex annorum hujusmodi sibi, sicut praemittitur, praefixum, qui brevi expiraturus erat, ad aliud sibi benevisum tempus prorogari plurimum desiderabant, Prorogationes dicti sexennii a Clemente XI. concessae.

Idem Clemens Praedecessor tunc etiam existenti in dicta Urbe Vicesgerenti mandavit, ut Exponentibus praefatis terminum sex annorum hujusmodi eis ad susten-

tandos sex Religiosos ad hujusmodi munus Missionariorum explendum, & Catholicam Fidem propagandam idoneos præfixum, ut præfertur, ad alios quatuor annos a fine dictorum sex annorum computandos prorogaret.

Et successive pro parte Fratrum memoratæ Congregationis Sancti Marci, eidem Clementi Prædecessori itidem exposito, quod quadriennii hujusmodi finis imminebat, ipsi vero Cellas, & Officinas pro Magistrorum, ac Superiorum eorumdem Missionariorum, & Laicorum, seu Conversorum commoditate necessarias in dicto Conventu ædificare eatenus nequiverant, tametsi in id omne studium adhibuissent; præfatus Clemens Prædecessor sex annos hujusmodi primum concessos, & deinde alios quatuor annos prorogatos, ut præfertur, ad aliud quadriennium a fine quatuor annorum prorogatorum numerandum prorogari iterum mandavit.

Aliæ prorogationes concessæ a Benedicto Papæ XIII.

Ac postmodum pro parte eorundem Fratrum fel. record. Benedicto Papæ XIII Prædecessori Nostro exposito, quod, cum terminus quatuor annorum ultimo loco ab eodem *Clemente* Prædecessore prorogatus jam expirasset, eædem vero causæ etiam tunc durarent, dictus Benedictus Prædecessor tunc etiam in eadem Urbe *Vicesgerenti*, ut eisdem Exponentibus sex annos præfatos ad sustentandos, & retinendos sex Religiosos ad munus Missionariorum hujusmodi explendum, Catholicamque Fidem propagandam idoneos, a supradicto Clemente Prædecessore concessos, & successive bis ad quatuor annos pro qualibet vice prorogatos, ut præfertur, donec acquisivissent bona, quorum annui redditus sufficerent pro omnibus supradictis adimplendis, servata cæteroquin supradictarum Clementis Prædecessoris Literarum forma, & dispositione prorogaret pariter, ac extenderet, & ampliaret, & alias prout in memoratis Clementis, & Benedicti Prædecessorum Literis, quarum omnium tenores præsentibus pro expressis haberi volumus, uberius continetur.

Fratres Congregationis S. Marci paratos se exhibent Literas Clementis Papæ XI. exequi.

Sac. Congregatio Propag. Fidei modum, & terminum præfinit.

Cum autem, sicut pro parte Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Nobis nuper expositum fuit, quod propter supra expressas rationes, aliasque difficultates, quæ interea temporis intervenerunt, dispositio in primodictis ejusdem Clementis Prædecessoris Literis contenta adhuc executioni demandata minime fuerit; Dilecti vero Filii moderni Vicarius Generalis, ac Fratres primodictæ Congregationis, accedente etiam consensu Magistri Generalis Ordinis præfati, memoratas primo loco expeditas Clementis prædecessoris præfati Literas in omnibus suis numeris, juxta modum pro majori Literarum præfatarum faciliori executione a memorata Cardinalium Congregatione præscriptum, infra terminum præfinitum juxta ejusdem Cardinalium Congregationis Decretum die VII. Augusti anni proxime præteriti, referente Dilecto Filio Nostro Prospero ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diacono Cardinali Columna nuncupato editum, cujus tenorem etiam præsentibus pro plene, & sufficienter expresso, & inserto haberi volumus, uberius continetur, Literas præfatas debitæ executioni demandari intendant, ac ad id paratos sese obtulerint; ac proinde Cardinales Congregationis hujusmodi Nobis supplicaverint, ut Vicario Generali, & Fratribus præfatis in præmissis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apostolica dignaremur.

Pontif. Clementis XI. Literas, & dictæ Congregationis Decretum confirmat.

Nos igitur Vicarium Generalem, & Fratres præfatos specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & eorum singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, primodictas Clementis Prædecessoris Literas, nec non memoratæ Congregationis Cardinalium Decretum, cum omnibus & singulis in illis, & illo contentis, auctoritate Apostolica tenore præsentium confirmamus, & approbamus, illisque inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, ac omnes, & singulos, juris, & facti defectus, si qui desuper in præmissis quomodolibet intervenerint, supplemus, & sanamus.

Qualitates alumnorum eligendorum.

Præterea, ut Missionariorum munus, quod vere Apostolicorum est, per viros unde-

undequaque idoneos omni cura & fervore, & cum animarum Christi Sanguine redemptarum fructu exerceatur, dicta auctoritate volumus, præcipimus, & mandamus, ut Vicarius Generalis pro tempore existens primodictæ Congregationis Sancti Marci, sive illo absente, is, qui ejus vices pro tempore gerit, nonnisi Alumnos, Professoresque dictæ suæ Congregationis regulari disciplina, probitate morum, & Religionis, ac Dei gloriæ zelo præditos, & ad animarum salutem eximia charitate accensos eligat, quique Philosophiæ, ac Theologiæ studia laudabiliter expleverint, aut saltem in morali Theologia sint bene versati: utque validius labores Missionum sustinere possint, non minores sint vigintiquinque annis, nec majores trigintaquinque, ac robusta corporis valetudine gaudeant, illosque ex tota sua Congregatione accersere curet: Moneatque insuper locales Conventuum Congregationis hujusmodi Superiores, aliosque, si opus fuerit, illius Fratres, ne accedere volentes ullo modo retrahant, ac contra tales dissuadentes, maleque consulentes, comminetur pœnas privationis vocis activæ, & passivæ, aliasque arbitrio memoratæ Cardinalium Congregationis imponendas.

Alumnorum qualis esse debeat ætas.

Pœna contra dissuadentes accedere ad Seminarium.

Quod si vero non semper haberi possint ex dicta Sancti Marci Congregatione sex Professores ad munus hujusmodi explendum idonei, & præscriptis volitisque qualitatibus præditi; volumus itidem, ut, quoties id acciderit, assumantur ex alia dicti Ordinis Congregatione Sanctæ Sabinæ, iisque similiter deficientibus, vocentur ex alia Beati Jacobi Salomonii Venetiarum Congregatione, ac denique ex universo Fratrum Prædicatorum Ordine; ita tamen, ut quicumque Professores cujuscumque ex memoratis Congregationibus, & Ordine, dum in Seminario præfato permanserint, sese conformare debeant, quoad victum, & habitum, & quoad reliqua regularem disciplinam concernentia, usibus, & observantiis præfatæ Congregationis Sancti Marci.

Unde assumendi sint Alumni.

In ipso ingressu in Seminarium hujusmodi faciendo, singuli Exercitia Spiritualia peragant per decem, aut octo dies, cum omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum sit descendens a Patre luminum; illisque absolutis, in manibus præfati Vicarii Generalis, aut, eo absente, alterius ab eo deputati, & deputandi, juramentum juxta infrascriptam formulam præstent, illudque, postquam sic præstitum fuerit, ad eamdem Cardinalium Congregationem transmittatur. Formula autem juramenti hæc est: *Ego Frater N. professus in Conventu N. Congregationis S. Marci Florentiæ Ordinis Prædicatorum juro, & promitto in manibus Paternitatis Vestræ N., sive Superioris delegati, me ab hoc Seminario non discessurum, neque discedere procuraturum mediate vel immediate per me, vel interpositam personam, nisi ex legitima causa a Paternitate Vestra, vel a vestris Successoribus canonice intrantibus, & non alias admittenda. Insuper pro Fidei Catholicæ propagandæ causa, & salute Infidelium procuranda, ad eum locum, Provinciam, seu Regnum, sine aliqua repugnantia, aut exceptione iturum, ad quem, seu quod a Vestra Paternitate ero destinatus, & missus. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia. Ego N. N. affirmo ut supra manu propria.*

Exercitia Spiritualia in ingressu a singulis peragenda.

Formula juramenti ab ipsis præstandi.

Quamdiu debeant in Seminario morari.

In Seminario vero hujusmodi permaneant spatio trium annorum, & non ultra, quoad melius vocatio probetur, & plene in studiis, Apostolicaque disciplina instituantur, & in omnibus tam ipsi, quam Lectores subsint obedientiæ Superioris Conventus hujusmodi, & Superiorum primodictæ Congregationis, sicut cæteri Fratres de familia. Lector in hoc Seminario semper adsit, qui Controversias Fidei, ac Theologiam Moralem doceat, isque non admittatur nisi prævio examine, & confirmatione præfatæ Congregationis Cardinalium, eidemque injungatur sedulitas, & assiduitas in lectionibus, & repetitionibus, ac in exercitiis scholasticis.

Lectores, & Alumni subsint in omnibus Superiori Conventus.

Onus Lectoris Controversiarum, & quomodo admittendus.

Tres ad minus in hebdomada lectiones Controversiarum, duas Moralis, utiles pro Missionibus, ad quas Alumni hujus Seminarii sunt mittendi, & post vesperas earumdem habeat collationes, frequentibusque exercitiis studentes instituat.

Prohibetur propterea æque Lectori, ac studentibus, diebus lectionum e Conventu, seu Seminario hujusmodi egredi quacumque de causa, nisi expletis integre lectionibus, & exercitiis ea die, qua fieri debebunt; & in hoc Superior Conventus

Quando facultas concedenda, aut neganda exeundi e Conventu.

tus diligenter incumbat ; & si Theses ea die habeantur , absolute egrediendi licentiam deneget.

Superiores corrigant negligentes.

A Lectionibus, repetitionibus , & exercitiis utriusque studii præfati nemo prorsus ex studentibus quocumque titulo, aut colore eximatur, aut unquam permittatur abesse, & si quis neglexerit, a Superiore corrigatur; idemque fiat, si aliquem negligentem in scribendis Lectionibus , aut dictis studiis desidiosum reperiat, & tam Lector , quam Superior Conventus , de omnibus Vicarium Generalem præfatum , vel ille absente, ejus Delegatum, ac etiam supradictam Cardinalium Congregationem certioret.

Senis quibuscumque mensibus Theses habendæ.

Senis deinde quibuscumque mensibus Theses Theologicæ Controversiarum, & Moralis habeantur , quibus Superior Conventus interesse teneatur , ad dignoscendum eos , qui proficiunt ; & monere debeat præfatum Vicarium Generalem , sive ejus Delegatum , de iis, qui fortasse hujusmodi studio minus vacaverint , ut valeat illis submotis alios subrogare.

Alumni turnatim explicent Catechismum.

Singulis porro Dominicis , & aliis festivis de præcepto diebus , præfati Studentes in Ecclesia , vel in alio opportuno loco a Superiore locali destinando explicent Catechismum Romanum, & unusquisque turnarie continuet per mensem, & ad hoc ut aptiores evadant tempore , quo in Missionibus operam præstare debebunt.

Visitatio facienda per Vicarium Generalem vel per alium ab eo delegandum.

Vicarius insuper Generalis præfatus , vel eo absente alius ab ipso delegandus , singulis saltem quatuor mensibus , studium , seu Seminarium illud visitet , & , si Studentem aliquem minime proficientem invenerit , aliqua pœnitentia ei injuncta, eum amoveat, aliumque in amoti locum quamprimum subroget.

Item per Secretarium Sac. Congregationis.

Ultra vero præfatam Vicarii Generalis , seu alterius ab eo delegati visitationem , Secretarius itidem pro tempore existentis memoratæ Cardinalium Congregationis bis visitet in anno, absque Superiorum Regularium interventu , ut liberius queat statum , & necessitates Seminarii hujusmodi exponere, Studentes examinare, & de eorum progressu certiorare.

Completo Triennio, quo sint mittendi , si tunc non sit in promptu locus Missionis.

Completo postumodo triennio , abeant Studentes , quo a præfata Cardinalium Congregatione destinati fuerint ; quod si nullus tunc temporis sit in promptu Missionis locus, liceat Vicario Generali eos ad alios sui Instituti Conventus transferre, certiorata prius ipsa Cardinalium Congregatione, ac curet, ut in iis Conventibus collocentur, in quibus commodius studio Controversiarum , & Moralis exerceri possint , quousque advenerit occasio Missionis , ad quam ab eadem Cardinalium Congregatione erunt destinandi.

Pœna contra inobedientes.

Interim vero se immunes esse non credant ab observantia Regulari, & Officiorum servitio.

Nemo removendus a Missione, inconsulta Sac. Congregatione.

Post reditum a Missione nullo gaudeant privilegio.

Quod si aliquis illorum ad destinatas Missiones renueret , aut negligeret accedere, arbitrio memoratæ Congregationis Cardinalium plectetur. Nemo autem ab eisdem Missionibus possit amoveri , aut revocari , absque participatione ejusdem Congregationis Cardinalium . Ii vero , qui sacris Missionibus per statutum tempus inservierint, & a præfata Cardinalium Congregatione ad propria remeandi facultatem obtinuerint , nulla prorsus exemptione , privilegio, aut præeminentia in propria Congregatione gaudere, ac potiri præsumant , solum a Domino , qui est bonorum omnium largitor, mercedem recepturi.

Datur facultas Vicario Generali alia statuendi quo ad disciplinam regularem, & studia, approbanda a Sac. Congregatione.

Stricte tamen per præsentes injungimus Superioribus primodictæ Congregationis , ut in emeritos hujusmodi Christi Fidei Præcones , omnem caritatem exerceant , cum plerumque assiduis laboribus consumpti , ægritudinibus , aliisque corporis incommodis sint obnoxii.

Denique in iis omnibus conscientiam Vicarii Generalis pro tempore existentis dictæ Congregationis Sancti Marci oneratam volumus , ejusque arbitrio relinquimus alia statuendi (supradictis tamen firmis remanentibus) tum exactam disciplinam , tum studiorum profectum concernentia, approbandaque ab ipsa Cardinalium Congregatione , salva tamen semper in præmissis auctoritate Congregationis eorumdem Cardinalium.

Approbatio, & confirmatio.

Decernentes easdem præsentes Literas firmas , validas , & efficaces existere , & fore ,

fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Superioribus & Fratribus dictæ Congregationis plenissime suffragari, & ab illis, ad quos spectat, & in futurum spectabit, inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores judicari, & definiri debere: ac irritum, & inane, si secus super iis a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus, & singulis illis, quæ idem Clemens Prædecessor in primodictis suis Literis præfatis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. *Obstantium derrogatio.*

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die x. Julii MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno VIII. *Dat. die 10. Julii 1748. Anno VIII.*

D. Card. Passioneus.

BEATIFICATIO

XII.

Ven. Servi Dei JOSEPHI Calasanctii a Matre Dei Fundatoris Congregationis Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

CŒLESTIS Paterfamilias, cujus judicium perennis misericordia superexaltat, ut ostenderet se nihil eorum prætermisisse, quæ in excolenda Vinea optimum, & diligentissimum Agricolam decent, nullam unquam passus est elabi ætatem, quæ contra impios conatus inimici hominis superseminantis zizania, admirabilis ejus dexteræ potentiam, & præsidium non experiretur. Per varias enim diei horas, a prima nempe ad nonam usque, in electam hanc Vineam suo Sanguine acquisitam operarios ire jussit, ne succrescentibus spinis, & sæviente Satana, portio Domini desiderabilis in dissipationem, & desertum converteretur; ita ut ex omnibus terræ plagis, non Regio fuerit, non Sinus, non Insula, nullus denique locus, ubi non hujusmodi cultores, quam maxima subeuntes pericula, aut ignorantiæ tenebras Evangelicæ Legis prædicatione discuterent, aut cælestis Doctrinæ veritatem datis cervicibus propugnarent, aut neglectis Mundi illecebris vias Domini in solitudine rectas facerent, aut lapsos a viis pessimis ad dignos Pœnitentiæ fructus exemplo suo provocarent. Undecima tandem, & novissima hora, ut Vineam perficeret, quam plantavit dextera ejus, novos conduxit Operarios, qui ne Aper de silva Cristo renata germina in ipso flore depasceret, Domini timorem, Legem Vitæ, & Disciplinæ Parvulos edocerent. Luculentum sane, ac memorandum hujusce Providentiæ specimen superiori Sæculo in hac ipsa Urbium Principe misericordiarum Pater per Servum suum JOSEPHUM CALASANCTIUM A MATRE DEI ostendere dignatus est. Hic inter Aragonios Nobili genere ortus, florentibus annis per exercitia Pietatis, & Literarum studia peractis, variisque porro muneribus integre administratis, de improviso in sortem Domini vocatus, divinoque afflatu Numinis Romam accersitus, ad novi operis ministerium, Christiano Populo quam maxime profuturum, sedulo animum adjecit. Cum enim ubique gentium miserrimi æque, ac frequentissimi pueri jacerent in triviis, & per compita divagarentur, quos non divina Religio, non famæ pudor, non amor virtutis, non Parentum disciplina, non lata jura coercebant, quique per turpem desidiam in vitiis enutriti, ad Christiani nominis probrum, & perniciem Reipublicæ adolescere videbantur, teterrimo huic incommodo Venerabilis Dei Servus, utpote novus Vineæ Operarius, fortiter se se opponens, nihil reliqui fecit, quominus hujuscemodi pueri a Diaboli contagione abducti, ad Religionem, & Charitatem

Proœmium.

Summarium Virtutum, & meritorum Beati Viri.

tem informarentur. Primum consilio, precibus, & qua re cumque potuit, Vir plane humilitatis studiosissimus, hujsmodi oneris suscipiendi pluribus Auctor fuit. Verum aliis alia causantibus, tantumque pietatis opus detrectantibus universis, sibi demum præter cæteros intellexit ab eo, qui Angelorum ministeria, hominumque dispensat, pauperem derelinqui, & orphani adjutorium commendari. Cæteris igitur quibuscumque curis abjectis, per se ipse opus aggressus est, & pauperum potissimum adolescentum commodo & incolumitati, novæ Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum fundamenta jecit. Invalescere jam cœperat saluberrimum hoc Institutum, altasque radices figere, cum hostis antiqui insidiis & fraudibus, tot, tantasque turbas in Institutorum, æque ac familiam ejus homines concitarunt, ut res plane profligata, dejectaque videretur. Nihilominus Venerabilis Dei Servus ambulans in innocentia cordis sui, potestatum tenebrarum conatibus minime fractus, fideique scuto inexpugnabili firmissime protectus, a suscepto condendæ Congregationis consilio ullo modo nec divelli, nec distrahi potuit. Quinimo vel amplissimis, ultroque oblatis dignitatibus constantissime repudiatis, nihil unquam antiquius habuit, quam incepti operis curam, & amplificationem: Quod quidem Institutum, sublatis dissidiis, Deo auspice, & incrementum dante, ad quamplurimas Cristiani Orbis Provincias cum uberrimo animarum fructu propagatum esse conspicimus. Denique Vir Dei meritis cumulatus, ærumnisque confectus, nonagenario major mortalitatem explevit in terris, & immortalitatem inter cœlites inchoavit. Verum ejusdem fama longe lateque percrebrescente, ad Congregationem Venerabilium Fratrum Nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacris Ritibus præpositorum Causa deducta est; ubi cum de virtutibus æstimandis juxta Canonicas Sanctiones quæstio de more haberetur, Nos, qui per id temporis Aulæ Consistorialis Advocati munere fungebamur, earum primo patrocinium suscepimus, deinde Promotoris Fidei officio insigniti, earum causam acriter egimus. Quare fel. record. Benedictus Papa XIII. Prædecessor Noster VI. Idus Septembris MDCCXXVIII. in gradu heroico constitutas esse pronunciavit. Porro coram Nobis ad supremum Ecclesiæ regimen, quamquam immerito, admotis, cum de Miraculis disceptaretur, duo potissimum unanimi tum Cardinalium, tum Consultorum secundodictæ Congregationis suffragio approbata, Nos itidem Decreto Nostro VI. Idus Maji hujuscemet Anni duximus approbanda. Quapropter precibus tandem complurium Regum, Episcoporum, aliorumque Principum, nec non dilectorum filiorum Clericorum Regularium ipsiusmet Congregationis Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum, paterna benignitate annuentes, de ejusdem Cardinalium Congregationis consilio, & assensu, auctoritate Apostolica tenore præsentium indulgemus, ut idem Dei Servus JOSEPHUS A MATRE DEI imposterum BEATI nomine nuncupetur, ejusque Corpus, & Reliquiæ venerationi Fidelium (non tamen in Processionibus circumferendæ) exponantur. Imagines quoque radiis, seu splendoribus exornentur, ac de eo quotannis VI. Kalendas Septembris, quo demortui Corpus humatum est, recitetur Officium, & Missa de communi Confessoris non Pontificis, cum Oratione a Nobis approbata, juxta Rubricas Breviarii, & Missalis Romani: Recitationem autem Officii, & Missæ celebrationem hujusmodi fieri concedimus, tum in universa Clericorum Regularium hujusmodi Familia, tum in Oppido Petraltæ in Aragonia, ubi Vir Dei in lucem editus est; tum in Ortoneda, in Vicariatu Trempensi, & in Civitate Urgellensi, ad quas Christi Vineas excolendas Operarius primo vocatus est, tum apud Sodalitates Sanctorum duodecim Apostolorum, Doctrinæ Christianæ, Sacrorum Stigmatum Sancti Francisci, Sanctissimæ Trinitatis Peregrinorum, & Suffragii de Urbe, in quas cooptatus fuit, ab universis Cristifidelibus tam Sæcularibus, quam Regularibus, qui ad horas Canonicas tenentur; & quoad Missas attinet, etiam ab omnibus Sacerdotibus ad Ecclesias, in quibus Festum peragetur, confluentibus. Præterea primo dumtaxat anno a datis hisce literis in Ecclesiis Congregationis Clericorum Regularium Matris Dei, Oppidi, Vicariatus, Civitatis, & Sodalitatum hujusmodi solemnia Beatificationis ipsius Servi Dei cum Officio, & Missa sub ritu duplici majori, die ab Ordinariis respective constituta, postquam in Basilica Nostra Sancti Petri in Vatica-

De institutione Congreg. Scholarum Piarum.

Ordo in die Causa servetur.

Preces Sanctæ Sedi porrectæ pro ipsius Beatificatione.

Eidem Beati nomen, & honores decernuntur.

ticano celebrata fuerint solemnia, nempe xv. Kalendas Septembris currentis anni, pariter celebrandi facimus potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Decretis de non Cultu editis, cæterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, ut earumdem præsentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu Secretarii dictæ Congregationis Cardinalium munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Derogat contrariis

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die VII. Augusti MDCCXLVIII. Pontificatus Nostri Anno Octavo. Dat. Pont. A.VIII. die 7. Aug. 1748.

D. C. Passioneus.

DE CONCESSIONE, XIII.

Et executione Dispensationum Matrimonialium: altera Epistola ad Primatem, Archiepiscopos, & Episcopos Regni Poloniæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabilis Frater salutem, & Apostolicam Benedictionem.

AD tuas manus pervenisse speramus Epistolam nostram Encyclicam datam die 29. superioris mensis Junii, de Dispensationibus, quas pro contrahendo Matrimonio intra gradus jure prohibitos hæreticis Conjugibus concessisse, Apostolicæ Sedis Ministri falso insimulabantur. Attamen hanc aliam rursus ad te mittere cogimur; cum enim res, unde falsus ille rumor exortus est, in apertum educta sit, eamque omnibus notam fieri oporteat, ex Nostris ad eam animadversionibus alii proficere, meliusque in posterum, quæ agenda sunt, constituere poterunt. Priori Epistolæ supra relatæ num. LI. altera adjicitur, ob nuper cognitum rei statum.

Episcopus quidem istius Poloniæ Regni duobus Lutheranis Conjugibus, qui in secundo affinitatis gradu inter se conjuncti erant, contrahendi matrimonii facultatem dedit. Rogatus, quo jure id fecisset, an uti executor alicujus dispensationis, quæ concessa fuisset, vel a Nostra Dataria, vel Pœnitentiaria, vel a Sanctæ Inquisitionis Officio; nempe hæ viæ sunt, quibus hujusmodi dispensationes a Sede Apostolica expediri consueverunt; nullas se accepisse ingenue fassus est; sed fecisse ea generali potestate respondit, quam sibi, ut Episcopo remotis degenti, Sedes Apostolica elargita est; factumque suum excusavit more recepto suæ Diœcesis, & Prædecessorum suorum consuetudine. Addidit etiam, ad id faciendum adductum fuisse spe, quam ipsi dederunt Conjuges, quamprimum ad Fidem Catholicam se conversuros; quod si intra debitum tempus minime adimplerent, se vi eos adigendi, cohabitatione prohibita, potestatem habere. Episcopus cum duobus Hæreticis dispensavit super gradibus prohibitis ad Matrimonium contrahendum. Vigore prætensæ facultatis a Sancta Sede obtentæ Dispensatio.

Ut ab hujusmodi narrationis serie minime discedamus, in primis, id compertum est, e nostris Tribunalibus dispensationem super impedimento affinitatis pro contrahendo matrimonio inter duos hæreticos neutiquam emanasse. Episcopus est qui concessit; affirmatque, fecisse vi generalis cujusdam facultatis, quam Sedes Apostolica impertiri consuevit Episcopis, qui extra Europam, vel in remotis Europæ partibus constituti sunt. Dispensatio non a Sancta Sede, sed ab Episcopo irregulariter concessa.

At quid dicendum esset, si facultas, de qua agitur, dispensandi in secundo gradu, non comprehenderet matrimonia inter hæreticos contrahenda? Et quidem res ita se habet; etenim facultates quæ dantur Europæ Episcopis, qui in dominio Catholicorum Principum positi sunt, in hæc verba conceptæ sunt: *Dispensandi in tertio, & quarto simplici & mixto tantum cum pauperibus, in contrahendis; in contractis vero, cum hæreticis conversis, etiam in secundo simplici, & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum, & in his casibus prolem susceptam declarandi legitimam.* Idque ab Episcopo factum fuit vigore generalis facultatis. Tenor generalis facultatis refertur.

Præ-

Dispensationis concessæ nullitas ob non expressum, nec insertum Indultum.

Prætereundum ducimus, in dispensatione, de qua agimus, & quæ ab Episcopo concessa, & a Nobis lecta est, nullibi ab ipso expressum fuisse, quod dispensationem impertiebatur ex vi Apostolicæ facultatis; hac enim declaratione omissa, actus nullus ac irritus efficitur; ut in earumdem facultatum formula aperte statuitur: *& in dispensationibus hujusmodi declaretur expresse, illas concedi tamquam a Sedis Apostolicæ Delegato: ad quem effectum etiam tenor hujusmodi facultatum inseratur, cum expressione temporis, ad quod fuerint concessæ; alias nullæ sint*. Sed id solum sciscitabimur, ubinam contineatur facultas dispensandi in secundo gradu? Certe Nobis respondebitur, in verbis illis paulo ante laudatis: *etiam in secundo simplici & mixto, dummodo nullo modo attingat primum gradum*. Nos statim reponemus, ante ea verba hæc alia occurrere: *In contractis vero, cum hæreticis conversis &c.* Et ideo, cum facultates limitatæ sunt ad Matrimonia contracta, non autem ad eos, qui se convertendi spem faciunt: Sane unusquisque facili negotio, ictuque, uti dicitur, oculi, dignoscere poterit facultatis abusum in concessione dispensationis, quæ, ut diximus, in causa fuit, cur sinister rumor, & popularis obtrectatio adversus Apostolicæ Sedis Ministros suscitaretur.

Nullitas quoque adest ex defectu facultatis.

Ex eo, quod tolerantur Hæretici, eorumque Matrimonia, non infertur quod ipsis Dispensationes sint concedendæ.

Degunt quibusdam in locis istarum Regionum Catholici cum Hæreticis mixti; palam inter se Matrimonia contrahunt; & nemo est, qui contrahentes corripiat, & puniat, aut illis adversetur. Hoc autem posito, qui fieri potest, ut hinc colligatur dispensationis concessio super aliquo impedimento in hujusmodi Matrimoniis inter Catholicum, & Hæreticum, & multo magis inter duos Hæreticos, ut in specie, de qua agitur, contigit? Tolerat quidem in aliquibus locis Apostolica Sedes Matrimonia inter Catholicum, & Hæreticam, vel Hæreticum, & Catholicam, cum nequeat impedire; & Ecclesiastica quadam prudentia, ne majora mala enascantur, dissimulat, ac tacet. At, quod Apostolicæ Sedis auctoritate gratiosa in hisce Matrimoniis dispensatio super gradu, aut alio impedimento concedatur, fieri nunquam potest, nisi præcedat hæresis abjuratio, juxta ejusdem Sedis Apostolicæ disciplinam a Nobis in præcedenti Epistola expositam, & juxta recensita concessæ facultatis verba.

Quod est contra disciplinam, & contra literas Indultorum.

Exempla, si quæ sint, damnanda, non imitanda.

Sed respondetur: ab anterioribus Episcopis, qui easdem facultates iisdem verbis conscriptas habebant, quibus conceptæ sunt illæ, de quibus quæstio est, id peractum fuisse. Nos ignoramus, quid egerint Episcopi Prædecessores; id solum Nobis compertum est, quod, si dispensaverunt in Matrimonio non contracto, sed contrahendo, in Matrimonio inter duos adhuc in hæresi permanentes; perperam ac male egerunt, grave admiserunt peccatum, multorumque malorum reos se fecerunt, quia facultates eis concessas attento animo non consideraruut, ex quibus, veluti ex fonte, omnis delegata auctoritas dimanat.

Promissio abjurandi hæresim non suffragatur ad effectum.

At Nobis reponitur: quidquid factum est, ideo factum, quia Conjuges suam conversionem polliciti sunt. Id autem, an verum sit, paulo post videbimus. Interea ponatur, revera Conjuges id promisisse: quæritur, cum facultas a Sede Apostolica concessa præscribat, ut dispensetur in secundo gradu cum Hæreticis jam conversis, quomodo Episcopus arbitratus sit, ea se uti posse in dispensando non cum hæreticis jam conversis, sed cum iis, qui solummodo conversionem promiserant? cumque Sedes Apostolica hujusmodi dispensationes, nisi conversione jam facta, ut late in Nostra prima Epistola Encyclica demonstratum est, concedere non soleat; quæritur iterum, quomodo ejus Delegatus in tantum ausum devenerit, ut cum iis, qui nudam promissionem se convertendi fecerant, dispensare non dubitaverit?

An Episcopus cogere possit Hæreticos ad abjurandum in locis, ubi tolerantur.

De promissione non constat in casu &c.

Additur demum: si fidei datæ Conjuges hæretici defuerint, acriter punientur, eisque simul habitare interdicetur. Nos minime latet, discrimen, quod inter infidelem, & hæreticum intercedit: primum quidem ad amplectendam Fidem Catholicam, ad quam se per Baptismum minime obligavit, cogi non posse: e diverso hæreticum, qui jam Baptismum suscepit. At vero Nobis ignotum est, an usu & consuetudine receptum sit, ut hæretici ad Catholicam veritatem profitendam constringi possint in iis regionibus, in quibus a Principibus permissum est, ut commixti cum Catholicis vivant, eademque juris æquabilitate, & civili consuetudine fruantur. Sed, quidquid de hoc sit, illud necessarium esset ostendere, quibus argumen-

gumentis ac probationibus hæreticorum Conjugum promiſſio demonſtretur. In diſpenſatione enim hæc verba leguntur: *ob ſpem, quod ad Fidem Orthodoxam convertentur:* Spes autem a promiſſione omnino diverſa, & diſtincta eſt. Si quando autem de ſeparatione, ob fruſtratam ſpem a Conjugibus datam., agi vellet; cum res ſit de Matrimonio contracto, non inter unum Hæreticum, & alterum Catholicum, abſque alio impedimento, quam illo Religionis; ſed de Matrimonio inito inter duos hæreticos in ſecundo affinitatis gradu conjunctos; locus non eſſet ſeparationi tantum *quoad thorum*, ſed etiam alteri *quoad vinculum*; quæ in jungenda eſſet a Diſpenſante, publica proteſtatione emiſſa, ſe nullo jure, atque auctoritate diſpenſaſſe, ac proinde diſpenſationem irritam ac nullam fuiſſe.

Tam diſpenſatio, quam Matrimonium irrita declarantur.

In priori Epiſtola noſtra Encyclica ſcripta die 29. Junii admonuimus, ut ii, quibus executio diſpenſationum Matrimonialium, quæ in Urbe conceduntur, committitur, eas attente legant, & bene ac diligenter perpendant. Nunc autem eadem repetimus, & inſuper addimus, ut legantur, & conſiderentur etiam facultates, quæ a Sede Apoſtolica conceduntur, priuſquam aliquis illis utatur; cum minime deceat, ut aliorum culpa vel Sedi Apoſtolicæ, vel ejus Miniſtris vitio vertatur, & quod ab aliis peccatum eſt, crimini eis detur. Interea autem Tibi, Venerabilis Frater, & Chriſtiano Gregi tuæ curæ commiſſo, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Monentur Epiſcopi, ut facultatum indultarum tenores expendant.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die VIII. Aug. MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno VIII.

Dat. P. A. VIII. die 8. Aug. 1748.

DE PALLII

XIV.

Benedictione & traditione.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

RErum Eccleſiaſticarum origines quo altius ex ſacræ antiquitatis memoria repetimus, eo magis illas ſolidis fundamentis innixas, & ſublimi non minus, quam vetuſta inſtitutione venerabiles, ipſaque diſciplina, & ritu graves ac religioſas, agnoſcere & comprobare gaudemus. Ita porro de ſacris Palliis, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiſcopis concedi, ipſiſque in Curia præſentibus tradi, abſentibus autem tranſmitti conſueverunt, a primis uſque Eccleſiæ ſæculis complura extant certiſſima monumenta; nec dubium eſt, quin eorum traditioni, ſive tranſmiſſioni, ſolemnis ſemper præmiſſa fuerit benedictio. Quia tamen hujuſmodi Benedictionis ritus nonnullas mutationes in evolutione temporum ſubiiſſe dignoſcitur; Officii Noſtri eſſe judicavimus illius formam perpetuis futuris temporibus obſervandam conſtituere, ac præſentium Literarum auctoritate firmare.

Proœmium.

Pallii traditio vetuſta, & venerabilis eſt.

Ejus quoque Benedictio. Cujus tamen ritus varius fuit.

Inter ſpeciales prærogativas Baſilicæ Sancti Petri in Vaticano, quarum meminit Petrus Mallius ejuſdem Baſilicæ Canonicas tempore Alexandri III. hæc recenſetur, quod *in ea tantum vigilantur Pallia*, quæ a Romano Pontifice, Patriarchis, & Archiepiſcopis mittuntur. Maphæus autem Vegius alter S. Petri Canonicus ſub Prædeceſſore Noſtro Martino V. Lib. 2. Rerum memorabilium Baſilicæ S. Petri, piam ſupplicationem deſcribit, quæ ab ipſius Baſilicæ Clero, cum cantu Pſalmorum Pœnitentialium, Litaniarum, aliarumque precum fiebat, dum ad Pallia benedicenda procedebatur; atque addit, nocturnas vigilias ea occaſione ita celebrari conſueviſſe, quemadmodum in pervigilio Feſti Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli. De hujuſmodi Vigiliis ſimiliter mentio eſt in Libris Sacrarum Cæremoniarum

Monumenta antiquæ Benedictionis in Baſilica S. Petri.

rum Ecclesiæ Romanæ, qui tribuuntur Christophoro Marcello Archiepiscopo Corcyrensi, a quo videlicet Prædecessori quondam Nostro Leoni Papæ X. oblati fuerunt; ubi etiam *lib.* 1. *sect.* 10. *c.* 5. dicitur, quod ipsa Pallia demittebantur in sacram B. Petri Confessionem, ut supra illius Corpus consisterent: *Per Canonicos Basilicæ ponuntur super Corpora Petri, & Pauli Apostolorum sub altari Majore, ubi factis de more Vigiliis, illa per noctem dimittunt, deinde restituunt Subdiaconis, qui in loco honesto ea conservant.* Erat quippe in anteriori fronte Altaris dictæ Confessionis parva quædam veluti fenestra, & in hujus solo intra ipsius Altaris molem foramen erat, Æneæ Arcæ ad perpendiculum respondens, in qua Sacrum Apostolorum Principis Corpus requiescit; ut latius legere est in descriptione veteris situs, & formæ ejusdem Confessionis, quam Michael Lunigus Prædecessori Nostro Urbano Papæ VIII. dicavit, quæque tam seorsim, quam cum aliis Operibus Typis edita pluries fuit.

Locus in Confessione S. Petri, in quo reponebantur Pallia.

Verum quum mutata deinceps fuerit Aræ Majoris forma, nocturnarum autem Vigiliarum disciplina magna ex parte in desuetudinem abierit; annuentibus Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, inductum fuit, ut prædictæ Basilicæ Archipresbyteri Vicarius in Episcopali Ordine constitutus, vel alius Episcopus ejusdem Basilicæ Canonicus, qui, Matutinis Officiis in Festo SS. Petri, & Pauli in Pontificalibus assisteret, idem Benedictionem Palliorum faceret, cujus ritus talis erat.

Ritus recenter inductus,

Pallia, quæ benedicenda erant, auratæ Pelvi imposita, ab ipsius Vaticanæ Basilicæ Canonico Altarista nuncupato comitantibus duodecim ejusdem Basilicæ Beneficiatis, ad Confessionem B. Petri deferebantur, ibique locabantur super Mensam stragula pretiosa coopertam, inter duo Candelabra accensis cereis subjecta. Episcopus vero, qui Matutinis Officiis, ut præfertur, adstiterat, post decantatas Laudes, Pontificalibus adhuc indutus, una cum assistentibus Ministris paratis, & Clero Basilicæ, ad Confessionem ipsam descendebat, Pallia aspergebat aqua benedicta, tum incenso adolebat, ac demum solemnes Benedictionis preces super illa recitabat: Pallia vero sic benedicta, per totam Festivitatis Octavam, supra Corpus Apostoli requiescebant; expleta autem Octava, a Sacrarii Curatoribus removebantur, & inclusa Capsulæ holoserico coccineo copertæ, recondebantur in Oratorio Secretarii, in quo Sanctorum Reliquiæ asservantur; Clavis autem Capsulæ tradebatur primario Pontificis Cæremoniarum Magistro.

Benedictus XIII. Pallia per se ipsum benedixit.

Ritum hunc, qui ad proximos usque annos viguit, Nos ipsi semper observari vidimus, quo tempore in minoribus constituti, prædictæ Vaticanæ Basilicæ Canonicatum tenuimus; nisi quod anno Jubilæi millesimo septingentesimo vigesimo quinto, die XXII. Februarii, in Festo Cathedræ Sancti Petri Antiochiæ, fel. rec. Prædecessor Noster, ac Dignitatis Nostræ amplificator, Benedictus Papa XIII. hujusmodi Pallia per se ipsum benedicere maluit; Cujus Nos exemplo excitati, ejusque præclara vestigia libenter sectantes, duobus proxime elapsis annis, in pervigilio Natalis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Vespertinis Officiis in ipsa Basilica Vaticana de more persolutis, hujusmodi Pallia benediximus, certo ordine & ritu, quem in posterum quoque servare decrevimus, atque etiam a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus, seu respective ab eo S. R. E. Cardinali, qui forsan, absente Pontifice, Vesperarum solemnitati in Pontificalibus adstiterit, observari, & adhiberi, præsentium Literarum mansuro tenore statuimus.

Pontifex idem peregit certo ordine ac ritu. Quem in perpetuum servari mandat.

Primum itaque volumus & mandamus, ut singulis annis Palliorum numerus sufficiens pro Ecclesiarum opportunitate, in Vigilia Apostolorum de mane, a prædictæ Basilicæ Canonico Altarista, cum consueto comitatu, ad Confessionem B. Petri deferatur, ibique decenter, ut supra diximus, collocetur; ipsaque Pallia post vesperas ejusdem diei in ipsa Basilica ritu maximo celebratas, a Summo Pontifice, si præsens fuerit, sin minus ab eo Cardinali, qui Pontificalia peregerit, benedicantur. Sicut enim ipsius Romani Pontificis, vel saltem illius personam, & vices gerentis, maxime propriam, ita huic potissimum diei merito adscribendam censemus hujusmodi Benedictionem; tum quia Sacrum Pallium, *in quo* (ut Innocentii Papæ III. Prædecessoris Nostri verbis utamur) *Pontificalis officii plenitudo cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur*, speciale munus est, quod a solo Romano

Quid servandum sit ante Benedictionem.

mano Pontifice B. Petri successore conceditur; tum quia eo die conspicuus universi Collegii S. R. E. Cardinalium, aliorumque ipsius Ecclesiæ Romanæ Procerum consessus, ac frequentissimi Populi concursus, hujusmodi Functionis splendorem, & majestatem magnopere augebit.

Expletis itaque Vesperis, descendant ad Confessionem unus ex Auditoribus Causarum Palatii Apostolici, Sacris Subdiaconalibus vestibus indutus; præcedentibus duobus servientibus armorum, Mazzeriis Papæ nuncupatis; comitantibus Pontificiæ Consistorialis Aulæ Advocatis; atque is præparata Pallia coram Pontifice, aut Cardinale Pontificalia exercente, afferat, & sistat. Decet enim hujusmodi munus injungi præfatis Auditoribus, in Subdiaconorum Ordine Pontifici ministrantibus, quorum videlicet Collegii Decano singulis annis traduntur Agni, ex quorum velleribus contexenda sunt Sacra Pallia; nec minus convenit, Consistorialis Aulæ Advocatos adesse, ad quos singulari privilegio pertinet pro Palli concessione apud Pontificem in Consistorio residentem perorare. Actus; & Forma Benedictionis.

Ipse autem Pontifex, seu illius vice, ut præfertur, Cardinalis ille, qui Officio in Pontificalibus adstiterit, Pallia prædicta more solito asperget aqua benedicta, tum incenso adolebit, deindeque pronunciabit super ea preces, & Benedictiones, juxta formulam inferius statuendam.

Peracta demum Benedictione, eadem sacrata Pallia includantur arculæ argenteæ auro obductæ, quam semper in ipsa Confessione Beati Petri Apostoli, & prope sacrum illius Corpus in loco ad id designato asservari mandamus; quamque ad hunc effectum, exquisito cælaturæ opere, nostro sumptu conflatam, nuper eidem Beatissimo Apostolorum Principi reverenter obtulimus, ipsum enixe orantes, ut de negligentiis, & offensionibus nostris, quascumque in ipsius Basilicæ servitio admisimus, dum inter illius Canonicos accensebamur, indulgentiam & veniam Nobis ab Omnipotenti Deo dignanter imploret. Volumus autem, ut hujusmodi arculæ cura, & custodia spectet ad ipsius Basilicæ Canonicum Altaristam pro tempore existentem; illius vero Clavis a primario Pontificiarum Cæremoniarum Magistro retineatur. De Custodia Palliorum habenda post Benedictionem.

Denique attendentes, quo ritu hujusmodi Pallia a Cardinali S. R. E. Diaconorum Priore absentium Patriarcharum, seu Archiepiscoporum Procuratoribus traduntur, animadvertimus ipsos Procuratores juramentum præstantes juxta antiquam formulam, quæ ipsis exhibetur, plura promittere, quæ nec omnino his temporibus integre adimpleri, nec sine perjurii crimine negligi posse videntur. Quapropter volumus, & statuimus, ut hujusmodi juramentum deinceps a Procuratoribus prædictis alia forma præstetur, inferius pariter inserenda præsentibus Literis; Quas quidem, cum omnibus in iisdem statutis, atque præscriptis, semper, & perpetuo validas, & efficaces existere & fore, & ab omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, plenissime observari decernimus: Non obstantibus, si quæ sunt in contrarium, Apostolicis Ordinationibus, & Constitutionibus, nec non Cappellæ Pontificiæ, & ipsius Vaticanæ Basilicæ, etiam Apostolica auctoritate approbatis, & confirmatis, ritibus, formulis, usibus, & consuetudinibus etiam immemorabilibus; quibus omnibus, & singulis, quatenus opus sit, Motu proprio, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, pro præmissorum perpetua executione, derogamus, ac derogatum censeri volumus, cæterisque contrariis quibuscumque. Præscribitur forma juramenti præstandi pro traditione Pallii.

Formula igitur Precum ad benedicenda Pallia in vigilia Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, talis est. Post Vesperas, Pontifex, seu Cardinalis, qui illius vice in Pontificalibus Officio adstiterit, ipsa Pallia ter aspergit aqua benedicta, dicendo Antiphonam *Asperges me &c.* ac ter Incenso adolet; deinde dicit: Formula Benedictionis.

℣. *Adjutorium nostrum in Nomine Domini.*

℟. *Qui fecit cœlum, & terram.*

℣. *Dominus vobiscum.*

℟. *Et cum spiritu tuo.*

O R E M U S.

Deus, Pastor æterne Animarum, qui eas Ovium nomine designatas, per Jesum Christum Filium tuum, Beato Petro Apostolo, ejusque Successoribus, boni Pastoris typo regendas commisisti, atque ipsis sacrarum Vestium symbolis Pastoralis curæ documenta significari voluisti; effunde per ministerium nostrum super hæc Pallia de Beatorum Apostolorum Principum Altari sumpta, copiosam Benedictionis ✠ & sanctificationis ✠ tuæ gratiam, ut quam mystice repræsentant Pastoralis officii plenitudinem, atque excellentiam, pleno quoque operentur effectu. Humilitatis nostræ preces benignus excipe, atque eorumdem Apostolorum meritis, & suffragiis concede, ut quicumque ea, te largiente, gestaverit, intelligat se Ovium tuarum Pastorem, atque in opere exhibeat, quod signatur in nomine. Sit boni magnique illius imitator Pastoris, qui errantem Ovem humeris suis impositam cæteris adunavit, pro quibus animam posuit. Sit ejus exemplo in custodia Gregis sibi commissi sollicitus, sit vigil, sit circumspectus, ne qua Ovis in morsus incidat, fraudesque Luporum. Sit disciplinæ zelo districtus, quod perierat requirens, quod alienum reducens, quod confractum alligans, quod pingue, & forte custodiens. Videat humeris suis impositam Crucem, quam Filius tuus proposito sibi gaudio sustinere non recusavit; sitque illi crucifixus Mundus, & ipse Mundo. Tollat injectum collo suo Evangelicum jugum, sitque ei ita leve ac suave, ut in via mandatorum tuorum cæteris exemplo, & observatione præcurrat. Sit ei hoc symbolum unitatis, & cum Apostolica Sede communionis perfectæ tessera, sit charitatis vinculum, sit Divinæ hæreditatis funiculus, sit æternæ securitatis pignus, ut in die adventus, & revelationis Magni Dei, Pastorumque Principis Jesu Christi, cum Ovibus sibi creditis stola potiatur immortalitatis, & gloriæ. Per eumdem &c.

Formula Juramenti

Formula autem juramenti, quod Procuratores absentium Archiepiscoporum, aliorumque, quibus Pallium a Romano Pontifice concessum fuerit, præstare debent in manibus Cardinalis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconorum Prioris pro tempore existentis, dum Pallium ipsis ferendum, seu transmittendum suscipiunt, talis est.

Ego N. Procurator, & procuratorio nomine, & pro parte Reverendissimi in Christo Patris, & Domini N. electi Ecclesiæ N., instanter, instantius, & instantissime peto mihi tradi, & assignari Pallium de Corpore Beati Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii, & promitto illud reverenter portare, vel portari facere eidem Reverendissimo Patri Domino N. Sic me Deus adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Nulli ergo omnino Hominum liceat paginam hanc Nostræ ordinationis, statuti, decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. VIII. die 12. Augusti 1748.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLVIII., pridie Idus Augusti Pontificatus Nostri Anno Octavo.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.
VISA DE CURIA
J. C. Boschi.
Loco ✠ Plumbi.
J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.
Publicat. die 26. Augusti 1748.

INDULTUM

Celebrandi tres Missas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, pro Regnis, & Dominiis Hispaniarum, & Portugalliæ.

BENEDICTUS PAPA XIV. XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

QUOD expensis omnium rationum momentis, & gravissimis suffragiis virorum dignitate, pietate, ac sapientia insignium concurrentibus, alias a Nobis decretum est, id, ut sollemnioribus Apostolicæ auctoritatis Nostræ documentis confirmatum, quemadmodum est hoc in more positum, laudabilique Prædecessorum Nostrorum Romanorum Pontificum instituto commendatum, majori cum observantia debitæ executioni mandetur; novo Apostolicæ confirmationis Nostræ patrocinio communire exoptamus. Sane nuper edidimus Decretum tenoris sequentis. BENEDICTUS PP. XIV. Cum Nobis Carissimus in Christo Filius noster Ferdinandus VI. Hispaniarum Rex Catholicus enixam piamque petitionem exhiberi fecisset, ut quæ disciplina viget in suo Aragoniæ Regno (cujus appellatione cum ipsa Aragonia, tum etiam Valentiæ, Cataloniæ, & Majoricæ Ditiones comprehenduntur) ut scilicet in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum quilibet Sacerdos Sæcularis duas, Regularis autem tres Missas celebrare possit: eadem ad cætera quoque Regna, & Dominia eidem Ferdinando Regi subjecta auctoritate nostra extenderetur; Cumque eodem fere tempore Carissimus quoque in Christo Filius noster Johannes V. Portugalliæ, & Algarbiorum Rex illustris similem instantiam apud Nos promoveri fecisset, ut nempe in omnibus Regnis, atque Dominiis sibi subjectis, cuilibet Sacerdoti tam Sæculari, quam Regulari, facultas per Nos fieret tres Missas præfato die celebrandi; Nos quidem hujusmodi petitionum gravitatem pensantes, ac memores similium postulationum, quæ aliis Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris parum felici exitu exhibitæ fuerunt, necessarium omnino putavimus totam rei summam maturo examini subjicere: Quamvis minime hospites in ea Nos reputare possemus; siquidem olim ipsius momenta, pro Officio, quod tunc gerebamus, Secretarii Congregationis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Concilii Tridentini executioni, & interpretationi præpositæ, diligenter Nobis expendenda fuerant; cumque etiam hac de re plura scripserimus in nostro Opere *de Festis Domini part.* 1. *pag.* 247. item in Tractatu *de Sacrificio Missæ sect.* 2. *pag.* 169. juxta Editionem Patavinam, & in una ex Institutionibus Pastoralibus pro nostro Bononiensi Clero, Populoque editis, quæ est XXXVI. in Latina versione Romæ impressa *pag.* 185. & 186., ac demum in nostris literis ad Episcopum Oscensem datis die XVI. Martii anni MDCCXLVI., quæ jam seorsim Typis vulgatæ, in Bullarii nostri Tomo II. propediem edendo locum habebunt.

Instantiæ Regis Catholici pro extensione consuetudinis in Aragonia jam vigentis.

Instantia Regis Portugalliæ.

Res alias agitata, & a Sanctissimo Domino Nostro tractata.

Sane quum Nos in minoribus constituti, præfatæ Congregationi Concilii, ut supra diximus, a Secretis essemus, oblatusque fuisset supplex Libellus, in quo ex parte cl. mem. Philippi V. Hispaniarum Regis idipsum studiosissime petebatur, quod nunc a Ferdinando Rege ipsius filio iterum petitur, Officii nostri esse putavimus, instantiam hujusmodi majori cum apparatu, quemadmodum Catholici Regis dignitas postulabat, Congregationi repræsentare. Idcirco peculiaris Dissertatio a Nobis elucubrata fuit, quæ inserta est in consueto folio Relationis Causarum, quod a Secretario confici, & singulis Cardinalibus tradi consuevit. In qua primum Dissertatione rem ipsam accuratissime pro viribus exposuimus, neque omisimus originem investigare illius disciplinæ, quam diximus in Aragoniæ Regno vivere; deinde nonnullas in contrarium indicavimus resolutiones, quæ alias ad hujusmodi postulata prodierant; tum aliam memoravimus petitionem, quæ olim pro Portugalliæ Regnis facta fuerat Prædecessori Nostro Clementi Papæ IX. ut trinas liceret Missas in die Com-

Exitus Causæ in Congreg. Concilii anno 1722.

Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare, de qua tamen ob immaturam Pontificis mortem nihil decretum fuit. Quibus omnibus addidimus, quod, quum hoc idem ab Hispaniarum quondam Rege Philippo IV. pro omnibus tam Sæcularibus, quam Regularibus Regnorum suorum Sacerdotibus postulatum fuerit, vel saltem postulandum fuisse non ignoraretur; ideoque plura rationum, factorumve monumenta, pro hujusmodi concessione impetranda, collecta tunc fuisse constaret; Nobis datum non fuerat hujusmodi Collectiones ad causam maxime opportunas reperire, ut videre est in folio pro Congregatione diei 11. Maji anni MDCCXXI, a Nobis conscripto, quod nunc in Thes. sacro Resolutionum præfatæ Congregationis Concilii *Tom. II. pag.* 169. *& seq.* impressum reperitur. Quum autem bon. mem. Ludovicus Cardinalis Belluga Congregationis prædicta die habitæ interfuisset, meminimus ipsum de nostra Dissertatione favorabiliter loquutum, in nostram quoque sententiam devenisse, ut necessarium putaret allegationes illas tempore Philippi IV. adornatas inspicere, ipsumque in se recepisse, ut ipsas diligentissime conquiri curaret. Quapropter Rescriptum prodiit: *Non proposita*: eoque Rescripto factum est, ut instantia tunc quidem pro rerum circumstantiis minime admissa censeretur, non tamen omnino, & perpetuo rejecta, quin potius relictus fuerit locus ulteriori rationum, atque factorum examini, si quæ aliquando ad ipsam petitionem magis juvandam deducerentur.

Novum examen hac occasione institutum.

Quum itaque, nunc ad Nos ipsos in Apostolica Sede, inscrutabili Dei judicio, collocatos præfatæ petitiones jamdudum desertæ, instantibus præfatis Carissimis in Christo filiis nostris, delatæ fuerint; omnia, quæ ad plenam rei cognitionem quomodocumque pertinerent, colligi mandavimus, quæque olim desiderata sunt, in lucem proferri. Ut autem nihil sine aliorum prudenti consilio statueremus, peculiarem delectorum Virorum Congregationem ad negotii hujus examen deputavimus; in qua adscriptos voluimus Venerabilem Fratrem Nostrum Antonium Xaverium Episcopum Prænestinum S. R. E. Cardinalem *Gentili* nuncupatum, prædictæ Congregationis Concilii Præfectum, Dilectosque Filios Nostros ejusdem S. R. E. Cardinales Presbyteros, Sylvium *Valenti* Congregationis de Propaganda Fide Præfectum, Carolum Albertum *Cavalchini* Præfectum item Congregationis super negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium, Fortunatum *Tamburini* Præfectum Congregationis Sacrorum Rituum, & Joachimum *Besozzi* Majorem Pœnitentiarium; ac præterea Venerabilem Fratrem *Sylvestrum Merani* Episcopum Porphyriensem Apostolici Sacrarii Præfectum, quem peculiaris hujusce Congregationis Secretarium declaravimus; ac Dilectos Filios, Magistrum *Ludovicum Valenti* in utraque Signatura nostra Referendarium, Protonotarium Apostolicum, & Fidei Promotorem, Fratrem *Michaelem a Sancto Joseph* Priorem Generalem Ordinis Discalceatorum Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum, *Cœlestinum Orlandi* Procuratorem Generalem Congregationis Monachorum Cœlestinorum, *Joannem Andream Onofrii* Ordinis Eremitani S. Augustini Procuratorem Generalem, *Thomam Sergium* Presbyterum Congregationis Piorum Operariorum, Sanctæ Inquisitionis Consultorem, & Præfectum Studiorum in Collegio Urbano de Propaganda Fide, Fratrem *Joachimum Pucci* Ordinis Prædicatorum Magistrum, Episcopum, & Cleri Romani Examinatorem; *Dominicum Turanum* Societatis Jesu Presbyterum, Apostolicæ Pœnitentiariæ Consultorem Theologum, & *Ægydium Giulj* ejusdem Societatis Presbyterum, alterum Examinatorem Episcoporum, & Sacrorum Canonum Professorem, in Collegio Germanico-Hungarico ad Sanctum Apollinarem. His omnibus, & singulis exhiberi mandavimus quæcumque ad causam pertinebant, eaque potissimum, quæ nuper reperta sunt, sed in præcedentibus propositionibus exhibita non fuerant; quæ omnia justo volumine comprehensa typis edita sunt Romæ hoc anno MDCCXLVIII. datoque aliquot Mensium spatio, quo res accurate perpenderetur, jussimus; ut singuli sententiam suam scripto traditam, ac sigillo obsignatam ad Nos transmitterent: quæ omnia diligentissime sunt peracta.

Nomina Cardinalium & Consultorum.

Denique Nos ipsi aliorum laboribus laborem nostrum, privataque studia nostra eorum studiis adjunximus, & inspectis, libratisque tum novis documentis, tum ipsorum suffragiis (ex quibus, quum quatuordecim numero fuerint, duo dumtaxat petitio-

citionem ejiciendam esse, reliqui vero duodecim Indultum concedi posse censuerunt) omnibus rite, ac mature pensatis, invocato etiam Divini Luminis adjutorio, piis ac religiosis precibus dictorum Carissimorum in Christo Filiorum Nostrorum Ferdinandi VI. Hispaniarum Catholici, & Johannis V. Portugalliæ, & Algarbiorum Regum Illustrium libenter annuentes, omnibus, & singulis in eorum Regnis, atque Dominiis actu commorantibus, tam Sæcularibus, quam Regularibus Sacerdotibus nunc existentibus, ac pro tempore futuris, quamdiu in prædictis Regnis, atque Dominiis moram traxerint, & non alias, facultatem perpetuis futuris temporibus duraturam concedimus, & impertimur, ut singulis annis die secunda Novembris, seu die sequenti, juxta Rubricas Missalis Romani, qua nempe Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum ab Ecclesia Universali recolitur, tres Missas singuli celebrare possint, & valeant, contrariis quibuscumque Constitutionibus, litteris, regulis, ritibus, & consuetudinibus minime obstantibus.

Indultum conceditur pro tribus Missis die Comm. omnium Fidelium Defunct. ab omnibus in Dominiis duorum Regum celebrandis, in perpetuum.

Novimus sane, inter Scriptores rerum moralium non satis convenire, an Sacerdotibus celebrantibus Missam pro Defunctis juxta prædictas Rubricas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, liceat hujusmodi Missæ fructum medium, quem vocant, alicui peculiari defuncto applicare, an vero pro omnibus omnino Defunctis Fidelibus illum applicare teneantur. Utcumque autem se res habeat de hac controversia, Nos eos quidem, quibus in Aragoniæ Regno licitum erat ante hoc nostrum Indultum duas, vel tres respective Missas prædicta die celebrare, hortamur in Domino, ut earum fructum medium omnibus in Christo quiescentibus applicent; His vero, qui in posterum hujus Indulti vi, aut tertiam in eodem Regno Missam, aut secundam & tertiam in aliis Regionibus, ad quas hoc idem Indultum extenditur, celebraturi sunt, districte jubemus, atque præcipimus, ut earum fructum medium, non quidem alicui peculiari defuncto, sed in suffragium omnium Fidelium Defunctorum omnino applicent; expresse hanc esse nostram mentem, & voluntatem, neque Nos alias, absque hujusmodi lege & conditione, hoc ipsum Indultum unquam concessuros fuisse.

Nihil innovatur, quoad applicationem primæ Missæ & aliarum antea in Aragoniæ Regno permissarum.

Sed Missæ hoc indulto concessæ applicari jubentur omnibus Fidel. Defunct.

Scimus etiam, antiquis justisque titulis innixum esse usum, quo solent Presbyteri Eleemosynam accipere pro celebrandis, sive pro applicandis Missis juxta offerentium mentem; qua de re late disseruimus in nostra *Institutione Ecclesiastica*, fusius autem in opere nuperrime vulgato *de Synodo Diœcesana Lib. V. Cap. 8. & 9.* An vero quum retroactis temporibus in Regno Aragoniæ duæ Missæ a Sacerdotibus Sæcularibus, tres autem a Regularibus in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrarentur, duplex quoque ab illis, seu respective triplex Eleemosyna acciperetur, id ignoramus; sed facile credimus id usitatum fuisse, quum ubique fere receptum sit, ut in solemnitate Nativitatis Domini pro tribus Missis tria recipiantur charitativa stipendia. Ideoque de illis, qui ante hoc tempus in Aragoniæ Regno duas, vel tres respective Missas prædicta die celebrantes, duas vel tres eleemosynas accipiebant, nihil innovandum censemus. Iis vero, qui inposterum in eodem Regno tertiam Missam vigore præsentis Indulti celebrabunt, justis de causis, ac sub pœnis inferius dicendis districte prohibemus, ne pro ipsa Missa ullam Eleemosynam accipere præsumant, sicut etiam iis, qui in aliis locis hoc eodem Indulto comprehensis, secundam, tertiamque Missam celebrabunt, simili ratione, ac sub iisdem pœnis præcipimus, atque jubemus, ut non nisi unam accipiant eleemosynam, videlicet pro prima Missa dumtaxat, & in ea tantum quantitate, quæ a Synodalibus Constitutionibus, seu a loci consuetudine regulariter præfinita fuerit. Decernentes nullam omnino causam, nullumque prætextum, aut obtentum, ad declinandam hujus præcepti nostri observantiam suffragari posse; ne voluntariam quidem Fidelium oblationem, nam nec a sponte dantibus quidquam recipi posse statuimus; nec alium quemcumque colorem, quod nempe eleemosyna detur pro celebratione, non autem pro applicatione Missæ; aut quod applicatio facienda sit pro omnibus Fidelibus Defunctis, sive quod offerentes cupiant ipso dumtaxat oblationis merito Defunctos juvare; hi enim poterunt per alia pia opera, sive per alias eleemosynas in alios quoscumque, quam in Sacerdotem, eique conjunctos, erogandas, Defunctorum Animabus suffragari: Non item gravem indigentiam, aut paupertatem

Quoad perceptionem eleemosynæ, pari modo statuitur.

Ut pro Missis noviter indultis nihil accipiatur præter eleemosynam pro prima Missa, juxta Taxam consuetam.

Ac decernitur nullam ob causam, aut prætextum, quidquam percipi posse.

Sacer-

Sacerdotis celebrantis, aut Ecclesiæ, aut Cœnobii; quibus nimirum aliis quibuscumque rationibus subveniendnm erit: Nec magnam copiam eleemosynarum, quæ congestæ fuerint pro Missis celebrandis ipsa die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, quibusque aliter satisfieri non possit; quum minime liceat eleemosynas accipere pro Missis, quæ celebrari nequeunt intra tempus ab offerentibus, aut a legibus præfinitum: Neque porro Missarum onera non adimpleta, pro quibus eleemosynæ jam receptæ, aut attributi redditus jam percepti fuerint; Nos enim nolumus hujusmodi onera impleri per celebrationem Missarum, quæ Indulto nostro permittuntur: Neque demum legem fundationis jam factæ, aut in posterum faciendæ cum augmento eleemosynæ pro secunda, & tertia Missa; quum Nos hujusmodi fundationes sive factas, sive faciendas, etiam ex nunc prout ex tunc, & e contra, hac in parte nullas & irritas esse, & fore decernamus. In summa volumus & statuimus, hujusmodi Missas de novo concessas omnibus in communi Fidelium Defunctorum animabus, absque ulla prorsus eleemosynæ perceptione, applicari; contrafacientes autem pœnam suspensionis a Divinis ipso facto incurrere decernimus, ejusque relaxandæ facultatem Nobis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus expresse reservamus. Hanc vero facultatem communicamus Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, sive aliis Locorum Ordinariis, ut auctoritate nostra Apostolica, & tamquam Apostolicæ Sedis Delegati, ubi sic expedire prudenter in Domino judicaverint, eadem canonice utantur erga quoscumque præcepti hujus nostri violatores, qui ad ipsos humiliter recursum habuerint, sive Sæculares, sive Regulares, sive alio quocumque modo ab eorum Jurisdictione exemptos; hac tamen apposita lege, ut incursam hujusmodi suspensionem nunquam relaxare valeant, nisi prius eleemosynas a delinquentibus ratione prædictarum Missarum perceptas ab ipsis reipsa receperint; quas ipsi Ordinarii in alios pios usus (non tamen in subventionem eorumdem Sacerdotum, aut personarum ipsis vel sanguine, vel necessitudine conjunctarum, aut in eorundem Cœnobiorum, Domorum, & Ecclesiarum utilitatem, quantumvis ipsi, aut personæ, Cœnobia, Domus, & Ecclesiæ hujusmodi notoria paupertate laborarent) arbitrio suo erogare debebunt. Sciat tamen, quod facultas hujusmodi, quam ad relaxationem suspensionis eo modo incursæ iisdem delegamus, nequaquam extenditur ad dispensationem ab irregularitate, in quam inciderent, qui post suspensionem, ut præfertur, incursam, in Sacro Altari ministrare præsumerent; hujus enim dispensationis concedendę facultatem Nobis, & Successoribus nostris Romanis Pontificibus privative, & perpetuo reservamus.

Sub pœna suspensionis ipso facto incurrendæ, & Pontif. reservatæ. Quam Episcopi, jure delegato, relaxare poterunt, facta tamen restitutione.

Super Irregularitate ex celebratione post incursam suspensionem contracta, a solo Pontifice dispensatur.

Ad hunc igitur solum, & unicum finem, ut in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, multiplicatis Ecclesiæ Militantis suffragiis, piorum Animæ in Purgatorio detentæ subleventur, omnibus tam a Sæculari, quam e Regulari Clero Sacerdotibus in Regnis atque Dominiis duorum prædictorum Regum Ditioni subjectis, nunc, & in posterum pro tempore existentibus, concedimus, & indulgemus, ut prædicta die tres Missas singuli celebrare possint, & valeant. In quo sicuti prædictorum Consultorum concordibus fere sententiis, consiliisque adhæsimus, ita a piæ Matris Ecclesiæ spiritu nequaquam discessisse Nos arbitramur. Siquidem animadvertimus minime alienam fuisse Ecclesiam a permittenda Sacerdotibus Missarum iteratione in unico die, ubi de juvandis Defunctorum Animabus ageretur, & quidem etiam postquam desierat vetus illa disciplina, de qua infra sermo erit, qua scilicet Sacerdotibus licebat pluries in die rem Divinam peragere, ac post latam legem de unica tantum Missa, præter quam in die Natalis Domini, ab unoquoque Sacerdote celebranda.

Quid spectaverit Pontifex in concedendo Indulto.

Ecclesiæ studium suffragandi Fidelibus Defunctis.

I. Nova hæc disciplina a Prædecessoribus Nostris Innocentio III. & Honorio III. Romanis Pontificibus stabilita fuit, quorum hac de re leges extant in Libris Decretalium Titulo *De celebratione Missarum*; Innocentii quidem in Cap. *Consuluisti*; Honorii vero in Cap. *Te referente*. Quum autem Innocentius in cit. Capit. hæc verba posuisset: *Excepto die Nativitatis Dominicæ, nisi causa necessitatis suadeat*; non solum Glossa Canonica eidem Capitulo apposita hujusmodi necessitatis causam tunc fore dicit, quum celebranda sit Missa pro aliquo recens defuncto, ibi: *sed quam dicit necessitatem? Respondeo: si celebravit de die, & postea etiam moriatur* ali-

Hujus exempla, etiam post vetitam Missæ iterationem in genere.

aliquis: verum etiam in Synodo Oxonienſi, poſt ipſius Innocentii obitum, ſedente jam Honorio III., celebrata, decretum videmus, ut ſi Defuncti corpus Eccleſiaſticæ Sepulturæ mandandum exiſtat, Sacerdos duas Miſſas eodem die celebret, unam de Officio diei, aliam pro Defunctis ut videre eſt in Collectione Conciliorum Angliæ Londini edita anno MDCCXXXVII. *Tom. I. pag.* 586. *n.* 7. Idque etiam diſtinctius in aliis Conciliis traditum invenitur, a quibus præſcriptum eſt, ut Sacerdos in prima Miſſa Purificationem non ſumat, uſque tunc ſolum ſecunda Miſſa pro Defunctis ab eodem Sacerdote celebretur, quando Cadaveris præſentia occurrat die Dominico, ſeu alio die Feſto, nec alius adſit Sacerdos qui hujuſmodi ſecundam Miſſam celebrare poſſit, quemadmodum habetur in Conſtitutionibus Sodorenſibus anno MCCXCI. conditis *Cap.* 36. in eadem Anglicana Collectione *Tom. II. pag.* 179., itidemque in Concilio Rothemagenſi habito an. MCCXXXI. *n.* 14. *in Collectione Harduini Tom. VII. pag.* 186. *& ſeqq.* Qua de re Nos ipſi olim egimus in noſtra Inſtitutione Eccleſiaſtica XXXVI. *pag.* 186. Neque vero hæc in præſenti a Nobis commemorantur, quaſi nunc etiam, præſente Cadavere, duæ Miſſæ ab eodem Sacerdote celebrari poſſint; quum, juxta hodiernam diſciplinam, licet Presbytero, relicta Miſſa de die, Miſſam pro Defuncto, ſi præſens ſit Corpus, cum cantu celebrare, niſi tanta fuerit diei ſollemnitas, quæ Miſſam pro Defunctis omnimode excludat. Sed ideo hæc dicta ſunt, ut appareat, quam propenſa fuerit Eccleſia ad permittendam Miſſarum iterationem quantumvis generaliter interdictam, ubi de procurandis Fidelium Defunctorum ſuffragiis ageretur. Quo nempe ſpiritu Nos etiam adducti, Miſſarum Sacrificia in die Commemorationis omnium Fidelium Dufunctorum a ſingulis prædictorum Regnorum, atque Ditionum Sacerdotibus ter celebrari poſſe conceſſimus.

Sed duæ aliæ præterea cauſæ, eæque ſatis graves, ad id concedendum Nos impulerunt. Prima eſt, quod quum antiquiſſima ſit in Regno Aragoniæ conſuetudo, ut prædicta die tres Miſſæ a Sacerdotibus Regularibus, duæque a Sæcularibus celebrentur; eaque non modo nunquam reprobata fuerit, ſed etiam a Prædeceſſore noſtro Julio III., aut Paulo III. vivæ vocis oraculo confirmata aſſeratur (ut jam olim adnotavimus in folio pro Congregatione Concilii a Nobis, ut ſupra diximus, exarato) utpote quæ nec Divino, nec naturali juri contraria, ſed ſolum a jure communi Eccleſiaſtico vetita dignoſcitur; cumque conſtet eamdem conſuetudinem non ſolum in Regno Aragoniæ proprie dicto, atque in alio Valentiæ, & in Comitatu Cataloniæ, ſed etiam in Regno Majoricæ longius diſſito, tamquam ipſius Aragoniæ Regni Appendice, viguiſſe & vigere; utique nec novam omnino rem, nec in exemplum alibi trahendam Nos feciſſe cenſemus, dum hujuſmodi conſuetudinem, ſive ritum, auctoritate noſtra extendimus ad alia Regna, & Dominia eidem Hiſpaniarum Regi ſubjecta, atque inſuper ad ea, quæ alteri quidem principi, nimirum Luſitaniæ Regi parent, ſed magna ex parte finitima & proxima ſunt prædictis Hiſpanici Regis Ditionibus. Regula quippe canonica eſt, ut in Regionibus conterminis, atque inter ſe proximis Rituum ac Diſciplinæ uniformitas ſtatuatur, atque ſervetur. Unde etiam Prædeceſſor noſter Sanctus Siricius Pontifex Maximus, quum ad Himerium Epiſcopum Tarraconenſem ſcripſiſſet de variis Eccleſiaſticæ Diſciplinæ capitibus, de quibus ille Sanctum Damaſum ipſius Deceſſorem conſuluerat, eidem mandavit, ut Apoſtolica reſcripta non ſolum cum Provincialibus ſuis communicaret, ſed ea etiam tranſmitteret *ad Carthaginienſes, ac Bæticos, Luſitanos, atque Gallæcos.*

II. Uniformitatem Ritus inter Aragoniam aliaſque Hiſpaniæ Ditiones.

Et inter has, & finitimum Luſitaniæ Regnum.

Alteram vero cauſam, eamque plurimi apud Nos momenti, cum magno paterni animi noſtri gaudio, Nobis ſuppeditavit enixum ſtudium duorum Cariſſimorum in Chriſto Filiorum noſtrorum Hiſpaniæ & Luſitaniæ Regum, tantis in Eccleſiam promeritis Illuſtrium, qui unico, & ſincero devotionis inſtinctu acti, nec retardati ob parum felicem exitum ſimilium petitionum, qui a Prædeceſſoribus ſuis propoſitas fuiſſe noverant, iſtorum pietatis hæredes erga Fidelium Animas purgatorio igne cruciatas ſeſe profeſſi ſunt, auctoreſque ſe præſtiterunt, ut in earum levamen recurrente quotannis generali Fidelium Defunctorum Commemoratione, in ſuis reſpective Regnis atque Dominiis ſuffragia multiplicarentur. Quapropter Ma-

III. Pium ſtudium duorum Regum, eorumque in Eccleſiam promerita.

gni Prædecessoris Nostri Sancti Gregorii Papæ verba, quæ is ad Brunichildem Francorum Reginam conscripsit (*Epist.* 50. *lib.* 6. ipsius Operum *Tom. II. pag* 858.) jure, ac merito ad prædictos Reges transferre Nos posse censemus: *Epistolarum vestrarum series, quæ Religiosum animum, & piæ mentis studium continebat non solum voluntatis vestræ fecit Nos laudare propositum, sed etiam libenter invitavit postulata concedere*. Tum etiam ea, quæ alter rec. mem. Prædecessor noster Innocentius Papa III. ad Regem Castellæ scripsit (Epist. 154. lib. 14.) *Cum Personam tuam inter Catholicos Reges speciali diligamus in Domino charitate, in his quæ secundum Deum requiris a Nobis, favorem Tibi Apostolicum libenti animo impertimur*; atque alia, quæ idem (Epist. 24. lib. 15.) scripsit ad Regem Lusitaniæ: *Æquum est autem, ut quos ad Populi regimen, & salutem, dispensatio cœlestis eligit, Apostolica Sedes sincero prosequatur affectu: & in justis postulationibus studeat efficaciter exaudire*; eadem sane præsentium Hispaniæ, ac Portugalliæ Regum pietati ac dignitati mirum in modum congruere videntur. Quorum præterea consimiles postulationes hac de re Nobis exhibitas, & parem pro Religione zelum, eximiumque Christianæ Fidei in remotissimis etiam Regionibus propagandæ studium perspicuis argumentis Nobis assidue comprobatum, dum læti suscipimus, hæc etiam utrique simul aptanda censemus, quæ noster quoque Prædecessor S. Leo Magnus, ad Theodosium Augustum scribebat, *Epist.* 21. *ipsius Operum Tom. I. pag.* 238. *Quantum præsidii Dominus Ecclesiæ suæ in fide Vestræ Clementiæ præparavit, his etiam literis, quas ad me misistis, ostenditur; ut Vobis non solum Regium, sed etiam Sacerdotalem animum inesse gaudeamus. Siquidem præter Imperiales & publicas curas, piissimam sollecitudinem Christianæ Religionis habetis*.

Ad unitatem Ritus servandam trinæ permittuntur Missæ omnibus hoc indulto comprehensis.

Quamvis vero antehac in Regno Aragoniæ, Sacerdotibus Regularibus prædicta die tres Missas celebrantibus Sæculares Presbyteri duas tantum celebrarent, Nos tamen æquum judicavimus hoc illis per omnia exæquare, ut esset inter ipsos Ritus uniformitas: quæ res in causa fuit, ut in Ecclesia Catholica aliæ quoque diversitates sublatæ fuerint, quamtumvis tolerabiliores videri possent. Ita quum in Gallias, regnante Carolo Magno, inductus fuisset, una cum Ordine Romano, Ritus celebrandi tres Missas in die Natali Domini nostri Jesu Christi, quum antea duæ tantum celebrari solent; novum hunc Ritum soli primum Episcopi adoptarunt, ac sibi suæque Dignitatis proprium fecerunt; sed postea, ad evitandam difformitatem hujusmodi facultas ad omnes inferioris quoque Ordinis Sacerdotes extensa fuit, quemadmodum a Nobis demonstratum est in Tractatu *de Festis Domini parte prima pag.* 248.

Applicatio pro omnibus Defunctis juncta juxta Ecclesiæ mentem & dictorum Regum pietatem.

Applicationem autem Missarum hoc nostro Indulto concessarum, tertiæ nimirum a sacerdotibus Sæcularibus in Regno Aragoniæ, secundæ vero, ac tertiæ ab omnibus existentibus in aliis Regionibus hoc Decreto comprehensis, jussimus fieri, non quidem pro aliquo peculiari Defuncto, sed pro omnibus Fidelibus Defunctis in genere; tum quia id magis consentaneum visum est piæ, ac religiosæ menti duorum Regum Indultum expetentium; tum quia Ecclesiæ spiritus id maxime postulabat; Siquidem constat generalem Commemorationem omnium Fidelium Defunctorum secundæ diei Mensis Novembris affixam, jam usque a sæculo nono ab Amalario Fortunato propositam vertente autem sæculo undecimo a Beato Odilone Abbate pro omnibus Monasteriis sibi subjectis receptam, atque ab his demum, Prædecessoris nostri Joannis Papæ XIX. auctoritate, ad universam Ecclesiam popagatam fuisse, ea potissimum de causa, ut, post celebratam præcedenti die Festivitatem in honorem Sanctorum omnium cum Christo regnantium, omnium quoque Justorum Animæ in Purgatorio detentæ ac cœlestis gloriæ consortium expectantes generalibus Ecclesiæ suffragiis adjuventur. De hac re latius disseruimus in opere, quod scripsimus in Acta nonnullorum Sanctorum, quorum Officia celebrantur in nostra Bononiensi Civitate, ac Diœcesi, *in Editione Patavina Cap* 22 Unde satis patet, quam justa de causa prædictas Missas non aliquibus peculiaribus Defunctis, sed omnibus in communi Fidelibus in Christo dormientibus applicandas esse voluerimus.

Quam

Quam vero Nobis semper cordi fuerit, ut juxta Sacrorum Canonum præscriptum, a celebratione Sacrosancti Missæ Sacrificii omnem avaritiæ speciem omnemque sordidi captandi lucri pretextum longissime arceremus, satis compertum esse putamus ex his quæ cum in Archiepiscopatus Bononiensis, tum in Supremi Pontificatus administratione, in hunc finem præstitimus. Etenim inter Pastorales Institutiones nostras, præter *quinquagesimam sextam*, in qua plures hac de re Ecclesiasticæ Disciplinæ regulas demonstravimus, & omnino observari præcipimus, adest etiam *vigesima secunda*, in qua Sanctissimis Apostolicæ hujus Sedis decretis inhærentes pravam quamdam damnavimus consuetudinem, qua contendebant nonnulli licitum esse Missas ita celebrare, ut earum fructum medium in antecessum applicarent pro iis, qui postea eleemosynam offerendo illius applicationem expeterent. Inter nostras vero Apostolicas Constitutiones *in Bullarii Nostri Tom. I.* impressas, extant *vigesima secunda*, *& vigesima tertia*, quibus severissime vetitum per Nos est, ne eleemosynæ pro Missarum celebratione colligantur in iis locis, in quibus major est earum Taxa Synodalis, ut deinde Missæ alibi celebrandæ committantur, ubi hujusmodi Taxa in minori quantitate statuta est. In novissimo autem Tractatu nostro de *Synodo Diœcesana lib. 5. cap. 8. num. 9. & 10.* alia complura ad hanc rem pertinentia studiose collegimus. Aviditatis species a celebratione Missarum arcenda.

Ab hoc itaque tramite neutiquam recedendum Nobis esse judicantes, decrevimus supra, atque statuimus, ut pro celebratione, aut applicatione Missarum hoc nostro Indulto concessarum, Nullum prorsus stipendium quocumque prætextu aut colore accipi valeat; quod ut a Nobis in præsenti casu decerneretur, specialis quædam, & urgens ratio Nos impulit, præter generales hasce quas paulo ante indicavimus. Perspectum est enim omnibus in Ecclesiastica Historia paulum modo versatis, plures olim fuisse dies polyliturgicos, quibus nimirum singuli Sacerdotes plus quam semel Missarum sacrificia peragebant, ut erat, præter Natalem Domini, prima dies Mensis Januarii, Feria V. in Cœna Domini, Vigilia Ascensionis, tres dies Jejunii infra Octavam Pentecostes, aliique dies Festi nonnullorum Sanctorum memoriæ dicati, ut Nativitas Santi Johannis Baptistæ, & Natalitium Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli, de quibus Nos ipsi monumenta protulimus in Opere *de Festis D. N. Jesu Christi p. 1. pag. 247.* Idque præcipua ratione, ubi earum iteratio permittitur.

Ut autem hujumodi consuetudo generaliter tolleretur, & facultas celebrandi plures Missas uno die, ad solum diem Natalis Domini coarctaretur, non alia de causa factum est, quam ut avaritiæ, & sordidis quęstibus adimeretur occasio, vel saltem oblocutionibus silentium imponeretur; quę scilicet ex eleemosynis pro Missarum numero multiplicatis, aut ortum habuerant, aut oriri posse videbantur. Hunc esse proprium sensum Canonis *sufficit, de Consecr. dist. 1.* jam demonstratum per Nos est in literis ad Venerabilem Fratrem Episcopum Oscensum datis §. *Excepta*, *& sequentibus*. Ideo autem scripta Nostra in hoc Decreto frequenter, in medium protulimus, ne quę jam alibi a Nobis dicta sunt, hic denuo explicare, & quę alibi demostravimus, iterum rationibus comprobare cogeremur. Id vero, quid supra posuimus, a duobus præterea scriptoribus in Ecclesiasticis rebus apprime versatis asseritur. Eorum alter est Thomassinus in Opere *de veteri*, *& nova Ecclesiæ disciplina part. 3. lib. 1. cap. 74. n. 6.* ubi post allatam Constitutionem Odonis Episcopi Parisiensis, videlicet: *Nullus bis in die Missam audeat celebrare, aut cum duplici Introitu, nisi in magna necessitate*; hæc subdit: *Cum pecunia tunc ut plurimum ad Missam offerretur, hinc avaritiæ species, vel suspicio quædam iterationi Missarum affricabatur*. Alter est Vicecomes in Tractatu *de antiquis Missæ ritibus lib. 3. cap. 28. circa fin.*, ubi postquam antiquam exposuit disciplinam, qua permittebatur Sacerdoti plures Missas in die celebrare; de ipsius disciplinæ mutatione deinde sic ait: *Abrogationis autem causam, quantum equidem divinare possum, dedere nundinatores quidam, qui majoris pietatis materiam ad turpe lucrum detorquere non sunt veriti, & fecerunt, ut libertas prisca saltem hisce Regionibus erepta sit, ac desierit.* Quę ideo jam vetita fuit, ut turpes quæstus tollerentur.

Si igitur multiplicitas Missarum, quæ Sacerdotibus olim pluribus per annum diebus permittebatur, ideo sublata fuit, ut avaritiæ quæstibus, aut obloquentium suspi-

ſpicionibus obviam iretur, jure ac merito Nos Indultum hoc noſtrum, quo Sacerdotibus in præfatis Regnis, atque Dominiis commorantibus tres Miſſas in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum celebrare permiſimus, hujuſmodi expreſſa lege, atque diſtricta ſanctione communire debuimus, ut ne quis eorum pro Miſſis de novo conceſſis, ullum ſtipendii genus, quacumque de cauſa, & quolibet prætextu, aut colore recipere poſſet.

Atque in caſu etiam aliis denegata fuit, ne avaritiæ via aperiretur.

His accedit, quod quum petitiones inſpexerimus ab aliquibus peculiaribus Epiſcopis Apoſtolicæ Sedi olim oblatas pro conceſſione celebrationis duarum, aut trium Miſſarum in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum; ſimulque contraria expenderimus Reſcripta tunc reſpective emanata; agnovimus prædictas petitiones huic potiſſimum rationi innixas fuiſſe, quod ſcilicet tanta eſſet eleemoſynarum copia, quæ ea die pro Miſſarum celebratione a piis Fidelibus offerebantur, ut aliter illis ſatisfieri non poſſe affererent, quam ſi facultas indulgeretur Sacerdotibus, ut plures Miſſas ea ipſa die celebrare poſſent: contra vero in rejiciendis iiſdem petitionibus, id maxime ſpectatum fuiſſe agnovimus, ne per hujuſmodi conceſſiones Ordo Sacerdotalis apud detractores in aviditatis ſuſpicionem, & infamiam adduceretur. Qua etiam de cauſa Nos hanc conceſſionem noſtram, prædicta lege adjecta, ſuſpicionibus hujuſmodi nullum locum præbere poſſe voluimus.

Hęc ſunt, quæ concedenda eſſe judicavimus, quæque de præmiſſorum conſilio, & Apoſtolica auctoritate Noſtra conceſſimus; atque hæc ſunt, quæ in hujuſmodi Indulti conceſſione præ oculis habuimus; quæque omnia exponenda duximus præſenti Decreto, quod a Nobis conditum, manu noſtra ſubſcripſimus hac die XXI. Auguſti Anni MDCCXLVIII. Anniverſaria Coronationis noſtræ, ineunte Pontificatus Noſtri Anno Nono.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontifex Decretum confirmat per Literas Apoſtolicas, cum clauſulis &c.

Porro præinſertum noſtrum Decretum, atque in eo omnia, & ſingula contenta, ac præſcripta, quo firmius ſubſiſtant, & ſerventur exactius, atque etiam quatenus opus ſit, auctoritate Noſtra Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, & approbamus; illique, & omnibus, ac ſingulis contentis, & præſcriptis, Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, atque ita, ut præmittitur, omnino ſervari mandamus. Decernentes eaſdem præſentes literas firmas, validas & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac illis, ad quos ſpectat, & ſpectabit in futurum, pleniſſime ſuffragari, & ab eis reſpective ſub irrogatis pœnis, & cenſuris inviolabiliter obſervari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari; Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque Volumus autem, ut præſentium literarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate coſtitutæ muniti eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur iiſdem præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. Pontif. Anno IX. Die 26. Aug. 1748.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XXVI. Auguſti MDCCLVIII. Pontificatus Noſtri Anno IX.

Cajetanus Amatus.

ERE-

XVI.

ERECTIO

Duarum Cathedrarum in Archigymnasio Urbis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

QUANTA Reipublicæ commoda obveniant ex publicis studiorum Universitatibus, in quibus bonarum artium, ac scientiarum documenta ingenuæ Juventuti traduntur, concordi omnium judicio, & felici experientia evidentissime constat; dum per homines maxime liberalibus disciplinis exultos atque expolitos, totius Civitatis mores, ad æquitatis, & justitiæ rationem conformari solent; & necessaria in civilibus Societatibus judicia, recte, ac laudabiliter exerceri, pluraque hominum usibus proficua inveniri passim conspiciuntur, & reliquæ omnes privatæ ac publicæ res prudenter utiliterque administrari.

Procemium ex publica Universitatum utilitate.

Quamobrem ad Nostrum potissime Officium pertinere judicavimus, celeberrimum Almæ Urbis Nostræ Archigymnasium studii generalis, *Sapientiam* nuncupatum, speciali providentiæ Nostræ cura tueri, atque fovere, quin etiam, si quæ Nobis ejus rei facultas suppeteret, illius splendorem novis Apostolicæ liberalitatis favoribus amplificare: Ut, quæ Nobis olim in minoribus adhuc versantibus, ejusdemque Sapientiæ regimen, pro Advocati Consistorialis jure, vel communiter, vel peculiariter moderantibus, ad perficiendum illius statum deesse videbantur, ea nunc, supremæ Auctoritatis Nostræ ope, ipsius Universitatis, totiusque Urbis ornamento & commodo, accederent incrementa.

Pontifex jam Universitatem Urbis protexit & favoribus amplificavit.

Quæ quidem cum partim in restituendo aut firmando aptiori, utiliorique ipsius Archigymnasii regimine atque ordine, partim in nonnullarum, quæ desiderabantur, doctrinarum & facultatum accessione, consistere intelligeremus; illud hactenus studiose præstare non omisimus, ut scilicet, quas opportunas judicavimus leges, sive ad tempus, sive perpetuo in eodem servandas; præscriberemus, ex quibus meliorem studiorum rationem, ac scientiarum tradendarum methodum in ipso recte processuram fore confidimus: Alterum vero, quod ad novas Disciplinarum Cathedras instituendas, augendumque Lectorum numerum pertinebat, ad hunc diem efficere non potuimus, quum id, nec ipsius Archigymnasii redditus, nec Apostolici Ærarii Nostri vires, recentibus nimium calamitatibus exhaustæ, ullo modo ferre valerent.

In reformando ejus regimine plura jam præstitit.

Cum autem recens in Civitate & Statu Avenionensi, & Comitatu Venaissino Nostræ temporali Ditioni subjectis, inducta sit facultas, ut eam vocant, privativa, dandi prælo, ac vendendi & publicandi per totam Pontificiam Ditionem Civitatis, Status, & Comitatus præfatorum, novitates publicas, tam politicas, quam Literarias, & alia similia, ipsaque privativa facultas dilecto filio Alexandro Giraud ad novem annos concessa, & locata reperiatur, pro annua responsione quatuor mille librarum monetæ Galliæ, sub diversis pactis, & conditionibus, prout in Instrumento publico per acta dilecti filii Cognominati Jeremiæ, Notarii publici, & Secretarii, generalis Legationis Avenionen: sub die 16 Mensis Novembris Anni Domini 1741. desuper confecto, & stipulato, plenius continetur.

Nunc ex proventum cujusdam novi Affictus Cathedrarum numerum auget.

Nos igitur congruum & consentaneum arbitrantes, prædictum redditum quatuor mille librarum dictæ monetæ, qui, quum antea nunquam inter emolumenta Camerariа computatus fuerit, ex prædicta nova locatione, & privativa facultate per Nos, ut præfertur, indulta, nuper accrevit, eidem Archigymnasio, ad excitandas, & promovendas in eo alias scientias, & liberales artes, integre, & in perpetuum attribuere; verumque hodiernum ipsius Archigymnasii statum, annuos redditus,

Incipit dispositiva

Ca-

Cathedras, & Lecturas, regimen, administrationem, & privilegia, de quibus plenam certamque notitiam habemus, nec non præfatum locationis Instrumentum, omnia item & singula privilegia, & indulta etiam a Romanis Pontificibus Prædecessoribus Nostris Civitati & Legationi Avenionensi, ac pro tempore existentibus S. R. E. Cardinalibus de Latere Legatis & Vicelegatis inibi commorantibus, quomodolibet concessa, etiam pluries confirmata, & innovata, ac alia quæcumque, etiam specialem, & individuam mentionem, & expressionem requirentia, eorumque omnium & singulorum totos, & integros tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes.

Erigit unam Cathedram Mathematicæ, & alteram Chymiæ per concursum conferendas.

Motu proprio, & ex certa scientia, meraque deliberatione Nostris, deque Apostolicæ Potestatis plenitudine, in præfato publico Archigymnasio, seu studio generali, *Sapientiæ*, nuncupato, de Urbe, præter eam in qua elementa Geometriæ traduntur, aliasque inibi præexistentes Cathedras & Lecturas, duas novas Cathedras, seu Lecturas, alteram nimirum Mathematicæ, alteram autem Chymiæ hujusmodi Professoribus, probatæ fidei, & idoneitatis ad Cathedras hujusmodi pro tempore quomodolibet vacantes, prævio concursu, & servata forma dudum a Nobis in Constitutione Nostra, privilegiorum Nostræ Consistorialis Aulæ advocatorum confirmatoria, quæ incipit, *Inter conspicuos Ordines*, edita quarto Kalendas Septembris Anno Quinto, §. *In eligendis*, tradita atque præscripta, deputandis, & assumendis, ad commune bonum, publicamque utilitatem, Apostolica Auctoritate perpetuo erigimus, & instituimus.

Ipsisque Cathedris assignat scuta ducenta pro qualibet.

Eisdemque Cathedris, seu Lecturis a Nobis sic erectis & institutis, pro earum dote, ac utriusque Lectoris congruo salario & provisione, annuam summam quadringentorum scutorum monetæ Romanæ de juliis decem pro quolibet scuto, ad rationem ducentorum scutorum pro quolibet, eis, ut infra, persolvendorum, eadem Apostolica Auctoritate constituimus & assignamus. Ipsosque futuros pro tempore Mathematicæ, & Chymiæ Lectores, aliorum dicti Archigymnasii Lectorum Magistrorum, Doctorum, & Professorum consortio, ita ut omnibus, & quibuscumque privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis, præeminentiis, antelationibus, honoribus, & prærogativis, etiam antianitatis, quibus alii ejusdem Archigymnasii Magistri, Lectores, Doctores, & professores quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum, pariformiter, & æque principaliter, in omnibus, & per omnia, & omnino quoad omnia, ipsi quoque utantur, fruantur, potiantur, & gaudeant, omnibusque pariter oneribus & obligationibus, quibus illi subjacent, pari modo etiam ipsi subjaceant; Apostolica itidem Auctoritate adjungimus, & aggregamus.

Lectores dictarum facultatum aliorum consortio adjungit.

Ad consulendum vero perpetuæ utriusque Cathedræ a Nobis per præsentes erectæ stabilitati, & manutentioni, prædictam facultatem privativam dandi prælo, ac vendendi, & publicandi per totum Avenionen. & Canonicatum Venaissinum, Nostræ temporali Ditioni subjectum, novitates publicas, tam politicas, quam literarias, Kalendaria, cæteraque in memorato Instrumento locationis comprehensa, & expressa, earumdem tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac quatenus opus sit, de novo inducimus, & constituimus. Et nihilominus præfatum annuum reditum quatuor mille librarum dictæ monetæ Galliæ, ex concessione & locatione privativæ facultatis hujusmodi nunc provenientem, & qui deinceps, etiam in quacumque majori summa provenire poterit, a cæteris Cameræ Apostolicæ redditibus, introitibus, & proventibus extraneum, seu perpetuo separatum, atque disjunctum haberi, & censeri volumus, ideoque ab iisdem pari auctoritate itidem perpetuo separamus, sejungimus, & dismembramus, sicque dismembratum, sejunctum, & separatum, præfato Archigymnasio pro utriusque Cathedræ seu Lecturæ a Nobis per præsentes erectæ & institutæ, dote, & pro aliis infrascriptis usibus, etiam perpetuo applicamus, concedimus, & assignamus.

Pro hujus electionis firmitate dictum Affictum,

Quamobrem dilectis Filiis nunc, & futuris pro tempore ejusdem S. R. E. Cardinalibus Nostris, & Sedis Apostolicæ de Latere Legatis, ac Vicelegatis in dicta Civitate Avenionen. commorantibus, nec non Congregationi Avenionensi, ac præ-

fatæ

fatæ Cameræ Apostolicæ Thesaurario, & Commissario generalibus, aliisque ipsius Cameræ Officialibus & Ministris, quocumque nomine nuncupatis, in virtute Sanctæ Obedientiæ districte inhibemus, ne præfatum annuum redditum ex privativa facultate hujusmodi provenientem, in alios quoscumque usus, & causas, quantumvis privilegiatas, & privilegiatissimas, ullatenus erogent aut convertant, nec de prædictis pecuniis aliter ullo modo disponere præsumant; sed ipsa dumtaxat Congregatio, prædictique Legati ac Vicelegati, seu alii, ad quos nunc quomodolibet spectat, & spectabit in futurum, si, & postquam, ac quoties pro parte infrascripti Nostri, deinde vero Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut Rectoris dicti Archigymnasii fuerint requisiti, tam pro executione & conservatione dictæ privativæ facultatis, quam pro integra, celerique exactione annui redditus præfati, eorum brachium & auxilium efficaciter præstent; Ipseque pro tempore Cardinalis Legatus, seu Vicelegatus exactæ pecuniæ depositum, in faciem, & creditum dicti Archigymnasii, ut infra, faciendum sedulo curet. & assignationem confirmat.

Quoniam vero dilectus Filius Noster Sylvius Tituli Sancti Callisti S. R. E. Presbyter Cardinalis Valenti nuncupatus, ejusdem S. R. E. Camerarius, & Nobis a Secretis Status, in procuranda prædicti novi redditus accessione, & in illius applicatione ad supradictum effectum proponenda, eximium suum studium de bono publico amplificando, ac de scientiis & liberalibus Artibus promovendis Nobis aperte comprobavit; idcirco Nos earumdem tenore præsentium prædicto Sylvio Cardinali, quoad vixerit, plenam & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem tribuimus, & elargimur, post ipsum vero cuilibet pro tempore existenti Romani Pontificis Secretario Status, nec non præfati Archigymnasii pro tempore Rectori similiter concedimus & impertimur, ut ipsi, adveniente termino currentis locationis dictæ privativæ facultatis, & sic deinceps quoties terminus hujusmodi advenerit, eidem pro tempore existenti Legato, seu Vicelegato Avenionen aut pro eo alii, vel aliis, ad quos pro tempore spectabit, aut spectare poterit, celebrationem & stipulationem novæ locationis ejusmodi privativæ facultatis pro dicto Archigymnasio, celeremque transmissionem pecuniæ de Civitate Avenionen. Romam, ad effectum illam, ut infra, deponendi, absque ulla dependentia a prædicta Congregatione Avenion. aut a Camera Apostolica, illiusque Officialibus, & Ministris prædictis, committere, & mandare libere & licite possint, & valeant. Interim vero Rev. Card. Valenti pluribus titulis de dicta Universitate benemeritum designat.

Postremo volumus, & mandamus, ut pecuniæ, ut supra, provenientes, apud Mensam Nummulariam Montis Pietatis, ad creditum dicti Archigymnasii, in peculiari tamen & separato computo, deponantur, ita ut cum aliis prædicti Archigymnasii redditibus nullo unquam tempore misceantur, vel confundantur, sed stare debeant dumtaxat ad effectum, ut pro rata scutorum quadringentorum, prædictis duobus Lectoribus Mathematicæ, & Chymiæ, annua honoraria & stipendia a Nobis iisdem respective constituta, in consuetis tertiariis, juxta morem aliarum Cathedrarum, & Lectorum ipsius Archigymnasii, mediantibus ordinibus manu Rectoris ejusdem pro tempore deputati subscriptis, persolvantur, residuum vero in expensas necessarias pro experimentis Chymicis, & non in alios quoscumque usus, omnino erogetur. Modum asservandi & solvendi pecunias assignatas

Præsentes quoque Literas, quas in dicta Camera Apostolica, juxta Constitutionem fel. rec. Pii Papæ IV Prædecessoris Nostri desuper editam, præsentari, insinuari, & registrari volumus, præmissaque omnia, & singula, nullo unquam tempore ex quibuscumque causis, de subreptionis, vel obreptionis, seu nullitatis vitio, aut intentionis Nostræ, vel quocumque alio defectu notari, impugnari, retractari, seu etiam revocari, suspendi, restringi, limitari, aut in jus, vel controversiam vocari, seu ad terminos juris reduci posse, sed semper, perpetuoque valida, & efficacia existere, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere debere; sicque per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales, nec non Palatii Apostolici Auditores, prædictæque Cameræ Thesaurarium Generalem, & Clericos Præsidentes, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; & si secus super Clausulæ pro præmissorum firmitate.

his

his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Derogatio contrariis. Non obstantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis generalibus, vel specialibus, dictæque Cameræ. nec non Congregationis Avenionen. & Archigymnasii prædicti, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respective statutis, & Consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apostolicis dictæ Congregationi, eidemque Cameræ, ac illius Officialibus & Ministris, & quibusvis aliis, sub quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus & efficacissimis, & insolitis clausulis, ac irritantibus decretis, etiam motu, scientia, deliberatione, & potestatis plenitudine paribus, etiam consistorialiter, ac alias quomodolibet in contrarium præmissorum confirmatis, approbatis, & innovatis: Quibus omnibus & singulis, etiam si pro sufficienti illorum derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales item importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium & singulorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum effectum, specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime motu simili derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Fides præstanda transumptis. Utque de præmissis etiam in Civitate & Ditione Avenionen., quandocumque opus fuerit, fides fieri valeat; volumus, ut earumdem præsentium transumptis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo præfati Sylvii Cardinalis, seu respective Romani pro tempore Pontificis Secretarii Status, aut prædicti Archigymnasii Rectoris obsignatis, eadem prorsus fides adhibeatur in Judicio, & extra illud, quæ adhiberetur hisce præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio. Nulli ergo omnino Hominum liceat hanc paginam Nostræ Erectionis, dismembrationis, applicationis, inhibitionis, concessionis, decreti, mandati, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pont. A. IX. die 11. Octobris 1748. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLVIII., quinto Idus Octobris Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Card. Passioneus.
J. Datarius.

VISA DE CURIA
J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.
Registrata in Secretaria Brevium.

DECRETUM.

Quo prohibetur cuilibet in posterum Libros, Scripturas, aliaque Opera quæcumque Typis imprimere, seu aliter in lucem edere; in quibus de imminutione dierum Festorum de Præcepto, sive pro, sive contra eam agatur.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Instantiæ factæ Pont. super im. NON multi menses effluxerant, ex quo placuit Omnipotenti Deo humilitatem Nostram nullis suffultam meritis ad universalis Ecclesiæ regimen assumere, quum

quum plurium, & pietate, & doctrina insignium Virorum, necnon Episcoporum per Ecclesias tam citra, quam ultra Montes constitutorum, instantiæ ad Nos deferri cœperunt, ut numerus dierum Festorum de præcepto in satis nota Constitutione rec. mem. Prædecessoris Nostri Urbani Papæ VIII. præfinitus, auctoritate Nostra minueretur. Quam quidem ob rem, Nobis exponebant, & nimis grave detrimentum humilioris sortis hominibus, qui manuum suarum laboribus se ipsos, suasque familias sustentare coguntur, ex hujusmodi Festorum dierum numero, quibus operari prohibentur, inferri; Et simul arduum vel potius impossibile esse, debitam, exactamque eorum observantiam & sanctificationem a populis obtinere; siquidem post innumeras districtasque leges ea de re latas, & curas adhibitas, numquam sæpius cauponæ atque popinæ frequentari dignoscuntur, quam ipsis diebus Festis, pomeridianis potissimum horis, non sine scandalo, & rixarum, aliorumque criminum sequela. Cumque Carissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ Rex illustris post aliquot annos Urbem ingressus ad Nos comiter accessisset, non omisit summo zeli studio pro hujusmodi Festorum dierum in suis Regnis imminutione Nobiscum agere.

minutione dierum Festorum.

Summa rationum quæ adducebantur.

Nos autem cum primum illæ, quas supra diximus, instantiæ ad Nos pervenerunt, minime labori pepercimus, ut rem ipsam in suis fontibus inspiceremus, quin etiam satis amplam Dissertationem ea de re exaravimus, & publicari curavimus, in qua pleraque a Nobis demonstrata sunt, ad hanc minuendorum Festorum materiam pertinentia, pluresque hujusmodi imminutionis viæ indicatæ fuerunt; sed nihil definitum, aut pro auctoritate statutum fuit; quum id Nobis unice propositum tunc fuisset, ut aliorum sententias intelligeremus, non solum circa rationem peragendæ Festorum dierum reductionis, sed etiam super ipsius imminutionis substantia, an eam fieri, vel potius rem in priori statu relinqui præstaret; itaut, qui reductionem nequaquam faciendam existimaret, minime necesse haberet de illius executionis modo inquirere, aut Nobis consilium præstare.

Pont. de hac re dissertationem confecit, ut aliorum sententias audiret.

Quadraginta porro fuerunt, quorum consilium requisivimus; inter quos nonnulli hujus S. R. E. Cardinales, Episcopi plures tam Itali, quam Ultramontani, reliqui Teologiæ aut Sacrorum Canonum Professores, vel in Ecclesiasticæ Disciplinæ rationibus tum Romæ, tum alibi agendo potissimum experiendoque versati. Horum omnium responsa, juxta mandatum Nostrum, scripto concepta, quæ adhuc apud Nos asservantur, cum accepissemus; ex prædicto numero, tres supra triginta invenimus, qui Festorum dierum imminutionem vel necessariam, vel utilem omnino fore affirmabant; ex his vero, quindecim Nobis suadebant ut edita generali Apostolica Constitutione, hujusmodi imminutionem in universa Ecclesia statueremus; alii autem numero octodecim, audiendas esse censebant instantias Ecclesiarum atque Diœcesum, earumque peculiaribus necessitatibus diversa atque opportuna ratione consulendum. Quod vero pertinet ad ipsius reductionis modum; quum in Concilio Provinciali Tarraconensi, habito sub san. mem. Prædecessore Nostro Benedicto XIII. Pontifice de Nobis optime merito, conditum fuerit Decretum, ut, accedente Apostolicæ Sedis approbatione & auctoritate, ac salva obligatione sanctificandi, ut prius, omnes dies Dominicos, & solemniores quasdam Festivitates, quibus nimirum & assistendum foret Sacrificio Missæ, & abstinendum ab operibus servilibus: in aliis quibusdam Festis minus principalibus tenerentur quidem Fideles ex præcepto Missam audire, sed reliquum diei tempus operibus & laboribus quibusque exercendis, etiam servilibus nuncupatis, licite impendere possent; cumque ipsius Concilii Patres, Anno Domini MDCCXXVII hujusmodi Decreti approbationem & confirmationem a præfato Benedicto Prædecessore petiissent, idemque Prædecessor Anno sequenti MDCCXXVIII Decretum ipsum per suas Apostolicas Literas in forma Brevi approbasset & confirmasset, ex præfatis XXXIII. consulentibus, viginti tres in eo concordes fuerunt, ut Festorum dierum reductio juxta formam & methodum Decreti Concilaris Tarraconensis fieri deberet, reliquis decem in diversas sententias abeuntibus; aliis nempe tollendas omnino censentibus Festivitates aliquot ex his, quas Urbanus VIII. servari mandaverat

Et 40. Personarum consilium exquisivit.

Major numerus eius reductionem faciendam censent.

Aliqui etiam per generalem Constitutionem, alii [illegible].

Et quid circa modum.

rat; aliis proponentibus plurium Festivitatum conjunctionem in unam diem de præcepto sanctificandam; aliis vero complura Sanctorum Festa in dies Dominicos transferentibus.

Pontifex nil generaliter præcipere, sed peculiares Episcoporum instantias expectare statuit.

Nos autem, horum omnium consiliis perlectis, matureque perpensis, nequaquam expedire judicavimus generalem hac de re Constitutionem edere, quum Nobis animo obversarentur multimodæ difficultates olim adversus prædictam Urbani Prædecessoris Constitutionem excitatæ ab iis ipsis, qui pro illius promulgatione consilium dederant, & preces obtulerant. Quapropter, ut & Apostolicæ Sedis auctoritati ac dignitati prospiceremus, & simul ostenderemus, quanto in honore apud Nos habeantur Venerabiles Fratres Nostri Ecclesiarum Antistites, quos quidem suarum Diœcesum necessitates optime intelligere, maximoque zelo pro Dei cultu & gloria flagrare non dubitamus; id Nobis servandum proposuimus, & re ipsa servavimus, ut nihil hac in re decerneremus, nisi postquam Episcopi pro suis quique Diœcesibus, aut Metropolitani, de Suffraganeorum consilio & assensu, pro suis Provinciis, peculiares Ecclesiarum & Populorum necessitates Nobis demonstrantes Festorum dierum imminutionem postulassent. In quo tamen non cuilibet angustæ Diœcesis Episcopo id optanti annuendum censuimus, nisi simul finitimi alii Præsules id ipsum expeterent; quo scilicet ritus & disciplinæ uniformitas, quantum fas esset, in vicinis atque conterminis Diœcesibus conservaretur. Præterea nihil innovare voluimus, non solum in hac Nostra Romana Urbe, pro qua peculiares quædam circumstantiæ ponderandæ sunt, quæ aliis Civitatibus ac Diœcesibus aptari nequeunt; sed nec in Nostra Bononiensi Civitate ac Diœcesi, cujus Pastorale regimen una cum Supremo Pontificatu retinemus; ne scilicet aliis exemplo & judicio Nostro præire voluisse videremur, ut pro suis Diœcesibus, licet inviti, id facerent, quod Nos ipsi Bononiæ fecissemus; aut hominum censuram adversus illos excitaremus, qui non idem egissent, quod Nos statuisse viderent in Diœcesi regimini Nostro immediate subjecta.

Ideoque, instantibus Episcopis, in illorum Diœcesibus observantiam nonnullorum Festorum relaxavit.

Modus quo Indultum fuit concessum, refertur.

Hanc igitur agendi normam constanter sequentes, oblatis Nobis multorum Episcoporum petitionibus præceptum observandi dies Festos in pluribus Diœcesibus, atque Regionibus, juxta modum inferius dicendum, benigne relaxavimus. Nec aliquid invenire est hac in re ullibi a Nobis fuisse statutum, sine præcedentibus instantiis, & causarum expositionibus, pro singulis Civitatibus, & Diœcesibus, ex parte earumdem Antistitum ad Nos & Apostolicam Sedem delatis. Quod vero spectat ad modum relaxandi hujumodi præceptum; quum adverterimus, legem audiendi Missam, ab alia feriandi ab operibus servilibus distinctam plane, & separabilem esse; ipsosque etiam Episcopos non solum frequenter agrorum cultoribus, sed & urbanis quandoque Operariis, haud difficulter concedere, ut dies Festos, officio Missæ dumtaxat assistendo, sanctificent, de cætero autem laboriosis operibus incumbere valeant: qui etiam a quibusdam Moralis Theologiæ Scriptoribus, licet audacter, assertum fuisse viderimus, immunes a peccato pauperes, & inopes, qui Festis diebus etiam solemnioribus, quo valeant egenas familias suas sustentare, audito Sacro, laboribus manuum suarum, quantumvis servilibus, per plures horas occulte, & sine scandalo occupantur; cumque potissimum Tarraconensis Decreti ab Apostolica Sede, ut supra dictum est, approbati, illustre exemplum præ oculis haberemus: In admittendis Episcoporum Instantiis, hanc observavimus methodum, ut, firmam & ratam relinquentes utramque legem de audienda Missa, & de abstinendo ab operibus servilibus in omnibus diebus Dominicis, & in præcipuis quibusdam anni Festivitatibus; aliarum minus solemnium sanctificationem ita deinceps fieri permitteremus, ut, audita Missa, reliquum diei tempus pauperibus liberum esset ad laboriosa quæque opera exercenda. Neque vero facilem aditum apud Nos invenerunt aliorum Antistitum preces, quæ Festorum dierum imminutionem alia via & ratione in suis Diœcesibus fieri optabant; translatis nimirum in dies Dominicos Sanctorum Festivitatibus per hebdomadas occurrentibus.

Hæc indulta non immutant Catalogum

Per hæc autem minime detractum censeri debet providæ Constitutioni Prædecessoris Nostri Urb. Papæ VIII., quam & Apostolico illius zelo dignam, & eorum temporum rationibus maxime aptam fuisse agnoscimus, & profitemur. Nec aliter pro-

profecto de illa Nos judicare dicendum esset, etiamsi (prout ferat earum legum natura, quæ ad Ecclesiasticam disciplinam, mutationibus merito subjectam, unice pertinent), ex novis non levibus, neque pro ingenio excogitatis caussis, sed tot insignium Ecclesiæ Præsulum judicio comprobatis, plures dies Festi de præcepto in Urbani Catalogo descripti, ex observandorum dierum numero exempti omnino fuissent. Ideoque multo minus hoc dici potest, ubi nulla ex Festivitatibus in ea Constitutione designatis peculiari cultu & sanctificatione privata est; sed in aliquibus dumtaxat permissum fuit, ut Divinis Mysteriis religiosa saltem præsentia celebratis, cuilibet licitum esset, operibus & laboribus humanæ vitæ utilibus, & necessariis intendere. Urbani VIII.

Quod enim Ecclesiastica disciplina, salvo honore præcedentibus Constitutionibus, earumque auctoribus debito, & sine eorum reprehensione atque injuria, immutari valeat; innumeris possemus exemplis apertissime comprobare, a quibus, cum in re minime dubia versemur, recensendis supersedemus; illudque solum monuisse sufficiat, tunc demum innocuam esse antiquæ disciplinæ mutationem, dum non temere atque inconsulto, sed a legitimis Superioribus, & justis de caussis fit, quas Innocentius III. Prædecessor Noster in Concilio Lateranensi IV. *Can.* 50. commemorat.

Et nos quidem jure Nobis polliceri posse videbamur, dum circa propositam dierum Festorum imminutionem adeo caute, adeo ex aliorum potius sententia, quam ex auctoritate, qua fungimur, omnia ad hunc diem agere studuimus, nec nostram agendi rationem in aliorum censuram & offensionem incidere debere, nec Ecclesiæ pacem, quæ Nobis summopere cordi est, ullo modo turbandam fore. Verum nonnulla intervenerunt, quorum caussa eam Nobis spem in irritum cessisse dubitamus. Quum enim inter Viros doctos disputari cœperit, recte ne, an secus, Episcopi faciant, qui ab Apostolica Sede postulant, ut liceat in suis Diœcesibus aliquos dies Festos de præcepto minus principales sola Missarum auditione sanctificare, non interdicto in reliquis horis negotiorum & operum etiam servilium exercitio; quamvis facile intelligamus, hujusmodi dissidia ex diversa hominum judicandi & opinandi ratione ortum habere, humanasque res omnes similibus dissensionibus plerumque subjectas esse; nihilominus ab aliquibus doctis probisque Viris demonstratum Nobis est, in hac controversia, Scribentium stilum intra innocuæ disceptationis terminos non constitisse; dubitarique posse, ne ab improbandis postulantium studiis, ad ipsius concessionis reprehensionem sensim disputatio transierit, adeoque incaluisse concertationis æstum, ut in publicis Libris & Scripturis, graviores accusationes & censuræ in contrariæ sententiæ defensores utrinque conjectæ fuerint; ex quo sane novarum turbarum occasio, cum Ecclesiasticæ pacis detrimento, existere posset. Varii tamen scripserunt an recte Episcopi id petant. Quorum dissidiis pax Ecclesiastica turbari posset.

In hoc statu rerum, Nos unam ab altera consultationis caussa sejunximus. Quæcumque circa Nostram agendi rationem dicta & conscripta palam, Nobis observanda offerebantur, ea nec audire voluimus; sed, testimonio conscientiæ Nostræ contenti, illa omnia vel negleximus, vel nimio contendentium ardori condonavimus. Quod vero spectat ad ipsam ferventis disputationis naturam, illius examen primum demandavimus nonnullis in Theologica Facultate præstantibus Viris; qui sane, omnibus visis atque perpensis, retulerunt, neutra ex parte ullum Catholici dogmatis caput in controversiam adductum fuisse, nihil adversus Urb. VIII. Constitutionem contumeliose, aut irreverenter esse dictum, nullum esse locum in contendentium scriptis, quantumvis adversariorum censura notatis, cui genuinus Catholicus sensus revera non subsit. Approbato Theologorum judicio, quod lucuientissimis scriptis ediderunt, quid facto opus esset, ut ulterioribus perturbationibus occurreremus, exquisivimus; & aliquot Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, aliorumque Ecclesiasticæ Disciplinæ peritorum consilium fuit, ut universæ quæstioni, auctoritate Nostra Apostolica, silentium imponeretur, publicandisque in posterum super ea libris & scriptis aditus intercluderetur; id quod a Prædecessoribus Nostris Romanis Pontificibus, ad alias extinguendas controversias similiter exardescentes, non semel factum fuisse constaret. Horum consilium Nos, matura deliberatione præhabita, & probavimus, & exequendum statuimus; eo maxime, quod, si scri- Pontifex de hoc unice solicitus. Eorum scripta examini subjicit. Censura Examinatorum. Et aliorum consilia ulteriori providentia.

ſi ſcribentibus pro una aut altera ſententia, hic finis propoſitus eſt, ut Eccleſiarum Antiſtites vel a petendo minuendorum Feſtorum Indulto retrahantur, vel ad illud poſtulandum incitentur; tot ſunt, quæ ad hunc diem in utramque partem ſcripta & dicta fuerunt, ut quilibet Epiſcopus ſatis in illis habeat, quo ſuum denique conſilium capere poſſit, prout ad optimum Diœceſis ſuæ ſtatum, & ad Dei gloriam magis expedire judicaverit.

Decernitur propterea:

Quapropter Nos hujuſmodi conſilio adhærentes, de Apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine, præſentis noſtri Decreti vigore, omnibus & ſingulis infraſcriptis, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœnis infra ſtatuendis, prohibemus primo, ne ullam hujus Decreti explicationem, interpretationem, aut commentarium, nec multo minus ullum Librum, Diſſertationem, Epiſtolam, ſeu alterius generis opus, quo Decretum ipſum ſive directe, ſive indirecte oppugnetur, edere aut publicare audeant.

I. Ne ſuper Decreto hujuſmodi quid quam ſcribatur.

Secundo vetamus & interdicimus, ne ullos in poſterum Libros, Libellos, Relationes, Theſes, Folia, Epiſtolas, vel alterius cujuſcumque generis Opera & Scripta, in quibus de imminutione dierum Feſtorum de præcepto, aut de facultate concedenda, vel deneganda, aut audita Miſſa in nonnullis minus principalibus anni Feſtis fas ſit operibus ſervilibus vacare, ſive ex profeſſo, ſive incidenter agatur, ſive cum vero, ſive cum ficto Auctoris nomine, ſive ſub alieno, vel etiam ſine alicujus nomine, Typis imprimere, vulgare, ſeu alia quacumque ratione in lucem edere præſumant. Tertio quæcumque ad hunc diem hac ſuper re edita fuerunt Opera & Scripta, iterum prælo ſubjici & recudi, multoque magis nova Folia, Opera, Epiſtolas, Diſſertationes, aliaque præmiſſa, poſt hæc, ſub anteriori data, fraudulenter imprimi, aut publicari, ſimiliter prohibemus; Decernentes, quæcunque hujuſmodi Opera & Scripta, in ſpretum, & fraudem præſentis Decreti, ſi imprimi de cætero forſan, vel alias, ut ſupra dictum eſt, in lucem prodire contingat, ea omnia & ſingula, abſque alio examine, & in pœnam inobedientiæ & contumaciæ, in Indicem Librorum prohibitorum quamprimum referri. Hujus autem Decreti lege omnes & ſingulas cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & dignitatis Perſonas Eccleſiaſticas, & Sæculares, & cujuſcumque Ordinis, ſeu Congregationis, & Inſtituti, etiam Societatis Jeſu, & Militiæ Hoſpitalis, S. Joannis Hieroſolymitani, aliorumque etiam ſpecialem & individuam mentionem requirentium Ordinum, Regulares, aliosque Eccleſiaſticos quoſcumque, etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali dignitate fulgentes, & S. R. E. Cardinales, æqualiter teneri, & expreſſe comprehendi, decernimus, & declaramus. Contravenientes vero, præter Librorum & Operum prohibitionem, ut præfertur, ſi quidem Laici fuerint, in excommunicationem majorem latæ ſententiæ, a qua nemo, præter Nos, & Succeſſores Noſtros Romanos Pontifices, niſi in mortis articulo, ipſos abſolvere valeat; Eccleſiaſticos autem uſque ad Sacerdotalem gradum incluſive, pœnam ſuſpenſionis a divinis; in Superioribus vero gradibus conſtitutos, ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium, & a perceptione fructuum ſuorum Beneficiorum, Penſionum Eccleſiaſticarum, Monaſteriorum, Epiſcopatuum, & Archiepiſcopatuum, aliorumque Eccleſiaſticorum redituum quorumcumque, quarum pœnarum relaxationem, & reſpectivam rehabilitationem, Nobis, & Succeſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus privative reſervamus, ipſo facto, abſque alia declaratione, incurrere decernimus & ſancimus. Præterea Typographos & Bibliopolas, qui Libros, Scripta, aut Folia hujuſmodi, contra Decreti Noſtri legem, Typis imprimere, aut recudere, ſeu vulgare & venundare auſi fuerint, omnibus & ſingulis pœnis tam pecuniariis, quam corporis afflictivis, quæcumque ſtatutæ ſunt adverſus eos, qui Libros prohibitos imprimunt, aut evulgant, ſive venales proponunt, ſubjacere, & re ipſa mulctari & plecti volumus, & mandamus.

II. Neque ſuper Indultis concedendis, vel denegandis pro imminutione Dierum feſtorum.

III. Quæcumque Scripta antea ſam facta, denuo non imprimantur. Omnes ad hujus Decreti obſervantiam teneantur. Pœnæ contra inobedientes.

Publicationi in Urbe peractæ tribuitur vis ſpecialis intimationis omnibus factæ. Exemplis fides tribuitur.

Ut autem nemo de præmiſſis ignorantiam allegare aut prætendere poſſit, volumus & mandamus, hoc ipſum Decretum, ſeu illius exempla, ad valvas Baſilicarum Urbis, & Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæque Generalis Innocentianæ, & in aliis ſolitis locis ipſius Urbis, per Curſores Noſtros publicari & affigi; atque ita publicatum & affixum, omnes & ſingulos perinde afficere, & arctare, ac ſi unicuique perſonaliter intimatum, & notificatum fuiſſet; Ac præterea ipſius tranſumptis, ſeu exem-

exemplis, etiam impreſſis, cujuſcumque Notarii publici manu ſubſcriptis, ac ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, parem omnino fidem ubique locorum ab omnibus haberi, ac ſi Decretum ipſum Manu noſtra ſubſcriptum ipſis foret exhibitum, vel oſtenſum.

Datum Romæ in Palatio Apoſtolico Quirinali die xiv. Novembris MDCCXLVIII. Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Publicat. per Magiſtrum Curſorum more ſolito in Urbe die 16. *Novembris* 1748.

Dat. Pont. ann. 9. die 14. Novembris 1748.

XVIII.

NOVA CONCESSIO

Judicis privativi in cauſis Cameræ Capitolinæ.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium

SINCERÆ fidei, & devotionis affectus, quem dilecti filii Conſervatores Almæ Urbis Noſtræ in Nos, & hanc Sanctam Sedem gerere comprobantur, Nos inducit, ut eos ſpecialis favore gratiæ proſequamur. Exponi ſiquidem Nobis nuper fecerunt dilecti filii moderni Conſervatores Urbis prædictæ, quod alias fel. rec. Innocentius Papa XII. Prædeceſſor Noſter, poſtquam quamdam ſuam Conſtitutionem ſuper ſuppreſſione, abolitione, & abrogatione quorumdam Tribunalium, & nonnullorum Judicum peculiarium editam die ix. Septembris MDCXCII. publicaverat, per ſuum Chirographum Motus proprii expeditum, & manu propria ſignatum, omnia, & ſingula privilegia, & prærogativas, quibus Conſervatores prædicti uſque tunc gavisi fuerant, & ad illos ſpectabant, & pertinebant, præſertim quoad facultatem, & prærogativam nominandi, conſtituendique unum Romanæ Curiæ Prælatum in Judicem privativum Cameræ Capitoli, qui omnes cauſas, activas, & paſſivas, in quibus ipſa Camera Capitolii jus vel intereſſe habere poſſet, privative cognoſceret & definiret, prout Conſervatores, pro tempore exiſtentes ab antiquo tempore, nempe Pontificatu fel. rec. Pauli II. Prædeceſſoris itidem Noſtri conſtituere, & nominare conſueverant, ut ex antiquo Almæ Urbis prædictæ ſtatuto *lib.* 3. *c.* 2. haberi afferebatur, de novo conceſſit, ſeu confirmavit, ac inſuper eoſdem Conſervatores in ſua Conſtitutione hujuſmodi, quoad facultatem nominandi Judicem hujuſmodi, minime comprehenſos eſſe declaravit, quàm quidem facultatem rec. mem. Clemen. Papa XII. Prædeceſſor quoque Noſter per aliud ſimile ſuum Chirographum motus proprii ſignatum die xxiii. Novembris MDCCXXX. de novo conceſſit, & tunc, & pro tempore exiſtentes Conſervatores prædicti quamplurimos Romanæ Curiæ Prælatos unum in locum alterius vel defuncti, vel ad Cardinalatus dignitatem promoti, ſemper & uſque nunc nominare & eligere perrexerunt. Cum autem, ſicut eadem expoſitio ſubjungebat, dicti exponentes vereantur, ne prærogativa hujuſmodi per binas Noſtras die xxvii. Februarii MDCCXLII. ſuper abolitione, & xxi. Decembris MDCCXLV. ſuper reformatione Tribunalium editas Conſtitutiones eis ablata ſit, ac proinde facultatem hujuſmodi per Nos confirmari, ſeu de novo concedi plurimum deſiderent; Nobis propterea humiliter ſupplicari fecerunt, ut ſibi in præmiſſis opportune providere, & ut infra indulgere de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur ipſos exponentes ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, & eorum ſingulares perſonas a quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis a Jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium tantum conſequendum harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, inhærentes antiquo ſtatuto Almæ Urbis prædictæ anni MCCCCLXVI. *lib.* 1. *c.* 12. & *lib.* 3 *c.* 11.

Innocentius XII. qui Judices particulares ſuppreſſerat.

Judicem Cameræ Capitolinæ a ſuppreſſione exemit.

Clemens XII Conſervatoribus Urbis facultatem dictum Judicem nominandi confirmavit.

Quia tamen dubitari poteſt ne facultas hujuſmodi per Conſtitutiones Pontificis ſublata fuerit;

Ideo Pontifex attendet antiquum & recentius Urbis ſtatutum;

Et conſuetudinem in

& cap.

& *cap.* 25., nec non alteri statuto anni MDXIX. *lib.* 1. *c.* 12., & *c.* 36., ac denique uniformi observantiæ centum propemodum annorum; eisdem modernis, & pro tempore existentibus Conservatoribus dictæ Urbis, ut ipsi in Judicem Cameræ Capitolinæ unum ex Prælatis Romanæ Curiæ Civem Romanum, qui tamen Magistratum, sive Officium inire nequeat, nisi postquam a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris, mediante Nostro, & Successorum prædictorum speciali rescripto, eoque actis publicis prædictæ Curiæ inserto approbari meruerit, eligere, & nominare possint, & valeant, facultatem auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo concedimus, & indulgemus; eidemque Prælato sic, ut præfertur, eligendo, nominando, & approbando, auctoritate, & tenore prædictis itidem concedimus, & impertimur omnes, & singulas facultates, quoad causas civiles tam activas, quam passivas, tam motas, quam movendas, in quibus Fiscus, & Camera Capitolina interesse aliquod habere possit, tum in prædictis antiquis statutis Judici Cameræ prædictæ, tum in Chirographo ejusdem Clementis Prædecessoris Prælato hujusmodi attributas, cum eisdem juribus, & privilegiis, quibus in causis itidem Fiscalibus potiuntur, & gaudent Judices Cameræ Nostræ Apostolicæ, & præsertim cum privilegio, quod ab ejusmodi Prælati in Judicem electi decretis, aut sententiis appellari nequeat, sed solum peti possit commissio appellationis, aut recursus ab audientia Nostra, & Romanorum Pontificum Successorum Nostrorum; cum declaratione, quod ipse Prælatus sic electus approbatusque, sit, atque esse intelligatur quoad causas supradictas Judex Ordinarius, atque ideo neque sportulas accipere possit, neque sub Constitutionibus revocationis Judicum, & Tribunalium particularium hactenus publicatis, vel in posterum quavis occasione a Nobis, seu Romanis Pontificibus Successoribus Nostris publicandis comprehensus censeatur. Decernentes easdem præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac dictis Conservatoribus plenissime suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædicta Innocentii Prædecessoris, ac Nostris super abolitione, & reformatione Tribunalium editis, aliisque Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Almæ Urbis, & Cameræ Capitolinæ hujusmodi, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die 11. Decembris 1748. Pontificatus Nostri Anno IX.

D. Card. Passioneus.

Marginal notes: qua reperiuntur Conservatores. — Dictam facultatem de novo concedit. — Judici deputato communicat facultates opportunas. — Statuit, quod ab ejus decretis appellari nequeat, sed tantum peti commissio &c. — Quodque habeatur tamquam Judex Ordinarius. — Clausulæ. — Derogatio contrariis. — Dat. Pontif. An. IX die 11. Decemb. 1748.

FESTORUM DIERUM XIX.

Reductio in Regno Neapolitano citra Pharum, & in Diœcesibus Messanensi & Panormitana.

Venerabilibus Fratribus, Archiepiscopis & Episcopis Regni Siciliæ citra Pharum, ab nec-non Messanensi & Panormitano Archiepiscopis.

BENEDICTUS EPISCOPUS

Venerabiles Fratres, salutem & Apostolicam Benedictionem.

CUM, sicut quædam sunt, ut inquit S. Leo Magnus Prædecessor Noster, quæ nulla possunt ratione convelli, ita multa sint, quæ aut pro consideratione ætatum, aut pro necessitate rerum oporteat temperari, illa semper conditione servata, ut in his, quæ dubia fuerint, aut obscura, id noverimus sequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis Sanctorum Patrum inveniatur adversum; Eapropter hæc S. Sedes, pro paterna erga universos Christifideles benignitate, quoad integrum sibi fuit, consuevit supremam suam in his auctoritatem interponere, quæ cæteroquin ad majus divini cultus incrementum præscripta, aut per frigescentem in nonnullorum cordibus caritatem, ad otium, luxuriamque convertuntur, aut ob rerum ad vitam traducendam necessariarum inopiam, non sine conscientiæ angore contemnuntur. Cum itaque Charissimus in Christo Filius Noster Carolus utriusque Siciliæ & Hierusalem Rex Illustris tum coram per se ipse, quum quatuor ab hinc annis Romam profectus est, tum sæpe alias per suos in Urbe Ministros id a Nobis studiosissime efflagitaverit, ut pauperum calamitatibus sublevandis, qui opere faciundo victum lucrantur, sanctorumque dierum cultui, & Religioni amplificandæ, eorumdem Festorum dierum numerum imminuere dignaremur: Nos in tanto negotio, nisi re tota sedulo perspecta, haud quidquam decernendum esse rati, id utique responsum dedimus: Nihil Nos de hujusmodi Ecclesiasticæ disciplinæ institutis prorsus immutaturos, nisi per Archiepiscopos & Episcopos rogaremur, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei, quique Domus Israel facti speculatores, quid ferant hominum, temporumque vicissitudines, cominus introspiciunt: Immo id in animum induxisse Nostrum (si quid in hac re foret innovandum) affirmavimus, ut salva & incolumi, solemnioribus diebus Festis, veteri disciplina de audiendo Sacro, & a servilibus operibus vacatione, iisdem tantum servilibus curis per aliquot Festos dies, humanæ necessitatis ratione habita, vacare indulgeremus, lege tamen astandi Sanctissimo Altaris Sacrificio neutiquam abrogata. Ab universis porro Fraternitatibus Vestris supplices, gravissimasque in idem argumentum literas accepimus, quibus plurima incommoda ex dierum Festorum frequentia in vestras respective Diœceses, & Provincias invehi lamentabamini; ac de iis imminuendis accurate disserentes, eamdem, ac Nos ipsi, rationem arbitrabamini esse ineundam: id propterea ejusdem Caroli Regis æquissimæ voluntati, nec non piis Fraternitatum Vestrarum votis hac in re, quantum cum Domino possumus, obsecuti, Festorum dierum grandiorem numerum ad modum revocandum existimavimus. Fraternitatibus itaque Vestris, Fratres Archiepiscopi, & Episcopi totius Regni Siciliæ citra Pharum, ac Fratres Archiepiscopi Messanen. & Panormitan. præsentes committimus, & mandamus, ut unusquisque Vestrum in suis respective Provinciis, ac Civitatibus, & Diœcesibus hanc de Festis diebus legem Auctoritate Nostra Apostolica edicat, nempe, ut diebus Dominicis Paschatis Resurrectionis, & Pentecostes, aliisque per annum Dominicis diebus; nec non diebus Circumcisionis, Epiphaniæ, Ascensionis, Corporis Christi, & Nativitatis Domini; diebus Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Nativitatis, & Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ; natali die Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; die Festo omnium Sanctorum; ac Festo die cujusvis præcipui quarumcumque Civitatum, vel lo-

co-

Prœmium.

Rex utriusque Siciliæ petiit a Pontif. Festorum dierum reductionem.

Responsum Pont. qui vota Episcoporum exquirere voluit.

Episcopi omnes pro reductione supplicarunt.

Hinc Pont. primo excipit dies Festos, qui ab omni opere feriati esse debent.

Secundo quoad reliquos dies Festos, illos ita servari jubet ut audito Sacro quis operibus servilibus vacare possit.

Consulit in casu quod duæ Ecclesiæ unitæ, singulæ proprium Patronum habeant.

Hortatur Episcopos, ut Populos moneant circa dierum Festorum observantiam.

Transumptis fidem præstare præcipit.

Et derogat contrariis.

corum Diœcesum prædictarum Patroni, proveteri Ecclesiæ Catholicæ instituto, Sacris non tantum astare Christifideles vestrarum respective Civitatum, & Diœcesum teneantur; sed etiam a servillibus operibus feriati sunto: In reliquis vero Festis sive per Apostolicam hanc S. Sedem, sive per Synodales quarumcumque Diœcesum hujusmodi Constitutiones, sive quacumque alia de causa, etiam ex causa voti per Christifideles Civitatum, Diœcesum, & Provinciarum hujusmodi, eorumque Majores facti, quod quoad hanc partem Auctoritate Nostra Apostolica per Vos commutari volumus, præceptis, præscriptisque, sacrosancto Missæ Sacrificio intersint; cæterum negotiis familiaribus, servilibusque suis operibus, sine ullo prorsus conscientiæ scrupulo, incumbere integrum cuique esto. Ubi vero obtingit, unum eumdemque Episcopum duabus præesse Ecclesiis invicem canonice unitis (quod potissimum in Regno Siciliæ citra Pharum evenit) quarum unaquæque suum habet præcipuum Patronum, homines tantum illius Diœcesis, cujus Patroni Festivus dies recurrit, non vero alterius, volumus & præcipimus eodem die tum Missæ Sacrificio adesse, tum a servilibus operibus sibi temperare. Quæ cum ita se habeant, Fraternitates Vestras in Domino plurimum hortamur, ut Vos populos vestræ curæ commissos quam sæpissime edoceatis, quæ ad justam, legitimamque dierum Festorum celebrationem pro temporum varietate pertinere videbuntur, qua spiritus alacritate, qua mentis contentione, qua cordis humilitate astare oporteat Sanctissimo Altaris Sacrificio, in quo Christus Dominus tradit semetipsum pro nobis oblationem, & hostiam Deo in odorem suavitatis, quam frequentes Divinis Officiis, sacrisque Concionibus, Christianis explicationibus & explanationibus interesse debeant, & quanti piaculi sit eos temerare dies, quos ad sui nominis gloriam amplificandam sibi Dominus consecravit. Ne autem per eos dies potissimum Christifidelium corda graventur in crapula, & ebrietate, ac cogitationibus sæcularibus, quam diligentissime curare debetis, ut profana quæque, ludicra, & minus religiosa a publicis locis quam longissime amoveantur, etiam invocato, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis: quod sane non defuturum neutiquam dubitamus. *Memores semper Prophetici illius oraculi, quo solemnitates, quas vitiosa consuetudine homines deturpant, tanquam stercus a Deo projiciendas, & disperdendas esse declaratur.* Volumus autem, quod præsentium literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Non obstantibus Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Provinciarum, Civitatum, Diœcesum, & locorum præfatorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, & indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Dec. MDCCXLVIII., Pontificatus Nostri Anno IX.

D. Card. Passioneus.

ERE-

XX.

ERECTIO

Cathedralis Ecclesiæ Pinarolien.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Sacrosancta B. Petri Principis Apostolorum specula, nullis Nostris meritis, sed inscrutabili Divinorum Judiciorum altitudine collocati, ad universum Gregem Dominicum oculos Nostræ mentis intentos semper habemus, more vigilis Pastoris inspicientes, quid Apostolicæ providentiæ impendere debeamus, ut Grex ipse ubique gubernetur utiliter, & ad Cœlestia Pascua fideliter dirigatur. Hinc, si ratio exigat, & Animarum utilitas persuadeat, ut in aliquo insigni Oppido nova Sedes Episcopalis instituatur, id quidem tanto libentius, promptiusque curandum, ac congrue exequendum censemus, quanto studiosius alicujus inclyti Regis pietas novæ Sedis hujusmodi institutionem deposcit, & exoptat; & Nos, rerum, & locorum circumstantiis diligentius consideratis, majori Divini Nominis gloriæ, commodiori Christifidelium disciplinæ, & Orthodoxæ Religionis incrementis arbitramur in Domino multifariam prodesse, & salubriter expedire. Proœmium.

Cum itaque, sicut ex insinuatione Charissimi in Christo Filii Nostri Caroli Emmanuelis Sardiniæ Regis Illustris Nobis per dilectum filium Joannem Baptistam Balbis Simeonem Comitem de Rivera Senatorem Taurinen., ejus apud Nos, & Sedem Apostolicam Administrum facta, accepimus, Monasterium Abbatia nuncupatum Sanctæ Mariæ Oppidi Civitatis nuncupati Pinarolii S. Benedicti, seu Cistercien. Ordinis Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen., quod de Jurepatronatus ejusdem Caroli Emmanuelis Regis, ratione Ducatus Sabaudiæ, cujus ipse Carolus Emmanuel Rex etiam Dux existit, ex fundatione, vel dotatione, aut ex Privilegio Apostolico, cui non est hactenus in aliquo derogatum, fore dignoscitur, ac cujus Abbas pro tempore existens particulare & separatum Territorium habet, ac Jurisdictionem quasi Episcopalem in præfato Oppido, nec non in uno de Riva, & alio de Abbatia, seu Sancti Verani pariter nuncupato, nec non alio Sancti Petri similiter nuncupato, ac alio de Talucco, & alio de Portis, ac alio de Villar Perosa, & alio de Tagliareto, ac alio de Pinasca, & alio de Perosa, ac alio de Meana, & alio Sancti Secundi itidem nuncupato, ac alio de Mirandolo, & alio de Turina, seu vulgo inverso Porte, ac alio de Pomareto, & alio de Facto, & Riclareto, ac alio de Perero, & alio Sancti Martini, etiam nuncupato, ac alio de Massello, & alio de Chiabran, & Maniglia, ac alio de Roderoto, & alio de Prali, nec non alio de Famolasco, & alio de Mombello, ac reliquo de Lagnasco sibi subjectis locis exercet, ac Synodum convocare, & in ea Examinatores deputare consuevit, dicti Monasterii Commenda, in quem illud ex concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, per obitum illius ultimi Possessoris Commendatarii extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante Commendam ipsam vacabat, modo vacare noscatur ad præsens. Instantia Regis Sardiniæ pro erectione Cathedralis Ecclesiæ in Oppido Pinarolii. Status Monasterii S. Mariæ dicti Oppidi, ejus jurisdictio, & prærogativæ.

Oppidum vero præfatum perantiquum, & Caput Provinciæ, satisque celebre, & insigne existat; cum in eo reperiantur multæ Nobiles Familiæ, ac frequentes incolæ numerum quinque millium excedentes, literarum scientia, bonarum artium peritia, morumque urbanitate respective præditi, nec non præter unam, & alteram infrascriptas Collegiatas Ecclesias, duo Sanctimonialium, & quatuor Virorum, unum videlicet Fratrum Sancti Dominici Prædicatorum nuncupatorum, & aliud Fratrum Sancti Augustini Heremitarum, & reliquum Fratrum ejusdem Sancti Francisci Capuccinorum respective nuncupatorum respective Ordinis Cœnobia, nec non Collegium Presbyterorum Regularium Societatis Jesu, & Hospitium pro Puel- Qualitates ejusdem Oppidi.

Puellis Orphanis, duo quoque Hospitalia, alterum Charitatis nuncupatum; alterum vero pro Infirmis, & Infantibus expositis, nec non Peregrinis recipiendis, ac Hospitium magnifice extructum pro Catechumenis, & Hæreticis Vallium illarum Partium ad Fidem Catholicam noviter conversis.

Aliæ illius prærogativæ.

Pro temporali autem ipsius Oppidi, totiusque Provinciæ, cujus illud, ut præfertur, Caput existit, gubernio, & regimine resideat inibi Gubernator cum Officialibus Status majoris, & militari præsidio, nec non adsint Inspector, & Præfectus tam pro Oppido, quam pro illius Provincia præfatis: proptereaque inter illustria, & celebriora illarum Partium Oppida recenseatur, dignumque, & accommodum reputetur, ut Pontificali Sede per Nos, ut infra, decoretur, & ad Episcopalis Civitatis honorem evehatur.

Status duarum Collegiatarum Ecclesiarum ibidem existentium.

Cumque insuper in primodicto Oppido una Sancti Donati, & altera sæculares, & Collegiatæ, quæ etiam Parochiales existunt, Ecclesiæ Sancti Mauritii invicem perpetuo sic unitæ, ut earum Præpositus & Canonici unum & idem Capitulum unius, & alterius Collegiatarum hujusmodi constituant, & in ipsius Collegiatis Ecclesiis una Præpositura, quæ in utraque earum Dignitas principalis, & unica existit, ac quindecim Canonicatus, totidemque Præbendæ, quatuor videlicet, totidemque Præbendæ, quatuor videlicet, totidemque omnino liberæ collationis, ac reservationibus, ac affectionibus Apostolicis obnoxii, & obnoxiæ, quos, & quas pro tempore respective obtinentes, pro eo, quod eis datum fuit colligere Decimas tritici & vini ad rationem duorum pro quolibet centenario, & anno, Canonici Decimantes nuncupantur, qui alias cumulative cum Præposito præfato munia Parochialia, Præpositus quidem in ambabus, Canonici vero Decimantes nuncupati hujusmodi duo in una, & alii duo in altera Collegiatis Ecclesiis præfatis respective explebant, ac alii quinque, totidemque, qui, & quæ, ut etiam accepimus, olim de Jurepatronatus laicorum, certarum videlicet Familiarum ex fundatione, vel donatione respective existebant, nunc vero, Familiis hujusmodi penitus extinctis, ad illos, & illas pro tempore respective vacantes Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium loci, ut alias respective instituendarum, ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum hujusmodi, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut ex eorum respective fundatione præfata forsan semper, & quandocumque spectat, & pertinet, ac reliqui sex Canonicatus, totidemque Præbendæ, qui, & quæ, ut similiter accepimus, etiam de Jurepatronatus laicorum ex fundatione, vel dotatione existunt, nec non sex perpetua simplicia, personalem tamen residentiam requirentia, ac servitium Chori annexum habentia Beneficia Ecclesiastica, quæ pro tempore respective obtinentibus nonnullas Missas celebrandi, seu celebrari faciendi onus incumbit, tria nimirum in una, & reliqua tria in altera ex dictis Collegiatis Ecclesiis respective fundata, quorum unum, quod Joannes Antonius Solar, omnino liberæ collationis existit, ad alia duo, quæ Henricus Marsiglia, & Joannes Michael Julianus, dum illa pro tempore vacant, Nominatio, seu Præsentatio Personarum idonearum, in eis ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per eundem loci Ordinarium, aut alias respective instituendarum, etiam ad pro tempore existentes Capitulum, & Canonicos præfatos, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, seu ex eorum fundatione forsan semper, & quandocumque, similiter spectat & pertinet; Reliqua vero tria, quorum unum Petrus Demolin, & aliud Prosper Boutal Clerici, seu Presbyteri dilecti quoque filii ad præsens respective obtinent, tertium autem certo, quem præsentibus haberi volumus pro expresso, modo vacavit, & vacat ad præsens, ut pariter accepimus, de jurepatronatus laicorum, videlicet dilectorum pariter filiorum illorum de Lanteri, & de Boutal, & de Calusio respective Familiarum ex fundatione, vel dotatione respective existunt, & super cujus jurispatronatus pertinentia quoad Beneficium vacans hujusmodi lis, & causa in Partibus, seu in Romana Curia præfata coram certo, seu certis earundem Partium Judice competente, seu Judicibus competentibus inter unam præfatorum de Lanteri, & alteram Familias dilectorum itidem filio-

filiorum illorum de Aquilant, ex una, & altera partibus ante, vel post præfatam illius vacationem introducta, in prima, seu alia veriori instantia pendet indecisa, erecti, & instituti, ac erectæ, & institutæ, nec non erecta, & instituta reperiantur.

Quamquam vero Præpositus, & Canonici pro tempore existentes præfati unum, & idem Capitulum unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum hujusmodi, ut præfertur, constituant, diversimode tamen pro diversitate Fundationum, in una, & altera Collegiatis Ecclesiis præfatis Chorus dirigatur, & Divina peragantur Officia, & Præpositus quidem in alterutra pro ejus libito Divinis Officiis intersit, Canonici autem præfati alii uni, alii alteri ex dictis Collegiatis Ecclesiis sine vicissitudine respective deserviant, solumque omnes Canonici præfati insimul sacris functionibus intersint in primodicta Collegiata Ecclesia quibusdam anni solemnitatibus, ac etiam insimul conveniant pro eligendis Vicerectoribus pro Curæ Animarum Parochianorum unius, & alterius Collegiatarum, quæ etiam Parochiales, ut præfertur, existunt, Ecclesiarum præfatarum, quam Præpositus, & quatuor Canonici Decimantes nuncupati prædicti olim exercebant, exercitio, itemque pro eligendis aliis quatuor Vicerectoribus ad curam Animarum Parochianorum in locis Buriaschi, & Rivæ, ac Bernedaschæ, & Taluchi existentium similiter exercendam. Verum primodicta Collegiata Ecclesia in honorem præfati Sancti Donati dicata aptior, & magis accommoda dignoscatur, ut ad Cathedralis Ecclesiæ statum, & Dignitatem per Nos etiam, ut infra, sublimetur. Collegiata Ecclesia S. Donati dignior censetur, ut in Cathedralem erigatur.

Quod ut amplioribus eveniat successibus, dilectus similiter filius Joannes Baptista Dorlier de Saint Innocent Presbyter, qui Monasterium Præposituram nuncupatum Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati Ultien. Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium Nullius, seu Taurinen. Diœcesis, in ea tamen Delphinatus parte positum, quæ in fœderibus Pacis initis cum Claræ memoriæ Ludovico hujus nominis XIV.; dum in humanis ageret, Galliarum Rege Christianissimo, Regiæ Domui Sabaudicæ cessa fuit, ad quod, dum illud pro tempore vacat, Nominatio Personæ idoneæ Romano Pontifici pro tempore existenti facienda ad præfatum Carolum Emmanuelem Regem spectat, & pertinet, in Commendam ad sui vitam ex concessione Apostolica obtinet, ad infrascriptorum effectum, Commendæ secundodicti Monasterii, in quam illud ad vitam ex simili concessione Apostolica obtineri consuevit, ac omni, & cuicumque Juri sibi in secundodicto Monasterio, illiusque regimine, & administratione, vel ad illud quomodolibet competenti, & per eum prætenso, in manibus Nostris sponte, & libere cedere proponat, & ex nunc cedat. Cessio Monasterii Ultien. causa hujus erectionis.

Idemque Carolus Emmanuel Rex, pro ingenti ejus Religione, & Catholici Principis pietate, plurimum cupiens Cathedralis Ecclesiæ in primodicto Oppido institutionem, ut præter alias, quæ in Divinorum celebratione proficiscuntur, utilitates, futurus inibi Episcopus pro tempore residens Pontificalis Dignitatis splendore, & verbo prædicationis, nec non Sanctorum Operum exemplo, fructuque orationis, Catholicæ Fidei veritatem exhibeat Hæreticis in vicinis Vallibus commorantibus, eosque ab hæreticæ pravitatis erroribus ad viam salutis, operante Domino, revocet, & reducat, pro commoda ipsius futuri Episcopi habitatione, & residentia, nec non pro Seminarii Puerorum Ecclesiastici institutione, donec tamen, & quousque Domus Episcopalis, & Seminarii hujusmodi ædificia construantur, aut aliter utrique congrue, & sufficienter provideatur, usum Palatii Gubernii in primodicto Oppido existentis ad utrumque effectum satis apti & capacis, assignare proponat, & ex nunc libenter & liberaliter assignet.

Nos igitur, qui primodicti Oppidi statu, & insignitate, aliisque circumstantiis universis matura consideratione pensatis, congruam esse censemus novæ Sedis Episcopalis in ipso primodicto Oppido plantationem; eamque, ac omnia, & singula per Nos, ut infra, disponenda Catholicæ Fidei propagationi, Christifidelium ædificationi, & spirituali consolationi, Divinique Cultus incrementis valde profutura confidimus, eximium ejusdem Caroli Emmanuelis Regis zelum, & religiosa desideria plurimum in Domino laudantes, eaque Apostolicæ Nostræ benignitatis Ministerio prosequi volentes, necnon secundodicti Monasterii Commendæ cessionem admittentes,

Suppressio Collegiatæ S.Mauritii. Et dictorum Monasteriorum.

tes, Motu proprio & ex certa scientia, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, in secundodicta Collegiata Ecclesia Sancti Mauritii Collegialitatem tantum, ita ut illa ex nunc Collegiata esse desinat, & deinceps primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ Sancti Donati in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut infra, erigendæ subjective tantum unita, & annexa remaneat, necnon in uno, & altero Monasteriis præfatis quovis ea modo, aut ex aliorum quorumcumque Personis, seu per similem vel aliam liberam secundodicti Joannis Baptistæ quoad secundodictum, quo vero ad primodictum Monasteria, seu per liberam dicti Defuncti, vel quorumvis aliorum cessiones de illis, illorumque respective regimine, & administratione præfatis, in Romana Curia præfata, vel extra eam etiam coram Notario publico, & testibus sponte factas, aut Constitutionem felicis recordationis Joannis Papæ XXII. Prædecessoris Nostri, quæ incipit *Execrabilis*, vel assequutionem alterius Beneficii Ecclesiastici quavis auctoritate collati, una, & altera Commendis præfatis cessantibus vacent, etiamsi tanto tempore vacaverint, quod eorum provisio juxta Lateranensis Statuta Concilii, aut alias Canonicas sanctiones ad Sedem Apostolicam legitime devoluta existat, illaque ex quavis causa ad Sedem eandem specialiter, vel generaliter pertineat, & ad illa consueverit quis per Electionem assumi, eisque Cura etiam Jurisdictionalis immineat Animarum, & super regimine, & administratione præfatis inter aliquos Lis in illius petitorio vel possessorio, vel quasi molestia, cujus litis statum præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa; dummodo tempore Datæ præsentium Monasteria præfata aliis canonice commendata non existant; & de uno, & altero Monasteriis hujusmodi consistorialiter disponi consueverit, seu debeat, illorumque provisio ad Nos, & Sedem Apostolicam præfatam ex quavis causa pertineat, in primodicto Monasterio videlicet, cujus fructus, redditus, & proventus, ad sexcentum florenos auri in Libris Cameræ Apostolicæ, ut similiter accepimus, taxati reperiuntur, Abbatiam dumtaxat, & consuetudinem primodictum Monasterium commendandi, una cum illius Mensa Abbatiali, quæ, sicut etiam accepimus, seorsim, & separata a Mensa Conventuali reperitur; firmis tamen, & illæsis, ac salvis, & intactis in eorum Regulari statu remanentibus ipsius primodicti Monasterii Abbatia Claustrali, Conventuque, ac Mensa Conventuali, eorumque Juribus, membris, & pertinentiis universis; de præfati Caroli Emmanuelis Regis consensu, Apostolica auctoritate perpetuo supprimimus, & extinguimus; Ecclesiam vero, & Fabricam, seu Ædificium ejusdem primodicti Monasterii, in quo Ædificio dilecti itidem Filii Conventus, & Monachi Ordinis Cistercien. Congregationis Reformatorum S. Bernardi ad præsens inhabitant, quæque ad illius Abbatem perpetuum Commendatarium ante suppressionem, & extinctionem hujusmodi legitime spectabant, & pertinebant, eisdem Conventui, & Monachis nunc, & pro tempore existentibus dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & appropriamus: Cum hoc tamen, quod iidem pro tempore existentes Conventus, & Monachi, in memoriam concessionis, & appropriationis Ecclesiæ, & Ædificii hujusmodi, ac in signum supremi Dominii, quatuor libras ceræ albæ quotannis die Festo Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis futuro Episcopo Pinarolien. pro tempore existenti, vel alteri pro eo Missarum Solemnia in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis per præsentes, ut infra, erigenda celebranti, per ejusdem primodicti Monasterii Procuratorem præstare, & tribuere teneantur. In secundodicto autem Monasterio, illiusque Præpositura, & Ecclesia Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati, præfatum Ordinem Sancti Augustini Canonicorum Regularium, nec non Conventualitatem, omnemque statum, essentiam, naturam, officia, & Instituta Regularia, ac etiam consuetudinem secundodictum Monasterium commendandi, firmis tamen in infrascripto sæculari statu remanentibus Præpositura præfata, illiusque titulo, & denominatione, de simili præfati Caroli Emmanuelis Regis consensu, pari Apostolica auctoritate itidem perpetuo supprimimus, & extinguimus, necnon secundodictum Monasterium, illiusque Præposituram, & Ecclesiam præfatas, ac membra, loca, res, & proprietates ad Præpositorialem & Conventualem Mensas ejusdem secundodicti Monasterii quomodolibet spectantia, & pertinentia, ac dilectos pari-

pariter filios Modernum infrascriptum secundodicti Monasterii Priorem, ac Joannem Agnetem de Geneis, & Josephum Antonium de Roux, ac Dominicum de Reymond, & Franciscum Marchet, & Josephum Fantin, & Joannem Chalmas, ac Josephum Antonium Matthæum Bonardel, & Joannem Sertour, ac Joannem de Fazi Canonicos Regulares Ulcien. dicti Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium in eodem secundodicto Monasterio una cum illius Priore præfato actu claustraliter viventes, nec non quoscumque alios Canonicos Regulares ejusdem Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium, qui in Congregatione Ulcien. hujusmodi expresse professi existant, quique vagi sint, & in Ditionibus dicti Caroli Emmanuelis Regis, aut alibi Conventualiter, seu Claustraliter non vivant, ad statum Sæcularem dicta Apostolica auctoritate etiam perpetuo redigimus, & immutamus, privilegiis tamen, Indultis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, præeminentiis, insigniis, prærogativis, honoribus, facultatibus, Indulgentiis, & aliis gratiis quibuscumque tam spiritualibus, quam temporalibus, & mixtis, secundodicto Monasterio, illiusque Præpositurae, Ecclesiæ, & Conventui, ac Præpositoriali, & Conventuali Mensis præfatis, ac Officiis, membris, locis, & Beneficiis, si quæ sint, Apostolica, vel alia quavis auctoritate hactenus quomodolibet concessis, ac etiam de Jure, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet competentibus, quoad ea tamen, quæ sunt in usu, ac Sacris Canonibus & Constitutionibus Apostolicis, seu statui sæculari, & ordinationibus per Nos in præsenti sæcularizatione præscriptis non repugnent, in omnibus & per omnia, perinde ac si status Regularis hujusmodi minime immutatus foret, salvis, firmis, & illæsis remanentibus. Insuper omnes, & singulos Canonicos Regulares præfatæ Congregationis Ulcien. tam superius nominatos, & cognominatos, ac in secundodicto Monasterio ad præsens claustraliter viventes, quam alios vagos, & in Ditione ipsius Caroli Emmanuelis Regis, aut alibi versantes, & Conventualiter non viventes, ab omni Apostasiæ, & inhabilitatis macula, sive nota, nec non excommunicationis, aliisque sententiis, censuris, & pœnis, earumque, propter votorum suorum, ac Institutorum Regularium Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium hujusmodi transgressum, incursu, castitatis tamen voto excepto, ac ab omni obligatione, & vinculo observantiæ Constitutionum, Ordinationum, & Institutorum, & consuetudinum Regularium dictæ Congregationis, & Ordinis hujusmodi, quem professi fuerunt, & a quacumque votorum ab ipsis emissorum, præfacto Castitatis voto excepto, & regula, jejuniorum observantia, ciborum abstinentia, & habitus Regularis delatione, ita quod ipsi de cætero, quoad vixerint, in habitu, tonsura, Divinorum Officiorum celebratione, cæremoniis, ritu, incessu, victu, moribus, & vivendi modo, Presbyteris mere sæcularibus omnino, & ubique, sine ullo conscientiæ scrupulo se conforment, & pro Presbyteris mere sæcularibus habeantur, & censeantur, ac Jurisdictioni Ordinariorum Locorum, in quibus eos respective commorari contigerit, omnino subjaceant, in utroque foro Apostolica auctoritate præfata absolvimus, & totaliter liberamus, nec non cum omnibus Canonicis Regularibus ad sæcularem statum per Nos, ut præfertur, redactis præfatis, ut ipsi, & eorum singuli, quæcumque, & qualiacumque cum Cura, & sine Cura beneficia Ecclesiastica, etiamsi Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates etiam majores, & Principales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Curata, & Electiva etiam in Pinarolien. a Nobis per præsentes ut infra erigenda, aliisque Cathedralibus, Metropolitanis, Collegiatis, & aliis Ecclesiis, seu si Parochiales Ecclesiæ, vel earum perpetuæ Vicariæ fuerint, si eis alias canonice conferantur, aut ipsi eligantur, præsententur, aut alias assumantur ad illa, & instituantur in eisdem, in omnibus, & per omnia ad instar Presbyterorum sæcularium recipere, & obtinere, & dummodo plura simul non sint, quam quæ canonice permittuntur, quoad vixerint, retinere, nec non quascumque Pensiones annuas super similium, vel dissimilium Beneficiorum Ecclesiasticorum, ac etiam Mensarum Archiepiscopalium, Episcopalium, & Abbatialium fructibus, redditibus, & proventibus, ac etiam distributionibus quotidianis, Apostolica eis auctoritate reservandas, aut in eos etiam canonice transferendas, etiam quoad vixerint, similiter in omnibus, & per omnia ad instar eorum

rundem Presbyterorum Sæcularium percipere, exigere, levare, ac in suos usus & utilitatem convertere libere, & licite valeant, eadem Apostolica auctoritate dispensamus. Itemque eis, & eorum singulis, ut de quibuscumque bonis, & rebus ad ipsos, & eorum quemlibet deinceps spectandis, & per eos post præsentem sæcularizationem, legitime tamen, & licite acquirendis, in favorem quarumcumque Personarum, de Jure tamen capacium, testari, vel alias disponere, eisque ab intestato decedentibus, legitimi eorum Hæredes succedere, utque ipsi, & eorum singuli de cætero in quibuscumque bonis Paternis, & Maternis, ac aliorum Consanguineorum, seu Cognatorum suorum, vel aliorum quorumcumque, tam ex testamento, quam ab intestato succedere, & illa donationis, legati, vel alio quovis Titulo consequi, & habere, exceptis tamen iis, ad quæ fuerit qualitercumque, & quomodocumque, ante eandem præsentem sæcularizationem, jus tertio quæsitum, sive sint bona, hæreditates, successiones, legata, Primogenituræ, & Fideicommissa quæcumque, tempore datæ præsentium aliis jam delata, & actu, ob antiquam incapacitatem, vel renunciationem ipsorum Canonicorum Regularium ad Sæcularem statum a Nobis per præsentes, ut præfertur, redactorum, jam aliis effective acquisita, & ab eis possessa; & dummodo non sint bona comprehensa in renunciationibus per eos antea factis, quæ propter præsentem sæcularizationis, & rehabilitationis gratiam, non valeant ullatenus revocari, vel infirmari, etiam libere, & licite possint, & valeant, auctoritate præfata concedimus, & indulgemus.

Erectio Oppidi Pinarolii in Civitatem.

Et Collegiatæ Ecclesiæ S. Donati in Cathedralem.

Præviis autem suppressionibus, extinctionibus, & Sæcularizatione præfatis, primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem, Pinarolien., ut antea, nuncupandam, cum omnibus Juribus, honoribus, & prærogativis, quibus aliæ Civitates Pontificali Sede insignitæ, & earum Cives utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt quomodolibet in futurum; Primodictam vero Collegiatam Ecclesiam Sancti Donati in Cathedralem Ecclesiam, Archiepiscopo Taurien. pro tempore existenti Metropolitico jure subjectam, sub Invocatione Sanctæ Mariæ, nec non Sanctorum Donati, & Mauritii præfatorum, ac in ea Sedem Episcopalem pro uno Episcopo Pinarolien. etiam nuncupando, qui eidem Ecclesiæ, illique Civitati, Pinarolien., ut præfertur, nuncupandis, & Diœcesi etiam Pinarolien., ut infra, constituendæ præsit, Abbates inferiores, Prælatos, & alios ad Synodum convocet, & omnia, ac singula Jura, Officia, & Munia Episcopalia habeat, & exerceat, cum suis Capitulo, sigillo, arca, Mensa Episcopali, cæterisque Cathedralibus, & Pontificalibus Insigniis, nec non Juribus, jurisdictionibus, facultatibus, præeminentiis, prærogativis, privilegiis, honoribus, gratiis, favoribus, & Indultis realibus, personalibus, & mixtis, quibus aliæ Cathedrales Ecclesiæ, earumque Præsules quomodolibet, non tamen titulo oneroso, seu ex Indulto, aut privilegio particulari, similiter utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, atque uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt in futurum.

Et in ea Dignitatem ac Canonicatum.

Utque primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda ex omni parte perfectior reddatur, condignoque Capitulo, & Canonicorum etiam Dignitates inibi obtinentium numero condecoretur, prævia omnium, & singulorum Canonicatuum, & Præbendarum, nec non trium Beneficiorum de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentium, ac servitium Chori annexum habentium, in secundodicta nuper Collegiata Ecclesia S. Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanente, ad primodictam Collegiatam S. Donati in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam translatione, ita ut ex nunc de cætero tam Præpositi, quam quindecim Canonicorum, ac sex Beneficia præfata pro tempore obtinentium servitium in Divinis Officiis, aliisque Functionibus præstandum, in unum coalescat, & ad unam nimirum primodictam Collegiatam in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendam redactum remaneat, cum facultate tamen se conferendi de per se, vel una cum toto infrascripto Capitulo, ad ipsam nuper Collegiatam Ecclesiam S. Mauritii nunc sine Collegialitate, ut præfertur, remanentem in solemnioribus Anni Festivitatibus ad Sacras Functiones inibi peragendas: Insuper salvis, & integris omnino remanentibus Præposituræ, & singulorum Canonicatuum, & sin-

& singularum Præbendarum præfatorum fructibus, & oneribus; ita quod illam, & illos nunc, & pro tempore respective obtinentes, eisdem annuis redditibus, & emolumentis, quibus hactenus gavisi sunt, etiam deinceps gaudere, & e contra omnia onera eis respective incumbentia, ut prius, adimplere, & supportare respective debeant, & teneantur, in eadem primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigenda, præter Præposituram præfatam, quam Dilectus quoque Filius Josephus Maria Garombi ad præsens obtinet, & quæ deinceps secunda inibi dignitas existet, ac cujus collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio, dum illam pro tempore quomodolibet vacare contigerit, ad Sedem Apostolicam, vice, & loco Archidiaconatus a Nobis ut infra erigendi, ac Dignitatis inibi post Pontificalem majoris, & de infrascripto Jurepatronatus dicti Caroli Emmanuelis Regis exstituri, semper, & quandocumque, ut antea, spectet, & pertineat, ac præter quindecim Canonicatus, totidemque Præbendas præfatos, quorum quatuor Canonicatus, totidemque Præbendæ omnino liberæ collationis, etiam ut antea, existant, & ad alios quinque Canonicatus, totidemque Præbendas olim de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentes, pro tempore respective vacantes, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum, in eis, ad Nominationem, seu Præsentationem hujusmodi, per Ordinarium Loci, aut alias instituendarum, prout hactenus ad Capitulum, & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis, aut si in eorum, & earum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut specialiter, & expresse caveatur, illos, & illas semper censendos, & censendas esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque, spectavit, & pertinuit, de cætero ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum & Canonicos, etiam Præposituram, aliasque Dignitates, a Nobis etiam, ut infra, erigendas respective obtinentes, similiter, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat.

In reliquis vero sex Canonicatibus, totidemque Præbendis de dicto Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi iis, quibus illud de Jure respective competit, salvum, integrum, & illæsum omnino remaneat, ac præter sex Beneficia servitium Chori, ut præfertur, annexum habentia præfata, deinceps Mansionariatus, seu Beneficiatus nuncupanda, quorum unum omnino liberæ collationis, ut antea, remaneat, ad alia duo etiam de Jurepatronatus Laicorum olim, ut præfertur, existentia pro tempore respective vacantia, Nominatio, seu præsentatio Personarum idonearum in eis ad Nominationem, seu præsentationem hujusmodi per Ordinarium Loci, aut alias instituendarum, prout hactenus, ad Capitulum & Canonicos unius, & alterius Collegiatarum Ecclesiarum præfatarum, cessantibus reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, aut si etiam in eorum respective fundatione reservationes, & affectiones hujusmodi exclusæ reperiantur, aut etiam specialiter & expresse caveatur illa semper censenda esse de Jurepatronatus Laicorum, semper, & quandocumque spectavit & pertinuit, de cætero itidem ad primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Capitulum, & Canonicos etiam Præposituram præfatam aliasque Dignitates a Nobis etiam, ut infra, erigendas obtinentes, æque, & pariformiter omnino spectet, & pertineat. In reliquis vero tribus posterioribus Beneficiis hujusmodi de Jurepatronatus Laicorum, ut præfertur, existentibus, Juspatronatus, & præsentandi laicale hujusmodi dictis respective Familiis, quibus illud de Jure competit, & quoad ultimodictum Beneficium hujusmodi, illi Familiæ, vel illis Familiis, cui, vel quibus per eventum primodictæ litis illud adjudicari contigerit, itidem firmum, salvum, & illæsum respective remaneat.

Ad augendum Capitularium præfatorum numerum, unum Archidiaconatum, qui inibi post Pontificalem major, pro uno Presbytero in Theologia Magistro, vel in utroque, seu saltem Canonico Jure Doctore, aut Licentiato in alia approbata Universitate Studii generalis, futuro primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Archidiacono, a præfato Emmanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege Illustri, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, ad illum

pro

pro tempore vacantem præsentando, ac unum Archipresbyteratum, qui tertia, pro uno Archipresbytero, ac unum Cantoratum, qui quarta, pro uno Cantore, & unum Thesaurariatum, qui quinta, pro uno Thesaurario ab eodem Carolo Emmanuele, & pro tempore existente Sardiniæ Rege, ratione Ducatus hujusmodi, ad eundem Thesaurariatum etiam pro tempore vacantem pariter præsentando, qui unam Missam qualibet hebdomada in suffragium Animarum supremorum Principum Regiæ domus Sabaudicæ defunctorum in perpetuum celebrare teneatur, ac unum Primiceriatum, qui sexta, inibi respective Dignitates existant, qui Archidiaconatus, & Archipresbyteratus, ac Cantoratus, & Thesaurariatus, necnon Primiceriatus præfati, quilibet illorum videlicet, sicuti etiam quæ Præpositura præfata, a sex ex ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra erigendæ, Canonicis etiam una cum suis respective Canonicatibus, & Præbendis, absque dispensatione Apostolica obtineri possint, & debeant, pro uno Primicerio, nec non duos alios Canonicatus, totidemque Præbendas, quæ nullo unquam tempore Juri optionis subjaceant, unum videlicet, & unam, qui Archidiaconatui, ac alterum, & alteram, qui Primiceriatui præfatis semper respective adhærere, & insimul cum eisdem Archidiaconatu, & Primiceriatu respective conferri, & absque dispensatione Apostolica obtineri etiam debeant; pro ipsis futuris Archidiacono, & Primicerio etiam Canonicis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ exituris, ab ipso Carolo Emmanuele, & pro tempore existente Rege præfato, ratione Ducatus hujusmodi, ad unum, & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas, ut infra, erigendos & erigendas hujusmodi, quomodolibet pro tempore respective vacantes, etiam præsentandis. Demum unam, quam Joseph Vagnono, in Theologalem, ac alteram Præbendas, quam Hiacynthus Benaudo moderni primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam, ut infra, erigendæ Canonici dilecti quoque Filii ad præsens respective obtinent, & quorum ad id expressus respective accepit assensus, in Pœnitentiariam respective Præbendas, quæ itidem Juri optionis nullo unquam tempore subjaceant, ita ut deinceps de uno, & una Theologali, quos Joseph, ac de altero Canonicatibus, & altera Pœnitentiaria nuncupandis Præbendis hujusmodi, quos Hiacynthus & Joseph præfati ad præsens, ut præfertur, respective obtinent, quoties deinceps illos, & illas pro tempore quomodolibet respective vacare contigerit, prævio Concursu disponi, ac uni, & alteri Presbyteris etiam Magistris in Theologia, aut in utroque, vel saltem Canonico Jure Doctoribus, aut Decretis respective Licentiati provideri debeat, ad Omnipotentis Dei laudem, & gloriam, ac gloriosissimæ Virginis Mariæ, eorumdemque Sanctorum Donati, & Mauritii honorem, Fideique Catholicæ exaltationem, Apostolica auctoritate præfata perpetuo erigimus, & instituimus.

Dismembratio Locorum & Ecclesiarum a jurisdictione aliorum.

Præterea a Diœcesi Taurinen. quindecim, unum videlicet de Campione, & aliud de Fenile, ac aliud de Bibiana, & aliud S. Joannis nuncupatum, ac aliud de Angrogna, & aliud de Luserna, ac aliud de Turre, & aliud de Bobbio, ac aliud de Rorata, & aliud de Villar, ac aliud S. Germani etiam nuncupatum, & aliud de Inverso Pinasca, ac aliud de Primolo in Vallibus sita, necnon aliud de Buriasco superiori, & inferiori, ac reliquum de Bricherasio extra Valles posita respective Loca, aliaque viginti septem ad secundodicti Monasterii Præposituram a Nobis per præsentes, ut præfertur, ad Sæcularem statum redactam præfatam spectantia, & superiori Jurisdictionis pro tempore existentis Archiepiscop. Taurinen. subjecta, unum nempe de Oulx, & aliud de Bardenasche, ac aliud de Meleset, & aliud de Arnaud, ac aliud de Roche Mole, & aliud de Miliaures, ac aliud de Bianlard, & aliud de Chiabran Beaulard, ac aliud de Saule de Oulx, & aliud de Sanolze, ac aliud de Salbeltrand, & aliud de Cesane, ac aliud de Turres, & aliud de Beussons, ac aliud de Fenilis, & aliud de Desertes, ac aliud De la Val, & aliud de Traverses, ac aliud De la Rua, & aliud de Pauriceres, ac aliud de Visseaus, & aliud de Fenestrelles, ac aliud de Mentolles, & aliud de Villaret, ac aliud de Chateu du Bois, & reliquum de Bousset, aliaque duo, in quibus Prior Monasterii Sanctæ Mariæ Majoris nuncupatæ præfati Ordinis S. Augustini Canonicorum Regularium Oppidi Civitatis nuncupati

pati Secusii Nullius Diœcesis Provinciæ Taurinen. a dicta Præpositura Ultien. ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, per præsentes redacta dependentis, sub Regulari forma; Archiepiscopus vero Taurin. quandam sibi reservatam Jurisdictionem, hactenus respective exercuerunt, unum videlicet de Exilles, & alterum de Chaumont respective Loca, ac in omnibus, & singulis Locis præfatis consistentes, & consistentia Collegiatas, Parochiales, & alias Ecclesias, Monasteria, Præposituras, Præpositatus, Prioratus, & alia quæcumque, quotcumque, & qualiacumque cum Cura, & sine Cura Sæcularia, & quorumvis Ordinum Regularia Beneficia Ecclesiastica, etiamsi, Sæcularia, videlicet, Canonicatus, & Præbendæ, Dignitates, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Curata, & electiva etiam in Collegiatis, aliisque Ecclesiis; Regularia vero Beneficia hujusmodi, Præpositatus, Præposituræ, Dignitates etiam Conventuales, Personatus, Administrationes, & Officia etiam Claustralia, Cappellaniæ, & Cappellæ sint, & ad Dignitates, Prioratus, Præposituras, & Præpositatus hujusmodi consueverint qui per Electionem assumi, omniumque, & singulorum quadraginta quatuor Locorum hujusmodi utriusque sexus Personas, Habitatores, & Incolas tam Laicos, quam Clericos, & Presbyteros, Beneficiatos, & Religiosos quoscumque, cujuscumque status, gradus, Ordinis, & conditionis existant, ab Ordinaria, non tamen Metropolitica, Jurisdictione, Potestate, & Superioritate Venerabilis Fratris Nostri moderni, cujus etiam ad hoc expressus accedit assensus, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen., dicta Apostolica auctoritate similiter perpetuo dismembramus, separamus, & eximimus.

Eaque quadraginta quatuor posteriora Loca sic per Nos, ut præfertur, dismembrata, separata, & exempta, itemque primodictum Oppidum in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erectum, & ex prioribus viginti sex Locis præfatis alia viginti tria Loca, videlicet præfatum de Riva, ac dictum de Bardenasca, & præfatum de Abbatia, seu Sancti Verani, ac dictum Sancti Petri, & præfatum de Talucco, ac præfatum de Portis, & dictum de Villar Perosa, ac prædictum de Tagliareto, & præfatum de Pinasca, & dictum de Perosa, & præfatum de Meana, ac dictum Sancti Secundi etiam nuncupatum, & prædictum de Mirandolo, ac præfatum de Turina, seu inverso Ponte, & dictum de Pomareto, ac prædictum de Facto, & Reclareto, & dictum de Perero, ac prædictum Sancti Martini etiam nuncupatum, & præfatum de Massello, ac dictum de Chiabran, & Maniglia, ac prædictum de Rodoreto, & præfatum de Prali vulgo nuncupata Loca propria Territorii primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ, & extinctæ, ejusdemque primodicti Oppidi in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecti, & posteriorum quadraginta quatuor, ut præfertur, dismembratorum, separatorum, & exemptorum, ac ex prioribus viginti sex Locis præfatis dictorum viginti trium Locorum hujusmodi, insimul ad sexaginta septem Loca ascendentium, universas Personas tam Sæculares, quam Ecclesiasticas, & quorumvis Ordinum Regulares Ecclesias, Monasteria, Prioratus, Præposituras, Præpositatus, & alia Beneficia Ecclesiastica hujusmodi, cum ipsorum Juribus, & pertinentiis universis, novæ Ecclesiæ Episcopali Pinarolien., illiusque futuro Præsuli pro suis Civitate, Diœcesi, Clero, & Populo, ita quod liceat Personæ eidem Ecclesiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius erectione, & institutione hujusmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Pastoris solatio destitutæ in Episcopum, præficiendæ per se, vel alios ejus nomine, veram, realem, actualem, & corporalem possessionem, seu quasi possessionem administrationis spiritualis, & omnimodi Juris Diœcesani in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecto, necnon in omnibus alius sexaginta septem Locis prædictis propria auctoritate libere apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, ejusdem moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen., vel cujusvis alterius licentia desuper minime requisita, pari Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & assignamus, necnon supponimus, & subjicimus. Illorum, illorumque Subjectio Ecclesiæ Pinarolien.

Ne autem ex dismembratione, & separatione præmissis Territorium Ecclesiæ Tau- Subjectio trium Loco-

rum Archiepiscopo Taurinen.

Taurinen. nimiam imminutionem patiatur, eidem moderno, & pro tempore existenti Archiepiscopo Taurinen. de alicujus compensationis supplemento providere, simulque aptiori & commodiori Ordinariæ Jurisdictionis exercitio consulere volentes, reliqua tria Loca ex prioribus viginti novem Locis hujusmodi, nempe prædictum de Famolasco, & præfatum de Mombello, ac dictum de Lagnasco, Loca hactenus Jurisdictioni pro tempore existentis Abbatis primodicti Monasterii subjecta, prævia, quatenus opus sit, eorumdem trium Locorum a Territorio primodicti Monasterii, illiusque Abbatiæ a Nobis per præsentes, ut præfertur, suppressæ & extinctæ simili dismembratione, & separatione, præfato Territorio Ecclesiæ Taurinen, auctoritate præfata perpetuo adjungimus, unimus, & incorporamus, eaque sic per Nos, ut præfertur, adjuncta, unita, & incorporata, nec non in eis consistentes, & consistentia, Ecclesias, Beneficia, & utriusque sexus Christifideles, Ordinariæ Jurisdictioni, potestati, & superioritati ejusdem moderni, & pro tempore existentis Archiepiscopi Taurinen, æque, ac pariformiter subjicimus, & supponimus.

Commutatio duorum Locorum inter dictum Archiepiscopum, & Episcopum Salutiarum.

Et ulterius tam præfato Archiepiscopo Taurinen., quam Venerabili etiam Fratri Nostro moderno Episcopo Salutiarum, ut ipsi de eorum respective Territoriis unum Locorum pro altero ad invicem commutando, Archiepiscopus præfatus videlicet ultimodictum Locum de Lagnasco præfato Episcopo Salutiarum; ipse vero Salutiarum Episcopus alium Locum Civitati Taurinen. magis proximum, & æqualis fere conditionis, atque valoris eidem Archiepiscopo, in perpetuum respective concedere libere, & licite possint, & valeant; ita quod, ubi mutua concessio, & commutatio hujusmodi, ut præfertur, facta fuerit, duo Loca hujusmodi ab uno, & altero Territoriis, quorum ad præsens respective existunt, Apostolica auctoritate præfata separata, sejuncta, & dismembrata, ac ipsum de Lagnasco Territorio Diœcesis Salutiarum, alterum vero a præfato Salutiarum Episcopo concedendum respective Loca Territorio Diœcesis Taurinen. pari Apostolica auctoritate perpetuo respective unita, annexa, & incorporata sint, & esse censeantur eo ipso, plenam, liberam, & omnimodam potestatem, licentiam, & facultatem eadem auctoritate concedimus, & impertimur.

Attributio Juris conferendi singulis, quibus competit.

Collationem vero, provisionem, & omnimodam aliam dispositionem Dignitatum, Canonicatuum, & Præbendarum, aliorumque Beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcumque in primodicto Oppido in Civitatem Episcopalem a Nobis per præsentes, ut præfertur, erecto, ac in omnibus & singulis Locis Pinarolien. Diœcesi etiam, ut præfertur, assignatis, & appropriatis præfatis consistentium, de cætero ad pro tempore existentem Episcopum Pinarolien. Ordinario Jure, in Locis autem de Famolasco, & de Mombello præfatis, ac postquam commutatio præfata, ut præfertur, sequuta fuerit, in alio Loco per dictum Episcopum Salutiarum intuito commutationis hujusmodi etiam, ut præfertur, concedendo, ad præfatum Archiepiscopum Taurinen., ac demum in dicto Loco de Lagnasco ad ipsum Episcopum Salutiarum, nunc & pro tempore existentes itidem Ordinario Jure respective spectare, & affectionibus Apostolicis, & absque aliquo illarum præjudicio, ac salvo quoque semper Patronatus, & præsentandi, ac nominandi Jure quoad Dignitates, Canonicatus, & Præbendas, & alia quæcumque Beneficia Ecclesiastica tam Præsentationis Ecclesiasticæ, quam de Jurepatronatus Laicorum, ac illorum & Clericorum mixtim respective existentes, & existentia, ita ut ad illas, ac illos, & illa pro tempore respective vacantes, & vacantia, earum, & eorum, respective Patroni, Laici nimirum, ut antea, Ecclesiastici vero, cessantibus dumtaxat reservationibus, & affectionibus Apostolicis, Personas idoneas præsentare, & respective nominare possint, & valeant: Occurrentibus vero reservationibus, & affectionibus Apostolicis præfatis, collatio, provisio, & omnimoda alia dispositio, Beneficiorum præsentationis Ecclesiasticæ existentium, ad Sedem Apostolicam præfatam privative spectet, & pertineat, etiamsi Juspatronatus, & præsentandi ad illa transierit de Laicali in Ecclesiasticum; nisi tamen forte in eorum respective fundationibus specialiter cautum esset, illa semper habenda esse tamquam de Jurepatronatus Laicorum, vel ipsa Apostolica Sedes ab illorum collatione, expresse exclusa fuisset. Insuper

ſuper in prædictis viginti ſeptem Locis ad Præpoſituram ſecundodicti Monaſterii ad Sæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti antea ſpectantibus, & Diœceſi Pinarolien. etiam, ut præfertur, conceſſis, & aſſignatis, nec non in dictis Locis de Exilles, & de Chaumont, utpote quæ omnia poſita ſunt, & ſita in ea Delphinatus parte Regiæ Domui Sabaudicæ, ut præfertur, ceſſa, quoad collationem Beneficiorum Eccleſiaſticorum inibi dumtaxat, & non alibi, reſpective conſiſtentium, Gallicæ Concordata in omnibus eſſe ſervanda. Itemque, cum in primodicto Oppido in Civitatem Epiſcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, & in præfatis viginti ſex Locis antea Juriſdictioni tunc exiſtentis Abbatis primodicti Monaſterii ſubjectis, vigeant uſus, & conſuetudines, ut ſimiliter accepimus, legitime introducti, & introductæ, ac diverſi, & diverſæ ab illis, qui, & quæ vigent in præfatis quindecim Locis a Diœceſi Taurinen., ut præfertur, diſmembratis, omnes reſpective uſus, & conſuetudines in primodicto Oppido in Civitatem Epiſcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in ſingulis viginti ſex antea Juriſdictioni tunc exiſtentis Abbatis primodicti Monaſterii ſubjectis, ac in ſingulis quindecim a præfata Diœceſi Taurinen., ut præfertur, diſmembratis Locis præfatis, legitime tamen, reſpective ſervari ſolitos, & ſolitas, ac qui, & quæ hactenus etiam legitime viguerunt, & vigent de præſenti, etiam deinceps ſervandos, & ſervandas eſſe, & fore, nihilque quoad hoc innovandum; ita tamen ut tam in primodicto Oppido in Civitatem Epiſcopalem a Nobis, ut præfertur, erecto, ac in ſingulis viginti ſex Locis antea Juriſdictioni tunc exiſtentis Abbatis primodicti Monaſterii ſubjectis, quam in ſingulis quindecim Locis a Diœceſi Taurinen. ut præfertur, diſmembratis præfatis, locum habeant Cancellariæ Apoſtolicæ Regulæ, ad quarum formam, & præſcriptum cujuſcumque generis Beneficia Eccleſiaſtica ab Apoſtolica Sede præfata, vel a pro tempore exiſtente Epiſcopo Pinarolien. reſpective conferantur, Apoſtolica auctoritate præfata decernimus, ſtatuimus, & declaramus.

Menſæ autem Epiſcopali novæ Eccleſiæ Pinarolien. præfatæ omnia, & quæcumque ad Menſam Abbatialem primodicti Monaſterii quomodolibet ſpectantia, & pertinentia bona, res, proprietates, & Jura univerſa, illorumque annuos redditus, obventiones, & emolumenta quæcumque ad annuam ſummam, duodecim millium ducentarum & novem circiter librarum monetæ Pedemontanæ, ſcuta bis mille quadringenta quadraginta unum monetæ Romanæ conſtituentium, ut etiam accepimus, aſcendentia, & gravata pro annua ſumma trecentarum, & ſexdecim librarum ſimilium certis dictæ Menſæ Abbatiali incumbentibus, nempe ſtipendio Concionatoris tempore Adventus, & Quadrageſimæ, & Eleemoſynis feria quinta majoris Hebdomadæ, necnon Cera in Proceſſione Sanctiſſimi Corporis Chriſti, taleiſque, & Canone trium minarum ſegalæ, ac manutentione Infantium expoſitorum vulgo Venturini nuncupatorum, oneribus; ſupportatis tamen per futurum Epiſcopum Pinarolien. pro tempore exiſtentem oneribus hujuſmodi; eadem Apoſtolica auctoritate ſimiliter perpetuo applicamus, & appropriamus. Applicatio fructuum Menſæ Epiſcopali Pinarolien.

Itemque, ut futurus pro tempore exiſtens Epiſcopus Pinarolien. ſtatum ſuum juxta Pontificalis Dignitatis exigentiam decentius, & honorificentius tenere valeat, eidem Menſæ Epiſcopali ſecundodictum Monaſterium, ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactum, una cum omnibus & ſingulis bonis tam mobilibus, quam immobilibus, & ſemoventibus, vaſis etiam aureis, & argenteis, ſacra, & pretioſa ſupellectili, nec non membris, Molendinis, Domibus, Vineis, Prædiis, Animalibus, iiſque omnibus, quibus Molendina, Domus, Vineæ, & prædia hujuſmodi inſtructa reperiuntur, nec non Cenſibus, Canonibus, & Proprietatibus, juribus, prærogativis, præeminentiis, Juriſdictionibus, fundis & pertinentiis, necnon fructibus, redditibus, proventibus, decimis, obventionibus, & emolumentis univerſis, cujuſcumque nominis, naturæ, ſpeciei, qualitatis, & quantitatis exiſtant, ad ſecundodictum Monaſterium, ad Sæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactum, illiuſque Præpoſitum hactenus perpetuum Commendatarium pro tempore exiſtentem, necnon Præpoſituralem, & Conventuralem Menſas quomodolibet ſpectantibus, & pertinentibus, & ſignanter ſumma quatuor millium centum & Cui etiam unitur Monaſterium Ultien. cum ſuis Menſis, & redditibus.

quinquaginta septem circiter librarum hujusmodi secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti Capitulo, & Canonicis Regularibus ab illius Præposito perpetuo Commendatario quotannis partim in pecunia numerata, partim vero in diversis rerum speciebus hactenus subministrata, insimul ad summam quindecim millium nongentarum & quinquaginta trium circiter librarum similium annuatim, ut pariter accepimus, ascendentibus, super quibus, Mensæ videlicet Præposituralis præfatæ fructibus, redditibus, & proventibus nonnullæ Pensiones annuæ antiquæ, insimul summam bis mille librarum parium constituentes, diversis Personis Ecclesiasticis, aut alias Pensionum hujusmodi capacibus illas annuatim respective percipientibus dicta Apostolica auctoritate reservatæ reperiuntur, ut etiam accepimus, exceptis dumtaxat peculiaribus redditibus Sacristiæ Ecclesiæ ipsius secundodicti Monasterii ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, pro annua consuetorum onerum, & Legatorum piorum eidem Sacristiæ incumbentium supportatione & implemento, salvis & intactis remansuris, eadem Apostolica auctoritate pariter perpetuo unimus, annectimus, & incorporamus.

Ita quod futurus pro tempore existens Episcopus Pinarolien. etiam Præpositus Ultien. semper denominetur, & revera sit, & uti talis omnibus honoribus, prærogativis, præeminentiis, & redditibus tam novis, quam antiquis, quibus hactenus Præpositus perpetuus Commendatarius, & Capitulum Ultien. gavisi sunt, etiam in ea parte, quæ est in Regno Galliarum, & potissimum Jure nominandi ad cujuscumque generis Beneficia etiam Curata, per Canonicos quoque Regulares Congregationis Ultien. regi & gubernari solita, quibuscumque donationibus, & piis relictis secundodicto Monasterio, illiusque Ecclesiæ præfatæ, Capitulo, & Canonicis Regularibus nunc ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, aut eorum intuitu quomodolibet forsan factis nequaquam obstantibus, æque & pariformiter, ac sine ulla exceptione omnino fruatur, & gaudeat, & e contra nedum ad integram solutionem, & præstationem omnium, & singularum Pensionum præfatarum iis, quibus Pensiones ipsæ, ut præfertur, reservatæ existant, quoad ipsi naturaliter vixerint, & unusquisque eorum respective vixerit, juxta singularum Literarum Apostolicarum super earumdem Pensionum reservationibus respective confectarum seriem, continentiam, & tenorem, faciendam, efficaciter obligatus existat; verum etiam omnia, & singula onera, & obligationes, quæ in rerum speciebus, vel in pecunia numerata debeantur, & ex conventionibus particularibus, aut alio quocumque modo proficiscantur, aut juxta solitum exequendæ sint in Regionibus Galliarum Charissimo etiam in Christo Filio Nostro Regi Christianissimo subjectis, in perpetuum supportare, & adimplere omnino teneatur.

Propterea que liceat præfatæ Personæ eidem Ecclesiæ Pinarolien. tam nunc a primæva illius Erectione, & Institutione hujusmodi, quam deinceps pro tempore quomodolibet Pastoris solatio destitutæ in Episcopum præficiendæ, jus, & dictæ Mensæ Episcopalis nomine, omnium & quorumcumque tam Mensæ Abbatialis primodicti Monasterii, quam Monasterii secundodicti ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ac illius Mensarum Præposituralis, ac Conventualis præfatarum, respective bonorum, rerum, proprietatum, jurium, bonorum, prærogativarum, præeminentiarum, jurisdictionum, fundorum, pertinentiarum, decimarum, fructuum, redditiuum, proventuum, obventionum, & emolumentorum universorum præfatorum, veram, realem, actualem, & corporalem possessionem per se, vel alium, seu alios, propria auctoritate apprehendere, & apprehensam perpetuo retinere, illaque respective locare, dislocare, arrendare, percipere, exigere, levare, & recuperare, ac in suos, & dictæ Mensæ Episcopalis usus, & utilitatem, necnon præfatorum, aliorumque infrascriptorum onerum supportationem convertere, cujuscumque licentia desuper minime requisita. Cum hoc tamen, quod idem futurus & pro tempore existens Episcopus Pinarolien. & futurus Præpositus Ultien. præter expressa, & super enunciata, alia quoque infrascripta onera, aliasque infrascriptas obligationes supportare, & adimplere debeat: videlicet quotannis præstare teneatur libras mille centum & octoginta quatuor dictæ monetæ Pedemontanæ, nempe quadringentas libras hujusmodi pro congrua Rectoris nunc & pro tem-

Onera ab Episcopo & Præposito supportanda.

tem-

tempore exiſtentis Parochialis Eccleſiæ Loci de la Rua, & ducentas ſexaginta ſex libras ſimiles, & ſolidos treſdecim, ac quatuor denarios monetæ præfatæ, pro ſupplemento Congruæ debitæ nunc & pro tempore exiſtenti Rectori alterius Parochialis Eccleſiæ Loci de Uſſeaux, ac alias libras octoginta pares Concionatori Loci de Chaumout, & viginti ſeptem ſextarios ſecalis calculatos in libris octoginta & una, pro Eleemoſyna in Feria quinta majoris hebdomadæ, ac alias libras centum triginta tres, & ſolidos ſex, ac octo denarios ejuſdem monetæ, pro manutentione Sacrorum Ornamentorum Sacriſtiæ Ultien. aliaſque libras ducentas viginti tres, & ſolidum unum monetæ hujuſmodi, ad quam ſummam calculantur argentum, & ſextarii quindecim cum tribus quartis alterius ſextarii ſimilis vini, & ſextarii quadraginta novem ſecalis Hoſpitali Ultien. a ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti Præpoſito pro tempore exiſtente debitas; nec non alia annua onera, quibus Menſa Conventualis ejuſdem ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti obnoxia reperitur; ſolvendi nimirum octo libras ſimiles Sacriſtiæ præfatæ, aliaſque libras quadraginta quinque pares, pro Penſione vitalitia cognominato Fantin la Combe debita, aliaſque trecentas octoginta tres libras hujuſmodi, repartienda titulo diſtributionum inter præſentes, & intereſſentes Choro ad formam Legati a quondam tunc in humanis agente cognominato Viala relicti ſubire, & ſufferre.

Itemque ad manutentionem tam primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ, in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, quam ſecundodictæ illi annexæ S. S. Mauritii præ una medietate expenſarum, quorum altera medietas Capitulo ipſius Eccleſiæ Pinarolin. incumbat, nec non impendere quidquid opus, & neceſſe fuerit, tam pro reparatione aliarum Eccleſiarum fabricarum, & ædificiorum, quam pro manutentione bonorum Eccleſiæ Pinarolien. illiuſque Menſæ Epiſcopalis hujuſmodi, & ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, eidemque Menſæ Epiſcopali a Nobis ſimiliter, ut præfertur, uniti, & incorporati. Inſuper duodecim mille centum & quinquaginta libras dictæ monetæ Pedemontanæ in pecunia numerata annuatim ſolvere, & exburſare, videlicet libras mille quingentas Archidiacono, aliaſque libras ſeptingentas, & quinquaginta Theſaurario pro tempore exiſtentibus primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a nobis, ut præfertur, erectæ, pro dote, ſeu annuo redditu earum reſpective Præbendarum Canonicalium, ac libras bis mille quingentas in uſum diſtributionum quotidianarum Cleri ſuperioris, & alias libras nongentas in ſimilem uſum diſtributionum quotidianarum Cleri minoris primodictæ Collegiatæ Eccleſiæ in Cathedralem Eccleſiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, alias libras bis mille dicto Seminario Puerorum Eccleſiaſtico Pinarolien. reliquaſque libras quatuor mille quingentas novem, ſuperius nominatis, & cognominatis Canonicis Regularibus ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipſi vixerint, & quilibet eorum reſpective vixerit, & deinde novem Presbyteris, ſervitiis & obſequiis Eccleſiæ ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti, ut infra, addicendis, & deputandis, ad rationem quingentarum librarum hujuſmodi pro quolibet, pro eorum ſtipendio, & congrua ſuſtentatione, quotannis in perpetuum ſolvere, & ſubminiſtrare debeat, & teneatur.

Sane cuicumque præjudicio, quod forſan Habitatores, & Commorantes in Montibus Juriſdictionis pro tempore exiſtentis Præpoſiti ſecundodicti Monaſterii ob ſæcularizationem, aliaque præmiſſa in ſpiritualibus paterentur, tum ratione neglectus exercitii curæ Animarum, & conſequutionis Indulgentiarum, aliarumque ſpiritualium gratiarum, tum etiam ratione onerum Miſſarum, & Anniverſariorum, quæ ceteroquin omitterentur, & reſpective non adimplerentur de more in Eccleſiis, Capellis, & locis a Fundatoribus deſignatis, provida ratione occurrere volentes, pari Apoſtolica auctoritate decernimus & ſtatuimus, ut antiqua ſecundodicti Monaſterii ad ſæcularem ſtatum a Nobis, ut præfertur, redacti Eccleſia in honorem præfati Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati dicata, cum ſacris Reliquiis inibi, ut antea, decenter aſſervandis, & cuſtodiendis, nec non fabrica, & ædificia eidem Eccleſiæ Sancti Laurentii de Plebe Martyrum nuncupati hujuſ-

Providentia pro regimine, & ſervitio Eccleſiæ Monaſterii diſmembrati.

hujusmodi annexa, sarta tecta remaneant; quodque idem futurus, & pro tempore existens Episcopus Pinarolien. etiam futurus Præpositus Ultien. in eisdem ædificiis necessariam assignet habitationem novem superius nominatis Canonicis Regularibus ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, quoad ipsi vixerint, & inibi permanserint, & unusquisque eorum respective vixerit, ac etiam inibi respective permanserit, & deinde in perpetuum novem Presbyteris sæcularibus ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien. & etiam futuro Præposito Ultien. ad ejus nutum amovibiliter ponendis, & deputandis, reliqua præfatorum ædificiorum portione ad usum, & commodum ipsius Episcopi Pinarolien., & præpositi Ultien. integre remansura: Quodque duo habeantur in perpetuum Clerici eidem Ecclesiæ *Sancti* Laurentii, illiusque Sacristiæ præfatæ inservientes, ab eodem futuro & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. pro tempore deputandi, & ad ejus nutum pariter amovibiles, quibus utrique eorum videlicet, salarium ex peculiaribus, & separatis redditibus ejusdem Sacristiæ tribuatur. Ex eisdem autem novem Canonicis ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redactis, & deinde, illis deficientibus, ex novem Presbyteris sæcularibus in eorum locum deinceps subrogandis, unus magis idoneus, & prudens ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultiens. etiam pro tempore deputandus, aliorum octo sit Caput, & denominetur Vicarius Foraneus, quo quidem munere hac prima vice præfatus Joannes Agnes fungatur, ad quem in casibus necessariis facilior, & commodior pateat accessus, & a quo instantaneæ capiantur provisiones, ubi Episcopus Pinarolien. etiam Præpositus Ultien. præfatus, propter qualitatem viarum, & asperi itineris difficultatem, hyemali potissimum tempore, adiri a Diœcesanis nequeat, ipseque Joannes Agnes dumtaxat, donec vixerit, & servitio ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii addictus fuerit, gaudere debeat etiam aliquibus parvis emolumentis quibus hactenus gavisus est in Gallia specie quadam beneficii, quo ipse ad præsens fruitur: Alius vero sit, & nuncupetur Eleemosynarius, quo primo munere hac prima vice præfatus Dominicus fungatur, qui etiam præsit curæ, & regimini Hospitalis Ultien., quique similiter frui, & gaudere debeat, dum vixerit, eidemque Hospitali inservierit, salario, quo ad præsens gaudet, octoginta librarum parium ab ipsomet Hospitali persolvendarum, eisdem modo, & forma quibus hactenus pro suscepto munere hujusmodi persolutum fuit; Tertius demum sit, & esse debeat primodictus Josephus Antonius modernus inibi Sacrista, qui simili modo gaudere etiam debeat parvis quibusdam emolumentis, quibus uti Sacrista præfatus ad præsens fruitur, & quorum oneri nova Mensa Episcopalis præfata obnoxia non sit. Ipsi autem omnes novem Canonici Regulares nuper ad sæcularem statum a nobis, ut præfertur, redacti, seu Presbyteri sæculares a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien., etiam futuro Præposito Ultien. præfato identidem amovibiliter ad ejus nutum subrogandi, servitiis, & obsequiis ipsius Ecclesiæ S. Laurentii ita sint addicti, ut quolibet anno undecim anniversaria cum cantu peragere; & mille quadringentas octoginta duas Missas lectas a piis Benefactoribus relictas celebrare, prout Capitulo Regulari secundodicti Monasterii ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, ante sæcularizationem hujumodi, Anniversaria, & Missa hujusmodi peragebantur, nec non Missam, & Vesperas diebus Festis de præcepto canere, iisque personaliter, & collegialiter interesse, Sacramentales utriusque sexus Christifidelium illuc confluentium Confessiones excipere, ipsique Ecclesiæ Sancti Laurentii, illiusque Choro, ad instar sæcularis, & Collegiatæ Ecclesiæ laudabiliter inservire, cæteraque onera illius Sacristiæ, aliaque omnia ab eodem futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien. etiam futuro Præposito Ultien. congrue statuenda, adimplere omnino teneantur.

Pro eorum vero congrua sustentatione, & onerum præfatorum supportatione, & implemento, præter quingentas libras præfatas, unicuique eorum per futurum, & pro tempore existentem Episcopum Pinarolien. etiam futurum Præpositum Ultien. præfatum annuatim, ut præfertur, persolvendas, ac præter habitationem eis etiam, ut præfertur, assignandas, alias quosque superius memoratas trecentas octoginta

ginta quatuor libras annuas præfato cognominato Viala, ut præfertur, legatas, pro interessentia Choro inter eos æqualiter dividendas, percipiant, & lucrentur; eisque præterea competat jus percipiendi emolumenta; & Eleemosynas Anniversarii, & trecentarum sexaginta quinque Missarum lectarum in præfata Ecclesia Sancti Laurentii, & aliarum quinquaginta duarum Missarum etiam lectarum in Capella Sancti Romani, cum parva distributione die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum a præfata Sacristia Ultien. quotannis satisfaciendarum; itemque aliarum quadraginta Missarum similium ad Altare Sancti Angeli Custodis, & unius Missæ solemnis etiam cum parva distributione eadem die Commemorationis Fidelium Defunctorum, pro quorum Legatorum satisfactione Hospitale Ultien. libras quadraginta quatuor circiter quotannis solvere tenetur. Cæterum si præfati novem nuper Canonici Regulares, ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, aut eorum aliquis, sponte & voluntarie discesserint, aut respective discesserit, ipsius Ecclesiæ Sancti Laurentii servitio derelicto, nec assignationem præfatarum quingentorum librarum, nec quidquam aliud prætendere valeant, aut respective valeat; Donec vero, & quousque apud ipsam Ecclesiam Sancti Laurentii permanserint, pro omnium præfatorum onerum implemento, ipsi nil aliud unquam, præter præmissa, a futuro, & pro tempore existente Episcopo Pinarolien. etiam futuro Præposito Ultien. præfato, petere, aut prætendere possint. Nos enim certas alias reservationes, sub quibus iidem novem nuper Canonici Regulares ad sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacti, & in loco Ultien. apud dictam Ecclesiam Sancti Laurentii permansuri, suum super præmissis consensum præstiterunt, dicta Apostolica auctoritate omnino rejicientes, & de medio tollentes, ac pro non appositis haberi, & censeri debere decernentes, eorum consensum hujusmodi, hac in parte, Motu pari, & de simili potestatis Apostolicæ plenitudine, supplemus.

Insuper eisdem futuris, & pro tempore existentibus Ecclesiæ Pinarolien. Episcopo, Capitulo, & Canonicis, etiam Dignitates præfatas obtinentibus ut ipsi Capitulariter congregati, pro dictæ Ecclesiæ Pinarolien. ac illius Mensæ Capitularis, Sacristiæ, & Fabricæ, earumque rerum, & bonorum, tam spiritualium, quam temporalium prospero, feliciquç statu, regimine, gubernio, & directione, ac onerum eis pro tempore incumbentium supportatione, Missarum, horarum Canonicarum, diurnarum, & nocturnarum, aliorumque Divinorum Officiorum, Processionum, Funeralium, & anniversariorum celebratione, ac de Dignitatibus, Canonicatibus, & Præbendis, ac Beneficiis præfatis, aliisque Ministeriis Ecclesiasticis, inibi pro tempore providendorum receptione, & admissione, personali residentia, distributionum etiam quotidianarum, & emolumentorum quorumcumque repartitione, & administratione, pœnarum per absentes, ac Divinis Officiis, & Functionibus suis loco, & tempore non interessentes, seu onera, & ministeria eis respective incumbentia subire negligentes, incurrendarum impositione, singulorum præsentiis, & absentiis nontandis, cæremoniis, & functionibus in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, illiusque Choro, Capitulo, Processionibus, aliis actibus servandis, nec non Ministris ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ deputandis, & amovendis, salariis, & stipendiis eorum cuilibet assignandis, & quibusvis aliis rebus in præmissis, & circa ea quomodolibet necessariis, & opportunis, quæcumque Statuta, Ordines, Capitula, Decreta, licita tamen & honesta, & sacris Canonibus, ac Constitutionibus, & Decretis Apostolicis non contraria, condendi, & edendi, conditaque, & edita pro temporum, & rerum variatione, ac qualitate, mutandi, limitandi, corrigendi, declarandi, & interpretandi, ac in meliorem formam redigendi, seu alia de novo etiam ex integro condendi, & per eos, ad quos pro tempore spectabit, sub pœnis in contrafacientes statuendis, observari faciendi, plenam, liberam, & omnimodam facultatem, potestatem, & auctoritatem eadem Apostolica auctoritate similiter perpetuo concedimus, & impertimur. Facultas condendi statuta in nova Cathedrali.

Præterea tam modernis quam futuris respective primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ Indultum delationis

in

Habitus pro Capitulo novæ Cathedralis.

in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ Archidiacono, ac Præposito, & Archipresbytero, ac Cantori, & Thesaurario, ac Primicerio sex ex octodecim Canonicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, respective obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis ac sex Beneficiatis, seu Mansionariis præfatis, eorumque in Archidiaconatu, Præpositura, Archipresbyteratu, Cantoratu, Thesaurariatu, & Primiceriatu, ac singulis Canonicatibus, & Præbendis, nec non Beneficiatibus, seu Mansionariatibus præfatis successoribus respective pro tempore existentibus, ut ipsi, Archidiaconus videlicet, ac Præpositus, & Archipræsbyter, ac Cantor, & Thesaurarius, ac Primicerius, nec non reliqui duodecim Canonici Rochetum cum suis manicis, & Cappam magnam violacei coloris cum pellibus armellinis; sex vero Beneficiati, seu Mansionarii præfati Almutias cineracei coloris tam in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, quam extra eam, & tam in Processionibus, quam aliis actibus, & functionibus quibuscumque publicis, & privatis, etiam extra Civitatem Pinarolien. præfatam, ac ubique locorum, etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis, ac etiam in præsentia Sanctæ Romanæ Ecclesię Cardinalium etiam de Latere Legatorum, Archiepiscoporum, Episcoporum, ac aliorum quorumcumque, ac etiam in ipsius primodictæ Collegiatæ Ecclesię in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut pręfertur, erectę Choro, & Capitulo, quibusvis anni temporibus, & diebus, deferre, & gestase, illisque respective uti libere, & licite possint, & valeant.

Cumulativa Privilegiorum cum aliis Cathedralibus.

Eisdem quoque Archidiacono, & Preposito, ac Archipresbytero, & Cantori, ac Thesaurario, & primicerio sex ex octodecim Canonicatibus, totidemque Præbendis præfatis, ut præfertur, obtenturis, ac reliquis duodecim Canonicis, & sex Beneficiatis, seu Mansionariis pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi, eorumque Officiales, & Ministri, ac res, bona, proprietates, & jura quæcumque, omnibus & singulis tam spiritualibus, quam temporalibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, pręeminentiis, antelationibus, concessionibus, indultis, favoribus, & gratiis, quibus aliarum similium Cathedralium Ecclesiarum illarum partium Capitula, Dignitates Canonicatus, & Beneficia in eis obtinentes, eorumque Officiales, & ministri, ac bona, jura, res, & proprietates de jure, usu, consuetudine, privilegio, aut alias quomodolibet, non tamen titulo oneroso, aut ex Indulto, seu Privilegio particulari, utuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, frui, potiri, & gaudere possunt, & poterunt, quomodolibet in futurum, similiter, & pariformiter, ac ęque principaliter & ubique absque ulla prorsus differentia, dummodo tamen illa sint in usu, & non revocata, nec sub alia revocatione comprehensa, sacrisque Canonibus, & Constitutionibus, ac Ordinationibus, & Decretis Apostolicis, non repugnent, uti, frui, potiri, & gaudere etiam possint, & valeant, perinde ac si eis nominatim & expresse concessa fuissent, eadem Apostolica auctoritate etiam perpetuo concedimus, & indulgemus. Nec non Capitulo, & Canonicis etiam sex Dignitates præfatas pro tempore respective obtinentibus præfatis, jus eligendi pręfatos Vicerectores pro exercitio Curæ Animarum tam Sancti Donati a Nobis in Cathedralem Ecclesiam, ut pręfertur, erectæ, & Sancti Mauritii Ecclesiarum pręfatarum, quam in Buriasche, & Rive ac Bardenasche, & Taluchi locis præfatis existentium Parochianorum, salvum & illæsum, ut antea, remanere volumus, atque decernimus.

Reservatio Jurispatronatus Regis Sardiniæ.

Ulterius præfato Carolo Emmanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi, ratione Ducatus Sabaudiæ, Juspatronatus, & præsentandi ad Ecclesiam Pinarolien. hujusmodi, tam hac prima vice a primæva illius erectione, & institutione a Nobis, ut præfertur, factis hujusmodi, Pastoris solatio destitutam, quam deinceps, quoties eam pro tempore quomodolibet etiam Pastoris solatio destitui contigerit, Personam idoneam per Nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem ad pręsentationem hujusmodi eidem Ecclesię Pinarolien. in Episcopum præficiendam, nec non ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, ac unum, & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas Archidiaconatui, & Thesaurariatui, ac unum & alterum Canonicatus, unamque, & alteram Præbendas Archidiaconatui, & Thesaurariatui pręfatis respective adhęsuros, & adhæsuras a

Nobis, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, quandocumque, & quotiescumque illos, & illas de cætero quibusvis modis, & ex quorumcumque Personis etiam Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis, seu quorumvis præfatæ Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam tunc viventium Familiaribus, & continuis Commensalibus, seu Romanæ Curiæ Officialibus aut alias reservationem, & affectionem inducentibus seu per liberas, etiam ex causa permutationis, respective resignationes de illis in Romana Curia præfata, etiam in Nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis manibus, vel extra eam quomodolibet respective factas, & admissas, assequutionem aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum quavis auctoritate collatorum, seu illos, & illas pro tempore respective obtinentium in aliquo ex Mensibus Nobis, & Romano Pontifici pro tempore existentis præfato, ac eidem Sedi Apostolicæ reservatis decessum, vel quamvis aliam dimissionem, amissionem, privationem, Religionis ingressum, professionis emissionem, Matrimonii contractum, aut alias quomodocumque, & qualitercumque vacare contigerit, coram Ordinario Loci Personas itidem idoneas in Archidiaconatu, & Thesaurariatu, necnon in uno, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respective adhæsuris a Nobis, ut præfertur, erectis, ad præsentationem hujusmodi per eumdem Loci Ordinarium respective instituendas, simili Apostolica auctoritate perpetuo reservamus, concedimus, & assignamus, necnon Juspatronatus, & præsentandi hujusmodi tam ad Ecclesiam Pinarolien. quam ad Archidiaconatum, & Thesaurariatum, unumque & alterum Canonicatus, ac unam & alteram Prębendas ipsi Archidiaconatui, & Thesaurariatui respective adhæsuros, & adhæsuras, a Nobis, ut præfertur, erectam, ac erectos, & erectas hujusmodi, Regium existere, eisdemque Carolo Emmanueli, & pro tempore existenti Sardiniæ Regi ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, & pro Patronatus & præsentandi Jure, quod, ad primo, & secundo dicta Monasteria eidem Carolo Emmanueli Regi respective competebat, ut præfertur, competere, illudque vim, effectum, naturam, substantiam, essentiam, qualitatem, validitatem, & roboris firmitatem Jurispatronatus Regii hujusmodi obtinere, ac uti tale, sub quacumque derogatione, etiam cum quibusvis præstantissimis, & efficacissimis clausulis & decretis in quacumque dispositione etiam per viam Constitutionis, Legis, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ, aut alia quomodocumque facta, nullatenus comprehendi, neque illi ullo umquam tempore, & ex quavis causa derogari posse, neque debere, ac collationes, provisiones & quasvis alias dispositiones de Archidiaconatu, & Thesaurariatu, unoque, & altero Canonicatibus, ac una, & altera Præbendis Archidiaconatui, & Thesaurariatui præfatis respective adhæsuris a Nobis, ut pręfertur, erectis hujusmodi absque ipsius Caroli Emmanuelis, & pro tempore existentis Sardiniæ Regis præfati, ratione præfati Ducatus Sabaudiæ, consensu, seu presentatione, pro tempore factas, processusque desuper habendos, & inde sequenda quæcumque nulla, & invalida, nulliusque roboris, vel momenti fore, & esse, ac pro nullis, & infectis haberi, nec ius aut coloratum titulum possidendi cuiquam per illa tribui posse, etiam decernimus.

Extensio alterius Jurispatronatus.

Juspatronatus vero laicorum, quod pręfatę Familię illorum de Ressanis ad Canonicatum, & Præbendam, quos dilectus pariter Filius Octavius etiam de Ressanis Clericus, seu Presbyter ad præsens obtinet, ut pariter accepimus, competit, ad dictum Primiceriatum a Nobis, per pręsentes, ut pręfertur, erectum, ita quod iidem moderni, & pro tempore existentes Canonicatus, & Præbendę hujusmodi Patroni tam ad Primiceriatum quam ad Canonicatum, & Prębendam hujusmodi eidem Primiceriatui adhęsuros, quoties illum, & illos de cætero quomodolibet vacare contigerit, unam, eamdemque personam idoneam præsentare possint, & valeant, ac etiam debeant, & teneantur, Apostolica etiam auctoritate extendimus, & ampliamus.

Præfixio taxæ Ecclesiæ Pinarolien.

Postremo firma, & intacta remanente Ecclesiæ Taurinen. taxa in libri Cameræ Apostolicæ descripta, novam Ecclesiam Pinarolien. præfatam supra antiquam primodicti Monasterii taxam sexcentum florenorum auri hujusmodi, ad alios vigintiquatuor florenos auri similes, ratione unionis secundodicti Monasterii ad sæcularem

statum a Nobis, ut præfertur, redacti, præfatæ Mensæ Episcopali Pinarolien. etiam, ut præfertur, factæ, taxari volumus, & mandamus; sicque integram taxam ipsius Ecclesiæ Pinarolien. in eisdem Cameræ Apostolicæ Libris describendam, sexcentorum vigintiquatuor florenorum auri similium fore constituimus.

Præsentes quoque literas nullo umquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, vel alio quovis defectu, notari, impugnari, invalidari, seu in jus, vel controversiam vocari, aut adversus illas quodcumque juris, vel facti, aut gratiæ remedium impetrari posse, nec illas sub quibusvis similium, vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis dispositionibus, per Nos, & Sedem Apostolicam præfatam, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam Motu simili, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam Consistorialiter pro tempore factis, & faciendis, comprehendi, vel confundi, sed tamquam ad Fidei Catholicæ exaltationem, Divinique cultus incrementum, & animarum ædificationem factas, & emanatas, semper ab illis excipi; & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenarie reintegratas, ac de novo, etiam sub quacumque posteriori data per futuros, & pro tempore existentes Episcopum, Capitulum Pinarolien. præfatos, ac alios, in quorum favorem eædem præsentes quomodolibet concernunt, quandocumque eligenda, concessas, validasque, & efficaces fore, & esse, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, & sic ab omnibus censeri ac ita per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, quavis auctoritate fungentes, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac ejusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vicelegatos, dictæque Sedis Nuncios, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane similiter decernimus.

Commessio Nuncio Taurinen. Quocirca dilecto similiter Filio moderno, & pro tempore existenti Nostro, & Sedis Apostolicæ Nuncio in Civitate Taurinen. commoranti, Motu simili, per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipse per se, vel alium, seu alios, præsentes Nostras Literas, & in eis contenta quæcumque, ubi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte pro tempore existentium Episcopi, & Capituli Pinarolien., vel aliorum, quorum favorem præmissa omnia, & singula quomodolibet concernunt, aut alicujus eorum, fuerit requisitus, solemniter publicans, eisque, & eorum cuilibet in præmissis, efficacis defensionis præsidio assistens, faciat auctoritate Nostra easdem præsentes, & in eis contenta hujusmodi, ab omnibus, ad quos spectat, & pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ac eosdem pro tempore existentes Episcopum & Capitulum Pinarolien., aliosque præfatos, illis pacifice frui & gaudere, non permittens ipsos, vel eorum quempiam per quoscumque quavis auctoritate fungentes desuper quomodolibet molestari, perturbari, vel inquietari, Contradictores quoslibet, & Rebelles, per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna Juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras, & pœnas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio Brachii Sæcularis.

Collationes Dignitatum ac Canonicatum. Et nihilominus Nostro, dictæque Sedis Nuncio præfato per eadem Apostolica scripta similiter mandamus, quatenus ipse Archidiaconatum, ac unum, & unam, cujus, & quorum insimul Centum septuaginta unius Ducatorum auri de Camera, & juliorum septem monetæ Romanæ cum dimidio alterius julii similis Antonio Chareun Presbytero nuper Canonico Regulari præfati Ordinis Sancti Augustini Canonicorum Regularium ac secundodicti Monasterii Priori ad Sæcularem statum a Nobis, ut præfertur, redacto, nec non Thesaurariatum, ac alterum, & alteram, Canonicatus, & Præbendas de novo, ut præfertur, erectos, & erectas hujusmodi, cujus, & quorum etiam insimul nonaginta unius Ducatorum auri similium, & juliorum septem dictæ monetæ Romanæ, cum dimidio alterius julii paris respective fru-

fructus, redditus, & proventus secundum communem existimationem valorem annuum, ut pariter accepimus], non excedunt, Manfredo Dana, de præfati Caroli Emmanuelis Regis consensu, necnon Archipresbyteratum Josepho Cerruti, & Cantoratum Francisco Dominico Belli modernis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, Canonicis etiam Decimantibus nuncupatis, quorum Canonicatus, & Præbendæ Archipresbyteratui, & Cantoratui hujusmodi alia Præbenda carentibus, semper respective adhærere, ac etiam deinceps insimul cum eis respective conferri, & absque dispensatione Apostolica etiam insimul, ut præfertur, retineri respective debeant Clericis, seu Presbyteris dilectis similiter Filiis; demum Primiceriatum, ut præfertur, erectos, a primæva illorum, & illarum erectione, & institutione hujusmodi respective vacantes, cum plenitudine Juris Canonici, ac omnibus Juribus, & pertinentiis suis præfato Octavio, de consensu moderni unici, seu modernorum ejusdem Primiceriatus a Nobis, ut præfertur, erecti, & instituti Patroni, seu Patronorum, respective conferre, & assignare auctoritate Nostra curet; Inducens per se, vel alium, seu alios, Antonium, recepto prius ab eo Nostro, & Romanæ Ecclesiæ nomine, fidelitatis debitæ solito Juramento juxta formam, quam sub Bulla Nostra mittimus introclusam, ac Manfredum, & Josephum, ac Franciscum Dominicum, & Octavium præfatos, vel eorum respective Procuratores, eorum respective nominibus in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Cantoratus, ac Primiceriatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi, Juriumque & Pertinentiarum præfatorum respective corporalem possessionem, & defendens inductos, amotis quibuslibet illicitis detentoribus ab eisdem; ac faciens Antonium ad Archidiaconatum, & Manfredum ad Thesaurariatum, ac Josephum ad Archipresbyteratum, & Franciscum Dominicum ad Cantoratum, necnon Octavium, vel pro eis eorum respective Procuratores, præfatos ad Primiceriatum hujusmodi, ut est moris admitti, ipsosque Antonium, & Manfredum, vel etiam pro eis Procuratores præfatos, ad unam, & alteram Præbendas de novo, ut præfertur, erectas hujusmodi, in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta, in Canonicos recipi, & in Fratres, Stallo eis, & eorum cuilibet in Choro, & Loco in Capitulo primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, cum dicti Juris plenitudine respective assignatis, eisque de Archidiaconatus, & Thesaurariatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi respective fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus, & emolumentis universis integre respective responderi, Contradictores, auctoritate Nostra præfata, appellatione postposita compescendo.

Non obstantibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris Nostri, qua cavetur, ne quis extra suam Civitatem, vel Diœcesim, nisi in certis inibi expressis, & exceptis casibus, & in illis non ultra unam Dietam a fine suæ Diœcesis ad Judicium evocetur, seu ne Judices a Sede præfata deputati extra Civitatem, vel Diœcesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii, vel aliis vices suas comittere audeant, seu præsumant: & in Concilio generali edita de duabus Dietis; ac quibusvis aliis etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, necnon Nostris, & Cancellariæ Apostolicæ præfatæ Regulis de gratiis ad instar non concedendis, & de exprimendo vero annuo valore, nec non de Jure quæsito non tollendo, ac de Unionibus committendis ad Partes, vocatis, quorum interest, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, Uniones, & applicationes perpetuas, nisi in casibus a Jure permissis, fieri prohibentis; ac quatenus opus sit, primo, & secundodictorum Monasteriorum, & Ordinum præfatorum, necnon Taurinen. & Salutiarum Ecclesiarum præfatarum, etiam Juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis respective Statutis & Consuetudinibus, Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis quibusvis Superioribus, & Personis sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusvis etiam Dero- Derogatio contrariis.

gatoriarum Derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficacissimis, & insolitis clausulis, irritantibusque, & aliis Decretis, etiam Motu, Scientia, & Potestatis plenitudine paribus, ac etiam Consistorialiter, aut alias quomodolibet, etiam pluries, & iteratis vicibus concessis, confirmatis, approbatis, & innovatis, nec non quibuscunque ultimis piorum Testatorum voluntatibus, & dispositionibus, quibus omnibus, & singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per Clausulas generales idem importantes, mentio facienda, aut quævis alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata, inserti forent, eisdem præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium, & singulorum validitatis effectum, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse, ac latissime, & plenissime, motu, scientia, & potestatis plenitudine similibus harum serie derogamus; aliisque contrariis quibuscumque; Aut si aliqui Apostolica præfata, vel quavis auctoritate alia in primodicta Collegiata Ecclesia in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erecta in Canonicos recipi instant, seu si super provisionibus sibi faciendis de Dignitatibus, ac Canonicatibus primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, speciales, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis Partibus generales dictæ Sedis, aut Legatorum ejus Literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem, & Decretum, vel alias quomodolibet sit processum, quibus omnibus Antonium, & Manfredum, ac Josephum, & Franciscum Dominicum, ac Octavium præfatos in Archidiaconatus, & Thesaurariatus, ac Archipresbyteratus, & Canturatus, ac Primiceriatus, nec non Canonicatuum, & Præbendarum de novo, ut præfertur, erectorum, & erectarum hujusmodi respective assequutione, volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assequutionem Dignitatum, ac Canonicatuum, & Præbendarum, aut Beneficiorum aliorum præjudicium generari; Seu si quibusvis communiter, aut divisim ab eadem sit Sede indultum, quod ad receptionem, vel provisionem alicujus minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint, quodque de Dignitatibus, ac Canonicatibus, & Præbendis primodictæ Collegiatæ Ecclesiæ in Cathedralem Ecclesiam a Nobis, ut præfertur, erectæ, vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis ad eorum collationem, provisionem, præsentationem, aut quamvis aliam dispositionem conjunctim, vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per Literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujusmodi mentionem; & quibuslibet aliis Privilegiis, Indulgentiis, & Literis Apostolicis generalibus, vel specialibus quorumcumque tenorum existant, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earumdem præsentium impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumcumque totis tenoribus habenda sit in Nostris Literis mentio specialis. Nos enim eisdem Antonio, nec non Josepho, qui Canonicatum, & Theologalem, ac Hiacyntho, qui Canonicatuum, & Pœnitentiariam, a Nobis, ut præfertur, erectas Præbendas hujusmodi ad præsens respective obtinent, ut ipsi, & eorum quilibet ratione Archidiaconatus, nec non unius, & alterius Canonicatuum, ac unius Theologalis & alterius Pœnitentiariæ nuncupatarum Præbendarum hujusmodi, gradus eis respective congruentes, & competentes suscipere minime teneantur, dicta Apostolica auctoritate ipsarum tenore præsentium indulgemus.

Volumus autem, quod dictus Antonius, antequam possessionem dicti Archidiaconatus adipiscatur, Fidem Catholicam juxta Articulos jampridem a Sede Apostolica propositos, in Manibus Nostris, dictæque Sedis Nuncii præfati emittere, illamque sic emissam ad dictam Sedem, sine mendis cum sui, ac dicti Nuncii Subscriptione quantocyus transmittere teneatur; alioquin dictus Archidiaconatus vacet eo ipso. Et insuper, quoad posterius mandatum Nostrum hujusmodi, ex nunc etiam irritum decernimus, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Per præsentes vero non intendimus tertio, & quartodictum Juspatronatus in aliquo

quo approbare, ac litis pendentiæ hujusmodi super dicto vacante Beneficio, & Juribus Collitigantium in aliquo præjudicare.

Nulli ergo omnino Hominum liceat, hanc paginam Nostræ absolutionis, suppressionis, extinctionis, concessionis, appropriationis, sæcularizationis, dispensationis, Indulti, erectionis, institutionis, dismembrationis, separationis, exemptionis, assignationis, subjectionis, unionis, incorporationis, licentiæ impertitionis, statuti, declarationis, applicationis, suppletionis, Jurispatronatus, reservationis, extensionis, ampliationis, constitutionis, decreti, mandati, derogationis, voluntatis, & intentionis, infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum, ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo octavo, Decimo Kalendas Januarii Pontificatus Nostri Anno Nono. Dat. Pont. A. IX. die 23 Decembris 1748.

Loco ✠ Plumbi.

SUPER XXI.

Conservatione & refectione Viarum Publicarum.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

DUM omnibus commissi Nobis Populi utilitatibus, & commodis, pro rerum occurrentium opportunitate, sedulo prospicere non omittimus, illud etiam cavendum providendumque judicamus, ut quæ maturo consilio a Nobis utiliter constituuntur, futuris quoque temporibus inconcussa permaneant, nec unquam, ut sæpe alias evenisse compertum est, annorum decursu in oblivionem & desuetudinem recidant. Procemium

Cum igitur nuper, ad removenda nonnulla damna, & incommoda, quibus Almæ Urbis Nostræ Cives, aliique in ea, & prope illa Urbana, & rustica prædia obtinentes, etiam Sacra, & Religiosa Loca, seu Ordines, Instituta, & Societates, ob necessariam Viarum tam ipsius Urbis, quam Suburbicarii tractus conservationem & refectionem, frequenter affici cognovimus, universa rei natura accurate perspecta, ac multiplici incommodorum origine in suis fontibus indagata, providas hac de re Prædecessorum Nostrorum Constitutiones confirmando, ac, ubi opus fuit, declarando, & moderando, certas quasdam Leges, & Ordinationes, nostri Motus proprii schedula sub die vigesima octava elapsi mensis Octobris manu Nostra signata complexas ediderimus; quibus, non sine justa prædictorum omnium indemnitate, tum incolarum, advenarumque usibus, & commoditatibus, tum etiam Pontificiæ Residentiæ splendori, & majestati satis consultum fore putavimus; reliquum est ut ad hujusmodi Legum, & Ordinationum perpetuam firmitatem, debitamque executionem afferendam, ipsam hujusmodi schedulam, quam minus solemni forma conceptam, non ita pridem promulgari jussimus, novo ac perenni Apostolicæ auctoritatis robore communiamus. Ejus autem schedulæ tenor talis est, videlicet. Pont edidit Chirographum pro conservatione, & refectione Viarum. Quod pro Illius observantia confirmare intendit.

BENE.

Tenor dict. Chirographi.

BENEDICTUS PAPA XIV.

MOTU PROPRIO &c.

Li Clamori delli Luoghi Pii, e di altri Possessori delle Case, hanno mosso l'Animo di Nostro Signore a prescrivere li seguenti Provedimenti.

SOno talmente cresciuti da qualche tempo a questa parte li clamori de' Luoghi Pii, e di altri, che possiedono Case, Fabbriche, ed altri Fondi in questa nostra Città di Roma, per le gravi, e continue Contribuzioni, alle quali i medesimi sono forzati soccombere per il mantenimento, e rifacimento delle *Strade*, che finalmente hanno risvegliata la Nostra Paterna providenza, e ci hanno persuasi, ed indotti a dargli, come in appresso, il dovuto regolamento. Volendo adunque Noi, che si conservi, anche in rapporto alle pubbliche Strade, il decoro di questa nostra Sacerdotale, e Regia Residenza, ma non perciò, che si aggravino più del bisogno i nostri amatissimi Sudditi, come forse è seguito per lo passato, o per non essersi a suo tempo risarcite le Strade in quelle parti, nelle quali incominciavano a rompersi, o per essersi troppo spesso, e quasi in ogni mutazione di Magistrato, variata, e mutata la forma delle medesime, ora elevandole, ed ora deprimendole, ora incurvandole nel mezzo, ed ora facendole a schiena d'Asino, ora lasciandole a Bastardoni, ora a Pietre grosse riquadrate, ed ora Quadrelli, ora in Calce, ed ora in Rena, e finalmente per altre cause, motivi, e pretesti, e tal volta senza neppur lasciare alli Possessori adjacenti il tempo conveniente per fare al Magistrato, e Tribunale, ed in caso di aggravio, a Noi stessi le giuste loro rappresentanze.

Si confermano le Pontificie Constit. in ciò, che non sono contrarie alla presente Cedola di Motu proprio.

Quindi è, che in virtù della presente Cedola, nella quale vogliamo, che si abbia per espresso, e di parola in parola inserito l'intiero tenore delle Constituzioni, Brevi, Chirografi, Motu proprj, ed altre qualsivoglia Lettere Apostoliche di Martino V. Sisto IV. Leone V. Pio IV. Pio V. Gregorio XIII. Innocentio XII. Clemente XII. e di qualunque altro Nostro Predecessore, e quelle confermando, ed approvando nelle parti uniformi, e respettivamente moderando, e rivocando nelle parti contrarie, o difformi da questa Nostra presente Disposizione.

Si ordina a Monsignor Presidente, ed agli Uffiziali del Tribunale delle Strade, ed ai Possessori Adiacenti che debbano invigilare al risarcimento delle Strade.

Di Nostro Moto proprio, certa scienza, matura deliberazione, e pienezza della Nostra suprema potestà vogliamo in primo luogo, comandiamo, e ordiniamo, che Monsignor Presidente, li Maestri di Strade, ed altri Uffiziali pro tempore del Tribunale, per obbligo di loro Offizio, e respettivamente li Possessori Adiacenti per loro proprio Interesse, debbano per lo avvenire attentamente invigilare, che le Strade dentro Roma non vadano in fascio, ma di mano in mano, che si anderanno in qualche parte movendo, guastando, o rompendo, debbano insistere, che in tal parte mossa, guasta, o rotta siano prontamente risarcite: Per il quale effetto vogliamo, che li Maestri di Strade suddetti visitino personalmente almeno due volte l'anno, cioè nel principio della Primavera, e dell'Autunno, le Piazze, Strade, e Vicoli de' loro respettivi Rioni: e che li Possessori debbano bensì prendere dal Tribunale, e Magistrato la solita licenza, pagando per essa al Notaro bajocchi due, secondo il prescritto nella Tassa della san. mem. d'Innocenzio XII. Nostro Predecessore al N. 10. ma nel tempo medesimo vogliamo, ed ordiniamo, che non sia lecito nè a Monsignor Presidente, nè alli Maestri di Strada, nè ad altri Uffiziali, e Ministri del suo Tribunale negare, o ritardare ad alcuno di detti Possessori Adiacenti la suddetta licenza di risarcire a sue proprie spese: Altrimenti li detti Possessori debbano ricorrere a Noi, e al Nostro Uditore pro tempore, quale vogliamo, che in tal caso non solo dia Gratis la detta licenza, supplendo in questa parte l'Uffizio del Magistrato, ma in oltre condanni il Magistrato medesimo, che avrà negata, o ritardata la licenza a tutti li danni, che avrà patito il Possessore per causa di detta negativa, o ritardo.

Ad ogni possessore Adiacente alla strada dovrà concedersi la licenza di risarcirla a proprie spese.

In caso, che venisse negata, o ritardata detta licenza, potrà ogni

Quante volte poi una Strada sarà talmente consumata, e guasta, che non possa più risarcirsi, ma sia veramente necessario rifarla tutta di nuovo: In tal caso vogliamo, ed ordiniamo, che otto giorni almeno prima, che si tocchi detta Strada, del-

debbano onninamente con Intimazioni perſonali, o al più laſciate nelle mani dei Domeſtici, per le quali vogliamo ſi paghino bajocchi cinque per ciaſcheduna intimazione, e chiamarſi a Congreſſo avanti Monſignor Preſidente, o avanti quel Maeſtro di Strada a cui appartiene, tutti, e ſingoli Poſſeſſori Adiacenti obbligati al riſarcimento, per vedere, e deliberare ſe ſia veramente neceſſario, che la Strada ſi rifaccia tutta di nuovo, oppure poſſa ancora riſarcirſi, e rappezzarſi nelle parti guaſte, e rotte. E riſolvendoſi dal Magiſtrato, e Tribunale, che la Strada ſi rifaccia tutta di nuovo, vogliamo, che non poſſa metterſi mano all'opera, prima che ſcorrano altri tre giorni dal giorno di detta riſoluzione, e deliberazione, affinchè se alcuno de' Poſſeſſori, ſi credeſſe gravato, poſſa in detto tempo riccorrere a Noi, ed al noſtro Uditore pro tempore per la dovuta giuſtizia.

Poſſeſſore Adiacente ricorrere a Noſtro Signore ed al ſuo Monſig. Uditore, il quale gliela darà gratis.

Dovendoſi rifare di nuovo una Strada, doveranno intimarſi perſonalmente almeno otto giorni prima tutti li Poſſeſſori. I quali potranno ricorrere ſe ſaranno gravati.

Paſſati detti tre giorni ſenza ricorſo, oppure eſſendo queſto rigettato, come ingiuſto, dovranno gli Architetti, e Sotto-Maſtri del Tribunale fare lo ſcandaglio, miſura, e filo della nuova Strada, con il riparto della porzione, che tocca a ciaſcheduno de' Poſſeſſori Adiacenti, e queſti produrre, e rilaſciare negli Atti del Notaro del Tribunale. Dopo di che vogliamo, che ſia in arbitrio, e facoltà de' medeſimi Poſſeſſori, e di ciaſcuno di eſſi, di rifare a ſpeſe proprie, e per mezzo de' proprj Muratori, ed Operarj la porzione, che li tocca, anche riſpetto alla guida di mezzo; purchè però li detti poſſeſſori ne facciano negli Atti del Tribunale eſpreſſa dichiarazione dentro il termine di tre giorni da computarſi dal giorno, che ſaranno ſtati rilaſciati negli Atti medeſimi lo ſcandaglio, miſura, e riparto ſuddetti; Ordinando, e dichiarando, che di queſto arbitrio, e facoltà debbano indiſtintamente godere i Poſſeſſori, o che la Strada ſi rifaccia in Calce, o che ſi rifaccia in Rena, o in altro qualunque modo, e che in tal caſo il Magiſtrato, e Tribunale, gli Architetti, ed altri Uffiziali del medeſimo non abbiano altro dritto, peſo, ed incombenza, ſe non che, dopo compiuta l'opera, riconoſcere, ſe la Strada, o porzione di eſſe, che ſarà ſtata rifatta dalli Muratori, ed Operarj di eſſi Poſſeſſori, ſia ſtata rifatta ad uſo d'arte, ed a tenore dello ſcandaglio, filo, e miſura depoſta come ſopra negli Atti, prima, che ſi metteſſe mano all'opera medeſima; nè per detto ſcandaglio, miſura, e riparto poſſa da detti Architetti, e Sotto Maſtri pretenderſi, o eſigerſi maggior mercede di quella, che trovaſi ſtabilita, e preſcritta nella detta Taſſa Innocenziana al N. 101.

Del Riparto della Speſa. Sarà in arbitrio delli Poſſeſſori Adiacenti di rifare la porzione della Strada, che loro toccherà.

Se poi li Poſſeſſori Adiacenti, o alcuni di eſſi, dopo eſſere ſtati intimati, come ſopra, e dopo eſſere ſtati eſibiti negli Atti lo ſcandaglio, miſura, e riparo ſuddetti, non avranno dichiarato dentro il termine di tre giorni di voler rifare la Strada, e porzioni, che loro toccano, a ſpeſe proprie, e con i proprj Muratori, e Operarj, o ſe anche non avranno dentro un congruo tempo, dopo data dichiarazione, da ſtabilirſi da Monſignor Preſidente, poſto mano all'opera, e quella ridotta al ſuo dovuto compimento: In tal caſo, e caſi, ſia lecito al Tribunale, e Magiſtrato di rifare ex Officio, mediante l'opera degli Architetti, Muratori, ed Operarj di eſſo Tribunale, le porzioni di quelli, che non avranno come ſopra dichiarato, o poſto mano all'opera, e in appreſſo ripartirne la ſpeſa ſopra i medeſimi Poſſeſſori ſenz'altro ritardo, ed indugio. Lo che parimenti s'intenda aver luogo riſpetto alli riſarcimenti, e rappezzi, qualora i Poſſeſſori non riſarciſcano con effetto la parte rotta o guaſta, dentro un congruo tempo, che ſia ſtato loro intimato con Intimazione, come ſopra, del medeſimo Magiſtrato, e Tribunale.

Quando ſia lecito al Tribunale di farla rifare, e riſtrare ex Officio, e ripartire la ſpeſa ſopra li detti Poſſeſſori Adiacenti.

In oltre conſiderando Noi da un canto il grave diſpendio, che hanno veramente patito i Poſſeſſori, per eſſerſi nel decorſo di poco tempo tante volte variata la forma, e laſtricatura delle Strade; E dall'altro oſſervando, che la forma, e laſtricatura, nella quale al preſente ſi trovano le Strade di Roma, è di tutto comodo, e decoro della Città; Vogliamo, ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire quante volte occorrerà rifare di nuovo una Strada, o queſta ſi rifaccia a ſpeſe proprie de' Poſſeſſori, o ſi rifaccia ex Officio dal Magiſtrato, e Tribunale, ſecondo i caſi poc'anzi indicati, a niuno di eſſi ſia lecito per qualſivoglia cauſa, o preteſto, alterare, o mutare nè in tutto, nè in parte la forma, il filo, e laſtricatura preſente, ma debbano ſempre le Strade laſciarſi nel piano, elevazione, di-

Si proibiſce d'alterare la forma delle Strade.

rezio-

rezione, e pendenza, come in oggi si trovano, e molto meno sia loro lecito di rifare a Quadroni, o a Quadrelli le Strade, che si trovano lastricate a Bastardoni, e respettivamente rifare a Bastardoni quelle, che si trovano lastricate a Quadroni, o Quadrelli; Nè le Strade, che sono in Calce, rifarle in Rena, nè quelle, che sono in Rena, rifarle in Calce; ma quante volte occorra rifare una Strada, sempre debba rifarsi nella forma, e nella maniera istessa, che si trova presentemente; E se mai dal Magistrato, o Tribunale dagli Architetti, ed altri Uffiziali del medesimo fosse ordinato diversamente, vogliamo, che in tal caso per le spese di essa Strada non possano in alcun modo molestarsi, nè esser costretti ad alcuna contribuzione i Possessori Adiacenti, quali anzi vogliamo, che di più siano rilevati da tutti i danni, ed interessi, e che li Muratori, ed Operarj, che avranno rifatta la Strada contro questo Nostro divieto, e proibizione, possano solamente agire per le loro mercedi contro chi avrà ordinato rifarla in forma, o maniera diversa dallo stato presente.

Non dovrà attendersi alcuna Inibizione, nè appellazione sospensiva dalli Decreti, e Mandati del Tribunale delle Strade per il pagamento delle Tasse, e degli Affitti, e pel rendimento de' conti; all' incontro potrà appellarsi anche in sospensivo da altri diversi Mandati, e Sentenze.

Di più vogliamo, e comandiamo (salve sempre le Disposizioni predette) che dalli Decreti, Mandati, e Sentenze del Tribunale, e Magistrato delle Strade non si ammetta, nè si attenda alcuna Inibizione, o Appellazione in sospensivo, secondo la provida Costituzione: *Sacerdotalis, & Regiæ* del prelodato Innocenzo XII. Nostro Predecessore pubblicata li 26. Novembre 1692. ed impressa nel suo Bollario particolare Costituzione 14. ma però nei soli tre casi espressi in essa *Bolla* al §. 17., cioè qualora si tratti di Decreti, Mandati, e Sentenze fatti, rilasciati, e pronunciate o per il pagamento delle Tasse, e Contribuzioni imposte, o da imporsi con ordine Nostro, e de' Nostri Antecessori, o Successori pro tempore, o per il pagamento degli Affitti promessi, e dovuti dagli Affittuarj, e Appaltatori, e per l'adempimento de' patti con essi convenuti, o finalmente per li Conti da rendersi dagli Amministratori, Economi, ed Fattori, e per il pagamento del reliquato; All'incontro poi qualora si tratti di Decreti, Mandati, e Sentenze, fatti, rilasciati, o pronunciati in altri casi, o per altre cause diverse, vogliamo, che liberamente possa appellarsi al Tribunale della Nostra Camera, anche in sospensivo; Rivocando a tal effetto, e riducendo alla via di ragione qualunque Chirografo, e qualunque Ordinazione de' Nostri Predecessori, che facesse in contrario.

Al risarcimento, e rifazione delle Strade esistenti dentro Roma saranno tenuti solamente gli Adiacenti Possessori.

Finalmente ad effetto, che li Possessori delle Case, Fabbriche, ed altri Fondi di questa nostra Città di Roma non trascurino d'invigilare sopra il pronto risarcimento delle Strade, quando s'incominciano a muovere, rompere, o guastare in qualche parte, ch'è il punto, dal quale principalmente risulterà lo sgravio, e sollievo di tutti: Ordiniamo, e comandiamo, che in avvenire per il risarcimento e rifacimento delle Strade dentro Roma, siano solamente tenuti, com'è di ragione, li Possessori adiacenti, e non mai, nè in caso veruno di soli, e semplici utenti; perchè così ogn'uno penserà seriamente alla conservazione della Strada, che veramente gli appartiene.

Visita delle Strade Consolari.

Quanto alle Strade fuori di Roma rinnoviamo per ora, e fino ad altro più efficace provedimento, l'ordine già dato, ed inculcato dal detto Nostro Predecessore Innocenzo XII. in detta sua Costituzione al §. 15., cioè, che li Mastri delle Strade una volta almeno l'anno, e Monsignor Presidente ad arbitrio suo debbano visitare personalmente, rivedere, riconoscere a proprie spese tutte, e singole Strade Consolari, e loro bracci esistenti nel Distretto di Roma. Affinchè poi questo utilissimo provedimento resti affatto eseguito, vogliamo in oltre, ed ordiniamo, che per l'avvenire, cominciando dal prossimo Anno 1749. ciascuno de' Mastri di Strada debba ogni anno a tutto il Mese di Maggio aver con effetto visitate personalmente come sopra le Strade, che gli appartengono, nelli giorni preventivamente intimati agli Appaltatori delle medesime; Ed in prova di tal visita debba aver fatta relazione in iscritto di ciascuna Strada nella Congregazione del Tribunale, e di più esibita, e rilasciata negli Atti del Notaro del medesimo; qual Notaro vogliamo, che immediatamente la presenti a Noi, e Nostri Successori per mezzo del Nostro Uditore pro tempore; Altrimenti mancando li Mastri di Strada in alcuna delle cose predette, vogliamo, ed ordiniamo, che s'intenda ipso fa-

cto

ćto decaduto dall'assegnamento di scudi dugento, de' quali puol godere ciascuno di essi per beneficenza Nostra, e de' Nostri Successori, e che quello, o quelli, che ne ordinassero, o facessero il pagamento, o prima della scadenza di detto Mese di Maggio, o quando alcuno de' Maestri di Strada non avesse con effetto adempiute le cose suddette, cadano nella pena di doppio, e di non essergli in alcun modo ammesso, nè bonificato il pagamento fatto, oppure ordinato, contro questo Nostro divieto, e proibizione.

Dalle suddette visite, e relazioni in scritto dovrà apparire lo stato delle Strade, e quando da esse risulti, che una, o più delle medesime Strade, siano in qualche parte mosse, guaste, o rotte, dovrà Monsignor Presidente della medesima Congregazione, e senz' altro indugio, o dilazione, rilasciare ad istanza del Fiscale la Mano Regia contro quell' Appaltatore, ed Appaltatori, e contro le sicurtà obbligate al mantenimento di tali Strade, o Strada, prefiggendo a ciascuno di essi un termine congruo, ma però, che non sia maggiore di un Mese, ad averlo con effetto risarcire, ed esibire negli Atti del Tribunale documenti autentici, e sufficienti, del risarcimento già seguito; con facoltà ancora in tal caso di spedire uno, o più Commissarj a tutte spese di essi Appaltatori, o Appaltatore, ad effetto di rincontrare, se dentro il termine suddetto le Strade, o Strada, sieno state risarcite secondo l' obbligo de' medesimi, e ad uso d' arte; E mancando in qualunque modo gli Appaltatori, debba onninamente il Tribunale farle risarcire, e ridurre in buon stato, prima che passi il Mese di Ottobre, a tutti danni, e spese di detti Appaltatori.

Diligente per fare eseguire gli ordini de' risarcimenti.

Facoltà a Monsignor Presidente di spedire Commissarj per riconoscere, se siano state risarcite le Strade.

E perchè al Fiscale del Tribunale per l' obbligo dell' Uffizio suo appartiene, e vogliamo, che principalmente appartenga la cura d' invigilare, ed insistere appresso Monsignor Presidente, e alli Maestri di Strade, non solamente, che si facciano le visite, e relazioni: ma ancora, che si rilascino, spediscano, ed eseguiscano le Mano Regie contro gli Appaltatori, e che non si creda alli documenti, che quelli tal volta esibiranno, se non saranno autentici, o sufficienti; Perciò vogliamo, e decretiamo, che se mai il Fiscale suddetto sotto qualunque pretesto, scusa, o colore, sarà negligente nell' adempire detto suo Uffizio, e in caso d' indugio, o incuria d' esso Presidente, e Maestri di Strada, lascierà di farne a Noi, e Nostri Successori, per mezzo del Nostro Uditore pro tempore, la dovuta rappresentanza firmata di sua propria mano: In tal caso vogliamo, che sia irremissibilmente rimosso dall' Uffizio, e che ne sia deputato un altro più diligente in luogo suo; E non già da Monsignor Presidente, a cui in ogni altro caso apparterebbe, secondo la più volte menzionata Costituzione d' Innocenzo XII.; ma dal Reverendiss. Cardinal Camerlengo pro tempore, al quale per questo caso di negligenza solamente, vogliamo, che passi, ed appartenga la suddetta facoltà di deputarlo: E così pure ordiniamo rispetto al Notaro, se trascurerà di presentare a Noi, e Nostri Successori, come sopra, le relazioni delle Strade fatte in scritto dalli Maestri delle medesime.

Uffizio del Fiscale delle Strade.

Uffizio del Notaro delle Strade.

Esecutore di questi Nostri Provedimenti, Ordinazioni, e disposizioni, vogliamo, che sia, e deputiamo l' Uditore Nostro, e de' Nostri Successori pro tempore, affinchè possiamo per tal mezzo essere in ogni tempo, ed in ogni occorrenza prontamente avvisati, e ragguagliati: Per il qual' effetto diamo, e concordiamo al medesimo Uditore tutte le più ample facoltà, che possano essere necessarie, ed opportune, e specialmente di pubblicare Editti, e Notificazioni, far Decreti, Ordinazioni, e Dichiarazioni, ed ogn' altra cosa, che crederà più espediente, e più efficace per l' esatta, e puntuale esecuzione di quanto abbiamo quì sopra ordinato; essendo così mente, e volontà Nostra espressa. Volendo, e decretando, che alla presente Nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, e orrezione, nè d' alcun altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa esser impugnata, moderata, o rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l' Aperizio-

Si deputi Monsignor Uditore del Papa pro tempore esecutore delli provedimenti espressi nella presente Cedola.

Clausule derogatorie.

rizione Oris, o altro qualunque rimedio ; e che così, e non altrimenti debba sempre giudicarsi, definirsi, e interpretarsi da qual si sia Giudice e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni, anche de' Reverendiss. Cardinali, Camerlengo di Santa Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario : Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente, o ignorantemente fosse in qualunque tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contra la forma, e disposizione della presente Nostra Cedola di Moto proprio : quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno stati chiamati, sentiti, o citati Monsignor Presidente, li Maestri di Strada, ed altri Uffiziali, e Ministri del suo Tribunale, ed altre qualsisieno Persone, ancorchè privilegiate, e privilegiatissime, che vi avessero, o pretendessero avervi Interesse, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione : Non ostanti la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore de registrandis, la regola della Nostra Cancellaria de Jure quæsito non tollendo, e qualsisieno altre Costituzioni, ed Ordinazioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Leggi, Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario ; alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserto, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Potestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e total esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, ampiamente, ed espressamente deroghiamo. Dal nostro Palazzo Apostolico di Monte Cavallo questo dì 28. Ottobre 1748.

Data li 28. Ottob. 1748.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ut igitur Nostra hujusmodi mandata atque præcepta, ad Civium simul & possidentium indemnitatem, & commodum, & ad Urbis utilitatem, & decus condita atque statuta, quæ etiam duobus Edictis, alias diebus 22. Aprilis Anni Domini 1671. & 6. Maji Anni 1679., recol. mem. Prædecessoribus nostris Clemente PP. X., & Innocentio PP. XI. respective assentientibus, & jubentibus, ab ipso Viarum Tribunali emanatis, & publicatis, in pluribus, & substantialibus consentanea, & conformia comperimus & recognovimus, perpetuis futuris temporibus debitam executionem, & inviolabilem firmitatem obtineant ; eadem Apostolicis hisce Nostris Literis inserta, atque earumdem tenore, ac simili motu, scientia, & potestatis plenitudine iterum confirmata ac roborata, ab omnibus, ad quos pertinet, seu pertinebit in posterum, exactissime observari, & impleri etiam perpetuo statuimus atque decernimus. Mandantes præfato Dilecto Filio Nostro nunc existenti S. R. E. Cardinali Camerario, ac Dilectis etiam Filiis Cameræ Nostræ Apostolicæ Clericis Præsidentibus, necnon Viarum Magistris, cæterisque ejusdem Cameræ, & Tribunalis Viarum Officialibus, & Ministris, itemque Dilecto Filio Auditori Nostro, ejusque, & prædictorum omnium Successoribus pro tempore futuris, ut omnia & singula a Nobis in præinserta Schedula Nostri Motus proprii disposita atqua statuta, tam ipsi, in quantum eorum respectiva Officia, sive de jure, sive vigore specialis Mandati Nostri, concernunt, exacte observent, quam etiam ab aliis sibi subjectis, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, exactissime impleri, & observari faciant, sub pœnis ibi statutis atque contentis. Ac decernentes ipsam præinsertam Schedulam, necnon præsentes nostras Literas, quibuscumque Juris, seu Facti defectibus, qui adversus illas opponi, ac deduci possent, minime refragantibus, omniaque, & singula in ipsis præscripta atque decreta, semper & perpetuo firma, valida, & efficacia existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri & obtinere, atque iis, quorum favorem respiciunt, plenissime suffragari ; sicque, & non alias per præmissos omnes & singulos,

Dictum Chirographum confirmat.

Mandatum pro præmissorum observantia.

gulos, aliosque Judices Ordinarios & Delegatos, etiam S. R. E. Cardinales, & Palatii Apostolici Auditores, sublata ipsis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari & definiri debere, ac irritum & inane, si secus super iisdem a quoquam quavis Auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Aliter judicari prohibetur.

Non obstantibus omnibus his, quæ in prædicta Schedula non obstare decrevimus, & quibusvis aliis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Derogatio contrariis.

Nulli ergo omnino hominum liceat paginam Nostræ Confirmationis, Mandati, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dominicæ MDCCXLVII. Tertio Kalendas Januarii Pontific. Nostri Anno IX. Dat. Pont. A. IX. die 10. Dec. 1748.

D. Card. Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

XXII.

ASSERITUR

Identitas Corporis S. Joannis de Matha, quod Matriti colitur, occasione donationis antiqui Sarcophagi, ubi illud Romæ asservabatur.

Dilecto Filio Michaeli a S. Josepho Ministro Generali Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Excalceatorum nuncupatorum.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Pont. alias de cultu S. Joannis de Matha follicitus fuit. Olim Corpus dicti Sancti Romæ servabatur.

MINIME dubitamus, quin memoria retineas quidquid a Nobis alias, dum Tu quidem Officium Procuratoris Generalis inclyti Ordinis tui in hac Alma Urbe nostra obires; Nos vero in minoribus constituti, Promotoris Fidei munus gereremus, præstitum fuerit, ut debitus Sacris Exuviis S. Joannis de Matha ejusdem tui Ordinis Fundatoris cultus restitueretur. Illius namque Corpus in arca marmorea, seu Sarcophago, in Ecclesia sub invocatione S. Thomæ Apostolicis in Formis dictæ in Monte Cœlio ejusdem Almæ Urbis Nostræ, quæ ad Dilectos Filios Capitulum, & Canonicos Basilicæ Principis Apostolorum S. Petri in Vaticano spectat; etsi ab initio conditum, tamen anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, inde in Hispanias translatum apud Nuntium hujus Apostolicæ Sedis in Hispaniis tunc temporis commorantem depositum fuit: quod deinde anno MDCLXXXVI. cl. mem. Marcellus Cardinalis Duratius apud Hispaniarum regem Catholicum Apostolicus itidem Nuntius Ministro Generali, & Diffinitorio laudati Ordinis ea tradidit conditione, ut sub Altari Capellæ in Cella Venerabilis Fratris Thomæ de Virgine Matriti erectæ collocaretur. Mota autem in Congregatione Venerabilium Fratrum Nostrorum S.R.E. Card. Sacris Ritibus præpositorum tam anno MDCLXIX. quam anno MDCCXV. controversia quoad Identitatem Ossium Corporis S. Joannis de Matha, quæ Romæ primum, postmodum Matriti asservari asserebatur; ipsa Congregatio respondit, *non constat de Identitate*; iterum jussu fel. rec. Clementis PP. XI. Prædecessoris nostri postulato super ipsa Identitate apud eamdem Congregationem Cardinalium edito, factum fuit, ut Nobis, dum partes Promotoris Fidei ageremus, per gravissima rationum momenta in quarto Libro Operum nostrorum de Canonizatione Sanctorum part. 1. c. 25. n. 8. typis impressi, adnitentibus, plena resolutio, postquam laudatus Clemens XI. Prædecessor Noster viam universæ carnis ingressus fuisset, die XIX. mensis Martii, prodiret die VI. mensis Septembris anno MDCCXXI. *constare nimirum de Identitate*. Eapropter hujusce resolutionis decretum rec. mem. Innocentius PP. XIII. itidem Prædecessor noster approbavit.

Deinde in Hispanias translatum Matriti repositum fuit.

De controversia orta in Sac. Rituum Congregatione super identitate Corporis B. Joannis de Matha Ex Sententia Summi Pontificis, tunc Prom. Fidei, prodiit resolutio affirmativa A S.M. Innocentio XIII. confirmata.

Quoniam autem eodem tempore, & Promotoris Fidei, & Secretarii Congregationis Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum muneribus fungentes, Canonicatu etiam in eadem Basilica Vaticana fruebamur, ita cum Canonicis Collegis Nostris egimus, ut benigne Nostris votis assentientes, ipsos Fratres sæpedicti Ordinis tui ab omni penitus liberarent onere, & obligatione, Ossa S. Joannis ex Hispaniis, ubi custodiebantur, Romam, unde translata fuerunt, iterum remittendi. Nec minorem sane adhibuimus operam, ut consensus hujusmodi a Capitulo Vaticano præstitus ab eadem Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum die septima mensis Febr. anno MDCCXXII. Nobis Secretarii ministerium sustinentibus, cum clausula de Apostolico beneplacito impetrando, approbaretur.

Deinde Pont. egit cum Capitulo Vaticano pro consensu, ne dictum Corpus Romam denuo transferetur.

Porro ad Supremum Sacrosancti Apostolatus Apicem quamvis immerentes per ineffabilem Divinæ bonitatis abundantiam erecti, ubi opportuna sese dedit occasio, quemadmodum rebus ipsis expertus es, nullam passi sumus elabi opportunitatem, quam arripientes; Ordinem, cui tanta cum nominis tui, & regularis disciplinæ lau-

Laudes Ordinis SS. Trinitatis, & in illum

laude Minister Generalis modo præes, de Catholica Religione & æterna Christifidelium salute benemereri pergentem, præclaris Apostolicæ Nostræ benignitatis, auctoritatisque argumentis non cumulaverimus. Verum ut Tibi, Dilecte Fili, tuisque Religiosis Alumnis magis magisque pateat, quanta Vos paterna charitate complectamur, quantaque veneratione S. Joannem de Matha Fundatorem dicti Ordinis prosequamur; memores, quod in memorata Ecclesia S. Thomæ in Formis, post Altare Majus, in parvo Sacrario, adhuc vacua reperiretur Urna Marmorea, sive Sarcophagum, ubi Ossa ejusdem S. Joannis de Matha tumulata diu jacuerant, una cum insculpta epigraphe hoc indicante, illam seu illud Nobis a Capitulo & Canonicis antedictæ Basilicæ Vaticanæ dono dari postulavimus: Nec alia certe ratione, quam ut Nos quidem illud monumentum pari donationis titulo Tibi elargiremur; Tu vero in Hispanias transmittendum, & tuis Religiosis Alumnis Matriti commorantibus tradendum curares, hi demum ea, qua decet, veneratione inibi custoditum tenerent: Æquum enim Nobis visum est, ut ubi Ossa S. Joannis in præsentia requiescunt, ibi & pristinum eorumdem Sacrorum Ossium Sarcophagum cum inscriptione, in perenne veritatis argumentum constitueretur.

Pont. benevolentia.

Ob quam Pont. veterem urnam, in qua Corpus dicti S. Romæ servatur, MinistroGenerali donat.

Ut inibi ejus Ossa reponantur.

Cæterum fusius per hasce Nostras in forma Brevis literas non tam Te, quippe qui omnium hac in re gestorum conscius es atque particeps, quam modernos, ac futuros Ordinis tui Religiosos Alumnos monitos volumus, ut non solum quidquid hactenus actum gestumque fuerit, futuris temporibus perspectum; verum Apostolica etiam auctoritate per easdem Nostras literas, tamquam authentica documenta, confirmatum haberent. Interim ad Te, tuosque Fratres potissimum pertinet, ut tam pretioso munere gaudentes, assiduis Nos apud Deum vestrarum obsecrationum suffragiis commendetis, dum Nos cælestis præsidii auspicem, & studiosæ nostræ ad vobis, quoad integrum est, gratificandum voluntatis pignus esse cupimus Apostolicam Benedictionem, quam Tibi, Dilecte Fili, ac iisdem Religiosis Alumnis tuis peramanter impertimur.

Præsentium Literarum auctoritate omnia præmissa firmantur.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die tertia Febr. MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno IX.

Dat. Pont. A. IX. die 3. Februarii 1749.

Cajetanus Amatus.

DE

XXIII. JOANNI V.

Portugalliæ, & Algarbiorum Regi, ejusque Successoribus in perpetuum, FIDELISSIMI Titulus assignatur

Carissimo in Christo Filio nostro JOANNI *Portugalliæ, & Algarbiorum Regi* FIDELISSIMO.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Charissime in Christo Fili Noster, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Insignia Regis, ejusque Prædecessorum merita in Fidei Catholicæ Propagatione.

MAXIMA, ac tam præclara Illustrium Regum Portugalliæ, & Algarbiorum habentur, & reipsa sunt, invictissimæ in debellandis, sibique subjiciendis tot barbararum, remotissimarumque nationum Populis, Provinciis, & Regnis, potentiæ decora, quam Christianæ pietatis atque, incredibilis, flagrantissimique pro Catholica Fide in vastissimas illas, quas sub suam redigebant potestatem, statim invehenda, propagandaque, & necessariis, opportunisque ingentium pecuniarum, Sacrorumque Ministrorum subsidiis fovenda, confirmandaque, zeli insignia facinora; ut jure ac merito non solum ubique gentium ab omnibus commendati, sed a Romanis præsertim Pontificibus Prædecessoribus Nostris, ad quos supremas Jesu Christi Regis Regum, & Domini Dominantium vices in terris gerentes circumspecta sua providentia egregios viros de eadem Catholica Fide, & Apostolica hac Sancta Sede benemerentissimos singularibus laudibus, ac peculiaribus honorum titulis decorare, & illustrare in primis spectat, debitis Apostolicæ laudationis preconiis & eximiis Pontificiæ benignitatis gratiis, favoribus, privilegiis, & indultis fuerint cumulati. Quemadmodum autem Majestas Tua, præ cæteris Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus Prædecessoribus tuis, magno pii, regiique animi tui fervore, Catholicam Fidem, non modo in omnibus ditionum tuarum, sed in alienis quoque regionibus, ab inita Regnorum tuorum possessione promovere, & urgere; verum etiam tot sapientiæ, industriæ, pietatisque consiliis, & immensis opum profusionibus tueri, & conservare contendens, maximus emineas, & prædiceris; ita Majestatem Tuam Prædecessores itidem Nostri Romani Pontifices fel. rec. Clemens XI. Innocentius XIII. Benedictus pariter XIII. Clemens XII. ac Nos ipsi laudatissimis eorumdem vestigiis inhærentes, non omisimus iis paternæ benevolentiæ, auctoritatisque testimoniis prosequi, quibus notum omnibus fieret, quanti Te, inclytamque Nationem Lusitanam tuam faciamus, quantoque in honore, ac pretio habentes, ad utriusque decus, commodum, & incrementum advigilemus.

Pontificis in Regem benevolentiæ studium.

§. 1. Porro haud satis aptis verbis explicare, Tibique reipsa contestari possumus incredibilem paterni animi nostri alacritatem, studiosamque ad Majestati Tuæ amplius gratificandum voluntatem; sed Tibi persuasum esse volumus, Nos, qui Majestatem Tuam præcipua charitate complectimur, paterna solicitudine affici, ut insignem aliquem honoris Titulum, qui & Majestati Tuæ de Catholica Fide benemereri pergenti ad Majorem gloriam, & Successoribus tuis Portugalliæ, & Algarbiorum Regibus ad luculentissima pietatis, & virtutis tuæ potissimum exempla imitandum, & pro Catholica Fide pari via, ac ratione ad laborandum, perenni deinceps esset incitamento.

Fidelissimi Titulus ipsi ejusque Successoribus Motu proprio assignatur.

§. 2. Eapropter Motu proprio, non ad Tui sive alterius pro Te Nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia, maturaque deliberatione, & mera liberalitate Nostris, ac de supremæ Nostræ Apostolicæ potestatis plenitudine nec non ducti exemplo tam aliorum Prædecessorum nostrorum, qui Viris Principibus Catholicæ Fidei & Apostolicæ Sedis studiosissimis titulos, & ornamenta largiti

giti sunt, quam potissimum S. Pii V. itidem Prædecessoris nostri, qui cl. mem. Sebastiano Portugalliæ, & Algarbiorum Regi Decessori tuo, immensis laboribus, atque opibus pro Catholicæ Fidei propagatione exhaustis, honorabilem aliquem titulum tamquam rerum præclare gestarum jugem indicem conferre optabat (etsi Rex ille sapientissimus hac dumtaxat se Obedientissimi Sedis Apostolicæ filii denominatione gloriari respondisset) Te, Tuosque Portugalliæ, & Algarbiorum Reges pro tempore Successores in perpetuum, tamquam Catholicæ Fidei propagatores, titulo, seu denominatione FIDELISSIMI Apostolica auctoritate tenore præsentium *ornamus*, & insignimus, atque etiam ab omnibus Regem FIDELISSIMUM nominari, appellari, inscribi, dici, haberi, censeri ac tractari debere volumus, præcipimus, & mandamus.

§. 3. Decernentes easdem præsentes Literas de subreptionis vitio, aut intentionis nostræ, seu quocumque alio defectu, ex quavis etiam quantumlibet justissima & urgentissima, rationabilique causa, nullo unquam tempore a quoquam notari, vel impugnari posse, sed illas validas, & efficaces perpetuo fore, & esse, suosque plenarios, totales, & omnimodos effectus sortiri posse, ac debere in omnibus, & per omnia, ac si Consistorialiter, & de Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium consilio factæ, & in ipso Consistorio nostro Secreto lectæ fuissent: Sicque per quoscumque Judices etiam Imperiali, Regia, & Ducali vel quavis alia excellentia, ac dignitate præditos, & alios Commissarios qualibet auctoritate fugentes, etiam Causarum Palatii nostri Auditores, & S. R. E. Cardinales, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, sententiandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere, ac quidquid secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus, ac declaramus. Non obtantibus quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Regnorum, Provinciarum, Civitatum, & Locorum quorumlibet statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, & quantumcumque efficacissimis clausulis, & decretis quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis; Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum mentio, , seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat specialiter, & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. *Clausulæ pro perpetua concessionis firmitate.*

§. 4. Cæterum: Carissime in Christo Fili noster Rex FIDELISSIME, perge certare bonum certamen Fidei, ut vitæ æternæ præmia ab Auctore Fidei nostræ, & Consummatore JESU CHRISTO consequaris; dum Nos Majestati Tuæ Apostolicam Benedictionem cœlestis præsidii auspicem amantissime impertimur. *Adhortatio.*

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub annulo piscatoris die 23. Decembr. 1748. Pontificatus nostri Anno nono.

Cajetanus Amatus.

Allocutionem hac de re habitam in Consistorio, vide in Appendice.

DE

XXIV

DE MATRIMONII

Validitate inter Virum Judæum, & Mulierem Hæreticam. Expenduntur Leges Hebræorum, & Leges Imperiales quoad Virum; Canones, & Ecclesiastica consuetudo, ejusque vis, quoad Mulierem.

Dilecto Filio Nostro Henrico Sanctæ Mariæ in Porticus S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili, Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Commendatur pietas Serenissimi, & Eminent. Card. Ducis Eboracen.

SINGULARI Nobis consolationi, & universis totius Urbis Ordinibus exemplo est illa tua, quam assiduam cernimus & audimus, exercitatio in pietatis muneribus obeundis, iisque in primis, quæ decent ordinem Sacerdotalem, quo Tu a Nobis fuisti in privato Sacello Nostro initiatus. Judæum autem ad Catholicam Fidem accedere cupientem, cum sit propediem Sacro Baptismatis lavacro expiaturus, mirifice hinc ostendis ea verba te semper in mente gerere, quæ juxta Pontificale Romanum, in tui Consecratione protulimus: *Sacerdotem enim oportet offerre, benedicere, præesse, prædicare, & baptizare.*

Dub. An Judæo baptizato, & Muliere ab hæresi ad Cathol. Fidem conversa, renovari deberet inter eos Matrimonium. Resolvitur.

§. 1. At exorta, ut accepimus, hæc controversia est, utrum scilicet, cum Hebræus e secta Protestantium uxorem duxerit, quæ aut hæresim ejuravit, aut ejurandæ parata est, utrum, inquam, initum antea Matrimonium, post susceptum ab Hebræo Baptisma, sit iterandum. Te igitur hac Nostra epistola certiorem facimus, ambos, postquam Catholicæ Fidei nomen dederint, per Baptismum alter, altera per hæresis detestationem, rursus esse matrimonii vinculo conjungendos. Nam quod ante inierant, irritum omnino fuit propter impedimentum dirimens, quod vocatur *disparitatis cultus*: In qua re declaranda, sermonem primo de Viro, dum de Muliere instituemus, diligenter investigantes, an eorum uterque, dum connubium iniit, illius esset impedimenti vinculo irretitus.

Affirmative Leges canonicæ de Matrimonio Virum Judæum directe non afficiunt.

§. 2. Initium igitur a Viro sumimus, ac breviter indicamus quidquid hac in re tum Hebraica lege sancitum, tum Principum decretis constitutum sit; omissis Sacris Ecclesiæ Canonibus, cum nullo modo possint iis accommodari, qui nunquam in ejus sinum admissi sunt. *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* S. Paulus epistola 1. ad Corint. cap. 5. scripsit, cujus verba apte ab Urbano III. Prædecessore Nostro ad rem nostram accommodata sunt *cap. Gaudemus, de divortiis.*

Hebræorum Leges Matrimonia cum alienigenis vetant.

§. 3. Deutoronomii cap. 3. cautum est, ne Hebræis liceret cum iis feminis, quarum religio non esset eadem, matrimonio copulari. *Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia; filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo.* Et lib. 1. Esdræ cap. 10. habetur, Secheniam cum eodem Esdra publice conquestum de Hebræis esse, qui uxores duxerant infideles, ibique legitur consilium ab eo captum, quod his verbis exprimitur. *Vos transgressi estis, & duxistis uxores alienigenas, ut adderetis super delictum Israel, & nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum ejus, & separamini a populis terræ, & ab uxoribus alienigenis.*

Certum vero non est Lege Moysi inductum esse impedimentum dirimens.

§. 4. Verum non videtur hic sacrarum Literarum testimoniis adniti posse impedimentum *disparitatis cultus*, matrimonia dirimens Hebræorum cum mulieribus alienigenis. Primum quidem supradictus Deuteronomii locus *ad cap. 7.* explicari commode

SOPRA LA VALIDITA'

II.

Del Matrimonio contratto tra un Ebreo, e un'Eretica. Si esaminano le Leggi Giudaiche, e le Leggi Civili intorno all'Uomo; e i Canoni, e la consuetudine della Chiesa, e il vigore di essa, circa la Donna.

Dilecto Filio Nostro Henrico Sanctæ Mariæ in Porticu S. R. E. Presbytero Cardinali Duci Eboracensi nuncupato.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Dilecte Fili Salutem, & Apostolicam Benedictionem.

CONTINUANDO Ella con tanta Nostra consolazione, ed universale edificazione di tutta Roma, nell'esercizio delle opere di pietà, e di tutte quelle, che appartengono all'Ordine Sacerdotale, che colle nostre mani nella nostra privata Cappella le conferimmo; ed essendo in prossima disposizione di dare il Santo Battesimo ad un Ebreo, che vuol abbracciare la nostra Santa Cristiana Religione, il che comprova aver ella presenti le parole, che giusta il prescritto nel Pontificale Romano, le dicemmo, quando l'ordinammo Prete, *Sacerdotem etenim oportet offerre, benedicere, præesse, prædicare, & baptizare.* Si loda la pietà del Serenifs. Cardinale Duca di Jork.

§. 1. Ed essendo, come intendiamo, insorta una controversia, se, avendo l'Ebreo nel tempo della sua giudaica perfidia presa per moglie una donna di setta Protestante, che o è disposta ad abjurare, o ha di già abjurata l'eresia, debbasi di nuovo fra di loro contrarre il matrimonio, dopo che ella avrà battezzato l'Ebreo; crediamo espediente il farle noto con questa nostra lettera, doversi, supposta la precedente abjura della donna, di nuovo fra di loro contrarre il matrimonio, dopo che l'uomo sarà stato battezzato. Imperocchè il matrimonio contratto fra di loro è stato nullo per l'impedimento dirimente, chiamato *disparitatis cultus*. Per dimostrare la qual cosa; Noi parleremo in primo luogo dell'uomo, ed esamineremo, se esso fosse astretto dal detto impedimento, quando contrasse il matrimonio; e poscia tratteremo della donna, esaminando, se, quando essa contrasse il matrimonio, fosse sottoposta alla legge di detto impedimento. Dub. Se tra un Ebreo battezzato, e una Donna convertita dall' Eresia alla Fede Cattolica, rinovarsi debba il Matrimonio. Si risponde di sì.

§. 2. E così prendendo principio dall'uomo, colla possibile brevità accenneremo, quanto vien disposto nella legge Ebrea in questo proposito, quanto dalle Leggi de' Principi; senza punto entrare nelle leggi Canoniche della Chiesa, che non sono adattabili a quelli, che sono fuori del di lei grembo: *Quid enim mihi de iis, qui foris sunt, judicare?* disse S. Paolo nella sua prima lettera a Corintj *al cap.* 5., il di cui detto è al nostro proposito ben applicato da Urbano III. Nostro Predecessore *nel cap. Gaudeamus, de divortiis.* L'Ebreo non è sottoposto alle Leggi Canoniche.

§. 3. Nella Legge Ebrea, cioè nel Deuteronomio *al cap.* 2. espressamente vien proibito agli uomini Ebrei il contrarre matrimonio colle donne, che non sono della loro Religione: *Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia: filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo.* E nel primo libro d'Esdra *al cap* 10. si legge il pubblico ricorso, che fece Sechenia allo stesso Esdra contra quegli Ebrei, che avevano prese donne di altre Religioni per loro mogli, e si legge la risoluzione, ch'esso prese, espressa nelle seguenti parole: *Vos transgressi estis, & duxistis uxores alienigenas, ut adderetis super delictum Israel: & nunc date confessionem Domino Deo patrum vestrorum, & facite placitum ejus, & separamini a populis terræ, & ab uxoribus alienigenis.* Le Leggi Giudaiche proibiscono il Matrimonio colle Donne straniere.

§. 4. Ma, per vero dire, non ci sembra potersi fondare sopra questi Testi della Divina Scrittura un impedimento *disparitatis cultus*, dirimente i matrimonj contratti dagli Ebrei con donne di altra Religione. Imperocchè in primo luogo il cita- E'però dubbio, se dalla Legge Mosaica fosse

mode de interdicto potest, quo illicita quidem sint hujusmodi matrimonia, non infecta, ac irrita. Hoc magis magisque confirmat, quod *lib.* 3. *Reg. c.* 11. legitur, jam lata scilicet Deuteronomii lege, Salomonem plures uxores duxisse ex iis gentibus, cum quibus connubia habere prohibitum Hebræis a Deo fuerat; quas quidem non Concubinarum loco ab ipso habitas fuisse Sacer Textus indicat; cum septingentas Reginas a trecentis Concubinis omnino distinguat. Accedit præterea Sampsonis exemplum, qui Dalilam uxorem habuit ex Gigantum progenie ortam: Et sexcenta alia prætermittimus, quorum vim ingenue fatetur celeberrimus Theologus Dominicus Sotus *in* 4. *sent. dist.* 39. *quæst. unic. art.* 1. licet is sentire videatur, illa Deuteronomii verba de impedimento agere non impediente, ut inquiunt, sed dirimente.

Saltem respectu omnium nationum extra Terram Canaam.

§. 5. Deinde vero etsi Soti sententia vera esset, tamen impedimentum dirimens non ad universos omnino populos pertineret, sed ad septem Nationes tantum, idest Hethæos, Gergezæos, Amorrhæos, Cananæos, Pherezæos, Hevæos, Jebusæos, quæ scilicet Deuter. *c.* 7. exprimuntur; id vero nullo pacto sufficit, ut impedimentum disparitatis cultus in Hebraica lege inter Hebræos, & mulieres alterius cultus, & cujuscumque Nationis, stabiliatur; juxta egregiam S. Thomæ doctrinam, qui *in* 4. *sent. dist.* 30. *q.* 1. *art.* 1. *Ad primum* sic scripsit: *Dicendum, quod in veteri lege de aliquibus infidelibus erat permissum, ut cum iis possent inire conjugia, & de aliquibus prohibitum; specialiter quidem erat prohibitum de infidelibus habitantibus in terra Canaam*, qui memoratas paulo ante gentes comprehendunt. Quod vero prædicta Lege Deuteronomii *ad c.* 7. dumtaxat tenerentur terræ Canaam habitatores, non autem cæteri, licet addicti diversæ penitus Religioni, id clare perspicitur ex Cap. 21. ejusdem Deuteronomii, ubi victoribus Hebræis conceditur, eam captivam uxorem ducere, cujus forma ipsis egregia videretur. *Et videris in numero Captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, volueris que habere uxorem, dormies cum illa, & erit uxor tua*; quod quidem & S. Thomas animadvertit *loc. cit. in responsione ad secundum*.

Factum Esdræ intelligi potest de separatione quoad Thorum.

§. 6. Cum autem Esdras filios Israel a mulieribus alienigenis separaverit, non illud hinc sequatur necesse est, quod is nimirum Deuteronomii caput septimum ita interpretatus sit, ut ob disparitatem cultus, irrita, infectaque matrimonia esse jusserit, quinimo illud in eam partem accipi potest, ut manente eodem matrimonii vinculo, separatio quoad thorum fieret; ita tamen ut jure polygamiæ nubere liceret viris, nefas esset mulieribus de thalamo cogitare, donec aut viri occumberent, aut ipsæ ad Judaicam accederent Religionem; ut sapienter animadvertit insignis Theologus Guilelmus Estius *lib.* 4. *senten. dist.* 39. §. 3. *vers. Quod si dicas Esdram*. Id etiam S. Augustini auctoritate confirmatur, qui *in lib. de adulterinis conjugiis cap.* 18. de matrimoniis ab Esdra separatis, tamquam de veris loquitur, licet non legitimis, utpote contractis Dei præcepto non suffragante.

Leges Imperiales impedimenta, quibus Matrimonium dirimatur, statuere non valent.

§. 7. Ex dictis liquet, incertum esse, ex Lege Mosaica, matrimonia Hebræorum inita cum mulieribus exteris, & Religionis alienæ, haberi irrita oportere. Neque hinc argui potest, eadem Lege cautum fuisse, ut viri hujusmodi matrimonia ineuntes, ob disparitatem cultus, dirimenti teneantur impedimento. Idem quoque sentiendum de Principum legibus arbitramur. Lex enim unica, quæ ad hanc rem pertineat, Theodosii est, quæ incipit, *Ne quis*, sub titulo Codicis *de Judæis*, cujus hæc sunt verba: *Ne quis Christianorum mulierem in matrimonium Judæus accipiat; neque Judææ Christianus conjugium sortiatur: Nam si quis aliquid hujusmodi admiserit, adulterii vice commissi hujusmodi crimen obtinebit*. Verum duæ huc occurrunt difficultates: prima, quod hæc Lex utpote a laico Principe condita nullam habere vim in matrimoniis debet: *Leges illæ quomodocunque intellectæ, non possunt præscribere Ecclesiæ*. Sic Estius cit. loco ad §. *Si quis objiciat*. Gravior altera est. Nam Theodosii lege, Hebræi cum Christiana matrimonium, ob sceleris indignitatem, non quidem ut irritum, sed ut adulterium, severissime damnatu

Lex allegata pœnam delicti statuit, at de validitate matrim. non loquitur.

citato Testo del Deuteronomio *al c.* 7. può comodamente intendersi d'una proibizione, che rende l'atto illecito, e non di una proibizione, che rende l'atto nullo; tanto più che dopo la Legge del Deuteronomio leggiamo *nel l. 3. de' Re al c.* 11. che Salomone prese varie mogli, che erano di quelle genti, colle quali Iddio aveva proibito agli Ebrei il far il matrimonio; nè esse vengono qualificate per Concubine, separando il Sacro Testo le settecento Regine dalle trecento Concubine. Si aggiunge, che Sansone prese Dalila per moglie dalla razza de' Giganti; tacendo di tanti altri esempj, la forza de' quali viene con molta ingenuità ammessa dal celebre Teologo Domenico Soto *in 4. sent. dist. 39. q. unic. art.* 1. ancorchè esso sia più proclive alla sentenza, che nel citato capo del Deuteronomio l'impedimento non sia impediente, ma dirimente.

stato stabilito l'impedimento dirimento.

§. 5. In secondo luogo, perchè, quand'anche fosse vera l'opinione del Soto, l'impedimento dirimente non sarebbe mai stato universale, ma ristretto alle sette Genti, cioè Etee, Gergezee, Amorree, Cananee, Feresee, Evee, e Jebusee, espresse *nel c.* 7. del Deuteronomio: il che non basta per istabilire nella Legge Ebrea un impedimento *disparitatis cultus* fra i Giudei, e le donne d'altra Religione di qualunque nazione fossero; secondo l'aurea dottrina di San Tommaso *nel 4. delle sentenze dist. 39 quæst. 1. art. 1. Ad primum*, ove così lasciò scritto: *Dicendum, quod in veteri Lege de aliquibus infidelibus erat permissum, ut cum iis possent inire conjugia, & de aliquibus prohibitum; specialiter quidem erat prohibitum de infidelibus habitantibus in terra Canaam*, che sono per appunto quelle sette nazioni poc'anzi memorate: e che il testo *nel cap.* 7. del Deuteronomio fosse ristretto a quelle della terra di Canaan, e non si estendesse a quelle d'altre nazioni, benchè di Religione differente, si vede *nel cap.* 21. dello stesso Deuteronomio; ove si permette agli Ebrei vincitori il prendere per moglie quella schiava, che loro sembrasse bella: *Et videris in numero captivorum mulierem pulchram, & adamaveris eam, volueris que habere uxorem, dormies cum illa, & erit uxor tua*: il che anche vien considerato da San Tommaso *nel luogo citato, nella risposta al secondo argomento*.

Rispetto almeno alle nazioni fuori della Terra di Canaan.

§. 6. In terzo luogo, perchè il fatto d'Esdra, che separò i figliuoli d'Israel dalle donne straniere, non porta seco una sicura conseguenza, ch'esso interpretando il capitolo settimo del Deuteronomio, dichiarasse i matrimoni nulli per la disparità del culto; potendosi intendere la separazione quanto al toro, ed all'abitazione, sussistendo sempre il vincolo del matrimonio; in tal maniera, che fosse bensì permesso agli uomini il prendere altre mogli in sequela del jus della poligamia; ma però dovessero le donne restar continenti o fino alla morte degli uomini, dai quali furono separate; o fino al tempo, ch'esse si risolvessero d'abbracciare la Religione de' Giudei, come molto ben considera il rinomato Teologo Guglielmo Estio *nel lib. 4. delle Sentenze dist. 39. §. 3. vers. Quod si dicas Esdram*: qual sentimento viene appoggiato anche all'autorità di S. Agostino, che *nel libro de adulterinis conjugiis al cap.* 18. parla de' matrimonj separati da Esdra, come di veri matrimonj, benchè contratti contra il precetto di Dio.

Il fatto d'Esdra può intendersi della separazione in quanto al Toro.

§. 7. Dal detto fin ora si può facilmente inferire, non essere cosa sicura, che nella Lege Mosaica sia stabilito, che i matrimonj degli Ebrei, contratti con donne estere, e di Religione differente, siano nulli, e che però dalla Legge Mosaica sia fissato un impedimento dirimente di disparità di culto in ordine a quegli uomini, che contraggono uno de' detti matrimonj. Lo stesso crediamo doversi asserire, parlando delle Leggi de' Principi, poichè l'unica Legge, che appartenga a questo caso, è quella di Teodosio, che incomincia; *Ne quis*, sotto il titolo del Codice *de Judæis*; ed eccone le parole: *Ne quis Christianorum mulierem in matrimonium Judæus accipiat, neque Judææ Christianus conjugium sortiatur: nam si quis aliquid hujusmodi admiserit, adulterii vice commissi hujusmodi crimen obtinebit*. Ma sopra questa Legge s'incontrano due difficoltà: una, che, come fatta dalla podestà laicale, non ha forza nel matrimonio: *Leges illæ quomodocumque intellectæ non possunt præscribere Ecclesiæ*; sono parole dell'Estio *nel luogo citato al §. Si quis objiciat*: l'altra, che è di maggior rilievo, si è, che nelle

Le Leggi Civili non possono stabilire alcun Impedimento dirimente in quanto ai Matrimonj.

La Legge citata stabilisce solamente la

V 2

tur. *Leges autem Imperatoris dicendum est, dicta matrimonia ut adulteria punire, propter gravitatem peccati, non propter nullitatem matrimonii*. Idem Estius.

De muliere quid inquirendum.

§. 8. Quamobrem si in matrimonio, de quo nunc agimus, impedimentum dispa- ritatis cultus intercesserit, inspiciendum erit, an illi mulier obnoxia fuerit; quod ut cognoscatur, diligenter est perscrutandum, num Jure Canonico tale impedi- mentum decretum fuerit, aut communi Ecclesiæ Catholicæ consuetudine stabili- tum; præterea an mulier Protestantium hæresi infecta hac consuetudine teneatur. Nam si mulier cum fœdus iniit, dirimenti hoc impedimento detinebatur, hoc sa- tis est, ut matrimonium irritum habeatur, directe quoad mulierem, oblique quoad virum; licet hic Superioris auctoritati, qui legem tulit, non sit obnoxius: eo fer- me pacto, quo si Princeps aliquis subditorum cum exteris commercia sustulisset, atque irrita declarasset; ea, si forte fierent, inania haberentur, licet non uterque negotiatorum, sed unus tantum esset subditus Legislatori.

Lex, aut consuetudo, si unam ex partibus afficit, contractum irritat etiam quoad aliam.

In jure communi Canonicum impedimentum disparitatis cultus inter dirimentia non refertur.

§. 9. Nunc, ut proposuimus, an impedimentum illud disparitatis cultus Jure Ca- nonico decretum fuerit, investigemus. Verum facilis est explicatio: Canones quip- pe a Gratiano collecti in *causa* 20. *quæst*. 1. revera fidelium cum infidelibus ma- trimonia prohibent, non ita tamen, ut eadem faciant irrita: Et quamquam face- rent, tamen quum Canones illi a Conciliis Provincialibus conditi fuerint, tantam vim obtinere minime possunt, ut iis Universalis Ecclesia obligetur, quamvis præ- dicti Canones in Gratiani decreto locum habeant, & illud opus jussu Gregorii XIII emendatum fuerit, ut quibusdam Nostris Operibus jam in publicam lucem editis satis superque a Nobis probatum est.

Illud tamen provenit ex generali Ecclesiæ Catholicæ consuetudine, quæ vim legis habet.

§. 10. Sequitur modo, ut cum impedimentum illud Jure Canonico statutum non fuerit, perquiramus, an communi Ecclesiæ Catholicæ consuetudine susceptum, at- que firmatum inveniatur. Qua quidem in re omnes sentiunt, ob cultus disparita- tem irrita matrimonia esse, non quidem jure sacrorum Canonum, sed generali Ec- clesiæ more, qui pluribus abhinc sæculis viget, ac vim legis obtinet. Consulatur Cardinalis Bellarminus *tom*. 3. *controvers. de Sacram. Matrim. lib*. 1. *c*. 23. *vers. Tertia propositio*, Estius *loc. cit*. §. *Si quis objiciat*, & Natalis Alexander *in Theol. dogmat. & moral. lib*. 2. *de Sacram. Matrimonii art*. 8. §. *Certum est*, recens Herminier *Tractatu de Sacram. tom*. 3. *pag*. 477. Item etiam *tom*. 3 *Conventuum Ecclesiasticorum*, qui Parisiis habebantur, cum ejusdem Ecclesiæ Archiepiscopus es- set Cardinalis de Noailles *lib*. 1. §. 3. ubi hæc scripta sunt: *Omnes ferme Theo- logi sentiunt, numquam Ecclesiam matrimonia Christianorum cum infidelibus ali- quo Canone vetuisse, quo ea declaret irrita; impedimentum vero, quod a Religio- nis diversitate procedit, ab usu consuetudineque Ecclesiæ vim legis habente statu- tum fuisse*.

Impedimentum disparitatis cultus locum habet inter baptizatum, & non baptizatum quemcumque.

§. 11. Restat denique expendendum, an mulier ex hæresi Protestantium, dum nupsit, hac lege universali, ut diximus, Ecclesiæ consuetudine inducta obligare- tur, quæ Christianorum in Ethnicis, aut Hebræis matrimonia propter disparita- tem cultus irrita esse jubet. Hac vero in quæstione non alio modo responderi posse arbitramur, nisi videlicet, eam fuisse id temporis obligatam. Hoc siqui- dem impedimentum non habet locum in matrimoniis eorum, qui haud sunt ba- ptismate initiati, licet falsam ambo religionem sectentur, neque vim ullam habet in matrimoniis eorum, qui Baptisma susceperunt, etsi alter Catholi- cus, hæreticus alter fuerit, quum plane constet, illicita illa quidem, sed rata esse. Illud autem vigere compertum est in eorum conjugiis, quorum alter Ba- ptismi est particeps, expers omnino alter, quamvis adhuc Catechumenus esset, at-

que

nella citata Legge di Teodosio il matrimonio dell' Ebreo colla Cristiana è punito per la gravità del peccato, come se fosse un adulterio, ma non perchè il matrimonio contratto fosse nullo: *Leges autem Imperatoris dicendum est, dicta matrimonia ut adulteria punire, propter gravitatem peccati, non propter nullitatem matrimonii*, prosiegue il citato Estio.

pena, ma non parla della validità del Matrimonio.

§. 8. Sicchè quando nel matrimonio, di cui si parla, siavi stato l'impedimento *disparitatis cultus*, è d'uopo rinvenirlo nella donna Protestante; e per rinvenirlo, è duopo riconoscere, se nel Diritto Canonico è stabilito il predetto impedimento; e non essendo stabilito nel Diritto Canonico, se sia stato introdotto e fissato dalla comune consuetudine della Chiesa Cattolica: inoltre se la donna Protestante sia ad essa sottoposta. Poichè, ammesso l'impedimento dirimente, e supposto che la donna, benchè Protestante, fosse ad esso sottoposta, quando contrasse il matrimonio coll'Ebreo, ciò basterebbe per la nullità del matrimonio, direttamente quanto alla donna, ed indirettamente quanto all' uomo; non ostante l'esenzione di questo dall'autorità di chi indusse l'impedimento, in quella guisa appunto, che proibendo il Principe Secolare sotto pena di nullità a qualche suo suddito il fare un contratto con qualche forastiere, se, ciò non ostante, si fa, resta nullo, ancorchè un solo de' detti contraenti sia sottoposto alla sua autorità, e l'altro ne sia in tutto libero ed esente.

Cosa debba ricercarsi intorno la Donna.

La Legge, e la consuetudine se comprende una delle Parti, annulla il contratto anco dell' altra.

§. 9. Si è detto, doversi vedere, se nel Diritto Canonico venga stabilito il suddetto impedimento *disparitatis cultus*: ma è facile il disbrigo da questa faccenda, perchè i Canoni raccolti da Graziano *nella causa 28. quæst. 1.* quantunque proibiscano i Matrimonj fra i fedeli e gl'Infedeli, non arrivano però al segno di annullarli; e quand'anche gli annullassero, essendo Canoni di Concilj Provinciali, non sono di tal valore, che possano obbligare tutta la Chiesa; ancorchè inseriti da Graziano nel suo Decreto, ed ancorchè il Decreto, o sia l'Opera di Graziano, sia stata corretta per ordine di Gregorio XIII., come da Noi è stato dimostrato in alcune delle nostre Opere, già date alla publica luce.

L'impedimento della disparità del Culto non è dal ius Canonico annoverato tra li dirimenti.

§. 10. Si è detto, doversi vedere, se, non essendo l'impedimento stabilito nel Diritto Canonico, sia stato però introdotto e fissato dalla comune consuetudine della Chiesa Cattolica: nel qual punto comune è il sentimento, che per la disparità del culto siano nulli i matrimonj, e che la nullità provenga non dai Canoni, ma dalla comune consuetudine della Chiesa, che ha forza di legge, e che è vigente da più secoli in quà. Veggansi il Cardinal Bellarmino *nel tom. 3. delle sue Controversie, de Sacramento Matrimonii lib. 1. cap. 23. vers. Tertia propositio*, l'Estio *nel luogo citato al §. Si quis objiciat*, coi §§ *seguenti*, Natale Alessandro *nella Teologia Dogmatica e Morale lib. 2. de Sacramento Matrimonii art. 8. §. Certum est*, il moderno Herminier *nel Trattato de Sacramentis al tom. 3. pagina 477. E nel tom. 3. delle Conferenze Ecclesiastiche di Parigi, sopra il matrimonio*, tenute in tempo, ch'era Arcivescovo di Parigi il fu Cardinale di Noailles *lib. 1. conferenza 1. §. 3.* ove così si legge: *Quasi tutti i Teologi pretendono, che la Chiesa non ha mai proibiti i matrimonj de' Cristiani con gl' Infedeli con qualche Canone, che li dichiari nulli ed invalidi; e che l'impedimento, che proviene dalla diversità della Religione, non è stabilito, che dall'uso e dalla pratica di tutta la Chiesa, pratica che ha forza di Legge.*

Proviene bensì dalla general consuetudine della Chiesa Cattolica, la quale ha forza di legge.

§. 11. Si è detto finalmente, esser d'uopo vedere, se la donna protestante, quando contrasse il matrimonio coll'Ebreo, fosse sottoposta alla legge indotta, come si è detto, dalla universale consuetudine della Chiesa, giusta la quale i matrimonj fatti dai Cristiani coi Gentili, o con gli Ebrei, sono nulli, per l'impedimento della disparità del culto: ed in ordine a questo punto non sembra potersi rispondere in altro modo, se non dicendo, che era sottoposta. Non ha luogo questo impedimento ne' matrimoni, che si contraggono fra due, che non sono battezzati, ancorchè uno professi una Religione falsa, e l'altro un' altra altresì falsa. Non ha luogo ne' matrimonj, che si contraggono fra due battezzati, ancorchè uno sia Cattolico, e l'altro Eretico, essendo già massima stabilita, che simili matrimonj sono illeciti, ma sono validi. Ha bensì luogo ne' matrimonj,

L'impedimento di disparità di culto ha luogo tra chi è battezzato, e non battezzato.

che

que ad Catholicam fidem accedere statuisset. Id confirmatur Textu *in Can. Cave* 28. *quæst.* 1. ubi hæc habentur. *Si Christiana fit, non est satis, nisi ambo initiati sint Sacramento Baptismatis*: & præter Sanctum Thomam *loc. cit. in responsione ad quintum*, & præter Sotum *loco superius laudato* §. *Hinc fit*, idem decernunt Pont. *in cas.* 7. *ad verbum impedimentum disparitatis cultus*, Ivenien. *de Sacram. diss.* 10. *quæst.* 2. §. 2. *vers. Quæres utrum Cathecumeni*, Sanchez *de Matrimonio lib.* 9. *cap.* 12. *num.* 66., *& seqq.* Clericat. *de Matrim. decis.* 26. *num.* 3. Cum vero hæc communis Ecclesiæ disciplina nunc vigeat, eique, ut innuimus, mulier Protestantium erroribus addicta subjiciatur, necesse erit, ut matrimonii fœdus, quod cum Hebræo iniit, cum hic Baptismate ablutus minime fuerit, per impedimentum *disparitatis cultus* irritum, infectumque habeatur.

Baptismus rite collatus ab Hæreticis validus est, & characterem imprimit.

§. 12. At objicere quis forte posset, Baptismum, de quo nunc agimus, non quidem a Catholico, sed a Ministro Protestantium collatum fuisse; mulierem vero, utpote hæresi mancipatam, post susceptum Baptisma, extra sinum Ecclesiæ Catholicæ fuisse, nec ideo ejus legibus obligatam. Sed hæc diluere facile possumus, si primo consideremus, quod apud omnes constat: Hæreticus aliquem baptizando, si formam adhibeat, & materiam legitimam, ut in muliere, de qua sermo est, peractum existimamus, is Sacramenti charactere insignitur. Hac enim ratione, tanquam fundamento, & S. Augustinus, & veteres Patres innitebantur, ut Donatistas refellerent, qui contendebant, ab Hæreticis baptizatos rursus esse baptismate initiandos.

Baptizatus ab Hæretico evenit membrum Ecclesiæ, & etiam in infantia habitum Fidei accepit.

§. 13. Deinde id etiam compertum est, eum qui baptisma ab Hæretico rite suscepit, illius vi Ecclesiæ Catholicæ membrum effici; privatus siquidem baptizantis error hac eum felicitate privare nequit, si Sacramentum conferat in Fide veræ Ecclesiæ, atque ejus instituta servet in his, quæ pertinent ad validitatem Baptismi. Egregie hoc confirmat Suarez in sua Fidei Catholicæ defensione contra errores sectæ Anglicanæ *l.* 1. *cap.* 24., ubi probat Baptizatum Ecclesiæ membrum fieri; hoc etiam addens, quod si hæreticus, ut sæpius accidit, infantem lustret impotem ad fidei actum eliciendum, hoc impedimento non est, quo minus ille habitum fidei cum baptismo accipiat.

Si Baptizatus errori deinde adhæreat, caret beneficiis communionis Ecclesiæ, sed ab Ecclesiæ auctoritate non eximitur.

§. 14. Postremo exploratum habemus, ab Hæreticis baptizatos, si ad eam ætatem venerint, in qua bona a malis dispicere per se possint, atque erroribus baptizantis adhæreant, illos quidem ab Ecclesiæ unitate repelli, iisque bonis orbari omnibus, quibus fruuntur in Ecclesia versantes, non tamen ab ejus auctoritate, & legibus liberari; ut sapienter Gonzalez disserit *in Cap. Sicut n.* 11. *de hæreticis*.

Confirmatur exemplis.

§. 15. Hoc quidem in transfugis, ac perduellibus observatum videmus, quos leges civiles a fidelium subditorum privilegiis omnino excludunt. Leges quoque Ecclesiasticæ privilegia Clericalia iis Clericis non concedunt, qui Sacrorum Canonum jussa negligunt. Nemo autem sentit, aut perduelles, aut Clericos Canonum violatores, suorum Principum, aut Prælatorum auctoritati non subjacere.

Ex præmissis infertur nullitas matrimonii inter Hæreticam, & Judæum.

§. 16. Hæc exempla, ni fallimur, pertinent ad quæstionem: ut enim illi, sic hæretici Ecclesiæ subditi sunt, & legibus Ecclesiasticis tenentur. Cum vero inter Ecclesiæ leges illa quoque recenseantur, quæ matrimonia illorum, quorum alter rite baptismum acceperit, secus alter, rata non habet; in nostra etiam quæstione statuendum erit, cum hæretica mulier baptismo initiata Hebræo nupsit, matrimonium illud pro irrito habendum esse. Consulatur Anacletus *lib.* 4. *Decretal. tit. de clandestina desponsatione* §. 3. *n.* 142. *& seqq.* qui prædictæ sententiæ inhærens, matrimonia ab hæreticis inita statuit esse invalida, si impedimentum dirimens ab Ecclesia sancitum, aut universali lege, aut communi consuetudine, quæ vim legis obtinet, intercedat.

§. 17.

che si contraggono fra chi è battezzato, e chi non è battezzato, ancorchè fosse Catecumeno, e disposto, e risoluto di farsi Cristiano: come prova il Testo *nel Can. Cave 28. quæst. 1.* ove così si legge: *Si Christiana sit, non est satis, nisi ambo initiati sint Sacramento Baptismatis*. ed oltre S. Tommaso *nel luogo citato nella risposta al quinto argomento*, ed il Soto *nel luogo pure allegato al §. Hinc fit*, stabiliscono il Pontas *nel cas. 7. alla parola impedimentum disparitatis cultus*, il Ivenin *de Sacramentis dissert. 10 quæst. 2. §. 2. vers. Quæres utrum Catechumeni*, il Sanchez *de Matrimonio lib. 9. cap. 22. a num. 66. & seqq.* il Clericat. *de Matrimonio decis. 26. num. 3.* Questa è la presente universale disciplina della Chiesa; ed essendo la donna protestante sottoposta ad essa, come poccanzi si è accennato, se essa contrasse il matrimonio con chi non era battezzato, avendolo contratto con un Ebreo, il suo matrimonio resta nullo per l'impedimento *disparitatis cultus*.

§. 12. Che se mai si opponesse, non trattarsi quì del Battesimo conferito da un Cattolico, ma da un Ministro protestante; e che essendo la Battezzata protestante, e fuori del grembo della Chiesa Cattolica, e però non sottoposta alle di lei leggi, non manca la sua valida risposta; essendo cosa certa; Primo, che nel battezzato dal Ministro eretico, quando esso adoperi la dovuta materia, e la dovuta forma, come quì si suppone esser seguito, s'imprime nel battezzato il carattere, essendo l'impressione del carattere il fondamento di S. Agostino, e degli antichi Padri, quando impugnavano i Donatisti, che sostenevano doversi ribattezzare i battezzati dagli eretici.

Il Battesimo legittimamente conferito dagli Eretici è valido, e imprime il Carattere.

§. 13. Secondo, che il battezzato dall'eretico nel modo sopraddetto, diventa pel detto Battesimo membro della Chiesa Cattolica; non potendolo privare di questa gran sorte il privato errore di chi battezza, purchè battezzi nella Fede della vera Chiesa, ed adopri quanto essa vuole che si adopri per la validità del Battesimo; come ben dimostra il Suarez nella sua Difesa della Fede Cattolica contra gli errori della setta Anglicana *al lib. 2. cap. 24.* ove per comprovare, che il sopraddetto battezzato diventa membro della Chiesa Cattolica, aggiugne, che dandosi ad esso, come per lo più succede, il Battesimo in una età, nella quale esso non è capace dell'atto della Fede, riceve però nel Battesimo l'abito della stessa Fede.

Il batezzato dall'Eretico diventa membro della Chiesa Cattolica, e riceve l'abito della Fede.

§. 14. Terzo, che giunto il battezzato a quell'età, in cui può discernere il bene dal male, se aderisce al privato errore del battezzante, esce bensì dall'unità della Chiesa Cattolica, e resta escluso da tutti que' beni, che si concedono a chi è nella Cattolica unione, ma non perciò resta sottratto dall'autorità della Chiesa, e libero dalle Leggi d'essa, come ben discorre il Gonzalez *nel Cap. Sicut num. 11. de hæreticis*.

§. 15. Ciò anche si vede ne' ribelli, e ne' disertori, che le leggi del secolo escludono dai privilegj, che godono i sudditi fedeli. Ciò pure si vede nelle Leggi Ecclesiastiche, che escludono dai privilegj Clericali coloro, che non osservano i requisiti prescritti dai sacri Canoni ai Cherici, acciocchè godano i privilegi Clericali. Ma non perciò i sopraddetti ribelli, e disertori, o Cherici inosservanti restano sottratti dal jus, e dall'autorità de' loro Superiori o laici, o Ecclesiastici.

Se il battezzato suddetto aderisce agli errori, resta escluso da beni, che godonsi da chi è nella Comunione della Chiesa, ma non resta esente della di lei autorità. Si prova cogli esempi.

§. 16. Se non c'inganniamo, questi esempj servono pel caso, che si ha in questione; perchè se a somiglianza d'essi gli eretici restano sottoposti al jus della Chiesa, sono obbligati ad osservare le Leggi Ecclesiastiche; e se fra le Leggi Ecclesiastiche vi è quella, che rende nulli i Matrimonj contratti fra chi è battezzato, e chi non è battezzato; essendo la Protestante battezzata, ed avendo contratto il matrimonio con chi non è battezzato, il matrimonio è stato nullo. Veggasi l'Anacleto *al lib. 4. delle Decretali tit. 3. de clandestina desponsatione §. 3 n. 142. e segg.* ove insistendo nelle accennate massime, conchiudo, esser nulli i matrimonj, che si contraggono dagli eretici, quando vi sia un impedimento dirimente stabilito dalla Chiesa, o con Legge universale, o con una comune consuetudine, che ha, e deve avere forza di Legge.

Dai riferiti esempi è deduce la nullità del matrimonio tra un Eretica, e un Giudea.

§. 17.

Objectio ex admissa validitate matrimoniorum in Belgio contractorum, non servata forma Concilii Tridentini.

Respondetur, ex mente ipsius Concilii u- dicatum fuisse, ea non comprehendi sub ipsius lege.

§. 17. At vero ne silentio aliquid dissimulemus, fatemur allatas rationes sufficere non potuisse, ut Matrimonia, quæ in Belgio, absente Parocho Catholico, aut inter Hæreticos, aut inter Catholicos & Hæreticos contracta fuerant, rescinderentur, cum Nosmetipsi Decretum fecerimus die 4. Novembris 1741. quo statuimus prima esse valida, secunda illicita, sed non irrita; quamvis Concilium Tridentinum impedimentum dirimens, pro iis matrimoniis statuerit, quæ post ejus promulgationem non coram Parocho Catholico, & duobus testibus contrahuntur. Nam ut ambiguitas omnis tollatur, ignorandum non est, in hujus controversiæ investigatione, quam *an.* 1741. explicavimus; Nos ipsos & Nostra, & multorum, quos consuluimus, sententia existimasse, firmas certasque manere prædictas antea rationes; sed ad rem, de qua agebamus, minime aptas esse. Ex verissimis siquidem argumentis conjecturisque probatum est, Concilium Tridentinum, quum novum illud dirimens impedimentum constituit, decretum suum ad ea matrimonia non extendisse, quæ disceptationi a Nobis *an.* 1741. solutæ occasionem dedere, ut commode colligi potest ex suffragiis Theologorum, & Canonistarum, qui hac de re scripserunt, quæ Romæ in publicam lucem edita sunt in Tomo unico foliorum Congregationis Concilii *an.* 1741. Quo quidem veritas superioribus fundamentis fulta non infirmatur, ut eo plane modo, quo Episcopus, si nolit aliquando corrigere, aut punire Clericum, qui Canonum sanctionibus non obtemperat, nec privilegiis fruitur; Episcopus, inquam, non dubitatur, quin alias, si velit, eum libere possit aut arguere, aut punire.

Dubitatur, si ex mente Ecclesiæ præfata consuetudo comprehendat personas, & Regiones, de quibus agitur.

§. 18. At objici adhuc posse cognoscimus, existimandum esse, Ecclesiam noluisse, impedimento disparitatis cultus ea matrimonia subjicere, quæ ab hæreticis Protestantibus cum Hebræis contracta sunt, in iis præcipue regionibus, ubi illud, de quo sermo est, initum fuit; cum hoc impedimentum vim ex consuetudine obtineat, nullamque in illis matrimoniis, nec in illis regionibus consuetudinem hujusmodi vigere compertum sit.

Id jam dubitatum fuit de Sinensibus, & Japonensibus recens conversis.

§. 19. Respondemus autem veterem hanc esse quæstionem, atque a Patre Lessio tum excitatam, cum primum Japonenses, & Sinenses a falsorum Deorum cultu ad veri Numinis Religionem transierunt: Cum enim idem Lessius assereret, nullam apud eos hujusmodi esse consuetudinem; idcirco matrimonia ibidem inter baptizatos, & non baptizatos inita esse rata existimabat. Eadem controversia disceptata fuit ab illis, qui in Seminario Missionum Parisiis degunt. Perlegere etiam fas est dubium a Patre Lessio excitatum, apud Vericellum *de Missionibus lib.* 3. *de legibus quæst.* 79. *numer.* 1. apud Dianam *in Edit. coordin. tom.* 9. *tract.* 1. *resolut.* 13. sub §. 2. apud Clericat. *decis.* 26. *numer.* 23. Quod vero ab his, qui in citato Seminario Parisiis degunt, discussum est, legi potest in citato *Conventu* 1. *de matrimonio*, cum Ecclesiam illam regeret Cardinalis de Noailles, §. 4. Verum controversiæ finis cum constitutus deinde fuerit, decernendo, consuetudinem non susceptam posse id efficere, ut Sancta Sedes, cum cœperunt Sinenses, Japonensesque Catholicam Fidem amplecti, Vicariis Apostolicis facultatem daret, qua super impedimento disparitatis cultus cum iis dispensarent, quemadmodum factum legimus in documento, quod est inter Constitutiones Apostolicas ad Missiones Sinarum, & Tunkini spectantes, Parisiis editas *an.* 1676. *pag.* 38. & inter epistolas Card. d'Ossat Parisiis typis mandatas *an.* 1627. *ep.* 311. ubi refertur amplissima facultas Missionariis a Gregorio XIII. concessa, ut novos Christifideles Provinciarum, Insularumque Japoniæ impedimento illo solverent, & liberarent: Cumque hujusmodi remissio, nisi lex obstet, non concedatur, satis superque id est, ut clarissime innotescat, nullius momenti esse, quod de consuetudine impedimenti disparitatis cultus non adhuc suscepta objiciebatur; Cum potissimum peculiaris asserta consuetudo universali contrariæ consuetudini cedere debeat.

Peculiaris consuetudo quoad illos facilius cum iis dispensandum suasit.

Sed non ideo generalis consuetudinis vis enervata.

Concludi-

§. 20. Quamobrem ad propositum redeuntes, compertum habeas, quod postquam mu-

§. 17. Per non dissimulare cosa veruna, confesseremo, non essere state bastanti queste massime, per dichiarar nulli i matrimonj fatti ne' luoghi delle Provincie confederate nelle Fiandre, o fra gli eretici, o fra una parte Cattolica, ed una parte eretica, senza l'assistenza del Parroco Cattolico: avendo Noi nel Nostro Decreto fatto *ai* 4. *di Novembre* 1741. dichiarati validi i primi, ed i secondi illeciti, ma validi; non ostante l'impedimento dirimente stabilito dal Concilio di Trento pe' matrimonj, che dopo la pubblicazione del suo Decreto annullativo si contraggono senza la presenza del Parroco Cattolico, e di due Testimonj. Imperocchè, acciò non corra qualche equivoco, è d'uopo il sapere, che nell'esame dell'accennata controversia matrimoniale risoluta da Noi *nel* 1741. furono da Noi, e da tutti gli altri, che chiamammo a consiglio, ammesse per vere e sussistenti tutte le sopra riferite massime; ma fu conchiuso, che non erano applicabili al caso, essendosi addotte prove, e conghietture convincentissime, che il Sacro Concilio di Trento introducendo il nuovo impedimento dirimente, non ebbe intenzione di comprendere sotto la sua nuova disposizione, e così non comprese que' matrimonj, che diedero occasione alla disputa risoluta *nel* 1741. come ampiamente può vedersi ne' voti de' Teologi e Canonisti, che scrissero sopra il punto, stampati nel Tomo unico de' fogli della Congregazione del Concilio *del* 1741. in Roma; il che non pregiudica alla verità de' fondamenti di sopra riferiti: in quella stessa maniera, in cui non pregiudica alla verità della sentenza, che non osservando il Chierico i requisiti, e perciò non godendo esso i privilegj Clericali, ciò non toglie al Vescovo l'autorità di riprenderlo, e di punirlo; non pregiudica, ripetiamo, un caso particolare, in cui egli non voglia o riprenderlo o punirlo.

Si fa l'obiezione dell'ammessa validità de' matrimoni, che si contraevano nell'Olanda non attesa la forma del Concilio. Si risponde essersi giudicato, che non fu mente del Concilio di comprendere li matrimonj suddetti sotto la sua legge.

§. 18. Riconosciamo di buona fede, che si può passare avanti, ed opporre, doversi credere, che la Chiesa non abbia voluto comprendere sotto l'impedimento della disparità del culto i matrimonj contratti fra i Protestanti, e gli Ebrei, e particolarmente in que' paesi, ne' quali è stato contratto quello, di cui ora si parla; derivando il detto impedimento dalla consuetudine, non essendovi prova della consuetudine, quanto ai matrimonj simili, e quanto al paese, in cui è stato celebrato.

Si dubita, se la Chiesa abbia voluto comprendere nell'anzidetta consuetudine le persone e li paesi, di cui si tratta.

§. 19. Diremo però, che la questione non è nuova essendo stata eccitata dal Padre Lessio ne' principj della conversione de' Giapponesi, e Cinesi; ed avendo esso asserito, che non potendosi dire vigente appo loro la consuetudine dell'impedimento della disparità del culto, i loro matrimonj contratti fra battezzato e non battezzato, dovevano esser validi, ed essendosi ancora dibattuto questo punto fra quei del Seminario delle Missioni in Parigi; potendosi leggere il dubbio eccitato dal Padre Lessio nel Verricell. *de Missionibus lib.* 3. *de Legibus quæst.* 79. *n.* 1. nel Diana *in Edit. coord. tom.* 6. *tract.* 1. *resolut.* 13. sub §. 2. nel Cleric. *decis.* 26. *n.* 13. e potendosi leggere il dubbio eccitato da quei del Seminario nella citata *Conferenza* 1. *sopra il matrimonio*, nel tempo del governo del fu Cardinale di Noailles, *al* 4. Ma essendosi poi dato fine alla controversia col dire, che la consuetudine non introdotta poteva essere un motivo sufficiente alla Santa Sede, per dare, ne' principj della conversione de' Cinesi e de' Giapponesi, ai Vicarj Apostolici la facoltà di dispensare sopra l'impedimento della disparità del culto, come si accenna *nel sopraccit.* §. 4. e come anche si vede eseguire nel documento fra le Costituzioni Apostoliche appartenenti alle Missioni della Cina, e del Tunkino ristampate in Parigi *l'anno* 1676. *alle pag.* 38. ed anche nelle lettere del Cardinale d'Ossat della stampa di Parigi *del* 1627. ed individualmente *nella* 311. in cui rapporta un'ampla facoltà data da Gregorio XIII. ai Missionarj di dispensare sopra il detto impedimento fra i nuovi Cristiani delle Provincie, ed Isole del Giappone, e non concedendosi la Dispensa, se non quando osta il legame della Legge; ciò dee bastare per far vedere, non essere di verun valore la riflessione della consuetudine non per anche introdotta sopra l'impedimento della disparità del culto; restando oppressa questa particolare asserta consuetudine dalla universale consuetudine contraria.

Questo dubbio nacque nei principj della conversione de' Giapponesi, e Cinesi.

La consuetudine particolare di questi fu motivo di agevolar loro la dispensa.

Ma con ciò non perde il suo vigore la general consuetudine.

§. 20. E però, ritornando al nostro proposito, le diciamo, che, premessa già

tur Judæo baptizato, & erroribus a Muliere ejuratis, renovandum inter eos Matrimonium. Dat. die 9 Febr. 1749.

mulier hæresim more solito in idoneo Tribunali ejuraverit; Tu vero Hebræum sacro baptismate initiaveris, inter illos coram Parocho matrimonium erit iterandum, a Conc. Trident. præscripta forma servata; quum Baptismi sacramentum sit janua cæterorum. Hic autem Nos finem imponentes Tibi, Dilecte Fili noster, Tuæque Regiæ Domui, ex animo Apostolicam Benedictionem impertimur.

Datum apud S. Mariam Majorem die 9. Febr. 1749. Pontificatus Nostri Anno IX.

DE ECCLESIARUM CULTU

Et nitore, de Officiorum Ecclesiasticorum, & Musices ratione. Epistola Encyclica, occasione imminentis Anni Sancti, ad Episcopos per ditionem Ecclesiasticam constitutos scripta.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Sollicitudo Pontificis ut adveniente Anno Sancto, omnia in Urbe & Statu Ecclesiastico recte ordinata inveniantur.

ANNUS, qui hunc vertentem annum insequitur, ut Fraternitas Tua cognitum, & compertum habet, Jubilæus est. Et quoniam, bello confecto & penitus sublato, summa Dei miseratione, pax inter Principes, qui decertabant, inita est, fas est sperare in Domino, magnus exterarum nationum, etiam longe dissitarum, ad hanc almam Urbem fore concursus. Nos quidem enixe Deum deprecamur, atque etiam ab aliis orari cupimus, ut omnes, qui ad hanc Urbem se conferunt, spirituales fructus Sanctarum Indulgentiarum consequantur, idque, ut eveniat, pro virili Nostra, quam diligenter curabimus. Optamus etiam, ut omnes, qui Romam veniunt, ne moribus nostris offensi recedant; sed potius ex iis, quæ in hac Urbe, atque in aliis Civitatibus Ditionis Nostræ, per quas iter eos facere contigerit, conspexerint, ad eorum patrias redeuntes, incitamenta referant atque exempla virtutum. Quod autem ad Romam attinet, jam ex parte a Nobis provisum est, & uberius etiam in posterum providebitur: pro iis vero, quæ ad Diœcesim, quæ a te recte prudenterque regitur, pertinent, Nobis opus est pastorali tuo zelo, probataque sollicitudine; quod si adjutricem manum, ut certo confidimus, admovere velis, minime dubitamus, non solum Nos assecuturos id, quod in votis est, sed insuper fore, ut Ecclesiastica disciplina, ex iis, quæ a Nobis præcepta fuerint, composita, non modo per totum Annum Sanctum, sed per plures deinceps annos integra, immotaque permaneat. Id enim ipsum continget, quod usu venire compereris in Sacris Pastoralibus visitationibus; cum enim Ecclesiastici Pastoris adventum Clerici, Sæcularesque homines operiuntur, & ante & postquam Episcopus advenit, studiose satagunt, ut quæ prava sunt, corrigantur; quæ infirma, curentur; quæ mala, amoveantur; adeo ut earum fructus non solo visitationis tempore, sed longe post perseveret.

Episcoporum zelum ad id excitat.

§. Sed ut ad rem propositam veniamus, quod in primis Tibi enixe commendamus, illud est, ut Ecclesiæ optimo in statu sint, nitidæ, mundæ, sacraque Supellectili instructæ, facile enim quisque intelligit, si advenæ per hanc nostram Ecclesiasticam ditionem iter agentes, intueantur Ecclesias Civitatum, ac Diœcesum ruinosas, illuvie, & squallore deformes, sacris vestibus indigentes, vel habentes laceras, sordidas, & ejus conditionis, ac status, ut dignæ sint, quæ interdicantur, certe nostris moribus offensæ, atque indignatæ ad suas regiones revertentur. Hic autem adverti volumus, nos verba facere non de sumptuositate, & sacrorum Templorum magnificentia, nec de divite, ac pretiosa supellectili; non enim Nos later hæc non omnibus in locis haberi posse, sed decentiam, & munditiam desideramus, quas nemini detrectare licet, quia etiam cum paupertate bene convenire,

l'abjuta della Donna secondo il solito nel Tribunale competente, e dato da Lei il battesimo all'Ebreo, si rinnovi fra l'uomo e la donna il matrimonio avanti il Parroco, osservata la forma del Concilio di Trento, essendo il Sagramento del Battesimo la porta di tutti gli altri Sagramenti: restando Noi col dare a Lei con pienezza di cuore, ed a tutta la sua Reale Famiglia l'Apostolica Benedizione.

Si conchiude, che dopo il battesimo dell' Ebreo e l'abiura della Donna, rinnovar debbasi tra di loro il Matrimon. Data il dì 9. di Febbrajo 1749.

Datum apud S. Mariam Majorem die 9. Febr. 1749. Pontificatus Nostri Anno IX.

III.

DEL CULTO

E mondezza delle Chiese; del regolamento dell'Uffiziatura, e Musica Ecclesiastica; Lettera circolare a' Vescovi dello Stato Ecclesiastico per l'occasione del prossimo Anno Santo.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

L'ANNO che viene, terminato il presente, come ella ben sa, è l'anno del Giubbileo, detto l'Anno Santo: ed essendo, per somma misericordia di Dio, terminata la guerra, e fatta la pace fra' Principi belligeranti, si può sperare, che grande sia per essere il concorso de' forestieri, e pellegrini di tutte le nazioni, ed anche delle più rimote, a questa nostra Città di Roma. Noi di vero cuore preghiamo, e facciamo pregare il Signor Iddio, acciocchè tutti quelli, che verranno, conseguiscano il frutto spirituale delle sante Indulgenze: nè Noi siamo per tralasciare veruna diligenza per detto effetto. Desideriamo ancora, che tutti quelli, che vengono a Roma, ne partano non scandalezzati, ma pieni di edificazione di quanto avranno veduto non meno in Roma, che in tutte le Città dello Stato Pontificio, per le quali sarà loro convenuto di passare, e ripassare, venendo a Roma, e ritornando alle loro patrie. In ciò che appartiene a Roma, già da Noi si sono prese alcune misure; nè si tralascierà di prenderne altre. Abbiamo bisogno del di lei zelo, e della di lei esperimentata attenzione in ciò, che appartiene alla Città, e Diocesi, che da lei è lodevolmente governata, e quando da lei si dia, come speriamo, la mano adjutrice, non solo conseguirassi il fine da Noi bramato, che i forestieri partiranno edificati, e non scandalezzati da Noi, ma altresì ne deriverà un altro buon effetto, che le cose da noi ordinate, e da lei adempite, cagioneranno una buona disciplina non solo nell'Anno Santo, ma in molto tempo in avvenire: Come per appunto succede nelle di lei Visite Pastorali; dimostrando l'esperienza, che i visitati, essendo imminente la Visita, fanno alcune cose, correggono alcuni difetti, per non dover essere ripresi da lei, e per non restar esposti alle dovute pene; e che dura anche dopo il tempo della Visita il bene fatto nell'occasione della medesima.

Sollecitudine del Pontefice, affinchè nel venturo Anno Santo tutte le cose in Roma, e nello Stato Ecclesiastico siano bene ordinate.

Eccita a ciò il zelo de' Vescovi.

§. 1. Ma venendo al particolare, la prima cosa, che le inculchiamo, si è, che le Chiese si ritrovino in buono stato, pulite, monde, e proviste de' Sacri arredi: volendovi poco a capire, che vedendosi dai forestieri le Chiese delle Città, e Diocesi dello Stato Ecclesiastico in cattivo stato, sporche, o sproviste di sacri arredi, o proviste di arredi laceri, e degni d'essere sospesi, ritornerebbero ai loro paesi pieni d'orrore, e di mal talento. Avvertasi, che non parliamo della suntuosità, e della magnificenza de' sacri Tempi, nè della preziosità delle sacre suppellettili, sapendo ancor Noi, che non si possono avere dappertutto. Abbiamo parlato della decenza, e della pulizia, da cui non v'è chi possa esentarsi; essendo la decenza, e la pulizia compatibili anche colla povertà. Tra gli altri mali, da cui è afflitta la Chiesa di Dio anche di questo si doleva il Ven. Cardinal Bellarmino,

Del culto, e mondezza delle Chiese.

re, & componi possunt. Inter cætera mala, quibus Ecclesia Dei affligitur, etiam de hoc dolebat Ven. Card. Bellarminus: *Omitto*, inquiens, *quod alicubi vasa sacra, & vestes, quibus mysteria celebrantur, vilia & sordida inveniantur, indigna prorsus, quæ ad tremenda mysteria adhibeantur. At forte, qui hæc adhibent, pauperes sunt. Id quidem fieri potest; sed si pretiosa esse non possunt, saltem munda, & nitida procurarent*. Quamobrem Prædecessor noster rec. me. Benedictus XIII. cujus labores pro Ecclesiastica disciplina vel servanda, vel restituenda, Ecclesiarumque decore procurando notissimi sunt, proponere solebat in exemplum Patrum Capuccinorum Ecclesias, in quibus est summa paupertas, æqualisque munditíes omnium oculis spectanda se offert. Drexelius *tom.* 17. suorum Operum, quæ Monachi impressa sunt, in *Tractatu*, qui inscribitur *Gazophylacium. Christi part.* 2. *c.* 2. *pag.* 153. ita scribit. *Primum, ac potissimum, quod templis debetur, est mundities. Non tantum adsint, quæ in usus sacros necessaria, sed etiam, quantum fieri potest, mundissima sint*. Et jure merito contra eos invehitur, qui domos bene ornatas, & cultas habent, Ecclesias vero in squallore, & sordibus relinquunt. *Sunt etiam, qui domos habent instructissimas, & ornatissimas; in eorum Templis, ac Sacellis squalent omnia: Aræ a frontalibus nudæ vix laceris, & sordidis pannis inserviuntur: in cæteris omnibus confusio, & squallor*. Magnus Ecclesiæ Doctor Hieronymus in Epistola ad Demetriadem parum se curare haud obscure indicavit, pauperes ne, an divites sint Ecclesiæ. *Alii ædificent Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita, ebore, argentoque valvas, & gemmis aurata distinguant Altaria; non reprehendo, non abnuo; unusquisque in suo sensu abundet: meliusque est hoc facere, quam repositis opibus incumbere*. At vero Ecclesiarum munditiem maxime facere aperte declaravit, cum Nepotianum summis laudibus extulit, quia diligens, ac sollcitus fuit in nitore, & munditia Ecclesiarum, atque Altarium curanda, ut videre licet in ejusdem Nepotiani Epitaphio, quod Sanctus ad Hesiodorum misit *Erat ergo*, ait, *sollicitus, si niteret Altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si janitor creber in porta, vela semper in ostiis, si sacrarium mundum, si vasa luculenta, & in omnes cæremonias pia sollicitudo disposita; non minus, non majus negligebat officium*. Profecto sedulo, ac diligenter cavendum est, ne illud non sine maxima Ecclesiastici Ordinis infamia contingat, quod sibi evenisse narrat laudatus Cardinalis Bellarminus: *Ego*, ait, *cum aliquando ex itinere apud Episcopum nobilem, & prædivitem hospitarer, vidi aulam vasis argenteis splendidam, & mensam omni genere præstantium ciborum refertam; mappas quoque, & reliqua omnia nitida, & odorem suavem spirantia. Sed cum die sequente summo mane ad Ecclesiam Palatio contiguam descendissem, ut sacris operarer, inveni omnia contraria, id est vilia, & sordida, ut vix auderem in tali loco, & cum tali apparatu Divina mysteria celebrare*.

De Divinis Officiis rite persolvendis.

§. 2. Altera res est, ad quam curam tuam, & solicitudinem excitamus, ut horæ Canonicæ, pro more ex instituto cujusque Ecclesiæ, canantur, seu recitentur, nihil enim est magis Ecclesiasticæ disciplinæ inimicum, aut perniciosum, quam Divinam Psalmodiam in Ecclesiis Dei contemptim, aut negligenter obire. Certe haud ignota tibi est obligatio, qua Canonici, aliique Ecclesiarum Metropolitanarum, Cathedralium, & Collegiatarum ad quotidie Horas Canonicas in Choro cantandas tenentur; cui obligationi satis ille utique non facit, qui Ecclesiasticæ Psalmodiæ munere, nulla animi attentione, oscitanter indiligenterque perfungitur. Summ. Pont. Innocentius III. in Concilio Lateran. *relato in cap. Dolentes de celebrat. Miss.* de eadem obligatione loquitur in hunc modum: *Districte præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter, & devote*: Ubi Glossa explicans verbum illud *studiose*, hæc subjicit: *Quantum ad officium oris, idest sine syncopa*: & ad verbum *devote* talia adnotat: *Quantum ad officium cordis*. Clemens V. Prædecessor noster in Concilio Viennensi in sua Constitutione, quæ inter Clementinas reperitur, & cujus initium est: *Gravi*, sub titulo *de celebratione Missarum* eodem modo loquitur: *ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis horis de-*

no, dicendo: *Omitto, quod alicubi vasa sacra, & vestes, quibus mysteria celebrantur, vilia, & sordida inveniantur, indigna prorsus, quæ ad tremenda mysteria adhibeantur. At forte qui hæc adhibent, pauperes sunt; id quidem fieri potest, sed si pretiosa esse non possunt, saltem munda, & nitida procurarent.* La santa memoria di Benedetto XIII. nostro Predecessore, e che si sa quanto ha travagliato in tempo di vita sua per la retta disciplina, e per la decenza delle Chiese, era solito di portare al nostro proposito l'esempio delle Chiese de PP. Cappuccini poveri dell'ultima povertà, e pulite dell'ultima pulizia. Il Drexellio *al tom.* 17. delle Opere stampate in Monaco nel suo Trattato intitolato *Gazophylacium Christi, part. 2. cap. 2. pag.* 143. così scrive; *Primum, ac potissimum, quod Templis decetur, est munditìes. Non tantum adsint, quæ in usus sacros necessaria, sed etiam, quantum fieri potest, mundissima sint*, e con tutta ragione inveisce contra quelli, che hanno le loro case ben fornite, e lasciano le Chiese, e gli Altari nello stato miserabile, in cui si veggono: *Sunt etiam, qui domos habent instructissimas: in eorum Templis, ac Sacellis squallent omnia: Aræ a frontalibus nudæ vix laceris, & sordidis pannis insternuntur: in cæteris omnibus confusio, & squallor*. Il gran Padre S. Girolamo, che nella sua lettera a Demetriade si mostrò assai indifferente sopra il punto della gran ricchezza delle Chiese: *Alii ædificent Ecclesias, vestiant parietes marmorum crustis, columnarum moles advehant, earumque deaurent capita, ebore argentoque valvas, & gemmis aurata distinguant Altaria; non reprehendo, non abnuo: unusquique in suo sensu abundet meliusque est hoc facere; quam repositis opibus incumbere*; lasciò la sua tal quale indifferenza, quando parlò della pulizia delle Chiese; avendo coi dovuti encomj celebrato il suo Nepoziano, per essere stato esso sempre attento a tener pulite le Chiese, e gli Altari; come si vede nell'Epitaffio del detto Nepoziano, che il Santo scrisse ad Eliodoro. *Erat ergo sollicitus si niteret Altare, si parietes absque fuligine, si pavimenta tersa, si janitor creber in porta, vela semper in ostiis, si sacrarium mundum, si vasa lucuienta, & in omnes cæremonias pias sollicitudo disposita; non minus, non majus negligebat officium.* Certamente si deve con gran cura, e diligenza provvedere, che non succeda con disonore dell'Ordine Ecclesiastico; quello, che racconta essere a se accaduto il sopraddetto Cardinal Bellarmino: *Ego*, dice, *cum aliquando ex itinere apud Episcopum nobilem, & prædivitem hospitarer, vidi aulam vasis argenteis splendidam, & mensam omni genere præstantium ciborum refertam: mappas quoque, & reliqua omnia nitida, & odorem suavem spirantia. Sed cum die sequente summo mane ad Ecclesiam Palatio contiguam descendissem, ut sacris operarer, inveni omnia contraria, idest vilia, & sordida, ut vix auderem in tali loco, & cum tali apparatu Divina mysteria celebrare.*

§. 3. La seconda cosa, sopra cui eccitiamo la di lei attenzione, si è, che le Ore Canoniche siano cantate, o recitate giusta ciò, che porta la pratica di ciascuna Chiesa, nel Coro, ma a dovere, da quelli, che sono ad esso obbligati; non essendovi cosa più indicante la totale ruina dell'Ecclesiastica disciplina, che l'entrar nelle Chiese, e vedere, e sentire le Ore Canoniche cantare, o recitare nel Coro con istrapazzo. Ella ben sa l'obbligo, che hanno i Canonici, e gli addetti al servizio delle Chiese Metropolitane, Cattedrali, o Collegiate; di cantare ogni giorno le Ore Canoniche nel Coro; e che a quest'obbligo non si soddisfa, se il tutto non si adempie con tutta la divozione. Il Pontefice Innocenzio III. nel Concilio Lateranense, riferito *nel c. Dolentes, de celebratione Missarum*, parla del sopraddetto obbligo ne' termini accennati: *Districte præcipientes in virtute obedientiæ, ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiose celebrent pariter, & devote*, ove la Chiesa spiegando la parola, *studiose*: così soggiunge: *Quantum ad officium oris idest sine syncopa*: e sopra la parola *devote*, così pure soggiunge: *Quantum ad officium cordis*. Il Pontefice Clemente V. nel Concilio Viennense nella sua Costituzione riferita nelle Clementine, che incomincia *Gravi*, sotto *de celebratione Missarum* parla con lo stesso linguaggio: *Ut in Cathedralibus*,

Dell'Officiatura Ecclesiastica.

debitis devote psallatur. Et Concilium Tridentinum *cap.* 12. *sess.* 24. *de Reforma-*
tione tractans de obligationibus Canonicorum Sæcularium: *Omnes vero*, inquit *,*
Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, & Episcopo ce-
lebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, & inservire: atque in Choro ad
psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reverenter, distincte, devote-
que laudare. Hinc autem necessario sequitur, diligenter invigilandum, ut cantus
præceps minime sit, aut citior quam decet, utque suis locis pausæ fiant, & ut
altera pars Chori versiculum Psalmi subsequentem non exordiatur, priusquam alte-
ra antecedentem absolverit. *Nec prius psalmi una pars Chori versiculum incipiat,*
quam ex altera præcedentes psalmi, & versiculi finiantur. Sunt verba Concilii
Salmuriensis *an.* 1253. Demum ut cantus vocibus unisonis peragatur, & Chorus a pe-
ritis in cantu Ecclesiastico (qui cantus planus, seu firmus dicitur regatur. Hujusmodi
cantus ille est, quem ad musicæ artis regulas dirigendum, efformandumque mul-
tum elaboravit S. Gregorius Magnus Prædecessor noster, ut testatur Joannes Dia-
conus *in ejus vita lib.* 2. *c.* 7. Hoc autem loco plura addere, quæ ad Ecclesia-
sticam eruditionem pertinent, de Ecclesiastici cantus origine, de Cantorum Scho-
la, & Primicerio, qui ei præsidebat, haud difficile nobis esset, sed prætermissis,
quæ minus necessaria videntur, eo, unde paulo digressi sumus, rem propositam exe-
quentes revertamur. Cantus iste ille est, qui fidelium animos ad devotionem &
pietatem excitat; denique ille est, qui si recte decenterque peragatur in Dei Ec-
clesiis, a piis hominibus libentius auditur; & alteri, qui cantus armonicus, seu
musicus dicitur, merito præfertur. Hunc quidem Monachi a Presbyteris Sæculari-
bus didicerunt; & cum ab ipsis accurate, diligenterque tractetur, sacrisque in
functionibus adhibeatur: contra autem negligatur a nonnullis Clericis, oscitanter-
que persolvatur; hæc potissima causa est, cur a Christiano populo frequentius Re
gularium Ecclesiæ, quam Sæcularium adeantur; ut bene advertit Jacobus Eveillon
in suo Tractatu *de recta ratione psallendi ad cap.* 9. *art.* 9 *pag.* 99. *Sordescit quip-*
pe sanctis auribus omnis musici concentus titillatio præ hac plani cantus, & sim-
plicis psalmodiæ armonia, si recta fuerit. Atque eo fit, ut, relictis hodie Ecclesiis
Collegiatis & Parochialibus, tam libenter, & avide concurrat populus fidelis ad
Ecclesias Monachorum, qui magistram habentes in colendo Deo pietatem, sancti,
moderate, & ut Psalmistarum Princeps olim dixit, sapienter psallunt, & Domino
suo, ut Domino, & Deo, cum summa reverentia famulantur. Quod sane puderi
debet esse Ecclesiis primariis, & majoribus, a quibus Monachi & canendi, &
psallendi artem, ac regulam didicerunt. Et ideo Sacrum Concilium Triden-
tinum, quod nihil eorum, quæ ad reformationem Cleri conferre poterant,
prætermisit *cap.* 18. *sess.* 23. *de Reformatione*, ubi agit de Seminariis instituen-
dis, inter cætera, quæ Seminariorum alumnos edocendos præcipit, etiam cantum
recenset his verbis: *Ut vero in disciplina Ecclesiastica commodius instituantur, ton-*
sura statim, atque habitu Clericali semper utentur, Grammatices, Cantus, Com-
puti Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent.

De rectа Cantus Ecclesiastici ratione.

De musicis concentibus ad devotionis & gravitatis normam exigendus.

§. 3. Tertia res est, de qua Nos te admonere opus est, ut musicus cantus, qui
nunc in Ecclesiis usu receptus est, & qui Organi, aliorumque Instrumentorum har-
moniæ conjungi solet, ita instituatur, ut nihil profanum, nihil mundanum, aut
theatrale resonet. Universus quidem Orbis Christianus Organi, aliorumque musico-
rum instrumentorum usum adhuc non recepit; præter enim Ruthenos Ritus Græ-
ci, qui in suis Ecclesiis neque organum, neque alia musicæ instrumenta habent,
teste Patre le Brun *tom.* 2. *explication. Miss. pag.* 215. Nostra Pontificia Cappel-
la, ut omnibus notum est, cantum musicum, sed gravem, decorum, piumque ad-
mittit, nunquam autem organum recepit, quod etiam notatur a Patre Mabillone
in suo Musæo Italico *tom.* 1. *pag.* 47 §. 17 *Dominica Trinitatis, Cappellæ, ut*
vocant, Pontificiæ interfuimus &c. Nullus organorum musicorum usus in hujusmo-
di sacris, sed sola vocum musica, eaque gravis cum plano cantu admittitur. Re-
fert Grancolas in *Commentario historico de Breviario Romano cap.* 17. etiamnum
in Galliis aliquas insignes Ecclesias reperiri, quæ organum, cantumque musicum,
seu

Organa, aliaque in Cappella Pontificis, & alibi nunquam admissa.

bus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis, horis debitis devote psallatur. Ed il Concilio di Trento *nel cap. 12. della Sess. 24. de reformatione*, trattando degli obblighi de' Canonici Secolari, così dice: *Omnes vero Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia, & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, assistere, & inservire, atque in Choro ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reverenter, distincte, devoteque laudare.* Dal che deriva, doversi con molta attenzione invigilare, che il canto non sia precipitoso, che si facciano le fermate ne' luoghi segnati, che una parte del Coro non incominci il versetto del Salmo, se l' altra parte non ha terminato il suo. *Nec prius Psalmi una pars Chori versiculum incipiat, quam ex altera praecedentes psalmi, & versiculi finiantur.* Sono parole del Concilio Salmuriense *dell' anno* 1253. Che il canto sia regolato con voci unisone, e che il Coro sia retto da persone perite nel canto fermo. Questo è quel canto, per regolare il quale tanto faticò S. Gregorio il Grande, come attesta Giovanni Diacono nella di lui Vita *al lib. 2. cap. 7.* Al che non sarebbe difficile l' aggiungere molte belle notizie ricavate dall' Ecclesiastica erudizione sopra l' antica Scuola de' Cantori, e sopra il Primicerio, che ad essa presiedeva. Questo è quel canto, che eccita alla divozione; E questo finalmente è quello, che, bene regolato nelle Chiese, piace assai più alle persone divote del canto figurato, e questo è quello, che i Monachi hanno imparato dai Preti Secolari, e che bene adoprato da essi, e negligentato dagli altri, è la pocissima causa, per cui sono dal popolo più frequentate le Chiese de' Regolari, che quelle de' Secolari, come ben riflette Giacomo Eveillon nel suo Trattato *de recta ratione psallendi al cap. 9. art. 9. pag. 99.*: *Sordescit quippe sanctis auribus omnis musici concentus titillatio prae hac plani cantus, & simplicis psalmodiae armonia, si recta fuerit. Atque eo fit, ut, relictis hodie Ecclesiis Collegiatis, & Parochialibus, tam libenter, & avide concurrat populus fidelis ad Ecclesias Monachorum, qui magistram habentes in colendo Deo pietatem, sancte, moderate, & ut Psalmistarum Princeps olim dixit, sapienter psallunt, & Domino suo, ut Domino & Deo, cum summa reverentia famulantur. Quod sane pudori debet esse Ecclesiis primariis & majoribus, a quibus Monachi & canendi, & psallendi artem ac regulam didicerunt.* E però il sacro Concilio di Trento, che nulla tralasciò di quanto poteva cooperare alla riforma del Clero, *nel c. 18. della Sess. 23. de Reformatione*, ove parla dell' istituzione de' Seminarj, fra le altre cose, che prescrive doversi insegnare ai Chierici Seminaristi, annovera ancor quella del canto; *Ut vero in disciplina Ecclesiastica commodius instituantur, Tonsura statim, atque habitu Clericali semper utentur, Grammatices, Cantus, Computi Ecclesiastici, aliarumque bonarum artium disciplinam discent.*

Della convenevole maniera del Canto Ecclesiastico.

§. 3. La terza cosa, che è d'uopo, che da noi siale avvertita, si è, che essendo già introdotto nelle Chiese il canto musicale, accompagnato coll' organo, e cogli altri strumenti; esso almeno non sia profano o teatrale. Non è in tutto il Mondo Cristiano vigente l' uso dell' organo, e degli altri strumenti musicali nelle Chiese. Non parliamo del Rito Greco de' Russi, che nelle loro Chiese non tengono organo, nè altri strumenti Musicali, come attesta il Padre le Brun *nel tom. 2. della Spiegazione della Messa, alla pag.* 215. La nostra Pontificia Cappella, com' è noto ad ognuno, ammette il canto musicale, ma senza l' organo: il che anche vien avvertito dal P. Mabillon nel suo Museo d' Italia *tom. 1. pag. 47. §. 17. Dominica Trinitatis, Cappellae, ut vocant, Pontificiae interfuimus &c. Nullus organorum musicorum usus in hujusmodi sacris, sed sola vocum musica, eaque gravis, cum plano cantu admittitur.* Riferisce il Grancolas *nel suo Commentario istorico sopra il Breviario Romano al cap.* 17. che anche oggidì nella Francia si ritrovano alcune Chiese insigni, che non vogliono organo o canto figurato: *Sunt autem ad hanc diem insignes in Gallia Ecclesiae, quae organorum, & musices usum igno-*

Delle Musiche atte ad eccitare la divozione de' Fedeli.

Nella Cappella Pontificia, e altrove non si usano organi, nè altri strumenti musicali.

seu harmonicum in sacris functionibus non adhibent: *Sunt tamen ad hanc diem insignes in Gallia Ecclesiæ, quæ organorum, & musices usum ignorant.* Illustris Ecclesia Lugdunensis, quæ quidem novitatibus semper adversata est, usque ad hunc diem exemplum Pontificiæ Cappellæ secuta, nunquam organo uti voluit: *Constat igitur ex dictis, nec statim ab initio, nec ubique recepta fuisse musicalia Instrumenta: Nam etiam nunc Romæ in Sacello Summi Pontificis semper sine instrumentis Officiorum solemnia celebrantur, & Ecclesia Lugdunensis, quæ novitates nescit, semper organa repudiavit, neque in hunc diem ascivit.* Sunt verba Cardinalis Bona *in Tract. de Divina Psf. cap. 17. §. 2. n. 5.* Quam igitur opinionem de Nobis accepturi sint, qui ex illis regionibus, ubi nullus musicorum instrumentorum usus est, ad Nos, nostrasque Urbes proficiscuntur, in quorum Ecclesiis concentus musicos audient, non secus ac in theatris, aliisque profanis locis, facili quisque per se conjectura assequi potest. Venient etiam, haud dubium est, exteri ex illis regionibus, in quarum Ecclesiis cantus, & musica instrumenta adhibentur, perinde ac in aliquibus nostris fieri solet. Sed si isti homines prudentes, & pii sint, dolebunt quidem, in cantu & sono Nostrarum Ecclesiarum, remedium illud, quod malo suarum Ecclesiarum curando afferri optabant, non invenisse. Etenim, omissa controversia illa, qua nonnulli inter se decertant, quorum alii cantum musicum, & musicorum instrumentorum usum in Ecclesiis reprobant, ac vituperant; alii vero probant, ac laudant: nullus certe est, qui inter cantum Ecclesiasticum, & scœnicas modulationes discrimen aliquod non desideret, & theatrales profanosque cantus in Ecclesiis tolerari non condemnet.

Eorum usus in Ecclesia ab aliquibus omnino reprobatur.

§. 4. Diximus reperiri, qui cantum harmonicum cum musicis instrumentis in Ecclesiis adhiberi minime probant. Horum princeps quodammodo dici potest Abbas Aelredus, coævus & discipulus S. Bernardi, *qui lib. 2. ejus Operis, quod inscribitur Speculum Charitatis cap 23. tom. 23. Biblioth. Patrum pag. 118.* ita scribit. *Unde, cessantibus jam typis, & figuris, unde in Ecclesia tot organa, tot cymbala? Ad quid, rogo, terribilis ille follium flatus, tonitrui potius fragorem, quam vocis exprimens suavitatem? Ad quid illa vocis contractio, & infractio? Hic succinit, ille discinit, alter supercinit, alter medias quasdam notas dividit, & incidit.* Asserere quidem non audemus, ætate S. Thomæ Aquinatis, nullis in Ecclesiis usum musici cantus cum musicis instrumentis fuisse: illud utique affirmare licet, in Ecclesiis minime fuisse, quæ Sancto Doctori notæ, & cognitæ erant; ideoque hujusmodi cantui ipse nequaquam favisse videtur. Tractat enim 2. 2. *q. 91. art. 2.* quæstionem illam, utrum in Divinis laudibus sint cantus assumendi, respondet assumendos esse; sed cum sibi quarto loco opponat: *Instrumenta musica, sicut cytharas, & psalteria, non assumere Ecclesiam in Divinas laudes, ne videatur Judaizare:* cum in Psal. XXXII. *Confitemini Domino in cythara, in psalterio decem chordarum psallite illi.* Respondet: Hujusmodi musica instrumenta magis movere ad delectationem, quam interius disponere ad pietatem; in veteri autem Testamento ideo adhibita fuisse: *quia populus erat magis durus, & carnalis, unde erat per hujusmodi instrumenta provocandus, sicut & per promissiones terrenas.* Addit insuper, instrumenta in veteri Testamento typos seu figuras aliquas aliquarum rerum fuisse: *Tum etiam,* ait, *quia hujusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant.* De Summo Pontifice Marcello II. literis traditum est, secum deliberasse, musicam in Ecclesiis abolere, cantumque Ecclesiasticum ad cantum planum redigere, ut cuique compertum fieri potest ex ejus Vita, quam scripsit Petrus Polidori nuperrime defunctus Beneficiatus Basilicæ S. Petri, vir inter Literatos non ignotus. Ætate nostra vidimus Cardinalem Thomasi, virum sanctitate vitæ, eximiaque in Liturgicis rebus eruditione insignem, in Ecclesia sua Titulari S. Martini ad Montes die festo ejusdem Sancti, in cujus honorem Ecclesia dedicata est, in Missa, & Vespertinis Officiis concentus musicos haberi noluisse; sed ut a viris Religiosis, in sacris peragendis, cantus planus adhiberetur præcepisse.

Ab aliis, si moderatus sit, admittitur, & laudatur.

§. 5. Diximus esse aliquos, qui usum musici cantus cum Instrumentis in Divinis Officiis approbant. Nam eodem sæculo, quo vixit laudatus Abbas Aelredus, floruit

ignorant. La gran Chiesa di Lione, che sempre è stata alle novità contraria, fino al giorno d'oggi siegue la traccia della Pontificia Cappella, ne ha mai voluto l'uso dell'organo: *Constat igitur ex dictis, nec statim ab initio, nec ubique recepta fuisse musicalia instrumenta: nam etiam nunc Romæ in Sacello Summi Pontificis semper sine instrumentis Officiorum solemnia celebrantur, & Ecclesia Lugdunensis, quæ novitates nescit, semper organa repudiavit, neque in hunc diem ascivit*: sono parole del Cardinal Bona nel suo Trattato *de Divina Psalmodia al cap.* 17. §. 2. *n.* 5. E però non vi vuol molto a comprendere il concetto, che faranno di noi que' forestieri, che venendo da que' paesi, ne' quali non usano nelle Chiese gl'istrumenti musicali, ne sentiranno il suono nelle nostre Chiese in tutto e per tutto simile a quello de' teatri. Capiteranno pure forestieri, che vengono da' paesi, ne' quali si canta, e suona nelle Chiese loro, come appunto si canta, e si suona presentemente nelle nostre: Ma, se questi saranno uomini di buon senno, non potranno non deplorare, di non aver ritrovato nel canto e suono delle nostre Chiese, il rimedio a quel male, che hanno richiesto, e non ottenuto nelle loro. Imperocchè ciocchè siasi della gran controversia sopra il canto figurato, e sopra l'uso degl'instrumenti nelle musiche delle Chiese, nel che alcuni l'hanno riprovato, e lo riprovano, altri l'hanno lodato, e lo lodano; non v'è veruno, che non condanni il canto teatrale nelle Chiese, e non richieda una gran differenza fra il canto Ecclesiastico, e quello delle scene.

§. 4. Abbiamo detto, esservi chi ha riprovato, e chi anche riprova l'uso del canto figurato con gl'strumenti musicali nelle Chiese. Capo di questo può dirsi, che fosse l'Abbate Aelredo, coetaneo, e discepolo di S. Bernardo, che *nel lib.* 2. della sua Opera intitolata *Speculum Charitatis*, *nel cap.* 23. *nel tom.* 23. della Biblioteca de' Padri *pag.* 118. così scrive: *Unde, cessantibus jam typis & figuris, unde in Ecclesia tot organa, tot cymbala? Ad quid, rogo, terribilis ille follium flatus, tonitrui potius fragorem, quam vocis exprimens suavitatem? Ad quid illa vocis contractio, & infractio? Hic succinit, ille discinit, alter supercinit, alter medias quasdam notas dividit, & incidit*. Non c'impegneremo a dire, che nel tempo di S. Tommaso d'Aquino non vi fosse in alcune Chiese l'uso della musica con gl'istrumenti: ma bensì diremo, che non v'era nelle Chiese, delle quali esso avea la pratica, e che perciò non ne fu esso molto parziale. Tratta il Santo Dottore *nella* 2. 2. *quæst.* 91 *art.* 2. il punto, *Utrum in Divinis laudibus sint cantus assumendi*; ed al quesito risponde di sì: ma facendosi in quarto luogo l'opposizione, che la Chiesa non ammette gl'istrumenti ne' suoi canti, per non mostrare di giudaizzare, giacchè nel Salmo 32. si legge: *Confitemini Domino in cythara, in psalterio decem chordarum psallite illi*: risponde, che i musici strumenti muovono l'animo al diletto, più che ad altra cosa: e che nell'antico Testamento ve n'era l'uso, *quia populus erat magis durus & carnalis, unde erat per hujusmodi instrumenta provocandus*: oltre di che nel Testamento vecchio gl'istrumenti figuravano qualche cosa, del che non v'è bisogno nel Testamento nuovo: *Tum etiam quia hujusmodi instrumenta corporalia aliquid figurabant*. Del gran Pontefice Marcello II. si legge, ch'era risoluto di levare la Musica dalle Chiese, riducendo il canto Ecclesiastico al canto fermo; come può vedersi nella di lui Vita scritta da Pietro Polidori ultimamente defunto, Beneficiato della Basilica di S. Pietro, ed uomo cognito fra i Letterati. Si sa, che nel concilio di Trento era già stato formato il Decreto coerente all'idea del Pontefice Marcello II. E ne' giorni nostri abbiamo veduto, che il Venerabile Cardinale Tomasi, uomo di santa vita, e di profonda letteratura nelle materie rituali, non volle nella sua Chiesa, Titolare di S. Martino a' Monti, nel giorno della Festa del Santo, la musica con gl'istrumenti ne' Vespri, e nella Messa, che fece cantare da varj Religiosi col canto fermo, e da Coro.

L'uso di essi nelle Chiese è riprovato da alcuni.

§. 5. Abbiamo detto, esservi stati, ed ancor esservi taluni, che hanno approvato, ed approvano il canto Musicale con gli strumenti ne' Divini Officii. Nello stes-

Da altri poi viene ammesso qualora sia moderato, o conveniente.

ruit etiam Joannes Sarisberienfis Epifcopus Carnotenfis, qui *lib. 1. Policratii cap. 6.* Muficam organicam, feu concentum vocum, & inftrumentorum laudat: *Ad mores itaque inftruendos, & animos exultatione virtutis trajiciendos in cultum Domini, non modo concentum hominum; fed & inftrumentorum modos, cenfuerunt Sancti Patres Domino applicandos, cum Templi reverentiam dilatarent.* S. Antoninus *in ejus Summa part. 3. tit. 8. cap. 4. §. 12.* non rejicit cantum harmonicum in Divinis Officiis: *Cantus quidem firmus in Divinis Officiis a Sanctis Doctoribus inftitutus eft, ut Gregorio Magno, Ambrofio, & aliis. Bifcantus autem in Officiis Ecclefiafticis quis adinvenerit, ignoro: pruritui aurium videtur magis defervire, quam devotioni, quamvis pia mens etiam in his fructum referat audiendo.* Et paulo poft admittit in Divinis Officiis non folum organum, fed etiam alia inftrumenta mufica: *Sed & pulfatio organorum, vel aliorum inftrumentorum ad Divinam laudem initium virtutis habuiffe a Propheta David.* Conftituerat quidem Marcellus II. Pontifex ab Ecclefiis cantus muficos, & mufica inftrumenta removere, fed Joannes Petrus Aloyfius Præneftinus Magifter Cappellæ Bafilicæ Vaticanæ muficos cantus in facris Miffarum folemnibus perfolvendis compofuit tam excellenti arte, ut ad pietatem animos, & devotionem moverent. Itaque illis auditis a Summo Pontifice, qui Miffæ interfuit, mutata voluntate, ab eo, quod fibi propofuerat, receffit, quemadmodum ex antiquis monumentis tradidit Andreas Adami in fuis obfervationibus ad Cappellam Pontificiam *in præfat. hiftor. pagin. 11.* In Concilio Tridentino actum eft de eliminanda mufica ab Ecclefiis; fed cum ab Imperatore Ferdinando per fuos Legatos expofitum fuiffet, cantum muficum, feu figuratum, fidelium animis incitamento ad devotionem, & pietatem effe; Decretum, quod jam adornatum fuerat, moderari placuit, ut legitur *in feff. 22. in Decreto de obferv. & evit. in celebrat. Miffæ.* In eo autem ab Ecclefiis folum rejectæ fuerunt muficæ illæ, *ubi five organo, five cantu lafcivum, aut impurum aliquod mifcetur.* Hæc narrantur a Grancolas *in laudato Commentario pagin. 56.*, & a Cardinali Pallavicino *in hift. Concilii lib. 22. cap. 5. num. 14.* Profecto Ecclefiaftici Scriptores magni nominis libenti animo eamdem fententiam fequuntur. Ven. Cardinalis Bellarminus *tom. 4. controverf. lib. 1. de bonis operibus in particulari cap. 17. in fine* docet, retinendum effe in Ecclefiis ufum organorum, fed alia inftrumenta mufica non facile admittenda: *Ex quibus illud efficitur, ut organa propter infirmos in Ecclefiis retinenda funt, ita non facile alia inftrumenta effe introducenda.* Eadem femita infiftit Cardinalis Cajetanus in fua Summa ad Verbum *organum*, ubi talia habentur: *Organorum ufus in Ecclefia licet fit novus, in cujus fignum Ecclefia Romana adhuc non utitur eis coram Pontifice, licitus tamen eft pro carnalibus adhuc fidelibus imperfectis.* Ven. Cardinalis Baronius ad annum Chrifti LX. ita fcribit: *Verum, quod poft multa fæcula ufu receptum fit, ut in Ecclefia adhiberentur organica inftrumenta difparibus cannis fimul junctis confecta, haud jure quis poterit improbare.* Cardinalis Bona *de Divina Pfalmodia c. 17.* agens de organis, quæ in Ecclefiis pulfantur. *Non tamen*, inquit, *damnari debet moderatus eorum ufus &c. lætificat organorum concentus triftes hominum mentes, & fupernæ Civitatis infinuat jucunditatem, folicitat pigros, recreat diligentes, provocat juftos ad amorem, peccatores ad compunctionem.* Suarez *t. 2. de Religione lib. 4. de Horis Canonicis cap. 8. num. 5.* animadvertit, organi nomine comprehendi non folum illud inftrumentum muficum, quod hodie vulgo Organum vocari folet, fed alia etiam inftrumenta harmonica (quod jam ante notatum fuit a S. Ifidoro *lib. 2. Originum c. 20. Organum vocabulum eft generale vaforum omnium muficorum*); ideoque concludit, recepto in Ecclefiis organo, etiam alia inftrumenta mufica admittenda effe. Et Sylvius *tom. 3. fuorum Operum fuper 2. 2. S. Thomæ q. 91. art. 2.* Cantum harmonicum, feu figuratum ab Ecclefiis non repellit: *Ideoque*, ait, *magna cura habenda eft cantus Ecclefiaftici, tum ejus, qui planus, feu Gregorianus dicitur, qui proprie eft Ecclefiafticus, tum ejus, qui poftea in Ecclefiam eft introductus, & vocatur figuratus, five harmonicus,* Et paulo poft: *Nihilominus, quod poft multa fæcula ufu receptum fit, ut in Ecclefiafticis Officiis Inftrumenta mufica adhiberentur, nullo modo eft improbandum.* Bellotte *in lib. de Ritibus Ec-*

sto secolo, in cui visse il citato Abbate Aelredo, visse ancora Giovanni Sarisberiense, Vescovo Carnotense, che *nel lib. 1. Policratici al cap 6.* lodò la musica instrumentale: *Ad mores itaque instruendos, & animos exultatione virtutis trajiciendos in cultum Domini, non modo concentum hominum, sed & instrumentorum modos, censuerunt Sancti Patres Domino applicandos, cum Templi reverentiam declararent.* S. Antonino *nella sua Somma alla part. 3. tit. 8. cap. 4. §. 12.* non rigetta il canto figurato ne' divini Officii: *Cantus quidem firmus in Divinis Officiis a Sanctis Doctoribus institutus est, ut Gregorio Magno, Ambrosio, & aliis. Biscantus autem in Officiis Ecclesiasticis quis adinvenerit, ignoro: pruritui aurium videtur magis deservire, quam devotioni; quamvis pia mens etiam in his fructum referat audiendo*: e poco dopo ammette ne' Divini Officii non solo l'organo, ma ancora gli altri strumenti musicali: *Sed & pulsatio organorum, vel aliorum instrumentorum ad Divinam laudem initium virtutis habuisse a Propheta David*, con quel che siegue. Fu certamente pensiere di Marcello II. il bandire dalla Chiesa la musica, e gl'istrumenti musicali; ma avendogli il celebre Giovanni Pier Luigi di Palestrina, Maestro di Cappella della Basilica di S. Pietro, fatto sentire una Messa composta in musica sì, ma in musica molto divota, fu dal Pontefice abbandonata l'idea di levare dalle Chiese la musica: giusta ciò, che dagli antichi monumenti ricavò Andrea Adami nelle sue Osservazioni alla Cappella Pontificia *nella Prefazione Storica pag. 11.* Nel Concilio di Trento si pensò senza dubbio a levare la musica dalle Chiese; ma avendo fatto rappresentare da' suoi Ambasciadori l'Imperadore Ferdinando, che il canto figurato riusciva sovente d'incitamento alla divozione; fu temperato il progettato Decreto, come si legge *nella sess. 22.* nel Decreto *de observandis, & evitandis in Celebratione Missæ*, ove furono rigettate dalle Chiese le musiche, *ubi sive organo, sive cantu, lascivum aut impurum aliquid miscetur*. Il fatto è riferito dal Grancolas *nel citato Commentario alla pag. 56.* e dal Cardinale Pallavicino *nella Storia del Concilio al lib. 22. cap. 5. num. 14.* nostri Ecclesiastici Autori di gran grido vengono volentieri in questo sentimento. Il Venerabile Cardinal Bellarmino *nel tom. 4. delle sue Controversie al lib. 1. de bonis operibus in particulari cap. 17. in fine*, insegna, doversi ritenere nelle Chiese l'uso degli organi, ma non doversi così facilmente dar l'adito agli altri instrumenti musicali: *Ex quibus omnibus illud efficitur, ut organa propter infirmos in Ecclesiis retinenda sunt, ita non facile alia instrumenta esse introducenda*. Per la stessa strada cammina il Cardinale Gaetano nella sua Somma, alla parola *Organum*, ove così scrive: *Organorum usus in Ecclesia licet sit novus, in cujus signum Ecclesia Romana adhuc non utitur eis coram Pontifice, licitus tamen est pro carnalibus adhuc fidelibus imperfectis.* Il Venerabile Cardinale Baronio *all'anno di Cristo 60.* così lasciò scritto: *Verum, quod post multa sæcula usu receptum sit, ut in Ecclesia adhiberentur organica instrumenta disparibus cannis simul junctis confecta, haud jure quis poterit improbare.* Il Cardinale Bona *de Divina Psalmodia cap. 17.* parlando degli organi, che si suonano nelle Chiese, dice: *Non tamen damnari debet moderatus eorum usus &c. lætificat organorum concentus tristes hominum mentes, & supernæ Civitatis insinuat jucunditatem, solicitat pigros, recreat diligentes, provocat justos ad amorem, peccatores ad compunctionem.* Il Suarez *nel tom. 2. de Religione al lib. 4. de Horis Canonicis cap. 8. num. 5.* riflette, che sotto nome d'organo, non si comprende solamente quel particolare musico instrumento, che oggidì chiamiamo Organo, il che anche prima di lui fu ben avvertito da S. Isidoro *l. 2. Originum cap. 20. Organum vocabulum est generale vasorum omnium musicorum*: e che però, ammesso l'organo nelle Chiese, debbano ancora dirsi ammessi gli altri istrumenti musicali. Ed il Silvio *nel tom. 3. delle sue Opere sopra la 2. 2. di S. Tommaso quæst. 91. art. 2.* non rigetta il canto figurato nelle Chiese: *Ideoque magna cura habenda est cantus Ecclesiastici, tum ejus, qui planus, seu Gregorianus dicitur, qui proprie est Ecclesiasticus, tum ejus, qui postea in Ecclesiam est introductus, & vocatur figuratus, sive harmonicus*: e poco dopo: *Nihilominus, quod post multa sæcula usu receptum sit, ut in Ecclesiasticis Officiis instrumenta musica adhiberentur, nullo modo est improbandum*: Il Bellotte

clesiæ Laudunensis pag. 209. sub n. 8. posteaquam de musicis instrumentis ample ac fuse locutus est, quæ in Divinis Officiis nonnunquam adhibentur, & posteaquam ostendit antiquitus in Ecclesiis usui minime fuisse, nullam aliam causam veteris hujus moris, diversæque consuetudinis fuisse existimat, quam necessitatem, qua tum adstringebantur Christiani, ut quoad fieri posset, recederent a profanis Ritibus Gentilium, qui in theatris, in conviviis, in sacrificiis, instrumentis musicis utebantur. *Proinde nequaquam instrumentorum musicorum vitio vertendum est, quod posterioribus tantum sæculis usa sit Ecclesia musicis cantoribus, & musicalibus instrumentis, sed quod a Gentilibus ejusmodi musica instrumenta in turpibus ac sordidis usibus, nimirum in theatris, conviviis, ac sacrificiis consueverit adhiberi*. Persicus in suo Tractatu *de Divino, & Ecclesiastico Officio dub.* 5. *n.* 7. ita loquitur de cantu figurato in Ecclesiis: *Dico secundo, quamvis in cantu organico, seu figurato, multi possint abusus obrepere, sicut in omnibus aliis Ecclesiasticis cæremoniis accidit; ipsum tamen per se, si dubite, religiose, & decenti moderatione fiat, licitum esse, nec ullo jure prohibitum*. Et ad dub. 6. n. 3. tenet, quod *organorum, & aliorum instrumentorum universalis usus in Divinis Officiis secundum se laudabilis est, & ad imperfectorum animos ad Dei contemplationem elevandos valde utilis*. Et quidem usus cantus harmonici, seu figurati, & musicorum instrumentorum in Missis, Vesperis, aliisque Ecclesiasticis functionibus adeo longe processit, ut ad Paraguajam usque Regionem pervenerit. Etenim cum novi illi fideles Americani optimam indolem, & ingenium habeant ad musicos cantus, & ad organica instrumenta pulsanda, & facillime, quæ ad musicam artem pertinent, ediscant, exinde occasione capta Missionarii eorum animorum propensioni obsequendo, piis, devotisque cantibus ad eos deducendos ad Christi fidem usi sunt; adeo ut in præsenti nullum fere discrimen, neque quoad cantum, neque quoad sonos, in Missis & Vesperis nostrarum regionum, & illarum intercedat, juxta ea, quæ ex veridicis relationibus refert Abbas Muratori in *Descriptione Missionum Paraguai cap.* 12.

Sed si theatrales modos in Ecclesiam inducat, ab omnibus damnatur.

§. 6. Denique diximus neminem esse, qui theatrales cantus in Ecclesiis non detestetur, & qui diversitatem aliquam non requirat inter sacros Ecclesiæ, & profanos scœnarum concentus. Celebris est locus S. Hieronymi relatus *in Can. Cantantes dist.* 92. *Cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino. Audiant hæc adolescentuli: audiant ii, quibus psallendi in Ecclesia officium est. Deo non voce, sed corde cantandum; nec in tragœdorum morem guttur & fauces dulci medicamine liniendæ sunt, ut in Ecclesia theatrales moduli audiantur, & cantica*. Cujus auctoritate abutebantur illi, qui audacter nimis omne genus cantus ab Ecclesiis summoveri volebant; sed Sanctus Thomas *loco laudato*, respondens iis, quæ secundo loco ex verbis S. Doctoris mox allatis sibi opponit: *Ad secundum, inquit, dicendum, quod Hieronymus non simpliciter vituperat cantum, sed reprehendit eos, qui in Ecclesia cantant more theatrico*. S. Nicetius *lib. de Psalmodiæ bono cap.* 3. *Tomo* 1. *Spicilegii*, cantum in Ecclesiis adhibendum his verbis describit: *Sonus etiam vel melodia consentiens sanctæ Religioni psallatur; non quæ tragicas difficultates exclamet, sed quæ in vobis veram Christianitatem demonstret, non quæ aliquid theatrale redoleat, sed compunctionem peccatorum faciat*. Patres in Toletano Concilio congregati *anno* 1566. *act.* 3. *cap.* 11. *tom.* 10. Collect. Conciliorum Harduini, posteaquam plura locuti sunt de qualitate cantus in Ecclesiis adhibendi, hoc modo concludunt. *Sed & illud maxime cavendum erit, ne ipsius musicæ sonus quid theatrale, aut impudicos amorum, bellorumque classicos modulos referens, in Dei laudibus decantandis imitetur*. Non desunt plures eruditi Scriptores, qui acriter reprehendunt scœnicos sonos, & cantus in Ecclesiis patienter tolerari, precanturque, ut hujusmodi abusus ab Ecclesiis ablegentur. Videatur Casalius *de veteribus sacris Christianorum Ritibus cap.* 33., & Abbas Ludovicus Antonius Muratori *tomo* 1. *antiquæ Romanæ Liturgiæ* in Dissertatione *de Rebus Liturgicis cap* 22. *in fine*. Et tandem ut sermonem hac de re absolvamus, nempe de abusu theatralium concentuum in Ecclesiis, qui adeo per se manifestus est, ut nullis indigeat verbis, & probationibus; satis erit indicare, omnes eos, qui supe-

ſopra i Riti della Chieſa Laudunenſe *alla pag.* 209. *ſotto il num.* 8. dopo aver ampiamente diſcorſo de' muſici iſtrumenti, che ſi ſuonano alle volte ne' divini Officj, e dopo aver dimoſtrato, non eſſervi ſtato anticamente l'uſo de' medeſimi nelle Chieſe, attribuiſce di tutto ciò la cagione alla neceſſità, che allora avevano i Criſtiani di ſtar lontani dai riti profani de' Gentili, che ne' loro teatri, conventi, e profani ſacrifizj ſi prevalevano de' muſicali inſtrumenti. *Proinde nequaquam inſtrumentorum muſicorum vitio vertendum eſt; quod poſterioribus tantum ſæculis uſa ſit Eccleſia cantoribus, & muſicalibus inſtrumentis, ſed quod a Gentilibus ejuſmodi muſica inſtrumenta in turpibus, ac ſordidis uſibus, nimirum in theatris, conviviis, ac ſacrificiis conſueverint adhiberi*. Il Perſico nel ſuo Trattato *de Divino, & Eccleſiaſtico Officio al dub.* 5. *n.* 7. così ſcrive del canto figurato nelle Chieſe. *Dico ſecundo, quamvis in cantu organico ſeu figurato multi poſſint abuſus obrepere, ſicut in omnibus aliis Eccleſiaſticis cæremoniis accidit, ipſum tamen per ſe, ſi debite, religioſe, & decenti moderatione fiat, licitum eſſe, nec ullo jure prohibitum*: ed al dub. 6. num. 3. ſoſtiene, che *organorum, & aliorum inſtrumentorum univerſalis uſus in divinis Officiis ſecundum ſe laudabilis eſt, & ad imperfectorum animos ad Dei contemplationem elevandos valde utilis*. E ſi è tant' oltre avanzato l'uſo del canto figurato, e de' muſicali iſtrumenti nelle Meſſe, ne' Veſperi, e nelle divine funzioni, ch'è giunto fino al Paraguai, eſſendo que' nuovi fedeli Americani dotati d'un' ammirabile abilità per la muſica delle voci, e degl' iſtrumenti muſicali, cioè per apprendere tutto ciò, che ſpetta al canto, ed al ſuono; ed eſſendoſi approfittati i Miſſionarj di queſta congiuntura per indurli coi canti divoti alla Fede di Criſto; e non eſſendovi ormai ne' Divini Officj divario, nemmeno quanto al canto, ed al ſuono, fra le Meſſe, ed i Veſperi delle noſtre Regioni, e quelli delle ſopraddette; giuſta ciò, che da veridiche relazioni rapporta l'Abate Muratori *nella ſua Deſcrizione delle Miſſioni del Paraguai al cap.* 12.

§. 6. Abbiamo finalmente detto, non eſſervi veruno, che non condanni il canto teatrale nelle Chieſe, e non richieda una gran differenza fra il canto Eccleſiaſtico, e quello delle ſcene. Celebre è il teſto di S. Girolamo, riferito *nel Can. Cantantes diſt.* 92. *Cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino. Audiant hæc adoleſcentuli: Audiant ii, quibus pſallendi in Eccleſia officium eſt. Deo non voce, ſed corde cantandum; nec in tragœdorum morem guttur & fauces dulci medicamine liniendæ ſunt, ut in Eccleſia theatrales moduli audiantur & cantica*. Si prevalevano di queſto teſto coloro, che arditamente volevano bandito dalla Chieſa qualſivoglia ſorta di canto; ma San Tommaſo *nel luogo citato*, riſpondendo alla ſeconda obbiezione ricavata dal detto teſto di S. Girolamo, così ſoggiugne. *Ad ſecundum dicendum, quod Hieronymus non ſimpliciter vituperat cantum, ſed reprehendit eos, qui in Eccleſia cantant more theatrico*. S. Nicezio *nel lib. de Pſalmodiæ bono al cap.* 3 *nel t.* 1. *dello Spicilegio* così deſcrive il canto, che deve adoprarſi nelle Chieſe. *Sonus etiam vel melodia conſentiens ſanctæ Religioni pſallatur, non quæ tragicas difficultates exclamet, ſed quæ in vobis veram Chriſtianitatem demonſtret, non quæ aliquid theatrale redoleat, ſed compunctionem peccatorum faciat*. I Padri del Concilio Toletano *l'anno* 1566. *nell'azione* 3. *al cap.* 11. *nel tomo* 10. della Collezione de' Concilj dell' Arduino, dopo aver molto ragionato della qualità del canto da uſarſi nelle Chieſe, così conchiudono; *Sed & illud maxime cavendum erit, ne ipſius muſicæ ſonus quid theatrale, aut impudicos amorum, bellorumque claſſicos modulos referens, in Dei laudibus decantandis imitetur*. Nè mancano eruditi Scrittori, che ſeveramente riprendono il ſopraddetto modo di cantare e ſuonare nelle Chieſe, domandando che una volta ſia tolto di mezzo. Vegganſi il Caſalio *de veteribus ſacris Chriſtianorum Ritibus al cap.* 34. ed il ſopraccitato Abbate Lodovico Antonio Muratori *nel t.* 1 della ſua Liturgia Romana Antica nella Diſſertazione *de Rebus Liturgicis al cap.* 22. *in fine*. E per imporre fine al preſente aſſunto, che è tanto chiaro, che non ha biſogno di prova, baſterà l'accennare, che

Da tutti bensì è condannato, se assomiglia a quello de' Teatri.

superius a Nobis citati sunt, tamquam qui usui cantus figurati seu harmonici, & musicorum instrumentorum in Ecclesiis faverent, palam profiteri, ac testari, se quæcumque scripserunt, ea mente & consilio fecisse, ut nequaquam intelligenda sint de cantu, & sono, & scœnarum ac theatrorum proprio, quem ipsi æque ac alii reprobant, atque execrantur, sed de cantu, & sono, qui Ecclesias decet, & qui populos ad devotionem excitat, quod ex illorum lectione quisque cognoscere poterit.

Qui sint abusus Musices ab Ecclesia eliminandi.

§. 7. Hoc autem posito, quod in Ecclesiasticis officiis cantus harmonici, seu figurati, & musicorum instrumentorum usus receptus sit, & solummodo abusus reprobetur; quod etiam considerat Binghamus, licet auctor heterodoxus, *tomo 6, originum Ecclesiastic. lib.* 14. §. 16. sequitur, ut diligenter inquirendum sit, quinam sit usus rectus ac probus, quinam vero abusus. Sed ut quod propositum est, exequi recteque obire possimus, opus Nobis foret peritia artis musicæ, qua præditi fuerunt aliqui ex Nostris Sanctis & præclaris Prædecessoribus, Gregorius Magnus, Leo II., & Leo IX, & Victor III. At vero quia hanc artem edi[s]cendi nec tempus Nobis, neque occasio fuit, aliqua tantum indicare contenti erimus, quæ ex Constitutionibus Nostrorum Prædecessorum, & piorum doctorumque hominum scriptis collegimus. Ut autem ordine procedamus, primum verba faciemus de iis, quæ in Ecclesiis canenda sunt; deinde de modo, ac ratione, qua cantus institui debet; denique de instrumentis musicis Ecclesiarum propriis, quibus in sacris Templis cani debet.

Moteta vulgaria, aliaque ab Officio Ecclesiastico discrepantia prohibita.

§. 8. Guillelmus Durandus, qui, Apostolicam Sedem gubernante Nicolao III. vixit, usum cantilenarum vulgo *motetorum*, qui ejus ætate vigebat, aperte improbat *in tractatu de modo Generalis Concilii celebrandi cap.* 19. *Videtur valde honestum esse, & quod cantus indevoti, & inordinati motetorum, & similium non fierent in Ecclesia*. Postea Joannes XXII. Pontifex Prædecessor Noster promulgavit suam Decretalem, quæ incipit *Docta Sanctorum*, & inter Extravagantes communes reperitur, in ea *motetorum* cantum lingua vulgari se abominari ostendit; *Motetis*, inquiens, *vulgaribus nonnunquam inculcant*. Cum itaque examen cantus hujusmodi cantilenarum seu motetorum in Ecclesiis Theologi aggressi fuissent; ex horum numero Paludanus *in 4. sentent. dist.* 15. *quæst.* 5. *art.* 2. motetorum cantus perinde habuit ac cantationes scœnicas, redarguens eos, qui illis utuntur: *qui canunt*, ait, *moteta in festis, quia cantus non debet esse tragœdicus*. Favisse videtur motetis Suarez *tom.* 2. *de Relig. libro* 4. *de Horis Canonicis cap.* 13. *numer.* 16. etiamsi scripta fuerint lingua vulgari, dummodo gravia sint ac devota. Ad suadendum autem id, quod affirmat, affert morem ac usum nonnullarum Ecclesiarum, quæ licet a Sapientibus Prælatis regantur, in eis tamen cantilenæ, seu modulata carmina non improbantur. Addit insuper; quoniam in primis Ecclesiæ temporibus quisque fidelium in Ecclesia pios ac devotos hymnos, quos composuerat, cantabat, ex veteri hac consuetudine, usum motetorum quodammodo approbari. Antevertens autem id, quod ei objici posset, hujusmodi modulatis carminibus, quæ moteta vocant, Ecclesiasticam psalmodiam interrumpi, ita respondet: *Nec interruptio illa, vel mora, quæ tunc fit inter partes alicujus horæ, reprehensibilis est, quia moraliter veluti continuatur in devotione, quæ per cantum illum excitari intenditur, & ita cantus ille potest censeri veluti dispositio adsequentia, & solemnis, ac congrua terminatio præcedentium, & ornatus totius horæ*. Vertente *an.* 1657. Summus Pont. Alexander VII. Constitutionem edidit, cujus initium est: *Piæ sollicitudinis*, inter alias autem ejusdem Pontificis *n.* 36. In hac autem præcepit, ut per id tempus, quo Divina persolvuntur officia, & quo publicæ fidelium venerationi in Ecclesiis Sacramentum Eucharistiæ expositum est, nulla alia carmina seu verba cantentur, nisi desumpta ex Breviario, vel Missali Romano; quæ *in officiis de proprio, vel de communi, pro currenti cujusque diei festo, vel Sancti solemnitate, præscibuntur*; vel ex Sacra Scriptura, aut ex Sanctorum Patrum operibus; ita tamen ut antea a Sacra Rituum Congregatione recensenda, & approbanda sint. Porro ex hujusmodi Pontificia Constitutione videtur, cantus motetorum, quæ servata ratione ab eodem Alexandro Prædecessore Nostro præscripta, composita, & a Sa-

che tutti quelli, che di sopra sono stati riferiti come favorevoli al canto figurato, ed all'uso degl' istrumenti nelle Chiese, si protestano d'avere ciò scritto, ma colla dichiarazione, che non debba intendersi del canto e suono proprio delle scene e de' teatri, che essi ancora riprovano; ma del canto e suono proprio delle Chiese, e che eccita il popolo a divozione, giusta ciò, che si può leggere appresso i medesimi.

Quali sieno gli abusi della Musica, che debbono dalla Chiesa bandirsi.

§. 7. Stabilito, che essendo già introdotta la consuetudine del canto figurato, e de' musici istrumenti ne' canti Ecclesiastici, non ne sia riprovato che l'abuso; come anche riflette il Bingamo, benchè Autore eterodosso, *al tomo* 6. *delle Origini Ecclesiastiche al lib.* 14. §. 16. succede l'esaminare, quale sia il retto uso, e quale l'abuso. Riconosciamo, che per ciò adempire avremmo bisogno della perizia musica, di cui furono dotati alcuni nostri Santi ed insigni Predecessori, Gregorio Magno, i due Leoni II. e IX. e Vittore III. Ma ancorchè della musica protestiamo d'essere affatto ignari, nulladimeno c'ingegneremo d'additarle alcune cose, che abbiamo ricavate dalle Costituzioni d'altri Nostri Predecessori, e da' savj zelanti Scrittori. E per camminare con ordine, discorreremo in primo luogo di ciò, che dee cantarsi nelle Chiese, poi del modo, con cui dee cantarsi, degl' istrumenti musicali proprj della Chiesa, e del suono de' medesimi.

I motetti volgari, ed altre cose aliene dall' Officio Ecclesiastico sono già da molto tempo proibiti.

§. 8. Visse Guglielmo Durando nel Pontificato di Nicolò III. ed essendo fino in quel tempo vigente l'uso del canto de' motetti, esso lo riprovò, come può vedersi nel suo Trattato *de modo generalis Concilii celebrandi al cap.* 19. *Videtur valde honestum esse, quod cantus indevoti & inordinati motetorum, & similium non fierent in Ecclesia*. Dopo il lasso di più d'un secolo fu pubblicata da Giovanni XXII. la sua Decretale, che incomincia *Docta Sanctorum*, fra le Stravaganti comuni, *al tit. de vita & honestate Clericorum*, nella quale si mostra contrario al canto de' motetti; *Motetis vulgaribus nonnunquam inculcant*. Assunto l'esame del canto de' motetti nelle Chiese da' Teologi, il Paludano *nel* 4. *dist.* 15. *q.* 5. *art.* 2. ridusse il canto de' motetti ad una specie di canto teatrale, riprendendo chi li canta: *qui canunt moteta in festis, quia cantus non debet esse tragœdicus*. Parziale de' motetti fu il Suarez *nel tom.* 2. *de Religione lib.* 4. *de Horis Canonicis cap.* 13. *numer.* 16. ancorchè fossero composti in lingua volgare, purchè siano gravi e divoti. Porta in prova del suo assunto la pratica di alcune Chiese governate da' saggi Prelati, che non li disapprovano. Ed aggiugne, che se una volta ciaschedun fedele nella Chiesa cantava i divoti inni, che aveva composti, da questa consuetudine resta giustificata la pratica de' motetti: E prevedendo l'opposizione, che da questo canto resta interrotta la continuazione del canto Ecclesiastico de' Salmi, così ad essa risponde: *Nec interruptio illa, vel mora, quæ tunc fit inter partes alicujus Horæ, reprehensibilis est, quia moraliter veluti continuatur in devotione, quæ per cantum illum excitari intenditur; & ita cantus ille potest censeri veluti dispositio ad sequentia, & solemnis ac congrua terminatio præcedentium, & ornatus totius Horæ*. Il Pontefice Alessandro VII. *nel* 1657. fece la sua Costituzione, che incomincia *Piæ sollicitudinis*, ed è *la* 36. fra le sue, in cui avendo ordinato, che nel tempo de' Divini Officj, o quando pubblicamente è esposto nelle Chiese il Santissimo Sacramento, non si cantassero, che parole ricavate dal Breviario, o dal Messale Romano. *In Officiis de proprio, vel de communi procurrenti cujusque diei festo, vel Sancti solemnitate præscribuntur*: o pure parole ricavate dalla Sacra Scrittura, o da' Santi Padri, che dovessero però prima essere rivedute ed approvate dalla Congregazione de' Riti, come prosiegue la detta Costituzione, sembrò approvare i motetti composti ed esaminati come sopra. Fu la Costituzione Alessandrina confermata con Decreto del Venerabile Servo di Dio Innocenzo XI. *sotto il giorno* 3. *di Dicembre* 1678. Ma essendo nata qualche confusione sopra l'intelligenza non meno della Costituzione Alessandrina, che del Decreto confermatorio, la felice mem. d'Innocenzo XII. *sotto il giorno* 20. *d'Agosto*

a Sacra Congregatione recensita, & probata sunt, procul dubio approbatus fuisse. Alexandri Constitutionem Venerabilis Servus Dei Innocentius XI. Decreto suo *die 3. Decembris* 1678. confirmavit. Aliqua tamen dubitatione exorta in intelligenda, atque interpretanda Constitutione Alexandri, & Decreto Innocentii XI. fel. rec. Innocentius XII. Prædecessor Noster *die* 20. *Augusti* 1692. aliud Decretum promulgavit, *quod est num.* 76. *in ejus Bullario*; in eo autem, offusis variarum interpretationum tenebris penitus dispulsis, rem totam aperiens ac declarans, generatim quarumcumque cantilenarum, seu motetorum cantum prohibuit: In sacrarum autem Missarum solemnibus solummodo permisit ultra cantum Gloriæ, & Symboli, ut cani posset Introitus, Graduale, & Offertorium; in Vesperis vero, nulla mutatione etiam minima facta, Antiphonæ, quæ initio cujusque Psalmi, vel in ejus fine dicuntur. Insuper voluit & jussit, ut cantores Musici omnino legem Chori sequerentur, & cum eo prorsus convenirent, & quemadmodum in Choro fas non est aliquid addere Officio, vel Missæ, ita etiam musicis noluit id licere, & illud dumtaxat concessit, ut ex Officio, & Missa, quæ in solemnitate Sanctissimi Sacramenti Corporis Domini celebrari solet, nimirum ex hymnis S. Thomæ, vel ex Antiphonis, aliisque relatis in Breviario ex Missali Romano, carmen aliquod, seu motetum, nulla verborum varietate, delumi & cantari posset ad fidelium devotionem excitandam, dum sacra Hostia elevatur, vel publice veneranda, & colenda exhibetur.

Quæ autem canere licet, ita modulanda sunt, ut recte percipiantur, & pietatem potissimum foveant.

§. 9 Lege autem Ecclesiasticis cantiunculis, seu modulatis carminibus, aut motetis posita, negari nequit, non parum momenti ad removendos ab Ecclesiis theatrales cantus allatum esse, sed necesse est fateri, ad finem propositum assequendum id non sufficere. Fieri enim potest, & nimis etiam non sine nostro dolore fit, ut cantus Gloriæ, Symboli, Introitus, Gradualis, Offertorii, & cæterorum omnium, quæ rite, ac de more in Missis, & Vesperis, ut supra dictum est, cantari solent, theatrali more, & scœnico strepitu peragatur. Magnus Episcopus Gulielmus Lindanus in sua Panoplia Evangelica *lib.* 4. *c.* 78. cantui musico in Ecclesiis non adversatur; sed frequentes repetitiones, & vocum confusiones improbat, proponitque, ut in Ecclesiis ea musica adhibeatur, quæ consentanea sit rebus, quæ canuntur. *Quamquam non me fugiat, quibusdam musicam cum organis & musicis rectius videri retinendam, quibus equidem perlibenter assentiar, si una pro isto genere, quod nunc passim Ecclesias occupat, aliud introducatur, & gravius, & rebus ipsis convenientius, & si non, ut oportet, pronunciationi, quam cantui vicinius, saltem rebus, quæ canuntur, aptius atque accommodatius.* Drexellius in suo opere *Rethoricæ cœlestis lib.* 1. *cap.* 5. opportune ad rem nostram ita exclamat. *Hic pace vestra dixerim, o musici, nunc templis cantandi genus dominatur novum, sed exorbitans, concisum, saltatorium, & parum profecto religiosum, theatro aut choreis convenientius, quam Templo. Artificium quærimus, & perdimus priscum precandi, ac cantandi studium. Curiositati consulimus, sed vera negligimus pietatem. Quid enim novitia hæc, & tripudians cantandi ratio, nisi comœdia est, in qua cantores, velut actores sunt, quorum modo, unus prodit, modo duo, modo simul prodeunt omnes, & modulatis vocibus colloquuntur, mox iterum unus triumphat solus, cæteris brevi secuturis.* Recens scriptor Benedictus Hieronymus Feijoo, Magister Generalis Ordinis S. Benedicti in Hispaniis, in suo *Theatro critico universali serm.* 14. peritia & scientia notarum musicarum innixus, rationem indicat, qua redigi posset musica Ecclesiarum ad eum modum & rationem, quæ in omnibus penitus esset Theatrorum musicis concentibus dissimilis. At vero Nobis satis erit, præ oculis habitis Sacrorum Conciliorum regulis, & probatorum Scriptorum sententiis, illud admonere, quod si Musicus theatrorum cantus ita instituitur, ut quemadmodum Nobis relatum est, populus spectator, & auditor harmonicis quidem cantorum modulationibus oblectetur, artificio musicæ artis gaudeat, numerisque musicis delectetur, melodia, & suavitate vocum fruatur; verba autem plerumque non recte percipiat: Diversum utique, & contrarium omnino in Ecclesiastico cantu servari debet, in quo illud in primis curandum est, ut verba perfecte, planeque intelligantur. Nam cum in Ecclesiis concentus musicus rece-

sto 1692. pubblicò un nuovo Decreto, che è *il* 76. del suo Bollario, in cui ponendo in chiaro il tutto, vietò generalmente il canto di qualunque motetto o composizione; non ammise, che nelle Messe, oltre il canto del Gloria e del Simbolo, quello d'Introito, Graduale, e Offertorio corrente, e ne' Vesperi le Antifone, che occorrono avanti, o dopo il Salmo, che si canta, senza una minima alterazione; volendo, che i musici s'uniformino totalmente al Coro, e che, siccome nel Coro non è permesso l'aggiungere cosa alcuna all'Offizio, e Messa, così pure ciò sia interdetto e proibito ai musici; e non ammettendo altro, che il canto di qualche motetto cavato dagl'Inni di S. Tommaso, o di Antifone registrate nel Breviario e Messale Romano, per l'Officio e Messa, che si celebra nella Sollennità del Santissimo Sacramento, senza veruna mutazione di parole, quando nella Messa si fa l'elevazione dell'Ostia, o quando si espone alla pubblica vista il Venerabile, per eccitare la divozione de' fedeli.

Quello, che si canta in Chiesa, deve da tutti capirsi, e deve servire ad eccitare la pietà.

§. 9. Posto sistema ai motetti, non può negarsi, che non si sia fatto qualche passo per tener lontano dalle Chiese il canto teatrale. Ma è d'uopo il confessare, che ciò non basta per l'intento; potendosi cantare, ed anche cantandosi il Gloria, il Simbolo, l'Introito, il Graduale, l'Offertorio, e quanto si può lecitamente cantare nelle Messe e ne' Vesperi, giusta ciò, che poc'anzi si è detto, con canto da teatro. Il gran Vescovo Giuglielmo Lindano *nella sua Panoplia Evangelica al lib.* 4. *cap.* 78. non è contrario alla musica delle Chiese, ma disapprova le tante ripetizioni, la confusione delle voci; e propone, che nella Chiesa si adopri un'altra musica adattata alle cose, che si cantano. *Quamquam non me fugiat, quibusdam musicam cum organis, & musicis rectius videri retinendam, quibus equidem perlibenter assentiar, si una pro isto musices genere, quod nunc passim Ecclesias occupat, aliud introducatur, & gravius, & rebus ipsis convenientius, & si non, ut oportet, pronunciationi quam cantui vicinius, saltem rebus, quæ canuntur, aptius atque accommodatius*. Il Drexellio nella sua Opera *della Rettorica celeste al lib.* 1. *cap.* 5. così al nostro proposito esclama: *Hinc pace vestra dixerim, o musici, nunc Templis cantandi genus dominatur novum, sed exorbitans, concisum, saltatorium, & parum profecto religiosum, theatro, aut choreis convenientius, quam Templo. Artificium quærimus, & perdimus priscum precandi ac cantandi studium. Curiositati consulimus, sed revera negligimus pietatem. Quid enim novitia hæc & tripudians cantandi ratio; nisi comœdia est, in qua cantores velut actores sunt, quorum modo unus prodit, modo duo, modo simul prodeunt omnes, & modulatis vocibus colloquuntur, mox iterum unus triumphat solus, cæteris brevi secuturis*. Il moderno Benedetto Girolamo Feijooo Maestro Generale dell'Ordine di S. Benedetto di Spagna, *nel suo Teatro Critico universale al discors.* 14. addita coi fondamenti delle note musicali il modo, con cui può e dee ridursi la musica della Chiesa al vero suo stato in tutto e per tutto differente dalla musica de' teatri. Ma Noi qui ci contenteremo d'insinuare colla scorta de' sagri Concilj, e di approvati Autori, che, se la musica de' Teatri, per quanto ci v'en riferito, è diretta in un modo, che chi la sente, gode la melodia, giusta il metallo della voce, si compiace dell'arte, ma non intende le parole; tutto il contrario dee succedere nella musica della Chiesa, che essendo introdotta per elevare gli uomini a Dio, come dice S. Isidoro *nel lib.* 1. *de Ecclesiasticis Officiis al cap.* 5. *Psalterium idcirco cum melodia cantilenarum suavium ab Ecclesia frequentatur, quo facilius animi ad compunctionem flectantur*: ciò non può ottenersi, se non s'intendono le parole. Nel Concilio Cameracense *del* 1565. *al tit.* 6. *cap.* 4. *nel tom.* 10. della Collazione dell'Arduino *alla pag.* 582. così

receptus sit ad erigendas hominum mentes in Deum, ut docet S. Isidorus *lib. 1. de Eccl. off. cap. 5. Psalterium idcirco cum melodia cantilenarum suavium ab Ecclesia frequentatur, quo facilius animi ad compunctionem flectantur*. Id certe obtineri difficile potest, si verba non audiantur. In Concilio Cameracensi *an.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 4. *tom.* 10. *collect. Hard. pag.* 582. ita constituitur. *Cæterum quæ in Choro cani debent ad instructionem, ea canantur voce, ut intelligantur mente.* Et in Concilio Coloniensi, quod congregatum est *an.* 1536. *cap.* 12. *tit. de offic. priv.* talia leguntur: *Jam & illud non recte fit in quibusdam Ecclesiis, ut ob cantorum, & organorum concentum, omittantur, aut decurtentur ea, quæ sunt præcipua. Cujus generis sunt recitatio verborum Propheticorum, aut Apostolicorum, quam Epistolam vocamus, Symbolum Fidei, Præfatio, quæ & gratiarum actio, atque precatio Dominica. Quamobrem hæc tota distinctissime, ac intelligibiliter, uti cætera omnia, decantentur*. In Concilio autem Mediolanen. primo habito *an.* 1565. *par.* 2. *num.* 51. *in prædicta Harduini collectione p.* 687. talia leguntur: *In Divinis Officiis, aut omnino in Ecclesiis, nec prophana cantica, sonive, nec in sacris canticis molles flexiones, voces magis gutture oppressæ, quam ore expressæ, aut denique lasciva ulla canendi ratio adhibeatur. Cantus, & soni graves sint, pii, ac distincti, ac domui Dei, ac Divinis laudibus accommodati, ut simul & verba intelligantur, & ad pietatem auditores excitentur*. In hac re, de qua agitur, gravis est sermo Patrum, qui in Concilio Toletano convenerunt *an.* 1566. *act.* 3. *cap.* 2. in laudata Collectione *pag.* 1164. *Cum ea*, ajunt, *quæ in Ecclesiis cantantur ad Dei laudem celebrandam, eo debeant cantari modo, quo populi intelligentia, quantum fieri possit, erudiri valeat, & Religiosæ pietatis ac devotionis moderatione, piorum auditorum mentes ad Divinæ Majestatis cultum, & cælestia desideria excitari queant; caveant Episcopi, ne dum in chorum musicorum modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt, psalmorum, & aliorum, quæ cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur. Sic denique musicam, quæ organica dicitur, retineant, ut eorum, quæ cantantur, verba & intelligi possint, & potius pronunciatione, quam curiosis modulis audientium animi Divinis laudibus afficiantur*. Ex his autem aperte comperitur, quam merito his verbis questus sit Episcopus Lindanus *loco citato*: *Non enim nunc suo cantu, musici auditorum animos tam ad pietatis cultum, cælestiaque excitant desideria, quam avocant, avertunt, alienant. Scio enim aliquando Divinis me interfuisse laudibus, cum vel attentissimus ausculetrem, ecquid forte psalleretur, ne unum quidem potuisse intelligeare verbum: ita erant omnia syllabarum repetitionibus commixta, vocibus confusa, clamoribus potius horridulis, & incondito boatu, quam cantu obscurata*: Tum etiam quam pium fuerit desiderium, & quam prudens sit exhortatio, qua musicos ad pietatem incitavit Drexellius loco pariter citato: *Reviviscat, obsecro, saltem aliquid priscæ Religiositatis in sacra musica. Quod si cordi est, & curæ Divinus honor, hoc agite viri, hoc laborate, ut quæ cantantur verba, simul etiam intelligantur. Quid enim mihi varius in Templo sonus, quid multiplex concentus, si desit ei nucleus, si sensum & verba, quæ concentu sunt instillanda, percipere nequeam?* Et demum ostenditur non sine causa Cardinalem Dominicum Capranicam, cum sacræ cuidam functioni, Divinisque Officiis interfuisset, quæ cantu musico peracta fuerant, ita tamen ut verba non audirentur, rogatum a Summo Pontifice Nicolao V. quid de musicis illis cantionibus ei videretur, ea respondisse, quæ legi possunt apud Poggium in vita ejusdem Cardinalis edita a Balutio *lib.* 3. *Miscellaneorum* §. 18. *pag.* 289 Magnus Pater Augustinus *lib.* 6. *Confess. cap.* 6. de se ipso testatur, cum in Ecclesia suaves hymnorum cantus audiret, in lacrymas effundi consuevisse: *Quantum flevi in hymnis, & canticis tuis, suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter! Voces illæ influebant auribus meis, & eliquebatur veritas tua in cor meum, & ex ea æstuabat. Inde affectus pietatis, & currebant lacrymæ, & bene mihi erat cum eis*. Cum autem ea magna delectatio, quam in audiendis Ecclesiasticis hymnis percipiebat, in religionem ei venisset, & ideo quadam severitate morum, Deique offensæ metu,

tantum

viene stabilito : *Cæterum quæ in Choro cani debent ad instructionem , ea canantur voce , ut intelligantur mente* . E nel Concilio di Colonia , che si tenne *nell' anno 1436. al cap. 12. de Offic. priv.* si leggono le seguenti parole : *Jam & illud non recte fit in quibusdam Ecclesiis, ut ob cantorum , & organorum concentum , omittantur , aut decurtentur ea , quæ sunt præcipua . Cujus generis sunt recitatio verborum Propheticorum , aut Apostolicorum , quam Epistolam vocamus , Symbolum Fidei , Præfatio , quæ & gratiarum actio , atque precatio Dominica . Quamobrem hæc tota distinctissime , ac intelligibiliter , uti cætera omnia , decantentur* . Nel Concilio primo di Milano , tenuto *l'anno 1565. part. 2. num. 51.* nella sopraddetta Collezione *pag. 678.* così si legge : *In Divinis Officiis , aut omnino in Ecclesiis nec profana cantica , sonive , nec in sacris canticis molles flexiones , voces magis gutture oppressæ , quam ore expressæ , aut denique lasciva ulla canendi ratio adhibeatur . Cantus & soni graves sint , pii , ac distincti , ac domui Dei ac Divinis laudibus accommodati , ut simul , & verba intelligantur , & ad pietatem auditores excitentur* . Grave è in tal proposito il ragionamento de' Padri radunati nel Concilio Toletano *l'anno 1566. all'azione 3. cap. 2.* , nella citata Collezione *pag. 1164. Cum ea , quæ in Ecclesiis cantantur , ad Dei laudem celebrandam , eo debeant cantari modo , quo populi intelligentia , quantum fieri possit , erudiri valeat , & religiosa pietatis ac devotionis moderatione , piorum eruditorum mentes ad Divinæ Majestatis cultum , & cœlestia desideria excitari queant ; caveant Episcopi , ne , dum in chorum musicorum , modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt , psalmorum , & aliorum , quæ cantari solent , verba obscurentur , ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur . Sic denique musicam , quæ organica dicitur , retineant , ut eorum , quæ cantantur , verba & intelligi possint , & potius pronunciatione , quam curiosis modulis , audientium animi Divinis laudibus afficiantur* . Il che giustifica i lamenti del sopraccitato Vescovo Lindano *nel luogo allegato : Non enim nunc suo cantu musici auditorum animos tam ad pietatis cultum , cœlestiaque excitant desideria , quam avocant , avertunt , alienant . Scio enim aliquando Divinis me interfuisse laudibus , cum vel attentissimus auscultarem ecquid forte psalleretur , ne unum quidem potuisse intelligere verbum ; ita erant omnia syllabarum repetitionibus commixta , vocibus confusa , clamoribus potius horridulis , & incondito boatu , quam cantu ; obscurata* Giustifica il pio desiderio , e la savia esortazione , che si fa ai musici dal Drexellio *nel luogo citato : Reviviscat , obsecro , saltem aliquid priscæ religiositatis in sacra musica . Quod si cordi est , & curæ Divinus honor , hoc agite viri , hoc laborate , ut quæ cantantur verba , simul etiam intelligantur . Quid enim mihi varius in Templo sonus , quid multiplex concentus , si desit ei nucleus , si sensum & verba , quæ concentu sunt instillanda , percipere nequeam ?* E giustifica finalmente l'enfatico discorso , che fece il Cardinale Domenico Capranica al Sommo Pontefice Nicolò V. , dopo che aveva assistito ad una sacra funzione , ed ai Divini Officj cantati in musica , senza che ne avesse intese le parole : qual risposta può leggersi nel Poggio , nella vita del detto Cardinale , appresso il Baluzio *al lib. 3. Miscell.* §. 18. *pag.* 289. Il gran Padre S. Agostino *nel l. 9. delle Confessioni al cap.* 6. attesta , che sentendo cantare soavemente gl'inni nella Chiesa , piangeva dirottamente : *Quantum flevi in hymnis & canticis tuis , suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter ! Voces illæ influebant auribus meis , & eliquebatur veritas tua in cor meum , & ex ea æstuabat . Inde affectus pietatis , & currebant lacrymæ , & bene mihi erat cum eis* : ma poi essendogli venuto scrupolo del gran diletto , che provava sentendo cantare gl'inni nelle Chiese ; e portandolo la severità a disapprovare il detto canto , ritornò nel primo pensiere d'approvarlo , pel motivo che l'animo suo si commoveva , non dal canto , ma dalle parole accompagnate col canto , come può vedersi *nel lib. 10. delle Confessioni al cap. 33. Verumtamen cum reminiscor lacrymas meas , quas fudi ad cantus Ecclesiæ tuæ in primordiis recuperatæ fidei meæ , & nunc ipso quod movear , non cantu , sed rebus , quæ cantantur , cum liquida voce & convenientissima modulatione cantantur , magnam instituti hujus utilitatem rursus agnosco* . Piangeva Sant'Agostino

tantum illum, quo ſenſibilis illa oblectatio ipſi creabatur, improbandum eſſe cenſeret; poſtea re melius expenſa, ſententiam mutavit, eo quia animus ejus commoveretur non ſolo cantu, ſed verbis cantui conjunctis, ut ipſe aperte declarat *lib.* 10. *Confeſſ. cap.* 33. Flebat igitur Auguſtinus tenerrimo pietatis ſenſu, cum audiret in Eccleſiis ſacrarum rerum cantus, probe audiens, & intelligens verba, quæ cantu efferebantur: Fleret forſan etiamnum ipſe, ſi nonnullarum Eccleſiarum muſicos cantus audiret, non pietatis ſenſu, ſed doloris, quod cantum perciperet, verba autem non intelligeret.

In Inſtrumentorum uſu quid advertendum.

§. 10. Hactenus de cantu muſico: Conſequens eſt, ut de ſono organi muſici, aliorumque inſtrumentorum, quorum uſus, ut ſupra diximus, in aliquibus Eccleſiis admiſſus eſt, verba faciamus. Siquidem & de eo agere neceſſe eſt, quia ſi cantum minime decet eſſe Theatralem, utique & ſonum. Profecto Hebræis hac de re omnis dubitatio longe aberat, an ſcilicet diſſimilis eſſe deberet cantus in Templo a profanis cantionibus theatrorum. Nam e Sacris Scripturis comperitur, cantus, & muſicorum Inſtrumentorum ſonos uſui fuiſſe in Templo, non autem in theatris, ut bene advertit Calmet *in ſua diſſertatione de muſica Hebræorum*. At vero Nobis opus eſt, limites cantui & ſono Eccleſiarum & theatrorum præſcribere; & diſcrimen inter utrumque definire, cum per id tempus cantus figuratus, ſeu armonicus, cum ſono inſtrumentorum, in theatris æque ac in Eccleſiis locum obtinuerit. Et quoniam da cantu jam ſatis verba fecimus, ſupereſt, ut etiam de ſono idem agamus. Ut vero ſermo ordine ſuo, ac via progrediatur, primum de inſtrumentis muſicis, quorum uſus in Eccleſiis tolerari poteſt; deinde de illorum inſtrumentorum ſono, qui cantui ſociari ſolet; & demum de ſono ſeparatim a cantu, hoc eſt de inſtrumentorum ſymphonia Nobis diſſerendum erit.

Ut amoveantur illa, quæ loci dignitatem non decent.

§. 11. Et quidem quod ad inſtrumenta attinet, quæ in Eccleſiis permitti poſſunt, Benedictus Hieronymus Feijoo *in allegato ſermone* 14. §. 11. *n.* 43. organa, aliaque inſtrumenta admittit, amoveri autem vellet lyras tetracordas. Quoniam cum illæ plectro tanguntur, armonicos quidem modos edunt, ſed adeo acutos, ut puerilem in Nobis potius hilaritatem, quam gravem erga ſacra myſteria venerationem, animorumque intentionem excitent. Bauldry *in manual. ſacrar. cæremon. part.* 1. *cap.* 8. *n.* 14. vellet, ut caneretur in Eccleſiis organo tantum pneumatico, tubis, cæteriſque inſtrumentis inflatilibus, ſeu pneumaticis: *Nec alia inſtrumenta muſicalia cum organo pulſentur, niſi tubæ, tibiæ, aut cornua.* E diverſo Patres primi Concilii Provincialis Mediolanenſis ſub S. Carolo Borromæo *tit. de Muſic. & Cantor.* nominatim reijciunt ab Eccleſiis inſtrumenta inflatilia. *Organo tantum in Eccleſia locus ſit: tibiæ, cornua, & reliqua muſica inſtrumenta excludantur.* Hominum prudentum, & illuſtrium Magiſtrorum artis muſicæ conſilium expoſcere Nobis curæ fuit; conſentaneum autem cum eorum ſententiis eſt ut Fraternitas Tua, ſi in tuis Eccleſiis inſtrumentorum uſus introductus eſt, cum organo muſico nullum aliud inſtrumentum permittat, niſi barbiton, tetracordon majus, tetracordon minus, monaulon pneumaticum, fidiculas, lyras tetracordes: hæc enim inſtrumenta inſerviunt ad corroborandas, ſuſtinendaſque cantantium voces. Vetabit autem tympana, cornua venatoria, tubas, tibias decumanas fiſtulas, fiſtulas parvas, pſalteria ſymphoniaca, cheles, aliaque id genus quæ muſicam theatralem efficiunt.

Ut eorum ſonus ad pietatis fructum accommodatus ſit.

§. 12. Præter hæc autem, de uſu inſtrumentorum, quæ in Eccleſiaſticis muſicis permitti poſſunt, nihil monebimus, niſi ut illa adhibeantur ſolum modo ad vim quamdam verborum cantui quodammodo adjiciendam, ut magis magiſque audientium mentibus eorum ſenſus infigatur, commoveanturque fidelium animi ad ſpiritualium rerum contemplationem, & erga Deum, Divinarumque rerum amorem incitentur, ut appoſite expendit Valentia *tom.* 3. 2. 2. *S. Thomæ diſp.* 6. *q.* 6. *punct. unic.* ubi tractans de utilitate muſicæ, & muſicorum inſtrumentorum in Eccleſiis: *Ad excitandum*, inquit, *interiorem affectum tum proprium, tum etiam aliorum, præſertim vulgarium, qui interdum adeo infirmi ſunt, ut non modo vocum cantu, ſed etiam organis, & muſicis inſtrumentis ad ſenſum rerum ſpiritualium concitandi ſint*. At vero ſi inſtrumenta continenter perſonent, & ſolum inter-

di tenerezza sentendo cantare nelle Chiese; e ben intendendo le parole accompagnate dal canto. Piangerebbe forse ancor oggidì, se sentisse qualcheduna delle musiche delle Chiese: ma non piangerebbe per tenerezza; piangerebbe per dolore di sentire bensì il canto, ma di non intenderne le parole.

§. 10. Al canto succede il suono dell'organo, e degli altri strumenti musicali già introdotti nelle Chiese, come di sopra si è detto: e di questi pure è d'uopo il dire qualche cosa: perchè se il canto non deve essere teatrale, non meno lo deve essere il suono. Non avevano bisogno gli Ebrei di questa indagine, cioè di stabilire differenze fra il canto ed il suono de' teatri, e quello del Tempio: risultando bensì dalle Divine Scritture l'uso del canto, e degli strumenti del Tempio: ma non già ne' teatri: come ben riflette il Calmet nella sua Dissertazione *sopra la musica degli Ebrei*. Noi bensì abbiamo bisogno di stabilire la differenza, adoperando il canto figurato col suono degl'istrumenti tanto ne' teatri, quanto nelle Chiese: Essendoci ingegnati di stabilirla nel canto, ora procureremo di far lo stesso nel suono. E per camminare con ordine, discorreremo degli strumenti, che possono ammettersi nelle musiche delle Chiese, del loro suono, che accompagna il canto, e del suono disgiunto dal canto, che è lo stesso, che dire delle sinfonie. Ciò, che si deve osservare circa l'uso degli strumenti musicali.

§. 11. Quanto agli strumenti, che possonoci ammettersi nelle Chiese, il sopracitato Benedetto Girolamo Feijoo *nell'allegato disc.* 14. §. 11. *n.* 43. ammette gli organi, ammette altri strumenti, ma vorrebbe banditi i violini, perchè le loro arcate quantunque armoniose, sono strilli, che eccitano ne' nostri spiriti una vivezza quasi puerile, e lontana molto da quella decorosa e savia attenzione, che si deve ai nostri Misterj. Il Bauldry *nel Manuale delle sacre Cerimonie par.* 1. *cap.* 8. *numer.* 14. non vorrebbe nelle Chiese coll'organo, che le trombe e gli strumenti da fiato: *Nec alia instrumenta musicalia cum organo pulsentur, nisi tubæ, tibiæ, aut cornua*. Per lo contrario i Padri del primo Concilio Provinciale di Milano sotto S. Carlo Borromeo *nel tit. de Musica & Cantoribus*, bandiscono dalla Chiesa nominatamente gl'Istrumenti da fiato: *Organo tantum in Ecclesia locus sit: tibiæ, cornua, & reliqua musica instrumenta excludantur*. Non abbiamo tralasciato di ricercare il consiglio in Roma, e fuori di Roma d'uomini assennati, ed insigni Maestri di Cappella, e coerentemente al loro consiglio, quando nelle sue Chiese sia introdotto l'uso degli strumenti, non ammetterà coll'organo altro che violoni, violoncelli, fagotti, viole, e violini, che servono per rinforzo maggiore di quelli, che cantano: e bandirà i timpani, i corni da caccia, le trombe, gli oboè, i flauti, i flautini, i salterj moderni, i mandolini, e simili strumenti, che non servono, che per rendere la musica teatrale. Debbonsi rimovere quegli strumenti, che non convengano alla dignità del luogo.

§. 12. Quanto all'uso de' sopraddetti permessi strumenti altro non sappiamo addurle, se con che dovendoli adoperare per ravvivare maggiormente il canto e la parola, eccitando in questa maniera l'inreriore affetto verso Dio, come ben riflette il Valenza *nel tom.* 3. *sopra la* 2. 2. *di S. Tommaso disput.* 6. *quæst.* 9. *punct. unic.* ove discorrendo dell'utilità della musica, e degli strumenti musicali nelle Chiese, così scrive. *Ad excitandum interiorem affectum tum proprium, tum etiam aliorum, præsertim vulgarium, qui interdum adeo infirmi sunt, ut non modo vocum cantus, sed etiam organis, & musicis instrumentis ad sensum rerum spiritualium concitandi sint*; ogni qualvolta non lasciano, come pur troppo oggi si pratica, libero l'adito, che ai trilli del musico, ed opprimono e seppeliscono le parole di chi canta, l'uso loro non solo resta inutile, ma ancora riprovato. Il Il loro suono ancora deve eccitare la divozione.

Pon-

interdum, ut hodie fieri solet, per momenta aliqua interquiescant, ut liberum spatium audiendis armonicis modulationibus, crispatisque jaculationibus vocum, vulgo *trilli*, præbeant; cæterum opprimant, sepeliantque cantantium vocem, sonumque verborum, frustraneus est, & inutilis hujusmodi instrumentorum usus, imo vetitus, atque interdictus. Pontifex Joannes XXII. in laudata Extravagan. *Docta Sanctorum* inter musicæ abusus enumerat illum, quem his verbis exprimit *Melodiam hocquetis intersecant*; idest *singultibus*: quemadmodum explicat Carolus Dufresne in suo Glossario: hoc nomen dedit concisis illis modulationibus, vulgo *trilli*: Magnus Episcopus Lindanus *loco laudato* invehitur contra abusum opprimendi instrumentorum sono verba cantantium: *Tubarum clangore, cornutorum stridore, alioque strepitu vario, ne quid prætermittere videantur, quod cantici verba semel obscuret, sensumque sepeliat, & adobruat*: Pius, & doctus Cardinalis Bona in pluries laudato tractatu de Divina Psalmodia *cap. 17. §. 2. num. 5.* apposite ad rem nostram: *Desino*, ait, *si prius admonuero Ecclesiasticos Cantores, ne ad usum illicitæ voluptatis assumant, quod Sancti Patres ad effectum pietatis instituerunt. Talis enim debet esse sonus, tam gravis, tam moderatus, ut non totum animam ad sui rapiat oblectationem, sed eorum, quæ cantantur, sensui, & pietatis affectui, majorem relinquant portionem.*

Instrumentorum concentus moderati, etiam sine vocibus, non prohibentur.

§. 13. Demum quoad symphonias attinet, tolerari poterunt, ubi earum usus jam receptus est, dummodo graves sint, & earum prolixitudine, aut diuturnitate tœdium, & fastidium non afferant iis, qui adsunt in Choro, vel Altari, in Vesperis, aut in Missis inserviunt. De hujusmodi symphoniis agit Suarez *lib. 4. cap. 13. num. 17. Unde etiam intelligitur non esse per se damnabilem usum intermiscendi in Divinis Officiis sonum organorum sine ullo cantu, solum cum suavitate musicæ instrumentorum, ut fit interdum in Missa solemni, vel in Horis Canonicis inter Psalmos; quia tunc ille sonus non est pars Officii, & fit ad solemnitatem, & reverentiam ipsius Officii, & ad levandos animos fidelium, ut facilius ad devotionem assurgant, seu disponantur. Quamvis autem ad illum sonum nihil voce canvetur, oportet, ut sonus ipse gravis sit, & aptus ad excitandam devotionem*. Hoc autem loco silentio prætereundum non est, rem maxime indecoram esse, & minime ferendam, quibusdam anni diebus sumptuosas, personantesque symphonias, musicosque cantus in Sacris Templis celebrari, quæ minime conveniunt sacris mysteriis, quæ Ecclesia fidelibus per id tempus recolenda proponit. Exclamat ardenti zelo motus sæpe laudatus Magister Generalis Ordinis S. Benedicti in Hispaniis *in laudato sermone 14. §. 9.* contra modulos, & cantilenas heu nimium adhibitas in canendis lamentationibus Jeremiæ Prophetæ, quæ ab Ecclesia dicendæ præscribuntur diebus majoris hebdomadæ, in quibus modo eversio Urbis Hierosolymæ per Chaldæos, modo mundi excidium per peccata, modo Ecclesiæ militantis afflictiones in persecutionibus, modo Redemptoris Nostri angustiæ in suis passionibus deplorantur. Lucensis Ecclesia, sedente in Apostolica Cathedra Sancto Prædecessore Nostro Pio V. regebatur ab Alexandro zelantissimo Ecclesiasticæ disciplinæ pastore; qui cum animadvertisset, diebus majoris hebdomadæ, exquisitissimus omnis vocum, instrumentorumque generis concentus in Ecclesiis fieri consuevisse, cum sacrarum functionum, quæ illis diebus celebrantur, mœstitia minime consentientes, ad illos autem audiendos, homines utriusque sexus magna frequentia cupidissime confluere, & gravia inde peccata, & scandala committi; promulgato edicto, eos hebdomada sancta, & tribus subsequentibus Paschatis diebus fieri prohibuit. Cum autem quidam exempti ab Episcopi jurisdictione se Episcopali lege minime teneri prætenderent, Episcopus rem detulit ad Summum Pontificem Pium V. qui in ejus Brevi dato die 4. Aprilis 1571. deplorata primum humanarum mentium, & carnalium hominum cæcitate, qui non solum in diebus sacris, sed potissimum in illis, qui memoriæ passionis Christi Domini recolendæ speciatim ab Ecclesia assignati sunt, posthabita pietate, & sinceræ mentis puritate, mundanarum oblectationum illecebris, & sensuum voluptatibus se regendos, ferendosque tradunt: *Quod*, inquit, *cum in omnibus sacris temporibus, tum in eo præcipue cavendum, vitandumque est, quod Dominicæ pas-*

Habenda tamen ratio temporis, & sacrorum Mysteriorum, quæ celebrantur.

Rescriptum S. Pii V. in hac materia.

sionis

Pontefice Giovanni XXII. nella citata sua Estravagante. *Docta Sanctorum* fra gli abusi della musica delle Chiese annovera il seguente: *Melodiam hocquetis intersecant*: cioè coi singhiozzi, giusta ciò, che Carlo du Fresne nel suo Glossario addita, che è lo stesso, che dire coi trilli. Il gran Vescovo poi Lindano *nel luogo citato* non lascia d'inveire contra l'abuso d'opprimere col suono le parole. *Tubarum clangore, cornutorum stridore, alioque strepitu vario, ne quid prætermittere videatur, quod cantici verba semel obscuret, sensumque sepeliat, & adobruat.* Il pio e dotto Cardinal Bona nel più volte citato Trattato *de Divina Psalmodia al cap.* 17. §. 2. *num.* 5. così scrive al nostro proposito: *Desino, si prius admonuero Ecclesiasticos cantores, ne ad usum illicitæ voluptatis assumant, quod Sancti Patres ad effectum pietatis instituerunt. Talis enim debet esse sonus, tam gravis, tam moderatus, ut non totum animum ad sui rapiat oblectationem, sed eorum, quæ cantantur, sensui, & pietatis affectui, majorem relinquat portionem.*

§. 13. Finalmente, quanto alle sinfonie, ove l'uso sia introdotto, potranno tollerarsi, purchè siano gravi, e colla loro lunghezza non rechino noja o grave incomodo a quelli, che sono nel Coro, o assistono all'Altare ne' Vesperi, e nelle Messe. Parla di queste sinfonie il Suarez *nel cit. tom.* 2. *de Religione al lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 17.; *Unde etiam intelligitur, non esse per se damnabilem usum intermiscendi in Divinis Officiis sonum organorum sine ullo cantu, solum cum suavitate musicæ instrumentorum, ut fit interdum in Missa solemni, vel in Horis Canonicis inter Psalmos; quia tunc ille sonus non est pars Officii, & fit ad solemnitatem, & reverentiam ipsius Officii, & ad levandos animos fidelium, ut facilius ad devotionem assurgant, seu disponantur. Quamvis autem ad illum sonum nihil voce cantatur, oportet, ut sonus ipse gravis sit, & aptus ad excitandam devotionem*: Non potendosi però, nè dovendosi tralasciare di suggerire, esser cosa malfatta, e non tollerabile, che in alcuni giorni dell'anno si facciano sinfonie, si facciano musiche sontuose ne' sacri Tempj, che per lo più non sono adattate a que' sacri misterj, che la Chiesa in que' tempi propone alla venerazione de' suoi fedeli. Esclama con molto zelo il più volte nominato Maestro Generale dell'Ordine di S. Benedetto di Spagna *nell'allegato discorsì.* 14. *al* §. 9. contra le arie, e recitativi, che pur troppo alle volte si sentono nelle musiche della Chiesa, nelle Lamentazioni, che si cantano nella Settimana Santa, nelle quali ora si piange la desolazione di Gerusalemme per gli Caldei, ora la strage del Mondo per gli peccati, or l'afflizione della Chiesa militante nelle persecuzioni, or l'angustia del Nostro Redentore ne' suoi martirj. Nel Pontificato del nostro Santo Predecessore Pio V. era la Chiesa di Lucca governata da Alessandro Vescovo molto zelante dell'Ecclesiastica disciplina. Avea questi osservato, che nella Settimana Santa si facevan nelle Chiese musiche solennissime con isceglière bravi professori di canto, e di suono, il che non era compatibile colla mestizia praticata in que' giorni nelle sacre funzioni, oltre gli scandali, che pur troppo seguivano pel gran concorso delle persone dell'uno, e dell'altro sesso. Pubblicò il Vescovo un Editto proibitivo, e che comprendeva tutta la Settimana Santa, incominciando dalla Domenica delle Palme, e che anche si estendeva ai tre giorni di Pasqua. Pretesero gli esenti dalla di lui Ordinaria giurisdizione di non restar obbligati dal detto Editto: ed avendo il Vescovo fatto ricorso al sopraddetto Sommo Pontefice S. Pio V. questi in un suo Breve *ai* 4. *d'Aprile* 1571. dopo aver nel proemio deplorata la cecità degli uomini, che non solo ne' giorni sacri, ma anche in quelli, ne' quali specialmente si celebra la memoria della Passione di Gesù Cristo, si lasciano trasportare dal piacere del Mondo, e mettono da parte la pietà, e la purità della mente: *Quod cum in omnibus sacris temporibus, cum in eo præcipue cavendum vitandumque est, quod Dominicæ Passionis memoriæ recolendæ ab eadem Ecclesia sta-*

Non si proibiscono le sinfonie, purchè queste siano moderate.

E si abbiano in considerazione e i tempi, e li misteri, che si celebrano.

Breve Decretorio di S. Pio V. sopra questa materia.

sionis memoriæ recolendæ ab eadem Ecclesia statutum , assignatumque fuit , in quo ipso tempore maxime decet omnes Christifideles tota mente ad contemplandum tale , tantumque Redemptoris Nostri beneficium conversos , se ipsos ab omni cordis , sensusque impuritate immunes , liberosque præstare Refert post hæc abusum , qui in Ecclesiam Lucensem irrepserat , exquisitos seligendi per hebdomadam Sanctam , excellentesque musicos , & colligendi omnis generis instrumenta ad solemnes concentus musicos celebrandos : *Nuper non sine magno animi nostri dolore intelleximus , in ista Civitate , cujus Episcopatum geris , abusum quemdam valde detestabilem irrepsisse , exquisitissimas omnis vocum , instrumentorumque generis musicas in Ecclesiis per hebdomadam Sanctam adhibendi , ad quas potius , quam ad Divina Officia audienda , omni utriusque sexus juventute magna frequentia cupidissime confluente , gravia peccata , nec minora scandala committi experientia comprobatum est* . Denium laudat edictum Episcopi , & decretis sacrosancti Tridentini Concilii inhærens declarat , eodem edicto comprehendi , atque obligari etiam Ecclesias , quæ ab auctoritate Ordinaria , privilegio Apostolico , vel alio quocumque jure exemptas se esse contendunt . In Concilio Romano , quod novissime habitum est *an.* 1726. *tit.* 15. *n.* 6. varia leguntur Decreta de usu musici cantus , instrumentorumque , in Adventu , in Dominicis Quadragesimæ , & in exequiis mortuorum : quæ satis sit indicasse .

Præmissa in Urbe , & Statu Ecclesiastico potissimum, observanda

§. 14. Legisse Nos meminimus cum Imperator Carolus Magnus secum proposuisset Ecclesiasticum cantum in Ecclesiis Galliæ incompte atque inscite habitum , ad regulas artis redigere , impetrasse a Pontifice Adriano I., ut homines sibi Ecclesiasticæ musicæ periti ab Urbe mitterentur , a quibus in Galliarum Regnum Romanus cantus facile introductus est , ut quisque per se agnoscere potest ex Paulo Diacono *lib.* 2. *Vit. S. Greg. cap.* 9. *& ex Rodulpho Tungrensi de Can. obser. prop.* 12. S. Antonin. *in Sum. Hist. par.* 2. *tit.* 12. *cap.* 5. Monachus Engolismensis in Vita Caroli Magni *cap.* 8. addit , Cantores , qui Roma advenerunt , docuisse in Galliis artem etiam pulsandi organum musicum , quod regnante Pipino in Galliarum Regnum delatum fuerat . Itaque cum solemne , & regulare sit , ut hæc Romana Urbs aliis omnibus Civitatibus in sacris ritibus , cæterisque Ecclesiast. rebus , præire debeat exemplo , & documento esse ; insuper accedunt , & ea , quæ mox a Nobis narrata sunt de Carolo Magno, qui Ecclesiasticum cantum e Romana Urbe tanquam e sedibus in suum Regnum evocavit , quæ quidem acrius Nos urgent , atque extimulant , ut abusus omnes , qui in cantu Ecclesiastico irrepserunt , & a Nobis reprobati sunt in omnibus , quoad fieri potest , sed præcipue in Romanæ Urbis Ecclesiis penitus aboleantur . Sed quemadmodum Nos nostro Cardinali in Urbe Vicario , quæ necessaria sunt , atque opportuna , præcipere non omittimus ; ita Fraternitas tua publicare non negligat , si opus fuerit , edicta , & leges , quæ cum hisce Nostris circularibus Literis consentaneæ sint , & quibus Ecclesiasticus cantus convenienter ad regulas in iisdem Literis præscriptas , & stabilitas dirigatur , ut tandem musicis Ecclesiarum reformandis initium præbeatur . Nam id ipsum maxime optatum , ac desideratum est , cum a pluribus , tum centum ab hinc annis a Ioanne Baptista Doni Patritio Florentino in ejus Tractatu de Præstantia Musicæ veteris *lib.* 1. *pag.* 49. *Nunc vero eo redacta res est , ut nec quisquam reperiatur , qui effæminatum quemdam , ac leviusculum , qui jam pessim invaluit , canendi modum severa lege cohibeat , nec affectata illa prolixaque , ac sæpe hiulca melismata ad certam normam redigenda existimet , aut dies solemnes , ædesque sacras suam celebritatem , ac frequentiam habituras putet , nisi mollioribus , ac sæpe parum decoris cantibus , magnaque vocum , ac instrumentorum confusione certatim omnia personent* .

Alia Ecclesiasticæ disciplinæ capita Episcopis commendantur

§. 15. Diximus , si opus fuerit ; probe enim Nobis compertum est , in Statu Ecclesiastico aliquas esse Urbes , in quibus Ecclesiarum musicas reformari oporteat , in aliis vero hujusmodi necessitatem minime adesse . Timemus quidem , vehementerque timemus, ne in aliquibus Civitatibus Ecclesiæ, sacraque Altaria convenienti munditie , ac necessario nitore indigenti ; in multis ne Cathedralium , & Collegiatarum Chori cantu plano bene, ac probe ad regulas artis directo juxta

ea ,

ſtatutum aſſignatumque fuit, in quo ipſo tempore maxime decet omnes Chriſtifideles tota mente ad contemplandum tale tantumque Redemptoris Noſtri beneficium converſos, ſe ipſos ab omni cordis, ſenſuſque impuritate immunes, liberoſque præſtare: riferiſce l'abuſo introdotto in Lucca di fare ſcelta nella Settimana Santa di bravi muſici, ed unione d'ogni ſorta di ſtrumenti. *Nuper non ſine magno animi noſtri dolore intelleximus, in iſta Civitate, cujus Epiſcopatum geris, abuſum quemdam valde deteſtabilem irrepſiſſe, exquiſitiſſimas omnis vocum, inſtrumentorumque generis muſicas in Eccleſiis per Hebdomadam Sancta adhibendi, ad quas potius, quam ad divina Officia audienda, omni utriuſque ſexus juventute magna frequentia cupidiſſime confluente, gravia peccata, nec minora ſcandala committi, experientia comprobatum eſt*: Commenda l'editto del Veſcovo, ed inerendo ai ſentimenti del ſacro Concilio di Trento, dichiara ad eſſo ſottopoſte le Chieſe quantunque eſenti dalla di lui autorità Ordinaria. E nel Concilio ultimo Romano tenuto l'*ann.* 1726. *al tit.* 15. *num.* 6. ſi leggono varj ſtabilimenti ſopra l'uſo della muſica, e degl'iſtrumenti nell'Avvento, nelle Domeniche di Quareſima, ed Eſequie de' Morti.

§. 14. Ci ricordiamo aver letto, che l'Imperadore Carlo Magno volendo ridurre al dovuto ſegno il canto mal regolato nelle Chieſe di Francia, ottenne dal Pontefice Adriano I. uomini di Roma ben pratici, che con molta facilità introduſſero in quel Regno il canto Romano, come può vederſi in Paolo Diacono *nel lib.* 2. *della Vita di S. Gregorio cap.* 9. *e* 10. in Rodolfo Tungrenſe *de Canonum obſervantia propoſit.* 12. in Sant' Antonino *nella Somma Iſtoriale parte* 2. *tit.* 11. *cap.* 3. il Monaco Engoliſmenſe *nella Vita di Carlo Magno al cap.* 8. aggiunge, che i Cantori venuti da Roma inſegnarono anche in Francia l'uſo di ſonar l'organo, quale, regnante Pipino, era ſtato introdotto in quel Regno. Oltre la regola generale, che la Città di Roma deve eſſer l'eſempio di tutte l'altre Città ne' Riti Eccleſiaſtici, il ſopraddetto fatto ci aſtringe particolarmente a porre ogni mezzo, acciò gli eſaggerati diſordini nel canto Eccleſiaſtico, che riproviamo nelle altre Chieſe, ſian banditi particolarmente dalle Chieſe di Roma: e ſiccome Noi non laſciamo di dare gli ordini opportuni al Noſtro Cardinale Vicario, così ella non laſci di pubblicare, quando ve ne ſia il biſogno, Editti opportuni, e regolativi della muſica, in ſequela di queſta noſtra Lettera Circolare, appoggiandoſi alle regole in eſſa ſtabilite, acciochè una volta ſi dia principio alla riforma delle muſiche nelle Chieſe, tanto ſoſpirata, ed inculcata, ſono già più di cento anni, da Gio: Battiſta Doni Patrizio Fiorentino nel ſuo Trattato *de præſtantia Muſicæ veteris al lib.* 1. *pag.* 49. *Nunc vero eo redacta res eſt, ut nec quiſquam reperiatur, qui effeminatum quendam ac leviuſculum, qui jam paſſim invaluit, canendi modum ſevera lege cobibeat, nec affectata illa prolixaque, ac ſæpe biulca meliſmata, ad certam normam redigenda exiſtimet, aut dies ſolemnes, ædeſque ſacras ſuam celebritatem, ac frequentiam habituras putet, niſi mollioribus, ac ſæpe parum decoris cantibus, magnaque vocum, ac inſtrumentorum confuſione certatim omnia perſonent.*

Le cose predette ſi debbono principalmente oſſervare in Roma, e nello Stato Eccleſiaſtico.

§. 15. Abbiamo detto, quando ve ne ſia il biſogno; ſapendo ancor Noi, che nello Stato Eccleſiaſtico vi ſono alcune Città, nelle quali vi è il biſogno della riforma delle muſiche nelle Chieſe, ed altre nelle quali non vi ſarà il detto biſogno. Temiamo bensì, che in alcune vi ſarà il biſogno della pulizia de' ſacri Altari, e de' Tempj; in molte la neceſſità d'un ben regolato canto fermo ne' Cori delle Cattedrali, e delle Collegiate, giuſta ciò, che di ſopra abbiamo detto; ſo-

Si raccomandano ai Veſcovi gli altri capi dell' Eccleſiaſtica diſciplina.

ea, quæ a Nobis superius dicta sunt, destituantur, quas in res, si in Ecclesia tua necesse sit, omnes diligentiæ tuæ, & solicitudinis nervos intendere decet; & utinam in omnibus totius Status Nostri Diœcesibus Sacerdotes ea, qua par est, decentia sacrosanctum Missæ Sacrificium facerent; & præterea clericalibus vestibus induti, & decenti habitu corporis, incessu, modestia, omnique alio Ecclesiastico decore in publicum prodirent, quibus super rebus nihil aliud hic Nos adjungemus, cum fuse de his tractaverimus *in Nostra Notificatione* xiv. *§. 4. &* 6. *lib. 2. edit. Ital., quæ est* xxxiv. *in edit. Latin. & in notific.* iv. *tom. 4. edit. similiter Ital., quæ est* lxxi *edit. Latin.* ad quas Ecclesiasticæ disciplinæ studiosos remittimus. Itaque Sacerdotalem tuum zelum excitantes finem scribendi faciemus, postea quam id unum tibi significabimus, nulla alia re magis hominibus declarari, Ecclesias male atque improvide ab Episcopis regi, & gubernari, quam si spectantur Sacerdotes sacra, Ecclesiasticis cæremoniis perperam adhibitis, aut omissis, vestibus indecoris, aut minime Sacerdotalis dignitatis propriis præcipitanter ac negligenter obire. Hæc enim in omnium oculos incidunt, & incolarum, & alienigenarum judicio subjiciuntur, & præsertim eos offendunt, qui ex illis Regionibus adveniunt, ubi, & Presbyteri convenientibus vestibus induuntur, & Missæ debita devotione celebrantur. Hæc secum reputans, & non sine fletu cogitans ita querebatur pius, ac doctus Cardinalis Bellarminus. *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod ob nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere Majestatem Domini esse præsentem. Sic enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore, & tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.* Et post hæc nonnullis interjectis prosequitur in hunc modum: *Scio non deesse in Ecclesia Dei multos optimos, & religiosissimos Sacerdotes, qui corde mundo, & nitidissimo apparatu Divina Mysteria celebrant, pro quibus gratiæ Deo ab omnibus agendæ sunt; sed simul etiam fontibus lacrymarum plangendi sunt non pauciores, qui exteriore turpitudine, & sordibus animi sui impuritatem, sordesque testantur.* Et nos interea in visceribus Christi Fraternitatem tuam complectentes, & Tibi, & Gregi curæ tuæ commisso Apostolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Dat. 19. Februarii 1749. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die xix. Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Nono.

XXV.

EXEMPTIO BONORUM

Archihospitalis Sancti Spiritus in Saxia a Spolio Cameræ Apostolicæ debito.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Ad perpetuam rei memoriam.

Procemium. INTER multiplices Pastoralis Officii Nostri curas quibus jugiter premimur, in illam peculiari studio incumbimus, ut Apostolicæ Sedis, ac Universalis Ecclesiæ, nec non etiam singulorum locorum piorum, ac Personarum Ecclesiasticarum jura ubique sarta, tecta, ac illibata tueri, & conservare, eaque adversus quæcumque, per quæ illis aliquod detrimenti inferri posset, tradita Nobis divinitus potestate vindicare satagamus, sicut omnibus mature, ac debite pensatis, justitiæ, ac rationi consentaneum esse in Domino arbitramur.

Beneficia ab Archihospitali S. Spiritus depen- §. 1. Exponi siquidem Nobis nuper fecit Venerabilis Frater Antonius Maria Patriarcha Antiochenus Archihospitalis S. Spiritus in Saxia de Urbe Præceptor, seu Commendatarius, quod dudum fel. record. Sixtus Papa IV. Prædecessor noster per quas-

pra cui dovrà ella porre ogni maggior attenzione. e Iddio poi volesse, che in tutte le Diocesi del nostro Stato ogni Sacerdote celebrasse la Messa col devoto estrinseco decoro, ed andasse vestito, e comparisse in pubblico continuamente col dovuto abito, Clericale. Noi sopra questi due ultimi assunti nulla aggiungeremo: avendone diffusamente trattato *nella nostra Notificazione* 13. §. 4. *e* 6. *al lib.* 2. dell' edizione in lingua Italiana, che è *la* 34. nell'edizone Latina, e *nella Notificazione* 4. *nella Notificazione* 4. *nel tom.* 4. dell'edizione Latina, alle quali ci rimettiamo. Ed eccitando il di lei zelo, conchiudiamo col farle sapere, non esservi cosa, che più vivamente additi il cattivo governo del Vescovo, che il vedere i di lui Sacerdoti celebrare con troppa precipitanza la Messa, celebrarla senza il dovuto decoro, ed accompagnamento nelle sacre cerimonie, e vederli comparir vestiti con abiti indecenti, o poco proprj della dignità Sacerdotale: essendo queste cose, che cadono sotto i sensi, de' quali il Cittadino, ed il Forestiere sono capaci di dare giudizio, e particolarmente que' forestieri, che vengono da' paesi, ne' quali si celebrano colla dovuta divozione le Messe, ed i Preti vanno vestiti da Prete. Tali cose riandando nel suo animo il pio, e dotto Cardinal Bellarmino non senza lagrime si querelava in questa guisa: *Aliud est etiam lacrymis uberrimis dignum, quod nonnullorum Sacerdotum incuriam, aut impietatem sacrosancta Mysteria tam indecore tractentur, ut qui illa tractant, videantur non credere Majestatem Domini esse præsentem. Sii enim aliqui sine spiritu, sine affectu, sine timore, & tremore, festinatione incredibili sacrum perficiunt, quasi fide Christum Dominum non viderent, aut ab eo se videri non crederent.* Indi frapposte alcune altre cose, così prosiegue: *Scio non deesse in Ecclesia Dei multos optimos, & religiosissimos Sacerdotes, qui corde mundo, & nitidissimo apparatu Divina Mysteria celebrant; pro quibus gratiæ Deo ab omnibus agendæ sunt: sed simul etiam fontibus lacrymarum plangendi sunt non pauciores, qui exteriore turpitudine, & sordibus animi sui impuritatem, sordesque testantur.* E Noi quì intanto abbracciandola, con pienezza di cuore diamo a Lei, ed al Gregge alla sua cura commesso l' Apostolica Benedizione.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem die XIX. Februarii MDCCXLIX. Pontificatus Nostri Anno Nono. Data 19. Februar. 1749.

quasdam suas sub Plumbo Anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXVIII. pridie Kal. Septembris Pontificatus sui Anno II. expeditas literas, inter cætera statuit, & ordinavit, ut in posterum perpetuis futuris temporibus quispiam cujuscumque status, gradus, ordinis, & conditionis esset, aliquod ex Hospitalibus, Domibus, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris ab Archihospitali prædicto dependentibus, seu illi subjectis facantibus, vel quæ pro tempore vacare possent a Romano Pontifice pro tempore existente, vel ab Apostolica hac S. Sede, ejusque Legatis impetrari, seu impetrari facere, vel etiam impetratis uti quoquomodo præsumeret, ac decrevit omnia & singula Hospitalia, Domos, Præceptorias, Oratoria, Prioratus, Ecclesias, Cappellas, membra, seu Beneficia Archihospitalis prædicti, & ab eo dependentia manualia esse, & fore, & illa pro tempore obtinentes pro solo nutu pro tempore existentis ipsius Archihospitalis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti, etiamsi ipsis per eamdem Sedem, & illius Legatos concessum fuisset, quod a Beneficiis, Præceptoriis, Prioratibus, Oratoriis, Ecclesiis, Cappellis, Domibus, seu membris hujusmodi absque rationabili causa quoquo modo amoveri nequeant, posse libere, & licite amoveri, quodque nullas de Hospitalibus, Domibus, Beneficiis, Præceptoriis, seu Commendis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris hujusmodi, præter Præceptorem, seu Commendatarium prædictum, ad quem dumtaxat

xat illorum collationem, provisionem, præsentationem, & quamvis aliam dispositionem pleno jure pertinere voluit, providere posset, etiamsi sub aliqua generali, vel speciali reservatione tam in corpore Juris clauso, quam ratione vacationis apud eamdem Sedem, seu prætextu alicujus Officii in ea obtenti, & obtinendi, vel familiaritate aliquorum ex S. R. E. Cardinalibus comprehenderentur, & comprehendi viderentur; quas quidem reservationes ad Beneficia, Præceptorias, Oratoria, Prioratus, Ecclesias, Cappellas, seu membra hujusmodi nullatenus extendi voluit, neque sub illis quoquo modo comprehendi debere seu posse; ac insuper omnes, & singulas collationes, provisiones seu dispositiones quomodocumque, & qualitercumque de Hospitalibus, Domibus, Beneficiis, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris prædictis in titulum perpetui Beneficii, vel alias etiam cum irritantis appositione decreti, & speciali illa clausa pro tempore obtinentes ab eis absque rationabili causa amoveri, & ad claustrum revocari non possent, prorsus irritas, & inanes, ac nullius roboris, vel momenti fuisse & esse, etiamsi aliqua triennali, ac longiori, & diuturna possessione gavisi existerent, ac revocavit, cassavit, & irritavit, ac annullavit omnes, & singulas exemptiones & libertates per Canonicos dicti Archihospitalis sub quacumque verborum forma, vel expressione, tam a Sede prædicta, quam ejus Legatis, aut alias ex quavis causa, seu auctoritate obtentas, & deinceps absque derogatione literarum hujusmodi obtinendas, quatenus per illas dicti Canonici a præmissorum observatione, & hujusmodi Ordinationibus sese subtrahere possent, etiamsi Cappellani, & Officiales dictæ Sedis existerent; nec non Canonicos præfatos ad obedientiam, subjectionem, & correctionem pro tempore existentis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti una cum Domibus, Hospitalibus, Beneficiis, Præceptoriis, Oratoriis, Prioratibus, Ecclesiis, Cappellis, seu membris, Granciis, possessionibus, & bonis ad dictum Archihospitale spectantibus, & ab eo dependentibus ubicumque existentibus in præjudicium ipsius quomodolibet quibusvis Personis Ecclesiasticis, vel Sæcularibus cujuscumque status, gradus, ordinis, vel conditionis fuissent, etiamsi Pontificali fulgerent dignitate concessis, vel ab eis quomodocumque, vel qualitercumque obtentis, ad jus, & proprietatem ipsius Archihospitalis reduxit, eidemque reintegravit, & sibi illa perpetuo manere cum suis censibus, seu annuis pensionibus, atque juribus decrevit in futurum, & alias prout in dictis literis, quarum tenorem præsentibus pro expresso, & inserto haberi volumus, uberius continentur.

Bona Canonicorum hujusmodi Beneficia obtinentium spolio sub ecta esse contendebatur.

§. 2. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebat, dictus Antonius Maria Patriarcha, ac Præceptor, seu Commendatarius, qui (ut asserit) juxta prædictarum Sixti prædicti, aliorumque Romanorum Pontificum Prædecessorum nostrorum literarum tenorem, Præceptor, seu Commendatarius Archihospitalis prædicti jus quæcumque Beneficia, seu Prioratus, aut Præceptorias, seu Commendas, aliaque bona quæcumque ad Archihospitale hujusmodi spectantia, & ab illo dependentia ubique existentia Canonicis Regularibus Sancti Spiritus juxta eorum antianitatem, aut eorum benemerentiam præviis eorum obsequiis ab ipsis Archihospitali prædicto præstitis ad sui libitum, & ad sui nutum conferendi habet, interdum accidere solet, ut secuto alicujus ex Canonicis Regularibus prædictis aliquod Beneficium, seu Prioratum, aut Præceptoriam, seu Commendam, aliudve bonum ad ejusmodi Archihospitale spectans, & pertinens, & ab illo dependens obtinentibus, obitu, Collectores, seu Subcollectores obtinentibus, obitu, Collectores, seu Subcollectores jurium ad Cameram nostram Apostolicam spectantium spolium defuncti Canonici hujusmodi facere, ac fructus cujuscumque generis, vel qualitatis aut speciei Beneficii, vel Prioratus, seu Præceptoriæ, aut Commendæ, seu cujuscumque boni ab Archihospitali prædicto dependentis per illum obtenti, licet beneficia prædicta sæcularia non sint, quorum fructus juxta dispositionem aliarum ejusdem Sixti, ac sanctæ mem. Pii Papæ V. Prædecessorum nostrorum literarum tempore vacationis ad ipsam Cameram spectent, tempore vacationis hujusmodi percipere, & exigere contendunt, ad evitandas quascumque lites, quæ in posterum ea de causa, in præjudicium dicti Archihospitalis oriri possunt,

non solum memoratas expressas Sixti Prædecessoris literas per Nos confirmari, verum etiam sibi in præmissis opportune provideri, & ut infra indulgeri, summopere desideret.

Pontifex confirmat dispositionem Sixti IV.

§. 3. Nos ipsum Antonium Mariam Patriarcham, ac Præceptorem, seu Commendatarium specialibus favoribus, & gratiis prosequi volentes, & a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, supplicationibus ejus nomine Nobis super hoc humillime porrectis inclinati, expressas memorati Sixti Prædecessoris literas cum omnibus, & singulis in eis contentis auctoritate Apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus, ac quatenus opus sit innovamus, & de novo concedimus; ac omnibus, & singulis Nostris, & hujus S. Sedis Collectoribus, seu Subcollectoribus jurium Cameræ nostræ Apostolicæ cujuscumque qualitatis, gradus, præeminentiæ, status, & conditionis nunc, & pro tempore ubique existentibus, ne ipsi sub quocumque prætextu causa, ratione, & colore, etiam vigore facultatum eis a Nobis, seu Sede, & Camera prædictis attributarum, fructus, redditus, & proventus cujuscumque qualitatis, quantitatis, vel speciei quorumcumque Beneficiorum, etiam de jurepatronatus laicorum ad favorem memoratorum Canonicorum, jam erectorum, & in posterum erigendorum, nec non Prioratuum, Commendatuum, Præceptoriarumve; Domorum, membrorum, Ecclesiarum, Capellaniarum, aliorumque bonorum quocumque nomine nuncupatorum per quoscumque dicti Archihospitalis Ministros, Officiales, aut Canonicos Regulares Sancti Spiritus hujusmodi obtentorum, & pro tempore obtinendorum ad Archihospitale prædictum nunc, & pro tempore spectantium, & pertinentium, & ab illo dependentium, de præsenti vacantium, & qui pro tempore vacare possunt, post obitum cujuscumque personæ, cui a memorato Antonio Maria Patriarcha moderno, ac pro tempore existente Archihospitalis hujusmodi Præceptore, seu Commendatario Beneficia, seu bona ad Archihospitale prædictum spectantia collata fuerint, maturatos, & non exactos, & qui pro tempore, donec aliquem de eodem Beneficio, Prioratu, Præceptoria, seu Commenda, membro, Ecclesia, Cappella, Oratorio, Domo, & bonis hujusmodi provideri contingat, decurrere, & maturare possunt, sub, privationis eorum Officii, ac Beneficiorum per eos obtentorum, & inhabilitatis adjilla, & alia Beneficia pro tempore obtinendorum, aliisque arbitrio Nostro imponendis pœnis percipere, & exigere valeant, auctoritate, & arbitrio præsentis interdicimus, & prohibemus, ac præcipimus, & mandamus.

Prohibet inter spolia Cameræ Apostolicæ debita redigi fructus Beneficiorum hujusmodi quomodocumque vacantium.

§. 4 Ac insuper volumus, decernimus, & declaramus, ut secuto alicujus ex dictis Canonicis Regularibus S. Spiritus, etiamsi professionem per eosdem emitti confuetam non emiserit, dummodo de aliquo Beneficio, seu bonis ad Archihospitale prædictum spectantibus, & ab illo dependentibus, aut membro, Domo, Ecclesia, Cappella, & Oratorio provisus fuerit, obitu, spolium dicti defuncti ad ejusmodi Archihospitale spectare omnino debeat, nec quispiam sub quovis prætextu sese ingerere valeat; fructus vero quorumcumque Beneficiorum hujusmodi tam maturati, & non exacti, quam ii, qui durante vacatione Beneficii prædicti, donec aliquis de eo ab eodem Præceptore, seu Commendatario pro tempore existente provideri contingat, ad liberam dispositionem ejusdem moderni, & pro tempore existentis Præceptoris, seu Commendatarii prædicti remaneant, qui de illis ad favorem, vel Archihospitalis prædicti, vel Ecclesiæ, seu Domus, & Prioratus, aut Canonicorum disponere possit.

Statuit spolia Canonicorum defunctorum, dictosque fructus spectare ad Archihospitale arbitrio Præceptoris erogantium.

§. 5. Decernentes ipsas præsentes literas semper firmas, validas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac illis, ad quos spectat, & pro tempore quandocumque spectabit, plenissime suffragari, & ab eis respective inviolabiliter observari, sicque in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac S. R. E. prædictæ Cardinales etiam de latere Legatos, seu eorum Vicelegatos, & Sedis prædictæ Nuncios sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter

judi-

judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque.

Data die 4. Martii 1749.

Datum Romæ Apud S. Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 4. Martii 1749. Pontificatus nostri Anno nono.

D. Card. Passioneus.

DE INDULTIS

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus testandi, & disponendi de Sacris Supellectilibus.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

INTER arduas Apostolici Ministerii Nostri curas, sicuti Nos oportet, non modo Patrem in abscondito orantes, sed publicis etiam Ecclesiæ officiis, sacrisque conventibus præsidentes, Divinam opem sine intermissione implorare; ita Nos decet Pontificii Sacelli, in quo pleraque hujusmodi officia per annum solemniter peraguntur, splendori, & cultui prospicere, ejusque rationibus, juribusque tuendis, debitum providentiæ studium impendere.

Card. Accorambonus sacram proprii Sacelli Supellectilem privato Oratorio Agnati sui legaverat. Sed Ministris Cameræ Apostoli ad illam pro Sacello Pontificio repetentibus.

§. 1. In ultimo, cum quo decessit, testamento bon. mem. Joseph S. R. E. Cardinalis Accoramboni nuncupatus, Sacelli sui domestici vasa argentea auro obducta, una cum reliqua sacra Supellectili, reliquit in usum similis Sacelli, quod ab Ignatio Accoramboni agnato in suis Ædibus Spoleti constituendum mandavit. Sed contendentibus Cameræ Nostræ Apostolicæ Ministris, invalidam hac in parte fuisse dicti Cardinalis dispositionem, & prædictam argenteam, aliamque supellectilem Pontificio Nostro Sacello adjudicari postulantibus; eaque controversia delata ad Tribunal Dilecti Filii Thesaurarii Nostri Generalis; hujus Auditor, omnibus attente perpensis, sententiam pro Nostro Pontificio sacello pronunciavit. A qua sententia quum Dilectus etiam Filius Philippus Accoramboni præfati Cardinalis hæres ad plenam Cameram appellasset, visum est Nobis universum Collegium Clericorum Præsidentium, aliorumque Officialium præfatæ Cameræ, quo die Causam hanc dijudicaturi erant, coram Nobis convocare; idque eo libentius fecimus, quod, quum omnia fere Curiæ Nostræ Tribunalia, per hos transactos Pontificatus Nostri annos, præsentia Nostra decoraverimus, nondum id erga illustre illud Officialium, & Judicum Apostolicæ Sedis Collegium præstiteramus.

Sententia secundum eos fertur. Causa discrutitur in plena Cameræ coram Sanctissimo. Resolutio priori Sententiæ conformis juxta modum a Pontifice

Itaque indicto coram Nobis die XII. mensis Janu. anni Domini MDCCXLVIII. Cameræ plenæ consessu, & partium rationibus per singulos Clericos in eadem suffragium ferentes, diligenter discussis, totius Collegii consensione Decretum prodiit: *Mandatum Domini Thesaurarii esse exequendum, & sententiam confirmandam, juxta modum a Sanctitate Sua declarandum quoad Candelabra, & Supellectilia excepta in Bulla Urbani VIII.*; quod ubi approbatione Nostra confirmatum fuit, mandavimus, ut universa domestici Sacelli prædicti Cardinalis Supellex, *Exceptis Candelabris, Malluviis, & Gutturniis*, Bacili, & Bacali *vulgo nuncupatis*, quæ quidem hæredi reliquimus, in Pontificii Sacelli Nostri Sacrarium inferretur.

§. 2. Hujus Resolutionis fundamentum agnitum fuit in fel. record. Prædecesso-

ris Nostri Urbani Papæ VIII. Constitutione CLXVI., quæ incipit; *Æquum est*, in qua alterius Prædecessoris Clementis Papæ VII. Constitutionem renovans, omniaque & singula indulta disponendi de sacra domesticorum Oratoriorum supellectile, S. R. E. Cardinalibus alias concessa, abrogans, decrevit, & statuit, ut sequitur: *Motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione Nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, etiam ipsam Constitutionem Clementis Prædecessoris hujusmodi innovantes, & ampliantes, quod de cætero perpetuis temporibus præfata omnia, & singula Mitras, Pluvialia, Tunicellæ, aliaque ornamenta, & vestimenta, ac Calices, Patenæ, Vasa etiam aurea, & argentea, aliæque res, & utensilia quomodolibet nuncupata, presertim benedicta, seu consecrata, quibus S. R. E. Cardinales nunc & pro tempore existentes, etiam præfatam, seu quamcumque aliam similem, vel dissimilem facultatem Apostolicam de illis disponendi, ac ad hæredes etiam ab intestato transmittendi, ut præmittitur, habentes, non solum in Cappella Pontificis, seu Processionibus, cæremoniis, & aliis functionibus Pontificiis præfatis, sed etiam in eorum Cappellis privatis hactenus, vel in futurum pro tempore quomodolibet usi fuerint, ad Sacristiam præfatam ipso jure spectent & pertineant, & ad illam deferri, illique realique realiter consignari debeant statim post obitum ipsorum Cardinalium, excepta una Tunicella pro quolibet Cardinali Diacono, & una Planeta pro quolibet Cardinali Presbytero, ac uno Pluviali pro quolibet Cardinali Episcopo, ac exceptis Candelabris, ac Malluviis, & Gutturniis,* Bacili, & Bocali *vulgo nuncupatis, etiam aureis, vel argenteis, hac perpetua valitura Constitutione Nostra statuimus, & ordinamus.*

declarandum Mandatum & de sacratio, Pontificis. Resolutionis ratio desumitur ex Constitut. Urb. VIII.

§. 3. Qui quidem lata lege, Pontificii Sacelli Sacrarii antiqua redintegravit jura, quæ jamdudum fel. rec. Prædecessor pariter Noster Julius Papa III. in sua Constitutione VII., cujus initium est: *Cum sicut*, his verbis asseruerat: *Hujusmodi paramenta, ac ornamenta Cappellæ ipsorum Cardinalium, quæ jam tanto tempore, quod ejus initii hominum memoria non habetur, Cappellæ Apostolicæ, in qua Missæ Papales celebrantur, devolvi consueverunt.* Id autem ad eam ætatem probabiliter referri potest, qua primum cœperunt Ecclesiastica Officia solemni, & publico ritu in Pontificii Palatii Sacellis persolvi, ex quo scilicet Romani Pontifices Avenione in Urbem reduces fuerunt. Non quod antea quoque in Apostolicis Ædibus Laterani, Oratoria, & Sacella minime existerent; sed quod in ipsis Sacri Conventus non haberentur, qui publice fieri solebant in Urbis Ecclesiis, & Basilicis, ad quas Stationes pro tempore indicebantur, ut ex Sancti Gregorii Homiliis in variis ipsius Urbis Ecclesiis habitis, & ex vetustis Ordinibus Romanis colligitur. Id autem quum in Avenionensi Civitate perfici minime potuissent, idcirco ibi in Apostolico Palatio Sacella ad Pontificalium solemnitatum usum erecta fuerunt; idque in causa fuit, ut Romæ quoque post Pontificum reversionem, magnifica in Apostolicis Palatiis Sacella extruerentur, in quibus pleræque functiones peragerentur, quæ antequam Pontifices Avenione Sedem figerent, ut supra dictum est, publice in Basilicis, aliisque Urbis Ecclesiis fieri consueverant.

Julius III. jamdudum Cappellæ Apostolicæ affecta declaravit Paramenta Sacra Cardinalium Olim Cappellæ Pontificiæ habebantur in Urbis Basilicis, & Stationum Ecclesiis.

Sacella in Palatio Apostolico ad pontificalium usum Avenione primum, deinde Romæ erecta fuerunt.

§. 4. Et sane in Ordine Romano, quem edidit Jacobus olim Sancti Georgii in Velabro Diaconus S. R. E. Cardinalis Cajetanus, qui Cardinalitiam Dignitatem a Bonifacio Papa VIII. Patruo suo accepit, nec verbum quidem legitur de Solemnitatibus in Pontificii Palatii Sacello habitis antequam Pontifices Avenionem migrarent. Contra vero in altero Ordine Romano, quem scripsit Petrus Amelius, postquam Pontifices Romam redierant, de Prædecessore Nostro Bonifacio IX. narratur, quod Beatæ Birgittæ Viduæ Canonizationem in Palatii Sacello peregerit, propterea quod ea nocte, quæ designatam hujusmodi Solemnitati diem præcessit, gravi morbo correptus fuisset non sine mortis periculo; a quo tamen ipsius Beatæ intercessione liberatus, sequenti die in Basilica Vaticana ritu solemni Missam celebravit. Præterea in Cæremoniali Augustini Piccolominei quondam Episcopi Pientini, quem sub auspiciis Leonis Papæ X. Christophorus Marcellus tanquam suum opus edidit, ubi de Dominica prima Adventus, aliisque per anni cursum solemnitatibus agitur, sæpe quidem Ecclesia, at sæpe etiam Sacellum, seu Cappella memoratur. Et quamvis recol. mem. Prædecessor Noster Sixtus Papa V. in sua Constitutione

Id probatur ex Ordinibus Romanis diversis temporibus editis.

Sixti V. consilium

XXII.

de restituendis Stationum celebritatibus contrariæ consuetudini.

XXII. , quæ incipit : *Egregia Populi Romani* , antiquam Consuetudinem quoad Functiones Pontificales in Basilicis , & Ecclesiis per Urbem celebrandas, in pristinum restituere volens , statos dies , certasque Ecclesias pro uniuscujusque solemnitatis celebritate designasset ; nihilominus usus invaluit, ut pleræque ex ipsis in Apostolicarum Ædium Sacellis peragantur.

Positis juribus Sacelli Pontificii non potuit Cardinalis Accorambonus, vigore Indulti personalis, sacram Supellectilem privatæ Capellæ legare.

§. 5. Porro jus istud, quo Cappella Apostolica a tanto jam tempore , ut præfertur, gaudere dignoscitur, & quidem ratione functionum , quæ in ea ab ipsis S. R. E. Cardinalibus, vel saltem cum eorum assistentia peraguntur , quæque continuum sacræ Supellectilis usum requirunt ; quodque, ut superius etiam demonstravimus , a Prædecessore Nostro Urb. Papa VIII. speciali Constitutione assertum , & confirmatum fuit ; non ita labefactari visum est, in casu , de quo agebatur , per Indultum a fel. record. Benedicto Papa XIII. per Literas in forma Brevis concessum prædicto Josepho Cardinali, ut harum Literarum vigore potuerit hic præfatam Cappellæ suæ Supellectilem domestico hæredis Oratorio legare.

Immo idipsum Indulti vigorem ademit, & Urbani legem in integrum restituit.

§. 6. Quamvis enim in hujusmodi Literis præfatæ Urb. VIII. Constitutioni expresse fuerit derogatum , eidemque Cardinali plena, & ampla concessa sit facultas testandi, & disponendi de omnibus, & singulis Mitris , & vestimentis Ecclesiasticis, & aliis rebus , & utensilibus Divino cultui dicatis, seu destinatis, aureis, seu inauratis, tam privatæ Cappellæ ipsius Cardinalis , quam iis , quibus in Cappellis, Cæremoniis, Processionibus, & aliis Functionibus Pontificiis usus fuisset ; Cum tamen idem Cardinalis de præmissis non disposuerit juxta formam in præfato Indulto præscriptam , prædicta Urbani VIII. Constitutio suam vim , auctoritatemque recuperat , & in illius sequelam , jure meritoque judicatum, rescriptumque fuit , ut supra narravimus.

Indultum enim formam disponendi præscripsit favore Capellæ publicæ.

§. 7. Quod autem prædictus Cardinalis de sacra Oratorii sui supellectile ad formam Indulti non disposuerit , in dubium minime revocatum est . Etenim quum in relatis Benedicti Prædecessoris Literis ea conditio expresse apposita legatur : *Dummodo tamen de illis in favorem alicujus Ecclesiæ , seu Cappellæ , vel Loci Pii , arbitrio tuo disponas :* Quumque Cardinalis Accorambonus de præmissis omnibus disposuerit in favorem Cappellæ Spoleti in suis Ædibus erigendæ ; clarum est , servatam ab eo non fuisse formam in Pontificio Indulto sibi præscriptam . Nec enim ullius momenti, ad casum, de quo agitur, reputata fuit quæstio , quæ inter Partium defensores agitabatur , an scilicet ea Loca, quæ in privatis Domibus ad Sancti Sacrificii celebrationem destinantur, *Cappellæ* nomine , vel potius *Oratorii* appellanda sint ; aut , etiamsi *Cappellæ* nuncupari possint , an saltem ad aliquam distinctionem statuendam inter eas, aliasque Cappellas, quæ in publicis Ecclesiis erectæ sunt , & Altaria lateralia continent , *Cappellæ privatæ* appellari debeant. Nam si advertatur , *Cappellæ* nomen in præcitato Brevi medium regere locum inter *Ecclesiam*, & *Locum Pium*, quæ sane nomina ad publica dumtaxat loca referri possunt ; ait siquidem Breve in loco supra relato: *In favorem alicujus Ecclesiæ , seu Cappellæ , vel Loci Pii , arbitrio tuo disponas* ; facile erit exinde inferre, Pontificem id intelligi voluisse non de Cappella privata in domesticis ipsius Cardinalis Ædibus extructa , vel extruenda , sed de pubblica Cappella intra alicujus Ecclesiæ ambitum constituta . Eoque magis id rationi consonum apparet , quod quum præfatis Prædecessoribus Nostris, in suis Constitutionibus pro Sacello Pontificio editis, propositum sit, non solum Cameram Apostolicam a tot, tantisque expensis pro ipsius Sacelli apparatu necessariis aliqua ex parte sublevare ; verum etiam aliquem justum modum imponere privilegio, quod S. R. E. Cardinalibus concedi consuevit, de bonis etiam ex Ecclesiasticis proventibus acquisitis, in favorem propinquorum testandi, & disponendi ; quo scilicet , si ex Cardinalium testamentis reliqua eorum bona ad propinquos deferantur (quemadmodum de bonis præfatis Cardinalis evenisse dignoscitur) , sacra saltem vasa , atque ornamenta , vel juxta præscriptum Constitutionum generalium, ad Pontificiæ Cappellæ Sacrarium devolvantur, vel juxta Indultorum formam , in alicujus Ecclesiæ , seu Cappellæ , vel Locii Pii beneficium cedant : porro si Indulta hujusmodi etiam de Cappellis privatis, quæ in Hæredum Domibus sunt, intelligi deberent, provida Pontificum mens,

Et ratio suadet.

optato

optato fraudaretur effectu; quum satis constat in diem contingere, ut Ædium Domini hujusmodi domestica Oratoria in usum propriæ habitationis convertant; eorundem vero sacra supellex, jure dominii, quod Hæredes liberum in eam exercent, sæpe venalis fiat, ac, dummodo ejus æstimatio ratione benedictionis, aut consecrationis non augeatur, illius pretium libere & licite in Dominorum commodum redigatur.

§. 8. Frustra vero præfati Testamenti Defensores replicabant, Cardinalem hæredem promptum & paratum esse ad pubblicam Cappellam, sive Oratorium publicum construendum prope domesticas suas Ædes; idque ipsi negari non posse contendebant, propterea quod laudatum Benedicti Prædecessoris Indultum, non ipsi solum Cardinali facultatem tribuerat ita de præmissis testandi & disponendi, sed etiam *illa ad hæredes suos, si ipsum intestatum mori contingeret, transmittendi, dummodo tamen de illis in favorem alicujus Ecclesiæ, seu Capellæ, vel Loci Pii, vel ipse arbitrio suo disponeret, vel ipsius hæredes, & successores, quatenus ipse ab intestato decederet, disponerent*, ut in iisdem legitur. Prætermissis enim aliis responsionibus, visum est, ipsius Cardinalis Testamentum, quo de Cappellæ suæ suppellectili, ut præfertur, disposuit, prætensam hæredis facultatem ex Indulti Literis desumptam, penitus de medio sustulisse. Hæc siquidem facultas in Literis ipsis Hæredi concessa erat, pro eo casu dumtaxat, quo Cardinalis ipse nihil disposuisset: *si te intestatum mori contigerit &c. quatenus ab intestato decedas &c.* sed alium casum sane non recipiebat, quo scilicet idem Cardinalis testamentariam dispositionem exarasset; at Pontificio Innulto minime conformis, fuit illa, quam hactenus examinavimus, quæque causam dedit, ut Urbani Lex pro Pontificio Sacello dudum statuta, vim suam resumpsisse censeretur.

Irritum quoque remansit privilegium transmittendi ad Hæredes, ut hi favore Capellæ publicæ disponerent.

Nam illud obtineret dumtaxat, si quid a Cardinali dispositum fuisset.

§. 9. His potissimum fundamentis quum innixum fuerit Rescriptum a plena Camera coram Nobis dicta die congregata editum, Nos illud, iisdem de causis, jam tunc approbatione nostra ratum fecimus, & nunc tenore præsentium, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine, confirmamus & roboramus. In quo non id Nobis propositum est, ut quidquam detrahamus legitimis Privilegiis, quæ Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, non solum propter conspicuam eorum Dignitatem, sed etiam propter gravissimos labores, quos pro Apostolica hac Sancta Sede assidue sustinent, jure ac merito concessa dignoscuntur; quum etiam Nos ipsi Prædecessorum nostrorum vestigiis insistentes, similia Indulta disponendi de sacris supellectilibus libenter concesserimus iis, quos ad Cardinalitiam dignitatem assumpsimus; sed eo dumtaxat spectamus, ut conditiones, quæ in eorum Indultis provide apponuntur, suum debitum sortiantur effectum; ipsique, si concessis facultatibus uti voluerint, de sacris hujusmodi supellectilibus erga Ecclesias, seu Cappellas publicas, aut Loca Pia, benefici sint. Quod ubi in animum induxerint, Nos sane, salva Privilegiorum ipsis concessorum amplitudine, & per modum consilii, ab æquitatis tamen ratione, ut Nobis videtur, minime sejuncti, eosdem vehementer hortamur, ut eas potissimum Ecclesias præ oculis habeant, quas, sive Metropolitanas, sive Cathedrales, sive Abbatiales, aut ad Ecclesiastica ipsorum Beneficia spectantes, gubernaverint, & obtinuerint; quas quidem Ecclesias beatæ memoriæ Prædecessor Noster S. Pius Papa V. in hoc rerum genere tam amplo Privilegio donavit, ut in sua Constitutione XXXXII. quæ incipit *Romani Pontificis*, decreverit, & declaraverit, quæcumque ornamenta, paramenta, vasa, & alia utensilia sacra ad usum, & Cultum Divinum in privatis Cappellis, & Oratoriis Episcoporum, Abbatum, aliorumque Ecclesiastica Beneficia obtinentium alias destinata, sub appellatione Spoliorum Cameræ Apostolicæ deditorum minime venire debere, nec etiam sub quibusvis testandi facultatibus, & Indultis comprehendit; sed ad singulas Ecclesias, Monasteria, & Beneficia, in quibus prædicti resederint, aut quibus præfuerint, seu quæ alias obtinuerint, omnino spectare, & pertinere. Tum etiam pari ratione iisdem commendamus Ecclesias illas, quarum titulum ac Regimen ipso Cardinalatus ordine obtinuerint, quæ etiam in Sancta Synodo Lateranensi

Pontifex itaque plenæ Cameræ rescriptum confirmat.

Adhortatio ad Cardinales circa sacrorum Vasorum, & supellectium dispositiones desumpta ex præscripto Constitutionis 42 Sancti Pii V.

Item ex Concilio Lateranensi V.

nensi V. impense ipsis commendatæ fuerunt, ut videre est in Cap. II. Bullæ super Reformatione Curiæ a rec. memor. Prædecessore pariter Nostro Leone Papa X. in ipsius Synodi sessione IX. promulgatæ.

Clausulæ pro præmissorum firmitate.

§. 10. Volumus autem præsentes Literas, in dicta Camera, ejusque Libris, ad formam Constitutionis rec. memor. Prædecessoris quoque Nostri Pii Papæ IV. de registrandis, admittendas, & registrandas, & in eis, contenta quæcumque, etiam ex eo, quod dictus Philippus, & forsan alii desuper interesse habentes, seu habere prætendentes illis non consenserint, aut non sufficienter auditos se fuisse contendant, nullo unquam tempore de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seu intentionis Nostræ, aut ex alio quovis defectu, etiam substantiali, aut ex alio quovis defectu, etiam substantiali, aut ex alio quovis capite, etiam in corpore juris clauso, seu occasione, vel causa, etiam quantumvis justa, rationabili, & privilegiata, notari, impugnari, invalidari, & retractari posse, sed ipsas præsentes Literas semper validas, firmas, & efficaces existere & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac Sacrario Sacelli Nostri plenissime suffragari.

Aliter judicari prohibetur.

§. 11. Sicque & non aliter in præmissis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Camerarium, & alios Cardinales; etiam de Latere Legatos, necnon dictæ Cameræ Præsidentes Clericos, aliosque Officiales, nunc, & pro tempore existentes, in quavis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

Derogatio contrariis.

§. 12. Non obstantibus præmissis, & præsertim prædicta lite, seu controversia hujusmodi, cujus statum, & merita, & alia quæcumque etiam specificam, & individuam mentionem, & expressionem requirentia præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis haberi, illamque penitus, & omnino extinctam esse, & fore etiam decernimus; Necnon, quatenus opus sit, nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula de Jure quæsito non tollendo, & quibusvis usibus, & consuetudinibus, & actibus, ex interpretatione Indultorum S. R. E. Cardinalibus prædictis super facultate de bonis, & rebus propriis testandi, necnon illa, & alias ad hæredes ab intestato transmittendi concessorum, in contrarium præmissorum forsan introductis & gestis: Privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apostolicis ejusdem S. R. E. Cardinalium Collegio, ac Ecclesiis, & Locis quibuslibet, & quibuscumque Personis, cujuscumque status, gradus, conditionis, qualitatis, & Dignitatis, etiam individua expressione dignis, etiam in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis: Quibus omnibus, & singulis, cæterisque contrariis quibuscumque, etiam pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenore hujusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita observata exprimerentur, & insererentur, præsentibus pro plene, & sufficienter expressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum specialiter, & expresse derogamus, eaque respective nullatenus obstare decernimus.

Fides præstanda transumptis.

§. 13. Volumus etiam, ut earumdem præsentium transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem fides ubique Locorum tam in Judicio, quam extra illud habeatur, quæ haberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Sanctio pœnalis.

§. 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, confirmationis, hortationis, commendationis, decreti, derogationis, & voluntatis infrin-

infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dom. X. Kal. Maj. Pontificatus Nostri Anno Nono. Dat. Pontif. anno 9. die 22. Aprilis 1749.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

V I S A D E C U R I A.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 7. Maji ejusdem Anni.

A B B A T I M O N A S T E R I I

Campidunensis Ordinis S. Benedicti, ejusque Successoribus in perpetuum conceditur facultas ministrandi Sacramentum Confirmationis Christifidelibus suæ Jurisdictioni spirituali subjectis.

B E N E D I C T U S E P I S C O P U S XXVII.

S E R V U S S E R V O R U M D E I.

Ad futuram rei memoriam.

Proemium.

SUPREMA dispositione, cujus inscrutabili Providentia ordinationem suscipiunt universa, super eminenti Apostolicæ Dignitatis specula, nullis nostris licet suffragantibus meritis, sed solum per ineffabilem Divinæ Bonitatis abundantiam constituti, & in illius domo dispensatores effecti, ad ea, per quæ Monasteriorum quorumlibet, illorum præsertim, quæ ab antiquo tempore fundata, variisque privilegiis, & gratiis a Summis Pontificibus condecorata reperiuntur, & in quibus utpote perinsignibus Personas præcipua generosi stemmatis nobilitate fulgentes Altissimo famulatum exhibere percipimus, decori, & opportunitati, nec non illorum subditorum spiritualibus commodis, Divinique cultus augmento per novæ concessionem gratiæ per amplius consulitur, vota libenter intendimus, ac in his Pastoralis Officii nostri partes favorabiliter impartimur, prout Locorum, & Personarum hujusmodi qualitatibus, ac circumstantiis matura consideratione pensatis ad Omnipotentis Dei, ejusque Gloriosissimæ Genitricis Virginis Mariæ laudem, & gloriam, devotionis quoque Christifidelium propagationem in Domino conspicimus salubriter expedire.

§. 1. Sane pro parte Dilecti Filii Engelberti & in Sirgestein moderni Abbatis Monasterii, Abbatiæ Ducalis & Imperialis nuncupati, Beatæ Mariæ Virginis in Cœlos assumptæ Oppidi Civitatis Campidunensis Ordinis Sancti Benedicti nullius Diœcesis Provinciæ Moguntinæ, Sacri Rom. Imperii Principis Nobis nuper exhibita petitio continebat; quod dictum Monasterium, alias & usque de anno Domini se- Insigni Privilegio Abbati, & Monasterio Campidunensi dudum concessa.

ni septingentesimo septuagesimo tertio a Beata Hildegarde fundatum, unum exprincipalioribus dicti Ordinis Monasteriis tam in spiritualibus, quam in temporalibus existit, illiusque pro tempore existens Abbas, nedum inter præcipuos Sacri Romani Imperii Principes in Dieta Ratisbonensi Sedem, ac Votum, & Vocem habet, sed etiam pro tempore existentis Romanorum Imperatricis perpetui Archimarescalli munere fungitur, ac in pluribus sibi subjectis Oppidis, & Locis Campidunensis Ducatus, & ditionis temporalem; in primodicto vero Monasterio, quod Sedi Apostolicæ immediate subjectum existit, ac in Parochiali Ecclesia Sancti Laurentii dicti Oppidi Campidunensis spiritualem, ac exemptam, & Ordinariam exercet Jurisdictionem, quampluribus etiam, tum Apostolica a diversis Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, tum Imperiali, & qualibet alia respective auctoritate concessis & elargitis, & Monasterium primodictum, illiusque Abbas, & Monachi pro tempore existentes gaudent Indultis, gratiis, privilegiis, facultatibus, exemptionibus, immunitatibus, præeminentiis, & antelationibus, & ipse Engelbertus Abbas nuper speciali Abbatialem Ducalem nuncupatam Ecclesiam sub invocatione Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum Gordiani, Epimachi, & Castoli Martyrum noviter restauratam, consecrandi facultate a Nobis decoratus fuit.

Nova petitio, ejusque fundamenta.

§. 2. Si autem, sicut eadem petitio subjungebat, aliud valde quidem opportunum dicto Engelberto Abbati, illiusque successoribus primodicti Monasterii Abbatibus pro tempore existentibus, a Nobis, & Sede Apostolica præfata concederetur Indultum, videlicet, ut ipse Engelbertus Abbas, ejusque successores primodicti Monasterii Abbates pro tempore existentes præfati, Sacramentum Confirmationis utriusque sexus Christifidelibus subditis primodicti Monasterii, & Parochialis Ecclesiæ præfatæ Parochianis tantum ministrare possint, hoc profecto, & ad Catholicæ Religionis bonum, & ad dictorum subditorum animarum salutem plurimum conferret; Quandoquidem cum dicti subditi, non sine gravi eorum incommodo & molestia, ad alia Loca pro dicto Sacramento Confirmationis suscipiendo se conferre coguntur, inde evenit, quod ipsi aut Sacramentum hujusmodi nonnisi in provecta ætate suscipiunt, vel, ut sæpius accidit, absque dicto Sacramento vitam misere ducentes, ab humanis decedunt. Hinc dictus Engelbertus Abbas, qui hæreticos in dicto Oppido degentes ad Fidem Catholicam amplectendam pari sollicitudine, & zelo, & non sine effectu perducere curat, dictos subditos, & Parochianos Catholicos, & præsertim noviter ad dictam Fidem conversos, ad hoc ut ipsi fortius, & validius in spirituali lucta contra animæ inimicos dimicare queant, Confirmationis Sacramento hujusmodi in congrua, & conveniente ætate muniri summopere exoptat: Quare pro parte dicti Engelberti Abbatis Nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus dictorum subditorum, & Parochianorum indemnitati, eorumque animarum saluti in præmissis opportune consulere de benignitate Apostolica dignaremur.

Indultum, de quo in Rubrica, conceditur Abbati, ejusque successoribus in perpetuum.

§. 3. Nos igitur, qui, quantum cum Domino possumus, spiritualem Christifidelium consolationem, & utilitatem pii Patris affectione prosequimur, opemque, & operas nostras ad id impendimus efficaces, præfato Engelberto Abbati specialem gratiam facere volentes, ipsumque Engelbertum Abbatem a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis a jure, vel ab homine quavis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium tantum consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati; eidem Engelberto Abbati, illiusque successoribus primodicti Monasterii Abbatibus pro tempore existentibus præfatis, ut ipsi indumentis Pontificalibus induti, recepto prius Oleo Sacro a quocumque Catholico Antistite, gratiam, & communionem dictæ Sedis Apostolicæ habente confecto, dictum Confirmationis sacramentum subditis dicti Monasterii, & Parochialis Ecclesiæ præfatæ Parochianis, spirituali Jurisdictioni ipsius Engelberti Abbatis, & pro tempore existentis Abbatis, primodicti Monasterii subjectis tantum quocumque tempore conferre possint & valeant, Apostolica auctoritate earumdem tenore præsentium perpetuo concedimus, & indulgemus, ac plenam, & liberam, & omnimodam facultatem, & potestatem desuper impertimur.

§. 4. Non

§. 4. Nec non ipsum Engelbertum Abbatem, ejusque successores primodicti Monasterii Abbates pro tempore existentes præfatos desuper a quoquam quavis auctoritate, fungente, vel dignitate fulgente, sub quovis prætextu, colore, vel ingenio, causa, & occasione inquietari, perturbari, aut quovis modo impediri nullatenus unquam posse; sicque & non alias per quoscumque Judices Ordinarios, vel Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, Vice-Legatos, Sedisque Apostolicæ præfatæ Nuncios judicari, & definiri debere; Et si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac etiam in Synodalibus, Provincialibus, Generalibusque Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, ac, quatenus opus sit, dicti Ordinis, & Monasterii primodicti, etiam Juramento, Confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, perpetuæ concessionis, indulti, licentiæ, & facultatis, impartitionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Decreta Clausulæ, Derogationes.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimonono, sexto Kalendas Maji Pontificatus Nostri Anno Nono. Dat. die 16. April. 1745.

SUPER CONSERVATORIIS

Virginum Anglicanarum nuncupatarum,

BENEDICTUS EPISCOPUS XXVI.

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

QUAMVIS justo Dei Omnipotentis judicio nullus finis sit arduis, acerbisque curis, gravibusque molestiis, quæ Nobis undique ac sine intermissione circumstant, & opprimunt: attamen constitutum Nobis est, cœlestis auxilii fiducia, animum non despondere: & quoniam, ipsius Dei beneficio, neque vires, neque rerum, & negotiorum reminiscentia Nos in hac provecta jam ætate destituunt, nullum Nobis credimus detrectandum esse laborem, quemcumque ad optimum Ecclesiæ Sanctæ regimen humilitati Nostræ commissum conducere posse reputemus. Itaque quoties exorientium controversiarum natura Apostolicæ auctoritatis judicium requirere videtur, Nostramque operam, aliorum consilio adjutam, ad earum rectam decisionem haud inutilem fore judicamus; eas ipsas ab inferioribus quibuscumque Judicibus, & Tribunalibus avocatas, cognitioni Nostræ reservare, ac judiciali sententia prolata, dirimere, ac terminare consuevimus. Exordium. Pontifex pro Ecclesiæ regimine quandoque causas ad se avocat, illasque cum aliorum Consilio decidit.

§. 1. Huic instituto nostro inhærentes, quum quædam controversia non ita pridem exorta fuisset inter Curiam Episcopalem Augustanam ex una, & duo Conservatoria Virginum Anglicanarum nuncupatarum, unum nimirum in ipsa Civitate Augustæ Vindelicorum, alterum vero Mindelheimi, ejusdem Augustanæ Diœcesis Oppido, existentia, ex altera partibus: & dicta quidem Episcopalis Curia præfatis Conservatoriis præceptum fecisset, ut suam Ordinariam auctoritatem recognoscerent, sibique debitam exhiberent obedientiam, quam cuidam prætensæ Generali Superiorissæ Monachii commoranti ab illis præstari asserebat; præfatum vero Controversia orta fuit inter Curiam Episcopalem Augustanam & duo Conservatoria Virginum An-

Con-

glicanarum super obedientia Episcopo Augustano præstanda. Hujus controversiæ occasione, aliæ quæstiones excitatæ super essentia, & identitate Instituti dd. Virginum, & super Persona quondam Mariæ VVarth Fundatricis ac ejus reprobati Instituti.

Conservatorium in Civitate Augustana positum hujusmodi præcepto prompte paruisse, sed alterum Mindelheimi existens eidem obtemperare recusasset; quapropter prædicta Episcopalis Curia ad quosdam actus adversus Conservatorium hujusmodi processisset; cumque animadversum a Nobis esset, occasione hujus controversiæ, nonnullas alias moveri quæstiones tam super instituto Jesuitissarum, quod idem esse dicebatur, cum prædictarum Anglicanarum Virginum instituto, quam super persona, & meritis defunctæ quondam Mariæ VVart, seu de Guardia nuncupatæ, dictarum Jesuitissarum Instituti olim Fundatricis: Nos, quibus compertum erat, plura de hujusmodi Instituto, ejusque Fundatrice prædicta, a Scriptoribus referri, & asseri, quæ minime consentanea sunt Actis authenticis, & indubiis monumentis, quæ super ipsis, in Regestis Congregationum Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium, tam generalium Inquisitorum adversus hæreticam pravitatem deputatorum, quam negotiis Propagandæ Fidei præpositorum, asservantur; hæc omnia ad Nos afferri jussimus; ac deputata peculiari Congregatione, in quam adlegimus Venerabilem Fratrem Nostrum Xaverium Episcopum Prænestinum S. R. E. Cardinalem *Gentili*, Dilectosque Filios Nostros Joachimum Tituli S. Cæciliæ *Portocarrero*, Carolum Albertum Tituli Sanctæ Mariæ de pace *Cavalchini*, & Joachimum Tituli Sanctæ Crucis in Hierusalem *Besozzi*, ejusdem S. R. E. Presbyteros Cardinales respective nuncupatos, nec non Venerabilem Fratrem Josephum Archiepiscopum Damascenum, Congregationis super negotiis, & Consultationibus Episcoporum, & Regularium Secretarium, quem huic etiam peculiari Congregationi a Secretis esse jussimus, ac dilectum Filium Magistrum Clementem Argenvillers Auditorem Nostrum; atque his omnibus coram Nobis die XXI. mensis Julii an. Domini MDCCXLVIII. congregatis, & diligenti super præmissis omnibus tractatu habito; quum eorum sententia fuerit, ut nonnulla, quæ inferius subjicientur, Decreta, & Rescripta fierent, atque ederentur; ea Nos quidem jam tunc approbavimus, & rata esse voluimus; & nihilominus nunc iterum, tenore præsentium, atque evidentiore hac Apostolicæ auctoritatis significatione roborata, perpetuam vim, & firmitatem habere decernimus, atque statuimus.

Pontifex super integro negotio deputat Congregationem particularem. Decreta dictæ Congregationis, auditis partibus, facta, ut infra, a Pontifice approbantur.

§. 2. Sed quoniam difficile, imo fere impossibile foret intelligere, quibus veluti fundamentis hujusmodi Decretorum justitia innitatur, non cognitis prius his, quæ ex præfatis Regestis juridice desumpta esse diximus; necesse est hic nonnullas facti notitias præponere. Eæ autem sunt, quæ sequuntur.

Præmittuntur ea quæ de gestis dictæ Mariæ, ejusque prætenso instituto, in Tabulariis S. Inquisit., & Congreg. de Prop. Fide habentur.

I. Quædam Maria VVarth, seu de Guardia nuncupata, postquam anno MDCIX. quemdam Mulierum Convictum Audomaropoli, ad bonum finem, ut credi potest, aperuerat; aliosque similes deinde in aliis Belgii Locis, & in Leodiensi, Trevirensi, & Coloniensi Civitatibus constituerat; sub Pontificatu felicis recordationis Prædecessoris Nostri Gregorii Papæ XV. anno MDCXXI. ad Urbem accessit, novi instituti sui confirmationem ab Apostolica Sede impetratura.

Maria VVarth nonnullis Mulierum Conservatoriis in Belgio fundatis Anno 1621. Romam venit, petens instituti sui confirmationem. Congreg. de Prop. Fide, Cleri Anglicani querelis excitata, in Institutum ipsum inquirit.

II. Comparuit anno MDCXXIV. apud Congregationem Cardinalium negotiis Propagandæ Fidei præpositorum Procurator Cleri Anglicani, graviter expostulans, quod magnum detrimentum Missionibus inferretur ex ratione vivendi, quam præfati Instituti Mulieres sequebantur; Id quod in causa fuit, ut ipsius Instituti examen existenti Cardinali Millino committeretur.

III. Quum anno MDCXXVIII. Episcopus Viennensis tunc pariter existens S. R. E. Cardinalis Clesselius nuncupatus eidem Congregationi exposuisset quamdam hujusmodi Mulierum Domum in sua Civitate, seipso inconsulto, apertam fuisse; & quid sibi circa eam agendum esset, ab ipsa Congregatione exquisiisset; coacta eodem anno coram recolendæ memoriæ Urbano Papa VIII. prædictorum Cardinalium Congregatione, decretum fuit, ipso Prædecessore Urbano annuente, ut Apostolicæ Sedis Nuntiis per diversas Regiones constitutis demandaretur præfati Instituti, & erectarum respective Domuum omnimoda extirpatio, & suppressio. Et quoniam prædictæ Mulieres se a Presbyteris Societatis Jesu directas esse jactabant, injunctum fuit tunc existenti Generali ipsius Societatis Præposito, ut, quatenus id verum esset, subditis suis omnibus directe inhiberet, ne se in directione Convictuum quarumcumque Mulierum immiscerent: quum id ipsius Societatis Instituto contrarium

rium dignosceretur, cujus Fundator S. Ignatius, quum Romam advenisset pro obtinenda ejusdem Instituti confirmatione, accepissetque piam quamdam Mulierem Elisabetham Rosellam nomine, in Urbem se pariter contulisse, eo consilio, ut facultatem obtineret, una cum aliis Piis Mulieribus sub Instituti regula conviven di, postulavit ipse, & obtinuit a Romano Pontifice, tam pro se, quam pro universa Presbyterorum a se institutorum Societate, ut a cura, & directione Mulierum in Religiosis Domibus conviventium, perpetuo liberi, & immunes esse deberent.

Ob novas adversus ipsum Cardin. Clesselii querelas, Urbanus XIII. de consilio Congr., Institutum supprimi mandat. Et quatenus Presbyteri Soc. Jesu dictas Mulieres dirigerent, injungitur illius Præposito Generali, ut id, tamquam ab ejus Instituto alienum prohibeat,

IV. Dum anno sequenti Apostolicæ Sedis Nuntii Pontificiorum mandatorum executionem respective urgebant, jamque suppressæ fuerant dictarum Mulierum Domus, quæ Audomaropoli, Leodii, & Coloniæ Agrippinæ antea extiterant; quum Nuntius Coloniæ agens Trevirensem similiter earum Domum supprimere aggrederetur; comparuit quædam Mulier, Cambiani nuncupata, quæ se ipsius Instituti Visitatricem asserens, vigore Literarum Patentium sibi a prætensa Præposita Generali Maria VVarth concessarum, ipsius Nuntii conatibus, magna vi & contentione se opposuit. Maria enim, in Urbe adhuc degens, statim ac intellexit, quid ferrent Pontificia mandata, omnem rationem inire studuit, ut ea effectu fraudaret; suasque sequaces ubique existentes per Encyclicas Litteras admonuit, ne iis obtemperarent. Itaque prædictus Nuncius, ad evitanda majora scandala, nunc quidem ab incœpto desistere satius habuit.

V. Hujus rei relatione a Nuntio Romano transmissa, prædictoque Cardinali Clesselio magis magisque instante pro intelligenda Pontificis voluntate circa Domum, quæ Viennæ, ut supra dictum est, aperta fuerat: quum etiam nonnulli hujusmodi Instituti Mulierum convictus, quos Bononiæ, Forosempronii, atque etiam Romæ clam constitutos fuisse compertum est, quamprimum suppressi, & extirpati fuissent; totius negotii cognitio ab ipso Urbano Prædecessore ad alteram prædictam Congregationem Cardinalium, S. Officii nuncupatam, remissa fuit.

Supprimuntur aliquot Domus Dictarum Mulierum. Sed aliarum suppressio suspenditur, ob earumdem resistentiam, quam fovet Maria Vvarth.

VI. Ex hujus Congregationis sententia & consilio, quum judicatum fuerit, opportunum, & expediens fore, ut Pontificia Decreta pro suppressione prædicti Instituti jam prolata, Apostolicæ Constitutionis robore firmarentur, idem Urbanus Prædecessor Anno Incarnationis Dominicæ MDCXXXI. idibus Januarii Apostolicas Literas sub Plumbo edidit, incipientes: *Pastoralis Romani Pontificis*, quibus prætensam Congregationem Mulierum, seu Virginum, Jesuitissarum nuncupatarum, penitus, & perpetuo abolevit, ejusque Congregationis assertas Visitatrices, Rectrices, & præpositam Generalem, aliasque Officiales quascumque, Officiis, muneribus suis de facto usurpatis privavit; eisdemque, & aliis Mulieribus, seu Virginibus, hujusmodi prætensæ Congregationi antea de facto adscriptis, ne insimul, & in communi de cætero degere, & tractare, aut se pro Religiosis, seu prætensæ hujusmodi Congregationis sequacibus, ullo modo degere, multoque magis ne alias Virgines, seu Mulieres in ipsius reprobati Instituti societatem deinceps admittere, aut recipere auderent, sub excommunicationis majoris, aliisque pœnis, districte prohibuit, easque omnes, quæ in ipsa suppressa Congregatione, & relative ad illius legitimam subsistentiam, vota quæcumque emiserant, ab hujusmodi votorum obligatione omnino solutas, & liberas esse declaravit; ut fusius legi potest in ipsa Constitutione. Denique tam ipsam Mariam VVarth, quæ interim in Belgium se receperat, quam præfatam Cambiani, in custodiam dari jussit.

Causa gravior efficitur & ad Tribunal S. Officii remittitur. Anno 1631. prodiit Constitutio Urbano VIII. qua prætensum Institutum dictarum Mulierum Jesuitissarum nuncupat. penitus abolatur.

Ipsa Maria, cum altera sequare, in custodiam traditur.

VII. Sequuta utriusque detentione, ambæ ad Urbem decenter translatæ, atque hic clementer exceptæ fuerunt, ipsiusque Apostolicæ Sedis sumptibus in libera custodia asservatæ, facto utrique præcepto, ut Urbem ipsam, Carceris loco haberent, atque una ab altera seorsim viverent. Cum autem agnitum fuerit, Mariam quidem seditiosas illas Encyclicas Literas, de quibus supra dictum est, aliis Literis tempestive datis revocasse; alteram vero, Cambiani nomine, muliebri potius levitate atque impetu abreptam, quam consulto, & malitiose peccasse; post factam iisdem facultatem simul convivendi, ac sedulo exploratam utriusque agendi rationem; quum prædicta Maria VVarth adversa conflictaretur valetudine, eamque ob

Romam ambæ adducuntur, ibique loco carceris detinentur, usque ad annum 1637.

rem.

Earum errores benigne recusantur. Anno 1637. Mariæ permittitur ut valetudinis causa Leodium se conferat.

rem Viterbii balnea, de licentia præfatæ Cardinalium Congregationis, nullo fructu adiisset; tandem anno MDCXXXVII. indultum illi fuit, ut Leodium cum suo comitatu proficisceretur, quo convalescere posset beneficio illius aeris, quem alias salubrem experta fuerat.

Post ulteriora S. Sedis mandata, nil amplius de Jesuitissarum instituto auditur. Novum Institutum Virginum Anglicanarum Innocentio XII. commendatur a variis Germaniæ Principibus. Regularum examen committitur Congregationi Concilii, quæ Regulas ipsis approbat. Approbatio confirmatur Literis Apostolicis Clementis XI.

VIII. Non ideo tamen Apostolica Sedes susceptum consilium curamque abjecit de Jesuitissarum Domibus, seu Convictibus abolendis, & extirpandis; qua de re extant posteriora mandata a prædicta Sancti Officii Congregatione transmissa, & præcise ad Apostolicum Nuntium Coloniæ degentem anno MDCXL. Cumque deinceps de earum Instituto nihil amplius auditum fuerit; sub Pontificatu demum felicis recordationis Prædecessoris Nostri Innocentii Papæ XIII. plurium tam Ecclesiasticorum, quam Sæcularium Germaniæ Principum preces ad Apostolicam Sedem delatæ fuerunt, quibus petebatur Confirmatio Instituti quarumdam Virginum Anglicanarum nuncupatarum, quæ in variis per Angliam, & Belgium Locis constitutæ dicebantur. Cujus rei cognitio quum a Pontifice demandata fuisset Congregationi S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ab hac vero exhibitarum Constitutionum revisio delegata fuisset bonæ memoriæ Leandro Cardinali Colloredo nuncupato; his demum, aliisque ad rei summam pertinentibus in ipsa Congregatione mature perpensis, approbatæ fuerunt prædictarum Virginum Regulæ; earumque approbatio deinde a similis memoriæ Prædecessore Nostro Clemente Papa XI. præfati Innocentii successore, confirmata fuit, quum is Apostolicas Literas edidit, incipientes: *Inscrutabili*: Datas sub Annulo Piscatoris die 13. Julii anni MDCCIII.

Ex præmissis male intellectis, falsæ inferuntur consequentiæ favore Instituti Jesuitissarum. Indulgentiæ Sedis Apostolicæ erga Mariam Varth; hujus innocentiam non probat. Erectiones novarum Domorum Jesuitissarum, si quæ contra Constitutionem Urbani factæ sint, nil aliud probarent, nisi deteriorem contumaciam.

§. 3. Verum, ex eo quod præfatæ Mariæ VVarth permissus fuit regressus in partes Belgii, ipsaque deinde marte suo in Angliam transmisit, sequentibus vero temporibus, alia Jesuitissarum Conservatoria, ut asseritur, fundata fuerunt, ac tandem Clemens XI. supracitatas edidit Literas super approbatione Constitutionum Virginum Anglicanarum, duo Religiosi Viri Corbinianus Khamm, & Franciscus Schmalzgrueber, ille in *Hierarchia Augustana in Prodromo Partis Tertiæ Regularis Relatione VI pag.* 506. *& seqq.* hic autem in suo *Consilio LVI. Tom.* 1. hanc deduxerunt consequentiam, quod scilicet restitutum fuerit Jesuitissarum Institutum, Urbani vero Constitutio abrogata fuerit; id quod a veritate longissime abest. Nec enim ea, quæ ab Apostolica Sede benigne, aut remisse gesta sunt erga prædictam Mariam VVarth, sive quum Romæ detineretur, sive quum valetudinis causa permissum ei fuit salubriorem adire regionem, non ea, inquam, adversus ipsam Sedem Apostolicam converti, aut in argumentum innocentiæ ejusdem Mariæ usurpari debent. Quæ etenim a gravioribus pœnis ideo exempta fuit, quod Literas a se contumaciter, & seditiose scriptas in tempore revocasse probavit; nec nisi post diuturnam detentionem in Urbe, loco carceris ipsi assignata, facultatem discedendi, & quidem ex præmissa causa, obtinuit; hanc profecto sine culpa agnitam, aut pro innocente dimissam fuisse, dici non potest. Neque vero recte infertur abrogatio Constitutionis Urbanæ ex subsequutis novorum earumdem Jesuitissarum Convictuum erectionibus, quæ, si veræ essent, nil aliud probarent, quam continuatam adversus Apostolica Decreta inobedientiam, & contumaciam. Ita de aliquibus Bizochis, seu Beguinis, qui, postquam proscripta fuerat ipsorum secta, hujusmodi suppressi Instituti habitum a quibusdam Ecclesiasticis Præsulibus susceperant, Prædecessor Noster Joannes Papa XXII. in sua *Extravag. Sancta Romana. De religios. Dom.* pronunciasse legitur: *Quidam autem eorum dictum habitum, & vivendi ritum a quibusdam Episcopis, seu eorum Superioribus, vel aliis Ecclesiarum Prælatis, habuisse profitentur: Quod nec eis concedere licuit contra formam Concilii Generalis.* Quod idem a Nobis diceretur de Jesuitissarum Domibus, si quas post Urbani Constitutionem apertas fuisse constaret; videlicet id nulliter, & indebite factum fuisse, *contra formam Apostolicæ Constitutionis.* Et sane Prædecessores quoque Nostri Romani Pontifices in eadem sententia fuisse comprobantur; dum omnia hujusmodi Conservatoria, de quibus post prædictam Constitutionem ad ipsos relatum est, supprimi, & aboleri mandarunt.

§. 4. Quod autem pertinet ad Literas Apostolicas Clementis XI. super approba-

tio-

ctione Regulæ Virginum Anglicanarum; ante omnia sciendum est, quod eidem Clementi Prædecessori ex parte bonæ memoriæ Maximiliani Emmanuelis utriusque Bavariæ Ducis, & Sacri Romani Imperii Principis Electoris expositum fuit, nonnullas ex Anglia Catholicas Puellas Nobiles, a Patria sua Catholicæ Religionis odio expulsas, in ditionis suæ Terræ olim pervenisse, ibique ab ipsius Ducis exponentis Avo benigne exceptas, piisque, & liberalibus subsidiis adjutas, sibi quandam Domum, seu Conservatorium constituisse, ibique vixisse, aliasque subinde Puellas, inter eas postmodum receptas, nunc pariter vivere, ac præter alia pietatis opera, Puellis, quæ ipsis erudiendæ tradebantur, docendis, & instruendis incumbere. Cumque eædem nonnullas pie vivendi Regulas sibi observandas præscripsissent, quas Apostolicæ confirmationis Patrocinio communiri magnopere optabant, ideo ipse Maximilianus Dux & Princeps Elector pro hujusmodi approbatione eidem Clementi Prædecessori humiliter supplicabant; prout latius in ejusdem Clementis Literis continetur. Cumque hujusmodi Regularum revisio antea commissa fuisset Congregationi S. R. E. Cardinalium Tridentini Concilii Interpretum; hæc autem, Regulis ipsis mature examinatis, eidem Clementi sententiam suam pro earum approbatione aperuisset; Pontifex ipse, per supradictas Literas Apostolicas, easdem confirmare non dubitavit.

Cui semper Apostolica Sedes se opposuit. Regulæ a Clemente XI. approbatæ ad quasdam pertinent Virgines nobiles Anglicanas, quæ unum in Bavaria Conservatorium aperuerant pro Puellarum educatione.

§. 5. In his autem Literis nulla mentio fit de Jesuitissis, quæ quidem in Urbani Constitutione appellantur: *certæ Mulieres, seu Virgines, Jesuitissarum nomine assumpto*: illæ vero, de quibus agunt Clementis Literæ: *Catholicæ Puellæ Nobiles Angliæ*, nuncupantur. Præterea in Urbani Constitutione agitur de Mulieribus, quæ exercebant: *opera permulta, sexus, & ingenii imbecillitati, & modestiæ muliebri, ac virginali præsertim pudori minime convenientia*: cum aliis, quæ fuse leguntur in Libello a Procuratore Cleri Anglicani exhibito præfatæ Congregationi Cardinalium Propagandæ Fidei negotiis præpositæ; in quo dicitur, eas Catholicæ Religioni nostræ apud Hæreticos opprobrium, & ignominiam inferre. Contra vero de Nobilibus Puellis Anglis, in Clementino Brevi dicitur, quod e Patria, *odio Catholicæ Religionis, quæ ibi persecutionem patiebatur, expulsæ, & extorres* erant. In his etiam Literis nullum verbum fit de ipsa Urbani Constitutione; quum tamen, ex perpetua praxi Apostolicæ Sedis, quoties aliquid per Litteras Apostolicas statuitur de quacumque re, de qua præcedentes Pontifices aliqua decreverunt, eorum expressa mentio nunquam omitti soleat. Neque vero in iisdem Clementis Literis derogatur præfatæ Urbani Constitutioni; cui quidem per clausulas generales derogari non poterat, sed ad eam infirmandam, speciali, & expressa derogatione opus erat. Ipsis denique Literis apposita legitur clausula salutaris, videlicet: *Cæterum non intendimus per præsentes ipsum Conservatorium in aliquo approbare*: quæ tunc apponi consuevit, quum approbantur, seu confirmantur Regulæ alicujus Conservatorii, aut Monasterii Mulierum, sine clausura viventium, contra præscriptum Decretalis Bonifacii VII., & Decretorum Concilii Tridentini, nec non Constitutionis S. Pii Papæ V., quæ incipit: *Circa Pastoralis*.

In regulis approbatis nulla fit de Jesuitissis mentio. Facta utriusque Instituti collatione, eorum conformitas nullibi apparet. Nec in Clementi Literis derogatur Constitutioni Urbani VIII. Nec ad Conservatorium ipsum extenditur Apostolica approbatio, & confirmatio.

§. 6. In summa, neque verum, neque verosimile est, magnum Pontificem Clementem XI., eximia doctrina, & vastissima negotiorum Apostolicæ Sedis cognitione præditum (de quo Nos ipsi, qui olim in minoribus constituti plures annos in variis muneribus ipsius singulari erga Nos benignitate Nobis injunctis, eidem officia, & ministeria nostra præstitimus, & testificari possumus, & libenter testificamur) unius peculiaris Conservatorii Regulas approbando, in quo nonnullæ Catholicæ Virgines ex Anglia extorres sese receperant, in integrum restituere voluisse Jesuitissarum Institutum, quod ignorare non poterat, ab Urbano Papa VIII. tamquam Generalium Conciliorum Lateranensis, & Lugdunensis, aliisque Apostolicis Sanctionibus contrarium, & quidem gravissimis de causis in ipsius Urbani Constitutione relatis, atque in duabus Congregationibus Sancti Officii, & Propagandæ Fidei diu & mature perpensis, suppressum atque abolitum jam pridem fuisse.

Multoque minus ad reprobatum jam pridem Jesuitissarum Institutum.

§. 7. Sane post damnatam, abolitamque in Concilio Viennensi a Prædecessore No-

Clemens XI. Urbani Con-

ſtitutionem non modo non abrogare, ſed nec moderari voluit.

Noſtro Clemente Papa V. quarumdam Mulierum ſectam, quæ vulgo Beguinæ vocabantur, de quibus agitur *in Clementin. ad Noſtram. Tit. de Hæreticis*, ubi etiam earum perditi mores enunciantur, quum alter Prædeceſſor Noſter Joannes Papa XXII. nonnullas ex illis ab aliarum criminibus immunes eſſe, atque honeſte vivere comperiſſet, declaravit has minime comprehendi debere ſub abolitione Beguinarum a Clemente facta; ut videre eſt in *Extravag. comm. cap. Ratio recta. de Relig. Domib.* ſed quum præfatus Clemens XI. Anglicanarum Virginum Regulas approbando, nihil prorſus innuerit, quod ad Jeſuitiſſas, & ad Urbani Conſtitutionem referri poſſit, id etiam argumento eſſe debet, nec illi propoſitum fuiſſe prædictam Urbani Conſtitutionem revocare, nec eam aliqua ex parte temperare.

Reſolutio trium priorum dubiorum, quæ diſcutienda proponebantur. Pontif. ipſam reſolutionem confirmat, obſervantiam Conſtitutionis Urbani VIII. innovando pœnas ibi ſtatutas. Nec non Clementis XI. literas, juxta earum verum ſenſum, & declarationem hic traditam, ſuum effectum habere. Aſſeri vetat Jeſuitiſſarum Inſtitutum a Clemente XI. reintegratum fuiſſe.

§. 8. Quapropter, quum in præfata Congregatione die XXI. elapſi menſis Julii, ut præfertur, coram Nobis habita, decretum fuerit: *Primo adhuc vigere Conſtitutionem editam a Summo Pontifice Urbano VIII. ſuper ſuppreſſione Jeſuitiſſarum, nec ei unquam fuiſſe derogatum, nec ſubſiſtere aſſertum a nonnullis fundamentum Pontificiæ tolerantiæ dictæ Conſtitutioni adverſantis: Secundo, Inſtitutum Virginum Anglicanarum non eſſe inſtitutum Jeſuitiſſarum: Tertio, Virgines Anglicanas, reprobatis cæteris aliis Conſtitutionibus, teneri ad obſervantiam earum tantummodo Conſtitutionum, quæ fuerunt confirmatæ a ſanctæ memoriæ Clemente XI. Poſſe tamen ad Sedem Apoſtolicam habere recurſum, quatenus alias edendas cenſuerint.* Nos, qui jam tunc tria hujuſmodi decreta verbo comprobavimus, eadem nunc præſentium Literarum tenore approbamus, & confirmamus; dictæque Urbani Conſtitutioni debitam obedientiam ab omnibus exhiberi mandamus, omneſque, & ſingulas pœnas adverſus illius tranſgreſſores in eadem propoſitas iterum ſtatuimus, & innovamus; atque inſuper prædicti Clementis XI. Literas plenum effectum habere, nec aliter, quam juxta earum germanum ſenſum, & juxta præmiſſam declarationem Noſtram, intelligendas, & interpretandas eſſe ſtatuimus atque decernimus; prohibentes expreſſe ſub pœnis, quæ contra tranſgredientes Mandata Apoſtolica ſancitæ ſunt, ne quis aſſerere audeat, prædictum abolitum Jeſuitiſſarum Inſtitutum ab eodem Clemente redintegratum, & reſtitutum fuiſſe, quantumvis forſan a Virginibus Anglicanis, omiſſis iis, quæ a præfato Urbano Prædeceſſore in Jeſuitiſſarum abolitione damnata, & vetita fuerunt, aliqua pia opera exerceri comperiantur, ex iis, quæ exercebantur ab ipſis Jeſuitiſſis, ideoque iſtarum Inſtitutum in aliquibus ſimile videri poſſet.

Exemplum affert de Eleemoſynarum Quæſtoribus, qui decretis Conciliorum Lateranenſis Viennenſis, & Tridentini extirpati fuere.

§. 9. Quam in rem aptiſſimum, & ſatis notum eſt exemplum Quæſtorum eleemoſynarum, qui etiam *Quæſtuarii* appellabantur. Hi duorum Generalium Conciliorum, Lateranenſis, & Viennenſis, cenſura primum conſtricti, ob plures deplorabiles abuſus, quibus in exercenda piarum largitionum quæſtura univerſæ Eccleſiæ Dei ſcandalum inferebant, ut videre eſt in Conſtitutionibus Prædeceſſorum Noſtrorum Innocentii Papæ III. *in cap. Cum ex eo, de pœnit. & remiſſ.*, & Clementis Papæ V. *in Clementin. Abuſionibus, eoru. tit.*, radicitus demum extirpati fuerunt in noviſſimo Generali Tridentino Concilio *ſeſſ. 21. cap. 9. de reform.* ubi ſtatuitur: *Ut poſthac inquibuſcumque Chriſtianæ Religionis locis, eorum nomen, atque uſus penitus aboleatur, nec ad Officium hujuſmodi exercendum nullatenus admittantur, non obſtantibus contrariis quibuſcumque privilegiis, aut conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.*

Nec tamen proſcripti intelliguntur Petitores Eleemoſynarum pro Eccleſiis, & Locis Piis.

§. 10. Nihilominus poſt Tridentinum Concilium, & ſemper alias, & Noſtris etiam temporibus plures invenire licet pro Monaſteriis, Hoſpitalibus, aliiſque piis Locis, eleemoſynas colligentes; quod olim ab iis fiebat, qui per relatas Canonicas ſanctiones aboliti fuerunt. Nec tamen quiſquam dicere audebit, recentiores e hoſce eleemoſynarum collectores, ab iis dumtaxat exceſsibus immunes; quorum veteres illi rei erant, unum idemque inſtitutum cum ipſis jamdudum abolitis Quæſtionibus profiteri: Quum contra ad diverſum omnino genus pertinere dignoſcantur, cui novas ex integro leges præſcripſit ſæpe laudatus Prædeceſſor, Urbanus Papa VIII., mandans, ut omnes, & ſinguli, qui pro Monaſteriis, locis Piis, & Hoſpitalibus eleemoſynas conquirunt, providas hujuſmodi regulas obſervare debeant, atque hanc etiam, inter alias, ut *eleemoſynarum petitores* nuncupentur, non vero *Quæſtores*, quo-

quorum nomen Sacra Tridentina Synodus detestatur, ut latius continetur in Decreto ejusdem Urbani die XII. mensis Julii anni Domini MDCXLIV. solemniter edito, & relato *Lib. xvij.* Decretorum Congregationis Concilii Tridentini *pag.* 350., *& seqq.*

Dummodo reguias ab Urbano VIII. ipsi præscriptas observent.

§. 11. Cum autem, occasione præsentis controversiæ, animadversum fuerit, certisque argumentis comprobatum, hujusmodi Virgines Anglicanas, errore forsan ductas, consuevisse supradictam Mariam Warth, tamquam Instituti sui Fundatricem agnoscere, ejusque emortualem diem festivis ritibus palam celebrare, atque illis laudes Hymno prosequi, & nomen peculiari Collecta, & Litania invocare, denique Beatæ Titulum tam voce, quam scripto passim illi tribuere; de his in præfata peculiari Congregatione decretum fuit: *Quarto, non posse (* Anglicanas Virgines *) recognoscere in Matrem, seu Fundatricem Mariam Vvarth, seu della Guardia; multoque minus fas esse ipsis, & quibuscumque aliis, eam invocare, tamquam in Cœlis regnantem, ipsique exhibere cultum publicum, vel alium quemcumque actum, per quem ejus asserta Sanctitas approbari censeatur*: Quod pariter Decretum tunc approbavimus, & nunc præsentis Constitutionis auctoritate roboramus. Facile enim est intelligere, exhibitos hujusmodi venerationis actus erga prædictam Mulierem (quam quidem, nisi aliquid in contrarium afferatur, pie credimus, delictorum suorum labe expiatam, ac Deo in charitate conjunctam ex hac vita migrasse) non alio tendere, quam ut hominum animis insinuetur, eam immeritis in vita persecutionibus vexatam, ab omni demum culpa immunem agnitam fuisse, quum contra, bene perpensis illius vitæ actionibus, magna potius dicenda sit Urbani Pontificis clementia erga ipsam fuisse, dum eam errantem, & Apostolicis jussionibus obluctantem benignitate potius obstringere, quam pœnis ipsi debitis ad legum præscriptum plectere voluit.

Resolutio Quarti dubii a Pontifice etiam confirmata.

Series vitæ Mariæ Vvarth, illius memoriam publico cultu dignam constituere non videtur.

§. 12. Sed quamvis etiam illius vita innocenter traducta, ac perpetuo virtutum fulgore illustris appareret, atque etiamsi post illius mortem ad ejus invocationem miracula facta fuisse, aut fieri constaret; nihilominus, absque prævia Nostra, seu Romani pro tempore Pontificis auctoritate, minime liceret publicum cultum eidem exhibere; per generalem, & notam Alexandri Papæ III. legem *in Cap. Audivimus de Reliq., & Venerat. Sanctor.* Nec dubitari potest, quin publici cultus rationem habeant illi quoque actus, qui privatim exercentur, ubi sint ex eorum genere, qui ab Ecclesia instituti sunt ad solemnem Beatis, aut Sanctis venerationem exhibendam, cujusmodi sunt illi, quos supra enunciavimus. Neque licet *Beati* Titulo eos appellare, quibus ab Apostolica Sede Beatificationis honores tributi non fuerint, præsertim si appellatio hujusmodi supra personam potius cadat, quam supra mores, & opinionem; qua de re adest Decretum inter alia a præfato Urbano VIII. Prædecessore Nostro super his edita, de protestationibus in principio Librorum apponendis ab his, qui Servorum Dei vitas conscribunt. Denique interdictum est, ne in die anniversaria obitus cujuscumque Fidelis, qui nondum ab Ecclesia inter Beatos adscriptus sit, omissis suffragiis pro illius animæ requie fieri solitis, Missa de Sanctissima Trinitate, vel de Sanctis omnibus celebretur, aut Panegyricæ conciones habeantur; hæc enim omnia ad Servorum Dei cultum, sine auctoritate Apostolicæ Sedis, inducendum, fovendum, aut amplificandum collineare dignoscuntur: Quibus rebus de a Nobis olim fuse actum est in Opere *de Servor. Dei Beatifi. & Beator. Canoniz. lib. II. cap. 7. n. 3. & 7. cap. 11. num. 2. & seqq. cap. 13. num. 4. juxta editionem Patavinam.* Quare, approbato, ut præfertur, confirmatoque Decreto superius relato, Venerabiles Fratres, Dilectosque Filios, Locorum Episcopos, & Ordinarios, qui in Locis sibi subjectis similia usurpari cognoverint, hortamur in Domino, & admonemus, ut pro eorum Officii debito, consultissimarum hujusmodi Legum transgressores compescere non prætermittant, per legitimas pœnas in ipsis Apostolicis Constitutionibus statutas, de quibus Nos in præfato Opere Nostro *Lib. 2. cap. 16.*

Non licet absque auctoritate S. Sedis, publicum cultum cuiquam exhibere.

Aut Beati titulum tribuere.

Vel die Anniversario obitus, Missam votivam solemnem celebrare, seu Panegyricas Conciones habere.

Iniungitur Ordinariis ut Leges hac de re statutas observari curent.

§. 13. His ita Constitutis, assertoque inviolabili, vigore Apostolicæ Constitutionis, per quam Urbanus VIII. Prædecessor præfatus Jesuitissarum Institutum perpe-

Pontifex progreditur ad decisionem con-

[Con]troversiæ inter Curiam Episcopalem Augustanam, & Conservatorium Mindelhemii. Ea potissimum pendet ex qualitate Instituti Virginum Anglicanarum, & quæ ab ipsis emituntur. Resolutio Quinti, & Sexti dubii.

Ad essentiam status religiosi requiritur ut Ordo sit a S. Sede approbatus: nec sufficit confirmatio Regularum.

Vota solemnia non fiunt nisi in Professione Religionis approbatæ. Congregatio Episcoporum & Regularium jam pridem decrevit Virgines Anglicanas non esse vere Religiosas. Constitutiones Virginum Anglicanarum indicant, earum Vota simplicia esse. Decretum pariter extat ea esse Ordinariis subjectas.

tuæ abolitioni subjicit, quum simul demonstratum fuerit alterius Prædecessoris Clementis XI. Litteras pro approbatione Regularium præfati Conservatorii Virginum Anglicanarum editas, ad hujusmodi Jesuitissarum Institutum nullo modo pertinere; dictarum vero Virginum Conservatoria, licet ab Apostolica Sede, ut præfertur, non approbata, ab hac tamen benigne tolerari, utpote ab eodem reprobato Jesuitissarum Instituto realiter distincta, & omnino independentia; cumque nihil adversus hujusmodi Virginum mores coram Nobis deductum extiterit; quin immo eorum opera in instituenda muliebris sexus juventute plurimum apud Nos commendata fuerit; ad dirimendas controversias inter Augustanam Episcopalem Curiam, & præfatum Conservatorium Mindelhemii in ejusdem Diœcesi existens, ut initio diximus, exortas; visum est, in prædicta Congregatione inquiri oportere, utrum ejusmododi Virgines pro veris Religiosis haberi debeant, ac Vota, quæ ab ipsis fieri dicuntur, solemnia, an potius simplicia censenda sint, & an Ordinariæ jurisdictioni Episcoporum, aliorumque Præsulum, in quorum Diœcesibus earum Conservatoria sita sunt, subjecta esse debeant. Super quibus re mature pensata, responsum fuit; *Quinto: Virgines Anglicanas non esse vere Religiosas: promissiones, quæ ab ipsis emittuntur, non esse ad summum, nisi Vota simplicia, & transmittendam esse formam, & notificanda verba, quibus dictæ promissiones emittuntur: Sexto, Virgines Anglicanas, eorumque cœtus, esse jurisdictioni Ordinariæ Episcoporum subditos, in quorum Diœcesibus sunt, & ad Ordinarios prædictos pertinere, deputare Directores spirituales, & Confessarios, qui sibi apti videbuntur, sive ex cœtu Præsbyterorum Sæcularium, sive Regularium:* Quæ quidem responsa Nos pariter tunc approbavimus, & nunc præsentium tenore, & Apostolicæ auctoritatis plenitudine confirmamus, & roboramus. Si enim ad essentiam Status vere Religiosi requiritur, ut Religio, seu Ordo, in hujusmodi Statu, Apostolicæ Sedis confirmatione stabiliatur, juxta Canonicas sanctiones, de quibus *in cap. Unic. de Religios. Domib. in VI.*, nec sufficit ab eadem Apostolica Sede obtinuisse dumtaxat approbationem, & confirmationem Regularum, quas aliqua Virorum, aut Mulierum Societas sibi observandas præscripserit; si Vota paupertatis, obedientiæ, & castitatis, ab Anglicanis Virginibus emissa ad formam Regularum a Clemente XI. approbatarum, conjuncta dici nequeunt cum expressa, aut tacita Professione in aliquo Ordine per Sedem Apostolicam in Statu veræ Religionis, ut præfertur, approbato; clare patet & Statum Virginum Anglicanarum non esse Statum veræ Religionis, & Vota, quæ ab ipsis fiunt, simplicia ad summum Vota, non vero solemnia censeri debere, ad tramites Decretalis Bonifacii Papæ VIII. quæ unica extat sub Titulo *de Voto, & Voti redempt. in sexto.*

§. 14. Et hæc quidem ex variis facti notitiis, & animadversionibus ex rei natura desumptis, majori etiam in luce collocantur: Quod enim prædictæ Virgines veris Religiosis accenseri non debeant, id jam usque ab anno MDCCVI. responsum fuit a Congregatione tunc existentium S. R. E. Cardinalium negotiis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, in causa tunc inter Conservatorium hujusmodi Virginum Monachii existens, & Ordinarium Loci, Frisingensem videlicet Episcopum, vertente, ejusque Congregationis resolutio a sæpe laudato Prædecessore Clemente XI. confirmata, & approbata fuit per literas in forma Brevis datas v. Martii ejusdem anni incipientes: *Emanavit*. Quod item earum Vota simplicia, non solemnia, dicenda sint, ex ipsis verbis Constitutionum ab eodem Clemente XI. pro illis approbatarum eruitur, siquidem ibi sic legitur: *Licet Regulæ nostræ non tendant ad Statum, sive Ordinem Religiosum; tria tamen Vota emitti solita, Paupertatis, Obedientiæ, & Castitatis, veluti triplicem vivendi modo murum, omnes peculiari studio conservare studeant, nihilque, quod illum ullatenus debilitare, aut violare possit, admittant*: Denique quum in supradicta Causæ Frisingensis resolutione, Apostolica auctoritate, ut præfertur, approbata, decretum fuerit, easdem Virgines immediate subjectas esse jurisdictioni, & correctioni Ordinarii, in earum vero Regulis similiter approbatis expresse legatur,

tur, quod *duo Confessarii a Superioribus, si commode fieri possit, earum cœtibus proponendi sint*; Superiorum autem appellatione non alii intelligi debeant, quam Ordinarii Locorum, quorum jurisdictioni eas immediate subjectas esse jam demonstratum est; Ex his simul junctis aperte comprobatur justitia Decreti sub *num. sexto* superius relati, in eo quod pertinet ad deputationem Confessariorum, & Directorum spiritualium. In hac autem Decreti parte exequenda, minime dubitamus, quin Episcopi, & Ordinarii Locorum Apostolicas Nostras Literas superiore anno MDCCXLVIII. Nonis Augusti editas, quarum initium est *Pastoralis Curæ*, præ oculis habituri sint; quibus nempe Literis & plura constituimus observanda in deputationibus Confessariorum Ordinariorum, & Extraordinariorum tam pro Monialibus, quam pro aliis Mulieribus, seu Virginibus, in piis Domibus, & Conservatoriis degentibus, & Superiorum animos, ad moderatæ facilitatis, & indulgentiæ sensus induendos erga eas, quæ justis de Causis Confessarios extra ordinem sibi concedi postulaverint, magnopere hortati sumus.

Confessarios eisdem a Superioribus proponendos statuitur in earum Regulis. Itaque ab Ordinariis id fieri debit servata forma novissimæ Constitutionis Sanctissimi.

§ 15. Porro non hæc duo sola Virginum Anglicanarum Conservatoria, quæ controversiæ causam dederunt, in partibus Germaniæ sunt, sed præter aliud superius memoratum Monachii in Frisingensi Diœcesi existens; unum etiam in Sancti Hippolyti, & aliud in Krembsi, Diœcesi Passaviensis Oppidis seu Civitatibus, aliaque forsan alibi, existunt. Unumquodque eorum a sua Superiorissa locali gubernatur; at præter hanc, aliam quoque Superiorissam supremam agnoscit, quæ Generalis etiam dicitur; propterea quod omnia Conservatoria hujusmodi, præcipua quadam auctoritate moderatur. Nec ea tamen unica est pro omnibus ejusdem Instituti Conservatoriis. Etenim non ita pridem contigit, ut in præfata Cardinalium Congregatione Episcoporum, & Regularium negotiis præposita, disputaretur, an Conservatorium Krembiense in Austria erectum, & alia forsan in posterum in eadem Austriæ Provincia sub Regulis a Clemente XI. approbatis erigenda, Superiorissæ Generali in Oppido, seu Civitate Sancti Hippolyti residenti, an vero alteri Superiorissæ Generali in Bavaria commoranti, subesse deberet: Cumque Rescriptum emanaverit pro Superiorissa Sancti Hippolyti, Nos illud per Literas in forma Brevis incipientes: *Exponi Nobis*, datas die xxv. mensis Maji anni Domini MDCCXLII., ac Dilecto Filio Nostro Josepho Dominico Presbytero Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali de Lamberg nuncupato Passaviæ Episcopo pro executione directas, confirmavimus & approbavimus. Contra vero prædicta duo Conservatoria, Augustæ Vindelicorum, & Mindelhemii constituta, Bavariæ Superiorissæ Generali obediunt. Unde quum superioribus annis universa Bavaria ab externis Militibus occuparetur, atque interim advenisset tempus, quo ad novæ Superiorissæ Generalis electionem procedendum erat; Venerabilis Frater Joseph Episcopus Augustanus, pro Pastorali sua providentia & circumspectione, vetuit, ne Superiorissa Localis Augustani Conservatorii, ad ejusmodi electionem peragendam, incommodum & periculosum iter Monachium versus susciperet; sed electionem ipsam, nova methodo pro ea vice prudenter præscripta, Augustæ fieri curavit: ut constat ex ipsius Episcopi mandato, facto die 6. Junii 1745.

Plura Virginum Anglicanar. Conservatoria præter propriam cujusque Superiorissam localem, aliam supremam & communem agnoscunt. Duæ in Germania sunt Superiorissæ supremæ, seu Generales.

Episcopi Augustani providentia in dirigenda nupera electione Superiorissæ Gen. laudatur.

§. 16. Propter hanc igitur Supremam, seu Generalem Superiorissam, aliud vertebatur controversiæ caput inter præfatam Augustanam Episcopalem Curiam, & dictum Mindelheimense Conservatorium; quum Virgines Anglicanæ in hoc commorantes, speciem quamdam exemptionis & independentiæ ab ipsius Episcopalis Curiæ auctoritate sibi arrogare volentes, hoc inter alia obtenderent, quod scilicet obedientiam suam hujusmodi Generali Superiorissæ promiserant. Super quo, matura deliberatione in prædicta Congregatione habita, quum rescriptum fuerit, ut sequitur: *Septimo; nihil innovandum quoad Superiorissam: ejus tamen auctoritatem coercendam esse ad visitationem, superintendentiam in materia educationis Puellarum, translationem Virginum de uno in alium locum, accedente debita subordinatione in prædictis ab Ordinariis Locorum; prout latius explicabitur a Sanctitate Sua in Constitutione suis tempore & loco edenda*: Nos hujusmodi Rescriptum, & tunc

De Auctoritate Superiorissæ Generalis, quæstio proposita.

Resolutio VII. Dubii confirmata justa modum in ipsa reservatum.

tunc oretenus approbavimus, & nunc præsentis Constitutionis auctoritate, *juxta modum tamen mox declarandum*, confirmamus, & ratum facimus.

Superiorissæ hujusmodi annuentibus Episcopis, institutæ sunt, pro meliori regimine Conservatoriorum.

§. 17. Non hic agitur de Præposita Generali Instituti Jesuitissarum, quæ dudum, una cum ipso Instituto, cæterisque prætensis illius Officialibus, in præcitata Constitutione Urbani Papæ VIII. abolita fuit; sed res est de una, vel potius de pluribus Generalibus Superiorissis, quibus, ad plura Virginum Anglicanarum Conservatoria diversis in locis constituta, utiliter dirigenda, & moderanda, annuentibus Episcopis, in quorum Diœcesibus hujusmodi Conservatoria erecta fuerunt, suprema quædam auctoritas in eadem attributa fuit. Nec agitur pariter de tali Superiorissa Generali, quæ amplam quamdam jurisdictionem in subditas exercere, ipsaque ab Ordinaria Episcopi auctoritate exempta esse debeat; qualis esse asseritur Superiorissa Ordinis Fontebraldensis; pro qua prolixam scripsit *Apologiam* Joannes de la Mainferme, duobus justis voluminibus editam *Lutetiæ Parisiorum, Anno Domini MDCLXXXIV.*; & de qua plura reperiuntur *in Historia Ordinum Monasticorum Religiosorum, & Militarium ibidem impressam Anno MDCCXXI. tom. 6. cap. 2.* Aut qualis est Abbatissa Burgensis in Hispania, quæ Capitulum Generale in ipsa Civitate Burgensi singulis annis celebrare solet, & in plura Monasteria Regnorum Castellæ & Legionis, suam jurisdictionem exercet; de qua *in Annalibus Cisterciensibus tom. 1. pag. 215.*, & apud *Thomassinum de vet. & nov. Ecclesiæ discipl. part. 1. lib. 3. cap. 68. num. 12.*, multa habentur. Sed agitur de Superiorissa Generali nuncupata, cujus facultates circa res pari momenti versantur; quæque nullam, quantumvis parvam, facultatem exercere debet, independenter ab Ordinaria auctoritate eorum Præsulum, in quorum Diœcesibus existunt Instituti sui Conservatoria; quæ omnia & singula, ut supra dictum est, Ordinariæ eorumdem Præsulum jurisdictioni immediate subjecta sunt, & esse debent.

Nec ipsæ exemptæ sunt ab Ordinariorum jurisdictione, ut de Fontebraldensi, & Burgensi asseritur.

Superiorissæ gener. Virg. Angl. non licebit aliquam ad professionem admittere, absque expressa Episcopi facultate.

§. 18. Huic igitur Generali Superiorissæ minime licebit Virginem ullam ad supradictorum Votorum Professionem admittere, aut Professiones hujusmodi recipere, nisi prius ipsi ab Episcopo necessaria facultas ad hunc effectum, sive peculiariter ad quemlibet actum, sive generaliter ad omnes, concessa fuerit. In Monasteriis enim, & Conservatoriis Episcopo immediate subjectis secundum Canonicam Regulam, Professiones fieri debent in manus vel ipsius Episcopi, vel illius, quem, seu quam ipse, ad eas recipiendas delegaverit (cum enim agatur de actu non Ordinis, sed Jurisdictionis, mulier quoque potest ad illum delegari): Quæ Regula apud omnes Ecclesiastici juris auctores sine contradictore recepta, desumpta est ex *cap. Consuluit, sed tit. Qui Clerici vel voventes*; ubi prædecessor Noster Alexander Papa III. ita scribens: *Nec in manus alicujus Episcopi, Abbatis, vel Abbatissæ, aut super Altare professa est, vel obedientiam promisit*: eorum enumerationem fecisse censetur, qui Professiones personarum sibi respective subjectarum recipere debent.

In Monasteriis Episcopo immediate subjectis Professiones in manus ipsius, vel delegati ab ipso emitti debent. Facultas tamen hæc Mulieribus delegari potest.

Enumerantur actus circa quos Superiorissæ supremæ officium versari debet.

§. 19. Eidem tamen Generali Superiorissæ licebit, prævio expresso Diœcesani Præsulis assensu, Conservatoria, seu Domos visitare, & an in ipsis omnia ad propriarum Constitutionum, rectæque disciplinæ normam gerantur, & quomodo Puellarum institutio ac profectus promoveatur, diligenter cognoscere. Et hæc quidem per discretas mulieres, procul omni periculo, & aptius fortasse, quam per Viros, perfici possunt, ex iisque multa sane ad Diœcesis regimen opportuna cognoscere poterit Superior Ecclesiasticus; Episcopus nimirum, seu Ordinarius Loci, ad quem post Visitationem, de omnibus relatio fieri debebit, ut is Pastoralis providentiæ consilia capiat, prout in Domino judicaverit. Eadem quoque poterit Magistras, & Virgines, de uno in aliud Conservatorium transferre prout illas in uno potius, quam in alio, opportune collocandas, & utilem operam præstituras esse, prudenter existimabit; habita tamen ad hujusmodi translationes pro tempore exequendas, licentia, & facultate illius Ordinarii Præsulis, seu illorum, in cujus, vel quorum Diœcesi ipsa Conservatoria respective sita reperiuntur.

Ex instituto Virg. Angl.,

§. 20. Ipsius itaque Generalis Superiorissæ auctoritate intra hujusmodi limites conclusa, & ad terminos œconomicæ cujusdam providentiæ, nec nisi cum perpetua

tua dependentia ab Ordinaria Episcoporum auctoritate exercendæ, redacta; merito sperandum est, absque illius Officii abolitione, (quam quidem prædicta Congregatio neque necessariam, neque opportunam fore judicavit) ex Virginum Anglicanarum Conservatoriis, universoque earum Instituto, licet ab Apostolica Sede tolerato dumtaxat, sed non approbato, uberes optatæ utilitatis fructus collectum iri. Neque vero timendum est, ullum detrimentum inferri canonico subordinationis ordini ex juramento obedientiæ ab ipsis Virginibus præstito, aut deinceps, de ipsius Episcopi licentia, ut præfertur, præstando præfatæ ipsarum Generali Superiorissæ; quum hujusmodi juramenta nihil detrahere valent Episcoporum auctoritati, cui ipsæ subjectæ esse debent, & cujus inconcussæ firmitati innituntur, quæcumque in superioribus Decretis eorumdem Episcoporum Ordinariæ jurisdictioni reservata esse, & fore statuimus, & declaravimus. In omni enim juramento semper debet intelligi jus Superioris exceptum, ut totidem verbis olim respondit Prædecessor noster Innocentius Papa III. in sua Decretali *cap Obedientes de jurejurando*.

licet a S. Sede non approbato, servata debita Ordinariis subjectione, utilitatis fructus sperari possunt.

Juramentum obedientiæ Supremæ Superiorissæ a Virginibus præstitum, non lædit subjectionem Ordinario debitam.

Cujus Jus semper est præservatum.

§. 21. Hæc autem ut aliquo exemplo magis confirmentur, remotioribus silentio præteritis, juvat ex his, quæ sub oculis nostris geruntur, exemplum afferre nonnullorum Convictuum quarumdam Mulierum, *Magistrarum* nuncupatarum, quarum aliquæ *Piarum* nomine, aliæ vero *Sanctarum* appellatione distinguuntur. Harum omnium Institutum circa educationem & disciplinam Puellarum occupatur; quod, quum aliquibus retro annis in Diœcesi Montis Falisci, dum bon. mem. Marcus Antonius hujus S. R. E. Cardinalis Barbadicus nuncupatus illius regimen obtineret, initium habuisset, brevi tempore ad alia loca propagatum fuit, ita ut etiam nonnulla ipsius Instituti Conservatoria in hac ipsa Urbe fuerint constituta; sed exortis in illius regimine quibusdam controversiis, in duas diversi nominis Societates, quæ tamen unum idemque pium opus urgent, divisum fuit.

Exemplum adducitur Magistrarum Piarum & Sanctarum nuncupatarum.

§. 22. Quilibet hujusmodi Mulierum Cœtus proprium habet Directorem Spiritualem, qui de Animarum cultura tantummodo curam gerit; Utraque vero Societas, singulis trienniis, coram proprio Directore Spirituali congregata, suam sibi eligit Generalem Superiorissam, aliasque Officiales, Consultrices nuncupatas; cui quidem Superiorissæ Generali omnes ejusdem Instituti Magistræ subjectæ sunt, & obediunt in iis omnibus, quæ ad Scholarum regimen, earumque progressus pertinent. Ipsa vero statis temporibus Scholas omnes Instituti sibi subjecti visitando perlustrat, quamvis extra Urbem in diversis per suburbicariam regionem Diœcesibus existant. Quæ quidem, quum ab hujusmodi Generalibus Superiorissis, sine detrimento jurisdictionis Ordinariorum, quibus earum Societates immediate subjectæ sunt, & sine ipsorum querela pacifice exerceantur; merito judicari visum est, Anglicanarum quoque Virginum Institutum, firmo quamvis remanente, ut præfertur, Officio earum Supremæ, seu Generalis Superiorissæ, & Christianæ Puellarum educationis valde proficuum, & etiam ipsis Episcopis in Diœcesum sibi commissarum regimine non modico adjumento esse posse.

Quæ Superiorissas Generales habent.

Sine præjudicio Subjectionis Ordinariis debitæ.

§. 23. Cujus rei cum Nos justam in Domino fiduciam habemus, tum illud ad eam perficiendam conducere maxime poterit, si Ven. Fratres Ecclesiarum Præsules, in quorum Diœcesibus hujusmodi Instituti Conservatoria, vel jam erecta sunt, vel in posterum erigi contigerit, pias hasce Virgines, in excolenda Dominicæ Vineæ parte laudabili studio adlaborantes, benigno favore prosequentur, quod Nos eisdem enixe suademus; tum etiam si eas edocebunt, nec earum Institutum idem esse cum reprobata Jesuitissarum Societate; nec licitum esse publico Cultu venerari eos, qui ab Apostolica Sede inter Beatos, vel Sanctos adnumerati non fuerint; nec omnia quæ de Servorum Dei gestis, ab Historicis præsertim, pia erga eos affectione præoccupatis, enarrantur, ante ipsius Apostolicæ Sedis examen, atque judicium, pro veris certisque amplectenda esse; earum vero Conservatoria tolerari quidem ab hac eadem Apostolica Sede, sed Institutum ipsum nec approbatum, nec confirmatum esse; obsistentibus Sacris Canonibus, & generali Constitutione Sancti Pii V., ne Religiosæ Mulierum Domus Apostolica confirmatione stabiliantur, quæ se perfectæ Clausuræ legibus non obstrinxerint; si denique eisdem Virginibus demonstraverint, Regulas a Clemente XI. pro ipsis approbatas, eorum agendi normam

Episcopi Virgines Angl. benigne tractare & quibus in rebus illas instruere debeant; tam circa earum institutum, quam circa earum Officia.

Virgines Anglicanæ quomodo se gerere debeant erga Episcopos & Ordinarios.

mam esse debere; aliasque similiter, quas forsan ad earum Instituti perfectionem addendas esse prudenter existimaverint ipsius Apostolicæ Sedis judicio, pro legitima obtinenda approbatione, subjiciendas esse. Ipsæ autem Anglicanæ Virgines & Pontificiam benevolentiam, & Ordinariorum Præsulum favorem sibi facile conciliabunt, si Præsules ipsos, quos veris, & legitimis Superioribus suis, ut par est, agnoscentes, sibique persuadentes, per obedientiæ juramenta, quæ propriæ Generali Superiorissæ præstiterint, nihil imminui posse de Superiorum Ordinariorum jure, quod semper, ut supra diximus, in omni promissione, ac juramento exceptum intelligi debet, ipsis Diœcesanis Episcopis debita reverentiæ, & subjectionis officia, omni prorsus cunctatione abjecta, studuerint exhibere.

Resolutio postremi dubii exponitur, & confirmatur.

§. 24. Hanc animorum, studiorumque concordiam inter Locorum Episcopos, & Anglicanarum Virginum Cœtus fovendam esse reputans, prædicta Congregatio coram Nobis habita, in Causa Conservatorii Mindelheimensis novissimo loco decrevit, ut sequitur: *Ultimo, quod, facta a Virginibus Anglicanis Civitatis Mindelheimensis obligatione observandi contenta in hoc Decreto, restituantur in integrum, Missæ in ipsarum Ecclesia celebrentur, uti prius, & Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in ea asservetur; pro qua asservatione Sanctitas Sua, cui id reservatum est, facultatem opportunam indulget Episcopo Augustano*: Quod sane Decretum a Nobis tunc viva voce approbatum, nunc eo libentius confirmamus, quod, & præfati Conservatorii Virgines debitam obedientiam jam præstitisse, & pium, suique gregis vere amantem Episcopum Augustanum jam quoque illis indulsisse accepimus, ut in earum Ecclesia, & Missæ, ut prius, celebrentur, & SS. Eucharistiæ Sacramentum retineatur. Quoniam vero alterius hujusmodi gratiæ concedendæ jus ad Nos & Apostolicam Sedem privative pertinet, quod innuit Decretum superius relatum, & Canonica docet Disciplina, juxta quam Sacrosancta Eucharistia in Ecclesiis, quæ Parochiales non sunt, retineri non potest, absque præsidio Apostolici Indulti, vel immemorabilis consuetudinis, quæ hujusmodi Indulti præsumptionem inducit; ut late ostenditur in Commentariis bon. mem. Cardinalis Vincentii Petra ad Romanorum Pontificum Constitutiones, & signanter *ad Constit. 1. Urbani IV. sect. unic. num. 29. & seqq. tomo 3.*; Episcopi autem est, licentiam impertiri, ut idem Augustissimum Sacramentum publicæ Fidelium venerationi exponatur, quoties justa & publica causa id fieri suadeat, ut videre est in nostra Institutione Pastorali in editione Italica *tomo 2. numer.* 10. in Latina vero *num.* 30.; Nos iisdem Virginibus Anglicanis Conservatorii Mindelheimesis, quo obedientiæ erga suum Ordinarium Præsulem, ut par erat, exhibitæ meritum præmium ferant, & donec in eadem obedientia perseveraverint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, concedimus, & indulgemus, ut Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in earum Conservatorii Ecclesia, sine præjudicio tamen jurium Ecclesiæ Parochialis, asservari, ac retineri possit, & valeat.

Pontifex lætatur de obedientia Conservatorii Mindelheimen, & de Episcopi gratia ipsi restituta.

Licentia asservandi SS. Sacram. in Ecclesiis non Parochialibus S. Sede dumtaxat concedi potest.

Hanc Pontifex indulget prædicto Conservatorio, donec Virgines in obedientia permanserint.

Clausulæ pro præmissorum omnium firmitate, & observantia.

§. 25. Denique præsentes, dictorumque Urbani, atque Clementis Prædecessorum Literas, necnon præinserta Decreta, aliaque omnia, & singula in ipsis respective statuta, disposita, atque sancita, etiam ex eo, quod prædictorum Conservatoriorum, seu aliorum quorumcumque ubilibet existentium Virgines, seu Mulieres, earumque Præpositæ, atque Officiales, & alii quicumque in præmissis, seu eorum aliquo interesse habentes, seu habere prætendentes eis nullatenus consenserint, nec ad ea vocatæ, & auditæ, aut vocati, & auditi, minusque causæ, propter quas eædem præsentes emanarint, adductæ, verificatæ, seu alias sufficienter, aut etiam nullatenus justificatæ forsan dici possent, nullo unquam tempore de subreptionis, obreptionis, nullitatis, aut invaliditatis vitio, seu intentionis nostræ, aut alio quovis defectu, etiam quantumvis magno, inexcogitato, & substantiali, sive etiam ex eo quod in præmissis solemnitates, & quævis alia forsan servanda, & adimplenda fuerint, aut ex quovis alio capite a jure, vel facto, aut statuto, vel consuetudine aliqua resultante, seu læsionis, aliove colore, & capite, etiam in corpore Juris clauso, seu occasione, vel causa, etiam quantumvis privilegiata, etiam tali, quæ ad effectum validitatis præmissorum necessario exprimenda foret, notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus vel controversiam revocari, aut

ad

ad terminos juris reduci, vel adversus illas restitutionis in integrum, aperitionis oris, reductionis ad viam, & terminos juris, aut aliud quodcumque juris, facti, vel justitiæ remedium impetrari, aut concedi, aut impetrato, vel concesso quempiam uti, seu se juvare in judicio, seu extra posse, ipsasque præsentes perpetuo validas, firmas, & efficaces existere, & fore, suosque plenarios, & integros effectus sortiri, & obtinere, ac per omnes & singulas, nec non omnes & singulos, ad quas, & quos spectat, & quomodolibet in futurum spectabit, inviolabiliter observari; omnibusque etiam & singulis, quorum favorem respective concernunt, plenissime suffragari volumus, & decernimus.

§. 26. Sicque, & non aliter, in præmissis omnibus, & singulis per quoscumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Causarum Palatii Apostolici Auditores, ac Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de Latere Legatos, & Sedis Apostolicæ Nuntios, & eorumdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Congregationes tam ordinarias, quam particulares, aliosque omnes quavis auctoritate, & potestate fungentes, & functuros, in quavis causa, & instantia, sublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, ubique judicari, & definiri debere; & si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Aliter judicari prohibetur.

§. 27. Quocirca Venerabilibus Fratribus, ac dilectis Filiis Nostris, & Sedis Apostolicæ Nuntiis, nec non Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Locorum Ordinariis ubilibet existentibus, per Apostolica scripta mandamus, ut statim ac præsentes nostræ literæ ad ipsorum, & eorum cujuslibet notitiam pervenerint, & pro parte aliquorum in ipsis interesse habentium requisiti fuerint, sive etiam ipsi ita expedire in Domino judicaverint, easdem solemniter publicantes, illisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra, præmissa omnia, & singula, ac in eis, nec non prædicti Urbani, & Clementis Prædecessorum Literis statuta quæcumque, debitæ executioni demandari, illasque inviolabiliter in omnibus & singulis illarum partibus observari. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac præmissis non parentes, per censuras, & pœnas Ecclesiasticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione postposita, compescendo. Committitur Ordinariis Locorum ut promissa observari faciant.

§. 28. Non obstantibus, quatenus opus sit, Nostra, & Cancellariæ Apostolicæ Regula, de non tollendo jure quæsito, nec non piæ memoriæ Bonifacii VIII. pariter Prædecessoris nostri de una, & in Concilio Generali edita de duabus dietis, dummodo ultra tres dietas aliquis auctoritate præsentium ad judicium non trahatur, aliisque quibusvis, etiam in Synodalibus, Provincialibus, & universalibus Conciliis editis, vel edendis specialibus, vel generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, nec non præmissarum Virginum, seu aliorum quorumcumque, etiam juramento, confirmatione Apostolica, seu longa aut immemorabili observantia, vel quavis firmitate alia roboratis Statutis, Usibus, & Consuetudinibus; privilegiis quoque, exemptionibus, & indultis, aut Literis Apostolicis, quibusvis Personis, Collegiis, Locis, Ordinibus, Congregationibus, Societatibus, & Institutis, etiam Societatis Jesu, aliisve quibuslibet specifica, & individua mentione dignis, etiam cum quibusvis clausulis, & decretis, etiam derogatoriarum derogatoriis, & irritantibus in genere, vel in specie, etiam ad quorumlibet, & Supremorum quoque Principum instantiam, seu Motu proprio, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, aut alias quomodolibet in contrarium præmissorum concessis, & pluries confirmatis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus, & formis, specialis, specifica, & individua mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita, observata, inserti forent, præsentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat latissime & plenissime, ac specialiter, & expresse, ex certa scientia, ac Motu, & potestatis plenitudine paribus, derogamus; cæterisque contrariis quibuscumque. Seu si quibusvis communiter, aut divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non pos- Derogatio contrariis.

possint per Literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum Indulto hujusmodi mentionem.

Publicationi præsentium in Urbe tribuitur vis personalis omnibus factæ.

§. 29. Ut autem præsentes, & in eis contenta quæcumque ad omnium notitiam deducantur, & ne aliquis de eis ignorantiam prætendere possit; volumus pariter, & mandamus, easdem præsentes per aliquem, seu aliquos ex Cursoribus Nostris ad valvas Ecclesiæ Lateranensis, & Basilicæ Principis Apostolorum, nec non Cancellariæ Apostolicæ, Curiæ Generalis in Monte Citatorio, ac in Acie Campi Floræ de Urbe, ut moris est, affigi & publicari, sicque publicatas & affixas, omnes & singulas, omnesque & singulos, quas & quos illæ concernunt, perinde arctare, & afficere, ac si unicuique earum, & eorum, nominatim, & personaliter intimatæ fuissent: Utque ipsarum præsentium Literarum transumptis seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Personæ in Ecclesiastica Dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud ubique adhibeatur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ.

Fidem transumptis præstari decernitur. Sanctio poenalis.

§. 30. Nulli ergo omnino hominum liceat paginam hanc Nostrarum Confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, declarationis, prohibitionis, concessionis, voluntatis, mandati, statuti, atque decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire; si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac BB. Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Dat. Pontif. An. 9. die 30. Aprilis 1749.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarn. Dom. 1749. pridie Kal. Maji, Pontificatus Nostri Anno Nono.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Public. die 27. Maji ejusdem Anni.

XXX.

IN TRIBUNALI GUBERNII

Almæ Urbis, ejusque Congregationibus, certa agendi ratio præscribitur; statuitur methodus exequendi Visitationes Carcerum &c.

BENEDICTUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

JUSTITIÆ gladium non sine causa a Nobis portari tum maxime homines intellecturos censemus, quum traditam Nobis præcellentem a Deo potestatem per eos omnes,

omnes, quibus aliquam ejus partem communicavimus, ad correctionem & vindictam malefactorum, ad laudem vero bonorum, & ad optimum totius Civitatis regimen, sedulo exerceri curabimus. In quo & supremi Principis officio, quod humilitati nostræ universi Dominator imposuit, & paternæ erga dilectissimum populum charitati, quam idem ipse Deus intimo cordi nostro indidit, pro viribus satisfacturos Nos esse confidimus; dum sacri Principatus dignitatem nostræ fidei concreditam, commendatamque patrocinio nostro Reipublicæ tranquillitatem asserere, atque in tuto collocare studemus. Ideo quum plures jam pridem animo versaremus rationes, quibus & in Tribunali Gubernii ejusdem Urbis certam quamdam, aptioremque formam constitueremus, quæ ad rectam non minus, quam celerem Causarum criminalium expeditionem conduceret; & debitum utilitatis fructum reipsa percipi curaremus ex providis Legibus tam a Prædecessoribus nostris, quam a Nobis ipsis alias statutis, pro frequenti visitatione eorum, qui in Carceribus quacumque de causa detinentur, utque demum, sublatis plerisque Civitatis sordibus, ab his peculiariter immunem præstaremus non infrequentem illum Curiæ nostræ cœtum, qui, dum circa criminales Causas vel judicando, vel patrocinando, vel actitando versatur, eam sane gravissimam Politici Juris partem tractare dignoscitur, ex qua, & mutuæ justitiæ cultus, & publica morum honestas, & totius societatis securitas, atque felicitas maxime pendent: His omnibus diu & mature pensatis, auditisque super ipsis prudentum virorum sententiis, nunc denique infrascriptas leges & ordinationes perpetuis futuris temporibus valituras complexi sumus in quadam Schedula Nostri Motus proprii, Chirographo Nostro nuper subscripta, cujus tenor talis est, videlicet.

Tria objecta Pontificiæ providentiæ proposita.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Motu proprio &c.

Chirografo, che si conferma. Proemio.

AVENDO Noi passata la maggior parte della vita nostra in questa Città di Roma, ed avendo, quando eravamo in minoribus, inteso più volte discorrere dalle persone pratiche, e ben' intenzionate, che sarebbe stato necessario lo stabilire alcune regole per la retta amministrazione della Giustizia criminale, non essendovi cosa ben fatta, e ben stabilita, che col tratto del tempo non abbia bisogno di qualche aggiunta, riforma, o schiarimento; ed avendo poi nel tempo del nostro Pontificato avuti i positivi rincontri non meno della sussistenza degl' inconvenienti, che del bisogno del riparo; dopo aver fatto unire, ed aver ben considerato il tutto, ed aver anche inteso il parere, ed il consiglio d'Uomini gravi, e ben versati nelle materie criminali, essendo in oltre imminente l'Anno Santo, che per lo straordinario concorso della gente, come si spera, porta seco una maggior attenzione in chi governa, ed invigila pel pubblico bene; ci siamo risoluti di pubblicare questa nostra Cedola di Moto proprio, che ancora intendiamo per maggior solennità di confermare con una Nostra Costituzione, non in forma communi, come si suol dire, ma in forma specifica, inserendola de verbo ad verbum in essa; dividendola, per maggior chiarezza della materia, in tre Capi, il primo de' quali risguarda il Tribunale del Governo di Roma; il secondo la Visita delle carceri; il terzo alcuni altri regolamenti per levare alcuni abusi introdotti dai Giudici, e Notari criminali del Tribunale del Governo, e d'altri Tribunali, e Ministri d'essi.

Della necessità di stabilire alcune Regole per Giustizia Criminale.

Pubblica il Presente Moto proprio diviso in tre parti.

Del Tribunale del Governo di Roma.

I. Del Tribunale del Governo. Si Conferma a Monsignor Governatore di Roma.

§. 1. LE Cause criminali della Città di Roma, e suo Distretto sono state insino ad ora giudicate dal Governatore di Roma colla direzione, e voto di quattro Togati, cioè de i due Luogotenenti, e de i due Sostituti Luogotenenti; allorchè quelle delle Provincie si trattano, e si risolvono in una Congregazione composta di Cardinali, e di Prelati, che dicesi della Consulta. Ciò è quello, che sempre ha dato motivo di discorso alle persone savie, che hanno mai

le ſue facoltà, anche come Vice-Camerlengo.

ſempre deſiderato una più ſolenne diſcuſſione degli affari criminali di Roma, e ſuo Diſtretto. Per lo che, aderendo Noi a i loro ſuggerimenti, di Noſtro Moto proprio, certa ſcienza, e pienezza della Noſtra Suprema, ed Apoſtolica Podeſtà, confermiamo in primo luogo a Monſignor Coſimo Imperiali preſente Governatore di Roma, e Vice Camerlengo di S. Chieſa, e ſuoi Succeſſori tutte, e ſingole facoltà, e preminenze, delle quali ha goduto fin'ora in virtù del Breve di ſua Deputazione, e delle quali ſogliono godere in qualunque forma i Governatori di Roma, anche in qualità di Vice Camerlenghi; poichè in quanto appartiene al Governatore pro tempore, non intendiamo s'induca per la preſente alcuna benchè minima innovazione.

2. Aggiunge alli Ponenti di Conſulta altri due, che ſaranno Ponenti del Governo, ed Aſſeſſori del Governatore.
Deſtina i due Prelati Ponenti.

§. 2. In ſecondo luogo vogliamo, comandiamo, ed ordiniamo, che in avvenire, al ſolito ed ordinario numero de i Prelati Ponenti di Conſulta, ſe ne aggiungano *altri due*, quali abbiano, e debbano godere tutti gli onori, privilegj, eſenzioni, e preminenze, che godono gli altri Ponenti, di modo che compongano con eſſi uno ſteſſo Corpo, o ſia Collegio; ma però in vece di eſſere Ponenti di una delle noſtre Provincie, ſieno, e debbano eſſere ambidue Ponenti del Governo di Roma, ed Aſſeſſori del Governatore pro tempore: Eleggendo, e deputando per tal effetto, e beneplacito Noſtro, e della Santa Sede, *Monſignor Giuſeppe Lucarelli* Protonotario Apoſtolico, e poc'anzi già deſtinato Ponente di Conſulta, e *Monſignor Pietro Frangipani* referendario dell'una, e l'altra Segnatura, e Ponente del Buon Governo.

3. Conferma la diviſione delle cauſe di Sangue, e di Relazione.

Vuole, che le Querele di ſangue ſi ſcrivano alla preſenza del Querelante in Libro ben cartolato. Così quelle di relazione in altro Libro a parte. E non in foglio volante. Pene contro i Traſgreſſori.

§. 3. In terzo luogo confermiamo, approviamo, ed ordiniamo, che in avvenire ſi continui fra gli Ufficiali, e Miniſtri di detto Tribunale del Governo la diſtribuzione alternativa delle Cauſe *di Sangue* e *di Relazione*, che ivi ſi pratica preſentemente, e da gran tempo indietro, cioè non tanto fra li due Luogotenenti, quanto ancora fra li due Soſtituti Luogotenenti, li quattro Soſtituti Fiſcali di numero, e li ſei Soſtituti Fiſcali ſoprannumerarj, e fra li Dieci Notari ſtabiliti, ſiſſati nell'altra Noſtra precedente Coſtituzione *Rerum humanarum* delli 16. Dicembre 1747. Vogliamo però, che tutte le Querele, o Denonzie di ſangue immediatamente, che ſono portate al Tribunale, ſi ſcrivano dal Notaro di Settimana alla preſenza del Querelante, e Denunziante, e ſotto il proprio e diſtinto giorno in un Libro ben cartolato. E ſimilmente, che tutte le Querele, o Denunzie di Relazione, cioè d'ogni altra cauſa, che non ſia di omicidio, o ferite, e non quelle ſolamente di furto, ſi ſcrivano immediatamente, e alla preſenza come ſopra, dal Notaro, che ſi trova in quella ſettimana Notaro di Relazione, in altro Libro ben cartolato; e non mai ſi riceva, o ſcriva alcuna Querela, o Denunzia, o ſia di Relazione, o ſia di Sangue, in fogli volanti. Altrimenti il Notaro di Settimana, a cui appartiene, cada in pena di cinquanta ſcudi d'Oro anche per la prima contravvenzione, da applicarſi per una terza parte al Delatore, che ſi terrà ſegreto, dopo però, che ne avrà ſomminiſtrato prove ſufficienti, e per le altre due terze parti alla Maſſa de' Giudici e Notari di eſſo Governo, per diſtribuirſi in fin dell'Anno fra di loro da Monſignor Governatore.

4. Dovranno portarſi a Monſignor Governatore ogni ſera i detti due Libri, e riferirgli il tutto alla preſenza de' due Soſtituti.

§. 4. In qaarto luogo eſortiamo, e raccomandiamo a Monſignor Governatore, ed altri ſuoi Succeſſori pro tempore, che ſi facciano portare ogni ſera li detti due Libri, e ſi facciano riferire dalli due Notari di Settimana, alla preſenza delli due Soſtituti parimente di Settimana, le Querele, e Denunzie, che ſaranno ſtate portate, e ſcritte in quel giorno, come hanno praticato con grandiſſima utilità del Pubblico alcuni dei loro Anteceſſori.

5. Si terranno due Congregazioni la ſettimana e cui inter.

§. 5. In quinto luogo vogliamo, ed ordiniamo, che in ogni ſettimana ſi tengano onninamente da Monſignor Governatore pro tempore *le due Congregazioni* ſolite a tenerſi, cioè una il Martedì, e l'altra il Venerdì, ambedue il dopo pranzo; e che in ciaſcheduna di eſſe Congregazioni debbano onninamente intervenire, oltre Monſignor Governatore, li detti due Prelati Ponenti di Conſulta, ed Aſſeſſori del Governo, l'Avvocato, e Procurator Fiſcale, li due Luogotenenti, e li dodici Soſtituti con il Capo Notaro.

§. 6. Che nella Congregazione *del Martedì*, debbano proporſi le Cauſe, nelle

quali

quali o si ha da decretare la Tortura, o sia ha da procedere alla Sentenza dopo fatte le Difese, oppure passato il termine assegnato per le medesime; ammettendo in essa, prima di votare, l'Avvocato, e Procuratore de' Poveri, il Procuratore della Carità, e quando vi sia, anche altro Difensore particolare eletto dal Reo, ad effetto d'informare, e dedurre in voce le ragioni del medesimo. Dopo di che, licenziati li suddetti Difensori, dovranno votarsi le dette Cause ad una per una, ma non già dalli due Luogotenenti, e dalli due Sostituti Luogotenenti, come si è fatto fin'ora, ma dalli due Togati Luogotenenti, e dalli detti due Prelati di Consulta, ed Assessori del Governo: volendo Noi, che in avvenire questi quattro solamente abbiano *il Voto decisivo*, oltre Monsignor Governatore, cui resterà l'arbitrio di votare, o non votare, come ha goduto fin'al presente. Quanto poi alli due Sostituti Luogotenenti, dovrà loro restare non più il Voto decisivo, ma solamente *il Voto consultivo*. E così parimente dopo risolute le Cause de' Rei presenti, dovranno nella medesima Congregazione, e nell'istessa maniera riferirsi, e votarsi le Cause *de' Contumaci*, nelle quali sarà stato già formato il Processo.

veranno Monsignor Governatore, I due Prelati, Assessori. L'avvocato, e Procuratore Fiscali, e due Luogotenenti, e dodici Sostituti, col Capo Notaro.

6. Della Congregazione del Martedì, e ciò ch'in essa debba trattarsi. Si ammettano i Difensori dei Rei. Dopo si voti in ogni causa. Da chi debba darsi il voto decisivo, e da chi il consultivo.

§. 7. Nell'altra Congregazione *del Venerdì*, vogliamo, ed ordiniamo, che ciascheduno delli due Luogotenenti legga la Lista di quelli carcerati, che gli appartengono, e che si scriva dal Capo Notaro ivi presente sotto la partita di ciascun carcerato il Decreto, che farà la prima Congregazione: Dovendo anche in questo avere l'Avvocato, e Procuratore Fiscale Generale, e li due Sostituti Luogotenenti il suo Voto consultivo, ed all'incontro li due Luogotenenti, e li due Ponenti di Consulta, e Assessori del Governo il Voto decisivo, con l'arbitrio al Governatore pro tempore di votare, o non votare, come nell'altra Congregazione di Martedì.

Inoltre ordiniamo, e comandiamo, che in questa Congregazione di Venerdì non si facciano solamente i Decreti per le Cause leggiere, ma dopo che queste saranno state risolute, si parli ancora delle Cause più gravi, e dello stato, nel quale si trovano, licenziando gli altri Intervenienti, e ritenendo solamente quelli, a cui sono stati commessi li Processi di dette Cause, con il Capo Notaro, il quale, come sopra, dovrà scrivere sotto la partita di ciascheduno carcerato il Decreto, che farà la piena Congregazione per la formazione, e continuazione ben regolata del Processo, e per il disbrigo di tal Causa: Nel che deve consistere l'utilità, e profitto maggiore di questa Congregazione; alla quale per tal effetto ordiniamo, che si faccia esibire gli stessi Processi originali, per assicurarsi dello stato e termine in cui saranno di mano in mano; ed altresì concediamo la facoltà, ed il diritto di prefiggere, quando ne faccia bisogno, un termine discreto al Giudice processante, ed inoltre di mutarlo ad arbitrio, per tre, o più mesi del salario assegnatoli; non solo in ogni caso di negligenza, ma ancora quante volte si riconosca, che sia stato costituito alcuno, non dal Giudice alla presenza del Notaro, ma dal solo Notaro; che li Giudici, o Notari abbiano tardato a fare la dovuta ricognizione del corpo del delitto in cause specialmente di furti, o che abbiano in altro qualunque modo mancato al loro uffizio. Affinchè poi li Decreti, che si faranno dalla Congregazione, abbiano la dovuta esecuzione, dovranno nelle Liste del Venerdì susseguente, oltre li Nomi, e le Cause de' Carcerati, leggersi anche i Decreti fatti nella Congregazione antecedente, e così di mano in mano fino a tanto, che saranno stati effettivamente eseguiti, e sarà terminata, e compiuta la Causa.

7. Della Congregazione del Venerdì, e di ciò ch'in essa dovrà farsi.

Altre incombenze di tale Congregazione.

§. 8. Ad effetto, che la Giustizia resti ben servita, vogliamo, che tanto dal Bargello di Roma, quanto dal Bargello di Campagna, si tenga effettivamente quel numero di Birri che sono obbligati di tenere, tolto affatto qualunque abuso di piazze morte: e perciò ordiniamo, e comandiamo, che ciascuno di detti due Bargelli debba presentare a Monsignor Governatore il Rollo completo de' proprj Birri, e mancando in qualsivoglia tempo qualcheduno, debba dentro tre giorni averne arrollato un altro, con aggiungerne il nome nel Rollo, e cassare quello, che è mancato; E di più, che ogni tre Mesi, in un giorno da destinarsi all'improvviso,

8. Si tenga il numero compito dei Birri, e si riveda il Rollo.

viso, debba farsi con i detti Rolli alla mano la rassegna di tutt' i Birri avanti il medesimo Governatore, e li due Ponenti di Consulta Assessori del Governo, quali dovranno invigilare, che gli Uomini siano abili, ed idonei per il loro mestiero, e che li Birri di Campagna siano montati sopra buoni Cavalli, multando li due respettivi Bargelli, e Birri, a loro arbitrio, per il caso di qualunque mancanza.

9. Si faccia ogni tre mesi almeno la ricerca degli Oziosi.

Pene contro di essi.

§ 9. Di più vogliamo, che il Governatore di Roma con li detti due Prelati Assessori del Governo facciano fare ogni tre Mesi almeno per tutta la Città diligente ed esatta perquisizione delli Vagabondi, Birbanti, Saltinbanchi, Ciarlatani, Zingari, e finti mendicanti, o finti infermi, finti storpiati, ed altre simili persone oziose, quali non hanno verun impiego, nè sono applicati ad alcun esercizio lecito ed onesto. E trovandosi, che questi tali sieno nati in Roma, o nel Distretto, si dovrà loro prefiggere per la prima volta un termine di otto giorni, per applicarsi a qualche esercizio, e portarne fede autentica negli Atti del Governo: altrimenti si manderanno, senz'altro Processo formale, per tre anni *ad Opus*. Trovandosi poi esser nati fuori di Roma, e suo Distretto, oppur nati in altri Principati, si darà loro l'Esilio da Roma, e suo Distretto, e respettivamente da tutto lo Stato Ecclesiastico, sotto pena di sette anni di Galera in caso di contravvenzione anche la prima volta. Con dichiarazione però, che tra li suddetti non s'intendano mai compresi *li veri Pellegrini*, quali anzi debbano riceversi, ed accarezzarsi con tutta la maggior carità, purchè sotto pretesto di pellegrinaggio non si fermino in Roma, e nel Distretto, a vagare, e questuare, più del tempo comodo, e sufficiente per visitare i Luoghi Santi, e purchè non conducano seco donne, e putti per andar con essi mendicando, e con altre dichiarazioni, provedimenti, e pene, che dovranno prendersi, e pubblicarsi con nuovo Editto, che dovrà fare Monsignor Governatore, col consiglio, e voto di detti due Prelati Ponenti di Consulta, ed Assessori del Governo, affinchè la Città, e suo Distretto sieno continuamente ripurgati da questa sorta di gente oziosa, e malvivente.

Delli Pellegrini, e condizione, che devono avere.

10. N. S. inoltre confermando la sua Costituzione su la celere trasmissione dei condannati alla Galera, ordina, che quante volte si fa la mandata, si debba in più luoghi affiggere la nota stampa de' condannati col titolo del delitto. Tale nota si ha presentare a N. S.

§. 10. Confermiamo in ciascheduna delle sue parti la detta Nostra Costituzione delli 16. Decembre 1747. e specialmente nel §. 5., ove si provede alla celere, e spedita trasmissione di coloro, che sono condannati in pena della galera. Ma perchè questa trasmissione siegue perlopiù di notte, di maniera che resta del tutto ignota al Popolo la pena suddetta, e la causa, per la quale si trasmettono alla Galera: perciò vogliamo, ed ordiniamo, che quante volte si farà la suddetta trasmissione, si debba affiggere lo stesso giorno alle Porte del Governo, di Monte Citorio, della Consulta, della Sala di Campidoglio, in Campo di Fiore, ed in altri luoghi soliti *una Lista stampata dei Nomi, Cognomi, e Patrie di tutti coloro, che si trasmettono*, con il titolo del delitto, per il quale sono stati condannati, ed il tempo della loro condanna, niuno affatto eccettuato, affinchè in vista di tali pene gli altri si astengano da commettere somiglianti delitti; Incaricando il Governatore di Roma, ed il Fiscale Generale pro tempore, per la stampa, ed affissione suddetta, e di presentare a Noi, e nostri Successori volta per volta una copia nella prima susseguente.

II. Della Visita delle Carceri.

Della Visita delle Carceri.

Tal visita è stata anticamente istituita, con dichiarazioni, e riforme, ma senza stabile regolamento circa il modo d'eseguirla.

§. 1. Essendo fin da tempo antichissimo una delle principali incombenze del Governatore, come Luogotenente del Cardinal Camerlengo, la Visita delle Carceri, e Carcerati di Roma, ed avendo Noi riconosciuto, che sebbene Alessandro VI. Nostro Predecessore fin dall' Anno 1492 aggiungendo al medemo altri Visitatori fosse il primo ad istituire la Congregazione della Visita, e che a questa in appresso siano state date diverse amplissime facoltà con alcune dichiarazioni, e riforme da altri Nostri Predecessori, cioè da Paolo III. nella sua Costituzione 44. da Pio IV. nella sua Costituzione 58., da S. Pio V. nella sua Costituzione 68. da Paolo V. nella sua Costituzione 71., § 23. e 24.: Niuno però di essi le abbia mai dato un fermo, e stabile regolamento; E quindi esser' avvenuto, che

che un'opera di tanta carità, quale per altro non può esser indifferente a veruno de' Principi Cristiani, molto meno al Sommo Pontefice, sia presentemente in Roma poco meno che negletta, e trascurata.

§. 2. Pertanto di pari Nostro Moto proprio, certa scienza, e pienezza della nostra Suprema autorità ordiniamo, e comandiamo, che delle due Carceri pubbliche, che sono al presente comuni, e promiscue per li Carcerati di tutti i Giudici, Tribunali, e Magistrati di Roma, di qua in avvenire *quelle di Campidoglio* restino perpetuamente assegnate per coloro, che saranno carcerati per ordine, o a disposizione del Senatore, e di ogni altro Giudice, Magistrato della Curia Capitolina, e in conseguenza ancora dei Tribunali dell' Agricoltura, delle Strade, di Ripa, e di Ripetta, del Rettore dello Studio, o sia della Sapienza, e dei Maestri Giustizieri; e che all'incontro *le Carceri Nuove* fabbricate in strada Giulia da Innocenzo X. similmente Nostro Predecessore, e surrogate in luogo delle due più antiche di Borgo, e di Tordinona, restino in avvenire perpetuamente assegnate per quelli, che saranno carcerati per ordine, o a disposizione del Cardinal Vicario, del Governatore, dell' A. C., del Tesoriere, e di ogn'altro Giudice, Tribunale, e Congregazione di Roma, tolta non solamente ai Birri, ed Esecutori, ma ancora alli Giudici suddetti ogni facoltà, ed arbitrio di fare, oppure ordinare diversamente.

Distinzione de' Rei, ed Inquisiti, che nelle due Carceri devono esser condotti.

Quali spettino alle Carceri del Campidoglio.

Quali alle Carceri Nuove.

§. 3. In sequela di detta divisione di Carceri, e Carcerati, la quale dovrà effettuarsi anche per quelli, che si troveranno carcerati nel giorno della pubblicazione della presente Cedola di Moto proprio; Vogliamo, che in avvenire si facciano onninamente tanto per le Carceri di Campidoglio, quanto per le Carceri Nuove, tre Visite distinte, e separate, cioè la Visita *Ordinaria*, la Visita *Straordinaria*, e la Visita *Graziosa*, e nella forma, e modo seguente, cioè.

In amendue le Carceri si faranno tre sorti di visite. Una ordinaria. La seconda straordinaria. La terza graziosa.

§. 4. Che in ogni *Giovedì* mattina all'ora solita della Campana di Monte Citorio, ancorchè sia giorno di Festa, e quando la mattina fosse impedita per qualche Cappella, Concistoro, o altra Funzione pubblica, nel medesimo giorno dopo pranzo, si faccia la Visita *Ordinaria* alternativamente, e per turno, cioè il primo Giovedì dopo la pubblicazione della presente in Campidoglio, e l'altro Giovedì susseguente alle Carceri Nuove, e così di mano in mano tutto l'Anno, e senz'alcuna intermissione.

Ogni Giovedì la visita ordinaria, alternativamente in una delle due Carceri.

§. 5. Che alla detta Visita Ordinaria in Campidoglio possa ad arbitrio suo intervenire il Governatore di Roma, come Vice-Camerlengo, e perciò a capo della tavola debba esservi sempre per lui la solita sedia; ma però non sia tenuto d'intervenire, quando non voglia; sieno bensì tenuti ad intervenire, sedendo alla destra di esso Governatore, *il Presidente* pro tempore *delle Carceri*, o altro Chierico di Camera da sostituirsi dal medesimo con approvazione Nostra, e de' Nostri Successori: *Il Prelato della Carità, ed il Prelato della Pietà*, o altri Prelati da sostituirsi dalle loro Archiconfraternita: *L'Avvocato de' Poveri, e l'Avvocato Fiscale*, o due altri Avvocati Consistoriali da loro sostituiti con nostra approvazione, come sopra: *Il Fiscale Generale di Roma*, o suo Sostituto Fiscale: *Il Giudice Camerale* Criminale, o suo Sostituto: *e li due Procuratori de' Poveri*, cioè quello deputato dalla Camera, e l'altro deputato dalla Carità, o almeno uno di essi.

Persone, che devono intervenire alla visita delle Carceri del Campidoglio: E dell' ordine nel sedere.

§. 6. E che all'incontro di questi, e dal lato sinistro, sieno, secondo il solito obbligati ad intervenire, sedere *il Senatore* di Roma, e *li tre Conservatori co- Priore de' Caporioni*, o almeno due di essi alternativamente: *Il primo, e il secondo Collaterale*: *Il Giudice de' Malefizj*; *Il Fiscale, e il Procuratore de' Poveri di Campidoglio*, quale dovrà sempre esser Segretario della Visita di queste Carceri, oltre il Notaro, quale parimente dovrà assistere, ma però senza voto.

§. 7. Per la visita ordinaria delle Carceri Nuove, dovrà personalmente intervenire: *Il Governatore di Roma*, sedendo a capo di tavola: *L'Uditore della Camera* dal lato destro, *e il Chierico di Camera Presidente delle Carceri* dal sinistro; dopo di essi dovranno intervenire, e sedere *li due Ponenti* di Consulta Assessori del Governo, *e li due Prelati della Carità, e della Pietà*; cioè due a destra, e due

Persone da intervenire alla visita delle Carceri nuove; e dell' ordine nel sedere.

due a finiſtra, con precedenza fra di loro ſecondo l'ordine di anzianità, in Prelatura. Seguiranno a deſtra: *L'Avvocato de' Poveri*, *il Fiſcale Generale*, *il Primo*, *ed il Secondo Luogotenente del Governo*, *il Procuratore de' Poveri* deputato dalla Camera, *e il Procuratore Civile* parimente de' Poveri. All'incontro, ed a finiſtra ſeguiranno *l' Avvocato Fiſcale*, *il Luogotenente Criminale dell' A. C.*, *il Luogotenente Criminale del Vicario*, *il Giudice Criminale Camerale*, *e il Procuratore de' Poveri* deputato dalla Carità, quale ſarà ſempre Segretario della *Viſita* di queſte Carceri: Oltre il *Commiſſario de' Galeotti*, *e Capo Notaro* della Carità, quali ultimi due aſſiſteranno ſenza voto. Tutti li ſuddetti dovranno intervenire perſonalmente, laſciando per quel giorno ogn'altra incombenza, che mai aveſſero per altra carica, nè ſarà loro lecito ſoſtituire altri, ſenza Noſtro ſpeciale reſcritto; eccettuato l'Uditore della Camera, al quale ſolamente ſi laſcia l'arbitrio di non intervenire, con che però ſempre vi ſia la Sedia per lui nel luogo, come ſopra, deſtinato.

Ciò, che debba trattarſi nelle Viſite ordinarie delle due Carceri alternativamente.

§. 8. In queſta viſita *Ordinaria* da tenerſi alternativamente un Giovedì in Campidoglio e l'altro Giovedì ſuſſeguente alle Carceri Nuove, li ſuddetti reſpettivi Viſitatori non dovranno conſumare il tempo nè in riconoſcere ſtanze, camere, ed officine, nè in vedere, ſe li Carcerati ſono gravati dai Cuſtodi nella qualità o prezzo delle cibarie, ſtrapunti, e coſe ſimili; ma dovranno unicamente attendere, invigilare, ed inſiſtere per lo rilaſcio di coloro, che non debbano reſtare più lungamente carcerati, e reſpettivamente per lo disbrigo delle Cauſe, in rapporto a quelli, che per giuſtizia non debbono rilaſciarſi.

Regolamento preciſo delle coſe da farſi, cioè; 1. Si viſitino i Carcerati delle Secrete. 2. I Carcerati criminali della larga. 3. I Carcerati civili.

§. 9. A tale effetto tanto in Campidoglio, come nelle Carceri Nuove, dovrà incominciarſi la viſita *Ordinaria* dalli Carcerati *nelle Segrete*; Dappoi proſeguirſi per li Carcerati Criminali, che ſtanno *alla larga*; ed ultimo per *li Carcerati Civili*. E perchè ſi faccia riſpetto a tutti con buon ordine, dovranno li Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri aver formato, e diſtribuito, nel giorno antecedente di Mercordì a ciaſcuno de' Viſitatori *due Liſte* diſtinte delli Carcerati per Cauſe Criminali, cioè una, ove ſiano deſcritti i nomi di tutti li Carcerati nelle ſegrete, e l'altra, ove ſiano deſcritti li nomi di tutti li Carcerati alla larga, e sì l'una, che l'altra, con il giorno della loro Carcerazione, il Giudice, o Tribunale, a cui appartengono, e ſe mai, e quante volte ſono ſtati eſaminati, laſciando ſotto la partita di ciaſchedun Carcerato uno ſpazio ſufficiente in bianco per notarvi il Decreto, che farà la piena Viſita.

Ogn'uno de' Viſitatori abbia le Liſte di tutti i Carcerati colle ſue circoſtanze. Ogni Carcerato delle Segrete deve eſſer chiamato, ed in che abbia ad eſſer interrogato. Dopo ſi ſenta il Giudice, al quale appartiene. E ſi faccia il Decreto che converrà.

§. 10. Con queſte due Liſte alla mano, e ſecondo l'ordine delle medeſime, ſi chiameranno in primo luogo *i Carcerati delle Secrete*, interrogandoli ad uno per uno, ſe ſono ſtati coſtituiti dentro i primi tre giorni a tenore della riforma di Paolo V. dichiarata, ed ampliata in detta noſtra Coſtituzione delli 16. Decembre 1747. §. 7.. Se dopo la prima volta ſono ſtati altre tre volte eſaminati, e quante e ſe ſono ſtati eſaminati dal Giudice, preſente il Notaro, oppure dal ſolo Notaro ſenza il Giudice: Licenziato poi il Carcerato, dovranno i Viſitatori ſentire dal Giudice, a cui appartiene, il Titolo della Cauſa, per cui è ſtato carcerato: Se a querela, iſtigazione, o denunzia di alcuno, oppure *ex officio*: Se prima di carcerarlo aveva il Fiſco indizi ſufficienti, e tali, quali ſi ricercano per venire alla cattura perſonale per diſpoſizione del Gius comune, e della detta riforma di Paolo V. §. 10. *num.* 5.: Se ſono ſtati carcerati come preteſi Rei, oppur come Teſtimonj, ed eſſendo carcerati come Teſtimonj, ſe ſieno ſtati ritenuti più di tre giorni contro la diſpoſizione delle leggi comuni; e ſe ſieno ſtati carcerati in cauſa, che non ſia delle più gravi, contro la detta riforma *d.* §. 10. *num.* 24.: E finalmente dovranno interrogare il Giudice della Cauſa, a qual termine ſi trovi il Proceſſo. Facendo per ciaſcun d'eſſi Carcerati quel Decreto, che conviene per la buona, ed eſatta, ma però celere, ed eſpedita amminiſtrazione della Giuſtizia; e prefiggendo, quando occorra, al Fiſco, e molto più quando vi ſia, all'Aderente, un termine congruo per formare, proſeguire, e terminare il Proceſſo, aſſegnar le Difeſe, e procedere alla Sentenza: ſenza contentarſi di ſole riſpoſte generali, come è ſtato dichiarato in detta noſtra Coſtituzione delli 16. Decembre 1747. §. 7.

§. 11.

§. 11. Spediti li Carcerati *nelle Segrete*, si dovrà leggere *la lista delli Carcerati nelle Carceri larghe*, interrogando ciascuno d'essi da che tempo sono stati carcerati: Se da principio sono stati posti alla larga, oppure in segreta, ad effetto di punire quei Birri, che avessero posto alcuno in segreta per Cause leggiere, contro le risoluzioni più volte fatte dalla piena Visita, e specialmente sotto li 21. Luglio 1735.: E se, e quante volte, e da chi, cioè se dal Giudice presente il Notaro, oppure se dal solo Notaro sono stati constituiti, ed esaminati. Dopo di che licenziando il Carcerato, dovranno riconoscere i Visitatori per ordine di qual Giudice è stato carcerato, se ad istanza, denunzia, o querela di alcuno, se con prove, ed indizj sufficienti, se è stata osservata la detta nostra Costituzione delli 16. Decembre 1747. al §. 6. circa le Catture, e perquisizioni; E finalmente per qual delitto, e causa sia stato Carcerato, e in quale stato sia il Processo; facendo per ciascheduno di essi, o il Decreto di rilasso con precetto, o senza, oppure con l' esilio, secondo le circostanze de' casi, e prefiggendo al Fisco, e quando vi sia all' Aderente, un termine congruo, dentro il quale debba aver formato, e terminato il Processo.

Si passi poi alla Visita dei Carcerati della Larga, ed in che s' abbiano ad interrogare.

§. 12. Dovranno similmente i Visitatori in questa Visita *Ordinaria* riconoscere, ed insistere, che sia onninamente eseguita la suddetta nostra Constituzione nel §. 5. circa la trasmissione di coloro, che sono stati già condannati alla Galera, facendosi esibire la Lista stampata di quelli, che saranno stati trasmessi nell'ultima precedente trasmissione; e quando il Capo del Tribunale, a cui appartiene il Condannato, ne avesse ordinato l'arresto, dovranno verificarlo, con farsi esibire l'ordine sottoscritto, senza del quale non dovrà attendersi alcun' Arresto, e farsi dar conto del motivo, ad effetto di riconoscere, se sono stati, o nò, giustamente arrestati.

Altre incombenze della Visita Ordinaria.

§. Venendo per ultimo *Carcerati per debito Civile*, non dovrà per questi farsi alcuna Lista, ma essendovi alcuno, in favore del quale concorrano le cause, e circostanze espresse in detta Costituzione 71. di Paolo V. §. 24. *per tot.*, sarà a carico dei Difensori di ciascheduno carcerato, e in mancanza di essi, delli Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri, fare istanza in piena Visita per la dimissione, e scarcerazione a tenore di essa Constituzione. Volendo Noi, che per tale effetto non si aspettino le Visite graziose, quali non si fanno, se non che due volte l' Anno, come si dirà in appresso, ma che le suddette istanze possano farsi, e debbano ammettersi in ciascuna Visita Ordinaria. Dichiariamo pero, che qualora si pretenda dal Carcerato la nullità della sua Cattura, debbano li Visitatori solamente procedere alla dimissione, e rilascio, quando la nullità sia chiara, altrimenti non debbano ingerirsi nella cognizione, e decisione della medesima, ma debbano rimetterne l'ispezione alli Giudici suoi; poichè non vogliamo, che la potestà, ed autorità della Visita, da potestà Economica, passi mai, e si converta sotto qualunque colore, o pretesto, in giudiziale, e contenziosa.

3. Della Visita dei Carcerati per debito Civile. Ispezioni circa essi.

§. 14. Dopo la prima Visita Ordinaria, che si farà in sequela della presente per tutto, ed alternativamente, come si è detto, tanto in Campidoglio, come nelle Carceri Nuove, dovranno i Sollecitatori, e Procuratori de' Poveri notare, e riportare nelle Liste da farsi per l'altra Visita *Ordinaria* susseguente, sotto la partita di ciascheduno carcerato il Decreto fatto nell' antecedente, ad effetto che li Visitatori veggano, e riconoscano, se, e come sia stato eseguito, per dare gli ulteriori provedimenti. Di più li due Procuratori de' Poveri, e respettivi Segretarj, dovranno il giorno dopo ciascheduna Visita *Ordiniamo*, portare a Noi, e Nostri Successori per mezzo de' Nostri Uditori pro tempore, ciascheduno le dette due Liste con i loro Decreti, altrimenti in caso di mancanza saranno come negligenti rimossi dall' Uffizio.

Nelle Liste dei Carcerati, ch' hanno i Visitatori, si noti il Decreto fatto per ciascheduno di essi.

§. 15. Oltre la Visita *Ordinaria* da farsi, come sopra, nel giorno fisso, ed a tutti noto di Giovedì, dovrà farsi ancora ogni Mese, e all' improvviso, la Visita *Straordinaria* tanto inculcata dalli prelodati Nostri Predecessori, cioè da Paolo IV. nella sua Costituzione 57. §. 15. e da Paolo V. nelle d. sua Costituzione 71. §. 23. *nu.* 2., in cui senza punto ingerirsi nelle Cause de' carcerati, dovranno uni-

Della Visita straordinaria. Incombenze di essa.

camente visitarsi tutte le stanze, camere, ed officine tanto larghe, che segrete, e tutte l'Infermerie per riconoscere, e provedere, che siano tenute con la dovuta polizia. Di più dovranno i Visitatori in questa Visita Straordinaria riconoscere il vino, ed il pane, ed altre cibarie, e dovranno interrogare i carcerati, se mai fossero strapazzati dalli custodi, oppure gravati dagli Affittuarj, ed altri, circa i prezzi tassati nella Tabella, quale deve tenersi affissa nelle Carceri, secondo la forma di dette Costituzioni, senza però, che per questo s'intenda tolta alli Deputati della Carità la facoltà di visitare in altri tempi, o a loro arbitrio, le cose suddette, come sono soliti lodevolmente di fare.

Persone, che devono farla. §. 16. Ad effetto però di rendere più facile questa Visita *Straordinaria* di ogni mese, ed ancora più segreta, ed improvvisa: Quanto alle Carceri di Campidoglio sarà questo peso del solo *Senatore* di Roma, con *uno de' due Prelati Ponenti di Consulta, ed Assessori del Governo, il Prelato della Pietà, l'Avvocato*, o altro Avvocato Concistoriale sostituito, come sopra, con Nostra approvazione, ed *il Fiscale, e Procurator de' Poveri* di Campidoglio. E' quanto alle Carceri Nuove, sarà questa Visita Straordinaria di ogni Mese a carico *del Governatore di Roma*, con *l'altro delli due Prelati di Consulta Assessori del Governo, il Prelato della Carità, l'Avvocato de' Poveri*, o suo sostituto, *il Fiscale Generale, e li due Procuratori della Camera, e della Carità*, non essendo necessario, nè opportuno, che intervengano altri Visitatori.

Della Visita detta Graziosa. §. 17. Finalmente vogliamo, ed ordiniamo, che oltre la suddetta Visita Ordinaria *di ogni Settimana*, e la Visita Straordinaria *di ogni Mese*, si faccia ancora due *volte l'anno* la Visita *graziosa* tanto in Campidoglio, come alle Carceri Nuove, cioè prima di Natale, e prima di Pasqua di Resurrezione, e che si faccia da quegl'istessi Visitatori, che sono stati di sopra stabiliti per la Visita Ordinaria di ogni settimana, ad effetto di ordinare, ed effettuare il rilascio, non solo dei Carcerati per delitti leggieri con qualche Precetto, o senza, secondo le circostanze de' casi, ma ancora dei carcerati per debito civile, qualora in favore de' medesimi, o concorrano le Cause espresse nella detta Costituzione 71. di Paolo V., oppure l'Archiconfraternità della Pietà, o altri Benefattori pagando de' proprj denari, giusta il loro lodevole Instituto, una parte del debito, ottengano dai Creditori il saldo e quietanza dell'intiero.

Altri Regolamenti per levare alcuni Abusi introdotti dai Giudici, e Notari Criminali del Tribunale del Governo, ed altri Tribunali, e Ministri di essi.

III. Altri regolamenti alli Giudici, Notari, ed altri Ministri. §. IN occasione di dare un miglior ordine alle cose criminali dei Tribunali di Roma, e specialmente del Governo, avendo Noi risaputo gli abusi introdotti da alcuni Giudici, e Notari Criminali di diversi Tribunali per esiggere emolumenti maggiori del giusto sotto titolo di viatici, di produzioni, di mancie, e di altri simili pretesti, e volendo onninamente rimoverli, ed estirparli: Di simile

1\. Si ordina l'osservanza della Costituzione LXXI. di Paolo V. Nostro Moto proprio certa scienza, e pienezza della Nostra Apostolica podestà, ordiniamo, e comandiamo, che dai Giudici, e Tribunali tutti di Roma, e specialmente dai Giudici Criminali si osservi, ed eseguisca puntualmente, ed onninamente la suddetta Costituzione 71. di Paolo V. in tutte, e singole parti, alle quali fin'ora non è stato espressamente derogato con altra diversa disposizione di altri Pontifici Successori, o da Noi medesimo. Volendo, e decretando, che i Giudici, e ciascuno d'essi, in caso di qualsivoglia contravvenzione, siano tenuti ed obbligati del proprio a risarcire tutti i danni ed interessi; e quando vi sia l'Aderente al fisco, sian tenuti ed obbligati *in solidum*; intendendo però delli Giudici Luogotenenti, e Sostituti Criminali, e non mai delli Capi de' Tribunali, o dei Prelati, che intervengono alle loro Congregazioni, ai quali si lascia solamente il peso d'invigilare sopra la condotta di detti loro Subalterni.

2\. Così ancora, che si osservi la §. 2. Molto più vogliamo, ed ordiniamo, che si osservi, ed eseguisca puntualmente da tutti, e singoli suddetti Giudici Subalterni, e da tutti i Notari, Cancellieri, Straordinarj, ed Esecutori di Roma, e specialmente nelle Cause, e materie

terie Criminali, la *Tassa* stabilita, e pubblicata del medesimo Paolo V., nel suo Moto proprio, o sia Costituzione 72., rivocando Noi, ed annullando a tal'effetto ogni altra Tassa diversa, e difforme della suddetta Paolina, non ostante qualunque Concessione Apostolica, Consuetudine di lungo, e lunghissimo tempo, e stilo in contrario. Anzi ad effetto, che la menzionata Tassa Paolina sia da tutti puntualmente osservata, rinnoviamo l'ordine già datto nel suddetto Moto proprio di Paolo V. §. 3., cioè che negli Uffizj di tutti, e singoli Notari debba quella tenersi pubblicamente affissa, stampata, e tradotta in lingua Italiana. Altrimenti il Notaro, dopo venti giorni dalla pubblicazione della presente, cada, e s'intenda *ipso facto* caduto nella pena di tre Scudi per ciaschedun giorno, in cui quella non si trovi realmente affissa nell'Uffizio, ed in luogo a tutti scoperto, e visibile, senza speranza di alcuna remissione: E di più vogliamo, che li Notari Criminali siano tenuti ed obbligati di scrivere, e notare giorno per giorno in un Libro ben cartolato, quale dovrà intitolarsi: *Receptorum Criminalium*: la precisa quantità, che riceveranno dalle Parti per qualunque Atto, Titolo, e Causa, e darne ricevuta in scriptis alle medesime Parti, e loro Procuratori, sotto pena di Scudi 1000. per qualunque contravvenzione, da applicarsi, come la suddetta di Scudi tre, per una decima parte alli Procuratori de' Poveri, che ne faranno istanza al Capo del Tribunale, o all'Uditore Nostro, e de' Nostri Successori pro tempore, e il rimanente alla Congregazione della Carità per mantenimento de' Carcerati.

Tassa dello stesso Paolo V. prescritta sopra gli emolumenti degli atti criminali.

Che si tenga la detta Tassa stampata in ogni Uffizio.

Di più ogni Notaro debba tenere un Libro intitolato: Receptorum Criminalium: ed in esso notare, quello, che esigge per ogni atto.

§. 3. Affinchè poi non resti alterata detta Tassa Paolina sotto pretesto de' viatici, vogliamo, che tutti i Giudici Criminali, ai quali appartiene, e specialmente quelli del Vicario, e del Campidoglio, tengano onninamente nelle giornate giuridiche, ed in ora certa, e determinata, che dovranno fissamente stabilire, dopo la Campana di Campidoglio, o Monte Citorio, l'Udienza pubblica; e che in essa li Notari siano tenuti di leggere le citazioni, che cadono in detta Udienza, senza poter pretendere alcun viatico, essendo questo solamente dovuto, quando le Parti, vogliano far leggere alcuna citazione in giorno, che non sia giuridico: E così pure li medesimi Notari, quando ricevono l'ordine d'intimare ai Carcerati o l'Esilio, o qualche Precetto, debbano eseguirlo dentro il medesimo giorno, nè possano per ciò pretendere alcun viatico, sotto pena di dieci scudi per qualunque contravvenzione, da applicarsi come sopra.

3. Tutti i Giudici criminali tengano nei giorni giuridici l'udienza pubblica, per la quale i Notari non possano prendere Viatico.

I Notari senza prendere viatico debbano nello stesso giorno intimare alli Carcerati o l'esilio, o ogni precetto.

§. 6. Alle Donne oneste, o almeno, che non siano *gravemente diffamate*, non si facciano Precetti senza prove sufficienti, e senza che preceda la trina monizione prescritta dai Sagri Canoni, e dal Sagro Concilio di Trento; fatto poi che sia una volta con prove legittime, e con dette precedenti ammonizioni, *non si rinnovi la seconda volta*, ma provata che sia la Contravvenzione, si eseguisca contro l'Uomo la pena dell'Esilio, o altra pena comminata nel Precetto, quale non possa mai commutarsi in pena pecuniaria senza nostro special Rescritto, e de' Nostri Successori; E quanto alla donna si provveda in quella forma, che stimerà migliore la prudenza del Capo del Tribunale, secondo la diversa qualità de' casi: che se mai alcuno dei precettati si giustificherà di essere innocente, non solo debba cancellarsi il Precetto, o in tutto *gratis*, o al più *con soli tre Paoli*, e non più, per il Decreto di cancellazione; ma in oltre resti al medesimo l'arbitrio, ed il dritto di convenire i suoi Calunniatori, e quando mai dal Giudice, da cui è stato precettato, se gli negasse, o ritardasse la Giustizia, possa ricorrere ai Giudici Superiori per ottenere la rivocazione, servando però intanto il Precetto, che gli è stato fatto.

Si dispone come si abbia procedere nel fare precetti a Donne, ed agli Amasii.

La pena dei precetti, dopo l'incorso in essa non si possa commutare in pecuniaria.

§. 5. Nè Uomini, nè Donne di qualsivoglia età vadano mendicando per le strade di Roma dopo le ore 24., e di notte senza licenza in Scriptis da concedersi in tutto *gratis* o dal Cardinale Vicario, o dal Vicegerente pro tempore, potendo li poveri procacciarsi facilmente il Vitto, durante il giorno, con le abbondanti limosine, che si fanno in Roma, non solo dai Particolari, ma anche dai Monasterj, Conventi, e luoghi Pii; la suddetta licenza non dovrà darsi, se prima non costi, che sia persona onesta, e che giustamente si vergogni mendicare di giorno; e dovrà sempre negarsi a Fanciulle, e Donne giovani.

3. Nè Uomini nè Donne possano men-

dicare dopo ora 24. e di notte.

6. Donne e Fanciulle, o di giorno, o di notte sotto niun pretesto, nè per mendicare nè per comprare viveri, possano entrare in luoghi, che si accennano.

§. 6. Similmente vogliamo, ed ordiniamo, che le Donne, e Fanciulle Mendicanti di qualunque età, e molto più Donne disoneste, non siano in avvenire per qualunque causa, o pretesto anche di chieder elemosina, o di comprar pane, vino, o altri vittuali, ammesse, o ricevute nè di notte, nè di giorno, e molto meno alloggiate, dentro li Caffè, Bigliardi, Locande, Alberghi, Osterie, Bettole, Stalle, o altra Bottega, ove soglia concorrere, e fermarsi della Gente, poste in Roma, o dentro tre miglia fuori le Porte di Roma, loro Cortili, Giardini, Orti, ed ogni altra pertinenza, Case, ed anche Guardiole de' Birri, o di altri Ministri di Giustizia, o che le suddette Donne, e Fanciulle siano ancora in compagnia d' altre, e di altri, sotto pena irremissibile a chi le ammetterà, o riceverà anche per brevissimo tempo, di tre tratti di corda, e di Scudi cento per qualunque contravvenzione, se sarà di giorno, ed essendo di notte di Scudi dugento, alla qual pena pecuniaria vogliamo siano tenuti i Padroni, e Principali, anche per il fatto, e colpa de' loro Garzoni, e Subalterni. E solamente sarà loro lecito di vendere alle medesime, o dare loro per elemosina pane, vino, & altri vittuali fuori le Botteghe, ed in mezzo alla pubblica strada; Con che però neppure per tal causa si fermino con esse più del bisogno, e molto meno a trastullare.

7. Le suddette Donne non possano esser ammesse a dormire in portici &c. o in altri luoghi sì publici, che Privati.

N. S. esorta i Padroni Presidenti dei detti luoghi ad invigilare, che le Donne in essi non si ricoverino.

§. 7. Vogliamo innoltre, che alle suddette Donne mendicanti di qualunque età, non sia lecito, nè permesso di ritirarsi a dormire sotto i Portici, Entroni, Scale, o altre appartenenze di Chiese, Luoghi Pii, Case, e Palazzi sì pubblici, che privati di Roma; Ma debbano onninamente ritirarsi prima delle ore ventiquattro alle case proprie, se l' hanno, e non avendo casa propria, all' Ospizio delle Donne vicino a Santa Galla, sotto pena della carcerazione a pane, ed acqua per quaranta giorni continui, e poi dell' Esilio. Esortando Noi, e strettamente incaricando in virtù di Santa Obbedienza li Magistrati, che risiedono nelle Case, e Palazzi pubblici, e respettivamente li Superiori delle Chiese, e Luoghi Pii, li Gentiluomini, ed altri onesti Cittadini, ed altri abitanti in Roma, di attendere, ed insistere con tutta diligenza, che dentro i Cortili, Entroni, Stalle, ed altre pertinenze loro, non siano in conto alcuno ricoverate Donne, e Fanciulle mendicanti, anzi neppure altre Donne, che non siano da loro conosciute per savie, ed oneste.

8. Si stabiliscono le pene contro le qualità di quelli che permettessero la contravenzione a quel che di sopra si è disposto.

Ed il premio agli Esecutori per l'adempimento di ciò, che si è prescritto.

§. 8. E perchè questi Provvedimenti tanto necessarj per la quiete, e buon costume della Città siano onninamente eseguiti, dovranno sopra ciò invigilare, ed insistere tutti i Tribunali, e Giudici Criminali di Roma; E in oltre agli Esecutori di essi Tribunali, se mai tenessero mano, o in qualunque modo prestassero favore alle Persone, che contravvenissero, vogliamo, si dia immediatamente l' Esilio con tre tratti di Corda: così all' incontro conducendo essi alle Carceri alcuna Donna, che vada senza licenza elemosinando per Roma di notte, o essendo solita mendicare di giorno, si trovi dentro i luoghi, e Botteghe, come sopra vietate, oppure, che non siasi ritirata alla casa propria, o in detto Ospizio di Santa Galla prima delle ore 24., vogliamo gli si dia dalla nostra Camera, dopo provata con due Testimonj de visu la contravvenzione, *il premio di uno scudo* per qualunque Donna, e rispettivamente un *decimo* della pena pecuniaria, che si esigerà dagli Albergatori, Stallieri, Osti, Tavernieri, Bettolini, Locandieri, ed altri suddetti, che saranno da essi similmente carcerati per tal contravvenzione, ed il resto si applicherà per una metà alla suddetta Camera, e per l' altra al suddetto Ospizio di Santa Galla senza alcuna diminuzione.

9. Si prescrivono le qualità di quelli che devono esser ammessi a scrivere, ed attitare nelle Cause criminali.

§. 9. Finalmente ordiniamo, e comandiamo, che non tutti indistintamente, e promiscuamente si ammettano in Roma, come si è fatto fin'ora, a scrivere, oppure anche attitare nelle Cause Criminali, ma solamente si ammettano persone di nascita e costumi onesti, quali abbiano studiato la Teorica in qualche Università, ed appresa la buona pratica almeno per tre anni continui nello studio dell' Avvocato de' Poveri, o dell' Avvocato del Fisco, o del Fiscale Generale, o di uno delli Luogotenenti dell' A. C., del Governo, del Vicario, del Giudice de' Maleficj di Campidoglio, o del Giudice Camerale Criminale; E perciò tanto a quel-

quelli, che esercitano al presente la Professione Criminale, (purchè non siano attualmente Procuratori, o Solecitatori già deputati de' Poveri, oppure Sostituti Fiscali di qualche Tribunale, oppure Uditori de' Baroni da tre anni a questa parte) quanto a quelli, che vorranno esercitarla in avvenire, vogliamo, che sia, e s'intenda inibito, e vietato di proseguirla, ed esercitarla, se prima non saranno esaminati, ed approvati da Monsignor Governatore con il voto delli detti due Prelati Ponenti di Consulta ed Assessori del Governo, e del Fiscale Generale, uniti assieme in Congregazione, alla quale per tale effetto vogliamo ancora, che possano, e debbano intervenire parimente con voto decisivo l'Uditore della Signatura di Giustizia, e l'Uditore Nostro, e de' Nostri Successori pro tempore, e respettivamente col voto consultivo, i Luogotenenti Criminali dell' A. C., del Governo, e del Vicario, il Giudice de' Maleficj, ed il Giudice Generale. Volendo, che si faccia degli esaminati, ed approvati il suo elenco, come si pratica dalli Procuratori Civili, che sono ammessi a scrivere in Rota, e che a questi solamente sia permesso di attitare, e scrivere nelle Cause Criminali di Roma.

E che tanto quelli, che finora hanno scritto, ed attitato, come quelli, che vorranno esser ammessi, si abbiano ad esaminare ed approvare secondo la forma, che si prescrive.

Dovrà farsi l'Elenco stampato di quelli, che sono esaminati, ed approvati.

§. 10. Li Procuratori, e Sollecitatori de' Poveri tanto deputati dalla Camera, quanto dalla Carità, Pietà, o da altri chiunque sia, e quelli, che studiano appresso de' medesimi, non dovranno mai patrocinare, o sollecitare nè direttamente, nè indirettamente alcuna Causa Criminale contro degl' Inquisiti, o de' Rei; ed all' incontro i Procuratori, o Sollecitatori, o altri Ministri, ed Uffiziali del Fisco in qualunque modo determinati, e quelli, che studiano appresso di loro, non dovranno mai patrocinare, o sollecitare alcuna causa contro il Fisco, sotto pena di scudi 500. da applicarsi per una quarta parte all' Accusatore, dopo che avrà somministrato prove sufficienti, per un'altra quarta alli Giudici, e Notari di quel Tribunale, nel quale pende la Causa, e per il rimanente alla nostra Camera, oltre la rimozione dell' Uffizio: Volendo Noi, che a tal' effetto possa procedersi etiam *per Inquisitionem*, e che li Principali siano tenuti per la contravvenzione de' Giovani, che studiano appresso di loro. Molto più sarà vietato alli Giudici Criminali, e loro Sostituti di attitare, o scrivere o pro, o contro del Fisco, sotto la pena medesima da applicarsi come sopra; e qualora avvenga, che in Consulta, o in altro Tribunale si proponga alcuna Causa, in cui abbia interesse qualche Curia, Comunità, o Vassallo Baronale: Se l'Uditore, oppure Ajutante di studio del Prelato, o altri, che dovrà votare in tal Causa, sarà anche Uditore Criminale del Barone, il Prelato, o altri suddetti, dovranno astenersi dal votare in detta Causa, pel sospetto, in cui deve giustamente aversi il di lui Uditore Criminale, ed Ajutante di studio.

10. Li Procuratori, e Sollecitatori dei Poveri, e quelli, che studiano presso di essi, non possano attitare contro i Rei o inquisiti.

Nè i Ministri del Fisco possano attitare contro di esso.

Ciò molto più è vietato alli Giudici criminali, e loro Sostituti.

Cosa debba farsi nell'evento, che si tratti di una Causa Baronale, nella qual l'Uditore di un Votante sia interessato, e suddito.

Esecutori di questo Nostro Moto proprio, e di tutti, e singoli provvedimenti, e regolamenti, che in esso, come sopra, si contengono, deputiamo, e vogliamo che siano quelli stessi, che sono deputati Esecutori nella detta Costituzione 71. di Paolo V., e di più il nostro Uditore pro tempore, e de' nostri Successori, e l'Uditore parimente pro tempore della Signatura di Giustizia, con le medesime facoltà date, e concedute in detta Costituzione.

Deputazione dei Giudici Esecutori.

Volendo, e decretando, che alla presente nostra Cedola di Moto proprio, benchè non esibita, nè registrata in Camera, e ne' suoi Libri, non possa mai darsi, nè opporsi di surrezione, orrezione, nè d'alcun' altro vizio, o difetto della Nostra volontà, ed intenzione, nè che mai sotto tali, o altri pretesti, quantunque validi, validissimi, e giuridichi, anche di Jus quesito, e pregiudizio del Terzo, possa essere impugnata, moderata, e rivocata, ridotta ad viam Juris, o concedersi contro di essa l'Aperizione Oris, o altro qualunque rimedio, e così, e non altrimenti, debba sempre, ed in perpetuo giudicarsi, definire, ed interpretarsi da qualsisia Giudice, e Tribunale, benchè Collegiale, Congregazioni anche de' Reverendissimi Cardinali, Camerlengo di S. Chiesa, Tesoriere, Rota, Camera, e qualunque altro, togliendo loro ogni facoltà, e giurisdizione di definire, ed interpretare in contrario: Dichiarando Noi fin d'adesso preventivamente nullo, irrito, ed invalido tutto ciò, che da ciascuno di essi con qualsivoglia autorità, scientemente o ignorantemente, fosse in qualunq; tempo giudicato, o si tentasse di giudicare contro la forma, e disposizione della presente

Clausule per la per-

petua, ed esatta osservanza del presente Moto proprio, Deroga alle cose contrarie.

te Nostra Cedola di Moto proprio; quale vogliamo, che vaglia, e debba aver sempre, ed in perpetuo il suo pieno effetto, esecuzione, e vigore colla semplice Nostra sottoscrizione, benchè non vi sieno Persone, ancorchè privilegiate, privilegiatissime, Ecclesiastiche, e Luoghi Pii, che avessero, o pretendessero avere interesse nella presente Nostra disposizione, e che per comprenderle fosse bisogno di special menzione.

Non ostante la Bolla di Pio IV. Nostro Predecessore *de Registrandis*, la Regola della Nostra Cancellaria *de jure quæsito non tollendo*, e non ostanti ancora tutti, e qual si sieno Chirografi, Brevi, Ordinazioni, e Costituzioni Apostoliche Nostre, e de' Nostri Predecessori, Bandi, ed Editti, in virtù d' essi, ed in qualunque altro modo emanati, affissi, e pubblicati, Leggi, e Statuti, Riforme, Stili, Usi, Consuetudini, e qualunque altra cosa, che facesse, o potesse fare in contrario: alle quali tutte, e singole, avendone il tenore quì per espresso, e di parola in parola inserito, e registrato, e supplendo colla pienezza della Nostra Podestà Pontificia ad ogni vizio, e difetto, quantunque sostanziale, e formale, che vi potesse intervenire, per questa volta sola, e per la piena, e totale esecuzione di quanto si contiene nella presente Nostra Cedola di Moto proprio, amplamente, ed in ogni più valida forma deroghiamo.

Dat. ad. 12. Mag. 1749.

Dato dal Nostro Palazzo di Monte Cavallo questo dì 12. Maggio 1749.

BENEDICTUS PAPA XIV.

Pontif. Mot. proprio præinsertum Chirographum confirmat.

CUM autem præmissa omnia, tam ad servandum erga Reos, & Inquisitos æquabilem justitiæ, & clementiæ modum, quam ad legum observantiam, & publicam vivendi honestatem in hac Alma Urbe, quæ totius Christiani Orbis caput est, & exemplar, futuris temporibus asserendam, opportuna & apta fore conspiciamus; ne illa ullo unquam tempore debitis fraudentur effectibus; Nos eandem præinsertam Schedulam, omniaque & singula in ea contenta & expressa, & a Nobis per eam, ut præfertur, sancita, volita & ordinata; Motu, scientia, & potestatis plenitudine paribus, harum Literarum Nostrarum tenore confirmamus & approbamus; eisque perpetuum & inviolabile præsentis Nostræ perpetuo valituræ Sanctionis robur & firmitatem adjicimus; atque iterum, & ex integro ea omnia & singula, in omnibus & per omnia, juxta præinsertæ Schedulæ seriem, continentiam, & tenorem eadem Apostolica Auctoritate statuimus, volumus, & ordinamus; eademque ab iis, ad quos spectat, & pro tempore spectabit in futurum, perpetuo observari & exactissime impleri jubemus, atque præcipimus.

Mandat omnibus exactissimam observantiam.

Mandantes propterea Dilectis Filiis Nostris S. R. E. Cardinalibus modernis in Urbe ejusque Districtu Vicario in Spiritualibus generali, & ipsius S. R. E. Camerario, nec non Dilectis pariter Filiis prædictæ Urbis Gubernatori ejusdem S. R. E. Vice Camerario, ac Generali Causarum Cameræ Apostolicæ Auditori, & Carcerum Præsidi, Nostroque pariter, & Romani Pontificis pro tempore existentis Auditori, ac Signaturæ Justitiæ Præfecti Auditori; Item Senatori Urbis, aliisque in ipsa Schedula superius expressis, eorumque omnium in Officiis, & muneribus prædictis respective Successoribus, ut præmissa omnia & singula observent, ac ab omnibus, ad quos pertinet, ac pertinebit in posterum, exactissime observari faciant; inobedientes vero, impositis pœnis in præinserta Schedula statutis, coerceant, & compescant, tam ex Officio, & per inquisitionem, quam ad Instantiam Advocati Pauperum, Procuratoris Fisci, Commissarii Cameræ, & Procuratorum Pauperum pro tempore existentium, & aliorum, quorum interest, & omni, & quacumque appellatione sive recursu remotis.

Clausula pro præmissorum firmitate.

Ac decernentes, præinsertam Schedulam, nec non præsentes Nostras Literas, perpetuo validas, firmas, & efficaces esse, & fore, ac quibuscumque juris seu facti defectibus, qui adversus illa, etiam quorumvis privilegiorum a Sede Apostolica concessorum prætextu ad effectum impediendi, seu retardandi earum exequutionem, quovis modo, seu quavis ex causa opponi, seu objici possent, minime refragantibus,

bus, suos plenarios & integros effectus sortiri & obtinere, easque propterea, omnibus & singulis quomodolibet afferendis impedimentis penitus & omnino rejectis, ac neutiquam attentis, ab illis ad quos spectet, & pro tempore quomodolibet spectabit, sublata præfatis omnibus, aliisque quibuslibet aliter statuendi, & interpretandi facultate, inviolabiliter & inconcusse observari debere; Ac irritum & inane decernentes, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Non obstantibus omnibus iis quæ in ipsa præinserta Schedula non obstare volumus & quibusvis aliis Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæterisque contrariis quibuscumque. Derogatio contrariis

Nullis ergo omnino hominum liceat hanc paginam Nostræ confirmationis, approbationis, roboris, adjectionis, Sanctionis, & ordinationis, jussionis, præcepti, mandati, & Decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Sanctio pœnalis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ millesimo septingentesimo quadragesimo nono, XI. Kalendas Junii, Pontificatus Nostri Anno IX. Dat. Pont. An. 9. die 22. Maji 1749.

D. Cardinalis Passioneus.

J. Datarius.

VISA DE CURIA.

J. C. Boschi.

J. B. Eugenius.

Loco ✠ Plumbi.

Registrata in Secretaria Brevium.

Publicat. die 7. Maji ejusdem Anni.

A P.

APPENDIX
TOMI IV., & V.
BULLARII
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI D.
BENEDICTI PAPÆ XIV.

NUM. I.

Ad Constit. XI. fol. 40. *& Quatuor Constit. seqq.*

ORATIONES,

Consistoriales, quæ dictæ fuerunt in Consistoriis habitis die 18. Aprilis, 8. 10. 11. 13. & 14. Junii pro Canonizatione BB. FIDELIS A SIGMARINGA, CAMILLI DE LELIS, PETRI REGALATI, JOSEPHI A LEONISSA & CATHARINÆ DE RICCIS; una cum ejus Homilia quæ habita est die Natali Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI inter Missarum solemnia, postquam solemne Canonizationis Decretum promulgavit.

In Consistorio Secreto habito in Palatio Apostolico Quirinali die 18. *Aprilis* 1746.

ORATIO.

EPTUAGESIMUM secundum hujus vitæ mortalis annum inivimus, illudque affirmare, jure possumus, annos quinquaginta contulisse, exiguo licet, cum fructu, studiis Ecclesiasticis excolendis, atque iis præsertim, quæ ad Beatificationem Servorum Dei, ac Beatorum Canonizationem pertinent. Cum enim forensibus studiis operam dare statuissemus, factum est, ut Alexander Caprara tunc temporis Rotæ Romanæ Auditor ac deinde Cardinalis, illius Tribunalis Secretum, ut ajunt, Nobis communicaret. Cum vero ille pariter inter Consultores Congreg. Sacrorum Rituum fuisset adscriptus, cœpimus accurate legere scripta exhibita a Postulatoribus, atque animadversiones Promotoris Fidei; & alia quoque pro his studiis adjumenta consequuti sumus ex domesticis colloquiis quæ idem Præsul Caprara nobiscum interferebat.

Deinde a Clemente XI. felicis recordationis inter Consistoriales Advocatos recensiti, ipsius Pontificis jussu duas Causas Canonizationum promovendas suscepimus, nempe Beatæ Catharinæ Bononiensis, ac Beati Pii V., quæ sub eodem Clementis XI. Pontificatu ad finem solemnis Canonizationis perductæ fuerunt. Præter has Causas, aliis quoque multis tum Beatificationis tum Canonizationis, operam nostram ac patrocinium impendimus, quas hoc loco recensere supervacaneum ducimus, & quæ non pauca, neque exigua sane volumina, si colligerentur, efficerent.

Post hæc Promotoris Fidei perhonorificum munus ab eodem Clemente XI. Nobis demandatum fuit, quod per viginti, & amplius annos, videlicet, cum idem Clemens XI, ac deinde Innocentius XIII., ac Benedictus XIII. Sedem Apostolicam te-

tenuerunt, pro imbecillitate nostrarum virium, quam diligentissime obire curavimus. Illud pro certo adfirmare posse videmur, gravissimas laboris partes Nobis ipsis semper desumpsisse; nec satis existimasse studium ad ea negotia dumtaxat necessarium, quæ proponebantur, expedienda, sed Acta universa Congregationis Sacrorum Rituum penitus inspexisse, ipsius Tabularium, & monumenta omnia quæ ad rem facere possunt, ita pervolvisse, ut ea quoque adnotaremus, quæ Nobis opportuna fore videbantur. Illud pariter asserere possumus, eas omnes Beatificationes, & Canonizationes, quæ vel a Clemente XI., vel a Benedicto XIII. solemniter indictæ sunt, nostris laboribus, nostrisque vigiliis antea dispositas, ac peractas fuisse. Porro, si idipsum Nobis tribueremus de illis Canonizationibus, quas deinde Clemens XII. pergit, nihil a veritate alienum diceremus. Nam in Causis ejusmodi, quæ tunc temporis absolutæ sunt, non modo earum initia instituta atque expedita, sed etiam præcipuæ quæstiones in examen adductæ, ac solutæ fuerunt, cum adhuc Nos ipsi munere Promotoris Fidei fungeremur.

Postea Benedicti XIII. singulari beneficentia in Cardinalium Collegium cooptati fuimus, atque inter Cardinales Congregationis Sacrorum Rituum adnumerat. Quapropter eo, licet exiguo, temporis spatio, quo tunc Romæ permansimus, Congregationibus interesse non prætermisimus, ac sententiam nostram, qualiscumque fuerit, libere proferre. Paulo post ad regendam Anconitanam Ecclesiam, ac deinde Bononiensem electi fuimus, in quibus administrandis duodecim annos insumpsimus: Tum, licet Pastoralis officii solicitudo Nos plurimum occupatos tenuerit, tamen rationem temporis ita habuimus & nocturnæ corporis quieti aliquas horas ita subtraximus, ut Nobis contigerit, præter plura, quæ in lucem emisimus, simul etiam colligere disponere, ac sedulo perpendere pene innumeras adnotationes, quos olim congessimus cum Fidei Promotorem ageremus; Insuper plura superaddere, quæ ad explicanda Miracula conferre maxime possent: Cui rei gerendæ, ac perficiendæ magno adjumento Nobis fuit copia librorum tum antiquorum tum recentium qui ad Physicam, ac Medicinam pertinebant, tum præsertim consilia præstantium Doctorum, quos Bononiæ deprehendimus. Quamobrem de Beatificatione Servorum Dei, ac Beatorum Canonizatione quatuor Volumina composuimus quæ in lucem edita fuerunt.

Postremo ad Summum Pontificatum, licet immerentes, evecti, cum facillimum sit inventis addere: plura additamenta non parvi momenti ac pretii fecimus iisdem Commentariis quæ magis accurate, copioseque lucem publicam secundo adspexerunt. Ad Congregationes Sacrorum Rituum, quæ coram Nobis frequenter habitæ sunt, convenimus, in quibus non modo sententiam nostram exposuimus, sed ejus quoque rationem palam indicavimus. In qualibet proposita Causa decrevimus ea, quæ magis opportuna judicavimus; alia quoque Decreta promulgavimus, ad rectum examen hujusmodi Causarum earumque solutionem instituendam. Tandem aliquos Dei Famulos consueto Ritu inter Beatos adnumeravimus.

Ut ergo nihil deesse Nobis in hac re videretur, illud tantum supererat, ut Beatorum Canonizationem perageremus. Ad quam obeundam haud satis erant, quæ hactenus diximus, neque enim a nobis commemorata sunt ob aliam causam, nisi ut quoddam voluntatis nostræ studium ad hujusmodi Canonizationem suscipiendam ostenderemus, quod tamen parum, aut nihil omnino conferre non ignoramus, nisi cetera merita, ac requisitæ conditiones pariter intercedant. Attamen in eo tota res sita est, quod post accuratum diuturnumque examen plurium annorum judicium quinque Causarum Canonizationis absolutum jam fuerit a Congregatione Sacrorum Rituum. Accedit, quod ejusdem Congregationis consilio jam pronunciavimus Decretum, nempe posse quamlibet ex iisdem Causis ad solemnem Canonizationem deduci: Quamquam illud Decretum ejusmodi negotium minime absolvat, neque ipsi finem imponat: eo quod Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, antequam Sententiam ultimam proferamus, intelligere volumus in hoc Secreto Consistorio consilium vestrum, utrum Canonizationem hoc tempore statuendam judicetis; ac deinde deposcere rursum a Vobis consilium, & ab Episcopis qui ad Consistorium semipublicum convenient, utrum nempe in supradictis Causis quæstiones omnes ita exa-

exminatas & folutas exiftimetis, ut Sententiam veftram Sententię Congregationis Sacrorum Rituum accommodare poffe arbitremini. Sed ne temere, & inconfulto deliberetis, fervato a Prædecefforibus noftris more; Vobis exponemus quæ diligenter accurateque peracta funt in his Caufis Beatorum examinandis, & deinde meritum fingularum intrinfecum compendio folum attingemus.

Ut autem initium fumamus ab iis, quæ gefta funt in examinandis his quinque Caufis Beatorum de quibus res agitur, nulla eft ex ipfis, pro qua examinanda plufquam centum viginti anni non fuerint infumpti, initium hujus temporis haud ftatuendo a die, quo hi Beati vitam hanc mortalem abfolverunt, neque a tempore, quo Locorum Ordinarii fua auctoritate ipforum Beatorum Acta conficere cœperunt, fed ab eo folum tempore, quo Sedes Apoftolica conceffit, ut ejufmodi caufæ coram fe inftituerentur. Equidem non ignoratis, in veteri confuetudine, ac more pofitum fuiffe, ut hæ Caufæ Romanæ Rotæ Auditoribus committerentur, qui deinde poft accuratum examen rem totam exponebant, fuffragium confultivum ferebant, ac poftremo ad Congregationem Sacrorum Rituum omnia rurfum examinanda deferebantur. Duæ noftrorum Beatorum Caufæ, quæ modo afferentur propofitæ jam fuerunt eo tempore, cum vetus confuetudo quam paulo ante memoravimus obtineret, eaque ratione pertractatæ funt quam fuperius indicavimus. Cum deinde immutata ea confuetudine, Romanæ Rotæ Auditores in Congregationem Sacrorum Rituum, tamquam ipfius membra, recenfiti fuiffent; in tribus reliquis Beatorum Caufis quæftiones præcipuæ, ac neceffariæ ad examen, ac trutinam revocatæ funt in iis Cœtibus, qui ad expendendas fingulas ex allatis quæftionibus, ter convocari, & haberi confueverunt. Si ex his quinque Caufis unam folummodo excipiatis, cujus Nos ipfi Beatificationem peregimus; quatuor reliquæ Cultum publicum jampridem obtinuerant a Noftris Prædecefforibus conftitutum. Quamobrem noftram operam potiffimum contulimus ad expendenda Miracula, quæ poft Beatificationem contigerunt, & quæ a Sacris Legibus requiruntur, tamquam indicium quodam cælefte Divinæ voluntatis, ut cultus permiffivus ac peculiaris, cultu univerfali ac præceptivo commutetur. Illud teftari merito poffumus, nihil a Nobis prætermiffum fuiffe, ut accuratiffimum examen fieret, quoniam non ignoramus, nullum ftudium, nullamque diligentiam effe in hac re fupervacaneam. Illud quoque fatemur, nullam a Nobis in his Caufis agendis difpenfationem, aut immunitatem a confuetis Legibus effe conceffam, noftrumque privatim ftudium pro qualibet Caufa fedulo impendiffe. Præterea Deum vehementer exoravimus ut lumen fuum Nobis impertiretur, quo magis perfpecta Nobis forent aliqua facta, quæ fuffragium ferentes, Congregationibus manifefta fatis patefcerent; denique, priufquam animum noftrum determinaremus, nonnullis mandavimus, ut occulta diligentia res propofitas fcrutarentur, ac plane dignofcerent, quorum poftea documenta Nobis reddita, deponi juffimus in Tabulario Congregationis Sacrorum Rituum, ubi tuto fervarentur.

Poft hæc (ut ordinem initio propofitum teneamus) verba facienda effent a Nobis de meritis cujuslibet Caufæ. Verum inftitutam Orationem parumper fufpendimus, ut tamen, ordine jam conftituto, deinde profequamur; videlicet poftquam apertum erit os Cardinalis qui claufum fuit initio Confiftorii, ut fuffragium quoque fuum in rem propofitam ferat, & poftquam alia præfentia negotia abfoluta fuerint. Porro hæc fermonis interruptio Vos levabit ea moleftia, quam pati deberetis, fi perpetua oratione uteremur, & Nobis etiam paulum temporis concedet ut libere refpiremus.

Poft hæc propofitæ fuerunt Ecclefiæ & alia peracta, quæ fuperius indicata: deinde Sanctiffimus D. N. profequutus eft fuam Orationem in hunc modum.

Peractis jam negotiis, quæ abfolvenda fupererant, Orationem noftram, Venerabiles Fratres, profequimur; & breviter quidem complectemur merita, quæ infunt Caufis quinque Beatorum. Primum locum obtinet Caufa Beati Fidelis a Sigmaringa Svevi ex Ordine Fratrum Minorum S. Francifci Capuccinorum. Nemo ignorat præclare gefta a Leopoldo Auftriæ Archiduce, & Comite Tyrolenfi, qui magno cum exercitu Rhœtiam Superiorem invadens initio præteriti fæculi, gente illa

per-

pervicaci in suam ditionem redacta, Ministros Calvinianos ab illis Vallibus expulit, qui non modo pravam doctrinam in ipsis locis disseminaverant, sed miseros populos, & sua jam labe infectos, adversus Romanam Ecclesiam incendebant & perniciosis consiliis incitabant, ut a legitimis Principibus facta conspiratione deficerent.

Tum Joannes Fulvius Curiæ Episcopus, qui Hæreticorum furore, ac violentia extorris, & ejectus, incredibili mœrore conficiebatur, eo quod Ministri Zuingliani, & Calviniani, spatio duorum annorum, quadraginta duas Parochias eidem usurpaverant, Leopoldum victorem induxit, ut ad Paulum V. Prædecessorem nostrum confugeret, eumque vehementer rogaret, ut Capuccinos in Rhętiam mitteret, qui Sacras Missiones susciperent, ex quibus fructus non exiguos Sanctæ Religioni futuros sperabat.

Pontifex Leopoldo morem gessit libentissime, ac tum Sacræ Missiones in Rhętia initium habuerunt, quæ deinde magis confirmatæ, atque amplificatæ sunt, cum post obitum Pauli V. Gregorius XV. Sedem Apostolicam obtinuit: Tunc enim bene constituta Congregatione de Propaganda Fide, ipsius consilio, quæ viros idoneos a Nuntio Apostolico, & ab Episcopo Curiæ satis cognoverat, Fratres Capuccini ad eas Missiones obeundas delecti fuerunt, & illarum Præfectus Beatus Fidelis a Sigmaringa nominatus, qui magnam sibi famam ob virtutem, & zelum Apostolicum jam sibi comparaverat. Cum ejusmodi munere fungeretur, vitam hic Beatus absolvit, interfectus ab Hæreticis in odium Fidei Catholicæ, & hoc pacto illustrem Martyrii palmam est consequutus. Signa & Miracula accesserunt severe discussa, & concordibus suffragiis approbata. Placet ne igitur Vobis ut ad solemnem hujus Beati Martyris Canonizationem juxta consuetum hujus Sedis Apostolicæ morem procedamus?

Hic Cardinales responderunt omnes: PLACET. *deinde Sanctitas Sua*:

Secundo loco proponitur Causa Beati Camilli de Lellis, qui Bochianici in Aprutio loco honesto natus est. Cujus quidem juventus non fuit vacua, & immunis ab iis cupiditatibus, ac vitiis quibus implicari juvenes consueverunt. Attamen tali pœnitentia ductus est, suasque labes per plures annos usque ad ultimum vitæ spiritum tanta severitate expiavit, ut præclaram Sanctitatis opinionem sibi demeruerit, eamque lætitiam in Cœlis excitaverit, qua gestire solent Angeli super uno peccatore pœnitentiam agente, quæ longe superat eam voluptatem quam concipiunt iidem Beati Spiritus, cum in Cœlis coronari vident alios plures, qui pœnitentiam nunquam indiguerunt, eo quod vitæ innocentiam, ac morum sanctitatem nunquam violaverint.

Nonnulli ex Theologis, ac Patribus non solum Martyres appellant eos, qui ab Hæreticis, vel Infidelibus in odium Christianæ Fidei, aut Catholicæ Religionis vita spoliantur, sed illos pariter tamquam Martyres agnoscunt, qui semper in Dei famulatu, & proximorum salute procuranda ita occupantur, ut assidua charitatis opera præstent, non quidem ordinaria, sed difficilia, & heroica, in quibus constanter versantur, donec ad extremam vitæ diem perveniant; ideoque Charitatis Martyres nuncupantur.

De hac opinione Nos verba fecimus in Libris nostris, *De Canonizatione*, eamque minime probavimus, eo quod Orationi Panegyricæ potius, quam Theologorum Cathedræ consentaneam judicavimus. Illos haud Martyres, sed Confessores nominandos asseruimus, cum in eorum morte nullus appareat tyrannus, qui illos in odium Fidei violenter interficiat; Quod si contrariam sententiam sequuti fuissemus nullum sane exemplum præstantius inveniri potuisset ad Martyres ejusmodi Charitatis declarandos, quam vita ac mores quibus Beatus Camillus de Lellis commendatur.

Siquidem Nosocomia hujus Urbis quæ *Incurabilium*, & *Sancti Spiritus* appellantur, comparari possunt quibusdam veluti theatris, in quibus Camillus per plures annos charitatem suam exercuit, operam suam assiduo præbens infirmis, ut illos corporis ægritudine, atque animi morbis sublevaret. Febres pestiferæ, quæ hanc ipsam Urbem, ac Sedem Quirinalem invaserant, & universis, quos semel corripuerant, mortem inferebant, latissimum campum aperuerunt Camillo, ejusque Sociis

Regularibus, ad pios Cives inflammandos, hortandosque, ut cibis atque opportunis pharmacis ægrotantes recrearent, omnemque diligentiam impenderent, ut a mortis faucibus eriperent hominum multitudinem, qui ad eam calamitatem pervenerant, ut eodem lectulo vir cum uxore sua, ac liberis jaceret, necessario alimento, & consolatione destituti omnes, quos interea febris, egestas, rerum omnium necessitas, ac fames supra modum vexabant.

Post hac calamitatem, & stragem, incredibilis illa annonæ caritas subsequuta est, ob quam Romæ, ejusque districtu, septuaginta millia hominum fame, ac frigore enecti perierunt. Horrendum sane spectaculum! In Compitis ipsius Urbis, in macellis, & officinis fame debilitati Cives animam exhalabant, alii vero jam vita defuncti virentes herbas, quas ad famen sedandam decerpserant, adhuc dentibus premebant; Quare tum patuit maximæ charitatis incendium, quo Camilli pectus exardebat; Plura omittimus ad rem explicandam, quæ in actis ipsius Beati descripta continentur. Illud solum indicabimus, tunc temporis magnam ægrotantium multitudinem in Nosocomium Sancti Sixti coactam fuisse, ex qua spatio paucorum dierum tria millia morbo confecta sunt. Pontifex Beato Camillo potestatem tribuit illius Nosocomii administrandi in iis omnibus, quæ ad salutem corporum, & animarum pertinerent. Itaque ut huic muneri satisfaceret, in ædes Sancti Sixti ille se contulit cum octo Sociis, ex quibus ob incredibiles labores, & incommoda quinque vitam amiserunt; Camillus autem immunis ab eo discrimine, ac liber evasit, singulari Deo beneficio, ut majora deinde pro utilitate proximi aggrederetur; inter quæ recenseri merito debet Institutio Congregationis Clericorum Regularium Ministrantium infirmis, quam ipse statuit, ac propagavit in varias Orbis terræ partes & quæ magis in dies amplificatur, cum maximo ægrotantium & morientium fructu, qui in ultima vitæ hujus periodo constituti, illorum præsidio, sanctisque monitis corroborati ad immortalem vitam proficiscuntur. Hujus Beati intercessione Deus Miracula operari dignatus est post longum & maturum examen concordibus suffragiis approbata. Videtur ne itaque Vobis expedire, ut ad hujus quoque Beati Canonizationem solemni ritu deveniamus?

Rursus Cardinales hoc loco responderunt: PLACET. *Et Sanctitas Sua institutum sermonem prosequuta est*.

Tertio loco exhibetur Causa Beati Petri Regalati Minoris Observantiæ Sancti Francisci, natione Hispani, qui Valdoleti natus est. Annales Fratrum Minorum tradunt a Gregorio XI. Pontifice designatos fuisse aliquos Commissarios Apostolicos, seu Visitatores, qui eum Ordinem reformarent, cujus institutum, ac disciplina, pristina severitate dimissa, plurimum collapsa fuerant, quemadmodum Apostolica Sedes intellexerat. Ferunt, quemdam nomine Petrum Villacretium inter Fratres Minores virum sanctitate vitæ præstantem, inde excitatum fuisse, ut reformationem Regularis Observantiæ Sancti Francisci primus inchoaret. Sacra ædicula inter oppida Tendillæ, ac Penalverii sita erat, Beatissimæ Virgini Mariæ nuncupata, quæ ad Equites Melitenses jure pertinebat. Porro Sanctam Mariam Saliceti ipsam vocabant ex eo, quod Beatissima Virgo quibusdam Venatoribus ipsius nomen, & opem implorantibus eo loco apparuerat, cum illi inter densissimas pluvias, fulminum ignibus perterriti, via penitus aberrassent. Itaque, cum primum super salices altare fuisset extructum, deinde Sanctæ Mariæ Saliceti nomen inductum est. Huic ædiculæ Petrus Villacretius exiguum tugurium conjunxit ubi cum suis Sociis habitaret: Illud autem spatio temporis in magnificum ædificium commutatum fuit, in quo perfecti Regulares vitam duxerunt. In eo ipso loco vir præclarissimus Cardinalis Franciscus Ximenes Cristianæ perfectionis spiritum suscepit, ex quo tandem accitus fuit ut Elisabeth Hispaniarum Reginæ Confessiones exciperet.

Petrus Villacretius pietatem Beati Petri Regalati cognitam, & perspectam habebat; Quippe adolescentiam innocenter traduxerat, & cum Fratrum Minorum Instituto vix decennis nomen dedisset, anno ætatis decimo quarto (quod tum licebat) solemnem Professionem emiserat. Inter cætera Monasteria, quæ a Villacretio condita fuerunt, permittente Oxomensi Episcopo, illud prope Aquileram adnumeratur, in quo Petrus Villacretius, ac Beatus Petrus Regalatus, longe ab hominum

minum consortio, sanctissimam, & asperrimam vitam aliquo temporis spatio simul duxerunt. Quamvis autem curarent diligentissime, ut ejusmodi vitæ ratio in tenebris omnino delitesceret, tamen in finitimas Civitates evulgari cœpit ex quibus aliqui visendi solum studio, alii vero, ut permanerent in ea solitudine, ad Monasterium confluebent; & hoc pacto Reformatio in Hispania mirum in modum propagata est.

Qua de re Villacretius præclarum opus, initamque viam insistere majori studio constituit, ut nova conderet Monasteria, ac vetusta in meliorem formam redigeret. Itaque domum Aquileræ Regalato commendavit, cujus virtutem longo jam temporis experimento probaverat. In eo loco Regalatus reliquis annis quibus vixit, ad supremum sanctitatis apicem pervenit. Illic Reformationem institutam, suis exemplis, prudentique administratione sartam tectam retinuit, ita ut, quamvis novi Ordinis Fundator, aut Reformationis Institutor appellari nequeat, tamen ad illam statuendam maximum adjumentum attulisse, potentissimumque præsidium fuisse nemo inficiabitur. Illic etiam toto vitæ suæ cursu Theologales, & Cardinales Virtutes modo sublimi, ac singulari exercuit. Universos in admirationem sui pertraxit ob animi humilitatem, vitæ asperitatem ac jejunia quibus corpus suum magnopere excruciavit. Quæ merita si desint, ad Beatorum Canonizationem Ecclesia nunquam adducitur. Illic etiam donis Extasis ac Prophetiæ cumulatus a Deo fuit, ac postremo feliciter hac mortali vita decessit, eamque sanctitatis famam reliquit, ut diuturnitate temporis imminui nunquam potuerit. Miraculis claruit tum in vita, tum post obitum; eademque trutinæ subjecta approbari meruerunt. Placet ne igitur Vobis, ut ad solemnem hujus Beati Canonizationem juxta Ecclesiæ institutum procedamus?

PLACET, *iterum dixerunt hoc loco Cardinales, ad quos deinde Sanctitas Sua.*

Quarto loco venit Causa Beati Josephi a Leonissa, quod Oppidum in Aprutio positum est. Ipse pariter Ordini Fratrum Capuccinorum nomen dedit, & Sanctum Franciscum Parentem suum plane imitatus est. Etenim si Sanctus Franciscus martyrii cupiditate inflammatus, navigationem in Syriam suscepit, etiam Beatus Joseph ob eamdem causam Constantinopolim se contulit, ubi Christi Fidelibus opitularetur, qui misera servitute tenebantur, gravissimoque periculo, ne ob incommoda & ærumnas, a Christiana Religione deficerent. A Soldano Rege Ægypti Sanctus Franciscus magnis officiis & humanitate exceptus omnem martyrio interclusum aditum cum vidisset, in Italiam remeavit; atque ita desiderii martyrium obtinuit. Beatus Joseph eodem ardore succensus, interiora cubicula, & penetralia Imperatoris Turcarum adire non dubitavit, ratus, eos populos universos facili negotio ad Fidem Christianam traducendos, si ipsorum Imperator eamdem Religionem primus susciperet: Sed captus, ac detrusus in tenebrosum carcerem; eo gravissimo supplicio mulctatus fuit, ut pedem dexterum, & manum pariter dexteram ad ferreum uncum suspensus, capite, totaque corporis mole ad terram penderet, donec fame, ac dolore extenuatus vitam profunderet. Generosus Athleta Christi crudelissimum tormenti genus invicta animi constantia pertulit. At quoniam Joseph Dei beneficio vitam adhuc trahebat, atque inter acerbissimum cruciatum annuntiare Fidem Cristianam haud omittebat, ideo Satellites consilium inierunt sub illo ignem excitandi, ut fumus obstrictis faucibus spiritum illi præcluderet; aut saltem a prædicanda Sancta Religione impediret.

Tres continuos dies in eo cruciatu fortiter permansit, ex quo divino potius, quam humano præsidio liberatus fuit, ita ut Causa ipsius Beatificationis, & Canonizationis (nisi ob gravissimas causas disciplina immutata fuisset) sub titulo Martyris, non autem Confessoris, proponi posse videretur. Nemo enim, qui in his studiis paululum versatus sit, ignorat, pristina temporum consuetudine appellari consuevisse Martyres etiam illos, qui post acerba tormenta, quorum vi mortem subire juxta naturæ conditionem debuerant, admirabilem in modum superstites evaserant: Attamen hoc tempore (quemadmodum unicuique cognitum, perspectumque est) Martyr haud nuncupatur, nisi qui in ferendis cruciatibus, aut vi tormentorum vitam amiserit.

Joseph ope divina vindicatus ab eo discrimine, quod superius exposuimus, in Italiam rediit; & reliquum vitæ spatium in locis Patriæ suæ finitimis traduxit, ubi Ruricuias, & Egenos Sacris concionibus imbuens, mirum dictu est, quam copiosos fructus collegerit: Mysteria Fidei, ac Religionis illis explicabat, & vineam Domini indefesso studio ita excolebat, ut nullos labores, nulla pericula, nulla incommoda vitanda unquam judicaverit. Evangelica consilia, juxta sui Ordinis præcepta atque instituta, diligentissime servavit, qua in re si defuisset aliquid, Causa Beati Josephi in medio cursu constitisset. Etenim certum, statutumque est, ut in Causis Servorum Dei, qui Regularium Ordinibus adscripti fuerunt præter cætera, illud potissimum examinetur, an sui Ordinis præscriptas leges accurate observaverint. Postremo Beatus Joseph meritis cumulatus, & corporis sui vinculis dissolutus, in Cœlum evolavit, quo tempore ea signa contigerunt, quibus Deus pretiosam justorum mortem prosequi, ac declarare consuevit. Miracula quoque subsequuta sunt plene discussa, & approbata. Placet ne igitur Vobis, ut ad hujus Beati Canonizationem rite procedamus?

Hic quoque Cardinales dixerunt, PLACET; *quibus inde Sanctissimus Dominus Noster hæc alia deliberanda proposuit.*

Quintum, ac ultimum locum tenet Causa Beatæ Catharinæ de Ricciis ex Ordine Dominicano de Ecclesia adeo benemerito, tum ob viros, tum ob mulieres gloria Sanctitatis celeberrimas, quæ eumdem Ordinem illustrarunt: Satis sit hoc loco recensere Catharinam Senensem, Rosam Limanam, Agnetem ex Urbe Montispolitiani, quæ solemni Canonizationis Ritu in numerum Sanctarum relatæ fuerunt; Reliquas plures omittimus, quæ ob rationem cultus immemorabilis, obtinent cultum Sedis Apostolicæ auctoritate comprobatum.

Florentiæ nata est Catharina ex nobili genere: Parentes habuit Petrum Franciscum de Ricciis, & Catharinam de Panzano. Ab ineunte adolescentia futuræ Sanctitatis indicia non obscura præbuit. Pratum Hetruriæ Civitatem adducta (quo Parentes rusticationis gratia se contulerant) & ingressa Domum Monialium Sancti Vincentii, eodem momento temporis constituit in eo loco vitæ suæ cursum exigere, quamvis id ingratum, molestumque Parentibus esset, qui illam nuptui dare proposuerant.

Tantam Sanctitatis famam brevi assequuta est, ob dona præcipue cœlestia, quibus plerumque Deus animas sibi devinctas & charissimas exornare solet, nempe ob frequentes Extases, mentis alienationes, vaticinia, cordium arcanas scrutationes, & hujusmodi divina munera, ut Præsides Ecclesiasticos excitaverit ad investigandum diligenter, utrum angelus tenebrarum (uti non semel accidit) Angeli Lucis speciem ad eam Virginem decipiendam assumpsisset. Omissa facimus experimenta, quibus tunc usi sunt Ordinis Dominicani Theologi, & illius Monasterii Provinciales, ut omni erroris nube discussa, veritatem agnoscerent, cujus certissima indicia deprehenderunt; ideoque testati sunt ea Catharinæ dona non Dæmonum fraudibus, neque naturæ portentis tribuenda, sed cœlitus immissa ad ejus animam exornandam. Cardinalis Robertus Puccius Pistoriensis Episcopus, jussu Pauli III. Pontificis, Florentiam se contulit cum pluribus aliis Episcopis prudentiæ, doctrinæque laude præstantibus; & post accuratum examen, summopere probavit vitæ Sanctitatem, & cœlestem donorum naturam, & conditionem, quibus Catharina ab omnibus commendabatur. In eadem sententia fuerunt Cardinales Cervinus, & Mediceus, qui deinde Summi Pontifices facti sunt, quorum primus Marcellus II., alter Leo XI. nuncupati fuerunt. Postremo accedit, quod in Causa Sancti Philippi Nerii demonstratum est, ipsum quadam mentis alienatione divinitus immissa, licet Romæ versaretur, Beatam Catharinam de Riccis alloquutum fuisse, quæ Prati in Hetruria morabatur, cujus heroicam vitæ rationem plane cognoverat, eamque plurimi faciebat.

Hæc cælestia dona plerumque Sanctitatem indicant, sed in illis Sanctitas minime continetur. Continua ferme rerum cælestium meditatio, profunda humilitas, vita victusque asperrimus, in observandis Ordinis sui legibus accuratissima diligentia, summa vigilantia, atque studium, ut reliquæ Sorores eamdem virtutis semitam calcarent, hæ fuerunt Catharinæ dotes eximiæ, hæc ornamenta singularia.

in

In examine hujus Causæ compertum est, ipsam maxime excelluisse in assiduo illarum virtutum exercitio, quæ ad illius conditionem, atque statum pertinebant. Porro id satis est, cum in ejusmodi Causis totum examen ad eas virtutes redigendum sit, quas Canonizandus exercere potuit juxta vitæ rationem, quam sibi delegerit. A Deo sæpius illa postulavit, ut iis donis cœlestibus, quibus tamdiu cumulata fuerat, spoliaretur, quod sane commendatur plurimum ab illis, qui pias animas ad perfectionem Christianam instituunt, nempe ut delectationi, & quandoque etiam vanitati aditus præcludatur. Itaque Catharina, quod vehementer expetierat, consequuta est; attamen opinio, quæ de ipsius Sanctitate excitata fuerat, imminui nequaquam potuit, sed usque ad mortem constanter permansit, & etiam post mortem magis percrebuit. Catharina eo mortis genere decessit, quod ejus vitæ Sanctitatem maxime decebat. Summa vitæ austeritas, & ciborum ratio, quos longo temporis spatio adhibuerat hæc Virgo pœnitentiæ amantissima, mortalem ipsi ægritudinem attulerunt. Ad illam fortiter obeundam Catharina sanctis operibus se præparavit: Acerbos dolores tulit patientissime. Ecclesiæ Sacramentis summa pietate susceptis, ultima sive colloquia, sive ad Deum precationes ardentissimi amoris plenas expressit. Sorores suas maxima benevolentia vivens prosequuta est, & ejusdem benevolentiæ moriens argumenta manifesta præbuit iis sermonibus, quos postremo ad ipsas Sorores convertit. Nonnulla portenta ad ejus mortem contigerunt; ita ut si omnia simul expendantur, pretiosam in conspectu Domini Catharinæ mortem fuisse nemo dubitare possit. Post obitum, hujus beatæ intercessione ea prodigia facta sunt, quæ vires naturæ excedunt, quæque idcirco communi calculo fuerunt Miraculis adscripta. Placet ne demum igitur Vobis, ut ad hujus B. Canonizationem juxta consuetum Apostolicæ Sedis morem procedamus?

Item, sibi PLACERE, *responderunt omnes Cardinales, quos subinde alloquutus est Sanctissimus Dominus Noster hoc modo.*

Præclaram sententiam vestram intelleximus super his, quæ a Vobis postulavimus. Quamobrem, vestigiis & exemplis nostrorum Prædecessorum inhærentes, duo publica Consistoria indicemus, in quibus Consistorialis Aulæ Advocati palam recensebunt vitæ Sanctitatem, ac Miracula singulorum ex Beatis, qui solemni ritu inter Sanctos adscribendi sunt. Antequam autem conveniatis ad semipublica Consistoria, in quibus Vos omnes, cum Episcopis, qui simul acciri debent, suffragium ferre debetis pro futura cujuslibet Beati Canonizatione; in more positum est, ut unicuique consignetur vita cujuslibet Canonizandi compendio digesta, una cum virtutibus, & Miraculis, & singulis Actis, quæ pro eorumdem Causis confecta fuerunt. Quo tempore Clemens XI. felicis recordationis Beatorum Canonizationem celebravit, Nobis tunc temporis Fidei Promotorem agentibus præcepit, ut Causas Beatorum compendio describeremus, quæ deinde Pontifex ipse accuratissime perpendit, & incredibili studio ad examen, ac trutinam revocavit omnia documenta, quæ iisdem compendiis ad fidem faciendam jungebantur. Porro Causarum, de quibus modo res est, Nos ipsi compendia facere posse sperabamus, ardentique studio exoptabamus: sed assiduis curis distenti, Clementi XI. vestigiis insistere tandem deliberavimus. Itaque præter compendia a Postulatoribus confecta, & exhibita, hanc eamdem provinciam ab alio suscipi jussimus, qui Promotoris Fidei sententiam consiliumque sequeretur. Eadem compendia, juxta normam & rationem a Nobis constitutam confecta Nos ipsi accurate perlegimus. Sedulo quoque examinavimus omnia documenta illarum rerum, quæ in ipsis compendiis referebantur: Et hæc tum Vobis, tum Episcopis ad consilium accitis, tempore opportuno dabuntur, ut omnes sufficienter instructi ad semipublica Consistoria accedant.

Absoluta Oratione Sanctitas sua assignavit in Titulum Ecclesiam SS. Joannis, & Pauli Eminent. Cardinali Paulutio, & sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 9. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

MAXIMAM Nobis hic amplissimus consessus jucunditatem affert, in quo Pontificum Prædecessorum nostrorum vetus consuetudo renovatur. Siquidem, cum

cum de gravissimis negotiis agendum, ac deliberandum erat, in consilium vocabant Primores ex Clero Romano, Episcopos Suburbicarios, & cæteros Antistites, qui casu aliquo Romæ versabantur. Materiam pariter quam Vobis examinandam, ac dijudicandam proponimus, Sacræ vetustati omnino consentaneam judicamus. Etenim Causa Martyris Fidelis a Sigmaringa Vobis exhibetur: & cognitum satis est, perspectumque universis quam diligenter accurateque Prædecessores nostri Clemens, Fabianus, & Antherus colligi jusserint eorum Acta qui pro Fidei Catholicæ defensione vitam profundebant; Actorum collectioni judicium succedebat, quod *vindicationis* appellabatur, quodque institui solebat ab Ecclesia, ad fraudes & ambiguitates evitandas: de quo judicio verba facit Optatus Milevitanus Scriptor quarti Sæculi, cum illustre facinus Cæciliani Archidiaconi commemorat, qui superbam Fœminam Lucillam vehementer objurgavit, eo quod ossa *hominis mortui*, *etsi Martyris, sed necdum vindicati*, osculari consueverat, priusquam Divinam Eucharistiam perciperet. Quod si aliquid paulo alienum ea antiquitate reperitur in examine, quod habetur hodierna die, illud profecto est, quod in Actis, & narrationibus rerum gestarum a Fideli a Sigmaringa, quæ Vobis exhibitæ fuerunt & quas antea Nos ipsi perspeximus, ac diligentissime expendimus, in his, inquam, Actis non solum agitur de Martyrio, ejusque Causa, sed etiam recensentur signa, ac Miracula, quæ, Beato Fideli intercedente, Deus patravit. Etenim vestram eruditionem minime latet gravissima disputatio, quam sæculo nono Ecclesiæ magna cum laude sustinuit S. Eulogius Martyr, ac Toleti Archiepiscopus, in suo præclaro Libro, qui inscribitur *Memoriale Sanctorum*, pro Cultu Cordubensium Martyrum: magnopere contendens illis exhibendum esse Martyrum Cultum etiamsi nulla Miracula ob eorum intercessionem obtigissent. Attamen id minime Nos avocat ab instituto Nobis gratissimo venerabilis antiquitatis, cum in nostris Commentariis *de Canonizatione Sanctorum* qualiacumque fuerint, plane ostenderimus, propositis cujuslibet sæculi monumentis & exemplis, nunquam Sedi Apostolicæ in morem positum fuisse, ut Cultum publicum Martyri ulli concederet aut permissivum, & pro aliquibus tantum locis, aut præceptivum, & pro universa Ecclesia, nisi postquam Martyrum, ejusque Causam perpendisset, ac probasset, juxta vetus adagium, nempe *Martyrem non facit pœnas sed causa*; & postquam Miracula etiam in examen adduxisset, ac probasset. Siquidem tutiorem in hac re sententiam amplectendam censuit, nec ullam diligentiam omnino prætermittendam, ut de gravissimo hoc negotio judicium ferret, cum præsertim nulla necessitas ejusmodi judicium postularet. Equidem Vobis ante oculos proposita sunt omnia, videlicet vita, mors, ejusque causa, signa, ac miracula Beati Fidelis a Sigmaringa. Interea vestras sententias exquirimus, utrum ad ipsius Canonizationem deveniendum putetis.

Post hæc suffragium dederunt pro Canonizatione tam Eminentissimi Cardinales, quam Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Assistentes, & non Assistentes. Quibus expletis iterum Papa sic fuit allocutus.

VENERABILES FRATRES.

SUmmam voluptatem percepimus ex vestris suffragiis, quæ tulistis de proposita Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa. Priusquam tamen ultimo deliberemus, ad Deum supplices confugere volumus & simul hortari Fideles omnes, ut eadem vota concipiant, videlicet ut cœleste lumen in hoc gravissimo negotio Nobis elargiatur, judicium laturis de Canonizatione Beati Fidelis a Sigmaringa, atque aliorum quatuor Beatorum, quorum Causæ in quatuor sequentibus Consistoriis Semipublicis in examen adducentur. Porro Cardinalis Noster in Urbe Vicarius de more promulgabit jejunia, Ecclesias visitandas, preces & alia pietatis opera præscripta, & suscipienda ab illis, qui consequi volunt plenariam Indulgentiam quam Nos impertiti sumus universis, qui preces effundent eo modo, quem statuimus, ut Deus scilicet Opt. Max. suæ lucis claritate mentem nostram illuminet.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 10. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

POST Causam B. Fidelis a Sigmaringa, quam Vobis in præcedenti Consistorio proposuimus, alteram B. Camilli de Lellis in hoc præsenti Consistorio Vobis exhibemus, & quemadmodum in Causa B. Fidelis sacram antiquitatem, & hujus S. Sedis disciplinam ante oculos habuimus, ita profecto mentem eamdem idemque institutum in proponenda Causa B. Camilli hodierna die retinemus. Equidem inter Martyres, ipse non recensetur, sed inter Confessores; eo quod præclarissimis sane virtutibus ac meritis exornatus, ex hac mortali vita in Cœlum migraverit, naturali tamen mortis genere; neque in odium Christianæ Religionis interfectus vitam amiserit. Quamvis autem Confessorum Cultus post Martyrum Cultum inductus fuerit, tamen illum pariter antiquum esse, minime est dubitandum; cum ex sæculo quarto hujus rei monumenta certissima suppetant, etiamsi illorum sententiam sequamur, qui Sacram antiquitatem magis accurate diligenterque perscrutantur. Hanc opinionem Nos amplexi sumus in Commentariis nostris *de Canonizatione Sanctorum*, omittentes eam disputationem, quæ viros eruditos in duas partes dividit, utrum Cultus S. Hilarii Pictaviensis, an S. Martini Turonensis Confessorum, antiquior in Ecclesia dicendus videatur.

Hæc quoad sacram antiquitatem: verum quoad hujus S. Sedis disciplinam, nemo ignorat, Monachos pridie fuisse, qui consilia Evangelica sibi penitus imitanda proposuerint, deinde Mendicantium Ordines hanc viam ingressos esse, ac postremo eos cœtus, qui Clerici Regulares appellantur. Illud etiam cognitum est omnibus, perspectumque, Sedem hanc Apostolicam semper proclivem fuisse, ut inter Sanctos referret Ordinum Regularium Fundatores, si illi virtutibus heroicis, gloriaque Miraculorum post obitum, uti necessario requiritur, maxime excelluerit: non una tamen semper eademque ratione; cum antiquiores ritu antiquiori, tacito videlicet Summorum Pontificum assensu, cæteri recentiori ritu, expresso videlicet assensu, immo prolata a Summis Pontificibus definitiva sententia, fuerint Sanctorum fastis adscripti, juxta duplicem canonizandi modum, de quo in recensitis nostris Commentariis luculenter egimus, epochas temporum statuendo: quod an feliciter fuerimus assecuti, aliorum esto judicium.

Porro, juxta primum Canonizationis morem Cultum publicum in Ecclesia universali obtinuerunt Paulus, Antonius, Basilius cœtuum Monachorum Fundatores in Oriente, Augustinus, Benedictus, Colombanus, eorumdem cœtuum Monachorum Fundatores in Occidente, juxtaque secundum Canonizationis morem, cæteri Ordinum Regularium Institutores Canonizationis honorem sunt assecuti, ut ex Tabulis Ecclesiasticis, & monumentis, quæ in Vaticanis Tabulariis asservantur, & a Nobis sæpe perlecta sunt, plane desumitur.

Alexander etenim III. solemni ritu Sanctorum numero adscripsit Bernardum Fundatorem ac Parentem totius Familiæ Monachorum Clarevallensium; Clemens III. Stephanum Fundatorem Ordinis Grandimontensis in Aquitania, Cælestinus III. Joannem Gualbertum Institutorem Congregationis Vallisumbrosæ, ac Giraldum Parentem Monachorum Sylviæ majoris in Gallia Aquitanica, Gregorius IX. Franciscum Assisinatem, & Dominicum, quorum primus Fratres Minores, alter vero Fratrum Prædicatorum Ordinem instituerunt, Clemens V. inter Sanctos adnumeravit Cælestinum V. Congregationis Cælestinæ Fundatorem; Leo X. Franciscum de Paula Parentem Fratrum Minorum; Gregorius XV. Philippum Nerium, ac Ignatium de Loyola, quorum primus Presbyteros Oratorii nuncupatos, alter Societatem Jesu constituerunt. Postremo Clemens X. Catalogo Sanctorum addidit Nomen Cajetani Ordinis Regularis Theatinorum Fundatoris, Alexander VIII. nomen Joannis de Deo, qui Fratres servientes pauperibus infirmis in suis Nosocomiis instituit, Clemens XII. nomen Vincentii de Paulis Fundatoris Sacerdotum, qui Sacris Missionibus addicuntur.

Cum hæc ita sint, hodie proponitur Vobis Beatus Camillus de Lellis Clericorum Ministrantium infirmis Parens atque institutor. Vobis exhibita fuit ante oculos

los series ipsius vitæ, corporis cruciatus, continuum virtutum summe præstantium exercitium, & cœtus Regularis non solum institutio, sed etiam propagatio in varias Orbis terræ partes, cum maxima Fidelium spirituali ac temporali utilitate; postremo descripta perpendistis Miracula, quæ Deus ob illius intercessionem ac nomen patravit. Quamobrem sententias vestras expectamus, utrum solemnis Beati Camilli Canonizatio decernenda videatur, ejusque nomen inter Sanctos cæterorum Regularium Fundatores publico consuetoque ritu sit adscribendum.

Hic autem Cardinales, necnon Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi Assistentes, & non Assistentes Sententiam suam dixerunt, quibus absolutus Sanctissimus Dominus Noster ad eos verba fecit in hunc modum.

VENERABILES FRATRES.

SUffragia Vestra de Canonizatione B. Camilli de Lellis magnam Nobis lætitiam attulerunt; Quam ob causam nihil aliud respondemus, nisi peragendas esse preces, quas jam indiximus, ut Deus elargiatur Nobis opem suam, ac cœleste lumen ad ea rite perficienda, quæ pro futura Beatorum Canonizatione requiruntur.

Et sic dimissum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 11. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

IN Præcedenti Consistorio Vobis expendendam proposuimus Causam B. Camilli de Lellis Fundatoris Ordinis Clericorum Regularium ministrantium infirmis. Agendum est hodierna die de Causa B. Petri Regalati, qui sane Institutor appellari nequit, sed aut Restaurator, aut præcipuus Minister; cujus opera, ac labore Reformatio Ordinis Fratrum Minorum in Hispania statuta est. Equidem Ordines Regulares inter splendidiora Ecclesiæ ornamenta recensentur: leges autem, quæ illis præscribuntur, Sanctitati maxime accommodatæ, & consentaneæ judicantur; qui tamen haud permittuntur, juxta disciplinam ab Alessandro III. Prædecessore nostro constitutam, nisi prius ab hac S. Sede Apostolica post accuratissimum examen comprobentur. Cum tamen Regularium Ordines hominum copia, non Angelorum, constentur: ideo non semel, ob frequentes atque inveteratas legum ipsarum violationes, factum est, ut Pontifices Prædecessores Nostri Ordines aliquos Regularium jampridem fundatos de medio tollendos duxerint, etiamsi Leges Sanctissimas profiterentur; plerumque vero evellere coacti fuerint zizaniam frumento admixtam, opera, studioque præstantium Sanctitate Virorum, qui remissos Ordines ad pristinum splendorem restituerent, & Charitatis ardorem pene extinctum rursus accenderent, Regulares Ordines ad primum institutum ac normam revocantes, quam illorum Professores aliqua ex parte deseruerant. Itaque sicut hæc Sancta Apostolica Sedes animum proclivem semper ostendit, ut Fundatores Ordinum Regularium solemni ritu Sanctorum Catalogo adscriberet, quod in præcedenti Consistorio pluribus exemplis declaravimus, si tamen cumulus reliquarum virtutum ad hunc titulum simul adjungeretur: eandem rationem habuit pro Restauratoribus Ordinum Regularium, vel eorum, qui plurimum adjumenti laborisque contulerunt ad statuendas Reformationes, non temere & inconsulto excogitatas; sed Romanorum Pontificum auctoritate præscriptas, non solum tentatas, sed executioni demandatas, quas postremo ipsi Restauratores non modo suscipiendas aliis proposuerunt, sed ipsi prius exemplo suo integre servarunt, non ulla ducti specie utilitatis, aut humanæ gloriæ, sed unice pro Dei gloria propaganda. Petrus de Alcantara Ordinis Minorum Restaurator fuit, & a Clemente IX. Prædecessore nostro inter Sanctos adnumeratus. Sed antea Gregorius XV. in Canonem Sanctorum retulerat Theresiam, quæ singulari cum gloria restauravit Ordinem Carmelitarum, quem tum Viri, tum Mulieres profitebantur. Neque sane multum temporis præteriit, ex quo Benedictus XIII. de Nobis optime meritus, Sanctorum Catalogo nomen addidit Joannis a Cruce, qui plurimum adjuvit Sanctam Theresiam in Reformatione Carmelitani Ordinis, quam ipsa susceperat. Ex scriptis documentis, quæ Vobis tradita fuerunt, jam clare deprehendistis quantum laboris atque operæ Petrus Regalatus impenderit ad constituendam Reformationem Ordinis Minorum, quam Apo-

sto-

stolica Sedes præceperat ; quo studio , qua prudentia , quam magna Ordinis sui utilitate gravissimum hoc negotium administraverit . Satis etiam cognovistis morum innocentiam , quam ab adolescentia ad finem usque vitæ integram conservavit ; virtutum summæ præstantium assiduam exercitationem ; dona supernaturalia , quibus a Deo cumulatus fuit , dum inter mortales ageret ; pretiosam ipsius mortem, & præclara Miracula , quæ ante , & post illam contigerunt , ut ejus Sanctitas palam omnibus innotesceret . Quare nihil aliud superest , quam ut Sententias Vestras de Canonizatione ipsius indicenda Nobis declaretis .

Eminentissimi autem Cardinales & alii ut supra suffragati fuerunt , quos deinde Sanctissimus Dominus Noster ita alloquutus est .

VENERABILES FRATRES.

SUffragia Vestra consensu unanimi deposcunt , ut Beatum Petrum Regalatum in Catalogum Sanctorum referamus . Nos cum opus fuerit , sententiam quoque nostram declarabimus . Interea magno studio Deum precamini , ut lumen suum Nobis impertiat ad opus hoc maximum pro ipsius voluntate in terris perficiendum.

Et sic dimissum fuit Consistorium .

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 13. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

NON ignoramus exploratum satis esse vestræ eruditioni , juxta veterem Ecclesiæ disciplinam inter Martyres non solum adnumeratos fuisse illos, qui pro Christiana Religione vitam amiserunt, sed eos pariter, qui ob eamdem Religionis causam acerbissima tormenta pertulerunt , licet postea superstites ab illis evadentes , mortali hac vita in pace perfuncti sint . In Conciliis , quæ a S. Cypriano coacta fuerunt , aliqui Episcopi nomine , ac titulo Confessoris , alii vero Martyris, obsignantur; Tertullianus autem in eo libro, quem in Praxeam conscripsit , titulum Martyris ipsi minime tribuendum contendit , ob eam causam, quod levissimum, ac breve tormenti genus tulisset, non vero , quia vitæ spiritum inter cruciatus nequaquam emisisset : *Praxea* , inquit, *de jactatione Martyrii inflatus , ob solum , & simplex , & breve carceris tædium* . Id etiam S. Joannis Evangelistæ celebri exemplo comprobatur , qui in dolium ferventis olei demissus , licet incolumis ex illo prodierit, & usque ad ultimam senectutem in pace vitam absolverit, tamen Martyris titulum a Fidelibus obtinuit . Ob eandem rationem S. Thecla Protomartyr a Patribus nuncupatur, eo quod prima inter mulieres Martyrii gloriam pro Christiana Fide consecuta est : quippe damnata ad bestias , quemadmodum ex Annalibus Ecclesiæ deprehendimus , cum nullum ab illis detrimentum accepisset , reliquum suæ vitæ tempus solitudini mandavit, ubi longo senio confecta , & vinculis corporis soluta , in Cœlum placide evolavit . Ob hæc; Theologi inquirunt , utrum etiam nunc Martyris nomen apte conveniat illis , qui superstites fuerunt cruciatibus , quorum acerbitate vitam profundere debuissent , sed post multos annos lectulo, ut ajunt, suo jacentes, postremum diem obierunt ; & utrum ritu solemni etiam nunc inter Sanctos Martyres recenseri possint. Nonnulli id fieri posse censuerunt ; utque obviæ occurrant difficultati , nempe reliquo vitæ spatio inquinari potuisse peccati labe eos, qui post tormenta superstites fuerunt ; respondent , Divinæ bonitati consentaneum videri , quod eos in cælesti gratia confirmet , qui singulari suo beneficio vim tormentorum , certumque mortis discrimen , quod pro Christo subierant, superaverunt. Nos de hac ipsa re fusius egimus in nostris Commentariis *De Canonizatione Sanctorum*, ubi S. Sedis Apostolicæ consuetudini inhærentes, plane ostendimus, Martyris titulum minime hodie tribuendum , nisi mors intercesserit in odium Christianæ Fidei , quam Tyrannus intulerit , & Martyr ob eandem causam susceperit , fortique animo pertulerit ; nec ut ab hac disciplina recedatur , sufficere exempla a sacra quidem antiquitate desumpta , sed quæ prodierunt, antequam aliæ leges justissimis de causis ab Ecclesia fuerint statutæ ; aut argumenta , quæ piis ab hominibus potius , quam a peritis Theologis excogitata videntur. Quapropter cum adhuc in minoribus Promotoris Fidei munus gereremus & Causa hæc B. Josephi a Leonissa initio proponi cœpisset, magno studio conten-

dimus atque obtinuimus, ut de illa tamquam de causa Confessoris, non vero Martyris ageretur, etiamsi Beatus Joseph unco ferreo per tres continuos dies suspensus a Turcis in odium Christianæ Religionis crudelissimum tormenti genus pertulerit, uti vos ipsi ex traditis documentis perspicere potuistis. Illud tamen libenter ac merito probavimus, ut hoc facinus plæclarissimum in hac causa pertractanda magni penderetur, & pro decernenda solemni Canonizatione etiam plurimum conferret, si tamen continua virtutum summe præstantium exercitatio, proprii Instituti plena observantia, qua cum maxima vitæ austeritas, ac pœnitentia conjungitur, in Beato Josepho apparerent, ac liquido comprobarentur, si postremo illius mortem ea prodigia secuta fuissent, quibus justorum mors dignosci consuevit. Hoc sane pacto Causa Beati Josephi tamquam Confessoris, non vero Martyris, in examen adducta fuit. Seriem totius vitæ, quam ille duxit, vestros ante oculos expositam habuistis. Cognitum Vobis est quidquid pie sanćteque gessit, antequam se conferret Constatinopolim pro Missionibus obeundis; gravissimum tormenti genus, quod in illa Civitate passus est, ex quo Divino beneficio fuit ereptus: quanto deinde tempore superstes extiterit, quam præclara gesserit, & qua ratione vitam absolverit. Vobis etiam perspecta sunt Miracula, quæ ob illius intercessionem contigerunt. Itaque illud tantum superest, ut sententias vestras de solemni ejus Canonizatione indicenda Nobis explicetis.

Post hæc Eminentissimi Patres, & alii de more suffragium dederunt; quibus a Sanctitate Sua auditis, talia deinde subdit:

VENERABILES FRATRES.

INtelleximus suffragia vestra de Causa Beati Josephi a Lionissa, pro quibus ferendis ad Deum Vos prius confugisse, idem facturos etiam non dubitamus, ut cœlestem lucem Nobis impetretis. Attamen Vos magnopere hortari non prætermittimus, ut privatim, ac publice easdem preces suscipiatis, cum Vos minime *lateat*, quantam vim habeant illæ precationes, quæ publice, & Ecclesiæ *nomine indicuntur*.

Et sic completum fuit Consistorium.

IN CONSISTORIO SEMIPUBLICO

Habito die 14. Junii 1746.

VENERABILES FRATRES.

IN Apostolicis *Actis* Capite vigesimo primo, in quo describitur iter, quod S. Paulus suscepit a Tyro Ptolemaidem, & ex eo loco ad urbem Cæsareæ, illud memoriæ traditur, eundem Sanctum Paulum una cum Sociis ingressum fuisse domum Philippi Evangelistæ, seu Concionatoris Evangelii, qui sane Philippus is facili conjectura judicatur, qui Eunuchum Candacis Reginæ Æthiopum Sancto Lavacro expiaverat. Moram aliquam duxerunt illi in ædibus Philippi, cui erant quator Filiæ virgines, ac prophetantes; quod si virginitatem illæ non profitebantur voti ullius ratione, quo se Judæi obstringere minime consueverunt, tamen religionis causa eas virgines fuisse non est dubitandum; quæ prophetantes etiam nuncupantur, vel quod in concinendis divinis laudibus assiduo versarentur, vel quia futura prænunciarent. *Venimus Cæsaream*, (ita scriptum est in sacris litteris) *& intrantes domum Philippi Evangelistæ, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. Huic autem erant quatuor filiæ virgines prophetantes*. Quod in itinere S. Pauli contigisse memoravimus, id Nobis etiam evenit in gravissimo hoc negotio, quod hodierna die ad finem sumus perducturi. Postquam septa aliorum Cœtuum Regularium percurrimus, uti Vos ipsi ex præcedentibus Consistoriis perspicere potuistis, nunc ingredimur Claustra S. Dominici, qui non modo, sicut Philippus, Evangelii Concionator fuit, sed etiam Ordinis Fratrum Prædicatorum primus Parens, atque Institutor; & quemadmodum in ædibus Philippi quatuor ipsius Filias virgines prophetantes S. Paulus deprehendit, ita Nos in Claustris Sancti Dominici quatuor etiam illius Filias invenimus, quæ prophetantes, appellari merito possunt, vel quia a divinis laudibus celebrandis numquam cessarunt; vel quia futuros eventus antea denuntiarunt. Porro illæ nominantur, Catharina Senensis, Rosa Limana, Agnes Montispolitiani, & Catharina de Ricciis; Pius II. Prædecessor Noster Sanctorum Catalogo

nomen Catharinæ Senensis adjunxit. Clemens X. Prædecessor quoque Noster Rosam Limanam, Benedictus VIII. de Nobis optime meritus Agnetem Montispolitiani inter Sanctos solemniter retulerunt. Itaque, ut quatuor istæ Filiæ prophetantes S. Dominici pari honore cumulentur, illud tantum superest, ut Beatam Catharinam de Ricciis numero Sanctorum adnumeremus. Supervacaneum ducimus hoc loco referre ipsius familiæ præstantiam, optimam pueritiæ institutionem atque innocentiam, virtutis propositum, quo Cœtui Regulari nomen dedit, & in quo constanter permansit, eximiam charitatem qua Deum, & proximum semper prosequuta est, singularem prudentiam, qua præfuit cæteris Monialibus longo temporis spatio, profundam humilitatem, incredibilem patientiam in pluribus ferendis incommodis, cumulum cœlestium donorum, quæ in ipsam Deus liberaliter contulit, pretiosam ejus mortem in conspectu Domini, Sanctitatis famam, quæ constans fuit, cum adhuc in terris ageret & post quam diem supremum obiit, ac tandem Miracula, quæ ob illius intercessionem obtigerunt. Cum hæc omnia vestris oculis objecta jam fuerint, illud reliquum est, ut mentem vestram de solemni ipsius Canonizatione decernenda Nobis declaretis.

Eminentissimi Cardinales, & enunciati Præsules sententiam suam tulerunt; quibus absolutis, hæc Sanctitas Sua subjecit.

VENERABILES FRATRES.

MAximam sane voluptatem percepimus ex suffragiis vestris, quæ solemnem Beatæ Catharinæ de Ricciis Canonizationem deposcunt. Eandem prorsus lætitiam sensimus in quatuor præcedentibus Consistoriis, in quibus suffragia tulistis de Causis aliorum quatuor Beatorum, de quorum Canonizatione pariter agebatur. Itaque, Deo juvante, diem vigesimum nonum hujus mensis Junii qui Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum Festo celebrando consecratur; illum, inquam, diem constituimus, ut ritu solemni, numero Sanctorum adscribamus quinque Beatos, nempe Fidelem a Sigmaringa, Camillum de Lellis, Petrum Regalatum, Josephum a Lionissa, ac Catharinam de Ricciis. Interea preces vestras ad Deum convertite, ac vehementer ab ipso exposcite, ut ope sua potentissima cælestique inspiratione Nobis adsiit propitius, suumque lumen impertiat, ut hanc rem gravissimam perficiamus ad gloriam Divini Nominis augendam, Catholicam Fidem magis efferendam, & Christianam Religionem propagandam.

Et sic absolutum fuit Consistorium.

NUM. II.

HOMILIA

Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI PP. XIV., quæ habita est inter Missarum Solemnia die Natali Sanctorum Apostolorum PETRI ET PAULI Principalium Romanæ Urbis Patronorum, quo die solemne Decretum Canonizationis quinque Beatorum in Sacrosancta Vaticana Basilica pronunciavit.

COMMUNEM Cœlo terræque lætitiam ex glorioso BB Apostolorum PETRI & PAULI triumpho, quem pro Christo morientes uno die, eodemque loco reportarunt, ad Nos maxime, & ad hanc Urbem, Venerabiles Fratres, ac Dilecti Filii, pertinere certum est. Quamquam enim ad universam spectet Ecclesiam de gemina Principis Apostolorum, & Doctoris gentium corona lætari, quod sancita eorum sanguine Fides in omnes gentes sese feliciter propagaverit; Roma tamen debet præ cæteris efferri gaudio, & cumulatius exultare, quod quæ antea fuerat errorum magistra, Apostolorum eorumdem opera facta sit discipula veritatis, Civitas Sacerdotalis & Regia, Arx Religionis, & Caput Orbis, cujus imperium Divinæ Fidei gloria latius, quam olim terreno principatu, dilatatum, portæ Inferi metuunt ac contremiscunt.

A vetustissimis usque temporibus Romano Pontifici solemne fuit summa religione, ac singulari celebritate diem hunc agere, in quo duplex Sacrum, alterum in hac Vaticana Basilica, alterum via Ostiensi in Basilica S. Pauli, facere consuevit, ut prius Sæculi quarti vates Prudentius testatur. Id quoque temporis complures ex variis partibus Episcopi ad Urbem commigrabant, festum hunc lætissimum diem una

cum

cum Romano Pontifice celebraturi, uti ex Paulino, qui sequentis ætatis scriptor extitit, colligimus.

Nos quoque, quos non una causa ad Principis Apostolorum memoriam honore cumulandam adducit, quod nempe in ejus locum & dignitatis amplitudinem, licet immerentes, successimus, sed aliæ quoque rationes urgent ad illius, & Apostoli Pauli cultum promovendum, quos una simul colere, ac venerari consuevit Ecclesia, quod nimirum inter Sacræ hujus Basilicæ Canonicos decem & quatuor annos fuimus, quodque ejusdem Petri honori Metropolitana Bononiensis Ecclesia dedicata sit, quam decennio gubernavimus, & quam adhuc detinemus; Prædecessorum nostrorum vestigiis etiam in hac parte pro viribus insistere cupientes: non solum quotannis in pervigilio hujus Festi solemnibus Vesperis in hac Basilica interesse, & mane Pontificali ritu Missam celebrare consuevimus, sed etiam in perpetuum valitura sanctione decrevimus, ut per totam Octavam singulis diebus in diversis Sacræ hujus Urbis Ecclesiis aliqua eorumdem Apostolorum memoria insignitis solemne Sacrum peragatur, præsente aliquo Prælatorum Apostolicæ Sedis officiis addictorum Collegio, utque pomeridiano tempore alii piorum hominum Cœtus, statis quisque diebus, ad easdem Ecclesias pie religioseque procedant. Ad hæc mandavimus, ut Calendariis, & divinorum Officiorum Libris iidem duo Beatissimi Apostoli, tanquam primarii augustæ hujus Urbis Patroni, inscribantur; quod quidem Nobis a Sanctissimis Viris Leone Pontifice, Maximo Taurinensi, & Venantio Fortunato, ex veteri disciplina traditum est.

Opportune quoque & merito hunc ipsum diem festum Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI hodiernæ Sanctorum Canonizationi selegimus: nedum ut saltem vitæ nostræ tempore felicissimum hujusmodi diem ingenti popolorum concursu, multaque Fratrum Nostrorum Episcoporum frequentia, pristino more celebrari videamus: sed præsertim etiam, quod sententiam illam definitivam, qua quinque Beatos nuper in Sanctorum album retulimus, pronunciavimus, ut audivistis, in honorem Sanctæ & individuæ Trinitatis, ad Catholicæ Fidei præsidium, & Christianæ Religionis incrementum, auctoritate Domini Nostri Jesu Christi, Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI, & Nostra; & demum, quod in unoquoque eorumdem quinque Beatorum imago quædam, & nonnulla Sanctorum Apostolorum PETRI & PAULI similitudo inesse videatur. Hoc autem non ita dicimus, ut par meritum, aut æqualitatem virtutum horum cum illis inferamus, cum temeritas sit amplitudinem Apostolorum cum aliorum Sanctorum meritis comparare; sed ut ostendamus, hæc nova Sanctitatis lumina ad clarissimas Beatorum Apostolorum PETRI & PAULI virtutes accedere pro viribus curavisse, & hac ratione ad Sanctorum gloriam in terris meruisse exaltari, qua jamdudum in Cœlis inter beatissimos Cives fruebantur.

Venit Petrus Antiochia ad hanc Urbem, hic primum Sedem constituit, hic nequissimum debellavit Simonem, hic Jesu Christi Evangelium disseminavit. Venit huc quoque Paulus post navalem, ut Joannes Chrysostomus ait, pugnam, atque hic in Judæis & Gentibus in Christi Fide erudiendis dies noctesque laboravit. Ambo vitam & sanguinem pro Christi nomine effundere cupientes, ambo Romæ, eodemque die, gloriosam Martyrii coronam adepti sunt. Petrus quidem inverso capite cruci affixus, Paulus gladio capite obtruncatus: ex quorum sanguine, veluti ex semine, tot beatorum Martyrum millia germinarunt, ut exuberante copia virtutis, & fidei, ut Cyprianus inquit, singuli Martyres numerari non possent. In his modo Fidelem de Sigmaringa numeravimus, qui ad prædicandum verbum Dei, & Catholicam Religionem ab hæreticis vindicandam, ab hac Apostolica Sede in Rhætiam missus, invicto animo morti occurrens, ab hæreticis interfectus est, & gloriosam sibi martyrii coronam comparavit.

Negavit ter Petrus, ab ancilla, & Judæis interrogatus, Divinum Magistrum. Persecutus, & Paulus discipulos Christi, quos ad internecionem usque delere statuerat. At suam Petrus perfidiam flevit amare: & Paulus Divinæ vocis terrore correptus, humi stratus, factus est vas electionis, & ad Apostolicam dignitatem una cum Barnaba a Spiritu Sancto vocatus est. Quot ad pœnitentiam ex præclaro horum exemplo excitati, ex improbis & impuris facti sunt egregiæ virtutis & sanctitatis lu-

lumina? Quot assiduis lacrymis sua deflentes scelera, uberrimos pœnitentiæ fructus fecerunt, quibus immortali deinde gloria in Cœlis gaudere, & apud nos solemni ritu inter Sanctos recenseri meruerunt? His profecto Camillus de Lellis annumerandus est, qui eadem vestigia persequens, non modo juvenilis suæ ætatis errores detestatus est, sed etiam reliquo vitæ tempore, tum animæ, tum corporis proximorum saluti impense addictus, heroicis, quibus Cœlum promeruit, virtutibus maxime inclaruit. O quam bene sese ad Pauli doctrinam confirmavit! qui in prima ad Timotheum se blasphemum, & persecutorem, & contumeliosum, & primum peccatorem vocans: *Fidelis*, inquit, *sermo & omni acceptione dignus, quod Christus Jesus venit in hunc Mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum:* addiditque: *Sed ideo misericordiam consequutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi in vitam æternam*. Ita plane Camillus misericordiam Dei consequutus, a scelere & flagitiis ad bonam frugem revocatus, inde meritis & virtutibus plenus ad gloriam Sanctorum meruit extolli.

Minime contentus fuit Petrus in Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithyniam Jesu Christi Fidem intulisse, sed, ne quis in ea hæsitaret, aut ne quid ab ea alienum in Ecclesiam induceretur, epistolas binas canonicas scripsit, quibus Sanctissimæ Leges ad reprimendos vitiorum impetus, ad resistendum nequitiæ diaboli, & ad æternæ vitæ hæreditatem assequendam opportune traduntur. Hoc ipsum amplissime fecit Paulus decem & quatuor epistolis canonicis conscriptis, quarum sapientiam, & cœlestis doctrinæ copiam quis satis posset oratione complecti? Quænam eloquentia pro dignitate explicaret epistolam ad Romanos, sive binas ad Corinthios, sive ad Hæbræos alteram, in quibus de fide, de bonis operibus, de virtutibus theologicis, de vitiis atque erroribus extirpandis, divina plane sapientia, & admirabili zelo fideles docet, cohortatur, inflammat? Atque hinc Episcoporum ad populos sibi commissos pastoralium epistolarum dimanavit consuetudo, per quas illi zizania in medio tritici exorta eradicare conantur, & si qui mali usus, aut depravati mores irrepserint, corrigere, ac reformare student. Hæc exempla quoque piis quibusdam in Ecclesia hominibus ansam dederunt, identidem religiosorum virorum Cœtus, hujus Sanctæ Sedis auctoritate intercedente, reformandi, qui paulatim neglecta evangelicorum consiliorum observantia, a pristinæ virtutis gradu defecerant. Iter hujusmodi summa cum laude confecit Petrus Regalatus a Nobis nuper numero Sanctorum adscriptus, qui tot annos ingenti labore, incredibili austeritate vitæ, miraque humilitate, ac singulari prudentia, Ordini suo Franciscano, qui quibusdam in locis a veteri splendore desciverat, reformando totus incubuit, & assiduo heroicarum virtutum studio eam assecutus est Sanctitatis laudem, quæ Seraphico Ordini esset exemplum, nec minus universæ Ecclesiæ ornamentum.

Hierosolymis Petrus una cum Joanne in vincula conjectus est, & ab Angelo bis solutus a vinculis, quibus omnium improbissimorum perfidia illum obstrinxerat. Quid vero loquar vincula, flagella, lapides, naufragia, immissiones bestiarum, atque alia plurima, quæ passus est Paulus, quæque ipse ad Corinthios scribens enumerat, quamquam, ut Joannes Chrysostomus advertit, plura fuerint ab eo prætermissa, quam numerata? Adeo ut, etiamsi ei gladio mortem oppetere non contigisset, tot nihilominus acerba passus, quæ illi vitam omnino eripere debuissent, nisi superstes divinitus extitisset, profecto inter Martyres computaretur. Hinc porro geminæ Cœlo januæ patefactæ sunt; altera iis, qui effuso sanguine pro Christo cæsi sunt, & inter Martyres recensentur; altera vero iis, qui suppliciis, quæ pro fide fortiter passi sunt, superstites, jam olim Martyres vocabantur, nunc autem illustri Confessorum titulo decorantur. Hac altera via incessit Josephus a Leonissa, quem modo in Sanctorum Confessorum album retulimus. Hic per plures dies supplicium immane & exquisitum pro Christi nomine a barbaris invicto animo toleravit, atque inter cruciatus acerbissimos Evangelium prædicare non destitit. Quibus expeditus, nihil habuit antiquius, quam animas Christo evangelica prædicatione lucrari, suamque, excelsarum omnium virtutum, quas heroicas dicimus, sublimitate, sanctiorem in dies facere usque ad mortem, quam coram Deo pretiosam in pace obtinuit.

Commendavit Paulus in prima ad Corinthios virginitatis dignitatem, in cujus lau-

laude poſuit multa, quæ ab eo ſtatu derivantur, emolumenta. Nullum tamen de virginitate præceptum a Domino ſeſe accepiſſe affirmavit, ſed de illa tantummodo conſilium ſe dare. *De virginibus præceptum Domini non habeo; conſilium autem do.* Hæc autem Paulum Coapoſtolum, ſecundum datam ſibi ſapientiam, literis tradidiſſe, Petrus in epiſtola ſecunda conteſtatur. Conſilium quoque Pauli fuit, præter continentiam, orationem, jejunia, paupertatem, & obedientiam, colere, quibus in rebus potiſſimum ſita eſt vitæ monaſticæ ratio, a primis uſque Eccleſiæ ſæculis tam in viris, quam in fæminis feliciter propagata. Recentiori vero memoria ad monaſticam alia inſuper acceſſit religioſorum hominum vita, eorum præſertim Ordinum, qui Mendicantes nuncupantur, in quibus non minus doctrina, quam ſanctitate, complures ex utroque ſexu Eccleſiam mire illuſtrarunt. Tres jam inclytæ fæminæ, Catharina Senenſis, Roſa de Lima, & Agnes de Monte Politiano ex Ordine B. Dominici ſolemni ritu *Sanctarum* Virginum numero adſcriptæ ſunt: ad quas & Nos Catharinam de Ricciis modo aggregavimus, clauſtrali vita tam illuſtrem, tam humilem, tam pœnitentiæ addictam, & a Deo maxime locupletatam iis cæleſtibus donis, quibus ipſe animas ſibi accepta in terris quoque cumulare conſuevit.

Tandem Apoſtolorum Actus pleni ſunt novis, & inuſitatis miraculis, quæ Deus ad manifeſtandam gentibus Beatorum Apoſtolorum PETRI & PAULI tum doctrinam, tum ſanctitatem, operari ſibi complacuit. Enimvero nolumus illa conferre cum iis, quæ Dominus agere dignatus eſt ad interceſſionem, & preces quinque Beatorum, quos modo ſolemniter inter Cœlites recenſuimus. Non ignoramus, varia eſſe miraculorum genera, varios gradus. Verum ſi hæc ad illa minus æquiparari valent, nihilominus hæc quoque ita naturæ vires excedunt, ut dubitari nullomodo poſſit, quin ſint ſanctitatis eorum, ad quorum merita facta ſunt, luculentum ex preſſumque Dei teſtimonium.

Ex iis, quæ hactenus dicta ſunt, ſatis apparet quam apte in hoc ipſo Sanctorum Apoſtolorum PETRI & PAULI lætiſſimo die hodiernæ Canonizationis ſolemnia celebrentur. Nunc autem, quoniam prope Aram conſiſtimus, ſub qua eorumdem Beatorum Apoſtolorum cineres & oſſa jacent, quid aliud reſtat, niſi ut ad vos glorioſi Apoſtolorum Principes, orationem noſtram & preces humiliter convertamus? Tu quidem, Beatiſſime Patre, Venerabilem hunc Clerum de Cælo reſpice, qui abs te originem ducit, quique nomini tuo devotus te perpetuo colit: reſpice & Nos, qui in hanc principem omnium Cathedram a te inſtitutam, & quæ Eccleſiarum omnium unitatis eſt centrum, impares licet meritis ſucceſſimus. Tu vero, Beatiſſime Doctor Gentium Paule, populum hunc, quem te præ cæteris diligere, tuoque cordi inhærere, literis tuis ſignificabat, peramanter reſpice. Ad vos enim, Parentes, optimi & amantiſſimi Urbis hujus Patroni, in tanta hujus diei celebritate, fiducia pleni confugimus, ut, veſtris intervenientibus meritis, a Deo impetremus Catholicæ Fidei propagationem, Romanæ Eccleſiæ, quæ ſanguinis veſtri pretio fundata eſt, exaltationem, & ſartam tectam Apoſtolicæ hujus Sedis dignitatem, cujus vindices & propugnatores vos ſemper extitiſtis. Ad vos deinde convertimur, Fidelis, Camille, Petre, Joſeph, & Catharina, quos modo noſtros apud Deum interceſſores fore ſolemni ritu declaravimus, quoſque fidelibus populis tamqam præclara virtutum exempla propoſuimus: Vos quoque humili corde obteſtamur, ut Chriſtianam Religionem, ut Fidem, ut denique Apoſtolicam Sedem apud Deum orationibus veſtris regere ac tueri dignemini; Nobis præſertim in ærumnis, quibus in diem conflictamur, & quibus Petri navicula jactatur, opem auxiliumque divinum implorantes. Spe magna nitimur, Deum, Vobis intercedentibus, Nos in medio mari periclitantes non relicturum. Habemus enim perpetuo ante oculos Petrum in mediis fluctibus, ſuper aquas maris a Domino ambulare juſſum, & naufragio perire metuentem. Quem Auguſtinus advertens. *In unda*, inquit, *exclamet titubans Petrus*, *& dicat*: *Domine*, *ſalva me*. *Porrigit enim Dominus manum*; *& quamvis increpet dicens: Modicæ fidei, ut quid dubitaſti? tamen a fluctibus rapit*, *& confitentem infirmitatem ſuam atque illius auxilium poſtulantem*, *perire non ſinit*. Demum Glorioſi Principes Apoſtolorum, Beatique nuper in Sanctorum Catalogum relati, lenite iram Dei furore ſuo terras arguentis: exorate omnipotentem Principem pacis, in cujus manibus ſunt corda Regum, & ſub quo curvantur, qui portant Orbem, ut Chriſtianos Principes, diuturnis nimium diſſidiis, inter ſe decertanres, in priſtinæ charitatis compagem reſtituat.

FINIS TOMI V.

Rmo Salvi
Bartolomeo

XIV
Bell:
6

Secundo quoad reliquos dies Festos, illos ita servari jubet ut audito Sacro quis operibus servilibus vacare possit.

corum Diœcesum prædictarum Patroni, proveteri Ecclesi
Sacris non tantum astare Christfideles vestrarum respectiv
sum teneantur; sed etiam a servillibus operibus feriati su
stis sive per Apostolicam hanc S. Sedem, sive per Synoda
cesum hujusmodi Constitutiones, sive quacumque alia de
ti per Christifideles Civitatum, Diœcesum, & Provinciar
Majores facti, quod quoad hanc partem Auctoritate No
commutari volumus, præceptis, præscriptisque, sacrosanct
sint; cæterum negotiis familiaribus, servilibusque suis op
conscientiæ scrupulo, incumbere integrum cuique esto.

Consulit in casu quod duæ Ecclesiæ unitæ, singulæ proprium Patronum habeant.

eumdemque Episcopum duabus præesse Ecclesiis invicem c
tissimum in Regno Siciliæ citra Pharum evenit) quarum u
præcipuum Patronum, homines tantum illius Diœcesis, cuju
recurrit, non vero alterius, volumus & præcipimus eodem d
ficio adesse, tum a servilibus operibus sibi temperare. Quæ c
Fraternitates Vestras in Domino plurimum hortamur, ut Vo

Hortatur Episcopos, ut Populos moneant circa dierum Festorum observantiam.

commissos quam sæpissime edoceatis, quæ ad justam, legiti
rum celebrationem pro temporum varietate pertinere vide
critate, qua mentis contentione, qua cordis humilitate a
Altaris Sacrificio, in quo Christus Dominus tradit semeti
nem, & hostiam Deo in odorem suavitatis, quam frequen
crisque Concionibus, Christianis explicationibus & explanatio
quanti piaculi sit eos temerare dies, quos ad sui nominis
bi Dominus consecravit. Ne autem per eos dies potissimu
graventur in crapula, & ebrietate, ac cogitationibus sæcu
sime curare debetis, ut profana quæque, ludicra, & min
cis quam longissime amoveantur, etiam invocato, si opus
cularis: quod sane non defuturum neutiquam dubitamus.
tici illius oraculi, quo solemnitates, quas vitiosa consuetu
tanquam stercus a Deo projiciendas, & disperdendas esse

Transumptis fidem præstare præcipit.

tem, quod præsentium literarum transumptis, seu exempl
alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo Personæ in
constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio, & extra
hiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Non obstantibus Apostolicis, ac in universalibus, Provincialibusque, & Synodalibus Conciliis editis generalibus Constitutionibus, & Ordinationibus, nec non Provinciarum, Civitatum, Diœcesum, & locorum præfatorum etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus; privilegiis quoque, & indultis, & literis Apostolicis in contrarium præmissorum quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & singulis, illorum tenores præsentibus pro plene & sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum effectum hac vice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisque contrariis quibuscumque.

Et derogat contrariis.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XII. Dec. MDCCXLVIII., Pontificatus Nostri Anno IX.

D. Card. Passioneus.

ERE-

XX.

US

I

s Nostris meritis,
d universum Gre-
, more vigilis Pa-
mus, ut Grex ipse
gatur. Hinc, si
igni Oppido nova
usque curandum,
yti Regis pietas
, rerum, & lo-
nis gloriæ, com-
rementis arbitra-

Proœmium.

Nostri Caroli Em-
annem Baptistam
apud Nos, & Se-
bbatia nuncupatum
, seu Cistercien.
onatus ejusdem Ca-
Carolus Emmanuel
Privilegio Aposto-
r, ac cujus Abbas
et, ac Jurisdictio
nem quasi Episcopalem in præfato Oppido, nec non in uno de Riva, & alio de Abbatia, seu Sancti Verani pariter nuncupato, nec non alio Sancti Petri similiter nuncupato, ac alio de Talucco, & alio de Portis, ac alio de Villar Perosa, & alio de Tagliareto, ac alio de Pinafca, & alio de Perosa, ac alio de Meana, & alio Sancti Secundi itidem nuncupato, ac alio de Mirandolo, & alio de Turina, seu vulgo inverso Porte, ac alio de Pomareto, & alio de Facto, & Riclareto, ac alio de Perero, & alio Sancti Mattini, etiam nuncupato, ac alio de Massello, & alio de Chiabrao, & Maniglia, ac alio de Roderoto, & alio de Prali, nec non alio de Famolasco, & alio de Mombello, ac reliquo de Lagnasco sibi subjectis locis exercet, ac Synodum convocare, & in ea Examinatores deputare consuevit, dicti Monasterii Commenda, in quem illud ex concessione Apostolica ad vitam obtineri consuevit, per obitum illius ultimi Possessoris Commendatarii extra Romanam Curiam defuncti cessante, adhuc eo, quo ante Commendam ipsam vacabat, modo vacare noscatur ad præsens.

Instantia Regis Sardiniæ pro erectione Cathedralis Ecclesiæ in Oppido Pinarolii. Status Monasterii S. Mariæ dicti Oppidi, ejus jurisdictio, & prærogativæ.

Oppidum vero præfatum perantiquum, & Caput Provinciæ, satisque celebre, & insigne existat; cum in eo reperiantur multæ Nobiles Familiæ, ac frequentes incolæ numerum quinque millium excedentes, literarum scientia, bonarum artium peritia, morumque urbanitate respective præditi, nec non præter unam, & alteram infrascriptas Collegiatas Ecclesias, duo Sanctimonialium, & quatuor Virorum, unum videlicet Fratrum Sancti Dominici Prædicatorum nuncupatorum, & aliud Fratrum Sancti Augustini Heremitarum, & reliquum Fratrum ejusdem Sancti Francisci Capuccinorum respective nuncupatorum respective Ordinis Cœnobia, nec non Collegium Presbyterorum Regularium Societatis Jesu, & Hospitium pro

Qualitates ejusdem Oppidi.

Q

Puel-